

Beheer van afvalgegevens

**Vorbereiding nieuw besluit en nieuwe
structuur voor gegevensbeheer**

Leefmilieu Brussel

BIM Brussels Instituut voor Milieubeheer

08/M004564/mva

Finaal rapport

23 maart 2009

Brussels Instituut voor Milieubeheer
Afdeling milieupolitie en bodem
Departement geïntegreerde controles
Gulledelle 100
1200 Brussel

ir Mike Van Acoleyen
dr Ilse Laureysens
Dieter Vandenbroecke

INHOUD

INHOUD.....	I
LIJST MET AFKORTINGEN.....	II
LIJST MET VERKLARENDE WOORDEN.....	IV
LIJST MET FIGUREN.....	VI
LIJST MET TABELLEN.....	VII
LIJST MET BIJLAGEN.....	VIII
SAMENVATTING.....	IX
1 INLEIDING.....	13
DEEL 1 : ONDERZOEK.....	16
2 ANALYSE VAN BESTAANDE GEGEVENSSTROMEN EN RAPPORTEERSYSTEMEN.....	17
3 ANALYSE VAN DE NOOD AAN INFORMATIE.....	55
4 OMGEVINGSANALYSE.....	88
5 BELEIDSAANBEVELINGEN EN STRATEGIE VOOR OPTIMALE INZAMELING VAN AFVALGEGEVENS.....	135
DEEL 2: IMPLEMENTATIE.....	165
6 BELEIDSAANBEVELINGEN REGELGEVING.....	166
7 IMPLEMENTATIE: DATA ENTRY EN KWALITEITSBEWAKING.....	190
8 ALGEMENE CONCLUSIES.....	243
LITERATUURLIJST.....	244
BIJLAGEN.....	247

LIJST MET AFKORTINGEN

AEEA	Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
ANB	Agentschap Net Brussel (idem GAN)
BBP	Bruto Binnenlands Product
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BIM	Brussels Instituut voor Milieubeheer
CBB	Centraal Bedrijvenbestand (in Vlaanderen)
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek (Nederland)
COV	Coefficient Of Variation, variatiecoëfficiënt
DGRNE	Direction Générale des Ressources Naturelles et de l'Environnement (Wallonië)
EMA	Europees Milieu Agentschap
EURAL	Europese Afvalstoffenlijst
EVOA	Europese Verordening inzake overbrenging van afvalstoffen (binnen, naar en uit de Europese Gemeenschap)
FEBELMA	Federatie van de Belgische magazines
FEDIS	(Belgische) Federatie van de distributieondernemingen
FEVIA	(Belgische) Federatie van de voedingsindustrie
FNOI	Federatie Nederlandse Oudpapier Industrie
GAN	Gewestelijk Agentschap voor Netheid (idem ANB)
GFT(-afval)	Groente-, fruit- en tuin(-afval)
ICEDD	Institut de Conseil et d'Etudes en Développement Durable
IMJV	Integraal Milieujaarverslag
IVC	Interregionale Verpakkingscommissie
JFB	Les Journaux Francophones Belges
KBO	Kruispuntbank Ondernemingen
KGA	Klein Gevaarlijk Afval, gedeelte van de huishoudelijke afvalstoffen
KMO	kleine en middelgrote onderneming
KKMO	kleine KMO, vaak gedefinieerd als bedrijf met minder dan 10 werknemers
LAP	Landelijk Afvalbeheerplan (Nederland)
LMA	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (Nederland)
MBO	Milieubeleidsovereenkomst
NACE(-code)	Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes of Algemene Nomenclatuur der Economische Activiteiten in de Europese Gemeenschappen
NGO	Niet-Gouvernementele Organisatie
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
OESO	Organisatie voor Economische Ontwikkeling en Samenwerking
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij

OWD	Office Wallon des Déchets
PMD	Plastic, Metaal en Drankkartons
POP	Persistente Organische Polluent(en)
ROD	Reporting obligations database
RRRP	Rijksregister voor Rechtspersonen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
UPP	Unie van de uitgevers van de periodieke pers
VDP	Vlaamse Dagbladpers
VKBO	Verrijkte Kruispuntbank Ondernemingen
VLAREA	Vlaams Reglement voor Afvalvoorkoming en –beheer
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (Nederland)
VTE	Voltijds equivalent
VVBAD	Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief en Documentatiewezen

LIJST MET VERKLARENDE WOORDEN

Aanvaardingsplicht	<p>Term die binnen Vlaanderen gebruikt wordt voor de verplichting van een producent om de afvalstoffen terug te nemen van de producten die hij op de markt heeft gebracht. De term aanvaardingsplicht wordt gebruikt voor regionaal geregelde afvalstromen, terwijl de term terugnameplicht wordt gebruikt voor intergewestelijk geregelde stromen, in casu verpakkingsafval. In het Brussels Gewest wordt de term terugnameplicht veralgemeend gebruikt. Deze term wordt in dit rapport dan ook systematisch voor alle vergelijkbare mechanismen gehanteerd in de omgevingsanalyse, tenzij waar verwezen wordt naar Vlaamse instrumenten waarbij de term aanvaardingsplicht wordt aangehouden.</p>
Afvalophaler	<p>Een ophaler is iemand die aan ophaling doet, conform de definitie uit de Ordonnantie Afvalbeheer : Verzamelen of ophalen = ophaling, sorteren of hergroeperen van afvalstoffen afkomstig van verschillende houders, met het oog op hun verwerking.</p> <p>In het in deze studie uitgewerkte voorstel wordt de term ophaler, die te breed is en ook voorbehandelingswijzen omvat, verlaten en worden de termen inzamelaar, handelaar en makelaar gebruikt die ook in de Kaderrichtlijn Afval voorkomen.</p>
Afvalproducent	<p>In navolging van de (nieuwe) Kaderrichtlijn Afval: eenieder wiens activiteiten afvalstoffen voortbrengen (eerste producent) of eenieder die voorbehandelingen, vermengingen of andere bewerkingen verricht die leiden tot een wijziging in de aard of de samenstelling van die afvalstoffen.</p>
Afvalverwerker	<p>Een verwerker is iemand die aan verwerking doet. Dit wil zeggen iemand die een verwerkingshandeling uitvoert zoals omschreven met een D of R code in bijlage I en II van de kaderrichtlijn.</p> <p>Verwerking is nuttige toepassing of verwijdering, met inbegrip van aan toepassing of verwijdering voorafgaande voorbereidende handelingen.</p>
Beheersorganisme	<p>Het principe van de producentenverantwoordelijkheid verplicht de producent of invoerder van een product tot terugname van de producten die hij op de markt gebracht heeft en tot het op een passende wijze beheren van dit afval door onder meer het opleggen van per afvalstroom te behalen doelstellingen inzake hergebruik, recyclage en nuttige toepassingen. Meestal wordt voor de realisatie van deze doelstellingen beroep gedaan op een collectief opgericht (beheers-)organisme. Deze beheersorganismen zijn verschillend per afvalstroom en voorbeelden zijn onder andere Bebat, Valorlub, Recupel, ...</p>
Einde-afvalstof	<p>Een afvalstof die door gebruik als (grond)stof of door recyclage de afvalfase heeft verlaten, in lijn met artikel 6 van de kaderrichtlijn afvalstof. Een toepassing van het concept einde-afvalstof kan gevonden worden in het Vlaamse begrip 'secundaire grondstof'. Om verwarring met dit Vlaamse begrip te vermijden wordt in dit rapport systematisch over einde-afvalstof gesproken, waar een afvalstof als grondstof wordt aangewend en daardoor zijn afvalstatus verliest, tenzij waar de specifieke Vlaamse toepassing wordt bedoeld.</p>
Gemeentefafval	<p>Hieronder wordt verstaan grofvuilophalingen, zwerfvuil, openbare vuilbakjes, veegvuil, marktafval...</p> <p>De gemeenten staan in voor de openbare netheid en de hygiëne van het gemeentelijk openbaar domein.</p>

Handelaar	Conform de Kaderrichtlijn Afval: iedere onderneming die als verantwoordelijke optreedt bij het aankopen en vervolgens verkopen van afval, met inbegrip van handelaars die de afvalstoffen niet fysiek in hun bezit hebben.
Huishoudelijke afvalstoffen	Afvalstoffen die afkomstig zijn van de normale huishoudelijke activiteiten en door de Executieve hiermee gelijkgestelde afvalstoffen. De Executieve heeft nog geen bepalingen inzake gelijkstelling opgenomen in een uitvoeringsbesluit.
Inzamelaar	Iemand die aan inzameling doet conform de definitie van verzamelen in de Kaderrichtlijn Afval: het verzamelen van afvalstoffen, inclusief de voorlopige sortering en de voorlopige opslag van afvalstoffen, om deze daarna te vervoeren naar een afvalverwerkingsinstallatie.
Kaderrichtlijn Afval	Overall waar in deze studie verwezen wordt naar de Kaderrichtlijn Afval, is dit de <i>Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen</i> , tenzij expliciet anders vermeld.
Makelaar	Conform de Kaderrichtlijn Afval: iedere onderneming die ten behoeve van anderen de verwijdering of de nuttige toepassing van afvalstoffen organiseert, met inbegrip van makelaars die de afvalstoffen niet fysiek in hun bezit hebben.
Met huishoudelijk afval gelijkgesteld afval	Een limitatieve opsomming in een uitvoeringsbesluit is aangewezen voor gelijkgestelde afvalstoffen. Het moet expliciet om afvalstoffen gaan waarvoor het verantwoord is dat de gemeenschap de kosten voor inzameling en verwerking draagt, met respect voor het principe 'de vervuiler betaalt'. Bedrijfsafval moet dus geweerd worden. Voorbeelden zijn straat- en veegvuil, openbare vuilbakjes en kleine fracties zwerfafval.
Secundaire grondstof	Vlaams begrip voor een specifieke vorm van einde-afvalstof, waarbij voldaan wordt aan een aantal limitatieve voorwaarden op vlak van oorsprong, samenstelling, eigenschappen, gebruik en gebruiksgebied zoals opgenomen in VLAREA. Zie ook einde-afvalstof
Terugnameplicht	Verplichting van een producent om de afvalstoffen terug te nemen van de producten die hij op de markt heeft gebracht. Wordt als algemene term doorheen het rapport aangehouden, tenzij waar verwezen wordt naar specifieke Vlaamse instrumenten. Zie ook 'aanvaardingsplicht'.
Vergelijkbaar bedrijfsafval	Bedrijfsafvalstoffen van vergelijkbare aard, samenstelling en hoeveelheid als huishoudelijke afvalstoffen en die ontstaan ten gevolge van activiteiten die van dezelfde aard zijn als activiteiten van de normale werking van een particuliere huishouding.

LIJST MET FIGUREN

FIGUUR 2.1.1 INFORMATIEPIRAMIDE.....	13
FIGUUR 2.2.2 SCHEMA INZAMELING EN RAPPORTERING GEMENGD AFVAL.....	29
FIGUUR 2.2.3 SCHEMA INZAMELING EN RAPPORTERING SELECTIEF AFVAL.....	31
FIGUUR 2.3.4 MODEL VOOR AFVAL EN GEGEVENSSTROMEN TUSSEN PRODUCENT, OPHALER EN VERWERKER.....	51
FIGUUR 4.1.5 STOPZETTEN VAN DE OVERBRENGERSMELDING BINNEN HET IMJV.....	100
FIGUUR 5.2.6 SCHEIDSLIJN AFVAL – GEEN AFVAL.....	146
FIGUUR 5.2.7 GEGEVENS REGISTREREN IN EEN AFVALVERWERKINGSKETEN.....	156
FIGUUR 5.2.8 TYPISCHE TIJDSBALK VOOR INZAMELING EN VERWERKING VAN AFVALGEGEVENS.....	160
FIGUUR 7.2.9 MELDINGSFORMULIER INZAMELAARS, HANDELAARS EN MAKELAARS.....	198
FIGUUR 7.2.10 MELDINGSFORMULIER VERWERKERS.....	198
FIGUUR 7.3.11 MELDINGSFORMULIER HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN.....	210
FIGUUR 7.4.12 APPLICATIE 'PUBLIC SEARCH' OP DE KBO-DATABANK.....	224
FIGUUR 7.4.13 BARCODE MET KBO NUMMER VAN HET BIM.....	228
FIGUUR 7.4.14 TWEEDIMENSIONALE BARCODE.....	229
FIGUUR 7.4.15 FEDERAAL TOKEN.....	230
FIGUUR 7.4.16 FORMULES VOOR HET BEREKENEN VAN EEN GEMIDDELTE AFVALPRODUCTIE	238
FIGUUR 7.4.17 BEREKENING GEMIDDELTE AFVALPRODUCTIE.....	238
FIGUUR 7.4.18 REFERENTIEGEGEVENS	239
FIGUUR 7.4.19 FORMULES VOOR HET BEREKENEN VAN DE TOTALE AFVALPRODUCTIE PER DIMENSIE.....	239
FIGUUR 7.4.20 BEREKENING TOTALE AFVALPRODUCTIE PER DIMENSIE.....	240
FIGUUR 7.4.21 FORMULES VOOR HET BEREKENEN VAN TOTAAL EN BETROUWBAARHEIDSINTERVAL.....	241
FIGUUR 7.4.22 BEREKENING VAN TOTAAL EN BETROUWBAARHEIDSINTERVAL.....	242

LIJST MET TABELLEN

TABEL 2.3.1 SAMENVATTENDE TABEL MET GEGEVENSSTROMEN.....	40
TABEL 3.1.2 RAPPORTEERPLICHTEN INZAKE IMPLEMENTATIE PRODUCENTENVERANTWOORDELIJKHEID.....	56
TABEL 3.1.3 RAPPORTEERPLICHTEN INZAKE KWANTITATIEVE RESULTATEN VAN DE PRODUCENTENVERANTWOORDELIJKHEID.....	58
TABEL 3.1.4 SECTORINDELING VOOR DE RAPPORTERING VAN AFVAL PRODUCTIEGEGEVENS	66
TABEL 3.1.5 AFVALSTROMEN EN EURAL-GROEPEN WAARVAN DE PRODUCTIE MOET GERAPPORTEERD WORDEN.....	68
TABEL 3.1.6 TIJDSSHEMA RAPPORTEREN AFVALPRODUCTIEGEGEVENS.....	72
TABEL 3.1.7 INDELING VAN VERWERKINGSTECHNIEKEN WAARVOOR STATISTIEKEN MOETEN GERAPPORTEERD WORDEN.....	72
TABEL 3.1.8 TE RAPPORTEREN AFVALSTROMEN PER VERWERKINGSGROEP.....	73
TABEL 3.2.9 OVERZICHT VAN BELEIDSINDICATOREN EN GEGEVENSBRONNEN.....	83
TABEL 4.3.10 NIS BENADERING VOOR HET BEPALEN VAN DE TOTALE BELGISCHE AFVALPRODUCTIE.....	109
TABEL 4.3.11 VERGELIJKING BELGISCHE EN VLAAMSE TOTALE AFVALPRODUCTIE	113
TABEL 5.2.12 VOOR- EN NADELEN VAN TWEE OPTIES VOOR HET VERZAMELEN VAN DATA OVER AFVALPRODUCTIE.....	148
TABEL 5.2.13 GEWICHTEN VOOR EEN MCA OVER DE GEWENSTE OPTIE VOOR HET VERZAMELEN VAN DATA OVER AFVALPRODUCTIE.....	152
TABEL 5.2.14 SCORES VOOR EEN MCA OVER DE GEWENSTE OPTIE VOOR HET VERZAMELEN VAN DATA OVER AFVALPRODUCTIE.....	153
TABEL 5.2.15 MULTICRITERIA ANALYSE OVER DE GEWENSTE OPTIE VOOR HET VERZAMELEN VAN DATA OVER AFVALPRODUCTIE.....	154
TABEL 5.3.16 OVERZICHT MET BELEIDSVISIES.....	162
TABEL 6.3.17 NIEUW VOORGESTELDE STRUCTUUR VOOR HET REGISTERBESLUIT	180
TABEL 7.2.18 MELDING VOOR BEDRIJVEN MET ZOWEL OPHAAL- ALS VERWERKINGSACTIVITEITEN.....	197
TABEL 7.4.19 INFORMATIEKANALEN EN STATISTISCHE VERWERKING.....	234
TABEL 7.4.20 BEDRIJFSDIMENSIES OP BASIS VAN AANTAL WERKNEMERS.....	235
TABEL 7.4.21 STEEKPROEF MET GEVALIDEERDE GEGEVENS OVER AFVALPRODUCTIE.....	236

LIJST MET BIJLAGEN

BIJLAGE 1 REGISTER BINNENKOMENDE EN BUITENGAANDE AFVALSTOFFEN.....	248
BIJLAGE 2 AANGIFTEFORMULIER GEVAARLIJKE AFVALSTOFFEN.....	251
BIJLAGE 3 OVERZICHTSTABEL ASBEST.....	253
BIJLAGE 4 AFGEDANKTE VOERTUIGEN.....	254
BIJLAGE 5 VERPAKKINGSAFVAL.....	257
BIJLAGE 6 ELEKTRISCHE EN ELEKTRONISCHE APPARATEN.....	261
BIJLAGE 7 BATTERIJEN.....	264
BIJLAGE 8 INDELING VAN HUISHOUDELIJK AFVAL EN KGA IN VLAANDEREN.....	266
BIJLAGE 9 OVAM CONVERSIETABEL EURAL-CODES Y-CODES.....	269
BIJLAGE 10 EURAL DENSITEITEN.....	271
BIJLAGE 11 NEDERLANDSE AFVALENQUÊTE VOOR KANTOOR- WINKEL- EN DIENSTENSECTOR.....	276

SAMENVATTING

De voorliggende studie is het resultaat van een intensief proces waarin consultant en opdrachtgever samen op zoek gaan naar de best haalbare manier om zo hoogwaardig mogelijke afvalgegevens in te zamelen voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De studie bestaat uit twee delen; een eerste deel met een onderzoek naar behoeften en mogelijkheden, wat geleid heeft tot een aantal beleidsaanbevelingen, en een tweede deel waarin geanalyseerd wordt hoe deze aanbevelingen in de praktijk kunnen gerealiseerd worden.

Deel één vertrekt in hoofdstuk 1 van een grondige analyse van de bestaande gegevensstromen binnen het Gewest, en bakent voor deze stromen het wettelijke kader en het administratieve instrumentarium af. Aandacht wordt besteed aan de huishoudelijke afvalstoffen, de bedrijfsafvalstoffen die gelijkaardige karakteristieken hebben en deels via dezelfde kanalen ingezameld worden en de andere bedrijfsafvalstoffen. Bijzondere afvalstromen vormen de stoffen en producten waarvoor terugnameplichten bestaan, de gevaarlijke afvalstoffen en de dierlijke afvalstoffen.

Alle wettelijke bepalingen en administratieve instrumenten worden in hoofdstuk 2 met elkaar vergeleken om te analyseren wat de belangrijkste overlappingsen zijn en waar de belangrijkste gegevenslacunes optreden. Vijf centrale vragen worden in dit licht bekeken. Beschikt het BIM vandaag over een afdoend instrumentarium om te kunnen antwoorden op volgende vragen?

- Hoeveel afval wordt er geproduceerd?
- Welke soorten afval worden er geproduceerd?
- Wie produceert het afval?
- Hoe wordt het afval verwerkt?
- Hoeveel afval wordt ingevoerd en uitgevoerd?

Hoofdstuk 3 analyseert de nood aan informatie. Drie invalshoeken worden belicht. Kan aan alle externe informatievragen voldaan worden, en in het bijzonder aan de rapporteerplichten. De Verordening Afvalstatistiek neemt hierin een prominente plaats in, naast de rapportering over producentenverantwoordelijkheid, de rapportering over invoer en uitvoer van afval en andere rapporteerplichten aan de Commissie en andere internationale instellingen. Even belangrijk als de rapporteerplichten is ook de vraag naar beleidsindicatoren voor eigen gebruik. Centraal hierin staat het afvalstoffenplan en de doelstellingen die erin staan opgenomen. Het gegevensinstrument dat het BIM beoogt moet flexibel genoeg zijn om tegemoet te komen aan de huidige en aan mogelijke toekomstige nood aan afvalinformatie. Tenslotte wordt de vraag naar individuele gegevens in kaart gebracht, met het oog op handhaving en in het licht van het statistisch geheim. Bij elke nood wordt geanalyseerd in welke mate het BIM vandaag reeds aan deze nood kan voldoen.

In hoofdstuk 4 wordt de gegevensvergaring geanalyseerd voor volgende landen en regio's; het Vlaamse Gewest, Het Waalse Gewest, het federale niveau via de gegevensvergaring door NIS, de buurlanden Nederland en Duitsland. Steeds wordt het instrumentarium gesitueerd, wordt dieper ingegaan op welke instrumenten in de praktijk worden aangewend, welke kwaliteit er kan mee bereikt worden, welke kenmerkende ervaringen en problemen de landen en regio's ervaren. De conclusies geven de lessen weer die kunnen getrokken worden voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Per land of regio wordt een samenvattende en vergelijkende fiche opgesteld en een beoordeling uitgewerkt.

Deel 1 wordt afgesloten met hoofdstuk 5. Hierin worden beleidsaanbevelingen uitgewerkt en een strategie uitgezet voor een optimale inzameling van afvalgegevens. Het hoofdstuk vloeit voort uit de vaststellingen en analyses uit hoofdstuk 1 tot 4. Een aantal elementen worden aangehaald die essentieel zijn om de kwaliteit van het datavergaringsstelsel van het BIM te versterken en om zo optimaal aan alle

rapporteurplichten van het Gewest en aan alle databehoeften van het beleid te kunnen voldoen. De beleidsvisies werden in de vorm van preliminaire aanbevelingen aangeboden aan de stuurgroep, om te bepalen welke opties in deel 2 van de studie aan bod dienen te komen. Het is belangrijk te vermelden dat de vastgelegde visie het BIM niet verbindt en dus geen beleidsbeslissing vormt. Ze heeft enkel belang in het kader van de verdere uitwerking van de voorliggende studie. Het staat het BIM uiteraard vrij om de studieresultaten, die de aard hebben van een aanbeveling door de auteur/consultant, al dan niet te volgen. Ze omvatten zowel structurele elementen en keuzes als meer gedetailleerde aanpassingen, en hebben betrekking op:

- Mogelijke samenwerkingsstrategieën
- Het onderscheid tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval
- Het kennen van afvalstoffenproductie per industriële sector of per bedrijfstype
- Gegevensinzameling per aard van afvalstof
- Gegevens over de verwerking van afvalstoffen
- Het wegwerken van geïdentificeerde gegevenslacunes
- De grenzen van het concept afval
- De keuze tussen centrale of decentrale rapportering
- Het dilemma van de dubbeltelling
- De omslag tussen huishoudelijk en bedrijfsafval
- De inschatting van afvalhoeveelheden in massa of volume
- De kwaliteitsgaranties bij gegevenvergaring bij terugnameplichten
- De timing van de gegevenvergaring

Hoofdstuk 5 bevat een multicriteria analyse om te bepalen welke aanpak kan gevolgd worden voor het opvragen van gegevens over de productie van afvalstoffen. Het is beter dit te doen via een rechtstreekse bevraging van een steekproef van producenten, in samenspel met een externe partner, dan om dit te doen via een indirecte bevraging via de inzamelaars.

Deel 2 behandelt de realisatie van de 35 concrete opties die in hoofdstuk 5 gedefinieerd werden. Ze worden vertaald naar meer concrete implementerende maatregelen. Het scheppen van het geschikte wetgevende kader, het organiseren van het vergaren van data in de praktijk, de kwaliteitscontrole, de hulpmiddelen op vlak van administratieve processen en databanken, de statistische methoden.

Hoofdstuk 6 geeft aanbevelingen voor het aanpassen van de regelgeving binnen de Ordonnantie Preventie en Beheer van Afvalstoffen, de regelgeving voor erkenning van inzamelaars, handelaars en makelaars, het Besluit Containerparken, het Besluit Hergebruiksector, het Besluit terugnameplicht, de Verordening Ophalen Afvalstoffen en de Ordonnantie Net Brussel. De grootste wijzigingen worden echter gesuggereerd voor het Besluit Afvalregister, dat opgedeeld wordt in twee delen: bepalingen rond het bijhouden van een dagdagelijks afvalstoffenregister en bepalingen rond het rapporteren van een jaartotaal uit het register.

Hoofdstuk 7 bespreekt de vier belangrijke systemen voor gegevensinzameling die naar voor worden geschoven, met aandacht voor situering, registers, gegevensopvraging met inbegrip van modelformulieren, het administratief proces en de data entry en kwaliteitscontrole

- De rapportering door producenten wordt gerealiseerd in samenwerking met een externe partner, zoals het NIS, het IMJV of een derde partner. De producenten wordt opgelegd aan deze bevraging deel te nemen indien ze ervoor worden aangesproken. Het wordt een steekproefname en een extrapolatie naar de totale populatie. Alle verwerkers worden echter systematisch ook bevroegd over hun productie van (voornamelijk secundaire) afvalstoffen, en daarnaast kan het BIM ook op afroep specifieke doelgroepen of sectoren aanspreken. Producenten houden een register bij van afvalstoffen.

- De begrippen afvalbeheerder en ophaler worden niet meer gebruikt, en worden vervangen door de concepten uit de Kaderrichtlijn Afval. Een gegevensbevraging wordt opgezet voor inzamelaars, handelaars en makelaars van afvalstoffen. Ze houden een register bij van alle afvalstoffen en rapporteren jaarlijks aan het BIM over prioritair afvalstoffen. Dit zijn de gevaarlijke afvalstoffen en door het BIM te bepalen bijzondere categorieën, waaronder onder meer AEEA.
- De afvalverwerkers houden eveneens een register bij van de verwerkte afvalstoffen en rapporteren jaarlijks aan het BIM over alle verwerkte afvalstoffen. Zoals boven vermeld rapporteren zij als producent ook over de uitgaande afvalstromen, die ze in aard en samenstelling aangepast hebben.
- De bevraging van inzamelaars van huishoudelijke en ermee gelijkgestelde afvalstoffen. Dit richt zich tot de centrale entiteit aangeduid voor de inzameling (vandaag Net Brussel), de gemeenten die zich over specifieke stromen ontfermen en de organisaties voor hergebruik.

Paragraaf 7.4 gaat dieper in op enkele capita selecta inzake het beheer van afvalstoffengegevens:

- Aspecten in verband met het archiveren en de archiveringsplicht voor afvalstoffenmeldingen, met inbegrip van het digitale archief.
- Een analyse van de te verwachten veranderingen voor bedrijven en voor de overheid, met een inventaris van wat dat teweegbrengt op vlak van change management en personeelsinzet
- Een inventaris van de wijzigingen die aan databanken en applicaties kunnen gerealiseerd worden om de beschreven bevraging te realiseren

Een uitwerking en demonstratie van de techniek om extrapolaties uit te voeren naar afvalstoffenproductie. Een CD-ROM met een demonstratiemodel in Excel wordt aan deze studie toegevoegd.

1 INLEIDING

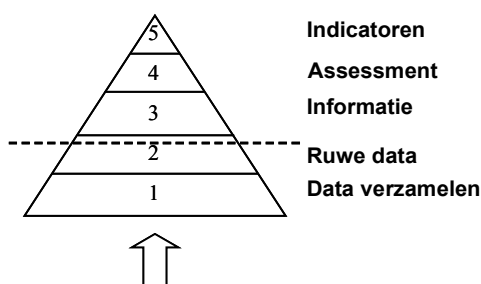
Deze studie wil het BIM adviseren bij het optimaliseren van de inzameling en verwerking van afvalgegevens. Hierbij wordt het hele instrumentarium onder de loep genomen, met inbegrip van het administratieve proces, het bestaande instrumentarium, de regelgeving, de technische en wetenschappelijke verwerking van de gegevens. De opdrachtnemer wil samen met het BIM de mogelijkheden tot optimalisatie onderzoeken, met respect voor bestaande goed functionerende elementen en met een open geest voor vernieuwingen.

Het belang van betrouwbare cijfers voor een kwaliteitsvol beleid kan moeilijk onderschat worden. Een correct en doelgericht beleid gaat steeds uit van de kennis die de beleidsmaker heeft van de wereld om zich heen. Hoe beter die kennis, hoe efficiënter het ingrijpen. Kennis over de grootte en de aard van de problemen is een eerste stap in elke beleidscyclus. Nadien komt het bedenken en uitvoeren van oplossingsgerichte maatregelen, en de cyclus komt in een laatste fase wanneer de effecten van de ingrepen gemeten en geëvalueerd worden. Dit is de aanzet tot de volgende cyclus. Met andere woorden correcte informatie zit aan het begin én aan het eind van elke beleidscyclus. Het is er de alfa en de omega van.

Het beleid heeft om zijn maatschappelijke doelstellingen te benaderen nood aan zo veel mogelijk bruikbare informatie. Informatie moet objectief zijn en niet gekleurd worden door de premissen of a-priori's van de beleidsvisie. Anderzijds heeft informatie een grote impact op de weg die het beleid inslaat. Om deze redenen heeft informatie een beschermd milieu nodig waarbinnen ze haar objectiviteit kan gestand houden, ook wanneer ze boodschappen brengt die niet positief zijn of niet in de lijn van de verwachting liggen. Bij gebrek aan volledige informatie zal het beleid zich richten op modes of trends, waardoor de effectiviteit van het beleid kan afnemen.

Vooraleer objectieve informatie echter als werkingsinstrument aanvaard wordt moet er een draagvlak bestaan bij de gebruikers van die informatie. De gebruikers moeten er van overtuigd zijn dat de informatie waardevol, neutraal en betrouwbaar is. Dit wordt bereikt door aan de informatie sterke wetenschappelijke eisen te stellen, en door de informatie in zo objectief mogelijke vaste categorieën aan te bieden, maar flexibel genoeg om binnen verschillende beleidsvragen informatie te kunnen bieden. De rol van duidelijke metadata kan niet onderschat worden om te beletten dat informatie buiten zijn oorspronkelijke context een eigen leven gaat leiden. Metadata leggen uit wat een cijfer juist wil zeggen, en wat de betrouwbaarheid en de beperkingen van dat cijfer zijn.

De onderzochte optimalisatie van de gegevens en de gegevensstromen situeert zich op verschillende niveaus van de informatiepiramide.

Figuur 2.1.1 Informatiepiramide

Dit model dat door het EMA (Europees Milieuagentschap) gebruikt wordt gaat uit van volgende stappen: Het verzamelen van gegevens (de formulieren...), de verzameling van alle gerapporteerde ruwe data (de databank), de verwerking tot statistieken (waarbij de grens tussen data en informatie overschreden

wordt), het interpreteren van de informatie (beoordeling), de verwerking tot voor het beleid nuttige indicatoren.

STAP 1

Er wordt onderzocht hoe op een zo betrouwbaar en efficiënt mogelijke manier de primaire gegevensbronnen inzake bedrijfsafvalstoffen en huishoudelijke afvalstoffen aangesneden kunnen worden, of hoe de bestaande bronnen zo goed mogelijk kunnen gecombineerd en benut worden. Hiervoor is wetgevend werk nodig evenals administratieve organisatie. Een analyse van de bestaande toestand is hierbij van essentieel belang, en wordt in hoofdstuk 2 en 3 gerealiseerd. De bestaande gegevensstromen en hun ondersteunende wetgeving wordt onderzocht, evenals de bestaande informatiebehoeften. De gegevenslacunes en de overlappingsen worden geïdentificeerd.

STAP 2

Het technische en administratieve verhaal van het omzetten van gerapporteerde gegevens in een degelijke databank komt in deze stap aan bod. In hoofdstuk 7 ligt de klemtoon op de praktische kant van de administratieve processen en de databanken. De nodige administratieve procedures maken deel uit van de overgang van niveau 1 naar niveau 2 in de piramide.

Stap 1 en 2 spelen een belangrijke rol om de gegevens tijdig ter beschikking te kunnen stellen. De waarde van de gegevens hangt immers vaak sterk af van de tijdigheid ervan.

STAP 3

Het is belangrijk te realiseren dat een verzameling gegevens niet gelijk staat met bruikbare cijfers. Daartoe is verwerking nodig. Enkel indien alle gegevens effectief en met voldoende graad van betrouwbaarheid beschikbaar zijn kan die verwerking bestaan uit het maken van de som of de indeling in groepen. Meestal is meer, statistisch verantwoorde, verwerking nodig. De Letse wiskundige Andrejs Dunkels geeft aan: "*It is easy to lie with statistics. It is hard to tell the truth without it.*"¹, waarbij hij verduidelijkt dat statistiek geen garantie op waarheid biedt, maar wel een noodzakelijk element is om tot een benadering van de waarheid te kunnen komen. Hoofdstuk 7.4 besteedt aandacht aan stap 3 van de informatiepiramide, maar ook elders waar sprake is van betrouwbaarheid, rapporten, queries...

Gegevens moeten betrouwbaar zijn, doordat ze via een geloofwaardige methodiek berekend werden en over voldoende transparantie beschikken. Naast het genereren van de gegevens zelf, is het eveneens noodzakelijk ook kennis te verwerven over de sterkten en zwakten van de gegevens, en deze als metadata aan de gegevens te verbinden. Dit is noodzakelijk om te beletten dat gegevens een eigen leven gaan leiden, buiten de context waarin ze ingezameld werden.

STAP 4 EN 5

Deze niveaus in de piramide voegen beleidsrelevantie toe aan de gegevens en statistieken, en vallen grotendeels buiten de scope van deze opdracht. Toch wordt er in hoofdstuk 3 en in het bijzonder in paragraaf 3.2 voldoende aandacht aan besteed, in het bijzonder voor de evaluatie van de becijferde doelstellingen uit het afvalstoffenplan. Belangrijk is om stap 4 en 5 goed voor ogen te houden bij het opbouwen en concipiëren van de stappen 1, 2 en 3. Enkel zo kan vermeden worden dat veel inspanningen geleverd worden om gegevens te verzamelen die niet gebruikt worden, of omgekeerd dat essentiële elementen voor beleidsparameters bij de inzameling van de gegevens over het hoofd gezien

¹ De Amerikaanse statisticus Frederick Mosteller geeft hier een variant op: "It is easy to lie with statistics, but it is easier to lie without them."

worden. De studie omvat immers niet het interpreteren van de gegevens of het trekken van inhoudelijke of beleidsmatige conclusies, maar wil wel een basisinstrument aanbieden dat dergelijke analyse vereenvoudigt.

Gegevens moeten nuttig zijn. De doelstelling van de gegevensinzameling bij het BIM is immers niet van een academische aard, maar is gericht op huidige beleidsvragen en op vandaag nog niet gekende beleidsvragen. De gegevens moeten flexibel inzetbaar zijn en niet te sterk 'mode'-gebonden, zodat ze te integreren of te aggregeren zijn tot relevante indicatoren.

DEEL 1 : ONDERZOEK

2 ANALYSE VAN BESTAANDE GEGEVENSSTROMEN EN RAPPORTEERSYSTEMEN

2.1 RELEVANTE WETTELIJKE BEPALINGEN IN HET BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE GEWEST

De verplichtingen inzake rapportering van afvalgegevens liggen verspreid in diverse besluiten en overeenkomsten van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De wetgever legt vast welke actoren actief moeten deelnemen aan de gegevensinzameling, bepaalt wat er periodiek gerapporteerd moet worden en volgens welke modaliteiten. Voor het identificeren van de relevante wettelijke bepalingen van deze sectie, werd vooral een beroep gedaan op de digitale publicaties van het staatsblad en de databank wetgeving van het BIM.²

Het besluit betreffende het afvalregister staat centraal in de bestaande rapporteersystemen. De bepalingen van dit algemene besluit worden daarom in de volgende paragraaf kort toegelicht. Andere informatieverplichtingen vinden hun oorsprong in meer specifieke wetgeving. De bestaande rapporteerplichten komen aan bod voor de volgende afvalstromen: huishoudelijk en vergelijkbaar bedrijfsafval, ander bedrijfsafval en een aantal bijzondere afvalstromen. Deze indeling wordt aangehouden voor het vervolg van dit hoofdstuk.

2.1.1 Het afvalregister

2.1.1.1 Afvalbeheerders

Met het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 30 januari 1997 betreffende het afvalregister werd bepaald dat afvalbeheerders verplicht een afvalregister dienen bij te houden dat per kwartaal moet overgemaakt worden aan het BIM. Het Besluit definieert 3 soorten afvalbeheerders:

1. Bedrijven die afvalstoffen ophalen en vervoeren voor rekening van derden.
2. Producenten die instaan voor het vervoer van het eigen productieafval naar een ander gewest.
3. Bedrijven gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die instaan voor de verwerking van afvalstoffen.

Deze afvalbeheerders moeten dit register per kwartaal doorgeven aan het Brusselse Instituut voor Milieubeheer. Ophalers-vervoerders en verwerkers van gevaarlijke afvalstoffen en van speciale afvalstoffen³ afkomstig van de activiteiten uit de gezondheidssector moeten erkend worden in het Gewest en zijn bovendien op basis van hun erkenningsbesluit verplicht om maandelijks gegevens te rapporteren.

² <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm> en <http://www.ibgebim.be>

³ Speciale afvalstoffen worden gedefinieerd als:

- a) afvalstoffen ontstaan ten gevolge van gezondheidszorgen die worden verstrekt aan een patiënt die lijdt aan een in bijlage I van dit besluit vermelde aandoening;
- b) de snijdende en prikkende voorwerpen;
- c) de anatomische delen, bloed en de andere lichaamsvloeistoffen, met uitzondering van de afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing;
- d) de afvalstoffen afkomstig van een behandeling tegen kanker met cytostatica;

2.1.1.2 Producenten van gevaarlijke en speciale afvalstoffen

Producenten van afval in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die hun afval naar een verwerker van het Gewest brengen of laten brengen, zijn niet onderworpen aan een registratie- of meldingsplicht. Deze afvalhoeveelheden zullen gerapporteerd worden door respectievelijk de verwerkers of de ophalers van dit afval.

Het afvalregister van de producenten van gevaarlijke afvalstoffen en van speciale afvalstoffen afkomstig van de activiteiten uit de gezondheidssector moet gedurende 3 jaar beschikbaar blijven op de exploitatiezetel voor inspectie maar moet niet systematisch gerapporteerd worden aan de overheid.

2.1.1.3 Aangifte

Artikel 3 van het vermelde besluit geeft een detailoverzicht van de gegevens die door de afvalbeheerders moeten geregistreerd worden:

- code en de benaming van de afvalstof overeenkomstig de Europese catalogus van de afvalstoffen
- hoeveelheid (uitgedrukt in massa of volume)
- verwerkingsmethode
- naam van de bestemming.

De aangifte van de gegevens bestaat steeds uit 2 delen, binnenkomend en buitengaand afval. De gegevens worden weergegeven per afvalstof en per verwerkingsmethode (en bestemming voor de aangifte bij het buitengaan).⁴ De hoeveelheid afval in de aangifte wordt steeds uitgedrukt in kilogram. De aangifte voor het binnenkomend afval verschilt voor afvalbeheerders gevestigd in of buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Beheerders van buiten het Gewest moeten enkel het afval afkomstig uit het BHG aangeven, terwijl de Brusselse verwerkers en de ophalers actief binnen de grenzen van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest hun inkomende stroom moeten opsplitsen in Brussels afval, Belgisch niet-Brussels afval, of afval afkomstig van buiten België. Zie Bijlage 1.

2.1.2 Huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval

De Verordening van 19 december 2008 betreffende de verwijdering van afval door middel van ophalingen, stelt in artikel 2 dat het Agentschap Net Brussel⁵ verantwoordelijk is voor de verwijdering van huishoudelijk afval. Het gelijkgestelde afval van bedrijven kan eveneens worden opgehaald door Net Brussel, maar maakt in principe steeds voorwerp uit van een commercieel contract tussen de producent en Net Brussel (artikel 7). Bedrijven kunnen voor dit afval ook steeds een overeenkomst sluiten met een privébedrijf. De inzamelingen van Net Brussel gebeuren via huis-aan-huis ophalingen van gesorteerd en niet-gesorteerd afval, via vrijwillige afvalinzamelpunten (containerparken, glascontainers, groene plekjes), via ophalingen op aanvraag en via containers. Artikel 14 van de Verordening gaat dieper in op de selectieve ophaling en het sorteren van afval. Artikel 10 bespreekt de inzameling bij appartementsgebouwen, kenmerkend voor de specifieke situatie in Brussel.

Een exacte definitie van met huishoudelijk afval vergelijkbaar afval voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is niet beschikbaar. De Ordonnantie van 7 maart 1991 betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen definieert in artikel 2 huisvuil of huishoudelijke afvalstoffen als afvalstoffen die afkomstig zijn van de normale huishoudelijke activiteiten en door de Executieve hiermee gelijkgestelde afvalstoffen.

-
- e) uit laboratoria voor micro-biologie afkomstige afvalstoffen die in contact zijn geweest met de cultuur van micro-organismen of de culturen zelf.

⁴ Zie bijlage 1

⁵ Gewestelijk Agentschap voor Netheid (GAN)

De Executieve heeft hier tot op vandaag echter nog geen bepaling over opgesteld.⁶ Het BIM beschrijft in het afvalplan 2003-2007 "gelijkgesteld met huishoudelijk afval" als afval dat door zijn aard en door zijn beheer gelijkaardig is aan huishoudelijk afval. Het ontwerp vierde afvalplan 2008 geeft geen definitie, maar spreekt van afvalstoffen die vergelijkbaar zijn met huisvuil. Door de sterke aanwezigheid van de tertiaire sector en de vele zeer kleine ondernemingen is deze afvalstroom voor de Brusselse context aanzienlijk.

De Ordonnantie van 19 juli 1990, betreffende de oprichting van het Gewestelijk Agentschap voor Netheid legt geen specifieke rapporteerplicht op aan Net Brussel. Artikel 4 bepaalt enkel dat ze de opdracht hebben om samen met het BIM een plan op te stellen voor de verwijdering van het Brusselse afval, waarvoor cijfergegevens in verband met afvalinzameling en –verwerking noodzakelijk zijn. Conform het Besluit betreffende het Afvalregister moet het Agentschap Net Brussel net als de privé ophalers, als afvalbeheerder, per kwartaal de ophaalgegevens voor afvalstoffen, zowel bedrijfsafvalstoffen als andere, naar Leefmilieu Brussel communiceren. De praktijk komt verder aan bod in sectie 2.2.1. Het huidige afvalplan 2003-2007⁷ (opgesteld in navolging van de Ordonnantie van 7 maart 1991 betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen), stelt dat Net Brussel via halfjaarlijkse huisvuilzakkenanalyse de hoeveelheid en de samenstelling van het huishoudelijk afval, geproduceerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, moet proberen te bepalen (voorschrift 104).

Het onderscheid tussen huishoudelijk afval en met huishoudelijk vergelijkbaar (bedrijfs)afval van bijvoorbeeld kantoren, handelszaken en scholen is in de praktijk zeer moeilijk te maken, omdat Net Brussel de ophaling ervan in dezelfde ronde kan organiseren. Via voorschrift 105 in het afvalplan werd opgelegd om de mogelijkheid te onderzoeken om de hoeveelheid gelijkgesteld afval te wegen en zo correcter in te schatten. Het evaluatiedocument dat werd opgemaakt na afloop van de periode van het meest recente afvalplan, maakt echter duidelijk dat de invoering van dit systeem nog niet heeft geleid tot betrouwbare gegevens in verband met de hoeveelheid huishoudelijk afval (en bij deductie gelijkgesteld afval)⁸. Ook in het nieuwe afvalstoffenplan, dat van 15 oktober tot 15 december 2008 in openbaar onderzoek is, wordt bevestigd dat de huisvuilzakkenanalyse nog geen betrouwbare schatting omtrent hoeveelheden oplevert (hoofdstuk 11).⁹ De analyses worden wel voortgezet en verbeterd want ze leveren hoe dan ook informatie over de samenstelling van het huishoudelijk afval en laten ook toe om specifieke initiatieven te evalueren.

Naast het Agentschap Net Brussel en de private afvalbeheerders, zijn nog minstens twee actoren betrokken bij deze afvalstroom en onderworpen aan een rapporteerplicht aan het BIM. Het betreft de gemeentelijke containerparken en de verenigingen actief in de hergebruiksector, die een aangifte moeten indienen in het kader van hun betoelaging. Artikel 12 van het Besluit van 11 maart 2004 betreffende de erkenning en betoelaging van verenigingen zonder winstoogmerk en verenigingen met een sociaal oogmerk die in de hergebruiksector bedrijvig zijn, bepaalt de goederen die in aanmerking komen voor hergebruik, terwijl artikel 13 de gegevens beschrijft die elk kwartaal aan het BIM moeten worden doorgegeven. Het Besluit van 13 april 2004 betreffende de betoelaging van de gemeenten voor de aanleg en de exploitatie van containerparken (artikel 5) legt de gemeenten een jaarlijkse rapporteerplicht op volgens een door het BIM opgesteld model.

⁶ Persoonlijke communicatie Steven Deman, BIM

⁷ Plan voor de preventie en het beheer van afvalstoffen, gepubliceerd in het Staatsblad 17 juni 2004

⁸ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 8

⁹ Ontwerp plan voor de preventie en het beheer van afvalstoffen

2.1.3 Ander bedrijfsafval

Een deel van het bedrijfsafval komt overeen met afval dat vergelijkbaar is met huishoudelijk afval omdat het er qua aard, samenstelling en hoeveelheid mee overeenkomt. Het werd in de vorige paragraaf beschreven. Het met huishoudelijk afval vergelijkbaar afval is in de Brusselse context niet onaanzienlijk, omwille van het belang van de tertiaire sector in het Gewest. Veel bedrijven beschikken tot op vandaag ook nog steeds niet over een commercieel contract met Net Brussel voor de ophaling van hun afval¹⁰. In die gevallen is er in de praktijk geen onderscheid te maken tussen vergelijkbaar bedrijfsafval en het huishoudelijk afval in enge zin. In deze paragraaf willen we ons echter richten op het ander, niet met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval.

Het niet-gevaarlijke en het gevaarlijke bedrijfsafval dient in principe allemaal gerapporteerd te worden aan het BIM via de aangiftes van de ophalers en de verwerkers conform het Besluit betreffende het afvalregister.

Producenten van gevaarlijk niet-huishoudelijk of niet vergelijkbaar afval zijn volgens artikel 15 van de Ordonnantie betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen van 7 maart 1991 verplicht om aan het BIM te melden dat ze gevaarlijke afvalstoffen produceren. Zoals in paragraaf 2.1.1.2 aangegeven, hoeven ze niet de hoeveelheden geproduceerd afval door te geven. Voor de verwijdering van het gevaarlijk afval moeten ze ofwel zelf instaan en over de juiste vergunning beschikken, ofwel een beroep doen op erkende afvalbeheerders, conform het Besluit van 19 september 1991 houdende regeling van de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen (artikel 3). De verplichtingen in verband met het register en de meldingsplicht (artikelen 19 en 20) van dit Besluit werden opgeheven en vervangen door de bepalingen in het Besluit betreffende het afvalregister. Wettelijk betekent dit dat de beheerders van het gevaarlijk afval per kwartaal een aangifte moeten doen aan het Brusselse Instituut voor Milieubeheer. In navolging van hun erkenning wordt in de praktijk de driemaandelijkse verplichting aangevuld met een maandelijkse verplichting.¹¹ De maandelijkse rapporteerplicht is dus geen algemene regel maar een individuele regeling, erkenning per erkenning, die echter wel vrij algemeen wordt toegepast.

Het besluit betreffende de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen is bedoeld voor alle gevaarlijke afvalstoffen, exclusief een aantal afvalstoffen waarvoor specifieke wetgeving bestaat (artikel 2, paragraaf 2). Concreet worden huishoudelijk (gevaarlijk) afval, PCB en PCT, afvalolie, afgedankte voertuigen uitgesloten. Met uitzondering van huishoudelijk gevaarlijk afval, ingezameld via vrijwillige aanbrenge naar de diensten van Net Brussel, komen deze afvalstoffen in één van de volgende paragrafen aan bod.

2.1.4 Bijzondere afvalstromen

2.1.4.1 Producten met producentenverantwoordelijkheid (11 stromen)

Het principe van de producentenverantwoordelijkheid werd in Europese wetgeving ingevoerd voor 4 groepen producten: verpakkingen (Richtlijn 94/62/EG), afgedankte voertuigen (Richtlijn 2000/53/EG), afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (Richtlijn 2002/96/EG) en batterijen en accu's (Richtlijn 2006/66/EG). De 3 Belgische gewesten gaan verder in de toepassing van dit principe en hebben een wettelijk kader gecreëerd voor 11 afvalstromen. Artikel 4 van de Ordonnantie van 22 april 1999 betreffende het voorkomen en het beheer van afval van producten in papier en karton, bepaalt de doelstellingen om recyclagepercentages te verhogen en de producenten van het papier en karton gaandeweg meer verantwoordelijk te maken. Voor verpakkingsafval wordt deze plicht vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord inzake de preventie en het beheer van verpakkingsafval van 30 mei 1996. Het

¹⁰ Ontwerp plan voor de preventie en het beheer van afvalstoffen (hoofdstuk 5)

¹¹ <http://www.ibgebim.be/Templates/Professionnels/Informer.aspx?id=1450&langtype=2067> en persoonlijke communicatie met Steven Deman

Besluit van 18 juli 2002, tot invoering van een terugnameplicht voor sommige afvalstoffen met het oog op hun nuttige toepassing of hun verwijdering, bepaalt de andere producten waarvoor een terugnameplicht geldt. Naast doelstellingen inzake hergebruik, recyclage en nuttige toepassingen wordt ook een plicht opgelegd tot het jaarlijks meedelen van statistische gegevens.

Artikel 6 van dit besluit geeft aan welke gegevens de producent of de invoerder jaarlijks voor 31 maart moet rapporteren:

- De totale hoeveelheid producten in kilogram die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de markt zijn gebracht, opgedeeld volgens een door het BIM vastgelegde opsplitsing.
- De totale hoeveelheid afvalstoffen in kilogram die in het raam van de terugnameplicht ingezameld zijn, volgens dezelfde opsplitsing.
- De inrichtingen waar de afvalstoffen worden verwerkt, de reststoffen en de verwerkingswijzen.
- De hoeveelheid hergebruikte, gerecycleerde of nuttig toegepaste afvalstoffen in kilogram, bevestigd door verwerkingsattesten
- De geraamde totale hoeveelheid producten in kilogram die tijdens het lopend jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de markt zullen worden gebracht.

De statistische gegevens moeten door een bedrijfsrevisor of een accountant voor echt verklaard worden, en moeten worden ingediend volgens de instructies die het BIM opstelt.

De (afval)verantwoordelijken (meestal producenten, invoerders of –voor papier– distributeurs) kunnen beslissen om individueel aan de doelstellingen en de bepalingen van de terugnameplicht te voldoen. In dat geval worden ze geacht om een individueel beheersplan voor te leggen en bereikte resultaten (en dus ook statistieken) te communiceren. In de praktijk worden de verplichtingen inzake producentenverantwoordelijkheid vaak overgedragen aan een beheersorganisme dat opgericht wordt door de producenten en/of invoerders. Dit is een overdracht van de verantwoordelijkheid voor de deelnemers van het collectief systeem en geldt zowel voor informatieplichten naar consumenten en overheden als voor de te bereiken doelstellingen en de bewijsvoering hiervan.

Voor verpakkingsafval werd een intergewestelijk samenwerkingsakkoord gesloten tussen de 3 gewesten en dit wordt in de volgende sectie kort toegelicht. De andere afvalstromen worden telkens beheerd op basis van apart onderhandelde milieubeleidsvereenkomsten (MBO) per Gewest, aangepast aan de specifieke context. Er wordt vanuit de sectoren naar gestreefd om deze akkoorden zo veel mogelijk gelijktijdig en gelijklopend af te sluiten met de drie gewesten, met het oog op een zo groot mogelijke eenvormigheid binnen de Belgische markt. Dit is niet steeds geslaagd.¹²

VERPAKKINGSAFVAL

Voor de afvalstroom afkomstig van verpakkingen wordt er samengewerkt op Belgisch niveau. Het samenwerkingsakkoord inzake de preventie en het beheer van verpakkingsafval werd afgesloten op 30 mei 1996. Het akkoord voorziet daartoe een hele reeks verplichtingen ten laste van de ondernemingen die verpakte producten op de markt brengen. De naleving van het Samenwerkingsakkoord wordt gecontroleerd door de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC), die ook toeziet op de informatie die haar wordt toegestuurd. Het laatste lid van artikel 17 voorziet dat de gegevens ook moeten worden meegedeeld per gewest. Bedrijven kunnen ofwel individueel ofwel via een beheersorganisme aan hun verplichtingen voldoen. VAL-I-PAC en FOST Plus werden als beheersorganisme erkend, respectievelijk voor bedrijfsmatige en huishoudelijke verpakkingen. Om aan de gewijzigde Europese richtlijn inzake verpakkingen (2004/12/EG) te voldoen werd een nieuw samenwerkingsakkoord onderhandeld.¹³ De drie gewestregeringen hebben een samenwerkingsakkoord onderhandeld dat de vorige tekst van 1996

¹² Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 68

¹³ Ibid., p 71

vervangt. Het Samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval werd gesloten op 4 november 2008, tussen het Waals Gewest, het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit akkoord heeft kracht van wet in heel België en is van toepassing op alle verpakkingen die op de Belgische markt gebracht worden. Het Samenwerkingsakkoord is verschenen in het Belgisch Staatsblad op 29 december 2008 en is in werking getreden op 1 januari 2009. Het vervangt het Samenwerkingsakkoord van 30 mei 1996.¹⁴

PAPIER EN KARTON

Artikel 5 van de Ordonnantie betreffende het voorkomen en het beheer van afval van producten in papier en/of karton van 24 april 1999 bepaalt de verplichting voor de verantwoordelijken om per kwartaal de hoeveelheid op de markt gebrachte producten aan het BIM te melden. Op basis hiervan worden de bijdragen aan het Interventiefonds bepaald, dat middelen voorziet voor de selectieve ophaling en recycling van papier en karton. Enkel de distributiesector werkt met een dergelijk fonds, het Interventiefonds Oud Papier. De perssector betaalt in natura door middel van het aanbieden van publicitaire ruimte aan de overheid. Via de verschillende milieubeleidsovereenkomsten, tussen de federaties van de sectoren en het Gewest, wordt onder meer de jaarlijkse informatieplicht gerealiseerd zoals opgelegd door het boven vermelde artikel 6 van het Besluit van 18 juli 2002 tot invoering van een terugnameplicht. Het cijfer over de op de markt gebrachte hoeveelheden is gebaseerd op de vrijwillige aangiftes van de aangesloten ondernemingen, zoals onder meer gesteld in artikel 4 van het raamakkoord tussen het Gewest en de federaties van de uitgevers (JFB, VDP, FEBELMA en UPP). De recyclagecijfers worden berekend aan de hand van de gegevens van de gescheiden inzameling van Net Brussel. Voor analyse wordt het ingezamelde papier en karton minstens gesplitst in 5 fracties (artikel 4, laatste lid): krantenpapier, verpakkingspapier en -karton, tijdschriftpapier, reclaimedrukwerk en overig papier¹⁵. De raamovereenkomsten met de andere sectoren vermelden dezelfde minimale bepalingen inzake statistieken. Nieuwe raamakkoorden inzake reclaimedrukwerk en publicaties zijn in onderhandeling en kunnen sterk afwijken van de huidige.

AFGEDANKTE ELEKTRISCHE EN ELEKTRONISCHE APPARATEN (AEEA)

De milieubeleidsovereenkomst voor afgedankte elektrische en elektronische apparatuur werd afgesloten op 19 februari 2001, tussen vertegenwoordigers van de sector enerzijds en de Minister van Leefmilieu en Openbare Nethheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het BIM anderzijds. Vele invoerders (en producenten in voorkomend geval) van AEEA hebben zich aangesloten bij het beheersorganisme, de vzw Recupel, dat in hun naam de verplichtingen inzake producentverantwoordelijkheid invult. De overeenkomst voorziet een jaarlijkse informatieplicht voor het beheersorganisme in functie van artikel 6 van het vermelde Besluit. De milieubeleidsovereenkomst verviel op 19 maart 2006 en een nieuwe overeenkomst is momenteel nog in onderhandeling.¹⁶ De rapporteerplicht werd ook bevestigd door de invoering van een artikel in het besluit van 18 juli 2002, betreffende de invoering van de terugnameplicht voor sommige afvalstoffen (artikel 36ter). Elke exploitant van een centrum voor de verwerking of nuttige toepassing van AEEA dient een register voor inkomende en buitengaande AEEA bij te houden, conform het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 juni 2004, betreffende de beheerders van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (artikel 12). Per kwartaal moet dit register worden overgemaakt aan het BIM. De gevaarlijke afvalstoffen die tijdens of na de verwerking ontstaan, moeten conform artikel 9 afgehaald worden door erkende ophalers met een eigen rapporteerplicht (cfr. supra).

¹⁴ www.ivcie.be

¹⁵ Deze analyse is duur en werd maar eenmalig uitgevoerd.

¹⁶ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 70

AFGEDANKTE VOERTUIGEN

De actuele milieubeleidsvereenkomst voor afgedankte voertuigen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd ondertekend op 19 april 2004 en loopt tot juni 2009. Artikel 12 voorziet een informatieplicht conform artikel 6 van het Besluit, en daarnaast controle van de gegevens voor het opgerichte stuurorgaan, de vzw FEBELAUTO. FEBELAUTO beschikt over deze gegevens omdat de door haar geregistreerde centra en de verwerkers periodiek gegevens in verband met de inkomende en uitgaande afvalstromen moeten doorsturen via een gecentraliseerd datacommunicatiesysteem (artikelen 10 en 11). Het besluit betreffende het beheer van afgedankte voertuigen van 15 april 2004 bepaalt daarnaast dat de geregistreerde centra en de verwerkers een afvalregister dienen bij te houden, in de eerste plaats voor de opvolging van de gevaarlijke afvalstoffen (artikel 44). Centra die geen vernietigingsattest kunnen uitschrijven, bezorgen ieder kwartaal een beperkt voertuigregister aan het BIM, terwijl de centra die wel gemachtigd zijn om dergelijk attest op te stellen, via maandelijkse rapporten of via computergestuurde inlichtingen het BIM informeren (artikelen 46 en 47).

BATTERIJEN

De gegevensstroom van dit afval wordt geregeld door artikel 10 van de Milieuevereenkomst van 28 mei 2004 betreffende de terugnameplicht van gebruikte batterijen. De organisaties communiceren, meestal via het beheersorgaan vzw BEBAT, de gegevens vereist in artikel 6, punt 1 en 5. Daarnaast verstuurt het beheersorgaan ook de lijst van de (erkende) verwerkers en de gerecycleerde stoffen afkomstig van de verwerking van de gebruikte batterijen.

LOODSTARTBATTERIJEN¹⁷

De milieubeleidsvereenkomst met de sectoren van de auto-industrie werd afgesloten op 12 december 2002 en is begin 2008 vervallen. In overeenstemming met artikel 8 van de overeenkomst werd het beheersorganisme vzw Recybat opgericht, dat in naam van alle leden de verplichtingen inzake inzameling, verwerking en rapportering overneemt. De informatieplicht wordt verder gedetailleerd in artikel 11. Dit stemt overeen met de bepalingen van artikel 6 van het Besluit. De rapportering in verband met de inzameling en de verwerking (alsook de methode en de gerecycleerde stoffen) verloopt niet zo vlot omdat het beheersorganisme gebruik wil maken van de gegevens die het BIM reeds bezit. Een nieuwe MBO is in onderhandeling, die nauwer aansluit bij de batterijenrichtlijn en daardoor ook ruimer is dan enkel loodhoudende startbatterijen.

VOEDINGSOLIËN EN –VETTEN

De informatieplicht voor de afvalstroom gebruikte voedingsoliën en –vetten wordt beschreven in de milieubeleidsvereenkomst van 28 mei 2004, heronderhandeld in 2007. De sector (producenten, invoerders en verdelers) werd vertegenwoordigd door de organisaties FEDIS en FEVIA, en heeft voor zijn verplichtingen het collectief systeem Valorfrit opgericht, dat momenteel ongeveer 95% van de markt afdekt.¹⁸ Op basis van gegevens van de producenten, invoerders en verdelers enerzijds, en erkende operatoren (vervoerders en verwerkers) anderzijds, rapporteert Valorfrit jaarlijks aan het BIM. Voor de ophalers geldt er in de verschillende gewesten een registratieplicht.

De milieubeleidsvereenkomst is niet van toepassing op de gebruikers van voedingsoliën en –vetten in de voedingsindustrie (artikel 3). De aanhef van de overeenkomst stelt dat dit afval niet onderworpen is aan het gebruiksverbod als voedermiddel en de nuttige toepassing van die gebruikte oliën en vetten gebeurt via goed georganiseerde circuits. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het afval afkomstig van

¹⁷ Accu's

¹⁸ Informatie beschikbaar op www.valorfrit.be

huishoudelijk en van professioneel gebruik. De huishoudelijke stroom wordt ingezameld via de containerparken en de "groene plekjes" beheerd door Net Brussel en de gemeenten (artikel 9, § 2). Professionele gebruikers vallen onder de wetgeving die van toepassing is op de verwijdering van dierlijk afval. Zij hebben extra verplichtingen ter bevordering van de traceerbaarheid en een correct afvalbeheer van deze afvalstoffen. Dit komt verder aan bod in sectie 2.1.4.2, subsectie dierlijk afval.

GEBRUIKTE MINERALE EN SYNTHETISCHE OLIËN

Met het oog op de uitvoering van de terugnameplicht voor gebruikte olie hebben de belanghebbende federaties het initiatief genomen om met de drie Gewesten een milieubeleidsovereenkomst af te sluiten. In Wallonië en in Vlaanderen zijn de milieubeleidsovereenkomsten reeds ondertekend. Zo zullen de actoren met terugnameplicht in Vlaanderen en Wallonië via het collectieve systeem Valorlub vzw aan hun verplichtingen kunnen voldoen. In het Brusselse gewest is er voor het ogenblik geen principieel akkoord over een milieubeleidsovereenkomst. Het Besluit van 18 juli 2002 inzake de terugnameplicht¹⁹ wordt dus officieel nog niet via MBO's gerealiseerd. Voor ophalers en verwerkers geldt er in de verschillende Gewesten een erkenningsplicht.

OUDE BANDEN

Deze milieubeleidsovereenkomst van 12 december 2002 werd afgesloten tussen dezelfde partijen als de overeenkomst voor de loodstartbatterijen. De bepalingen en informatieplichten van het beheersorganisme vzw Recytyre zijn dan ook gelijkaardig als die van Recybat en komen overeen met artikel 6 van het Besluit.

VERVALLEN EN NIET GEBRUIKTE GENEESMIDDELEN

In de milieubeleidsovereenkomst van 27 mei 2004, tussen het Gewest enerzijds en de federaties van de geneesmiddelenindustrie, groothandelaars en apothekers anderzijds, worden de verantwoordelijkheden in verband met de terugnameplicht vastgesteld (artikel 5). De apotheken zijn de inzamelpunten voor de oude en vervallen geneesmiddelen. De groothandelaars en verdelers zijn anderzijds verantwoordelijk voor het ophalen van de recipiënten bij de apotheken en het vervoer naar de verbrandingsinstallatie. Artikel 7 bepaalt de gegevens die door de groothandelaars en verdelers moeten worden gecommuniceerd, dit komt overeen met artikel 6 van het Besluit.

FOTOGRAFISCH AFVAL

De overeenkomst van 28 mei 2004 betreffende de terugnameplicht van fotografisch afval werd voornamelijk afgesloten met het oog op het beheer van het fotografisch afval afkomstig van particulieren. Voor het afval afkomstig van professionelen – op het ogenblik van de milieubeleidsovereenkomst waren zij verantwoordelijk voor 95% van het fotografisch afval – bestond reeds een systeem van inzameling via erkende ophalers. Deze erkende ophalers sturen gegevens in verband met de ingezamelde hoeveelheden filmafval door aan het beheersorganisme, vzw FOTINI, in navolging van onderlinge overeenkomsten. Naast deze gegevens bepaalt artikel 5 ook dat het beheersorganisme jaarlijks verslag moet uitbrengen aan het BIM over ingezamelde hoeveelheden bij particulieren via de containerparken, de markt cijfers en de verwerking. De inzameling van de fractie afkomstig van particulieren vertoont moeilijkheden door de afwezigheid van een akkoord met de publieke ophaler Net Brussel.²⁰ Met de ontwikkeling van de digitale fotografie lijkt het waarschijnlijk dat de hoeveelheden filmafval zullen afnemen, en zeker het aandeel van de particulieren. Zoals geschreven in

¹⁹ Informatie beschikbaar op www.valorlub.be

²⁰ Rapport 'Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007', p. 80

het ontwerp van het nieuwe afvalstoffenplan dient het Gewest nog een standpunt in te nemen over het al dan niet vernieuwen van de milieubeleidsvereenkomst.

2.1.4.2 Aantal afvalstromen met specifieke wetgeving

DIERLIJK AFVAL

Alle producenten van dierlijk afval moeten een schriftelijke overeenkomst sluiten met een geregistreerde vervoerder of ophaler van dierlijk afval, conform artikel 12 van het Besluit van 28 november 2002, betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval. Bij elk vervoer van dierlijk afval moet men een borderel voor verwijdering van dierlijk afval kunnen voorleggen dat conform is aan het model in bijlage III van het vermelde besluit. Elke actor in de keten moet een exemplaar van het borderel bijhouden in zijn register ter bevordering van de traceerbaarheid. Aanvullend op de verplichtingen betreffende het afvalregister (besluit van 30 januari 1997), moet de beheerder van dierlijk afval een bijlage toevoegen aan de driemaandelijke mededeling van zijn afvalregister. De bijlage vermeldt voor alle categorieën van afval die op de diverse borderellen voor verwijdering voorkomen, een overzicht van de beheerde afvalhoeveelheden, met vermelding, voor elke categorie, van de bestemming van het afval (artikel 17). De beheerder voegt eveneens als bijlage de lijst van zijn klanten toe, met vermelding van hun volledige gegevens en van de afvalhoeveelheden per categorie die bij elke klant werden opgehaald.

ASBEST

In het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 april 2008, betreffende de voorwaarden die van toepassing zijn op de werven voor de verwijdering en de inkapseling van asbest, wordt bepaald dat binnen de 3 maanden na afloop van de werken (of elke werkfase) de volgende documenten naar het BIM moeten worden opgestuurd (milieuvergunningen van klasse I B; voor aangiftes klasse IC zijn enkel de documenten uit lid 1 van toepassing):

- een afschrift van het (de) ontvangstbewijs(zen) van de afvalstoffen door de in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest erkende ophaler van asbestafval en van het (de) ontvangstbewijs(zen) door het verwerkings- of inzamelingscentrum met vermelding van het gewicht van de ontvangen afvalstoffen;
- een afschrift van de overzichtstabel van de afvalstoffen volgens het model bijgevoegd in bijlage van het besluit. Deze overzichtstabel bevat per dag de hoeveelheden asbestafval die worden geproduceerd per type van asbest, evenals de hoeveelheden afval die worden afgevoerd van de werf, met vermelding van hun bestemming. Deze tabel dient eveneens als afvalregister.

PCB EN PCT

Overeenkomstig de Europese Richtlijn 96/59/EG van de Raad van 16 september 1996 betreffende de verwijdering van PCB's en PCT's, moesten alle toestellen die PCB's bevatten verwijderd worden vóór 30 juni 2005, mits een aantal uitzonderingen of afwijkingen. Daartoe heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest twee besluiten goedgekeurd. Het Besluit van 4 maart 1999 betreffende de planning van de verwijdering van PCB's en PCT's bepaalt de verschillende categorieën van toestellen en de voorwaarden voor kennisgeving door de eigenaars voor het opstellen en aanpassen van een gewestelijke inventaris. Het Besluit van 20 december 1999 tot vaststelling van een gewestelijk plan voor de verwijdering en de reiniging van PCB's en PCT's stipuleert de concrete maatregelen en termijnen voor de verwijdering. Voor de verwijdering moet een beroep gedaan worden op erkende opalers.

2.2 ACTUEEL ADMINISTRATIEF INSTRUMENTARIUM VOOR GEGEVENSINZAMELING

2.2.1 Huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval

2.2.1.1 Niet-gesorteerde fractie huishoudelijk en vergelijkbaar afval

SITUERING

Deze afvalstroom van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat uit drie te onderscheiden componenten: (1) gedeelte afkomstig van de huishoudens zelf, (2) gedeelte vergelijkbaar afval afkomstig van bedrijven, (3) ander gemeentelijk afval. De inzameling van het huishoudelijk afval wordt volledig geregeld door de ophaaldiensten van Net Brussel en in principe verwerkt in de verbrandingsoven van Neder-Over-Heembeek, uitgebaat door de gemengde onderneming Brussel-Energie. Aangezien de energievalorisatie een belangrijke bron van inkomsten betekent voor Brussel-Energie, waarvan Net Brussel mede-eigenaar is²¹, lijkt het weinig waarschijnlijk dat dit afval ergens anders zou verwerkt worden. De verbrandingsinstallatie beschikt over voldoende capaciteit (500.000 tot 535.000 ton), waarvan in 2005 ongeveer 85% werd gebruikt voor het niet recycleerbaar afval ingezameld door Net Brussel.²²

Vergelijkbaar bedrijfsafval kan worden ingezameld via de diensten van Net Brussel of via private ophalers. Net Brussel maakt voor de verwerking opnieuw gebruik van de diensten van Brussel-Energie. Voor de private inzamelaars is de barrière om een gedeelte buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verwerken veel kleiner. Een marktstudie van OVAM van 2007 vermeldt schattingen van 30.000 en 200.000 ton vergelijkbaar bedrijfsafval, dat naar respectievelijk Vlaamse en Waalse stortplaatsen wordt afgevoerd.²³ Een jaarrapport over verwerkingscapaciteiten geeft aan dat in 2006 27.008 ton huishoudelijk en vergelijkbaar bedrijfsafval uit het Brusselse Hoofdstedelijke gewest werd verbrand in Vlaamse huisvuilverbrandingsovens²⁴.

Daarnaast zullen veel bedrijven voor het ophalen van gemengde fracties bedrijfsafval, al dan niet qua aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar met huishoudelijk afval, contracten afsluiten met ophalers van buiten het Gewest. Deze laatste dienen enkel de hoeveelheid Brussels afval te rapporteren aan het BIM.

Een derde stroom betreft het ander gemeentelijk afval, dat bestaat uit straat- en veegvuil, marktafval, afval van openbare vuilbakjes en afval van het opruimen van sluikstorten, dat deels door de lokale gemeentelijke diensten zelf, en deels door Net Brussel, wordt ingezameld. Brussel-Energie treedt hier ook als verwerker op, naast privé-bedrijven. Afval van de gemeentendiensten (administratieve gebouwen, werkplaatsen, gemeentelijke zwembaden en scholen) hoort in principe niet bij het huishoudelijke of gemeentelijke afval, en is een bedrijfsafvalstof, maar eindigt in de praktijk vaak wel bij het huishoudelijk of gemeentelijk afval.

²¹ Brussel-Energie is voor 60% in handen van Net Brussel en voor 40 % van Sita. Zie rapport 'Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007'

²² Rapport 'Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007', p. 83

²³ Marktstudie eindverwerking huishoudelijk restafval en vergelijkbaar bedrijfsafval in Vlaanderen en haar omringende regio's: deelrapport Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2007, OVAM, p 28

²⁴ OVAM, Tarieven en capaciteiten voor storten en verbranden - Actualisatie tot 2006, evolutie en prognose, p. 53

GEGEVENSSTROOM

Net Brussel is de enige verantwoordelijke actor voor het niet-gesorteerde afval afkomstig van huishoudens. Als afvalbeheerders zijn zij gebonden aan rapportering conform de wetgeving in verband met het afvalregister, voor zover ze afvalstoffen voor rekening van derden overbrengen, en moeten dus zowel fiches voor binnenkomend en uitgaand afval invullen. Voor bedrijfsafval waarvoor Net Brussel een commercieel contract heeft afgesloten is de registerplicht duidelijk vastgesteld. Maar ook voor het realiseren van de ordonnantiële taak van het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen wordt deze definitie van 'inzameling voor rekening van derden', zoals vermeld in artikel 1 van het Registerbesluit, aangehouden. Net Brussel realiseert een taak in opdracht en voor rekening van de gewestelijke overheid als derde partij conform het registerbesluit. Net Brussel rapporteert zonder onderscheid beide fracties. Ook het verwerken van deze afvalstoffen door Brussel-Energie valt uiteraard onder de registerplicht.

Opvallend is dat in de rapportering van de ingezamelde afvalstoffen weinig of geen onderscheid wordt gemaakt tussen huishoudelijke, met huishoudelijk afval vergelijkbare en niet met huishoudelijk afval vergelijkbare fracties van gemengd afval. De gemeenten worden in de annex van de rapportering door Net Brussel mee opgenomen in de lijst van producenten, evenals de bediende containerparken en een aantal bediende instellingen of privébedrijven. Enkel de speciale bedrijven waarvoor Net Brussel optreedt als erkend ophaler worden vermeld, niet alle bedrijven waarvoor een commercieel contract bestaat.

Met Net Brussel is er een regelmatige uitwisseling van gegevens over ingezamelde gemengde fracties afval²⁵ binnen de verplichtingen van het besluit inzake het afvalregister. Daarnaast bestaat de datastroom tussen het BIM en Net Brussel vooral uit geaggregeerde gegevens die aangeleverd worden voor de opmaak van het afvalstoffenplan.²⁶ Net Brussel heeft in zijn erkenning voor het ophalen van gevaarlijk afval geen bepaling inzake maandelijkse rapportering.

Voor het niet gesorteerd bedrijfsafval zijn zowel de private afvalbeheerders als Net Brussel gebonden aan de verplichtingen van het afvalregister. Zij dienen in principe dus een aangifte in conform het model in Bijlage 1. Voor de ophalingen uitgevoerd door Net Brussel werd in sectie 2.1.2 reeds het praktische probleem beschreven om het gedeelte werkelijk afkomstig van de huishoudens van de rest te onderscheiden. Net Brussel maakt gebruik van fuchsia gekleurde zakken om onderscheid te kunnen maken tussen commerciële klanten en private gebruikers. Bij de introductie in 2003 gaf Minister van Leefmilieu Didier Gosuin aan "L'objectif de la mise sur le marché de ce sac fuchsia est de permettre un contrôle des quantités de déchets consommées par les commerçants"²⁷.

De private afvalbeheerders kunnen zowel gevestigd zijn in als buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en moeten in theorie voor de aangifte van binnenkomend afval de fractie Brussels afval apart kennen en aangeven.

De gegevens worden binnen het BIM verwerkt op twee verschillende diensten: de dienst bevoegd voor planning en beleid, met inbegrip van de opmaak van het afvalstoffenplan betreft zijn informatie uit de niet gestructureerde uitwisseling met Net Brussel en met andere stakeholders, en de dienst bevoegd voor inspectie betreft zijn informatie vooral uit de gestructureerde rapportering van de afvalregisters.

²⁵ Voor huishoudelijk afval kan naar analogie met het taalgebruik in Vlaanderen gesproken worden over restafval, het gemengde ongesorteerde afval dat achterblijft nadat de selectieve stromen apart ingezameld zijn. Voor bedrijfsafval kan gesproken worden over gemengd ambachtelijk afval, ongeacht of het in aard en samenstelling en in hoeveelheid vergelijkbaar is met de productie van huishoudens.

²⁶ Persoonlijke communicatie BIM, Steven Deman

²⁷ <http://www.dhnet.be/infos/societe/article/82469/sac-poubelle-fuchsia-pour-le-commerce.html>

Er bestaat ook een rechtstreekse gegevensstroom van de negentien Brusselse gemeenten naar het BIM, met overzichten van specifieke fracties ingezameld gemengd huishoudelijk afval²⁸. Voor deze gegevensstroom worden vaak varianten op de formulieren gebruikt conform het besluit op het afvalregister, vermeld in Bijlage 1. De rapportering is echter niet strikt geformaliseerd binnen het afvalregisterbesluit en niet alle gemeenten participeren in gelijke mate aan deze gegevensuitwisseling.

RESPONSGRAAD

Voor niet-gesorteerd huishoudelijk afval dekt Net Brussel de volledige inzameling en verwerking. Hier kan uitgegaan worden van een volledige aangifte van de gegevens.

Het gemengd bedrijfsafval wordt ingezameld en gerapporteerd door Net Brussel en private ophalers. Het is echter niet gekend hoeveel van deze afvalstroom door Net Brussel en hoeveel door privé ophalers ingezameld wordt. De totale gerapporteerde ingezamelde hoeveelheid restafval is bijgevolg afhankelijk van de volledigheid van de aangifte van de privé ophalers en hun kennis in verband met de herkomst van het afval.

Het totaalcijfer van het met huishoudelijk afval vergelijkbaar gemengd bedrijfsafval bestaat uit drie elementen, die echter de facto niet van elkaar gescheiden kunnen worden:

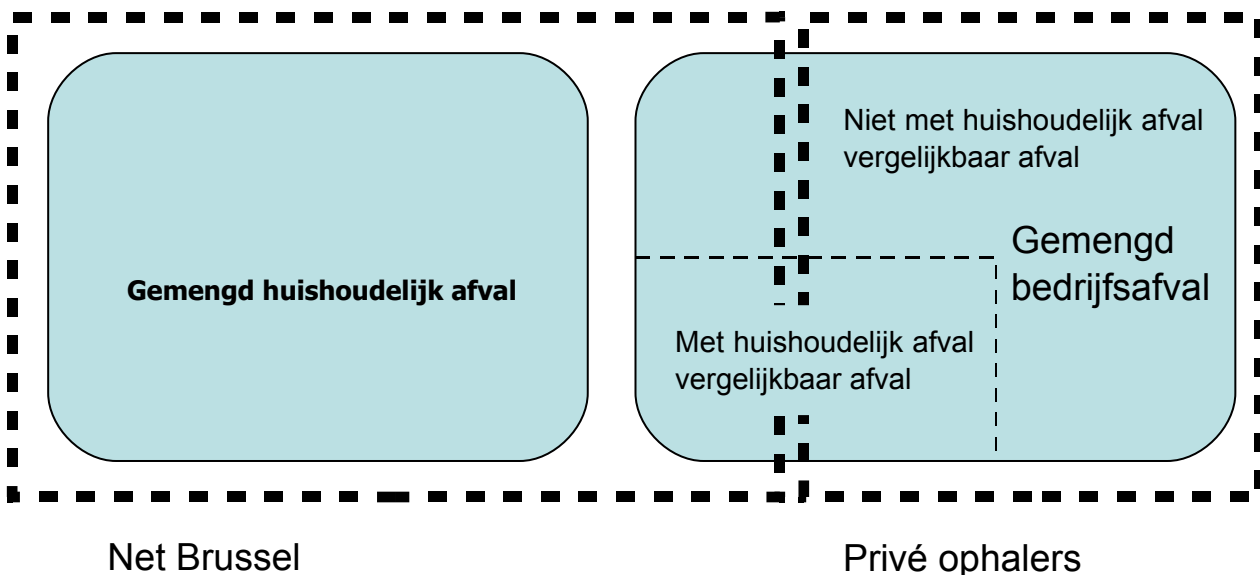
1. Door Net Brussel ingezameld en aangegeven bedrijfsafval
2. Een ongekende fractie die mee met het huishoudelijk afval ingezameld en gerapporteerd is
3. Een fractie die via de private markt werd ingezameld bij de bedrijven en samen met het niet-vergelijkbaar bedrijfsafval aangegeven wordt.

Onderscheid tussen deze afvalfracties kan moeilijk gemaakt worden op basis van de EURAL-code, die immers meestal 20.03.01 is voor alle fracties²⁹, maar is gebaseerd op herkomst, aard, samenstelling en hoeveelheid. Het systeem van afvalophaling staat niet toe om alle bedrijfsafval en huishoudelijk afval mooi uit elkaar te houden. Daarnaast staat het systeem van rapporteren, waarbij de producenten in een lijst in annex opgegeven worden, niet toe om heel concreet onderscheid te maken tussen echt gemengd huishoudelijk afval, met huishoudelijk afval vergelijkbaar gemengd bedrijfsafval, en ander bedrijfsafval. Maar het totaal van deze drie fracties kan wel bekomen worden indien de rapportering van gemengd afval door Net Brussel, door de gemeenten en door de ophalers samengeteld wordt.

Figuur 2.2.2 geeft schematisch aan hoe de ophaling van gemengd huishoudelijk afval en gemengd bedrijfsafval gerealiseerd wordt. Bij het bedrijfsafval kan onderscheid gemaakt worden tussen vergelijkbaar en niet vergelijkbaar afval. Uit het schema blijkt dat de ophaling door Net Brussel alle huishoudelijk afval omvat maar ook een niet verder gekwantificeerde hoeveelheid vergelijkbaar en niet vergelijkbaar gemengd bedrijfsafval.

²⁸ Vaak met inbegrip van ophaalrondes voor grofvuil, veegvuil, marktafval, opgeruimd zwerfvuil, ...

²⁹ Zie ook Tabel 3.1.5, onder entry 36 voor alternatieve EURAL-codes

Figuur 2.2.2 Schema inzameling en rapportering gemengd afval

NAUWKEURIGHEID / VERIFIEERBAARHEID

De hoeveelheid van de afvalstroom die beheerd wordt door Net Brussel is volledig gekend. Zoals hierboven vermeld, kan er geen verdeling gemaakt worden tussen het huishoudelijk gedeelte en de rest. Volgens het afvalplan 2003-2007 dient Net Brussel jaarlijks een schatting te maken van de hoeveelheid vergelijkbaar bedrijfsafval, op basis van de huisvuilzakkenanalyse en de invoering van weegsystemen voor afval in rolcontainers (voorschriften 104 en 105). De informatie met betrekking tot hoeveelheden die op die manier wordt verkregen, levert echter geen betrouwbare schattingen op. Aangezien de markt van het vergelijkbare bedrijfsafval voor een deel in handen is van private ophalers is de precisie van het totale cijfer van deze afvalstroom afhankelijk van de volledigheid van de aangifte van deze ophalers.

De hoeveelheden in de aangiftes worden uitgedrukt in kilogram. Het is onduidelijk of deze maat steeds het resultaat is van een weging, of van een inschatting op basis van het volume, waarbij een maat voor de densiteit van het afval gebruikt wordt.

De nauwkeurigheid van de totaalcijfers kan worden ingeschat door de dekkingsgraad van de rapportage te evalueren, maar ook door de cijfers per hoofd te vergelijken met de cijfers in de andere gewesten of in mutatis mutandis vergelijkbare steden, bijvoorbeeld Antwerpen, Gent of Luik.

2.2.1.2 Gesorteerde fractie huishoudelijk en vergelijkbaar afval

SITUERING

Net zoals voor niet-gesorteerd afval, worden voor bepaalde afvalstromen eveneens huis-aan-huis ophalingen georganiseerd door Net Brussel en/of private ondernemingen. Private ondernemingen richten zich hierbij niet op huishoudens. Deze ophalingen vinden over het gehele Gewest plaats voor verpakkingsafval (blauwe zak) en papier en karton (gele zak). In 2007 werd ook het groenafval in 11 gemeenten aan huis ingezameld.³⁰ Daarnaast wordt de selectieve inzameling ook georganiseerd via speciale ophalingen op aanvraag (grofvuil, bouw- en sloofafval), via verhuur van containers en via de vrijwillige inzamelpunten: regionale en gemeentelijke containerparken, mobiele of vaste groene plekjes, glasbollen. Sinds 2006 werd in Brussel gestart met de inzameling van glas per kleur via de glasbollen,

³⁰ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 36-37

samen met een informatiecampagne om het aandeel van de glasverpakkingen in de blauwe zak te reduceren.³¹ Deze selectieve inzameling van huishoudelijk afval, met uitzondering van inzameling op sommige gemeentelijke containerparken, worden alle georganiseerd door Net Brussel.

De gemeentelijke containerparken ontvangen een toelage van het Gewest op basis van hun gerapporteerde gegevens aan het BIM. Net Brussel stelt op verschillende containerparken gratis containers ter beschikking en zorgt na de inzameling voor het verdere beheer van het afval. Voor grofvuil en bouw- en sloofafval beslissen de gemeenten zelf over de afvoer en ze kunnen eventueel een beroep doen op private ondernemingen.³²

Het droog recyclebaar afval dat wordt ingezameld via de circuits van Net Brussel wordt gesorteerd in de gemengde bedrijven Brussel Papier en Brussel Recyclage, met dezelfde aandeelhouderstructuur als de verbrandingsinstallatie Brussel-Energie. De ophalingen van Net Brussel maakten in 2005 respectievelijk 90% en 100% uit van de totale verwerkte hoeveelheid in deze sorteercentra. Groenafval komt terecht bij Brussel-Compost, eveneens een dochtermaatschappij van Net Brussel. Deze gemengde onderneming verwerkt ook een aanzienlijke hoeveelheid die niet wordt ingezameld door Net Brussel, maar rechtstreeks wordt aangeleverd door tuinaannemers of gewestelijke of gemeentelijke onderhoudsdiensten van groene ruimten.

Tot slot is het ook relevant om de sector van het hergebruik te vermelden. Textiel en een fractie van het grof vuil kunnen hergebruikt worden en acties worden ondernomen om dit circuit te stimuleren.

GEGEVENSSTROOM

De inzameling van deze afvalstroom is opnieuw verdeeld tussen de diensten van Net Brussel en private inzamelaars. Net Brussel commercialiseert sinds enkele jaren steeds meer selectieve ophalingen bij hun abonnees, waarbij ze de ophaalservice gratis aanbieden voor goed gesorteerd en valoriseerbaar afval.³¹ Voor de ophalingen gelden in principe dezelfde gegevensstromen als vermeld onder sectie 2.2.1.1. Ook hier wordt gesteld dat inzameling van fracties huishoudelijk afval via containerparken, bollenparken of groene punten "inzameling voor rekening van derden" is en door Net Brussel moet gerapporteerd worden. Daarnaast wordt ervan uitgegaan dat afvalstoffen via elk brengsysteem van aard, samenstelling en hoeveelheid veranderen en dat daardoor de inzamelsystemen ook onder de definitie art 1 punt 3 c van het afvalregisterbesluit vallen, als verwerker.

Opnieuw kan een onderscheid gemaakt worden tussen geaggregeerde gegevens die in het kader van de opmaak van beleidsplannen worden uitgewisseld met Net Brussel en zich dus op niveau 3 tot 5 van de informatiepiramide bevinden (zie hoofdstuk 1), en structureel gerapporteerde afvalregisters die zich op niveau 1 bevinden.

De gemeentelijke en de twee gewestelijke containerparken moeten rapporteren aan de dienst Inspectie van het BIM via het afvalstoffenregisterbesluit, zoals boven aangehaald. De rapportering van de gewestelijke containerparken is samengeteld in het rapport van Net Brussel, dus cijfers per exploitatiezetel zijn niet beschikbaar. De gesubsidieerde gemeentelijke containerparken moeten ook in het kader van de subsidieregeling rapporteren aan de dienst Planning van het BIM. Twee containerparken in het Brusselse gewest zijn niet gesubsidieerd, namelijk Sint-Lambrechts-Woluwe en Evere, voor wie de tweede vermelde rapporteerplicht dus niet van toepassing is, naast vier gesubsidieerde containerparken in Sint-Pieters-Woluwe, Oudergem, Sint-Joost-ten-Node en Ukkel die wel moeten rapporteren.

³¹ Net Brussel, Jaarverslag 2006

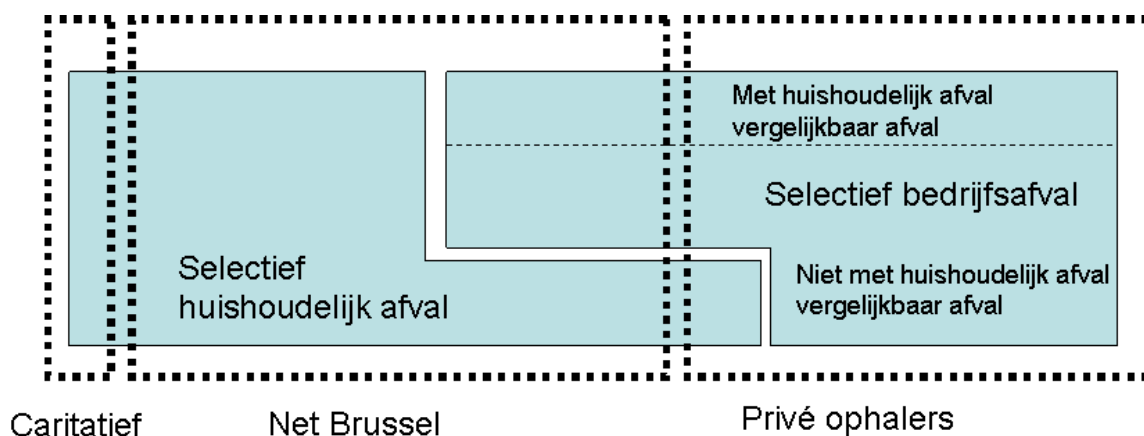
³² Besluit van 13 mei 2004 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de betoelaging van de gemeenten voor de aanleg en de exploitatie van containerparken, art. 4, § 4

Zoals hierboven kort werd aangehaald, kan de gemeente zelf beslissen of ze de afvoer van het ingezamelde grofvuil en bouw- en sloopafval laat uitvoeren door Net Brussel of door een privé ophaler. In het eerste geval worden de gegevens opgenomen in de rapportering door Net Brussel, terwijl in het andere geval de rapportering gebeurt via de individuele ophalers. Hoewel dit afval afkomstig is van huishoudens zal dit na de aangifte niet langer te onderscheiden zijn, aangezien deze ondernemingen ook commerciële contracten met de industrie afsluiten.

De organisaties uit de hergebruiksector, vaak caritatieve instellingen, rapporteren in het kader van hun specifieke subsidieregeling eveneens aan de dienst Planning van het BIM, zoals ook het geval was voor de gemeentelijke containerparken. De bevoorrading van dit circuit kan gebeuren via een eigen inzamelsysteem of brengsysteem of eventueel nadat de voorwerpen naar het containerpark werden gebracht.

Binnen de stroom van het huishoudelijk afval en met huishoudelijk vergelijkbaar bedrijfsafval vragen de afvalstoffen met terugnameplicht bijzondere aandacht. Zoals in sectie 2.2.3 aan bod komt, geldt voor de betrokken actoren en beheersorganismen een extra informatieplicht, conform de verschillende milieubeleidsvereenkomsten of het samenwerkingsakkoord voor verpakkingsafval.

Figuur 2.2.3 geeft schematisch aan hoe de ophaling van selectief ingezameld huishoudelijk afval en bedrijfsafval gerealiseerd wordt. Bij het bedrijfsafval kan onderscheid gemaakt worden tussen vergelijkbaar en niet vergelijkbaar afval. Uit het schema blijkt dat de ophaling door Net Brussel niet alle huishoudelijk afval omvat. Eveneens wordt een niet verder gekwantificeerde hoeveelheid vergelijkbaar en niet vergelijkbaar selectief bedrijfsafval ingezameld.

Figuur 2.2.3 Schema inzameling en rapportering selectief afval

RESPONSGRAAD

Wat betreft het selectief ingezamelde huishoudelijk afval, dekt Net Brussel in tegenstelling tot de niet-gesorteerde stroom, zeker niet de volledige hoeveelheid geproduceerd afval. De volledigheid en de kwaliteit van de cijfers is met andere woorden ook afhankelijk van de andere kanalen voor inzameling:

- Inzameling via de gemeentelijke containerparken en ophaaldienst: een deel van het grof vuil en bouw- en sloopafval passeert niet langs de diensten van Net Brussel, zoals eerder werd beschreven. Voor het jaar 2003 werd het afval dat werd ingezameld door de gemeenten en toevertrouwd aan andere operatoren dan Net Brussel geraamd op 4 % van het gemeentelijk afval.³³

³³ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 6

- Inzameling via het hergebruikcircuit en caritatieve instellingen: inzamelingen van textiel en grof vuil door ondernemingen voor sociale economie worden geraamd op ongeveer 1 % van het huishoudelijk afval.³³
- Inzameling georganiseerd door beheersorganismen voor producentenverantwoordelijkheid. particuliere afgedankte voertuigen via garagehouders, afvalbanden, andere inzamelsystemen...³⁴.
- Inzameling door schrootboeren

Voor het met huishoudelijk afval vergelijkbaar gesorteerd bedrijfsafval is het opnieuw niet gekend hoeveel van deze afvalstroom door Net Brussel via de gewestelijke containerparken en hoeveel door privé ophalers ingezameld wordt. Een deel van het afval wordt ook ingezameld via de hierboven vermelde kanalen, met uitzondering van de gemeentelijke containerparken die enkel toegankelijk zijn voor particulieren. Ook hier wordt het onderscheid tussen met huishoudelijk afval vergelijkbare selectieve fracties bedrijfsafval en andere selectieve fracties niet gevaarlijk bedrijfsafval in de datavergaring niet gemaakt. Net zoals boven beschreven in paragraaf 2.2.1.1 is het dus vaak moeilijk om een getal te bekomen voor gescheiden fracties met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval, en zitten deze hoeveelheden vaak mee opgenomen in huishoudelijk afval of bedrijfsafval.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kent door zijn specifieke situatie van veel kleine ondernemingen en KMO's vaak problemen in verband met de bestemmingen van gevaarlijk afval van bedrijven. Door hun aantal kunnen de bedrijven onmogelijk voldoende gecontroleerd worden, en de beperkte hoeveelheden maken het vaak niet interessant om een contract te sluiten met een erkende ophaler of vergunde verwerker.³⁵ Dit afval komt daarom vaak terecht in de niet-gesorteerde fractie en kan ten onrechte niet worden geïdentificeerd als gevaarlijk bedrijfsafval. Met KGA vergelijkbaar bedrijfsafval kent vaak illegale bestemmingen: vloeibaar afval in de riolering, afval bijgemengd in het gemengd huishoudelijk afval... Ook andere stromen kennen dit probleem, zoals frituurolie van huishoudelijke oorsprong, waarvan slechts een fractie gekend is bij Valorfrit als selectief ingezameld.

NAUWKEURIGHEID / VERIFIEERBAARHEID

Dezelfde problemen op vlak van nauwkeurigheid en verifieerbaarheid duiken op als vermeld in paragraaf 2.2.1.1. Bijkomende aspecten voor selectief ingezamelde fracties hangen samen met:

- De grotere diversiteit van kanalen voor inzameling en verwerking.
- Het omslagpunt tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval. Het label huishoudelijk afval wordt minder evident op het moment dat het van de containerparken wordt opgehaald. Het kan intussen gemengd zijn met bedrijfsafval, het is verder uitgesorteerd en het is wellicht in aard en in ieder geval in hoeveelheid niet meer vergelijkbaar met afval geproduceerd door huishoudens. Ook kan het net als typische bedrijfsafvalstoffen verder ingezet worden in de afvalverwerkingsindustrie.
- Hoe wordt het afval gewogen? Eén van de factoren van onzekerheid die door ophalers gerapporteerd wordt, bestaat bijvoorbeeld uit de weegprocedure bij het optakelen en wegen van individuele glasbollen. Een systeem, door operatoren van FOST Plus overwogen, om het totaalgewicht in te schatten als de som van alle bollen, kan dus voor vertekeningen zorgen. Andere onzekerheidsfactoren in het fysische weegproces kunnen eveneens optreden.

³⁴ AEEA en batterijen die via de distributie wordt ingezameld wordt niet in dit lijstje vermeld, omdat het uiteindelijk via Net Brussel een bestemming krijgt. Net Brussel heeft een contract met Recupel en BEBAT, en via de rapportering van Net Brussel komt de gegevensstroom beschikbaar.

³⁵ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 60. Dit wordt eveneens bevestigd in het nieuwe ontwerp afvalplan dat nog moet worden goedgekeurd.

2.2.2 Andere bedrijfsafvalstoffen

SITUERING

Het afval dat qua aard en beheer gelijkaardig is aan huishoudelijk afval werd in de paragrafen hierboven besproken. De inzameling van het niet gevaarlijk niet vergelijkbaar industrieel afval is grotendeels in handen van private operatoren. De operatoren zijn vaak actief in de verschillende gewesten en houden bij hun inzamelingsrondes weinig rekening met de gewestgrenzen.

Net Brussel heeft als publieke rechtspersoon geen wettelijk vastgelegde plicht ten aanzien van deze afvalstroom, maar heeft wel het recht terzake initiatief te nemen. Artikel 4 paragraaf 1 van de Ordonnantie houdende oprichting van het Gewestelijk Agentschap voor Netheid omschrijft met welke taken het Agentschap wordt belast. Inzameling van deze specifieke niet met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen hoort daar niet bij. Maar paragraaf 2 van hetzelfde artikel geeft aan Net Brussel wel de mogelijkheid om: "afval afkomstig van een onderneming te verwijderen op aanvraag en op kosten van deze laatste".³⁶

In de afvalstroom afkomstig van bedrijven verdienen een aantal belangrijke niet vergelijkbare stromen bijzondere aandacht. Meer concreet wordt hier de praktijk van de volgende afvalstromen toegelicht: de gevaarlijke afvalstoffen, bouw- en sloopafval en de afvalstoffen afkomstig van de sector van de gezondheidszorg. Dierlijk afval komt als bijzonder afval in één van de volgende paragrafen aan bod.

Alle gevaarlijke bedrijfsafvalstoffen moeten verwerkt worden door vergunde of erkende verwerkers, of door de producent zelf indien hij over een vergunning beschikt. De website van het BIM vermeldt de mogelijkheid voor de KMO die kleine hoeveelheden gevaarlijk bedrijfsafval voortbrengt, om dit tegen een bepaald tarief naar het gewestelijk containerpark te brengen. Dit zou voor kleine ondernemingen financieel voordelig kunnen zijn. Sommige bedrijfsafvalstoffen vallen onder het regime van de producentenverantwoordelijkheid. Voor deze afvalstromen werden vaak terugnamesystemen opgezet ter bevordering van de inzameling en verwerking. Hoe dan ook valt de verwijdering ervan ten laste van de producenten of het opgerichte beheersorganisme. Afval in de sector van de gezondheidszorg is voor 99% afkomstig van ziekenhuizen. Voor het resterende gedeelte verspreid afval werd in het afvalplan 2003-2007 voorgesteld om de bestaande circuits te legaliseren. Meer concreet gaat het bijvoorbeeld over artsen die het afval verwijderen via het ziekenhuis waarmee ze verbonden zijn of de terugname door de leveranciers. Bouw- en sloopafval is een belangrijke afvalstroom in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en is verantwoordelijk voor een groot deel van het niet vergelijkbaar bedrijfsafval. Deze stroom (gedeelte "sloop") bevat een fractie gevaarlijk afval, vooral onder de vorm van asbest en PCB's en PCT's, en dit wordt apart behandeld in sectie 2.2.4. De grootste hoeveelheid bouw- en sloopafval bestaat echter uit fracties die selectief worden ingezameld met het oog op recyclage. Het afvalplan 2003-2007 had 90% vooropgesteld als streefcijfer, terwijl volgens de laatste evaluatie slechts 80% werd gehaald. De verwerking zelf gebeurt bij afwezigheid van de gepaste infrastructuur vaak buiten het Gewest.³⁷

³⁶ Eline Jansegers van Net Brussel vult aan: "In de praktijk halen wij niet-gevaarlijk afval op bij zo'n 14000 privé-klanten in het BHG. Het gaat om afval dat vergelijkbaar is aan huishoudelijk afval zoals grof vuil, bouwafval, klein gevaarlijk kantoorafval, elektronische apparaten, organisch afval, etc... Werkelijk industrieel afval (dus bijvoorbeeld afval afkomstig van een productieproces) doen wij normaal niet, maar dit komt ook praktisch niet voor op het grondgebied van het BHG. Wij hebben effectief geen "verplichting" om andere stromen dan huishoudelijke op te halen, maar bieden deze mogelijkheid (evenals vele privé-partners) wel aan." Persoonlijke communicatie met ARCADIS, 13/01/2009.

³⁷ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 50

GEGEVENSSTROOM

Niet-gevaarlijk bedrijfsafval en bouw- en sloopafval wordt gemeld door de ophalers en verwerkers conform de verplichtingen van het afvalregister. Voor de afvalstroom van het gevaarlijk bedrijfsafval, doen de erkende ophalers maandelijks aangifte bij het BIM van de gevaarlijke afvalstoffen die in ontvangst werden genomen. Dit moet gebeuren binnen de tien dagen na het verstrijken van de referentiemaand, ook indien er geen afvalstoffen werden opgehaald.³⁸ De aangifte bevat meer details dan de normale aangifte van een afvalbeheerder, aangezien een expliciete verwijzing moet worden gemaakt naar de producent en de plaats waar het afval werd geproduceerd. Het aangifte document werd bijgevoegd in Bijlage 2. Indien ondernemingen gevaarlijk afval afgeven op het regionaal containerpark, dan is de beschikbaarheid van gegevens afhankelijk van de rapporten van Net Brussel. Het verspreide afval van bijvoorbeeld dokters of mensen actief in de thuiszorg is in principe niet tot de plaats van herkomst traceerbaar. Anderzijds gaat het over relatief kleine volumes.

RESPONSGRAAD

De responsgraad kent volgende onzekerheden :

1. Niet alle stromen worden via ophalers of andere afvalbeheerders ingezameld. Gevaarlijk afval kan verdwijnen als KGA of gewoon gemengd in het restafval.³⁹
2. Mogelijk beschikken niet alle ophalers van gevaarlijk bedrijfsafval die actief zijn in het Gewest over een erkenning. Ophalers voor niet gevaarlijk afval wordt van rechtswege geen erkenning opgelegd. Het is daardoor onzeker of alle overbrengers bij de autoriteiten gekend zijn en hun registerplicht naleven.
3. In de rapportering van de gewestelijke containerparken kan praktisch moeilijk onderscheid gemaakt worden tussen KGA van huishoudens en gevaarlijk bedrijfsafval door KMO's aangevoerd.
4. De erkende ophalers rapporteren maandelijks over gevaarlijk afval. Hierop wordt er sterk gecontroleerd. De verplichting om maandelijks gevaarlijk afval te rapporteren is niet steeds in de erkenningvoorwaarden opgenomen. Ook ophalers die strikt genomen niet moeten rapporteren conform hun erkenning voldoen wel aan deze taak. Op basis van de ordonnantie inspectie⁴⁰ kunnen deze gegevens in elk geval worden opgevraagd.
5. Mogelijk bestaat er bij de gerapporteerde gegevens onzekerheid over de herkomst van de afvalstoffen. Bij gemengde ophaalrondes is het vaak moeilijk in voldoende detail Brussels en niet-Brussels afval te onderscheiden. Dit wordt bevestigd in het ontwerp van het nieuwe Brusselse afvalplan. Ophaal- en verwerkingsdiensten voor bedrijfsafvalstoffen vallen onder marktregels en worden voornamelijk beheerd door privé-operatoren. Deze operatoren kunnen gevestigd zijn in de drie Belgische gewesten en organiseren hun beheer vaak zonder rekening te houden met de gewestgrenzen. Voor gevaarlijk afval is deze onzekerheid eerder beperkt, aangezien ook de producent over een register beschikt en dus de traceerbaarheid verhoogt.

NAUWKEURIGHEID/VERIFIEERBAARHEID

De afvalstroom van het niet gevaarlijk bedrijfsafval is grotendeels in handen van private ondernemingen. Dit industrieel afval kan gemengd of gescheiden worden aangeboden en dit hangt af van de overeenkomst tussen de operator en de afvalproducenten. De gemengde fractie heeft in de EURAL

³⁸ <http://www.ibgebim.be/Templates/Professionnels/Informer.aspx?id=1450&langtype=2067>

³⁹ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 61

⁴⁰ Ordonnantie van 25 maart 1999 betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu

afvalstoffenlijst net dezelfde code als met huishoudelijk afval vergelijkbaar gemengd bedrijfsafval. Deze stromen zijn op basis van de aangifte niet van elkaar te onderscheiden.

De erkende verwijderaars van gevaarlijk afval zijn verplicht maandelijks aangifte te doen en dit wordt naar frequentie en inhoud van zeer nabij opgevolgd.⁴¹ De stroom gevaarlijk afval kan op die manier nauwkeurig en efficiënt worden gevolgd. Een probleem situeert zich echter in de verspreide kleine hoeveelheden gevaarlijk afval. Hiervoor bestaat geen economisch interessante oplossing en dus geen aangepaste procedures. Deze problematiek bestaat voor zowel (gevaarlijk) afval uit de medische sector als voor gevaarlijk afval in het algemeen.

2.2.3 Stromen onder terugnameplicht

SITUERING

De wetgeving en de daaruit volgende (informatie-)verplichtingen werden kort besproken sub 2.1.4.1. Er bestaan tal van kanalen voor de inzameling en het beheer van deze afvalstromen, al dan niet gecoördineerd door het opgerichte beheersorganisme. Voor de inzameling van batterijen heeft BEBAT bijvoorbeeld een individueel systeem opgezet van kleine inzamelpunten in de distributie. Papier en karton, het (huishoudelijk) verpakkingsafval en het AEEA wordt vooral ingezameld via de publieke inzamelaar Net Brussel⁴², terwijl andere afvalstromen zoals minerale en synthetische afvaloliën of afgedankte voertuigen als gevaarlijke afvalstoffen steeds worden ingezameld en verwerkt via erkende operatoren. In de verschillende milieubeleidsvereenkomsten werd telkens duidelijk gesteld dat het beheersorganisme de informatieplicht inzake producentenverantwoordelijkheid van de deelnemers aan het collectief systeem overneemt. Hiervoor is het noodzakelijk dat elk beheersorganisme informatie ontvangt van alle actoren in de betrokken sector of voor de betrokken afvalstroom. De operatoren (inzamelaars, verwerkers) die mee instaan voor het afvalbeheer van één van deze stromen, ontvangen van het beheersorganisme vaak een vergoeding in ruil voor informatie⁴³, al dan niet inbegrepen in de globale verwerkingskost. Vaak worden hiervoor overeenkomsten gesloten tussen het beheersorganisme en de deelnemende operatoren en daarin wordt ook opgenomen dat de correcte bedrijfsvoering van de operator en de aangeleverde gegevens kunnen worden gecontroleerd door een onafhankelijke certificeringsinstelling.

GEGEVENSSTROOM

Het BIM ontvangt jaarlijks een overzicht van op de markt gebrachte hoeveelheden, ingezamelde en verwerkte hoeveelheden, verwerkingsmethode en in voorkomend geval hoeveelheden van producten afkomstig van de verwerking van het initiële afval. Deze gegevens moeten worden overgemaakt door enerzijds het beheersorganisme of anderzijds door de verantwoordelijken (producenten, invoerders, distributeurs) die beslissen om op eigen houtje aan de verplichtingen van de producentenverantwoordelijkheid te voldoen. De beheersorganismen hebben vaak online extranet-applicaties ontwikkeld om de gegevensoverdracht van de betrokken operatoren te standaardiseren. Deze gegevens worden ook pas aanvaard of bevestigd na een aantal automatische controles.⁴⁴ De beheersorganismen worden in de actuele administratieve praktijk niet als afvalbeheerders beschouwd conform het besluit van het afvalregister. Ze moeten dus geen aangifte doen bij het BIM. Voorschrift 56 van het afvalplan 2003-2007 beoogt een juridisch kader om de operatoren in het kader van de

⁴¹ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 60-61

⁴² Net Brussel heeft onder meer met Recupel een exclusiviteitsvereenkomst.

⁴³ Persoonlijke communicatie Recydata

⁴⁴ Zie bijvoorbeeld http://www.recytyre.be/ned/operator_extranet.aspx

terugnameplicht te onderwerpen aan een registratie en een rapporteverplichting, maar dit heeft nog niet geleid tot een extra gegevensstroom. De meeste operatoren die door de beheersorganismen ingeschakeld worden vallen reeds als ophalers onder het gewone registerbesluit. Verwerkingscentra en demonteercentra voor AEEA en afgedankte voertuigen moeten volgens de voor hen specifieke wetgeving (2004) wel nog hun register rapporteren aan het BIM. Voor de verpakkingen werd de Interregionale Verpakking Commissie opgezet, die verantwoordelijk is voor de controle over de terugnameplicht en die gegevens van alle actoren uit deze afvalstroom ontvangt. Tussen IVC en het BIM bestaat echter geen gestructureerde gegevensoverdracht, enkel informeel via leden van het BIM die zetelen in het Beslissingsorgaan.⁴⁵

RESPONSGRAAD

Terugnameplichten hebben steeds betrekking op een volledige afvalstroom of een volledige sector. In de praktijk worden ze vaak gerealiseerd door milieubeleidsvereenkomsten met representatieve vakorganisaties en worden beheersorganismen opgericht waarbij men kan aansluiten. Vakorganisaties dekken echter zelden de volle 100% van het aantal bedrijven in een specifieke sector, en steeds zijn er bedrijven die zich niet aansluiten bij een beheersorganisme. Wettelijk gezien hebben ze de mogelijkheid om op eigen houtje te bewijzen dat ze aan de voorwaarden van de terugnameplicht voldoen voor de producten die ze zelf op de markt brengen, maar in de praktijk treedt steeds een percentage freeriders op. Deze bedrijven genieten mee van de voorwaarden van de MBO, bijvoorbeeld omdat er geen extra regelgeving ontwikkeld wordt, maar nemen zelf niets van de lasten van de MBO op zich. In de MBO's wordt de jacht op freeriders steeds expliciet opgenomen als een taak die de overheidspartner op zich moet nemen. In tegenstelling tot de gegevens over productie van goederen worden de gegevens over inzameling en verwerking van de afvalstoffen van de freeriders echter wel mee ingezameld via de kanalen voor gegevensvergaring die de beheersorganismen opzetten. Ook het afval van de freeriders-producenten komt in de juiste filières terecht.

NAUWKEURIGHEID/VERIFIEERBAARHEID

De gegevens die gerapporteerd worden door de beheersorganismen bevinden zich op niveau 4 of 5 van de informatiepiramide. Het zijn geaggregeerde indicatoren die bewijzen dat de doelstellingen die aan de sector opgelegd werden inzake aanvaarding en recycling van het afval van door hen op de markt gebrachte materiaal effectief behaald werden. Hun betrouwbaarheid wordt mede gecontroleerd door onafhankelijke certificatiemechanismen.

Wanneer de terugnameplicht in de praktijk gerealiseerd wordt door een overbrenger die zijn register driemaandelijks moet rapporteren, of die de gevaarlijke afvalstoffen maandelijks moet rapporteren, beschikt het BIM over een min of meer onafhankelijke bron om de meegedeelde gegevens te valideren. Recupel maakt bijvoorbeeld gebruik van Net Brussel voor de terugname van AEEA, en de hoeveelheden ingezameld en verwerkt AEEA kunnen teruggevonden worden in het gerapporteerde register van Net Brussel. Vaak is het echter niet zo eenvoudig om een extra gegevensbron te identificeren waaraan de gerapporteerde gegevens kunnen geverifieerd worden.

⁴⁵ Persoonlijke communicatie IVC, Stefan Horemans

2.2.4 Andere stromen

2.2.4.1 Dierlijk afval

SITUERING

De afvalstroom van het dierlijk afval werd strenger gereguleerd ten gevolge van een aantal voedselcrisisen waarbij de voedselketen besmet raakte. De kern van het beheer en de procedures in verband met dierlijk afval ligt bij de traceerbaarheid en omvat verplichtingen voor alle schakels in de keten.

GEGEVENSSTROOM

In 2008 waren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 36 transporteurs / ophalers geregistreerd voor dierlijk afval. Zij zijn gehouden aan een driemaandelijkse aangifte van hun afvalregister. Ter bevordering van de traceerbaarheid wordt er gewerkt met een procedure van borderellen, waarbij elke schakel in de keten een borderel moet ontvangen ter bevestiging van de overdracht of actie en als bewijs dient op te nemen in zijn register. Bij inspecties van een producent van dierlijke bijproducten kunnen de aangiftes en borderellen van de erkende ophalers vergeleken worden met het afvalregister dat door de producent moet worden bijgehouden. De relatie tussen beide is in principe steeds gekend aangezien de geregistreerde ophaler als bijlage bij zijn aangifte de lijst van zijn klanten moet toevoegen, met vermelding van hun volledige gegevens en van de afvalhoeveelheden per categorie die bij elke klant werden opgehaald.

RESPONSGRAAD

Volgens het afvalplan 2003-2007 (voorschrift 83) en de evaluatie van dit plan wordt een groot deel van het dierlijk afval nog niet als dusdanig beheerd. Het betreft vooral kleine producenten, de distributiesector, vishandels of grootkeukens en horecazaken.

2.2.4.2 Asbest en PCB's

SITUERING

Deze gevaarlijke afvalstoffen komen in principe niet meer voort uit nieuwe toepassingen. De asbestproblematiek is echter nog sterk aanwezig bij bouwwerven en sinds 1993 is een milieuvergunning vereist voor asbestverwijderingswerken. Toestellen met PCB's dienden verplicht te worden verwijderd voor 30 juni 2005, met uitzondering van een aantal exemplaren die tot 2010 operationeel mochten blijven. Zowel asbest als PCB's moeten worden verwerkt door erkende operatoren en het toezicht op dit verwijderingsproces is sterk aanwezig met verplichtingen voor de verschillende partijen en dubbele controle. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waren in 2007 76 ondernemingen erkend voor de inzameling en/of de verwerking van gevaarlijk afval, 3 als verwerkingscentrum. 16 bedrijven werden apart erkend voor de verwijdering van PCB's.⁴⁶

GEGEVENSSTROOM

De erkende operatoren rapporteren maandelijks aan het BIM overeenkomstig de bepalingen in de erkenning. Indien zij geen aangifte indienen of de aangifte onvolkomenheden doet vermoeden, dan worden ze systematisch gecontacteerd om de gevaarlijke afvalstromen nauwkeurig op te volgen. Voor de

⁴⁶ Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007, p. 60

werven met milieuvergunning klasse I.B of aangifte I.C moeten de verantwoordelijken dagelijks een overzichtstabel (Bijlage 3) van geproduceerde afvalstoffen bijhouden. Hierin worden de hoeveelheden afval, de datum van ophaling en de gegevens van de ophaler vermeld en de tabel doet dienst als afvalregister. Deze overzichtstabel moet na beëindiging van de werken naar het BIM worden opgestuurd en kan ter controle vergeleken worden met het register van de ophalers. Voor PCB-houdend afval moet de bezitter een vernietigingsattest ontvangen van de operatoren met wie hij werkt. Een kopie van dit attest wordt ter bevestiging opgestuurd naar het BIM.

RESPONSGRAAD

Op basis van de hierboven vermelde controles kunnen verschillende gegevens worden vergeleken. Bestaande afwijkingen tussen de cijfers van asbestverwijderaars en ophalers kunnen het gevolg zijn van onvolledige aangiftes van één van beide of kunnen eventueel werven identificeren waarvoor geen milieuvergunning werd toegekend.

Asbest in kleine hoeveelheden daarentegen is net als ander verspreid gevaarlijk afval een probleem. Voor kleine werven, meestal bij particulieren en dus stricto sensu geen bedrijfsafval, is het economisch niet rendabel om een contract te sluiten met een erkende ophaler. Asbest wordt tevens niet aanvaard op de containerparken, ook niet indien afkomstig van particulieren. Eén sorteercentrum aanvaardt echter wel asbest, ook van particulieren. Asbestafval zal echter vaak samen verwijderd worden met het restafval of met het bouw- en sloopafval afkomstig van particulieren.

2.3 ANALYSE VAN OVERLAPPEN EN GEGEVENSLACUNES

2.3.1 Samenvattende tabel gegevensstromen

Tabel 2.3.1 wil de informatie die verzameld is in hoofdstuk 2.2 op een overzichtelijke manier samenvatten, om daaruit af te lezen waar de overlappingen en de lacunes in de gegevensinzameling optreden. Deze worden verder geanalyseerd in paragrafen 2.3.2 en 2.3.3. De tabel is geordend per afvalsoort, waaronder de verschillende procedures aan bod komen die voor de gegevensstromen zorgen. De afvalstroom is aangeduid in de subtiteltjes, terwijl details van de afvalstroom, indien nodig, verder gespecificeerd worden in de tweede kolom.

- Kolom één identificeert de gegevensstroom met een uniek nummer.
- Kolom twee detailleert, waar nodig de afvalstroom.
- Kolom drie geeft in enkele trefwoorden aan welke wetgeving, procedure of administratieve praktijk de gegevensstroom genereert. Kolommen 1, 2 en 3 dienen dan ook om de gegevensstroom éénduidig te identificeren. Door de tabel op deze wijze te structureren is het mogelijk dat eenzelfde gegevensstroom, bijvoorbeeld de registers van afvalbeheerders, meerdere malen vermeld wordt voor verschillende afvalstromen.
- Kolom vier, 'rapporteur' geeft aan wie de gegevens verzamelt en aan de overheid doorgeeft. Het is hierbij belangrijk het onderscheid te maken tussen producenten die het afval zelf hebben gegenereerd en overbrengers of andere actoren die het afval in tweede instantie ontvangen. Hoe verder de rapporteur verwijderd staat van de plaats van generatie van het afval, hoe meer gegevens, bijvoorbeeld over de industriële sector of NACE-code van de plaats van generatie, kunnen verloren gaan.
- Kolom vijf duidt aan of de oorsprong van het afval bekend is, met andere woorden weet men nog wie de afvalstoffen in eerste instantie gegenereerd heeft. Kent men het individuele bedrijf nog of kent men de industriële sector van dat bedrijf nog? In deze kolom wordt het detail van kennis over de oorsprong aangeduid: 'HH' of 'BA' om aan te tonen dat men het onderscheid kan maken tussen afval van huishoudelijke oorsprong en van bedrijfsmatige oorsprong, 'sector' om aan te

duiden dat men de oorsprong opgesplitst over de industriële sectoren kent, bijvoorbeeld omdat men kan opsplitsen per NACE-code. En 'individueel' als men het afval kan traceren naar het specifieke bedrijf dat het afval heeft gegenereerd.

- Kolom zes duidt aan of men de geografische oorsprong van het afval nog kent, dit is van belang voor de vraag of men Brussels afval kan onderscheiden van afval van de andere gewesten of van het buitenland.
- Kolom zeven geeft aan of kwantitatieve informatie over de afvalstroom in de bron mee opgenomen is, en of de gegevensbron in staat is om het volledige cijfer te geven van de generatie of verwerking van de geviseerde afvalstroom.
- Kolom acht geeft aan of de aard van de afvalstoffen kan omschreven worden aan de hand van de EURAL-code.
- Kolom negen geeft aan of de verwerkingswijze van het afval kan opgedeeld worden in de basiscategorieën hergebruik, recycling, verbranden (eventueel met of zonder energiewinning) of storten. Ook hier zijn twee mogelijkheden; 'categorie' wanneer men de afvalstroom kan opsplitsen in de vermelde verwerkingscategorieën en 'individueel' als men de afvalstroom kan traceren naar de afzonderlijke verwerkers.
- Kolom tien, theoretische dekking, geeft aan of het administratieve of wettelijke instrument dat gehanteerd wordt in staat is om een volledig beeld te geven van de geviseerde afvalstroom uit de subtitel of uit kolom twee. Met andere woorden vallen alle afvalstromen eronder of bestaan er wettelijke of administratieve uitzonderingen.
- Kolom elf, praktijkdekking, geeft aan of de realiteit afwijkt van de administratieve condities, met andere woorden of het instrument erin slaagt zijn doelstelling te behalen

Belangrijk in deze Tabel 2.3.1 zijn ook de voetnoten die een specifieke klassering verder toelichten.

Tabel 2.3.1 Samenvattende tabel met gegevensstromen

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
<i>Huishoudelijk afval</i>										
1	Gemengd niet gevaarlijk afval	Register beheerders	Net Brussel	Neen, geen onderscheid met 6	Ja	Neen ⁴⁷	Ja	individueel, maar zie ook voetnoot 47	OK	OK
2	Gemengd niet gevaarlijk afval	Mededeling afvalplanning ifv	Net Brussel ⁴⁸	HH-BA	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁴⁹
3	Gesorteerd huishoudelijk afval m.u.v. KGA	Register beheerders	Net Brussel Containerparken Beheerders	Neen, moeilijk onderscheid met 7	Ja	Ja ⁵⁰	Ja	Individueel	OK	OK
<i>KGA</i>										
4	KGA	Register beheerders	Net Brussel Containerparken	Neen	Ja	Neen	Ja	Individueel	NOK ⁵¹	NOK ⁵²

⁴⁷ De totale hoeveelheid huishoudelijk afval is niet gekend, maar zit wel integraal vevat in de som van huishoudelijk afval en met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval dat in het huishoudelijk circuit mee ingezameld wordt, zie Figuur 2.2.2

⁴⁸ Ordonnantie van 19/07/1990 houdende oprichting van het Gewestelijk Agentschap voor netheid 19 juli 1990, Art. 4. § 1 : "Het Agentschap wordt belast met de volgende opdrachten: 2° de deelneming aan het opstellen door het Brussels Instituut voor Milieubeheer van een plan voor de verwijdering van het Brusselse afval"

⁴⁹ Het is onduidelijk of de fractie huishoudelijk afval wel in voldoende detail kan ingeschat worden, gebruik makend van de gegevensbronnen waarover Net Brussel beschikt. Inschattingen kunnen gemaakt worden, onder meer op basis van de hoeveelheden verkochte fuchsia zakken en het aantal afgesloten contracten met afvalproducenten, maar de onzekerheid over de fractie bedrijfsafval van vooral KKMO's die met het huisvuil wordt meegegeven, is slechts bij benadering in te schatten.

⁵⁰ Met enkele kleinere uitzonderingen, zie Figuur 2.2.3

⁵¹ Het is onduidelijk of KGA ingezameld via terugnamesystemen gerapporteerd wordt binnen het huishoudelijk afval, vb batterijen, geneesmiddelen, ...

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
<i>Gemeenteafval</i> ⁵³										
5	Gemeenteafval	Register beheerders ⁵⁴	Gemeenten Net Brussel	Neen ⁵⁵	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
<i>Bedrijfsafval</i>										
6	Gemengd bedrijfsafval	Register beheerders	Net Brussel Beheerders ⁵⁶	Neen ⁵⁷ , geen onderscheid met 1	Ja ⁵⁸	Neen ⁴⁷	Ja	Individueel, maar zie ook voetnoot 47	OK	NOK ⁵⁹

⁵² De fractie KGA die onjuist verwijderd wordt via het afvalwater of het gemengd huishoudelijk afval is uiteraard niet terug te vinden in de gerapporteerde cijfers

⁵³ Hieronder wordt verstaan grofvuilophalingen, zwerfvuil, openbare vuilbakjes, veegvuil, marktafval...

⁵⁴ De gemeenten staan in voor de openbare netheid en de hygiëne van het gemeentelijk openbaar domein. In deze zin worden zij ook beschouwd als meldingsplichtige, zoals ook Net Brussel dit is.

⁵⁵ Het onderscheid tussen HBA, huishoudelijk afval of bedrijfsafval kan vaak moeilijk gemaakt worden wanneer afval van gemeentediensten, gemeentelijke werkplaatsen, scholen, zwembaden met dit afval samen wordt afgevoerd.

⁵⁶ Beheerder; ophaler, verwerker, in sommige gevallen producent

⁵⁷ De producenten staan vermeld in het register, maar onder de vorm van een overzichtslijst, en zonder individuele link tussen afvalstof, hoeveelheid en producent

⁵⁸ De ophaler en verwerker moeten onderscheid maken tussen afval van Brusselse oorsprong en ander afval

⁵⁹ Een onbekende fractie wordt zonder onderscheid mee ingezameld met het huishoudelijk afval, ook overlappen ophaalrondes van privé ophalers vaak met de gewestgrenzen en hierdoor is een onderscheid tussen Brussels en ander afval moeilijk te maken

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
7	Niet gevaarlijk gesorteerd bedrijfsafval	Register beheerders	Net Brussel Beheerders	Neen	Ja	Neen ⁶⁰	Ja	Individueel	OK	NOK ⁶¹
8	Gevaarlijk bedrijfsafval	Register beheerders	Beheerders Net Brussel	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ^{62, 63}
9	Gevaarlijk bedrijfsafval	Maandelijks melding	Erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK ⁶⁴	NOK
10	Bedrijfsafval voor grensoverschrijdende overbrenging	Kennisgevingsprocedure	Kennisgevers, verzenders en ontvangers	Individueel	Ja	Ja ⁶⁵	Ja	Individueel	OK ⁶⁵	NOK ⁶⁶
<i>Specifieke stromen</i>										

⁶⁰ De totale hoeveelheid niet gevaarlijk gesorteerd bedrijfsafval is niet gekend, een fractie zit vervat in de som van gesorteerd huishoudelijk afval en met huishoudelijk afval vergelijkbaar gesorteerd bedrijfsafval dat in het huishoudelijk circuit mee ingezameld wordt, zie Figuur 2.2.3

⁶¹ Een onbekende fractie wordt zonder onderscheid mee ingezameld met het huishoudelijk afval, ook overlappen ophaalrondes van privé ophalers vaak met de gewestgrenzen en is een onderscheid tussen Brussels en ander afval moeilijk te maken.

⁶² Onvolledige ophaling bij KMO's.

⁶⁴ De maandelijks rapporteerplicht wordt systematisch in de individuele registratiebesluiten van de ophalers en verwerkers opgenomen, maar niet als algemene regel opgelegd.

⁶³ Niet alle ophalers van niet-gevaarlijke en van gevaarlijke afvalstoffen zijn gekend

⁶⁵ Beperkt tot afvalstoffen die onder de kennisgevingprocedure vallen volgens de EVOA : grensoverschrijdende overbrengingen van gevaarlijke afvalstoffen, afvalstoffen bestemd voor verwijdering, huishoudelijke afvalstoffen (Y46) en afvalstoffen afkomstig van verwerking van huishoudelijk afval (Y47) en afvalstoffen die niet op de afvalstoffenlijsten voorkomen van de EVOA, inclusief mengsels van afvalstoffen.

⁶⁶ Niet alle export en importstromen zijn gekend.

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
11	Selectief textielafval	Register beheerders	NGO's die textielcontainers plaatsen	HH ⁶⁷	Neen ⁶⁸	Ja	Ja	individueel	OK	NOK ⁶⁹
12	Herbruikbaar materiaal ⁷⁰	Subsidiereglement	Hergebruikcentra	Neen ⁷¹	Ja	Neen	Ja	Categorie	NOK ⁷²	NOK 72
13	Gesorteerd niet gevaarlijk afval	Subsidiereglement	Containerparken	individueel ⁷³	Ja	Neen	Ja	Individueel	NOK ⁷⁴	NOK
14	Asbest	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁷⁵
15	Asbest	Maandelijkse melding	Erkende beheerders	Ja	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁷⁵

⁶⁷ Doel is het huishoudelijk textielafval, maar een anoniem inzamelsysteem kan niet beletten dat ook afval van KKMOs ontvangen wordt.

⁶⁸ Textielcontainers staan onbewaakt op de openbare weg en zijn dus ook bereikbaar voor inwoners van buiten het Gewest.

⁶⁹ Niet alle ophalers van niet gevaarlijk afval, in casu textielafval, zijn gekend

⁷⁰ Met inbegrip van het reeds in 10 vermelde textielafval

⁷¹ Doel is vaak huishoudelijk herbruikbaar afval, maar de vaak gebruikte anonieme inzamelsystemen kunnen niet beletten dat ook afval van KKMOs ontvangen wordt.

⁷² Een erkenning en betoelaging is niet verplicht

⁷³ Per containerpark

⁷⁴ Een erkenning en betoelaging is niet verplicht, niet alle containerparken zijn erkend en betoelaagd

⁷⁵ Onvolledige inzameling bij particulier sloopafval, geen aanvaarding van asbestplaten of ander asbesthoudend afval op de containerparken

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
16	Asbest	Rapportering	Werfverantwoordelijke	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁷⁶
17	Geneesmiddelen	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁷⁷
18	Geneesmiddelen	Maandelijkse melding	Erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁷⁷
19	Geneesmiddelen	MBO	ondertekenaars MBO	HH ⁷⁸	Ja	Ja ⁷⁹	Ja	Categorie	OK	NOK ⁷⁷
20	Fotografisch afval	Register beheerder	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
21	Fotografisch afval	Maandelijkse melding	Erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁸⁰
22	Fotografisch afval	MBO ⁸¹	Fotini	HH 78	Ja	Ja ⁷⁹	Ja	Categorie	OK	NOK ⁸²
23	Banden	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK

⁷⁶ Illegale asbestverwijdering is niet gekend

⁷⁷ Verwijdering met restafval

⁷⁸ De terugnameplicht/MBO richt zich specifiek op afvalstoffen van huishoudelijke oorsprong

⁷⁹ Beperkt tot de afvalstoffen die onder de terugnameplicht/MBO vallen

⁸⁰ Niet alle ophalers van gevaarlijk afval zijn gekend

⁸¹ MBO is te herenieuwen

⁸² Geen overeenkomst met Net Brussel voor afval van containerparken / moeilijke gegevensinzameling

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
24	Banden	MBO ⁸³	Recytyre	Ja	Ja	Ja	Ja	Categorie	OK	NOK ⁸⁴
25	Oliën	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
26	Oliën	Maandelijkse meldingen	Erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	OK
27	Oliën	MBO ⁸⁵	Valorlub	Neen	Neen	Neen	Neen	Neen	NOK	NOK ⁸⁶
28	Frituuroliën en vetten	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁸⁷
29	Frituuroliën en vetten	Register dierlijke bijproducten	Geregistreerde beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁸⁷
30	Frituuroliën en vetten	MBO	Valorfrit	HH-BA ⁸⁸	Ja	Neen ⁷⁹	Ja	Categorie	OK	NOK ⁸⁹
31	Accu's	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
32	Accu's	Maandelijkse meldingen	Erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	OK

⁸³ Te hernieuwen

⁸⁴ Illegale verwerking of export als 'tweedehands' (vooral naar de Afrikaanse westkust)

⁸⁵ Er is nog geen MBO afgesloten

⁸⁶ Valorlub is nog niet actief in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest

⁸⁷ Illegale verwijdering

⁸⁸ De MBO richt zich op alle voedingsoliën en -vetten, behalve van de voedingsindustrie, dus met inbegrip van huishoudelijke afvalstoffen of afvalstoffen van de horeca.

⁸⁹ Belangrijke fractie ongekende of illegale verwijdering / moeilijke gegevensinzameling. Niet alles geregistreerde beheerders zijn bij Valorfrit aangesloten.

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
33	Accu's	MBO ⁹⁰	Recybat	Ja	Ja	Ja	Ja	Categorie	OK	OK
34	Batterijen	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
35	Batterijen	Maandelijkse meldingen	Erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	OK
36	Batterijen	MBO	Bebat	HH ⁷¹	Ja	Ja	Ja	Categorie	OK	OK
37	Afgedankte voertuigen	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
38	Afgedankte voertuigen	Register geregistreerde centra	Geregistreerde centra	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	OK
39	Afgedankte voertuigen	MBO	Febelauto	Ja	Ja	Ja	Ja	Categorie	OK	OK ⁹¹
40	AEEA	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
41	AEEA	Maandelijkse meldingen	Erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK ⁹²
42	AEEA	Register AEEA beheerders	AEEA erkende beheerders	Individueel	Ja	Ja	Meer detail	Individueel	OK	OK
43	AEEA	Subsidiereglement	Hergebruikscentra	Neen ⁹³	Ja	Neen	Ja	Categorie	NOK ⁹⁴	NOK

⁹⁰ Te hernieuwen

⁹¹ Met uitzondering van illegale verwerking als schroot of export als 'tweedehands' (vooral naar de Afrikaanse westkust)

⁹² De fractie gevaarlijke AEEA (bv. Koel en vriestoestellen) wordt niet steeds als gevaarlijk afval aanzien door de betrokkenen

⁹³ Doel is huishoudelijk herbruikbaar afval, maar anonieme inzamelsystemen kunnen niet beletten dat ook AEEA van KKMO's ontvangen wordt.

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
44	AEEA	MBO ⁹⁵	Recupel ⁹⁶	Neen ⁹⁶	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	OK
45	AEEA	Individueel plan ⁹⁷	Producent / invoerder	BA	Ja	Ja	Ja	Categorie	OK	OK
46	Papier en karton	Register beheerders	Beheerders	Neen	Neen	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
47	Papier en karton	Verskillende MBO's	Betrokken federaties ⁹⁸	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	OK
48	Verpakkingsafval	Register beheerders	Beheerders	Neen	Neen	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK
49	Verpakkingsafval	Samenwerkingsakkoord ⁹⁹	IVC, FOST Plus, VAL-I-PAC of individueel IVC ¹⁰⁰	HH-BA	Ja	Ja	Ja	Categorie	OK	OK
50	Dierlijk afval	Register beheerders	Beheerders	Neen	Ja	Ja	Ja	Individueel	OK	NOK

⁹⁴ Een betoelaging is niet verplicht

⁹⁵ MBO is in onderhandeling

⁹⁶ Overeenkomst met Net Brussel, Net Brussel rapporteert onder toepassing van het registerbesluit.

⁹⁸ Producenten melden via hun federaties hoeveel papier en papierafval op de markt werd gebracht en ingezameld werd. Voor de inzamelcijfers zijn deze afhankelijk van gegevens van Net Brussel, Net Brussel rapporteert onder toepassing van het registerbesluit.

⁹⁷ Voor professionele apparatuur (zoals medische apparatuur)

⁹⁹ Geen gestructureerde uitwisseling met BIM

¹⁰⁰ Verpakkingsverantwoordelijken kunnen ervoor kiezen om ofwel aan te sluiten bij FOST Plus of VAL-I-PAC ofwel individueel te rapporteren aan IVC.

nr	Afvalstroom	Procedure	Rapporteur	Oorsprong gekend	Regio gekend	Totale hoeveelheid	Aard (EURAL)	Totaal per verwerkingswijze	Theoretische dekking	Reële dekking
51	Dierlijk afval	Register dierlijke bijproducten	Geregistreerde beheerders	individueel	Ja	ja	ja	individueel	OK	NOK ¹⁰¹

¹⁰¹ Datavergaring en beheer als dierlijk afval bij kleine producenten, distributiesector, vishandels of grootkeukens en horecazaken

2.3.2 Overlappen

2.3.2.1 *Geproduceerd en verwerkt huishoudelijk afval, inclusief selectieve stromen*

Drie overlappende gegevensbronnen worden aangeboord voor huishoudelijk afval.

1. De rapportering door Net Brussel onder toepassing van het registerbesluit. Deze rapportering omvat het gros van het ingezamelde huishoudelijk afval, maar in de gerapporteerde totalen kan geen onderscheid gemaakt worden tussen dit afval en andere vergelijkbare afvalfracties die van bedrijven afkomstig zijn.
2. De rapportering door de Brusselse afvalverwerkers onder toepassing van het registerbesluit. Brussel-energie, Brussel-recyclage, Brussel-compost en de sorteercentra spelen hier een prominente rol. Onderscheid moet kunnen gemaakt worden tussen afval van Brusselse oorsprong en eventueel ander afval dat door ophalers en producenten aangebracht wordt en mogelijk ook van buiten Brussel kan afkomstig zijn. Deze gegevensbron bevat, in tegenstelling tot de eerste, niet de hoeveelheden huishoudelijk afval die in een ander gewest zouden verwerkt worden, zoals sommige fracties AEEA of glasbolafval¹⁰². De hoeveelheden niet-Brussels afval dat bij Brusselse bedrijven verwerkt wordt, is in principe en conform het registerformulier wel in de gegevensbron opgenomen maar kan eenvoudig afgescheiden worden indien nodig.
3. Communicatie van geaggregeerde statistieken door Net Brussel, bij de opmaak van de afvalbeleidsplannen. Dit overlapt met de eerst vermelde gegevensbron, maar de data zijn reeds verwerkt en de fractie niet huishoudelijk afval die door Net Brussel ingezameld wordt (via de commerciële overeenkomsten) is voor zover mogelijk reeds ingeschat en afgesplitst. Ruwe basisdata komen via deze bron niet ter beschikking.

Meerdere aanvullende gegevensbronnen zijn van belang:

4. De rapportering door de containerparken die als afvalbeheerder geïdentificeerd worden. Mogelijk wordt in de rapportering een fractie KMO-afval van de gewestelijke containerparken mee betrokken. Wanneer afval door of naar Net Brussel wordt afgevoerd, treedt een overlap op tussen de "uit" rapportering van de containerparken en de "in" rapportering van Net Brussel of van de Brusselse afvalverwerkers.
5. De rapportering van de gesubsidieerde containerparken overlapt gedeeltelijk met de vorige gegevensbron. Per definitie bevat deze gegevensbron enkel huishoudelijk afval.
6. De rapportering door gesubsidieerde centra voor hergebruik en de rapportering door caritatieve inzamelaars van textielafvalstoffen van huishoudelijke oorsprong overlappen niet met de vorige bronnen, en vormen een aanvulling voor de cijfers. Een beperkte dubbelrapportering kan optreden wanneer ze afvalstoffen voor hergebruik ophalen op de containerparken.
7. De rapportering van gemeenten over ingezameld grofvuil, opgeruimd sluikstort, publieke vuilnisbakjes, straat- en veegvuil en marktafval overlapt eveneens niet met de "uit" rapporteringen van de vorige bronnen. Het kan wel overlappen met de "in" rapportering van de afvalbeheerders en -verwerkers.
8. Verschillende fracties huishoudelijke afvalstoffen vallen onder terugnameplichten, de in de MBO gerapporteerde gegevens overlappen in theorie steeds met de eerder vermelde bronnen, maar vullen deze vaak aan met extra details. Vaak worden de ophalers betrokken bij de berekening van de indicatoren uit de MBO. Onderscheid tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval is niet

¹⁰² Het is duidelijk dat de Brusselse regelgeving geen rapporteringsvoorwaarden kan opleggen aan verwerkers (recyclagebedrijven, verwijderingsinstallaties) die louter buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gelegen zijn en geen activiteiten zoals ophaalactiviteiten hebben binnen het Gewest.

steeds eenvoudig te maken, omdat de MBO zich zonder onderscheid richt op "op de markt gebracht afval".¹⁰³

Om het totaal geproduceerd huishoudelijk afval te bekomen kan men ofwel bron 3 samentellen met de "uit" rapportering van bron 4, 6 en 7. Men kan ook bron 1 proberen te verfijnen op basis van de gerapporteerde afvalcodes (wat niet evident is), en ze aanvullen met bronnen 4, 6 en 7. Bron 2 kan eveneens als basis dienen, indien men bron 1 kan gebruiken om de naar buiten het Gewest vervoerde huishoudelijke afvalstoffen erbij op te tellen, maar dit kan problemen opleveren voor de afvalstromen van Brussel recyclage en Brussel compostering naar Brussel Energie.

2.3.2.2 Geproduceerd en verwerkt bedrijfsafval

Centrale gegevensbronnen:

9. De centrale gegevensbron voor bedrijfsafval bestaat uit de rapporteringen door de ophalers, waarbij erover moet gewaakt worden dat buiten het Gewest opgehaalde afvalstoffen de cijfers niet verzwaren. Conform de bepalingen van het registerbesluit kan het onderscheid gemaakt worden.
10. Bron 9 overlapt deels met de rapportering van de "in" gegevens door de Brusselse afvalverwerkers. Deze bron houdt echter geen rekening met buiten Brussel verwerkt afval en moet erover waken dat naar Brussel geïmporteerd afval niet meegeteld wordt, wanneer naar geproduceerd afval gepeild wordt. Wanneer verwerkt afval gepeild wordt dan moet niet-Brussels afval wel degelijk meegeteld worden.
11. De rapportering door producenten die zelf hun afval uitvoeren is complementair met de bron 9.

Aanvullende gegevensbronnen:

12. De gegevens over uitvoer van de EVOA procedure overlappen met gegevensbron 11 en 9, maar is beperkt tot een specifieke selectie van afvalstoffen en verwerkingswijzen. Gegevens over invoer zijn, voor deze afvalstoffen en verwerkingswijzen, een overlap en een aanvulling voor gegevensbron 10 die naar verwerkte hoeveelheden peilt. De EVOA procedure levert zeer gedetailleerde gegevens op die opgesplitst zijn per individuele producent en verwerker, en met veel details over de aard van de afvalstof en de verwerkingswijze.
13. Verschillende fracties bedrijfsafvalstoffen vallen onder terugnameplichten, Zoals boven vermeld betekenen ze vaak een aanvulling van de gegevens, maar is onderscheid tussen huishoudelijk en bedrijfsafval moeilijk te maken.¹⁰⁴

2.3.2.3 Geproduceerd en verwerkt gevaarlijk afval

14. De centrale gegevensbron is de maandelijkse melding door de afvalophalers en verwerkers. Een grote overlap treedt uiteraard op met bronnen 9 en 10. In principe moet de maandelijkse rapportering integraal terug te vinden zijn in de kwartaalrapporteringen uit deze bronnen, maar aangevuld met extra gegevens. Dubbelrapportering zal ook optreden met bron 12, voor het deel dat zich richt op gevaarlijke afvalstoffen. De gerapporteerde uitvoer van gevaarlijke afvalstoffen door erkende ophalers moet in principe ook in de maandelijkse meldingen terug te vinden zijn. Ook de terugnameplichten, bron 8/13, zou grotendeels moeten overlappen met deze gegevensbron, waar verschillende terugnameplichten gevaarlijke afvalstoffen reguleren.

¹⁰³ Enkel Fost-Plus richt zich specifiek op huishoudelijke verpakkingsmaterialen, terwijl ook IVC data heeft over huishoudelijke verpakkingsmaterialen van individuele verpakkingsverantwoordelijken. Uit de aard van de afvalstoffen en de terugnameplicht kan soms ook afgeleid worden dat het vooral om huishoudelijk afval gaat (vb. vervallen medicatie, frituurvetten, ...)

¹⁰⁴ Enkel VAL-I-PAC richt zich specifiek op bedrijfsmatig verpakkingsmaterialen, terwijl ook IVC data heeft over bedrijfsmatige verpakkingsmaterialen van individuele verpakkingsverantwoordelijken.

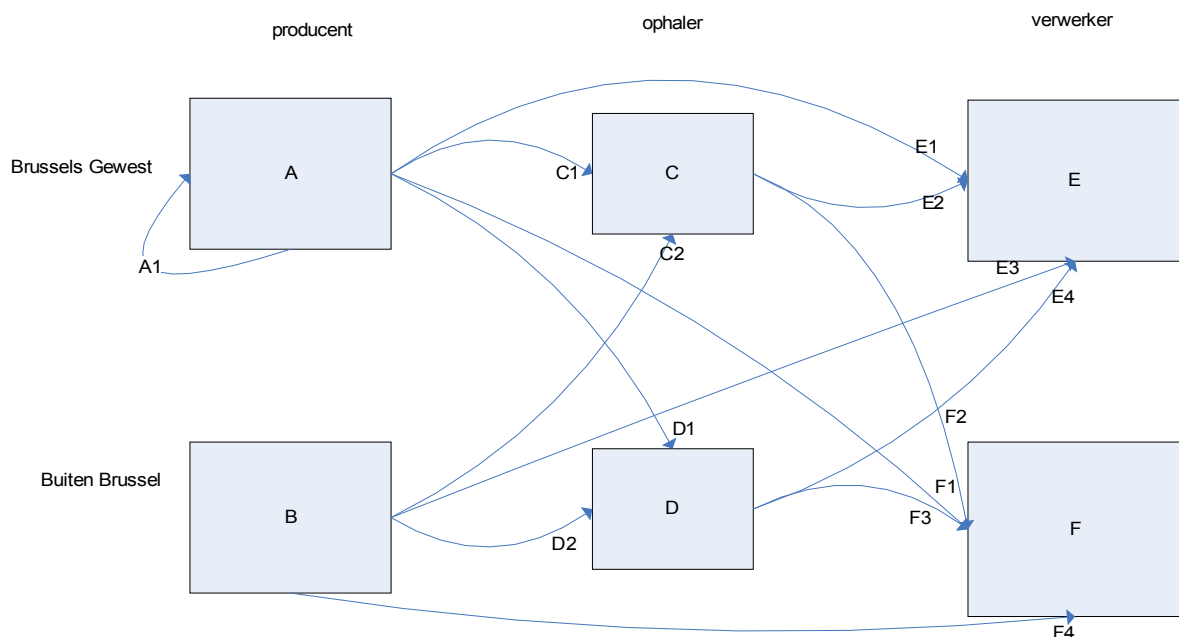
2.3.3 Lacunes

Om lacunes in de gegevensstromen te identificeren is het essentieel de vraag te stellen waarvoor de gegevens zullen dienen. Dit wordt echter pas behandeld in hoofdstuk 3. Toch kan nu reeds een preliminaire analyse gevoerd worden naar de volledigheid van de gegevensbronnen om te kunnen antwoorden op een aantal elementaire vragen:

- Hoeveel afval wordt er geproduceerd?
- Welke soorten afval worden er geproduceerd?
- Wie produceert het afval?
- Hoe wordt het afval verwerkt?
- Hoeveel afval wordt ingevoerd en uitgevoerd?

Er kunnen twee soorten lacunes geanalyseerd worden. Feitelijke lacunes en structurele lacunes. Met feitelijke lacunes wordt bedoeld gegevensstromen die wettelijke en administratief bestaan maar die niet optimaal werken, bijvoorbeeld bij gebrek aan handhaving of opvolging. Structurele lacunes zijn de lacunes in de gegevensstroom waarvoor nog geen instrumentarium is opgezet. Vele van de feitelijke lacunes werden in de vorige paragrafen aangehaald.

Om de mogelijke lacunes visueel te kunnen voorstellen wordt gebruik gemaakt van onderstaand model.

Figuur 2.3.4 Model voor afval en gegevensstromen tussen producent, ophaler en verwerker

2.3.3.1 Hoeveel afval wordt er geproduceerd?

De indicator waarin we geïnteresseerd zijn, is het getal A. Er is geen bron om A rechtstreeks te meten. A kan wel benaderd worden door de som te maken van A1, C1, D1, E1 en F1. De rapportering door de erkende ophalers in het kader van het registerbesluit omvat C1 en D1, omdat zowel Brusselse als niet Brusselse ophalers moeten rapporteren indien ze in Brussel afval ophalen. De rapportering door producenten die zelf hun afval naar buiten het Gewest brengen is eveneens voorzien in het registerbesluit (F1). Voor zover ze onderscheid kunnen maken tussen Brussels en niet Brussels afval kan de rapportering door Brusselse verwerkers een valabele bron zijn voor E1. Aangezien de rapportering echter niet opgedeeld is per bron kan geen onderscheid gemaakt worden tussen E1 en E2. De kans is

dus reëel dat bij gebruik van deze gegevensbron het totaal overschat wordt, omdat E2 een deel van de gegevens bevat die reeds in C1 meegeteld worden.

Meer structureel treedt het probleem op dat E2+F2 steeds samengesteld is uit C1+C2, maar dat de verhouding tussen C1 en C2 zich niet weerspiegelt in de verhouding tussen E2 en F2. Steeds als E2 in een formule gebruikt wordt als deelindicator voor Brussels afval, moet ermee rekening worden gehouden dat dit een overschatting is omdat E2 ook niet-Brussels afval kan bevatten.

Om op de vraag "hoeveel afval wordt er geproduceerd" te kunnen antwoorden, hebben we dus drie gegevenslacunes:

- De hoeveelheid door de producent zelf ter plaatse verwerkt afval (A1)
- De fractie afval door Brusselse verwerkers verwerkt afval dat rechtstreeks afkomstig is van producenten en niet van ophalers. (E1)
- De fractie afval in E2 dat afkomstig is van buiten Brussel, dus van een deel van C2.

2.3.3.2 Welke soorten afval worden er geproduceerd?

De indicator waarin we geïnteresseerd zijn is een opsplitsing van A over de verschillende EURAL-codes, of over groepen van EURAL-codes, volgens een hier niet gedefinieerd ambitieniveau van detail. De bovenvermelde bronnen voor C1, D1, E1+E2 en F1 geven de afvalhoeveelheden op per EURAL-code. Hier treden dus minder structurele gegevenslacunes op¹⁰⁵. Feitelijke gegevenslacunes hebben te maken met de nauwkeurigheid en de betrouwbaarheid van de gehanteerde EURAL-codes.

Aangezien het dilemma rond E2 hier ook speelt, is de gegevenslacune:

- De fractie afval in E2 dat afkomstig is van buiten Brussel, dus van een deel van C2.

2.3.3.3 Wie produceert het afval?

De indicator waarin we hier geïnteresseerd zijn is een opsplitsing van A over verschillende soorten producenten. Een eerste, voor de hand liggende opsplitsing is een verdeling over huishoudelijke en bedrijfsafvalstoffen, met andere woorden waarvan de producent een huishouden is of een bedrijf. Een verdere stap bestaat erin om de bedrijfsafvalstoffenproductie op te splitsen voor verschillende economische sectoren.

Naast een feitelijke lacune voor bedrijfsafval dat samen met huishoudelijk afval in één ophaalronde ingezameld wordt, bestaat er een structurele lacune in de bronnen aangehaald voor C1. Omdat de rapportering door Net Brussel de bepalingen van het registerbesluit volgt, worden de producenten in bijlage toegevoegd, en kan de link tussen geproduceerde afvalstof en producent niet rechtstreeks gelegd worden. C1 kan vermeden worden door te werken met de som van E1 en E2, maar ook hier speelt hetzelfde effect. De gegevensstroom E2 bevat trouwens helemaal geen gegevens over de aard van de producent van A. De enige en onvolkomen oplossing om deze lacune te ondervangen bestaat uit het benutten van de informatie die in de EURAL-code besloten ligt, en aan te nemen dat codes uit het hoofdstuk 20 van de EURAL voornamelijk afval van huishoudens¹⁰⁶ bevat, en dat andere codes geen huishoudelijke afvalstoffen omvatten. Deze aanname is niet perfect omdat bijvoorbeeld afgedankte voertuigen niet mee opgenomen worden.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Naast de reeds eerder gemelde lacunes over de hoeveelheid geproduceerd afval

¹⁰⁶ Of hoogstens wat "soortgelijk", in aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar afval van huishoudelijke activiteiten bij bedrijven en instellingen.

¹⁰⁷ Afgedankte voertuigen zijn vaak of zelfs meestal afkomstig van particulieren of huishoudens, maar volgen zeer zelden eenzelfde circuit als andere huishoudelijke afvalstoffen. Vaak worden ze pas in de statistieken getraceerd als

Om de afvalstoffenproductie verder op te splitsen over NACE-codes of bedrijfssectoren speelt dezelfde structurele lacune, met dat verschil dat hier een omweg via de EURAL-code nog veel minder haalbaar is.

Voor gevaarlijk afval dat maandelijks door de beheerders gerapporteerd wordt, en voor dierlijk afval en andere specifieke stromen zoals asbestafval of PCB's, bevatten de bronnen voor C1 en E wel degelijk informatie over de feitelijke producent.

Om op de vraag "wie produceert het afval" te kunnen antwoorden, hebben we dus één centrale gegevenslacune:

- De link tussen ingezameld niet gevaarlijk afval en de producent in de rapportering door de ophalers en verwerkers.

2.3.3.4 Hoe wordt het afval verwerkt?

De indicator waarin we hier geïnteresseerd zijn is de fractie Brussels afval binnen E en F, opgedeeld over de verschillende verwerkingswijzen. Brussels afval binnen E kan bekomen worden uit de som van E1, het deel van E2 dat afkomstig is van C1 en het deel van E4 dat afkomstig is van D1. Brussels afval binnen F kan bekomen worden als de som van F1, het deel van F2 dat afkomstig is van C1 en het deel van F3 dat afkomstig is van D1. Om volledig te zijn moet ook A1 erbij geteld worden.

- Voor de som van E1 en E2 kan de bron van de rapportering door de Brusselse verwerkers gebruikt worden. Deze bron bevat informatie over de verwerkingswijzen en is dus bij uitstek geschikt. Het bovenvermeld probleem met E2 is ook hier van belang.
- Het juiste deel van E4 kan bekomen worden door de "uit" rapportering van ophaler D te bestuderen. Aangezien ophaler D in Brussel actief is, is hij rapporteerplichtig voor E4 en F3, maar alleen voor het afval D1 dat in de "in" kant vermeld wordt. De "uit" rapportering van D is dus een geschikte bron, voor zover de ophaler in staat is die aan te leveren. Hier zou een feitelijke maar geen structurele lacune kunnen opduiken. Deze bron bevat tevens informatie over de verwerkingswijze.
- Voor F1 dient de bron van de rapportering door producenten die zelf hun afval exporteren. Deze rapportering bevat eveneens informatie over de verwerkingswijze, en is dus geschikt.
- Het juiste deel van F2 kan bekomen worden uit de rapportering door ophaler C. Deze moet zijn stroom "in" splitsen naar hoeveelheid en herkomst. Zijn stroom "uit" is echter een verdeling van de totale "in" ongeacht van waar het komt. Het is dus niet mogelijk het juiste deel van F2 uit de rapportering af te leiden¹⁰⁸. Dit probleem is identiek aan het boven vermeld probleem met E2.
- Ook het juiste deel van F3 kan op eenzelfde wijze, en met dezelfde kanttekening bekomen worden uit de rapportering van ophaler D
- Ook voor A1 lijkt geen geschikte gegevensbron voorhanden te zijn. Via de milieuvergunningen kunnen enkele gegevens bekomen worden, maar dit is eerder occasioneel en fragmentair.

Om op de vraag "hoe wordt het afval verwerkt" te kunnen antwoorden, hebben we dus drie structurele gegevenslacunes:

- De hoeveelheid door de producent zelf ter plaatse verwerkt afval (A1)
- De hoeveelheid afval van Brusselse producenten dat door een Brusselse ophaler naar een verwerker buiten Brussel wordt gebracht.

ze van bij een garagist of een ander inzamelpunt een verdere bestemming krijgen, maar niet op het moment dat ze geproduceerd worden. Ze vallen vaak tussen de mazen van het net en komen noch in de statistieken voor huishoudelijk, noch in de statistieken voor bedrijfsafval voor. Via de terugnameplicht is er wel een alternatieve gegevensinzameling.

¹⁰⁸ In het registerbesluit staat niet opgenomen dat de ophaler enkel Brussels afval moet vermelden in het "uit" gedeelte. Dit is trouwens onmogelijk wanneer de ophaler gelijksoortige afvalfracties samenvoegt en tijdelijk opslaat.

- De fractie afval in E2 dat afkomstig is van buiten Brussel, dus van een deel van C2.

2.3.3.5 Hoeveel afval wordt ingevoerd en uitgevoerd?

Voor intergewestelijke bewegingen van afvalstoffen zijn we aangewezen op de som van C2, E3 en E4 voor invoer en de som van D1, F1 en F2 voor uitvoer.

Op basis van de modelfiche uit het registerbesluit moet de ophaler C de hoeveelheid C2 opnemen in zijn rapportering¹⁰⁹. Ook de verwerker E moet de som van de hoeveelheden E3 en E4 opnemen, als het niet over Brussels afval gaat. De fractie D1 uit E4 hoeft niet opgenomen te worden, maar is soms moeilijk af te splitsen. In de "uit" rapportering moet de ophaler C de hoeveelheid F2 opnemen en de ophaler D moet in de "in" rapportering de hoeveelheid D1 opnemen. De hoeveelheid F1 moet door de producent gemeld worden. Voor invoer en uitvoer duiken geen structurele lacunes op.

Voor afvalstoffen die onder de kennisgevingprocedure vallen volgens de EVOA, dit is grensoverschrijdende overbrengingen van gevaarlijke afvalstoffen, afvalstoffen bestemd voor verwijdering, huishoudelijke afvalstoffen (Y46) en afvalstoffen afkomstig van verwerking van huishoudelijk afval (Y47) en afvalstoffen die niet op de afvalstoffenlijsten voorkomen van de EVOA, inclusief mengsels van afvalstoffen kan de EVOA Verordening een gedeeltelijke aanvulling bieden voor internationale bewegingen. Voor de eronder gevatte bewegingen biedt deze gegevensbron gedetailleerde informatie voor zowel D1, F1, F2 als voor C2, E3, E4.

Om op de vraag "hoeveel afval wordt ingevoerd en uitgevoerd" te kunnen antwoorden, hebben we geen structurele gegevenslacunes. De hoeveelheid ingevoerd buitenlands groene lijst afval voor nuttige toepassing in Brussel, die niet gevat wordt door EVOA, kan via het registerbesluit aangevuld worden. Feitelijke lacunes zijn echter wel heel goed denkbaar.

¹⁰⁹ De juridische grondslag voor deze verplichting is eerder onduidelijk, wanneer bijvoorbeeld de afvalstoffen niet fysisch naar het Brussels Hoofdstedelijke Gewest gebracht worden. Voor de indicator is enkel de hoeveelheid effectief ingevoerd afval uit C2 nodig, wat juridisch geen probleem kan geven.

3 ANALYSE VAN DE NOOD AAN INFORMATIE

3.1 EXTERNE RAPPORTEERPLICHTEN

De informatienoden van het BIM worden deels extern bepaald, doordat ze opgenomen zijn in Europese rapporteverplichtingen of in andere externe engagementen of morele rapporteerplichten. In deze paragraaf wordt nagekeken welke rapporteerplichten met betrekking tot afval opgenomen zijn in de ROD databank¹¹⁰ en wordt ingeschat in hoeverre het BIM vandaag aan de rapporteervragen kan voldoen.

De ROD databank wordt beheerd door het Europese Milieuagentschap (EEA) en bevat een overzicht van alle rapporteverplichtingen voor de aangesloten lidstaten. Het gaat uitsluitend om verplichtingen of gegevensvragen ten opzichte van internationale organisaties (EUROSTAT, de Commissie, OESO, EEA zelf...) en deze vormen een belangrijke bron van informatie over het beleid en de situatie inzake milieu. Deze rapportering kan verplicht, verwacht of vrijwillig zijn en kan vaak worden ingediend volgens een gedefinieerd formaat. De database werd vooral opgezet om een antwoord te geven aan de toename van het aantal wettelijke instrumenten met concrete plichten en doelstellingen, die meestal onafhankelijk van elkaar werden afgesloten. ROD is een middel om de verschillende verplichtingen overzichtelijk te houden en daarmee de responsgraad van de lidstaten en dus de betrouwbaarheid van de informatiestroom te verhogen.

De databank bevat 42 relevante plichten voor België als lid van het EEA (en dus indirect voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest als verantwoordelijke regio). In wat volgt worden de meest relevante (kwantitatieve) informatieverplichtingen en hun referenties kort toegelicht. De verschillende plichten werden in een aantal blokken onderverdeeld, op basis van het soort informatie of de bestemming van de informatie.

3.1.1 Rapportering voor stromen met producentenverantwoordelijkheid (aan de Commissie, DG Environment)

Zoals eerder vermeld in sectie 2.1.4.1, heeft Europa tot op vandaag vier stromen met producentenverantwoordelijkheid bepaald. Meer concreet is er een specifieke wetgeving voor batterijen en accumulatoren, verpakkingsafval, afgedankte voertuigen en afgedankte elektrische en elektronische toestellen. Aangezien deze wetgeving expliciete doelstellingen en plichten bevat voor de betrokken producenten, wordt voor de controle op de naleving een rapporteerplicht voor de lidstaten opgenomen. De lidstaten dienen te rapporteren over de implementatie van de verschillende richtlijnen en over de inzamel- en recyclageresultaten voor de verschillende systemen. De databank bevat in totaal elf verplichtingen die verband houden met deze vier afvalstromen.

3.1.1.1 Rapportering inzake omzetting naar eigen wetgeving en uitvoering

Elk van deze vermelde Europese richtlijnen stipuleert voor de lidstaten de rapporteerplicht over de omzetting naar eigen wetgeving. In België zijn de verschillende gewesten bevoegd voor afvalbeheer en dus verantwoordelijk voor de omzetting en uitvoering van de bepalingen in de richtlijnen. De kwalitatieve rapportering inzake de implementatie dient steeds te gebeuren op basis van een door de Commissie gedefinieerde vragenlijst, om de drie jaar en de datum van de eerste rapportering wordt steeds expliciet vermeld. Deze vragenlijst wordt in principe vastgelegd in een aparte Beschikking van de Commissie en daar telkens toegevoegd als bijlage. De opgestelde vragenlijsten zijn steeds in overeenstemming met de Richtlijn 91/692/EEC van 23 december 1991 tot standaardisering en implementering van de verslagen over de toepassing van bepaalde richtlijnen op milieugebied. In deze richtlijn wordt verder bepaald dat

¹¹⁰ <http://rod.eionet.europa.eu>

de vragenlijsten zullen worden opgestuurd zes maanden vóór het begin van de periode waarover de lidstaten dienen te rapporteren.

Deze rapportering is meestal kwalitatief van aard maar voor afgedankte voertuigen en verpakkingsafval wordt in het luik uitvoering of implementatie expliciet ook naar een aantal kwantitatieve elementen gevraagd. Deze gegevens moeten telkens worden meegestuurd met het implementatierapport indien beschikbaar en rekening houdend met de noodzaak het vertrouwelijke karakter van commerciële en industriële gegevens te respecteren.¹¹¹ De Europese regelgeving inzake het statistisch geheim moet gerespecteerd worden. In Tabel 3.1.2 wordt per afvalstroom aangegeven wat de wettelijke grondslag is voor de rapportering, welke kwalitatieve informatie moet gerapporteerd worden en welke gegevensbron hiervoor aangesproken wordt. De gegevensbron wordt aangeduid via de nummers vermeld in Tabel 2.3.1.

Tabel 3.1.2 Rapporteerplichten inzake implementatie producentenverantwoordelijkheid

Afvalstroom	Referentie (wettelijke bepaling)	Kwantitatieve informatie	Gegevensbron
Afgedankte voertuigen	2001/753/EG: Beschikking van de Commissie van 17 oktober 2001 inzake een vragenlijst voor de verslagen van de lidstaten over de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken (vragenlijst in bijlage, deel 2)	2.3. aantal ingezamelde en aan een erkend verwerker overgedragen voertuigen per kalenderjaar. 2.4. aantal vergunde of geregistreerde verwerkingsinstallaties 2.5. aantal autowrakken zonder of met een negatieve marktwaarde die bij de erkende verwerkers zijn afgeleverd + gemiddelde negatieve waarde. 2.6. aantal verwerkingsbedrijven of -inrichtingen die gecertificeerde milieubeheersystemen hebben ingevoerd. 2.8. percentages hergebruik, recycling en terugwinning, per kalenderjaar.	38, 39 Administratieve gegevens erkenningen 39 Administratieve gegevens erkenningen 39
Verpakkingen	Richtlijn 94/62/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende verpakking en verpakkingsafval. 97/622/EG: Beschikking van de Commissie van 27 mei 1997 inzake de vragenlijsten voor de verslagen van de lidstaten betreffende de toepassing van bepaalde richtlijnen in de sector	Gegevens op te nemen in de database "verpakkingen en verpakkingsafval" van de lidstaten 1. Voor zowel primaire als secundaire en tertiaire verpakkingen: a) de hoeveelheid verpakkingsmateriaal die op het nationale grondgebied is verbruikt (produktie +	49

¹¹¹ Zie bijvoorbeeld Beschikking van de Commissie 2001/753/EC van 17 oktober 2001, inzake een vragenlijst voor de verslagen van de lidstaten over de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken, deel 2 van de bijlage.

Afvalstroom	Referentie (wettelijke bepaling)	Kwantitatieve informatie	Gegevensbron
	afvalstoffen (tenuitvoerlegging van Richtlijn 91/692/EEG van de Raad), vragenlijst verpakkingsafval	invoer - uitvoer), per categorie verpakkingsmateriaal b) de hergebruikte hoeveelheden 2. Voor zowel huishoudelijk als niet-huishoudelijk verpakkings-afval: a) de hoeveelheid die op het nationale grondgebied is teruggewonnen en verwijderd (produktie + invoer - uitvoer), per categorie verpakkingsmateriaal b) de gerecycleerde en de teruggewonnen hoeveelheden per categorie verpakkingsmateriaal.	49 49 112 49 ¹¹²
Afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA)	Beschikking van de Commissie van 11 maart 2004 betreffende een vragenlijst voor de verslagen van de lidstaten over de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2002/96/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)	Louter kwalitatieve beschrijving gevraagd	Administratieve praktijk
Batterijen	Richtlijn 2006/66/EC van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 inzake batterijen en accu's, alsook afgedankte batterijen en accu's en tot intrekking van Richtlijn 91/157/EEG Er is nog geen Beschikking van de Commissie ten gevolge van deze nieuwe batterijenrichtlijn.	Louter kwalitatieve beschrijving gevraagd.	Administratieve praktijk

3.1.1.2 Rapportering van statistieken en resultaten

Elke Europese richtlijn bevat voor deze stromen met producentenverantwoordelijkheid bepaalde doelstellingen van inzameling, valorisatie, recyclage en hergebruik. Om deze doelstellingen en de praktische uitvoering in de lidstaten te kunnen evalueren, moeten de statistieken periodiek gerapporteerd worden. Het betreft telkens periodes van één jaar, uitgezonderd voor AEEA waar slechts om de twee jaar

¹¹² Bron 3 en 7, gebaseerd op de EURAL-code, zijn te weinig gedetailleerd naar soort verpakkingsmateriaal zoals vermeld in de verpakkingsrichtlijn.

moet gerapporteerd worden. De informatie moet meestal maximaal 18 maanden na het verstrijken van de periode worden meegedeeld, met uitzondering van batterijen waarvoor binnen de 6 maanden moet gerapporteerd worden. Ook voor deze gegevens heeft de Commissie meestal een vaste structuur opgezet. Die wordt telkens opgenomen in de verschillende beschikkingen en is meestal in tabelvorm. Voor batterijen werden deze targets in bijlage van de nieuwe richtlijn opgenomen en bestaat (nog) geen beschikking. Onderstaande samenvattende tabel geeft opnieuw de referentie weer waar de verschillende rapporteerformaten kunnen teruggevonden worden. In de kolom kwantitatieve informatie wordt telkens verwezen naar de bijlage waar de verschillende tabellen integraal werden opgenomen.

Van de lidstaten wordt ook telkens een beschrijving verwacht van hoe de gegevens werden verzameld en op welke manier de verschillende percentages werden berekend. Indien met schattingen wordt gewerkt, wat expliciet toegelaten wordt voor onder andere AEEA en verpakkingen, dan moet ook de gehanteerde methodiek voor deze schattingen worden toegelicht. Bij import en export van afval, bedoeld voor verwerking in het buitenland (andere lidstaat), dienen deze hoeveelheden steeds opgenomen te worden in de cijfers van het exporterende land. Dit mag enkel op voorwaarde dat er voldoende bewijs is dat dit afval op een correcte manier werd (kan zijn) verwerkt.

In Tabel 3.1.3 wordt per afvalstroom aangegeven wat de wettelijke grondslag is voor de rapportering, welke kwalitatieve informatie moet gerapporteerd worden en welke gegevensbron hiervoor aangesproken wordt. De gegevensbron wordt aangeduid via de nummers vermeld in Tabel 2.3.1.

Tabel 3.1.3 Rapporteerplichten inzake kwantitatieve resultaten van de producentenverantwoordelijkheid

Afvalstroom	Referentie (wettelijke bepaling)	Kwantitatieve informatie	Gegevensbron
Afgedankte voertuigen	2005/293/EG: Beschikking van de Commissie van 1 april 2005 tot vaststelling van nadere voorschriften betreffende de bewaking van de streefcijfers inzake hergebruik/terugwinning en hergebruik/ recycling zoals vastgesteld bij Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken	Het formaat van deze tabellen is opgenomen in Bijlage 4 van deze tekst	38, 7 en modellering
Verpakkingen	2005/270/EG: Beschikking van de Commissie van 22 maart 2005 tot vaststelling van de tabellen voor het databanksysteem overeenkomstig Richtlijn 94/62/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende verpakking en verpakkingsafval	Idem als in Tabel 3.1.2. Het formaat van deze tabellen is opgenomen in Bijlage 5 van deze tekst	49

Afvalstroom	Referentie (wettelijke bepaling)	Kwantitatieve informatie	Gegevensbron
Afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA)	2005/369/EG: Beschikking van de Commissie van 3 mei 2005 tot vaststelling van regels voor het toezicht op de naleving door de lidstaten en tot vaststelling van rapportageformulieren voor de toepassing van Richtlijn 2002/96/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur	- tabel 1 van de bijlage aan de beschikking (gegevens conform artikel 12, lid 1) - tabel 2 van de bijlage aan de beschikking (doelstellingen %'s nuttige toepassing, hergebruik en recycling (zie Bijlage 6 van deze tekst)	44, 45, 42 ¹¹³
Batterijen	Richtlijn 2006/66/EC van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 inzake batterijen en accu's, alsook afgedankte batterijen en accu's en tot intrekking van Richtlijn 91/157/EEG: - inzameling: artikel 10 en bijlage 1 - recycling: artikel 12 en bijlage 3, deel B	- Inzamelingsdoelstellingen - Recyclingdoelstellingen (zie Bijlage 7 van deze tekst)	36 3, 7

Daarnaast werden in de ROD databank nog twee rapporteringen opgenomen die gerelateerd zijn aan deze afvalstromen. Enerzijds betreft het een vrijwillige rapportering conform artikel 8 van de Beschikking van de Commissie van 22 maart 2005 (2005/270/EG) tot vaststelling van de tabellen voor het databanksysteem overeenkomstig Richtlijn 94/62/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende verpakking en verpakkingsafval, waar gevraagd wordt om aanvullend te rapporteren over gevaarlijk verpakkingsafval ten gevolge van verontreiniging door de verpakte producten.

Anderzijds wordt ook een vierjaarlijkse rapporteerplicht opgenomen in verband met programma's verbonden met gevaarlijke stoffen in batterijen, conform artikel 6 van Richtlijn 91/157/EEG van de Raad van 18 maart 1991 inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten. De rapporteerplicht omvatte vooral een kwalitatieve beschrijving van de (wijzigingen van de) programma's en niet zozeer een vraag naar kwantitatieve gegevens. In de nieuwe batterijenrichtlijn wordt niet langer gesproken over dergelijke programma's waardoor de rapporteerplicht vervalft.

3.1.1.3 Mogelijkheid voor het BIM om aan de rapporteervraag te voldoen

De rapportering in verband met de implementatie van de Europese regelgeving over producentenverantwoordelijkheid levert geen problemen op voor het BIM; voor AEEA en batterijen moeten geen kwantitatieve gegevens gerapporteerd worden, voor afgedankte voertuigen beschikt het BIM over voldoende gegevensbronnen en voor verpakkingen wordt de rapporteerplicht gerealiseerd door het IVC.

Voor de rapportering van de resultaten van de producentenverantwoordelijkheid treden slechts enkele kleinere gegevenslacunes op. Algemeen blijkt de gevraagde rapportering grotendeels te focussen op de aard van de afvalstof en op de verwerkingswijze ervan. Het register dat gebaseerd is op de EURAL code en waarbij gegevens opgesplitst zijn per verwerker in de 'uit' stroom is daarom geschikt als instrument.

¹¹³ Bron 3 en 7, gebaseerd op de EURAL-code, zijn te weinig gedetailleerd naar soort AEEA.

AFGEDANKTE VOERTUIGEN

De registers van de shredderbedrijven en van de centra voor ontmanteling, beide afvalbeheerders, leveren informatie over de bestemming van de verschillende fracties die bij sloop en shreddering vrijkomen, zoals opgesomd in Bijlage 4, via de instrumenten 7 en 38. Alle afvalcategorieën komen overeen met EURAL-codes, dus de gewenste graad van detail kan in principe via de algemene bekomen worden. Gegevens over op de markt gebrachte voertuigen en andere parameters nodig om modellen te gebruiken kunnen enkel bekomen worden uit instrument 39.

Een probleem is dat shredderinstallaties werken met een gemengde input, die zowel afgedankte voertuigen als AEEA en andere verschrootbare metaalhoudende afvalstoffen omvatten. Dit maakt het moeilijk om de gegenereerde secundaire afvalstromen te relateren naar de autowrakken. Verder stroomafwaarts volgen van de uitgaande stromen is eveneens problematisch omdat het opnieuw om stromen gaat die bij de volgende verwerker samengevoegd worden met andere afvalstoffen van een andere herkomst. Een finale eindverwerking kan daardoor moeilijk afgelezen worden. Aangezien rechtstreekse inzameling van de gegevens om de bovenvermelde redenen onmogelijk is, gaat het BIM over tot het gebruiken van modellen en rekenoefeningen. Dit wordt aanvaard door de Commissie, die via noten bij de formulieren aangeeft hoe de berekening kan gerealiseerd worden. Zie Bijlage 4. Een OVAM studie van 2008 over de validatie van de recyclagepercentages voor afgedankte voertuigen bij shredder- en flotatiebedrijven kan in dit kader nuttig zijn.¹¹⁴

Een tweede probleem ligt in het feit dat geregistreerde demonteercentra die geen vernietigingscertificaat afleveren maar wel instaan voor de depollutie van de autowrakken onder toepassing van instrumenten 38, 7 en 9 geen afvalregister opsturen. Dit wil zeggen dat dergelijke demonteercentra niet als verwerker van afvalstoffen voldoen aan de bepalingen 1 §3 c en 3 §2 van het afvalregisterbesluit. Dit levert problemen op voor het correct invullen van tabel 1 uit Bijlage 4.

De te rapporteren uitvoer van autowrakken wordt geconfronteerd met een structureel probleem. Van zodra de wrakken niet als afval erkend worden maar als tweedehands voertuig, komen ze niet in de gegevensbronnen voor. De praktijk leert dat vaak autowrakken ten onrechte als tweedehands voertuig worden verscheept. Onder meer voor het rapporteren van het aantal afgedankte voertuigen die 'voor hergebruik' bestemd zijn kan deze illegale uitvoer impact hebben op de beschikbare cijfers. Uiteraard is dit probleem breder dan enkel het gebrek aan Brusselse cijfers, en is het een Belgisch en Europees probleem op vlak van handhaving. Ook moet vermeld worden dat dit probleem meer urgent is voor voertuigen die door België doorgevoerd worden, dan voor uitvoer van in België of in Brussel effectief gebruikte en uitgevoerde voertuigen. De kwaliteitscontrole en handhaving op deze laatste categorie, en de definitie van wanneer een voertuig als afgedankt moet beschouwd worden, is meer performant en meer in staat tweedehands van afval te onderscheiden.

VERPAKKINGEN

De rapporteerplicht wordt integraal gerealiseerd binnen instrument 49 door het secretariaat van de interregionale verpakkingscommissie waar het BIM deel van uitmaakt. Het BIM heeft in het licht van deze rapportage geen nood aan extra gegevensbronnen. Ook de bijkomende rapportering over gevaarlijk verpakkingsafval kan door IVC aangepakt worden.

¹¹⁴ Het doel van deze studie is om per shredderinstallatie in België een recyclagepercentage te berekenen dat behaald wordt op afgedankte voertuigen in 2006. Daarvoor zijn twee stappen gevolgd. Enerzijds is er bepaald wat de input van de installatie is en anderzijds wat er precies in de installatie gebeurt. De input is de gemiddelde samenstelling van een afgedankt voertuig. Nadien werd per materiaal een schatting gemaakt van de verdeling tijdens de scheidingen die bij de shredders- en flotatie-installaties gebeuren. Daarvoor werden alle scheidingsprocessen in kaart gebracht. Uit de verzamelde gegevens werd een rekenmodel opgesteld waarmee het percentage van recyclage en nuttige toepassing werd berekend. De studie geeft ook aan welke gegevens moeten opgevraagd worden om in de toekomst de recyclagepercentages te berekenen.

AEEA

Naast rapportering van op de markt gebrachte toestellen¹¹⁵, wat opgenomen is in instrumenten 44 en 45 maar buiten de scope van deze studie valt, wordt voornamelijk gepeild naar aard van de afvalstoffen, hoeveelheid en verwerkingswijzen. De registers in instrument 3, 7 en 8 en de maandelijkse melding in instrument 9 zijn hiervoor geschikt, maar de graad van detail die gevraagd wordt is groter dan door de EURAL codes kan aangeboden worden. Gebruik maken van de registers zal dus onvoldoende zijn om aan deze rapporteerplicht te kunnen voldoen, zonder bijkomende bronnen te raadplegen of bijkomende inschattingen te doen. Instrument 42 en de vermelde 44 en 45 moeten hieraan tegemoet komen.

BATTERIJEN

Zowel voor de gegevens over op de markt gezette hoeveelheden en soorten batterijen, is het BIM ook voor de hoeveelheden ingezameld en verwerkt afval, en voor de aard van de verwerking, afhankelijk van de gegevens die door BEBAT aangeleverd worden. Instrument 36 is hier essentieel, waar de instrumenten 4, 8 en 9 onvolledig zouden blijken. Een onafhankelijke bron, in de zin van instrument 9 toegespitst op de verwerkers en de uitvoerders buiten het Brusselse Gewest, kan nuttig zijn als dubbelcheck op de door BEBAT aangeleverde kwantitatieve gegevens. Instrument 4 kan hier niet voor dienen omdat er voor batterijen ook terugnamesystemen opgezet worden buiten Net Brussel en de containerparken.

3.1.2 Overige rapportering aan de Commissie, DG Environment

3.1.2.1 Overzicht

De resterende rapporteerverplichtingen aan het adres van de Commissie hebben meestal betrekking op de implementatie en de uitvoering van de andere Richtlijnen inzake afval (met uitzondering van de EVOA-Verordening die verder in sectie 3.1.4 aan bod komt). Conform de algemene Richtlijn 91/692/EEG betreffende standaardisering van de verslaggeving van de lidstaten wordt telkens om de 3 jaar gerapporteerd. De verschillende records van de databank worden opgesomd in onderstaande lijst en vervolgens worden de kwantitatieve elementen in de rapportering toegelicht (16 verplichtingen):

- 94/741/EG: Beschikking van de Commissie van 24 oktober 1994 inzake de vragenlijsten voor de verslagen van de lidstaten betreffende de toepassing van bepaalde richtlijnen in de sector afvalstoffen:
 1. Implementatie van de Kaderrichtlijn betreffende afvalstoffen (2006/12/EG)
 2. Implementatie van de Richtlijn inzake de verwijdering van afgewerkte olie (75/439/EEG)
 3. implementatie van de Richtlijn betreffende de bescherming van het milieu, in het bijzonder de bodem, bij het gebruik van zuiveringsslib in de landbouw (86/278/EEG)
- 97/622/EG: Beschikking van de Commissie van 27 mei 1997 inzake de vragenlijsten voor de verslagen van de lidstaten betreffende de toepassing van bepaalde richtlijnen in de sector afvalstoffen: implementatie van de Richtlijn betreffende gevaarlijke afvalstoffen (91/689/EEG)
- 2000/738/EG: Beschikking van de Commissie van 17 november 2000 inzake een vragenlijst voor de verslagen van de lidstaten over de uitvoering van Richtlijn 1999/31/EG betreffende het storten van afvalstoffen

¹¹⁵ Gerealiseerd door het instrumentarium van de MBO, en door individuele afvalplannen voor bijvoorbeeld medische apparatuur

- 2006/329/EC: Beschikking van de Commissie van 20 februari 2006 inzake een vragenlijst voor de verslagen van de lidstaten over de uitvoering van Richtlijn 2000/76/EG betreffende het verbranden van afvalstoffen
- Implementatie van Richtlijn 2006/21/EG van 15 maart 2006 betreffende het beheer van afval van winningsindustrieën en houdende wijziging van Richtlijn 2004/35/EG: hiervoor werd (nog) geen beschikking opgesteld. De vragenlijst wordt hoe dan ook opgesteld en opgestuurd conform de bepalingen van de algemene Richtlijn 91/692/EEC.
- 92/446/EEG: Beschikking van de Commissie van 27 juli 1992 inzake vragenlijsten voor richtlijnen gerelateerd met water: implementatie van de Richtlijn betreffende afval van de Titaniumdioxide-industrie (78/176/EEG)
- 2006/194/EG: Beschikking van de Commissie van 2 maart 2006 inzake een vragenlijst voor de uitvoering van Richtlijn 96/61/EC betreffende geïntegreerde preventie en controle van vervuiling (IPPC)
- 92/446/EEG: Beschikking van de Commissie van 27 juli 1992 inzake vragenlijsten betreffende richtlijnen in de 'watersector' (bijvoorbeeld kwik, cadmium, ...)

De meeste vragenlijsten over afvalwetgeving beperken zich tot vragen die aanleiding geven tot een kwalitatieve beschrijving van de omzetting en uitvoering van de regelgeving. Vaak wordt bijvoorbeeld wel gevraagd om het aantal installaties en hun capaciteit mee te delen, samen met de procedures voor vergunningen of andere praktische uitvoeringen van de Europese wetgeving. De laatste groep richtlijnen verwijst vooral naar lozingen van bepaalde schadelijke pollutanten. Aangezien het hier lozingen betreft, valt deze wetgeving en rapporteerplicht buiten de scope van deze studie. In het kader van de titaniumdioxide richtlijnen¹¹⁶ moet ook gerapporteerd worden over gestorte of geïnjecteerde hoeveelheden, maar dit is niet relevant voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Een expliciete vraagstelling naar concrete afvalgegevens komt enkel voor in de Beschikking betreffende het Gevaarlijk Afval en de Beschikking betreffende het Storten van Afval.

In het kader van het storten van afval kan verwezen worden naar de vierde en vijfde vraag van de lijst in beschikking 2000/738/EG¹¹⁷:

- Geef aan hoeveel biologisch afbreekbaar stedelijk afval¹¹⁸ (in ton en indien mogelijk gespecificeerd per afvalstroom) in 1995 (of in het laatste jaar voor 1995 waarvoor gestandaardiseerde Eurostat-gegevens beschikbaar zijn) is geproduceerd.
- Geef aan hoeveel biologisch afbreekbaar stedelijk afval en ander biologisch afbreekbaar afval (beide in ton en indien mogelijk gespecificeerd per afvalstroom) in elk jaar van de verslagperiode naar stortplaatsen is overgebracht.
- Tabel met een overzicht van de stortplaatsen (één van de rijen in de tabel peilt naar de restcapaciteit per type stortplaats).

Voor het gevaarlijk afval werd in vraag 11.d gevraagd naar concrete hoeveelheden.¹¹⁹ Een recentere beschikking¹²⁰ heeft deze vraag echter opnieuw verwijderd. Uit een onderzoek van de in de communautaire regelgeving vastgestelde verplichtingen tot rapportering van afvalstoffengegevens is

¹¹⁶ Onder meer Richtlijn 82/883/EEG van de Raad van 3 december 1982 betreffende de voorschriften voor het toezicht op en de controle van de milieus die betrokken zijn bij lozingen van de titaandioxide-industrie

¹¹⁷ 2000/738/EG: Beschikking van de Commissie van 17 november 2000 inzake een vragenlijst voor de verslagen van de lidstaten over de uitvoering van Richtlijn 1999/31/EG betreffende het storten van afvalstoffen

¹¹⁸ Een definitie en aflijning van 'stedelijk afval' is een voortdurend knelpunt op vlak van afvalstatistieken

gebleken dat bepaalde rapporteerplichten die zijn vastgesteld in Beschikking 94/741/EG en Beschikking 97/622/EG ook zijn opgenomen in Verordening (EG) nr. 2150/2002 (de afvalstatistiekverordening) of in Verordening (EG) nr. 1013/2006 (de EVOA verordening) van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen ¹²¹. Om overlappingsen en onnodige administratieve vereisten te vermijden, werden de rapporteerplichten inzake „gevaarlijke afvalstoffen” en „andere afvalstoffen” uit Beschikking 94/741/EG geschrapt.

De te rapporteren gegevens, nu opgenomen in de Verordening afvalstatistiek, zijn:

Totale hoeveelheid binnen de lidstaat geproduceerd gevaarlijk afval, waarvan:

- Hoeveelheid gerecycleerd binnen de lidstaat en buiten de lidstaat.
- Hoeveelheid verbrand binnen de lidstaat en buiten de lidstaat.
- Hoeveelheid verbrand met energieteerugwinning binnen de lidstaat en buiten de lidstaat.
- Hoeveelheid gestort binnen de lidstaat en buiten de lidstaat.
- Hoeveelheid op een eventueel andere manier verwerkt gevaarlijk afval binnen de lidstaat en buiten de lidstaat.

Naast de specifieke rapportering voor afvalregelgeving werd ROD ook gescreend op afvalgegevens binnen andere rapporteerplichten, onder meer POPs, pesticiden, ozonafbrekende stoffen... De rapportering heeft daar echter voornamelijk betrekking op de hoeveelheid vrijgezette stoffen of pollutanten, en vallen daarom buiten de scope van deze studie. Occasioneel worden rapporteerplichten voor afvalstoffen aangetroffen. De Verordening inzake Ozonafbrekende Stoffen 2037/2000 vraagt bijvoorbeeld in artikel 19 een rapportage van hoeveelheden gerecycleerde, geregenereerde of vernietigde ozonafbrekende stoffen. Ook hier is de rapportage op stofniveau en niet op het niveau van de dergelijke stoffen bevattende toestellen of preparaten, en zijn modellen nodig om de hoeveelheid in te schatten, of een rechtstreekse meting en rapportering van de hoeveelheden verzamelde ozonafbrekende stoffen bij het ontgassen en ontmantelen van apparatuur.

3.1.2.2 Mogelijkheid voor het BIM om aan de rapporteervraag te voldoen

Het BIM kan voldoen aan de vragen voor kwalitatieve informatie over de implementatie van de reeks Europese Richtlijnen, wat neerkomt op een beschrijving van de wettelijke regelgeving. Op basis van de gegevens over vergunde inrichtingen, verzameld in de vergunningsprocedures waarin BIM betrokken is, kunnen ook gegevens aangeleverd worden over aantallen installaties en hun capaciteit.

Data over hoeveelheden pollutanten worden gevraagd in het kader van deze afvalrapporteringen, maar ook in het kader van POPs, pesticiden of ozonafbrekende stoffen. Zo is het voor het BIM mogelijk om afvalgegevens in te zamelen op het niveau van de EURAL-code, maar vergt het een bijkomende analyse om in de eerste plaats uit te maken welke EURAL-codes betrekking hebben op afvalstoffen die ozonafbrekende stoffen bevatten, naast 16.02.11* en 20.01.23*. Vaak overkoepelt een EURAL-code verschillende substromen en moet een inschatting gemaakt worden van de fractie van deze afvalstoffen die ozonafbrekende stoffen bevat. Dit hangt soms af van de datum waarop het apparaat of het product is geproduceerd dat nu in de afvalfase is terechtgekomen. Naast een inschatting van de hoeveelheid afval

¹¹⁹ 97/622/EG: Beschikking van de Commissie van 27 mei 1997 inzake de vragenlijsten voor de verslagen van de lidstaten betreffende de toepassing van bepaalde richtlijnen in de sector afvalstoffen

¹²⁰ 2007/151/EG : Beschikking van de Commissie van 6 maart 2007

¹²¹ Preambule 4 van Beschikking 2007/151/EG

dat ozonafbrekende stoffen bevat, is een tweede inschatting nodig om uit te maken hoeveel ozonafbrekende stoffen de afvalstof gemiddeld bevat. Pas na deze twee oefeningen kan bepaald worden hoeveel ozonafbrekende stoffen bestemd werden voor recyclage, verwijdering... De analyse is niet louter een kwantitatieve oefening naar hoeveelheden afval, maar ook een kwalitatieve naar gemiddelde samenstelling van de afvalstof, en valt daardoor buiten het bereik van de gegevensinzameling via registers en kwantitatieve meldingen.

De belangrijkste rapportering heeft betrekking op de stortrichtlijn, waar hoeveelheden gegenereerd en gestort stedelijk afval moeten gerapporteerd worden. Door de boven aangehaalde problemen die het BIM heeft in het onderscheid tussen gemengd huishoudelijk en bedrijfsafval in instrumenten 1 en 3 versus 6 en 7, hangt veel af van de definitie van stedelijk afval in deze rapporteerplicht. Zie onder meer Figuur 2.2.2 Schema inzameling en rapportering gemengd afval. Stedelijk afval wordt in de Richtlijn gedefinieerd als "Huishoudelijk afval, alsmede andere afvalstoffen die gezien hun aard of samenstelling met huishoudelijk afval kunnen worden gelijkgesteld." Het kan benaderd worden door de hoeveelheid afval ingezameld door Net Brussel en bestemd voor stortplaatsen. Een vuilniszakanalyse moet rekening houden met de samenstelling, en met het percentage biologisch afbreekbaar afval. Daarnaast moeten ook selectief ingezamelde fracties biodegradeerbaar afval meegeteld worden in de productiecijfers. Er bestaat tot nu toe geen éénduidige Europese regels over de definitie van biodegradeerbaar afval waardoor interpretatieruimte blijft bestaan over het al of niet mee opnemen van papierafval¹²² of van waterzuiveringslibs. Een bijkomend probleem is dat de percentages moeten afgetoetst worden aan de EUROSTAT productie en storthoeveelheden in 1995, die enkel op Belgisch niveau bestaan.

De rapportering van gevaarlijk afval is eenvoudiger te realiseren doordat instrument 9 voor een reële dekking kan zorgen en de verwerkingswijzen met voldoende graad van detail aangeeft. Belangrijk daarbij, mede met het oog op de nieuwe Kaderrichtlijn Afvalstoffen is het onderscheid tussen verbranden met en zonder energierugwinning. Zie hiervoor de analyse in paragraaf 5.2.4. Voor de rapportering in het kader van de Verordening Afvalstatistiek, zie hoofdstuk 3.1.3.1.

3.1.3 Rapportering aan EUROSTAT

De belangrijkste rapportering naar EUROSTAT is de tweejaarlijkse rapportering in het kader van de Verordening Afvalstatistiek 2150/2002, die hierna meer in detail wordt besproken. De officiële bundeling voor België gebeurt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) en is gebaseerd op gegevens afkomstig van de Gewesten en anderzijds op gegevens die ingezameld of berekend worden door het NIS zelf. De taakverdeling hieromtrent komt ook verder aan bod in de secties 4.1 en 4.2. Vlaanderen bezorgt via OVAM een volledige geaggregeerde rapportering aan het NIS. De statistieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest worden samengesteld op basis van gegevens ingezameld via het NIS en gegevens afkomstig van de Gewesten. De verplichtingen van deze Verordening vervangen sinds 2006 (referentiejaar 2004) de jaarlijkse vrijwillige gezamenlijke vragenlijst van OESO en EUROSTAT (de joint questionnaire) die ook nog steeds in de ROD-databank is opgenomen. Het is de verantwoordelijkheid van EUROSTAT om de tabellen volgens het oude formaat van de 'joint questionnaire' aan te vullen en over te maken aan de OESO.¹²³ Dit gebeurt op basis van de gegevens die worden gerapporteerd in het kader van de Verordening Afvalstatistiek en heeft vooral als doelstelling om de continuïteit van de vroeger opgebouwde databank (tijdreeksen) te blijven voorzien.

Een onderdeel van de Joint Questionnaire handelt over binnenlandse wateren. Luiken 5 tot 7 hebben betrekking op afvalwater en slib. Luik zes over de inzameling en verwerking van slib is relevant binnen het kader van deze studie.

¹²² Papier en karton is wel als voorbeeld opgenomen in artikel 2, m van de stortrichtlijn

¹²³ European Commission, Eurostat, Introduction to the Waste Statistics Regulation – background, methodology and first results, Meeting of the Working Group "Statistics of the Environment Sub-Group Waste", Joint Eurostat/EFTA group, Meeting of 28 and 29 February 2008, p. 3

3.1.3.1 Verordening Afvalstatistiek

De Verordening afvalstatistiek 2150/2002/EC kwam tot stand na een lange en moeizame voorbereiding, eerst binnen de werkgroep afvalstatistiek van EUROSTAT F3, en nadien via een gecompliceerde conciliatieprocedure tussen Raad, Commissie en Parlement. Ze werd goedgekeurd op 2 november 2002 en gepubliceerd op 9 december 2002, net binnen de limiet waardoor het eerste rapporteerjaar 2004 werd.

De verordening heeft tot doel vergelijkbare statistieken te genereren voor de verschillende lidstaten en voor de Unie in zijn geheel over de productie en verwerking van afvalstoffen. Bijlage I geeft de vorm aan waarin gegevens over afvalstoffenproductie moeten gerapporteerd worden en bijlage II geeft de vorm aan waarin gegevens over afvalstoffenverwerking moeten gerapporteerd worden.

TECHNIEK VAN GEGEVENSINZAMELING

De gegevens moeten afkomstig zijn van

- Enquêtes, zoals de bevraging van de afvalophaling in de verschillende Brusselse gemeenten;
- Administratieve of andere bronnen, zoals de rapportagevoorschriften krachtens de Gemeenschapswetgeving betreffende afvalbeheer; onder meer de voor- en namelingen in het kader van EVOA Verordening 1013/2006/EG of het overmaken van het afvalstoffenregister of rapporteringen in het kader van subsidiebesluiten kunnen hieronder geklasseerd worden
- Statistische schattingen op basis van steekproeven of afvalgerelateerde schatters; de Vlaamse afvalstoffenmelding is een steekproefbenadering, vele rapportages binnen terugnameplichten kunnen als afvalgerelateerde schatter gezien worden
- Een combinatie van deze middelen.

De Verordening laat het op basis van subsidiariteit aan de lidstaten over om de meest geschikte techniek van gegevensvergaring te kiezen. Hierdoor misloopt de Verordening een deel van haar doelstelling om vergelijkbare cijfers te bekomen, omdat de gebruikte methodologie om gegevens in te zamelen een grotere impact kan hebben op de onderlinge vergelijkbaarheid dan bijvoorbeeld de keuze voor een geüniformeerde afvalcode. Om aan dit probleem te verhelpen en de opbouw van betrouwbare communautaire cijfers te komen legt sectie 7 van de bijlagen I en II de lidstaten op een rapport in te dienen over de dekking en de kwaliteit van de gerapporteerde gegevens. Verordening 1445/2005 legt de geschikte kwaliteits-evaluatiecriteria en de inhoud van de kwaliteitsverslagen vast.

De afvalcodes die moeten gebruikt worden voor de rapportering verschillen van de EURAL codes die gangbaar zijn in de rest van de Europese en de meeste nationale of regionale wetgeving. Waar de EURAL geoptimaliseerd is voor vergunnings- en erkenningsprocedures voor individuele bedrijven, is de te gebruiken EWC-STAT v3 code geoptimaliseerd voor statistische doelstellingen. Bijlage III van de Verordening bevat echter een convergentietabel tussen beide codesystemen. In Tabel 3.1.5 wordt de convergentie samengevat voor de te rapporteren afvalstromen uit bijlage I.

TE RAPPORTEREN GEGEVENS OVER AFVALPRODUCTIE

Welke sectoren

Artikel 3 punt 2 van de Verordening geeft aan dat ter verlichting van de administratieve belasting voor kleine ondernemingen, deze ondernemingen met minder dan tien werknemers uitgesloten mogen worden van de enquêtes, tenzij zij een significant aandeel in het vrijkomen van afval hebben. Binnen het Brusselse Gewest is omwille van zijn specifieke economische structuur het aandeel van KKMOS in de

afvalproductie niet te onderschatten. Waar voor enquêtes gekozen wordt, kan deze doelgroep dus niet op basis van dit artikel uitgesloten worden.

Afvalproductiegegevens moeten gerapporteerd worden voor onderstaande NACE-sectorclassificaties. Dit heeft tot gevolg dat de gekozen dataverzamelmethode het moet toestaan om de ingezamelde hoeveelheden afvalstoffen te traceren naar de oorspronkelijk genererende bedrijven, of minstens naar de economische sector waartoe ze behoren. Dit kan op basis van alle hierboven vermelde methoden; enquêtes, administratieve bronnen, statistische schattingen, steekproeven, berekende schatters of combinaties van technieken.

De indeling wordt gemaakt op basis van de versie NACE Rev. 2. Een herziening op basis van de nieuwe NACE-lijst rev. 3 is dan ook te verwachten. Verordening 782/2005 geeft de vorm op waarin gegevens moeten gerapporteerd worden, maar verwijst nog naar NACE rev 1.1 en naar een vorige versie van de Verordening afvalstatistiek, en komt daarom niet volledig overeen met de hieronder vermelde, geactualiseerde tabel:

Tabel 3.1.4 Sectorindeling voor de rapportering van afval productiegegevens

1	Afdeling 01 teelt van gewassen, veeteelt, jacht en diensten in verband met deze activiteiten Afdeling 02 bosbouw en de exploitatie van bossen
2	Afdeling 03 visserij en aquacultuur
3	Sectie B winning van delfstoffen
4	Afdeling 10 vervaardiging van voedingsmiddelen Afdeling 11 vervaardiging van dranken Afdeling 12 vervaardiging van tabaksproducten
5	Afdeling 13 vervaardiging van textiel Afdeling 14 vervaardiging van kleding Afdeling 15 vervaardiging van leer en van producten van leer
6	Afdeling 16 houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout en van kurk, exclusief meubelen; vervaardiging van artikelen van riet en van vlechtwerk
7	Afdeling 17 vervaardiging van papier en papierwaren Afdeling 18 drukkerijen, reproductie van opgenomen media
8	Afdeling 19 vervaardiging van cokes en van geraffineerde aardolieproducten
9	Afdeling 20 vervaardiging van chemische producten Afdeling 21 vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en Afdeling 22 vervaardiging van producten van rubber of kunststof
10	Afdeling 23 vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten
11	Afdeling 24 vervaardiging van metalen in primaire vorm Afdeling 25 vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten
12	Afdeling 26 vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten Afdeling 27 vervaardiging van elektrische apparatuur Afdeling 28 vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g. Afdeling 29 vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers

	Afdeling 30 vervaardiging van andere transportmiddelen
13	Afdeling 31 vervaardiging van meubelen Afdeling 32 overige industrie Afdeling 33 reparatie en installatie van machines en apparaten
14	Sectie D productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht
15	Afdeling 36 winning, behandeling en distributie van water Afdeling 37 afvalwaterafvoer Afdeling 39 sanering en ander afvalbeheer
16	Afdeling 38 inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning
17	Sectie F bouwnijverheid
18	Diensten, bestaand uit Sectie G, excl. 46.77 (groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen), Sectie H (vervoer en opslag), Sectie I (verschaffen van accommodatie en maaltijden), Sectie J (informatie en communicatie), Sectie K (financiële activiteiten en verzekeringen), Sectie L (exploitatie van en handel in onroerend goed), Sectie M (vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten), Sectie N (administratieve en ondersteunende diensten), Sectie O (openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen), Sectie P (onderwijs), Sectie Q (menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening), Sectie R (kunst, amusement en recreatie), Sectie S (overige diensten), Sectie T (huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik), Sectie U (extraterritoriale organisaties en lichamen)
19	Klasse 46.77 groothandel in afval en schroot
20	Huishoudens / Huishoudelijk afval

Een definitie van huishoudelijk afval wordt niet gegeven in de Verordening. Dit is één van de traditionele pijnpunten die de vergelijkbaarheid van de gegevens hypothekeert, maar waarvoor tot nu toe geen oplossing is gevonden. Een traditioneel pragmatische wijze die door de lidstaten gehanteerd wordt, is huishoudelijk afval gelijk te stellen met de afvalhoeveelheid die ingezameld wordt via gemeentelijke kanalen gericht op dienstverlening aan huishoudens, waarvan al dan niet een fractie voor vergelijkbaar of mee ingezameld bedrijfsafval van KMO's wordt afgetrokken. Dit moet gemotiveerd worden in de kwaliteitsrapporten.

Categorie 16 en 19 slaan terug op afvalstoffen die ingezameld worden bij de afvalsector zelf. Dit wordt aangenomen als schatter voor 'secundaire afvalstoffen', dus afvalstoffen uit de verwerking van afvalstoffen. Dit is niet helemaal sluitend omdat de afvalsector ook andere dan secundaire afvalstoffen genereert, zoals kantoorafval, en omdat ook in andere dan de aangegeven sectoren afval uit afvalverwerking ontstaat, zoals in vilbeluiken (cat 4), papierfabrieken-papierrecyclage (cat 7), metallurgie-schrootrecyclage (cat 11) enzovoort.

Welke afvalstoffen

De Verordening afvalstatistiek bevat in bijlage I een lijst van 48 afvalsoorten, ingedeeld volgens aggregaties van de EWCSTAT v3 lijst. Voor elke combinatie afvalsoort-oorsprong moet de hoeveelheid voortgebracht afval gerapporteerd worden. Dit geeft dus voor 48 afvalcategorieën en 20 NACE-groepen

een verzameling van in theorie 960 gegevens, plus 20 entries voor de droge stofwaarde van slib.¹²⁴ Uiteraard zal voor verschillende van deze combinaties de aangegeven waarde nul zijn.

De te rapporteren afvalstoffen zijn:

Tabel 3.1.5 Afvalstromen en EURAL-groepen waarvan de productie moet gerapporteerd worden

1	Afgewerkte oplosmiddelen	070103*, 070203*, 070303*, 070403*, 070503*, 070603*, 140601*, 140602*, 140604*, 070104*, 070204*, 070304*, 070404*, 070504*, 070604*, 070704*, 140603*, 140605*, 200113*
2	Zure, basische en zoute afvalstoffen, niet gevaarlijk	060199, 030309, 060299, 110114, 050116, 050117, 050699, 061303, 100125, 100302, 100318, 100813, 100814, 110203, 200141
3	Zure, basische en zoute afvalstoffen, gevaarlijk	060101*, 060102*, 060103*, 060104*, 060105*, 060106*, 060704*, 080316*, 090104*, 090105*, 100109*, 110105*, 110106*, 160606*, 200114*, 050111*, 060201*, 060203*, 060204*, 060205*, 090101*, 090102*, 090103*, 110107*, 110113*, 110301*, 191104*, 200115*, 060311*, 060313*, 060315*, 060403*, 060404*, 060405*, 060602*, 100308*, 100403*, 110108*, 110205*, 110302*, 110504*, 160901*, 160902*
4	Afgewerkte olie	130204*, 130205*, 130206*, 130207*, 130208*, 050102*, 050103*, 050104*, 050112*, 080319*, 080417*, 120106*, 120107*, 120108*, 120109*, 120110*, 120112*, 20118*, 120119*, 130104*, 130105*, 130109*, 130110*, 130111*, 130112*, 130113*, 130306*, 130307*, 130308*, 130309*, 130310*, 130506*, 200126*
5	Afgewerkte chemische katalysatoren Niet gevaarlijk	160801, 160803, 160804
6	Afgewerkte chemische katalysatoren Gevaarlijk	160802*, 160805*, 160806*, 160807*
7	Afval van chemische preparaten Niet gevaarlijk	020109, 070514, 180109, 180208, 200132, 030199, 040217, 080112, 080114, 080116, 080118, 080120, 080199, 080201, 080299, 080307, 080308, 080313, 080315, 080318, 080399, 080410, 080412, 080414, 080416, 080499, 200128, 020703, 030299, 040109, 040215, 060799, 060899, 061099, 061199, 070215, 070217, 100916, 101014, 101016, 110599, 160115, 160505, 180107, 180206, 200130, 160509
8	Afval van chemische preparaten Gevaarlijk	020108*, 061301*, 200119*, 070513*, 180108*, 180207*, 200131*, 040216*, 080111*, 080113*, 080115*, 080117*, 080119*, 080312*, 080314*, 080317*, 080409*, 080411*, 080413*, 080415*, 200127*, 030201*, 030202*, 030203*, 030204*, 030205*, 040214*, 050701*, 060802*, 061002*, 070214*, 070216*, 070413*, 080121*, 080501*, 100913*, 100915*, 101013*, 101015*, 110116*, 110198*, 160113*, 160114*, 160504*, 160903*,

¹²⁴ De hoeveelheid slib (categorie 40) moet gerapporteerd worden zowel in hoeveelheid nat slib als in hoeveelheid droge stof. Toegepast op de 20 NACE-groepen geeft dit twintig extra cijfers die te rapporteren zijn.

		160904*, 180106*, 180205*, 200117*, 200129*, 160402*, 160403*, 160401*, 160506*, 160507*, 160508*, 190204*, 190208*, 190209*, 190211*, 150110*,
9	Chemische afzettingen en residuen Niet gevaarlijk	050117, 050699, 061303, 100125, 100302, 100318, 100813, 100814, 110203, 200141, 030302, 040104, 040105, 060999, 061399, 070199, 070299, 070399, 070499, 070599, 070699, 070799, 110112, 150203, 190903, 190904, 190905, 190906
10	Chemische afzettingen en residuen Gevaarlijk	050107*, 050108*, 050601*, 050603*, 061305*, 100317*, 100812*, 191102*, 050106*, 130401*, 130402*, 130403*, 130501*, 130502*, 130503*, 130507*, 130508*, 130701*, 130702*, 130703*, 130801*, 130802*, 130899*, 160709*, 190207*, 040103*, 060703*, 070101*, 070107*, 070108*, 070201*, 070207*, 070208*, 070301*, 070307*, 070308*, 070401*, 070407*, 070408*, 070501*, 070507*, 070508*, 070601*, 070607*, 070608*, 070701*, 070707*, 070708*, 090113*, 110111*, 190403*, 050115*, 060702*, 061302*, 070109*, 070110*, 070209*, 070210*, 070309*, 070310*, 070409*, 070410*, 070509*, 070510*, 070609*, 070610*, 070709*, 070710*, 110115*, 150202*, 190110*, 190806*, 190807*, 190808*, 191101*
11	Slib van industrieel afvalwater Niet gevaarlijk	030305, 040106, 040107, 040220, 050110, 050114, 050604, 060503, 070112, 070212, 070312, 070412, 070512, 070612, 070712, 100121, 100123, 100126, 100212, 100215, 100328, 1004101, 100509, 100610, 100708, 100820, 101120, 101213, 110110, 110299, 120115, 161002, 161004, 190206, 190404, 190699, 190703, 190812, 190814, 190899, 191106, 191304, 191306, 191308, 050199, 050799, 191199
12	Slib van industrieel afvalwater Gevaarlijk	040219*, 050109*, 060502*, 070111*, 070211*, 070311*, 070411*, 070511*, 070611*, 070711*, 100120*, 100122*, 101119*, 110109*, 110207*, 120114*, 161001*, 161003*, 190205*, 190702*, 190811*, 190813*, 191105*, 191303*, 191305*, 191307*, 010505*, 100211*, 100327*, 100409*, 100508*, 100609*, 100707*, 100819*, 120301*, 120302*, 160708*, 190810*, 191103*
13	Afval van de gezondheidszorg en biologisch afval, niet gevaarlijk	180101, 180102, 180104, 180201, 180203
14	Afval van de gezondheidszorg en biologisch Afval, gevaarlijk	180103*, 180202*
15	Metaalafval, niet gevaarlijk	100210, 101206, 120101, 120102, 160117, 170405, 190102, 191001, 191202, 170402, 170401, 170403, 110501, 170404, 170406, 150104, 020110, 101099, 120103, 120104, 160118, 170407, 170411, 191002, 191203, 200140
16	Metaalafval gevaarlijk	090106*, 180110*, 170409*, 170410*
17	Glasafval Niet gevaarlijk	150107, 101112, 160120, 170202, 191205, 200102
18	Glasafval Gevaarlijk	101111*

19	Papier- en kartonafval	150101, 030310, 030399, 191201, 200101
20	Rubberafval	160103
21	Kunststofafval	150102, 020104, 070213, 120105, 160119, 170203, 191204, 200139
22	Houtafval Niet gevaarlijk	150103, 030105, 030101, 030301, 170201, 191207, 200138
23	Houtafval Gevaarlijk	030104*, 191206*, 200137*
24	Textielafval	200110, 040209, 040210, 040221, 040222, 150109, 191208, 200111, 040101, 040102, 040108, 040199
25	Afvalstoffen die PCB's bevatten	130101*, 130301*, 160109*, 160209*, 160210*, 170902*
26	Afgedankt materiaal Niet gevaarlijk	090110, 090112, 160214, 200136, 160112, 160116, 160122, 160199, 160216
27	Afgedankt materiaal Gevaarlijk	160211*, 200123*, 090111*, 160213*, 200135*, 160107*, 160108*, 160110*, 160121*, 160215*, 200121*
28	Sloopauto's Niet gevaarlijk	160106
29	Sloopauto's Gevaarlijk	160104*
30	Afgedankte batterijen en accu's Niet gevaarlijk	160604, 160605, 200134
31	Afgedankte batterijen en accu's Gevaarlijk	160601*, 160602*, 160603*, 200133*
32	Dierlijk en plantaardig afval (met uitzondering, van dierlijk afval van voedingsbereiding, en voedingsproducten, en van gier en mest)	020101, 020103, 020301, 020303, 020304, 020399, 020499, 020701, 020702, 020199, 020203, 020299, 020302, 020501, 020599, 020601, 020602, 020704, 190809, 200108, 200125, 200302, 020107, 200201
33	Dierlijk afval van voedingsbereiding en, voedingsproducten	020102, 020201, 020202
34	Gier en mest	020106
35	Huishoudelijk en soortgelijk afval, niet gevaarlijk	200301, 200307, 200399, 200303
36	Gemengde en ongedifferentieerde materialen, Niet gevaarlijk	150105, 150106, 020699, 020799, 040299, 090107, 090108, 090199, 100199, 100699, 100799, 100899, 110199, 120113, 120199, 160304, 160303, 160306, 160305, 160799, 190203, 190210, 190299, 200199
37	Gemengde en ongedifferentieerde materialen, gevaarlijk	160303*, 160305*
38	Scheidingsresiduen Niet gevaarlijk	030307, 030308, 190501, 190502, 190503, 190599, 190801, 191004, 191006, 191210, 191212
39	Scheidingsresiduen Gevaarlijk	191003*, 191005*, 191211*
40	Gewoon slib (met uitzondering van baggerspecie)	190603, 190604, 190605, 190606, 190805, 020204, 020305, 020403, 020502, 020603, 020705, 030311, 050113, 190902, 190999, 200304, 200306

41	Baggerspecie	170506
42	Minerale afvalstoffen (met uitzondering, van verbrandingsafval en verontreinigde, grond en baggerspecie), niet gevaarlijk	101208, 101299, 101314, 101399, 170101, 170102, 170103, 170107, 170802, 170302, 170604, 170904, 010101, 010102, 010306, 010308, 010309, 010399, 010408, 010409, 010410, 010411, 010412, 010413, 010499, 010504, 010507, 010508, 010599, 020401, 080202, 101110, 101201, 101301, 170504, 170508, 190199, 190802, 190901, 191209, 191302, 200202, 200203, 020402, 060904, 061101, 080203, 100299, 100305, 100399, 100499, 100599, 100914, 101103, 101105, 101114, 101199, 101212, 101304, 101306, 101310, 101311, 120117, 120121, 100906, 100908, 100999, 101006, 101008, 161102, 161104, 161106
43	Minerale afvalstoffen (met uitzondering, van verbrandingsafval en verontreinigde, grond en baggerspecie), gevaarlijk	170106*, 170801*, 170301*, 170303*, 170204*, 170603*, 170901*, 170903*, 010304*, 010305*, 010307*, 010407*, 010506*, 101109*, 191301*, 060903*, 101113*, 101211*, 110202*, 120116*, 120120*, 100905*, 100907*, 101005*, 101007*, 161101*, 161103*, 161105*
44	Verbrandingsafval niet gevaarlijk	100105, 100107, 100119, 100208, 100214, 100320, 100324, 100326, 100703, 100705, 100816, 100818, 100910, 101010, 101116, 101118, 101205, 101210, 101307, 101313, 060902, 100101, 100102, 100103, 100115, 100117, 100124, 100201, 100202, 100316, 100322, 100330, 100501, 100504, 100511, 100601, 100602, 100604, 100701, 100702, 100704, 100804, 100809, 100811, 100903, 100912, 101003, 101012, 101203, 110502, 190112, 190114, 190116, 190118, 190119
45	Verbrandingsafval gevaarlijk	100405*, 100510*, 100808*, 100810*, 100911*, 101011*, 190111*, 190113*, 190115*, 190117*, 100104*, 100113*, 100114*, 100116*, 100304*, 100309*, 100315*, 100321*, 100329*, 100401*, 100402*, 100118*, 100207*, 100213*, 100319*, 100323*, 100325*, 100404*, 100406*, 100407*, 100503*, 100505*, 100506*, 100603*, 100606*, 100607*, 100815*, 100817*, 100909*, 101009*, 101115*, 101117*, 101209*, 101312*, 101401*, 110503*, 190105*, 190106*, 190107*, 190402*, 191107*
46	Verontreinigde grond en baggerspecie	050105*, 170503*, 170507*, 170505*
47	Verhard, gestabiliseerd en verglaasd, Afval, niet gevaarlijk	190305, 190307, 190401
48	Verhard, gestabiliseerd en verglaasd, Afval, gevaarlijk	190304*, 190306*

Punt 2 van sectie 2 van bijlage 1 geeft aan dat de Commissie pilootprogramma's bij lidstaten subsidieert die onderzoeken of het haalbaar is om ook verpakkingsafval aan deze lijst van afvalstoffen toe te voegen. Verschillende studies werden gerealiseerd, maar die hebben nog niet geleid tot een aanpassing van de verordening afvalstatistiek. Eén van de redenen hiervoor, aangegeven in de Oostenrijkse pilootstudie, is dat de methode voor het vergaren nauw moet verbonden zijn met het geïmplementeerde

afvalbeheersysteem voor verpakkingsafval, om tot kwaliteitsvolle cijfers te kunnen komen. De in de 27 lidstaten geïmplementeerde systemen zijn echter vaak sterk afwijkend waardoor een Europese harmonisatie van deze gegevensstroom via de Verordening Afvalstatistiek weinig haalbaar lijkt.

Periodiciteit

Het eerste referentiejaar is 2004¹²⁵, gegevens moeten verstrekt worden voor elk tweede jaar na dit eerste referentiejaar, dus 2006, 2008, 2010 ..., de even jaren. De gegevens moeten toegezonden worden 18 maand na het verstrijken van dit referentiejaar, dus volgens volgend tijdschema:

Tabel 3.1.6 Tijdschema rapporteren afvalproductiegegevens

referentiejaar	Rapporteren vóór...
2004	Juli 2006
2006	Juli 2008
2008	Juli 2010

TE RAPPORTEREN GEGEVENS OVER TERUGWINNING EN VERWIJDERING

Welke sectoren

Gegevens moeten gerapporteerd worden over de verwijderde of gerecycleerde afvalstoffen ingedeeld volgens volgende vijf groepen van afvalverwerkingsinstallaties of afvalverwerkingsmethoden:

Tabel 3.1.7 Indeling van verwerkingstechnieken waarvoor statistieken moeten gerapporteerd worden

Hoofdgebruik als brandstof	R1
Verbranden	D10
Recyclage	R2 tot R11
Verwijdering andere dan verbranden	D1, D3, D4, D5, D12
Lozen	D2, D6, D7

Inrichtingen die het eigen geproduceerde afval recyclen op de plaats waar het geproduceerd wordt, vallen niet onder de rapporteerplicht van de Afvalstatistiekverordening.

Welke afvalstoffen

Naargelang de verwerkingwijzen moeten verschillende afvalstromen gerapporteerd worden.

In de tabel hieronder wordt de relatie gelegd met de nummers en EURAL-groepen uit Tabel 3.1.5.

¹²⁵ Het tweede kalenderjaar na de inwerkingtreding, de inwerkingtreding was op 29 december 2002, 20 dagen na de publicatie op 9 december 2002.

Tabel 3.1.8 Te rapporteren afvalstromen per verwerkingsgroep

verwerkingswijze	afvalstroom	EURAL-groepen uit Tabel 3.1.5
Verbranden :R1 en D10	Niet gevaarlijk chemisch afval	2, 5, 7, 9, 11
	Gevaarlijk chemisch afval	1, 3, 6, 8, 10, 12
	Afgewerkte olie	4
	Afval gezondheidszorg, niet gevaarlijk	13
	Afval gezondheidszorg, gevaarlijk	14
	PCB houdend afval	25
	Huishoudelijk afval	35
	Gemengd afval, ongevaarlijk	36
	Gemengd afval, gevaarlijk	37
	Scheidingsresiduen, ongevaarlijk	38
	Scheidingsresiduen, gevaarlijk	39
	slib	40, 41
	Ander niet gevaarlijk afval	15, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 33, 34, 42, 44, 47
	Ander gevaarlijk afval	16, 18, 23, 27, 29, 31, 43, 45, 46, 48
Recyclage : R2 tot R11	Afgewerkte olie	4
	Metaalafval ongevaarlijk	15
	Metaalafval gevaarlijk	16
	Glasafval ongevaarlijk	17
	Glasafval gevaarlijk	18
	Papier en kartonafval	19
	Rubberafval	20
	Kunststofafval	21
	Houtafval niet gevaarlijk	22
	Textielafval	24
	Dierlijk en plantaardig afval	32
	Dierlijk afval voedingsbereiding	33
	Gier en mest	34
	Mineraal afval ongevaarlijk	42, 44
	Mineraal afval gevaarlijk	43, 45
	Ander afval niet gevaarlijk	2, 5, 7, 9, 11, 13, 26, 28, 30, 35, 36, 38, 40, 41, 47
	Ander afval gevaarlijk	1, 3, 6, 8, 10, 12, 14, 23, 25, 27, 29, 31, 37, 39, 48

Verwijdering m.u.v. verbranden : D1, D3, D4, D5, D12, D2, D6, D7	Chemisch afval niet gevaarlijk	2, 5, 7, 9, 11
	Gevaarlijk chemisch afval	1, 3, 6, 8, 10, 12
	Afgewerkte olie	4
	Dierlijk en plantaardig afval	32
	Dierlijk afval voedingsbereiding	33
	Gier en mest	34
	Huishoudelijk afval	35
	Gemengd afval, ongevaarlijk	36
	Gemengd afval, gevaarlijk	37
	Scheidingsresiduen, ongevaarlijk	38
	Scheidingsresiduen, gevaarlijk	39
	Slib	40, 41
	Mineraal afval ongevaarlijk	42, 44
	Mineraal afval gevaarlijk	43, 45
	Ander afval niet gevaarlijk	13, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 30, 47
Ander afval gevaarlijk	14, 16, 18, 23, 25, 27, 29, 31, 48	

Voorbehandeling wordt tot op vandaag nog niet mee in de Verordening afvalstatistiek opgenomen. Dit is, met het oog op een steeds langer wordende afvalverwerkingsketen, nochtans een belangrijke indicator. Afvalstoffen ondergaan immers meer en meer verschillende sorteer- en verwerkingsstappen vooraleer het zijn definitieve recyclage- of verwijdering kent. De Commissie financiert pilootstudies die onderzoeken of statistieken over voorbehandeling, of over de verwerkingscodes D13, D14, D15 en R12, R13, in de Verordening kunnen geïntegreerd worden. Tot nu toe hebben de studies nog niet geleid tot een aanpassing van de Verordening.

Verwerkingscapaciteit

De verwerkte hoeveelheden moeten op NUTS 1 niveau gerapporteerd worden. Op NUTS 2 niveau moet ook het aantal recyclage en verwijderingsinstellingen gerapporteerd worden, evenals hun capaciteit. NUTS 1, de regio, en NUTS 2, de provincie, vallen in het Brussels Hoofdstedelijk gewest samen.

Periodiciteit

De periodiciteit voor de rapportering van verwerkte afvalhoeveelheden is identiek aan de rapportering van de geproduceerde afvalhoeveelheden

INVOER EN UITVOER VAN AFVALSTOFFEN

Artikel 5 van de Verordening Afvalstatistiek verwijst naar een pilootstudie die de Commissie financiert over het integreren van statistieken over invoer en uitvoer van afvalstoffen in de Verordening. Onderzocht wordt welke afvalstromen en welke verwerkingsactiviteiten kunnen opgenomen worden in de rapportering, binnen welke periodiciteit. Opmerkelijk is dat de Verordening Afvalstatistiek spreekt over alle afvalstoffen, en niet alleen de afvalstoffen die onder de kennisgevingprocedure vallen volgens de EVOA Verordening 1013/2006/EG. Kwantitatieve gegevens over de afvalstoffen die volgens de EVOA

vallen onder de informatieplicht (Artikel 18 V1013/2006/EG) moeten niet gemeld worden aan de bevoegde overheid volgens de EVOA. Tot nu toe hebben de pilootstudies nog niet geleid tot een herziening van de Verordening Afvalstatistiek, en blijft de rapportering in het kader van de EVOA Verordening en de Conventie van Bazel de belangrijkste gegevensbron.

3.1.3.2 Mogelijkheid voor het BIM om aan de rapporteervraag te voldoen

De Verordening legt op dat gegevens van KKMOs mee moeten inbegrepen worden indien deze voor een aanzienlijke hoeveelheid van de afvalproductie instaan. In de specifieke context van de Brusselse grootstedelijke economie is dit ongetwijfeld het geval. Het is echter in de praktijk, zoals aangehaald, vaak moeilijk om dit KKMO-afval te onderscheiden van huishoudelijk afval, omdat niet alle KKMOs gebruik maken van herkenbare, bijvoorbeeld fuchsia, huisvuilzakken en/of omdat deze zakken vaak niet afzonderlijk geregistreerd worden. Ook wanneer rolcontainers gebruikt worden voor de ophaling van vergelijkbaar bedrijfsafval wordt het onderscheid met huishoudelijk afval niet steeds gemaakt. Instrumenten 1 en 6 overlappen elkaar, vooral op vlak van met huishoudelijk afval vergelijkbaar gemengd bedrijfsafval.

De Verordening vraagt gegevens te rapporteren opgedeeld naargelang de oorsprong van het afval. Hoeveelheden geproduceerd afval worden opgevraagd voor 19 sectorgroepen, gedefinieerd als aggregaties van NACE-codes. Het te rapporteren afvalregister in het Brussels Gewest, zoals gebruikt in instrumenten 1 en 3 tot 8, vraagt wel dat de producenten van het ingezamelde afval individueel geïdentificeerd worden als een bijlage bij het register, en via hun identificatie kan hun NACE-code opgezocht worden in referentiedatabanken. Maar de hoeveelheid ingezameld afval wordt niet gerelateerd aan de individuele producent, waardoor het instrument ongeschikt is om geproduceerde hoeveelheden per NACE-groep te bekomen. Om aan de rapporteervraag te voldoen kan het BIM geen gebruik maken van directe bronnen maar moet het dus noodgedwongen overgaan tot inschattingen. EUROSTAT aanvaardt echter op basis van artikel 3.1 van de Verordening Afvalstatistiek het gebruik van inschattingen, indien ze voldoende gedocumenteerd zijn. Voor gevaarlijke afvalstoffen biedt instrument 9 wel de link tussen het afval en de individuele producent. Ook binnen verschillende instrumenten voor specifieke afvalstromen wordt deze link wel gelegd.

Naast de rapportering over 19 NACE-groepen vraagt bijlage 1 van de Verordening ook cijfers over de totale hoeveelheid geproduceerd huishoudelijk afval. Het BIM beschikt niet over de geschikte gegevensbronnen om een duidelijk onderscheid te maken tussen afval van huishoudelijke oorsprong en vergelijkbaar bedrijfsafval, vooral omdat instrument 1 en 6 overlappen.

Rapporteren van gegevens opgedeeld over de aard van de afvalstoffen levert minder problemen op. De Verordening vraagt de EWCSTAT codes te gebruiken, die neerkomen op een aggregatie van de EURAL-codes. Deze EURAL-codes zijn echter opgenomen in de afvalregisters en kunnen dus vlot omgezet worden. Alle instrumenten vermeld in Tabel 2.3.1 maken gebruik van de EURAL-code of van een nog fijnmaziger beschrijving van de afvalstoffen.

De Verordening vraagt in bijlage II onderscheid te maken tussen afvalverbranding R01 en D10¹²⁶. Dit onderscheid kan gemaakt worden doordat in het register en in de maandelijkse melding de individuele verwerker geïdentificeerd wordt. Op basis van de vergunningstoestand kan het BIM een onderscheid maken tussen R01 installaties en D10 installaties voor de installaties binnen het eigen Gewest. De gewijzigde kaderrichtlijn afval maakt dit onderscheid afhankelijk van de energie-efficiëntie van de installatie, waarvoor mogelijk bijkomende gegevens moeten opgezocht worden. Gegevens over installaties buiten het eigen Gewest kunnen nagetrokken worden bij de andere gewesten of landen, of de uitspraak over R01 en D10 moet aanvaard worden op ere woord van de rapporteur.

¹²⁶ R01 Hoofdgebruik als brandstof of als ander middel voor energieopwekking, D10 Verbranding op het land

Tenslotte vraagt de Verordening informatie over de verwerkingscapaciteit van de installaties. Voor verbrandingsinstallaties kan dit gevonden worden in de milieuvergunningen. Voor stortplaatsen moet de restcapaciteit ingeschat worden, wat gecompliceerder is. Het Brussels Gewest beschikt echter niet over stortplaatsen op zijn grondgebied.

3.1.3.3 Andere rapportering aan EUROSTAT

De OESO/EUROSTAT Joint Questionnaire, zoals besproken in de inleiding van paragraaf 3.1.3, bevat een gedeelte over binnenwateren. Hoofdstuk 6 van deze questionnaire vraagt een rapportering over de hoeveelheden gegenereerd en verwerkt rioolwaterzuiveringsslib. De verwerking wordt ingedeeld in de categorieën 'gebruik in de landbouw', 'composteren', 'dumpen in zee', 'storten', 'verbranden' en 'andere'. De rapportering aan EUROSTAT dient tweejaarlijks te gebeuren.

EUROSTAT zet eveneens een tweejaarlijkse bevraging op over 'regional environment statistics', qua opzet vergelijkbaar met de Joint Questionnaire, dus over een hele reeks milieuaspecten waaronder afval. Uniek aan deze bevraging is dat ze peilt naar gegevens op NUTS-2 niveau, voor ons land op niveau van de regio's. Voor afval is de vraagstelling beperkt tot productie en verwerking van afval ingezameld via het gemeentelijke inzamelcircuit (huishoudelijk afval en vergelijkbaar afval).

3.1.4 Rapportering inzake invoer en uitvoer van afvalstoffen

3.1.4.1 Verdrag van Bazel

Het Verdrag van Bazel over de grensoverschrijdende transporten en verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen werd aangenomen door 116 landen op 22 maart 1989. De doelstelling van dit verdrag was voornamelijk een internationale en gezamenlijke aanpak van het beheer van gevaarlijke afvalstoffen en de potentiële gevaren voor het milieu. De afvalstoffen die onder het Verdrag vallen worden gedefinieerd en benoemd in artikel 1 van het Verdrag. De eerste groep afvalstoffen wordt beschreven in bijlage I van het Verdrag. Deze lijst (Y-lijst) bevat 45 gevaarlijke (afval-)stoffen. Daarnaast vallen ook andere afvalstoffen die in één van de betrokken landen als gevaarlijk worden beschouwd en huishoudelijk afval en de assen afkomstig van de verbranding van huishoudelijk afval onder het Verdrag van Bazel (Y46 en 47 van bijlage II).

De rapporteverplichtingen zijn vervat in artikelen 13 en 16 van het Verdrag. De rapportering dient te gebeuren aan de hand van een vragenlijst, die reeds deels vooraf wordt ingevuld voor landen die in het verleden al gerapporteerd hebben. De rapportering naar het secretariaat van het Verdrag van Bazel is een jaarlijkse verplichting en wordt voor België gecoördineerd door OVAM. OVAM verzamelt en bundelt de informatie afkomstig van de bevoegde instanties van de 3 gewesten en de federale overheid. De rapportering bestaat uit 3 grote delen:¹²⁷

- Deel I omvat vooral kwalitatieve gegevens over definities en specifieke reglementeringen van gevaarlijk afval of de controleprocedure op grensoverschrijdende transporten van gevaarlijk afval. In tabel 2 en 3 dient specifieke informatie te worden vermeld over verwijderings- en terugwinningsinstallaties en hun totale capaciteit en verwerkte hoeveelheden geïmporteerd gevaarlijk afval.
- Deel II, sectie A bevat 4 tabellen met rapportering van kwantitatieve gegevens:
 - Tabel 6: geëxporteerde hoeveelheden per Y-code, bestemming en finale verwerking
 - Tabel 7: geïmporteerde hoeveelheden per Y-code, herkomst en finale verwerking
 - Tabel 8A: hoeveelheid geproduceerd afval per type: gevaarlijk afval conform Y1-Y45, afvalstoffen conform artikel 1, 1° (b) en afval Y46-Y47

¹²⁷ <http://www.basel.int/natreporting/rev-quest/blank.html>

- Tabel 8B: hoeveelheid geproduceerd afval gedetailleerd per Y-code (in de tabelhoofding wordt gevraagd om deze hoeveelheden 'indien mogelijk' in te vullen)
- Deel II, sectie B bestaat uit 2 tabellen waarin enerzijds de geweigerde transporten en anderzijds de incidenten moeten vermeld worden.

3.1.4.2 Europese Verordening voor de Overbrenging van Afvalstoffen (EVOA)

De Verordening 1013/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen vervangt de Verordening 259/93/EEG en is van toepassing sinds 12 juli 2007. Voor de Europese lidstaten is deze Verordening de omzetting van het Verdrag van Bazel en het OESO-besluit van 2001 betreffende het toezicht op de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen voor nuttige toepassing. Net als het Verdrag van Bazel is het hoofddoel van de Verordening de bescherming van het milieu, door het internationale vervoer van afvalstoffen in kaart te brengen en te controleren, zodat de risico's voor het milieu en de volksgezondheid geminimaliseerd worden.

De afvalstoffen worden ingedeeld in de groene en de oranje lijst. De Verordening maakt onderscheid tussen afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing en afvalstoffen bestemd voor verwijdering. Voor alle afvalstoffen bestemd voor verwijdering, voor afvalstoffen van de oranje lijst en voor niet-genoemde afvalstoffen (inclusief mengsels) moet een kennisgeving gebeuren binnen de EU en bij uitbreiding binnen OESO. Transporten van afvalstoffen van de groene lijst die bestemd zijn voor nuttige toepassing, moeten vergezeld gaan van een identificatieformulier zoals opgenomen in bijlage VII van de Verordening. Overbrengingen van gemengd stedelijk afval (EURAL-code 20 03 01) vallen steeds onder dezelfde bepalingen als overbrenging van voor verwijdering bestemd afval. Een export ban bestaat voor uitvoer van oranje lijst afvalstoffen naar niet-OESO landen, en Verordening 1418/2007 zoals gewijzigd bepaalt naar welke niet-OESO landen groene lijst afvalstoffen voor nuttige toepassing al dan niet mogen getransporteerd worden.

Mits een aantal wijzigingen en aanvullingen gelden de procedures gebruikt bij overbrenging tussen lidstaten ook als basis voor de invoer in de Europese Unie en de uitvoer uit de Europese Unie.

Artikel 51 van de Verordening bepaalt de jaarlijkse rapporteerplicht voor de lidstaten. Lid 1 bevestigt dat het verslag dat werd opgestuurd naar het Secretariaat van het Verdrag van Bazel ook aan de Commissie moet worden overgemaakt. Daarnaast moet er jaarlijks ook een (aanvullend) verslag worden opgemaakt dat gebaseerd is op de vragenlijst van bijlage IX van de Verordening. Deze bijlage bevat vooral vragen in verband met specifieke maatregelen over verbod op overbrenging van bepaalde afvalstoffen of bijvoorbeeld uitzonderingen op de beginselen van nabijheid, voorrang voor nuttige toepassing en zelfvoorziening.

3.1.4.3 Mogelijkheid voor het BIM om aan de rapporteervraag te voldoen

Binnen het administratief instrumentarium dat het BIM opbouwt voor de opvolging van deze Verordening beschikt het BIM over voldoende administratieve gegevens om aan de rapporteerplicht van de Verordening te voldoen, binnen instrument 10. Voor het aanvullen van tabel 8A en 8B, over de totale productie van gevaarlijk en ander afval en over de productie van afval opgedeeld over de Y-codes, kan het BIM gebruik maken van de instrumenten 1, 3, 4, 5, 6, 7 en 9.

Voor het rapporteren van gegevens in het formaat gevraagd door het secretariaat van het Verdrag van Bazel heeft het BIM nood aan een conversietabel om op basis van specifieke gegevens zoals de aard en de omschrijving van de afvalstoffen tot de meest geschikte Y-code te komen. OVAM beschikt over een dergelijke conversiestrategie die eventueel overgenomen kan worden, zie Bijlage 9. Vaak komt het neer op het dossier per dossier toekennen van de meest geschikte Y-code. Deze Y-code wordt immers niet steeds ingevuld op de kennisgevingsformulieren.

3.1.5 Overige rapporteerplichten

Tot slot bevat de ROD databank ook een aantal rapporteerplichten die niet relevant zijn in het kader van deze studie of voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar die voor de volledigheid meegegeven worden:

- Technische rapportering van pollutie van de maritieme omgeving door schepen: deze rapportering kadert niet echt in milieuwetgeving. De detailfiche van de rapporteerplicht vermeldt dan ook zelf dat deze plicht niet moet worden nageleefd en wellicht uit de databank zal verdwijnen.¹²⁸
- Rapportering in verband met bodemverontreiniging (TE-2): deze rapportering peilt naar de oorzaken van de verontreiniging, de mogelijke acties voor sanering en de kosten;
- Rapportering in het kader van de OSPAR-conventie: emissies en lozingen van offshore-installaties, dumpen van afval op zee. Dit is echter in een Europese context verboden, met uitzondering van visafval van vissersschepen. De rapportering valt buiten de scope van deze studie.

Regelmatig worden overheden ook geconfronteerd met éénmalige bevragingen, vaak in het kader van studies ter evaluatie of in het kader van de aanpassing van specifieke Europese regelgeving. Deze bevraging wordt door de Commissie uitgevoerd, of door consultants in opdracht van de Commissie. Dergelijke éénmalige bevragingen zijn steeds vrijwillig, en worden niet mee opgenomen in de ROD databank.

3.2 NOOD AAN BELEIDSINDICATOREN

3.2.1 Evaluatie van het afvalstoffenplan

3.2.1.1 Doelstellingen

Het ontwerp van het vierde afvalstoffenplan maakt gebruik van zowel kwalitatieve als kwantitatieve doelstellingen, waaraan de doelmatigheid van het afvalstoffenbeleid kan afgetoetst worden en periodiek een distance-to-target kan berekend worden. Volgende doelstellingen werden in het ontwerp afvalstoffenplan opgenomen:

HUISHOUELIJK EN GELIJKGESTELD AFVAL

1. Kwantitatief vastgelegde vermindering van voedsel-, verpakking-, papier- en tuinafval bij gezinnen (uitgedrukt in kg/inw/jaar).
2. Kwantitatief vastgelegde vermindering van voedsel- en verpakkingsafval in scholen, kantoren, horeca en handel, en bijkomend een kwantitatief vastgelegde vermindering van papierafval in scholen (uitgedrukt in kg/werknemer of leerling/jaar)
3. Kwantitatief vastgelegde vermindering van het verbruik van bepaalde producten, bijvoorbeeld het afval van wegwerpluiers (uitgedrukt in kg/inw/jaar) zoals expliciet vermeld in het afvalstoffenplan.
4. Op punt stellen van selectieve inzameling van organisch afval.
5. Verbetering van de selectieve ophaling van verpakkingsafval en een vermindering van de hoeveelheid scheidingsresiduen.
6. Verhoging aantal ton selectief opgehaald grof huisvuil met het oog op het hergebruik en de recycling ervan.

¹²⁸ <http://rod.eionet.europa.eu/show.jsv?id=389&mode=S>

7. Kwantitatief vastgelegde verhoging voor het selectief inzamelen en weer op de markt brengen van herbruikbare artikelen (uitgedrukt in kg/inw/jaar).
8. Verbetering recyclingspercentage selectief opgehaalde verpakking-, papier-, karton- en glasafval.
9. Kwantitatief vastgelegde verhoging van het percentage hergebruikt grof huisvuil.

BEDRIJFSAFVAL

10. Kwantitatief vastgelegde vermindering van de productie van niet-huishoudelijke afvalstoffen.
11. Recyclage van een specifiek percentage industrieel afval.
12. Recyclage van een specifiek (gewichts)percentage bouw- en afbraakafval.
13. Verbeteren van de opvolging van afvalverwerkingsinstallaties (verwijdering, recyclage, energetische valorisatie)
14. Verbeteren van de opvolging van afvalstoffengegevens per type van afvalstof en per activiteitssector.
15. Versterken van de supragewestelijke, intergewestelijke en internationale samenwerking, onder meer met het oog op een betere opvolging en controle op de overbrenging van afvalstoffen.

3.2.1.2 Indicatoren

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen indicatoren die:

- afvalpreventie meten;
- de graad van selectieve inzameling meten;
- recycling- en hergebruikspercentages meten.

Leefmilieu Brussel legt minstens om de twee jaar een rapport voor over de vooruitgang van het plan aan de Raad voor het Leefmilieu en de Economische en Sociale Raad. Dit rapport moet toelaten om te evalueren of het nodig is om in een vroeg stadium corrigerende maatregelen te treffen of moet worden overgegaan tot de uitvoering van een bijkomende milieueffectevaluatie. De evaluatie wordt gebaseerd op vastgelegde indicatoren.

HUISHOUDELIJK AFVAL

Afvalpreventie

Als indicator voor het meten van afvalpreventie voor huishoudelijk afval, kan de totale hoeveelheid afval uitgedrukt worden in functie van het aantal inwoners. Op die manier is het mogelijk om een eventuele ontkoppeling tussen afvalproductie en de groei van de bevolking in beeld te brengen. Hierbij dienen zowel het niet gesorteerd afval als de selectief ingezamelde stromen beschouwd te worden. Dit leidt tot volgende mogelijke indicatoren voor de evaluatie van het afvalpreventiebeleid (tussen haakjes wordt verwezen naar de in paragraaf 3.2.1.1 vermelde doelstelling):

- Totale hoeveelheid afval (ton) per inwoner (doelstelling 1)
- Hoeveelheid (ton) selectief ingezameld afval per inwoner
 - Hoeveelheid verpakkingsafval (ton) per inwoner (doelstelling 1)
 - Hoeveelheid tuinafval (ton) per inwoner (doelstelling 1)
 - Hoeveelheid papierafval (ton) per inwoner (doelstelling 1)
 - Enz.
- Hoeveelheid (ton) grofvuil per inwoner

- Hoeveelheid (ton) gemeentelijk afval per inwoner, hieronder wordt begrepen het straat- en veegvuil, het afval in openbare vuilbakjes enz...
- Hoeveelheid (ton) schoolafval per leerling

Om bepaalde afvalpreventiedoelstellingen te realiseren, wordt meestal een set van verschillende acties ondernomen. Om de resultaten van deze acties te meten, kunnen ook indicatoren ingezet worden. In Vlaanderen worden onder meer volgende voor Brussel relevante indicatoren ingezet:

- Aantal gezinnen met een "geen reclame" sticker ten opzichte van het totaal aantal gezinnen in het Brussels Gewest" (uitgedrukt in %);
- Aantal gezinnen met een compostvat (in gebruik!) ten opzichte van het totaal aantal gezinnen in het Brussels Gewest" (uitgedrukt in %).

Enkele andere mogelijke indicatoren die relevant zijn voor de Brusselse context:

- Aandeel voedingsmiddelen in de totale hoeveelheid organisch materiaal in de witte zak (%) (doelstelling 1) – gegevens beschikbaar via een jaarlijkse sorteeraanlyse van de witte zak.
- Aandeel gezinnen die herbruikbare luiers gebruikt ten opzichte van het totaal aantal gezinnen met kinderen jonger dan XXX jaar (%) (doelstelling 2) – gegevens zijn enkel beschikbaar wanneer de aankoop van een startpakket luiers wordt gesubsidieerd, en waarbij gecorrigeerd dient te worden voor 'afhakers'.

Selectieve inzameling

Om het succes van selectieve inzameling van eender welke afvalstroom te bepalen (doelstellingen 3, 4, 5, 6 en 7), zijn twee indicatoren belangrijk, namelijk:

- Aandeel niet selectief ingezameld afval (papier, glas, verpakkingsafval, enz.) in de witte zak: deze gegevens worden bekomen via een sorteeraanlyse.
- Aandeel selectief ingezameld afval (papier, glas, verpakkingsafval, enz.) op de totale hoeveelheid afval.

Als het aandeel niet selectief ingezameld afval daalt in de witte zak en het aandeel selectief ingezameld afval stijgt, kan aangenomen worden dat de selectieve inzameling verbetert. Uiteraard dient bij de interpretatie rekening gehouden te worden met andere factoren, zoals preventieacties, waardoor de hoeveelheid selectief ingezameld afval daalt zonder dat de fractie in de witte zak stijgt. Daarnaast spelen bijvoorbeeld nog de omgevingscondities (zoals weercondities die een daling van het groenafval veroorzaken), enz.

Naast het succes van de selectieve inzameling zelf, is het ook belangrijk om inzicht te hebben in de zuiverheid of kwaliteit van de selectief ingezamelde fracties. Een hoge onzuiverheid kan er op duiden dat het tarief voor deze fractie te laag is of dat het verschil met de witte zak te groot is, waardoor de verleiding groot kan worden voor bepaalde burgers om een deel van het restafval goedkoper kwijt te raken via de selectieve fracties. Een hoge onzuiverheid kan er daarentegen ook op wijzen dat een nieuwe communicatie- en sensibilisatie-actie nuttig kan zijn om de burger opnieuw te informeren over wat wel en wat niet hoort in de selectieve fractie. Dit kan vooral bij verpakkingsafval een belangrijk knelpunt zijn.

- Aandeel afval dat niet in de selectieve fractie hoort (gewichtpercentage)

Recycling en hergebruik

In het ontwerp afvalstoffenplan wordt gesteld dat het Brussels Gewest 50% van het afval dat via het inzamelcircuit voor huishoudelijk afval wordt ingezameld wil recycleren tegen 2020 om onder meer de Europese recyclingverplichtingen te respecteren (doelstelling 7). Een verhoging van het recyclingpercentage kan op verschillende manieren bereikt worden, waaronder het verbeteren van de

selectieve inzameling, het verminderen van het scheidingsresidu en het optimaliseren van de recyclingprocessen zelf. Elk van deze acties vraagt zijn eigen indicator om mogelijke verbeteringen in beeld te brengen. Indicatoren voor verbetering van de selectieve inzameling en verhogen van de kwaliteit van de ingezamelde fracties werden in vorige paragraaf reeds aangehaald. Het succes van de recycling zelf kan via volgende indicator opgevolgd worden:

- Aandeel gerecycleerd afval (glas, papier en karton...) in functie van de totale hoeveelheid ingezameld afval (glas, papier en karton...), uitgedrukt in %

Naast het verhogen van de recycling van selectief ingezamelde stromen wil het Brussels Gewest ook de hoeveelheid afval voor hergebruik verhogen. Op dit moment bestaat er volgens het ontwerp afvalstoffenplan nog geen duidelijk inzicht in de hoeveelheden grof vuil, hun staat en potentieel voor hergebruik. Verder bestaan er verschillende spelers in de "hergebruiksector", zodat een totaal overzicht van de situatie en het verbeterpotentieel moeilijk is. Een indicator die een maat zou kunnen bieden voor de hoeveelheid hergebruikt grof vuil zijn de verwerkingscijfers van de sociale economiebedrijven gespecialiseerd in het recupereren van gebruikte goederen. Twee relevante indicatoren zijn:

- Hoeveelheid ingezameld herbruikbaar grof vuil (kg) per inwoner
- Aandeel hergebruikt (lees: verkocht) materiaal in functie van de totale hoeveelheid ingezameld grof vuil (%)

Bij de interpretatie dient uiteraard rekening gehouden te worden met de totale hoeveelheid grof vuil. Als er meer grof vuil ingezameld wordt, kan de hoeveelheid herbruikbaar materiaal stijgen zonder dat de inzamelingskanalen voor de sociale economiebedrijven verbeterd zijn.

BEDRIJFSAFVAL (MET INBEGRIJ VAN GELIJKGESTELD AFVAL)

Definities

Huishoudelijk afval: alle afvalstoffen die ontstaan door de normale werking van een huishouden

Bedrijfsafval: alle andere afvalstoffen dan huishoudelijk afval

- Gelijkgesteld afval: afval dat te vergelijken is met huishoudelijk afval, maar vrijkomt bij bedrijven. Onder meer het afval van scholen en kantoren kan beschouwd worden als gelijkgesteld afval.

- Industrieel afval: sectorgebonden of bedrijfsspecifiek afval

Gemeentelijk afval: alle afvalstoffen ingezameld via het circuit van de inzameling van huishoudelijk afval, dus met inbegrip van huishoudelijk afval, gelijkgesteld afval, afval van gemeentelijke diensten...

Afvalpreventie – gelijkgesteld afval

In het ontwerp afvalstoffenplan (net zoals in het afvalstoffenplan 2003-2007) werden doelstellingen opgenomen voor reductie van gelijkgesteld afval in kantoren, scholen (dit afval maakt deel uit van het gemeentelijk afval), handel en horeca. Momenteel is het echter niet mogelijk om de hoeveelheid gelijkgesteld afval precies in kaart te brengen. Recent werden wel studies uitgevoerd, die de hoeveelheid afval in kantoren, en handel en horeca berekend hebben. Om kwalitatieve indicatoren in te zetten, zijn echter jaarlijkse en betrouwbare cijfers nodig.

In heel wat Vlaamse gemeenten kunnen KMO's (zelfstandigen, horecazaken, kleine bedrijven) hun afval laten ophalen via de gemeentelijke inzameling. Om te vermijden dat dit gelijkgesteld afval in de cijfers van het huishoudelijk afval zou terecht komen, worden voor deze KMO's anderskleurige zakken ter beschikking gesteld. Op die manier wordt het KMO-afval gescheiden van het huishoudelijk afval, en zijn er ook cijfers beschikbaar voor (K)KMO-afval. Deze cijfers zijn echter niet volledig, omdat KMO's immers ook via de private markt afval laten inzamelen. Een vergelijkbare doelstelling qua afvalproductie voor kantoren en handel/horeca, bestaat dan ook niet in Vlaanderen.

Afvalpreventie – industrieel afval

Als indicator voor het meten van afvalpreventie voor industrieel afval, wordt de totale hoeveelheid bedrijfsafval uitgedrukt in functie van het BBP (Bruto Binnenlands Product). Op die manier is het mogelijk om een eventuele ont koppeling tussen afvalproductie en economische groei in beeld te brengen. Om geen vertekening te krijgen door het stijgende aantal behandelingsmogelijkheden, dient het primair bedrijfsafval beschouwd te worden. Primair bedrijfsafval is het bedrijfsafval dat voor de eerste keer ontstaat. Daarnaast onderscheidt men het secundair bedrijfsafval dat voortkomt uit de verwerking van afval, met andere woorden afval dat van aard en samenstelling kan veranderd zijn door één of andere voorbehandelingswijze. In recente jaren is de hoeveelheid secundair afval significant toegenomen, omdat het afval in meerdere stappen wordt verwerkt. Het afval voortgebracht in elk van deze stappen wordt ondergebracht bij het secundair afval, hoewel het afkomstig is van hetzelfde (primaire) afval. Secundair afval kan niet worden verminderd door preventiemaatregelen. De indicator voor het primair afval levert bijgevolg een beter beeld op van de afvalpreventie dan de indicator voor het totaal afvalaanbod.

Naast een indicatie van het totale primaire afval is het onderscheid in gevaarlijk en niet-gevaarlijk bedrijfsafval relevant. Vooral een daling van het gevaarlijk bedrijfsafval kan vanuit milieuoogpunt een prioritaire doelstelling zijn. Verder zou een onderscheid naar economische sector gemaakt kunnen worden.

Dit leidt tot volgende mogelijke indicatoren voor de evaluatie van het afvalpreventiebeleid voor industrieel afval (tussen haakjes wordt verwezen naar de in paragraaf 3.2.1.1 vermelde doelstelling):

- Totale hoeveelheid primair bedrijfsafval afval (ton) in functie van het BBP in het Brussels Gewest (doelstelling 10)
- Hoeveelheid niet-gevaarlijk bedrijfsafval afval (ton) in functie van het BBP in het Brussels Gewest
- Hoeveelheid gevaarlijk bedrijfsafval afval (ton) in functie van het BBP in het Brussels Gewest

De haalbaarheid van het gebruik van BBP als een parameter dient nog onderzocht te worden.

Selectieve inzameling

De graad van selectieve inzameling kan op dezelfde wijze gemeten worden als voor huishoudelijk afval. Er kan met name jaarlijks een sorteeraanlyse uitgevoerd worden bij een steekproef aan kantoren, handel- en horecazaken, enz.

De terugkoppeling naar de totale hoeveelheid selectief ingezameld afval ontbreekt echter, gezien deze gegevens momenteel niet beschikbaar zijn.

Recycling en hergebruik

Net zoals voor huishoudelijk afval kunnen de recyclingpercentages voor gelijkgestelde afvalstromen zoals glas, papier en karton, enz. verbeterd worden. Een bijzondere afvalstroom is echter het bouw- en

sloopafval. In het ontwerp afvalstoffen wordt een recyclingpercentage (in gewicht) van 90% vooropgesteld. Volgende indicator mag dus ook niet ontbreken:

- Aandeel gerecycleerd bouw- en sloopafval in functie van de totale hoeveelheid ingezameld bouw- en sloopafval (%)

3.2.2 Algemene beleidsindicatoren

Waar hoger vernoemde indicatoren vooral tot doel hebben de beleidsprestaties op te volgen, heeft het planningsproces ook nood aan algemene indicatoren (zoals prioritaire afvalstromen, algemene trends op vlak van productie en verwerking, ...) om met kennis van zaken de meest doeltreffende acties te selecteren of prioriteiten te stellen. Hiertoe zijn onder meer afvalgegevens met betrekking tot de hoeveelheden per type afvalstof enerzijds en de precieze verwerking van deze afvalstoffen anderzijds zeer belangrijk.

In 2005 werd een studie uitgevoerd om op basis van productieratio's de hoeveelheden niet-huishoudelijk afval te evalueren per activiteitssector in het Brussels Gewest. Uit deze studie bleken de bouwsector, de nijverheidsbedrijven en de bedrijven in de gezondheidssector de meest afvalstoffen producerende industriële sectoren te zijn in Brussel. Prioritaire stromen hoeven echter niet enkel op basis van hoeveelheid afgebakend te worden, maar kunnen ook op basis van hun gevaar risico of hun impact op het leefmilieu geprioriseerd worden. Specifieke afvalstromen die gedetailleerde opvolging kunnen nodig hebben zijn onder meer: dierlijke bijproducten, gevaarlijke afvalstoffen, ozonafbrekende stoffen, pesticiden maar ook POPs (persistente organische polluenten) en PCB-houdend afval.

Verder kunnen afvalstoffen onderworpen aan specifieke beleidsinstrumenten zoals terugnameplichten specifieke opvolging vragen. Hierbij gaat het telkens om het in kaart brengen van de totale hoeveelheid van deze stromen in absolute en relatieve cijfers.

3.2.3 Mogelijkheid voor het BIM om de gewenste gegevens te bekomen

In Tabel 3.2.9 worden de boven aangehaalde indicatoren geconfronteerd met de in het BIM vandaag reeds aanwezige gegevensbronnen opgenomen in Tabel 2.3.1 of met bestaande gegevenslacunes.

Tabel 3.2.9 Overzicht van beleidsindicatoren en gegevensbronnen

	indicator	Gegevensbron	Opmerkingen
Huishoudelijk afval			
I	Totale hoeveelheid afval per inwoner	1, 3, 4 en 5	Slechts haalbaar indien in deze instrumenten het onderscheid tussen huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval kan gemaakt worden.
II	Hoeveelheid selectief ingezameld huishoudelijk afval per inwoner	3, 4 en 5	
III	Hoeveelheid selectief ingezameld huishoudelijk afval per inwoner en per afvalsoort (verpakking, tuinafval, papierafval, ...)	3, 4 en 5	De afvalcategorieën moeten gedefinieerd worden als EURAL-codes of als groepen van EURAL-codes. Voor KGA of meer specifieke stromen kan dit een probleem geven waar EURAL niet gedetailleerd genoeg is.
IV	Hoeveelheid grofvuil per inwoner	5 en 12	Onderscheid moet gemaakt worden aan de hand van het inzamelkanaal of de inzamelmethode.
V	Hoeveelheid gemeentelijk afval	-	Nog geen geschikt kanaal, zit vermengd bij

	indicator	Gegevensbron	Opmerkingen
	per inwoner		1, 3, 5 en 7
VI	Hoeveelheid schoolafval per leerling	6, 7 en 9	Een link tussen producent en afvalhoeveelheid is nodig.
VII	Aantal gezinnen met een "geen reclame" sticker ten opzichte van het totaal aantal gezinnen, en andere middelen-indicatoren ¹²⁹	Projectinformatie	Dergelijke kwalitatieve middelen-indicatoren onderscheiden zich van doel-indicatoren en meten niet de hoeveelheden afvalstoffen, maar de ingezette middelen of de bereikte mensen.
VIII	Aandeel voedingsmiddelen in de totale hoeveelheid organisch materiaal in de witte zak	Sorteeranalyse	Sorteren van het gemengd huishoudelijk afval
IX	Aandeel niet selectief ingezameld sorteerbaar huishoudelijk afval in de witte zak	Sorteeranalyse	Sorteren van het gemengd huishoudelijk afval.
X	Aandeel selectief ingezameld huishoudelijk afval op de totale hoeveelheid huishoudelijk afval	1, 3, 4 en 5 ¹³⁰	Zowel teller als noemer kennen de eerder in deze tabel aangegeven problemen; II en I
XI	Aandeel afval dat niet in de selectieve fractie hoort	Sorteeranalyse	Sorteren van het selectief ingezameld afval (voor recyclage), is verschillend van het bepalen van het recyclageresidu (na recyclage)
XII	Aandeel gerecycleerd afval in functie van de totale hoeveelheid ingezameld afval	1, 3, 4 en 5	Gerecycleerd is niet gelijk aan selectief ingezameld afval. Deze indicator is moeilijker te berekenen dan X omdat de verwerkingsketen verder moet gevolgd worden.
XIII	Hoeveelheid ingezameld herbruikbaar grof vuil per inwoner	Kwaliteitsanalyse	Aanvullend bij IV
XIV	Aandeel hergebruikt (verkocht) materiaal in functie van de totale hoeveelheid ingezameld grof vuil	Marktanalyse	Aanvullend bij IV en XIII
Bedrijfsafval en gelijkgesteld afval			
XV	Totale hoeveelheid primair bedrijfsafval afval in functie van het BBP in het Brussels Gewest	6, 7 en 9	Onderscheid tussen primair en secundair afval kan moeilijk gemaakt worden tenzij de link met de producent voorzien is.
XVI	Hoeveelheid niet-gevaarlijk bedrijfsafval in functie van het BBP in het Brussels Gewest Hoeveelheid gevaarlijk bedrijfsafval afval in functie van het BBP in het Brussels Gewest		Dergelijke indicatoren, gericht op ontkoppeling, vereisen een tijdreeks en een wetenschappelijke statistische methode om na te gaan of de groei van teller en noemer al dan niet gerelateerd (gekoppeld) zijn.

¹²⁹ Een ander boven vermeld voorbeeld van een middelen-indicator is de hoeveelheid gezinnen met kleine kinderen dat gebruik maakt van herbruikbare luiers.

¹³⁰ KGA is steeds selectief ingezameld

	indicator	Gegevensbron	Opmerkingen
XVII	Aandeel gerecycleerd bouw- en sloopafval in functie van de totale hoeveelheid ingezameld bouw- en sloopafval	7	Aard en bestemming van de afvalstoffen zijn gekend. De indicator kan gerealiseerd worden omdat de oorsprong (bouw en sloop) mee opgenomen is in de naam van de afvalstof. Voor andere indicatoren zoals de recyclagegraad voor afval uit de administratieve sector is de link tussen afval en producent noodzakelijk.
XVIII	Totale hoeveelheden van prioritaire ¹³¹ afvalstoffen	6, 7 en 9	Opdeling op basis van EURAL codes of zelf samen te stellen groepen van EURAL-codes
XIX	Totale hoeveelheden van afvalproductie in prioritaire industriële sectoren	6, 7 en 9	Kan vandaag alleen voor gevaarlijke afvalstoffen (instrument 9) waar de link met de producent gekend is. Via de BTW of KBO nummer van de producent zou in principe de NACE-code en dus de industriële sector van het bedrijf op te zoeken zijn.

3.3 NOOD AAN INDIVIDUELE GEGEVENS

3.3.1 Situering

Het tweede niveau van de informatiepiramide, zoals geschetst in Figuur 2.1.1, vertrekt van de ruwe gegevens die door de bedrijven gerapporteerd worden en zet deze om in gevalideerde, individuele gegevens. Door toepassen van aggregatie en statistische methodes kunnen deze gegevens in het derde niveau van de piramide omgezet worden in informatie die nuttig is voor het afvalbeleid. Maar ook de gegevens op een individueel niveau zijn nuttig, niet voor het ontwikkelen van een algemeen afvalstoffenbeleid maar wel voor het aansturen van individuele bedrijven.

Naast heffingen, die in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest niet voorkomen op het niveau van de individuele afvalproducent, is vooral de handhaving gebruiker van deze detailgegevens. Op vlak van handhaving moet onderscheid gemaakt worden tussen twee types;

- Handhaving maakt gebruik van individuele gerapporteerde cijfers wanneer ze controleert of deze cijfers wel correct zijn en als een valabele basis kunnen dienen voor de derde en de hogere niveaus van de informatiepiramide. Dit type handhaving is een belangrijk onderdeel van het validatieproces dat op niveau twee plaatsvindt, maar staat niet op zich. De handhaving is enkel geïnteresseerd in de cijfers om te zien of ze met de realiteit overeenkomen, maar is in principe neutraal tegenover de betekenis van de cijfers.
- Handhaving maakt echter ook gebruik van individuele gerapporteerde cijfers om na te gaan of de andere milieuregelgeving gevolgd wordt. Hier is de handhaving geïnteresseerd in de actuele betekenis van de cijfers. Via de analyse van de individuele rapportering kunnen immers sporen gevonden worden naar illegale afvalverwerking. Een producent kan in zijn register een verwerker melden die niet vergund is, of een hint geven naar een niet gelegitimeerde uitvoer van afvalstoffen. Een overbrenger kan gevaarlijke afvalstoffen melden die afkomstig zijn van een

¹³¹ In paragraaf 3.2.1.1 wordt als doelstelling uit het afvalstoffenplan onder punt 14 aangegeven: "Verbeteren van de opvolging van afvalstoffengegevens per type van afvalstof en per activiteitensector." Deze types van afvalstoffen waarvan de opvolging moet verbeterd worden, noemen we 'prioritaire afvalstoffen'. De te volgen activiteitensectoren noemen we 'prioritaire industriële sectoren'.

producent die niet gekend is via zijn milieuvergunning, maar waarbij de aard van de afvalstof aanleiding geeft tot het vermoeden van bepaalde vergunningsplichtige activiteiten.

- Uiteraard kunnen beide vormen van handhaving op elkaar aansluiten: Wanneer de gemelde totalen van een individuele ophaler lager liggen dan de geregistreerde totalen van producenten van afval dat naar die ophaler gaat, dan kan dit een aanwijzing zijn voor afval dat de producent in de praktijk een andere (mogelijk illegale) bestemming geeft, of voor afval dat de ophaler niet in zijn boekhouding opneemt omdat het naar een illegale bestemming verdergaat. Het kan echter ook eenvoudig een teken zijn van slecht gerapporteerde gegevens die correctie vragen.

Naast handhaving kunnen de gevalideerde individuele gegevens ook gebruikt worden bij de beoordeling van milieuvergunningaanvragen, export- en importdossiers, erkenningen en registraties en andere specifiek bedrijfsgebonden informatievragen.

3.3.2 Statistisch geheim

Verordening 322/97/EC van de Raad van 17.2.1997 betreffende de communautaire statistiek bepaalt in zijn artikel 10:

- "Teneinde zowel op deontologisch als op professioneel gebied de best mogelijke kwaliteit te garanderen zullen de communautaire statistieken op basis van de volgende beginselen worden geproduceerd: onpartijdigheid, betrouwbaarheid, relevantie, kosteneffectiviteit, statistische geheimhouding en doorzichtigheid."

Het beginsel van de statistische geheimhouding wordt verderop in hetzelfde artikel als volgt omschreven:

- „statistische geheimhouding” betekent dat gegevens die verband houden met afzonderlijke statistische eenheden en rechtstreeks voor statistische doeleinden zijn verzameld of onrechtstreeks aan administratieve of andere bronnen zijn ontleend, worden beschermd tegen iedere schending van het individuele recht op geheimhouding. Het impliceert dat niet-statistisch gebruik van de verkregen gegevens en onwettige openbaarmaking voorkomen moeten worden.

Dit lijkt te impliceren dat de gegevens die worden ingezameld voor statistische doeleinden niet voor handhaving of voor individuele opvolging mogen gebruikt worden. Bij de vertaling van de nood aan individuele gegevens in een juridisch instrumentarium moet er daarom rekening mee gehouden worden dat de gegevens ingezameld worden voor handhaving en individuele opvolging, en dat ze nadien als een administratieve bron worden gebruikt om statistieken te maken. Een expliciete inzameling met een dubbel doel is onmogelijk, en kan het benutten van de nodige individuele gegevens juridisch bemoeilijken. Anderzijds kan het benutten van data uit administratieve bronnen voor statistisch gebruik niet tot effect hebben dat het primaire doel van die administratieve bronnen verlaten dient te worden.¹³² Ook doet de regel inzake statistisch geheim geen afbreuk aan de bepalingen van openbaarheid van bestuur of de bepalingen uit het Aarhus verdrag of andere wettelijke bepalingen over inzage in individuele gegevens.

3.3.3 Mogelijkheid voor het BIM om de gewenste gegevens te bekomen

Het BIM beschikt over de individuele gegevens, voornamelijk op basis van het Registerbesluit. Een dagdagelijks aan te vullen register met de individuele gegevens moet bijgehouden worden door alle afvalbeheerders, en door de producenten van gevaarlijke en speciale afvalstoffen.

¹³² Uiteraard mogen individuele gegevens over wie door het rood licht rijdt niet verspreid worden, en mag men uit de statistieken over rood licht negatie niet kunnen afleiden wie zich daaraan bezondigt. Maar anderzijds kan het loutere feit dat er statistieken opgemaakt worden over rood licht negatie niet verhinderen dat de overtreders beboet worden. Het primaire doel van de administratieve bron moet behouden blijven.

De individuele gegevens van de producenten zijn slechts ter plaatse ter inzage en kennen een passieve toegankelijkheid voor het BIM. Het BIM moet zelf het initiatief nemen om de gegevens in te kijken of op te vragen.

De individuele gegevens van de ophalers, verwerkers en van de producenten die hun afval wegbrengen naar een ander gewest¹³³ zijn actief toegankelijk voor het BIM. De beheerders moeten actief de gegevens per kwartaal aanbieden aan het BIM. Dit staat vermeld in instrument 6, 7 en vele andere die verwijzen naar het register van beheerders in Tabel 2.3.1. Verwant hiermee is instrument 9 en andere die verwijzen naar de maandelijkse melding door erkende beheerders van gevaarlijk afval.

Daarnaast beschikt het BIM over aanvullende administratieve bronnen van individuele gegevens binnen specifieke procedures. Een voorbeeld is uiteraard instrument 10 inzake de EVOA procedure.

3.4 CONCLUSIES

Een aantal belangrijke trends blijken uit dit hoofdstuk. De volledige analyse en suggesties voor oplossingen worden verder uitgewerkt in hoofdstuk 5.

- Het basisinstrument voor de gegevensvergaring is het register van beheerders dat trimesterieel wordt ingestuurd.
- Voor gevaarlijk afval beschikt het BIM over de maandelijkse meldingen die meer informatie bevatten dan het register.
- Beide instrumenten overlappen elkaar.
- Noch binnen de rapporteerplichten, noch binnen de beleidsindicatoren is nood aan gegevens op trimestriële of maandelijkse basis vastgesteld.
- Individuele gegevens kunnen voor een nauwe handhavingsopvolging een korte periodiciteit gebruiken. Het ideaal is echter dagdagelijkse beschikbaarheid van recente gegevens steeds als men ze nodig heeft. Deze nood kan losgekoppeld worden van de nood aan statistieken en indicatoren.
- Voor specifieke procedures of noden zijn aanvullende specifieke instrumenten nodig, met name voor meer gedetailleerde rapportering binnen terugnameplichten, of voor grensoverschrijdende afvaltransporten.
- Voor het instrument van terugnameplichten zijn marktgegevens nodig die buiten de afvalfase vallen (op de markt gebrachte hoeveelheden van producten of apparaten).
- Kwantitatieve gegevens over afvalproductie en –verwerking binnen terugnameplichten zijn vaak schatplichtig aan de gegevens uit de registers van afvalbeheerders.
- De graad van detail over aard van de afvalstoffen (de EURAL-code) of over de aard van de verwerking (R en D codes) wordt in quasi alle instrumenten bereikt. De aard van de afvalproducerende sector is minder of niet gekend.
- Een volledige dekking wordt vaak niet bereikt omdat niet alle ophalers gekend zijn. Extrapolatietechnieken zijn niet toepasbaar omdat de populatie van ophalers die in Brussel actief zijn onbekend is. Die valt zeker niet samen met de populatie van in Brussel gevestigde ophalers.
- Voor specifieke indicatoren, bijvoorbeeld ontkoppelingsindicatoren, is naast de gegevens ook een statistische analysewijze noodzakelijk.
- Voor middelenindicatoren en voor statistieken over aantallen installaties zijn aanvullende administratieve of projectbronnen noodzakelijk.
- Voor een aantal indicatoren moet beroep gedaan worden op modellen en berekeningen.

¹³³ Opvallend is dat er in het Registerbesluit in artikel 1 3° b) geen sprake is van wegbrengen naar een ander land.

4 OMGEVINGSANALYSE

Voor vier administraties die met een vergelijkbare nood aan gegevens geconfronteerd worden, werd nagekeken welke technische, juridische en administratieve instrumenten in stelling worden gebracht, en welke voordelen en gebreken deze aanpak toont. Het doel van deze oefening is uit de voorbeelden van buiten het Gewest die elementen te bestuderen die nuttig kunnen zijn voor toepassing binnen de context van het BIM. Een aantal basiselementen werden afgetoetst en onder vorm van een fiche geïnventariseerd, waarna een analyse van de sterktes en zwakten van elke gebruikte methode kan worden gemaakt. Belangrijke bronnen hierbij zijn

- Contacten met de betrokken administraties, waarbij zowel de leefmilieu-administraties als de statistiek-administraties moeten betrokken worden.
- Analyse van de kwaliteitsrapporten door de lidstaten ingediend in het kader van de Verordening 2150/2002 inzake afvalstatistiek. Op de Meeting of the Working Group "Statistics of the Environment" Sub-Group "Waste" van 28 en 29 Februari 2008 werd een evaluatie gepresenteerd van de kwaliteitsrapporten.
- Analyse van lokale passieve bronnen, websites en databanken

De rapportering in het kader van de Verordening Afvalstatistiek is de meest omvangrijke afvalstoffenrapportering die in Europa opgelegd wordt. De analyse van de rapporteerpraktijken en de rapporteursystemen in Vlaanderen, Wallonië, het NIS, Nederland en Duitsland zullen dan ook vooral vanuit deze invalshoek geanalyseerd worden. De Verordening Afvalstatistiek streeft een graad van detail na, zowel op vlak van oorsprong, aard en samenstelling, verwerkingswijze, invoer en uitvoer van afvalstoffen, die tegemoet komt aan het overgrote deel van de interne vragen naar beleidsinformatie. Daarnaast is ze op Europees vlak geharmoniseerd wat het vergelijken van de systemen in de verschillende landen en regio's vereenvoudigt. Het doel van de gegevensvergaring ligt bij de verschillende landen vooral op vlak van het genereren van beleidsinformatie voor het eigen lokale beleid, en pas in twee instantie bij het rapporteren in het kader van de Verordening, maar doordat de gegevensnood zo sterk overlapt en de graad van detail zo hoog ligt, is het nagaan van hoe en de mate waarin aan deze plicht kan voldaan worden een goede graadmeter voor de inspanningen die voor het eigen beleid gemaakt worden. Het heeft bijkomend als voordeel dat niet rechtstreeks rekening hoeft gehouden te worden met individuele afvalplannen die aanmerkelijke onderlinge verschillen kunnen tonen. De aanpak via de Verordening afvalstatistiek kan uiteraard op verschillende, wisselende aspecten een teveel betekenen tot wat in feite voor het lokale eigen beleid nodig is, maar de kans dat aspecten genegeerd of over het hoofd gezien worden is eerder klein.

4.1 AFVALGEGEVENS IN VLAANDEREN

4.1.1 Situering

HISTORIEK

De inzameling van afvalgegevens is in Vlaanderen opgestart in 1992 voor huishoudelijke afvalstoffen en in 1993 voor bedrijfsafvalstoffen, nadat in 1991 het afvalstoffendecreet goedgekeurd werd. Van in het begin is er voor gekozen om de gegevens over huishoudelijk afval te bevragen bij de gemeenten, die als bevoegde overheid optreden, en bij de producenten van bedrijfsafval. De intercommunales en later ook de ophalers (in Vlaanderen aangeduid als overbrengers) bieden ondersteuning aan de initiële rapporteurs. Naast deze twee peilers werden ook bijkomende gegevensbronnen aangeboord om het totaalbeeld te vervolledigen. De belangrijkste daarvan zijn:

- Sinds 1992, een bevraging van de stortplaatsen en de verbrandingsovens naar hun tarieven en capaciteiten, met een inventarisatie van de verwerkte soorten en hoeveelheden afvalstoffen.
- Sinds 1996, benutten van de administratieve gegevens uit de EVOA Verordening 1013/2006/EG en zijn voorloper 259/93/EEG.
- Datavergaring in het kader van de heffingsplicht voor storten en verbranden van afvalstoffen, slechts zijdelings benut voor afvalstatistiek.
- Specifieke gegevensstromen komen voor in het kader van de terugnameplicht voor verpakkingsmateriaal, of in het kader van de diverse aanvaardingsplichten. Hierbij wordt beroep gedaan op cijfers aangeleverd door derde partijen, zoals het IVC of de beheersorganismen binnen MBO's¹³⁴.

Sinds 1997 wordt het verzamelen van gegevens over bedrijfsafval grondig herzien. Voorheen streefde OVAM een volledige dekking na van alle bedrijven die in Vlaanderen afval produceren, en werd de totale afvalproductie ingeschat door de som te maken van alle gerapporteerde hoeveelheden. Alle bedrijven bereiken blijkt een utopie; alle bedrijven zijn immers niet gekend, en de verplichting kan niet voldoende hard gemaakt worden. De parketten hechten weinig belang aan een overtreding van de meldingsplicht. Verder is een dergelijke mammoetoperatie organisatorisch, logistiek en qua handhaving niet haalbaar voor ± 430.000 bedrijven in Vlaanderen. Daarbovenop komt nog dat zo'n operatie niet echt nodig is om goede cijfers te kunnen genereren. Na 1997 werden de gerapporteerde gegevens beschouwd als de resultaten van een steekproef die moet geëxtrapolerd worden naar de totale populatie aan bedrijven die in Vlaanderen aanwezig zijn. Op basis van enkele pilootprogramma's werd ook de bevraging aan deze situatie aangepast, en bestaat de steekproef niet meer uit het totaal van meldende bedrijven, maar wordt actief gezocht naar een geoptimaliseerde steekproef aangepast aan de nagestreefde kwaliteit van het eindresultaat. De wetgeving werd aan deze praktijk aangepast in de VLAREA wijziging van 1 juni 2004. De algemene meldingsplicht werd afgeschaft en vervangen door een meldingsplicht voor expliciet geselecteerde bedrijven. Het aantal bedrijven wordt bepaald via een statistische studie naar de variabiliteit van de afvalproductie binnen elke bedrijfssector en bedrijfsgrootte. Zie verder onder paragraaf 4.1.3 op pagina 97 voor een beschrijving van de steekproefselectie.

De meldingsplicht wordt niet actief onderworpen aan handhaving, tenzij via rappelbrieven. De steekproef wordt ruim genoeg genomen om rekening te houden met een realistisch percentage niet-melders. Gerichtte handhaving is in principe mogelijk waar de aantallen respondenten in een specifieke sector te laag dreigt uit te vallen. De gegevens worden gevalideerd met het oog op statistiek en niet structureel gebruikt als bron voor handhaving.

Sinds productiejaar 2000 rapporteert OVAM eveneens gegevens over kleine bedrijven in voornamelijk de tertiaire sector. Kleinhandel, kleine nijverheid, horeca, artspraktijken, ... Deze sector was voorheen moeilijk te bereiken en rapporteerde nauwelijks, voornamelijk omwille van gebrek aan kennis van de rapporteerplicht. Sinds 1999 is echter één van de grote afvaloverbrengers opgestart met een service aan hun klanten, en biedt hij vooringevulde rapporten aan. Deze service werd in de concurrentiële markt van de afvalophaling al snel overgenomen door de concurrenten en op één jaar tijd boden alle grote overbrengers een vergelijkbare service. De overbrengers bezorgden echter de vooringevulde formulieren aan al hun klanten, en niet enkel aan degene die bij OVAM reeds gekend waren. Op die manier kwamen veel meer, en ook de kleinste, bedrijven in contact met de rapporteerplicht en beschikte OVAM over een bijkomende gegevensbron. Het systeem werd verder geoptimaliseerd, waarbij de overbrengers hun service konden verfijnen en later toepassen op enkel die bedrijven die in de steekproef opgenomen werden.

Sinds 2004 wordt de melding van afvalstoffen mee opgenomen in het IMJV of integraal milieu jaarverslag, dat een reeks milieu-rapporteurplichten bundelt. Naast een administratieve optimalisatie van het interne verwerkingsproces en een koppeling aan overkoepelende referentiebestanden, bracht dit ook

¹³⁴ Vaak is het organisme al actief voor de MBO finaal goedgekeurd wordt, en werkt het op basis van een aanvaardingsplicht die beschreven staat in VLAREA.

een vergrote dienstverlening mee naar de rapporterende bedrijven. Deze kunnen elektronisch rapporteren via de website imjv.milieuinfo.be. Reeds een tweetal jaren hebben de overbrengers hun service uitgebreid en vullen ze de gegevens ook op een digitale wijze vooraf in op de elektronische formulieren van IMJV.

Voor huishoudelijk afval is de historische evolutie iets eenvoudiger. Oorspronkelijk was ze gebaseerd op vrijwillige rapportering door alle 308 Vlaamse gemeenten aan de hand van papieren formulieren die OVAM ter beschikking stelde. Dit systeem werd geformaliseerd en wettelijk verankerd in de ook hierboven vermelde VLAREA wijziging van 1 juni 2004. Het werd geïntegreerd in een webtoepassing, waarna de papieren rapportage verviel. De intercommunales zamelen parallel met de OVAM ook gegevens in bij of over de gemeenten die ze bedienen en vullen deze gegevens ook vooraf in, waardoor de rol van de gemeenten vereenvoudigd wordt tot het valideren en aanvullen van de door de intercommunales voorgevulde gegevens.

De gegevensinzameling heeft steeds een breed en multifunctioneel doel gehad, zowel naar rapporteerplichten als naar interne noden aan gegevens. Deze multifunctionele en brede aanpak komt in grote lijnen overeen met de rapporteerplicht eerst via de OESO/EUROSTAT Joint Questionnaire en sinds 2006 met de Verordening Afvalstatistiek. De meeste externe rapporteerplichten en interne gegevensbehoeften worden hierdoor voldoende gedekt. Toch is bijkomende gegevensinzameling nodig voor specifieke doelen, voornamelijk in het kader van een beleid rond specifieke afvalstromen. In Vlaanderen worden een hele reeks afvalstoffen via het afvalstoffendecreet (artikel 3 §5) en via VLAREA (artikel 2.3.1) aangeduid als bijzondere afvalstoffen, dit wil zeggen afvalstoffen waarvoor een specifiek beleid kan gevoerd worden. Voor de elf afvalstoffen waarvoor in de loop der tijd een aanvaardingsplicht werd ingesteld worden specifieke systemen voor gegevensinzameling opgezet, waarbij de verantwoordelijkheid voor het verzamelen, aggregeren en rapporteren van de gegevens wordt gelegd bij de betrokken producentenverantwoordelijkheidsorganisaties. Ook aan andere meer toegespitste procedures wordt gegevensvergaring verbonden, zoals de heffing op storten en verbranden, het grensoverschrijdend transport van afval of het beheer van dierlijke afvalstoffen.

Dierlijke bijproducten die voldoen aan de definitie van afvalstoffen worden ingedeeld in een categorie 'dierlijk afval' en in een categorie 'organisch biologische afvalstoffen'. Deze beide categorieën worden in overeenstemming met de Verordening 1774/2002 verder ingedeeld in categorie 1, 2 en 3 materiaal. Daarnaast worden ook verwerkte dierlijke bijproducten als afval beschouwd van zodra ze bestemd zijn voor compostering, biogaswinning of verwijdering. Dierlijke bijproducten die als dierlijk afval beschouwd worden vallen onder de algemene regels voor het melden van afval door producenten. Onder toepassing van het Besluit Dierlijk afval¹³⁵ worden erkenningen opgelegd aan ophalers van categorie 1, 2 en 3 materiaal, en ook aan verwerkers van dierlijke afvalstoffen. De ophalers moeten een gedetailleerd ophaalregister bijhouden en de verwerkers een register met in- en uitgaande stromen. Daarnaast moet elk transport vergezeld gaan van vervoersdocumenten waarvan één exemplaar bestemd is voor de producent, één voor de ophaler en één voor de verwerker. Zowel registers als vervoersdocumenten worden echter niet aan de OVAM toegezonden. Extra gegevensinzameling, bovenop de algemene gegevensstromen voor afvalstoffen, kunnen dus alleen op een ad hoc basis georganiseerd worden.

WETTELIJK KADER

Het wettelijk kader wordt in de eerste plaats geboden door hoofdstuk 6 van VLAREA, het Besluit van de Vlaamse regering van 5 december 2003 tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer. Dit hoofdstuk is in te delen in vijf afdelingen:

- Afdeling één met algemene bepalingen legt de EURAL op als te gebruiken code, voorziet in de ontwikkeling van een afvalstoffendatabank en biedt een algemene bepaling waarbij OVAM op

¹³⁵ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de ophaling en de verwerking van dierlijk afval van 15 december 2006.

algemeen verzoek een breed scala aan gegevens kan opvragen. Voor de rapportering kan gebruik gemaakt worden van het IMJV.

- Afdeling twee regelt de verplichting voor producenten van bedrijfsafval, overbrengers, verwerkers en gemeenten en verenigingen van gemeenten om een afvalstoffenregister bij te houden. De te rapporteren gegevens zijn te beschouwen als een jaartotaal uit het register. De gegevens in het register en de gegevens in de rapporten worden daarom nauw op elkaar afgestemd. Als register kan in sommige gevallen een collectie van identificatieformulieren dienen die gebruikt worden bij het ophalen en vervoeren van het afval.
- Afdeling drie bevat de jaarlijkse rapporteerplicht voor bedrijfsafval, voor een statistische selectie van bedrijven, en de jaarlijkse rapporteerplicht voor huishoudelijke afvalstoffen. De rapportering van het bedrijfsafval moet gerealiseerd worden via het IMJV.
- Afdeling vier bevat een jaarlijkse rapporteerplicht voor overbrengers van afvalstoffen, die echter na een tweetal jaar met slechte kwaliteit dode letter is gebleven.
- Afdeling vijf bevat een jaarlijkse rapporteerplicht voor verwerkers over het verwerkte ingevoerde afval, inclusief groene lijst afvalstoffen voor nuttige toepassing, zie pagina 95. Op die manier werd een lacune in de gegevensverzameling gedicht.

Naast VLAREA is ook het IMJV-besluit van belang, het Besluit van de Vlaamse regering van 2 april 2004 tot invoering van het integrale milieujaarverslag. Dit besluit geeft uitvoering aan artikel 3.5.1 tot 3.5.3 van het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. Hierin worden de formulieren en de concrete bepalingen opgenomen voor het rapporteren. Rapporteren van afvalgegevens moet gebeuren voor 15 maart van het jaar volgend op het jaar waarin de afvalstoffen geproduceerd zijn.

Het wettelijke kader voor de gegevensstromen binnen de aanvaardingsplichten is enerzijds te vinden in VLAREA hoofdstuk 3 en anderzijds in de milieubeleidsvereenkomsten die per stroom werden afgesloten, of in eventuele individuele afvalpreventie- en afvalbeheersplannen. VLAREA artikel 3.1.1.4 §2 bepaalt wat in een MBO of individueel plan moet opgenomen worden. Belangrijk zijn volgende punten:

- Punt 4: Maatregelen voor een goede registratie van de afvalstoffenstromen en onderbouwing van het behalen van de in VLAREA en in de milieubeleidsvereenkomst opgenomen doelstellingen;
- Punt 8: Maatregelen voor eigen controlesystemen op de bovengenoemde maatregelen;
- Punt 9: Bepalingen omtrent de rapportering aan de OVAM met betrekking tot alle bovengenoemde maatregelen.

Bijkomende kwantitatieve informatie stroomt voort uit de gebruikte administratieve processen, zoals de kennisgevingsprocedure en de verschillende meldingen in het kader van EVOA Verordening 1013/2006, verder gespecificeerd in afdeling VI van hoofdstuk 5 van VLAREA. Artikel 5.6.2 geeft aan dat dergelijke rapportering mag gebeuren: "per post, per fax of door uitwisseling van gestructureerde berichten langs elektronische weg tussen computers".

4.1.2 Instrumentarium

4.1.2.1 Productie

HUISHOUDELIJK AFVAL

Jaarlijks stuurt de OVAM alle gemeenten een enquête om te peilen naar de gemeentelijke afvalstoffengegevens van het afgelopen jaar. Op verzoek van een aantal gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden werd een toepassing "Online afvalstoffen enquête" ontwikkeld om de gegevens met betrekking tot de afvalstoffen die door of in opdracht van de gemeenten ingezameld werden te laten invullen. Deze toepassing vervangt een eerdere papieren enquête en gegevensopvraging via een Access-toepassing. Gegevens worden ingezameld voor:

- Huishoudelijke afvalstoffen
- Klein Gevaarlijk Afval
- Vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen ingezameld door of in opdracht van de gemeente.

Gegevens worden per gemeente ingezameld over de hoeveelheid geproduceerd afval, de aard ervan, het type inzameling (selectief of niet) en de verwerkingwijze. Aangezien eenvoudig een volledige dekking kan bekomen worden van alle 308 Vlaamse gemeenten bestaat de statistische verwerking tot een validatie van de gerapporteerde gegevens en een samentellen ervan.

De resultaten worden jaarlijks in een overzichtspublicatie opgenomen en via internet ter beschikking gesteld.

Voor de inschatting van het aandeel huishoudelijk afval in het gemeentelijk afval wordt volgende techniek gebruikt: De gemeenten waarvoor voldoende informatie beschikbaar is over de herkomst van het afval dienen als basis voor de bepaling van de correlatie en een regressiemodel, wat dan kan gebruikt worden voor de gemeenten waar de splitsing van het gemeentelijk afval in huishoudelijk en bedrijfsafval niet beschikbaar is.

BEDRIJFSAFVALSTOFFEN

Het proces start met de inzameling van gegevens bij bedrijven, via het IMJV. De rapporterende bedrijven geven de jaartotalen op van hun afvalregister, of controleren de vooringevulde gegevens die hun overbrengers hebben aangeboden.

De gegevens worden op papier of elektronisch doorgestuurd naar het IMJV-secretariaat en naar OVAM. Het IMJV-secretariaat is een samenwerking tussen de verschillende Vlaamse milieuadministraties, waarbij OVAM medewerkers rond de rapporteerdatum van 15 maart en gedurende het hele voorjaar helpen met het ontvangen en administratief verwerken van de gerapporteerde gegevens. Het administratieve verwerken houdt in het encoderen van de op papier aangeleverde gegevens, het klasseren van de dossiers en het registeren en opvolgen van de rapporteergraad, met rappelzendingen en opvolging van de rapporteerplichtigen die niet aan hun plicht voldaan hebben, het opvolgen van faillissementen, stopzettingen of overnames, fusies enz...

De gegevens worden vervolgens inhoudelijk gevalideerd, een taak die OVAM uitbesteedt aan een gespecialiseerd bureau. Uitschieters worden geïdentificeerd en gecontroleerd, en onduidelijkheden worden uitgeklaard in contact met de rapporterende bedrijven. Rapportering, administratieve verwerking en inhoudelijke validatie kunnen tot een jaar tijd in beslag nemen.

De statistieken voor de afvalproductie worden bekomen door per bedrijfssector en per bedrijfsgrootte (bepaald op basis van het aantal werknemers) de gegevens van de steekproef te extrapoleren naar de totale Vlaamse bedrijfspopulatie. Nadien worden de geëxtrapoleerde cijfers over alle bedrijfsgrootten en sectoren samengenomen, met behoud van de bekomen betrouwbaarheidsintervallen en worden statistieken opgemaakt. Vlaanderen maakt zich sterk dat ze, als een van de weinige regio's in de Europese Unie, productiecijfers voor afval kan aanbieden die vergezeld gaan van een wetenschappelijk correct betrouwbaarheidsinterval.

Op basis van de EURAL-codes wordt onderscheid gemaakt tussen gevaarlijke en niet gevaarlijke bedrijfsafvalstoffen.

De resultaten worden jaarlijks in een overzichtspublicatie opgenomen, samen met de cijfers afgeleid uit de EVOA Verordening 1013/2006, en via internet ter beschikking gesteld.

BIJZONDERE AFVALSTROMEN

Binnen aanvaardingsplichten wordt gekeken naar enerzijds de productie en het op de markt brengen van nieuwe goederen, en anderzijds naar inzameling van deze producten wanneer ze het afvalstadium bereikt hebben. Er wordt dus nooit expliciet gepeild naar de productie van de afvalstoffen, maar er wordt van uitgegaan dat alle stoffen die in België op de markt zijn gebracht na hun levensduur als afvalstof vrijkomen. Er wordt wel expliciet gepeild naar de ophaalrendementen.

Bij wijze van voorbeeld wordt de informatiestroom binnen de meest recent afgesloten milieubeleidsvereenkomst geanalyseerd, de MBO betreffende de aanvaardingsplicht voor afgewerkte olie, afgesloten op 25 april 2008 tussen de minister voor leefmilieu Hilde Crevits, vier betrokken federaties en Valorlub. De andere MBO's hebben steeds vergelijkbare bepalingen die in details van elkaar kunnen afwijken maar steeds dezelfde concepten respecteren. In de MBO voor afgewerkte olie specificeert artikel 11 de informatieverplichtingen over productie als volgt:

- Het beheersorganisme Valorlub verstrekt aan de OVAM alle informatie die deze nuttig acht ter evaluatie van de doelstellingen die overeenkomstig de MBO of overeenkomstig VLAREA moeten worden verwezenlijkt.
- Het beheersorganisme Valorlub en het Vlaamse Gewest stellen zich garant voor de vertrouwelijkheid van de gegevens van de betrokken individuele ondernemingen (bij wijze van voorbeeld, zonder beperkend te zijn: handel in nieuwe olie, ondernemingen voor inzameling en verwerking van afgewerkte olie) met inachtneming van de regelgeving inzake openbaarheid van bestuur.
- Het beheersorganisme Valorlub moet voor 1 juli van elk jaar aan de OVAM een jaarverslag overmaken dat onder meer de volgende gegevens vermeldt met betrekking tot het voorgaande jaar:
 - de totale hoeveelheid olie, uitgedrukt in kilogram, die binnen het Vlaamse Gewest door de leden en deelnemers op de markt wordt gebracht, alsmede van de olie die door hen werd geproduceerd of ingevoerd voor eigen gebruik binnen hun inrichtingen.¹³⁶
 - de totale hoeveelheid afgewerkte olie, uitgedrukt in kilogram, die binnen het Vlaamse Gewest wordt ingezameld, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de olie van huishoudelijke oorsprong en van bedrijfsmatige oorsprong.
 - de evaluatie van de resultaten in functie van het behalen van de doelstellingen
- Een controle van de gegevens moet worden uitgevoerd door een onafhankelijk controleorganisme, in casu de bedrijfsrevisor op de jaarrekening van Valorlub. Een verslag van deze revisie moet aan OVAM gerapporteerd worden.

Bijzondere aandacht wordt besteed aan vertrouwelijkheid. Noch Valorlub zelf, noch de OVAM krijgt beschikking over de individuele commerciële gegevens. De MBO vermeldt in artikel 11 §5: "De in onderhavige overeenkomst vermelde commerciële gegevens worden ingezameld bij de leden en deelnemers door bemiddeling van een externe entiteit die wordt aangewezen door het beheersorganisme Valorlub. De aldus verkregen gegevens worden door de externe entiteit opgenomen in een globaal verslag dat al de leden en deelnemers bestrijkt, en wel op zo'n wijze dat het onmogelijk is om er marktgegevens -bijvoorbeeld, maar niet beperkt tot: prijzen, kosten enz.- en/of marktaandelen van individuele ondernemingen uit af te leiden. Het beheersorganisme Valorlub ziet er op toe dat de externe entiteit die werd aangewezen om de voorvermelde inlichtingen in te zamelen gepaste garanties biedt inzake vertrouwelijke verwerking van de overgemaakte gegevens. Daartoe wordt een vertrouwelijkheidsovereenkomst ondertekend."

¹³⁶ De op de markt gebrachte hoeveelheid is meestal gekend op Belgisch niveau. Daarom moet Valorlub een inschatting maken gebaseerd op een sleutel die met de gewesten overeengekomen is.

Dierlijke bijproducten vallen, zoals beschreven in paragraaf 4.1.1, alleen maar onder de regelgeving voor het rapporteren van afvalstoffen wanneer ze effectief als afvalstof beschouwd worden. Er is geen afzonderlijk rapporteursysteem voor opgezet, maar de algemene instrumenten voor het rapporteren van afvalstoffen zijn van toepassing. In de afvalstatistieken wordt een algemene categorie opgenomen 'Afval van plantaardige en/of dierlijke oorsprong', waarin volgende EURAL-codes worden samengenomen: 020102, 020103, 020106, 020107, 020202, 020203, 020303, 020304, 020501, 020601, 02701, 020702, 020704, 040101, 040210, 200108, 200125, 200201.¹³⁷

4.1.2.2 Verwerking

VERWERKINGSWIJZE

De gegevens over de verwerking van de afvalstoffen, zowel huishoudelijke als bedrijfsafvalstoffen, worden indirect bekomen via de rapportering door de producenten. Ook al moeten de verwerkers van afvalstoffen over een afvalstoffenregister beschikken, zij moeten dit niet rapporteren naar OVAM. Het register blijft ter plaatse ter inzage van de milieu-inspectie. De producenten van de afvalstoffen moeten aangeven aan wie ze de afvalstoffen hebben afgegeven voor overbrenging en waar ze uiteindelijk zullen verwerkt worden. Vaak treedt hier een probleem op omdat de gegevensstroom tussen producent en overbrenger niet steeds optimaal is¹³⁸. De verwerkers worden ingedeeld op basis van de gegevens die OVAM opgenomen heeft in haar databank voor milieuvergunningen. OVAM geeft advies in de procedures voor de vergunningen van verwerkers van afvalstoffen en houdt in het kader van dit administratieve proces een gedetailleerde databank bij waarin staat voor welke activiteiten welke verwerker vergund is. Deze activiteiten worden in volgende categorieën onderverdeeld:

- Hergebruik
- Voorbehandeling
- Recyclage (= steeds materiaalrecyclage)
- Verbranden
- Storten

Met de aanduiding 'verbranden' wordt geen onderscheid gemaakt tussen verbranden met energierecuperatie en verbranden zonder energierecuperatie. Ook het onderscheid tussen verbranden onder R1 en onder D10 wordt niet gemaakt, om tot een robuust cijfer te kunnen komen, dat minder gevoelig is voor interpretatieverschillen.

VERWERKING BIJ BIJZONDERE AFVALSTOFFEN

Bij aanvaardingsplichten is informatie nodig over de verwerking van de ingezamelde afvalstoffen, om te berekenen of aan de opgelegde recyclagedoelstellingen voldaan is. Vaak kan deze informatie ook uit de boven vermelde gegevensstromen op basis van de algemene afvalmeldingen bekomen worden, maar voor sommige aanvaardingsplichten is meer detailinformatie nodig.

Soms worden de afvalstoffen meer in detail gedefinieerd. Dit is bij voorbeeld het geval voor AEEA, waar de indeling meer verfijnd is dan in de EURAL-lijst is opgenomen. Voor afvalolie (de voorbeeld MBO die in paragraaf 4.1.2.1 besproken is) wordt een indeling gebruikt die gebaseerd is op de EURAL-codes maar in een groepering die enigszins afwijkt van bijlage 3 bij de Verordening Afvalstatistiek. Maar in principe kunnen de gegevens uit de Vlaamse afvalstoffenmelding (die in EURAL gebeurt) herschikt worden tot deze categorieën.

¹³⁷ Bedrijfsafvalstoffen, cijfers en trends voor productie, verwerking, invoer en uitvoer OVAM (2008)

¹³⁸ Een overbrenger deelt niet graag de definitieve verwerker mee aan de producent, uit schrik dat deze rechtstreeks naar de verwerker zou stappen.

De informatie over de verwerkingwijze die gevraagd wordt voor afgewerkte olie is echter meer gedetailleerd dan de eerder rudimentaire indeling in voorbehandeling, recyclage, verbranden en storten uit de afvalmelding. In de MBO wordt in artikel 11 informatie gevraagd, zowel over primaire als secundaire afvalstoffen, die de verwerkingsinstallatie binnenkomen of verlaten, over volgende aspecten:

- De installaties waarin de ingezamelde afgewerkte olie werd verwerkt en hun verwerkingwijze.
- De totale hoeveelheden afgewerkte olie, uitgedrukt in kilogram, die respectievelijk terechtkomen in de herraffinage, regeneratie, R9 en de energieopwekking.
- De totale hoeveelheden, uitgedrukt in kilogram, basisolie en andere nuttige componenten, respectievelijk afkomstig van herraffinage, regeneratie en R9.
- De totale hoeveelheid afvalstoffen, uitgedrukt in kilogram, afkomstig van de verwerking van afgewerkte olie, die verwijderd moet worden.

INVOER EN UITVOER

Voor invoer en uitvoer van afvalstoffen die niet vallen onder de kennisgevingsprocedure van de EVOA-verordening, wordt gebruik gemaakt van de producentenmelding. Aangezien de producenten per afvalstroom moeten aangeven welke verwerker ingeschakeld wordt, kan op een eenvoudige manier bepaald worden welke verwerkers buiten Vlaanderen liggen. Voor invoer van afvalstoffen is deze gegevensbron uiteraard niet geschikt, en werd in VLAREA een bijkomende rapportering door de verwerkers in het leven geroepen, zie paragraaf 4.1.1.

Binnen de EVOA Verordening is een grensoverschrijdende afvalstroom slechts toegestaan nadat een toelating bekomen is van alle betrokken landen onder een strikte procedure. Voorafgaand aan elke vracht moet de verzender een voormelding doen, na aankomst moet de ontvanger een namelding doen. Aan de hand van deze voor- en nameldingen kunnen betrouwbare en volledige cijfers opgeteld worden voor de totale, legale, in- en uitvoer van afvalstoffen. Een statistische benadering is echter noodzakelijk in geval van onvolledige voormelding of namelding, wat regelmatig voorkomt.

Volledige transparantie wordt bemoeilijkt wanneer traders als kennisgever in de keten betrokken zijn en de producent niet op de hoogte is van de bestemming van de afvalstoffen.

Bepalen van het feitelijk aantal transporten

Aan de hand van de voor- en nameldingen van een stroom wordt bepaald hoeveel transporten er in realiteit hebben plaatsgevonden. Dit is steeds veel minder dan het aantal transporten dat voor een bepaalde stroom vergund is. Transporten zonder voormelding of namelding worden niet geteld, ook al zijn bijvoorbeeld de transportdocumenten betaald en afgeleverd aan de kennisgevers. Alle transporten die wel voorgemeld of nagemeld zijn worden daarentegen wel geteld. De transporten die voorgemeld zijn maar nadien door de kennisgever geannuleerd werden, komen niet in aanmerking, tenzij er onverwacht voor dit transport toch nog een namelding opduikt.

Schatten van de getransporteerde hoeveelheid

De geschatte hoeveelheid is steeds de geschatte gemiddelde hoeveelheid voor één transport vermenigvuldigd met het totaal aantal getelde transporten. De schatting van het gemiddelde gewicht gebeurt als volgt:

- In een stroom waarvan het gemiddelde nagemelde gewicht kan berekend worden, met andere woorden een stroom met minstens één beschikbare namelding, wordt het gemiddelde gewicht van het transport berekend door middel van het gewicht bij aankomst gemeld door de ontvanger of door de verwerker. Indien er keuze is, wordt het gewicht gemeld door de verwerker gebruikt en niet het gewicht gemeld door de ontvanger;

- In sommige stromen kan enkel het gemiddelde voorgemelde gewicht berekend worden, bij gebrek aan valabele namelingen. Dit is een nadeel aangezien de voorgemelde gewichten eerder een schatting zijn, terwijl de nagemelde gewichten genoteerd worden als de vracht over de weegbrug gaat
- In sommige stromen, met onvolledig ingevulde voor- of namelingen, kunnen geen gemiddelden berekend worden. Hier wordt de getransporteerde hoeveelheid van de stroom als volgt geschat: feitelijk aantal transporten * (toegestaan gewicht / toegestaan aantal transporten)

De Verordening 1013/2006 vereist dat elk transport voor- en nagemeld wordt. In feite kan de statistiek dus neerkomen op een eenvoudige som van de gemelde hoeveelheden. De boven beschreven methode van inschatten dient dus enkel om in de gevallen dat de wetgeving niet exact gevolgd wordt, toch nog redelijke cijfers te bekomen.

4.1.3 Kwaliteit

Een aantal factoren en aannames bepalen de kwaliteit van de afvalstatistieken in Vlaanderen¹³⁹, vooral bij het berekenen van de bedrijfsafvalproductie op basis van rapporten door de afvalproducenten en extrapolatie naar de totale markt.

DE STRATIFICATIE VAN DE AFVALMARKT IN HOMOGENE GROEPEN.

Het is nodig om de afvalmarkt te verdelen in homogene groepen, niet alleen omdat in de rapportering vaak om detailcijfers per sector gevraagd wordt, maar ook om een verantwoorde en representatieve steekproef te kunnen maken, en te vermijden dat een onder- of oververtegenwoordiging van bepaalde bedrijven voor een scheeftrekking zorgt.

Door op voorhand de markt te verdelen in homogene groepen of strata kan bepaald worden hoeveel bedrijven per stratum nodig zijn om een gewenste graad van nauwkeurigheid te bekomen. Voor groepen met een grote variatie in afvalproductie zijn uiteraard meer bedrijven nodig dan voor een zeer homogene groep. De groepen worden ingedeeld op basis van twee elementen: de industriële sector en de bedrijfsgrootte.

De industriële sector bestaat uit een groepering van homogene NACE-codes, op basis van ervaring over de homogeniteit in de resultaten van de vorige rapporteerjaren. Zo ontdekte OVAM dat de kwaliteit van het totaalcijfer voor de afvalproductie in Vlaanderen merkkelijk verbeterde door de groep 'voedingsnijverheid' op te splitsen in een groep 'vleesverwerking' en een groep 'andere voedingsnijverheid', aangezien beide groepen verschillende karakteristieken hebben op vlak van afvalproductie.

De indeling in bedrijfsgrootte gebeurt op basis van het aantal werknemers. Deze indeling is niet steeds de meest optimale indeling, omdat de afvalproductie soms meer gerelateerd is aan drijfkracht of omzet dan aan tewerkstelling. Het is echter de meest beschikbare parameter die op een uniforme manier in de hele markt kan toegepast worden.

De meest optimale indeling zou gebruik kunnen maken van de aard en de hoeveelheid van de geproduceerde afvalstoffen. Dit is echter niet mogelijk, omdat de indeling moet gemaakt worden vooraleer de steekproef samengesteld wordt, en dus ook vooraleer de gerapporteerde gegevens onderzocht worden en de aard van de afvalstoffen gekend is.

Een stratificatie per regio komt vaak voor bij lidstaten maar is in Vlaanderen niet zinvol omdat de markt en de economische context vrij homogeen is.

¹³⁹ Quality Aspects in Waste Statistics, OVAM, 2004

STEEKPROEFSELECTIE

Voor de steekproefselectie wordt gebruik gemaakt van een databank van producenten die door OVAM is samengesteld op basis van CBB, VKBO en RSZ gegevens, een deelverzameling van de totale populatie. Deze databank bevat 147.080 producenten. Voor de referentie afvalstofstatistieken die nodig zijn in deze methode wordt gebruik gemaakt van de herziene statistieken bepaald voor het voorgaande productiejaar. Voor de bepaling van de steekproef zijn volgende twee criteria wenselijk:

1. De steekproefomvang dient zo klein mogelijk te zijn zodat de overlast voor de producenten minimaal is en ook de behandeling van de dossiers (aanschrijven van producenten, administratieve invoer, statistische verwerking) zo veel mogelijk wordt beperkt.
2. OVAM wenst een minstens even goede nauwkeurigheid te bereiken voor de totale afvalstofschattingen als in het verleden.

De nauwkeurigheid van de extrapolatie is afhankelijk van het totaal aantal in te voeren dossiers N en de parameters die worden gekozen bij de bepaling van de optimale steekproefverdeling. Deze parameters betreffen de volgende waarden:

1. Het minimum aantal in te voeren dossiers K_{MIN} per sector/dimensie (indien tenminste het aantal producenten dit toelaat). Een minimum waarde is nodig om de schattingsfout van de standaarddeviatie binnen de sector/dimensie te beperken zodat de berekende betrouwbaarheidsintervallen ook effectief nauwkeurig zijn. Een minimum van 32 dossiers wordt als "zeer goed" beschouwd;
2. Het maximum aantal in te voeren dossiers K_{25} dat wordt toegelaten om voor een individuele sector/dimensie een nauwkeurigheid van 25% te behalen voor het extrapolatieresultaat. Deze beperking is nodig om ervoor te zorgen dat het voorziene budget van totaal in te voeren dossiers niet volledig wordt uitgeput om binnen één enkele sector/dimensie een voldoende nauwkeurig extrapolatie resultaat te bekomen
3. Het maximum aantal in te voeren dossiers K_{MAX} binnen 1 enkele sector/dimensie om tot een zo nauwkeurig mogelijke globale extrapolatie te komen voor alle sector/dimensies samen. Deze beperking wordt opgelegd om ervoor te zorgen dat bij de optimale verdeling van de dossiers alle aandacht niet wordt toegespitst op één of enkele sector/dimensies. Hoewel men zonder deze beperking eventueel een betere globale nauwkeurigheid kan bekomen, wordt het beter geacht om zowel een verbetering van het globaal resultaat als van de individuele sector/dimensie resultaten na te streven.

N , K_{MIN} , K_{25} en K_{MAX} samen met de statistieken van de afvalstofhoeveelheden en het aantal producenten (totaal aantal volgens RSZ en het gekend aantal bij OVAM) bepalen de optimale steekproefverdeling en de nauwkeurigheid die men kan bereiken bij de extrapolatie. Om de parameters te bepalen wordt gekeken naar de gemiddelde afvalstofproductie en de standaarddeviatie van de afvalstofproductie binnen elke sector/dimensie geschat op basis van de statistieken tijdens de drie voorgaande productie jaren.

OVAM heeft beslist om de optie $K_{MIN}=32$, $K_{25}=50$, $K_{MAX}=100$ bij een totaal aantal in te voeren dossiers gelijk aan $N=12000$ te weerhouden voor het bepalen van het aantal op te vragen producenten. Verder werd een meldingsrespons van 80% verondersteld. In vorige productie jaren leidde dit typisch tot een selectie van ongeveer 15.000 dossiers, dit is ruwweg $1/10^{de}$ van het totaal aantal in de databank opgenomen gekende producenten en 3,5% van de totale populatie.

AANNAMES DIE IN DE EXTRAPOLATIESTRATEGIE GEMAAKT WORDEN

- Het wordt aangenomen dat bedrijven die in eenzelfde sector actief zijn een vergelijkbare afvalstoffenproductie hebben.

- Het wordt aangenomen dat binnen elke sector bedrijven van vergelijkbare grootte ook een vergelijkbare hoeveelheid afvalstoffen voortbrengen.
- Wanneer statistieken opgemaakt worden op een kleinere schaal dan Vlaanderen, bijvoorbeeld per provincie, wordt aangenomen dat de verdeling van bedrijven waarop de steekproef voor Vlaanderen geoptimaliseerd is, eveneens toepasbaar is op een kleinere geografische eenheid. Uiteraard worden hier fouten gemaakt waar bijvoorbeeld havens specifieke industrie aantrekken.
- Er wordt aangenomen dat binnen een stratum een steekproef at random verdeeld zal zijn.
- Er wordt aangenomen dat de verdeling van de afvalproductie over de markt of over een individueel stratum normaalverdeeld is, wat niet steeds het geval is.
- Er wordt aangenomen dat de indeling van bedrijven in een sector of een dimensie op dezelfde manier gebeurt voor de bedrijven binnen de steekproef als binnen het referentiebestand dat de volledige populatie omvat. Met andere woorden we moeten vermijden dat een steekproef meer dan 100% van het aantal bedrijven in een stratum bevat. Dit effect kan enkel vermeden worden door rechtstreeks de bedrijven te trekken uit het referentiebestand dat de gehele populatie omvat. Dit bestand, de adressenlijst van RSZ, is echter niet beschikbaar voor OVAM. OVAM krijgt enkel de totale aantallen bedrijven per stratum, maar zonder dat de bedrijven individueel geïdentificeerd zijn. OVAM stelt daarom een steekproef op met bedrijven uit haar eigen bestand (het CBB, centraal bedrijvenbestand van de Vlaamse milieuadministraties in het kader van het IMJV). De indeling van deze bedrijven in economische sectoren en in bedrijfsgroottes gebeurt onafhankelijk van de indeling die RSZ toepast, waardoor de boven beschreven problemen kunnen voorkomen. Door de definities van de sectoren en de bedrijfsgroottes op een voldoende ruim niveau, dus een voldoende groot aggregatieniveau, te houden, kan dit effect gemilderd of vermeden worden. Op een voldoende hoog niveau is het waarschijnlijker dat een bedrijf zowel door OVAM als door RSZ in eenzelfde categorie ingedeeld wordt. Het dilemma dat hieruit ontstaat, is dat cijfers nauwkeuriger en betrouwbaarder worden als het aggregatieniveau (de graad van detail) van het cijfer afneemt. Een optimum moet steeds gezocht worden.

KWALITEITSCONTROLE BIJ INFORMATIE UIT AANVAARDINGSPLICHTEN

De gegevens die gerapporteerd worden door de beheersorganismen bestaat steeds uit geaggregeerde en verwerkte gegevens, die moeten aantonen dat de doelstellingen van de aanvaardingsplicht bereikt zijn. Ze bevinden zich vaak op niveau 3 of hoger van de informatiepiramide. De ruwe gegevens zijn vaak niet beschikbaar om redenen van vertrouwelijkheid. Directe kwaliteitscontrole door de OVAM is daardoor vaak niet mogelijk. De kwaliteit hangt af van het proces voor gegevensinzameling dat door het beheersorganisme is opgezet, van de ethiek van het beheersorganisme, dat immers betrokken partij is en belang heeft bij het bewijzen dat de doelstellingen gehaald zijn, en bij de kwaliteit en de doelmatigheid van de externe controle die door een auditor of bedrijfsrevisor wordt opgezet.

De gegevens kunnen tot op zekere hoogte gecheckt worden via de algemene afvalstoffenmelding en de informatie van producenten en overbrengers. Vaak maken de beheersorganismen gebruik van de gegevens van de overbrengers, net zoals ook de producenten vaak van deze gegevens gebruik maken. Zo kunnen de gegevens uit de producentenmelding en de rapporten van de beheersorganismen naar eenzelfde bron verwijzen en moet verwacht worden dat de gegevens in zekere mate overeenstemmen. Een structurele controle of vergelijking van deze gegevens wordt echter door OVAM niet opgezet.

4.1.4 Ervaring en problemen

Huishoudelijke afvalstoffen

Bijzonder aan de gegevensinzameling voor huishoudelijke en vergelijkbare afvalstoffen is dat geen gebruik wordt gemaakt van de EURAL-code maar van een historische indeling van huishoudelijke afvalstoffen. Voor KGA wordt in hoofdzaak gebruik gemaakt van de nummering uit artikel 5.5.2.1 van VLAREA. Bijlage 8 geeft een overzicht van de gebruikte codes.

De indeling van de verwerkingswijzen gebeurt eveneens op een andere manier dan bij bedrijfsafvalstoffen. Dit maakt het vergelijken en samentellen van huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen vaak tot een hachelijke onderneming. Vaak is de verwerkingswijze die gerapporteerd wordt afgeleid uit de ophaalwijze, en wordt vooral gesproken over afvalstoffen opgehaald met het oog op recycling (dit is selectief ingezameld afval) in plaats van gerecycleerd afval. Er wordt in het cijfer geen rekening gehouden met het recyclageresidu. Enkel voor PMD wordt het recyclageresidu afzonderlijk ingeschat en in de cijfers opgenomen bij het definitief verwijderd huishoudelijk afval¹⁴⁰. Wanneer afval door een ophaaldienst van de gemeente of namens de gemeente afgeleverd wordt bij een voorbehandelaar of bij een recyclingbedrijf, kan het niet meer opgevolgd worden via de gegevensinzameling voor huishoudelijk afval. Het wordt gemengd met ander afval van vergelijkbare aard dat bij hetzelfde voorbehandelingsbedrijf terechtkomt en wordt vervolgens niet meer gezien als huishoudelijk afval maar als (secundair) bedrijfsafval. De recyclageresidu's die gestort of verbrand worden zijn mee opgenomen in de statistieken voor bedrijfsafval.

Bedrijfsafvalstoffen

Administratieve vereenvoudiging

De omschakeling van een algemene meldingsplicht voor alle bedrijven naar een bewust samengestelde steekproef heeft niet alleen geleid tot een betere kwaliteit van cijfers met een nauwer betrouwbaarheidsinterval, maar ook tot een aanzienlijke kostenbesparing. Een studie door het centrum voor administratieve vereenvoudiging en IDEA Consult in 2004 heeft becijferd dat deze omschakeling geleid heeft tot een besparing van administratieve lasten bij de respondenten van 6.018.920 euro per jaar.

Dubbeltelling

OVAM maakt gebruik van een ontubbelde set gegevens, enerzijds de gegevens voor primair afval en anderzijds de gegevens voor primair en secundair afval samen. Naargelang het doel van de indicator wordt voor de ene of voor de andere gegevensset gekozen. Communicatief levert dit soms problemen op omdat secundair afval vaak bestaat uit reeds meegeteld primair afval dat een verwerkingsstap heeft ondergaan en de perceptie kan bestaan dat dit om een dubbeltelling gaat. Voor de analyse van deze problematiek, zie paragraaf 5.2.8.

Overbrengermelding

In VLAREA afdeling IV en V van hoofdstuk 6 over registratie en rapportering wordt een meldingsplicht ingevoerd voor overbrengers en voor verwerkers. De melding voor verwerkers is beperkt tot een rapportering van de hoeveelheden afval die men verwerkt heeft dat afkomstig was van buiten het Vlaamse Gewest om op die manier een lacune in de gegevensvoorziening te vullen. De melding door

¹⁴⁰ In het lastenboek van FOST Plus staat dat het PMD residu op zijn minst moet worden energetisch gevaloriseerd (verbranding met energiewinning werd daarbij toegestaan); storten wordt uitgesloten.

overbrengers is ontstaan vanuit een beleidsmatige vraag naar een gemakkelijker te beheersen gegevensbron die bijkomende gegevens kan opleveren om de informatie uit de producentenmelding aan te vullen. Een idee dat meespeelde was het zoeken naar een volwaardig alternatief voor de producentenmelding, om zo de administratieve last voor de producent te verlagen.

Beide rapporteringen werden geïntegreerd in het IMJV, via een eenvoudig formulier. De resultaten voor de overbrengersmelding voor het productiejaar 2006 waren echter van een bedroevend lage kwaliteit, en helemaal niet consistent met de gegevens uit de producentenmelding of uit de EVOA datavergaring. Naast de grote weerstand binnen de sector van de overbrengers op deze gegevensinzameling en de grote administratieve last voor het verwerken van de gegevens binnen het IMJV secretariaat en OVAM heeft ertoe geleid dat in het IMJV van 2008 deze oefening niet hernomen wordt. De bepaling in VLAREA blijft dode letter.

Figuur 4.1.5 Stopzetten van de overbrengersmelding binnen het IMJV

Eindverwerking

De primaire gegevensbron voor bedrijfsafval is de melding door de producenten van afval. Aan hen wordt gevraagd mee te delen hoeveel en welk afval ze geproduceerd hebben en indien dit het geval is wie het afval heeft opgehaald en wie het uiteindelijk verwerkt heeft. Dit veronderstelt dat de oorspronkelijke producent zicht heeft op de volledige verwerkingsketen van zijn afvalstoffen. Ook al is dit voor gevaarlijke afvalstoffen essentieel in het kader van de objectieve aansprakelijkheid in de wet op het Giftige Afval, toch is dit niet evident. Voor niet-gevaarlijke afvalstoffen is het nog minder zeker dat de producent weet waar de overbrenger uiteindelijk met de afvalstoffen terecht kan. De overbrenger mengt vaak afvalstoffen van eenzelfde aard van verschillende producenten, slaat dit tijdelijk op en voert dit af naar verschillende verwerkers. De keten van een individuele hoeveelheid afval van een specifieke producent

kan daardoor niet gevolgd worden. Daarnaast is de overbrenger niet geneigd om aan de producent mee te delen wie de uiteindelijke verwerker is, uit schrik dat de producent rechtstreeks deze verwerker zou aanspreken. Vaak geeft de producent daarom in zijn rapportering (zeker als die door de overbrenger vooringevuld is) deze overbrenger aan als verwerker van het afval.

Dit is geen structureel probleem indien de overbrenger de ingezamelde afvalstoffen verder verwerkt, uitsorteert, wijzigt in aard en samenstelling. Op dat moment wordt de overbrenger, conform de definitie van productie van afvalstof in het Vlaamse afvalstoffendecreet, op zijn beurt producent van het (intussen secundaire) afval. Hij moet op zijn beurt aan de producentenmelding voldoen en geeft de volgende stap van de verwerkingsketen door. Dit is wel een structureel probleem als de overbrenger de afvalstoffen aan een verwerker bezorgt, zonder dat ze in aard en samenstelling gewijzigd zijn. Als hij ze meldt is dit een dubbel telling, als hij ze niet meldt is de finale eindverwerking onbekend en wordt het percentage 'voorbehandeling' in de statistieken voor verwerking van afval overschat.

BEVOEGDHEIDSVERDELING

Tussen de federale minister Marc Verwilghen van economie, bevoegd voor NIS, en de Vlaamse minister Kris Peeters van leefmilieu, bevoegd voor OVAM, werd in 2005 een protocolakkoord gesloten over de taakverdeling tussen beide instellingen op vlak van afvalstatistieken. Dit protocolakkoord bepaalt de samenwerking tussen beide instellingen vooral met het oog op het aanleveren van betrouwbare cijfers aan EUROSTAT. Er bestaat sinds de staatshervorming waarbij de leefmilieubevoegdheden overgeheveld werden naar de gewesten een onduidelijkheid over afvalstatistieken, en meer in het algemeen leefmilieustatistieken. Behoren ze tot het domein van leefmilieu, en zijn ze dus regionale bevoegdheid, of behoren ze tot het domein van statistiek en zijn ze dus federale bevoegdheid.

De Wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek legt de bevoegdheid voor statistiek bij het NIS, maar is sinds de staatshervorming niet aangepast geworden. Het NIS blijft van oordeel dat zij als enige bevoegd is om de gegevens van de gewesten te verzamelen en om vervolgens één Belgisch rapport over te maken aan EUROSTAT. OVAM verwijst naar de ruime bevoegdheden die de gewesten inzake leefmilieu, en afvalstoffen in het bijzonder, hebben (art. 6§1, 11,1e lid Bijz. W. 8.8.80), en leidt hieruit af dat ook regelgeving betreffende afvalstoffenstatistieken een gewestelijke bevoegdheid is.

Sigrid Raedskelders, juriste actief bij LNE in 2003, argumenteert¹⁴¹:

"Art. 6§1,VI, 5e lid, 10 Bijz. W. 8.8.80 bepaalt, als uitzondering op de gewestelijke bevoegdheden inzake economie:

Bovendien is alleen de federale overheid bevoegd voor: (...)

10. het statistisch geheim

De term 'statistisch geheim' dient echter beperkend te worden geïnterpreteerd, en slaat enkel op de anonimiteit van de informanten van wie de statistisch verwerkte informatie werd bekomen of van de personen op wie die statistische informatie betrekking heeft (zie ook art. 15 Statistiekwet). Dit belet derhalve niet dat de gewesten bevoegd zijn om zelf statistische onderzoeken uit te voeren (gegevens verzamelen en verwerken) (zo blijkt trouwens ook uit de parlementaire voorbereiding). Zij dienen daarbij enkel de regels te respecteren die de federale wetgeving voorschrijft m.b.t. het statistisch geheim.

Verder kan ook niet gesteld worden dat de Statistiekwet een monopolie zou toekennen aan het NIS inzake het inzamelen van statistische informatie. Die wet kent aan het NIS slechts een monopolie toe voor de statistische verwerking van de inlichtingen bekomen bij statistische

¹⁴¹ Nota AMINAL, Europa en Milieu, 19 maart 2003

onderzoekingen waartoe de Koning doet overgaan (dus op federaal vlak). Geen enkel artikel van de statistiekwet bepaalt dat alléén de Koning statistische onderzoekingen kan voorschrijven of dat alléén het NIS statistische onderzoekingen kan verrichten, laat staan dat alleen een federale overheid of het NIS de inlichtingen bekomen bij om het welk statistisch onderzoek kunnen benutten.

Gewesten kunnen tevens beroep doen op hun 'accessoire' of 'instrumentele' bevoegdheden inzake wetenschappelijk onderzoek, infrastructuur en diensten. Zie bv. art. 6bis Bijz. W. 8.8.80: "De gemeenschappen en gewesten zijn bevoegd voor het wetenschappelijk onderzoek in het raam van hun respectieve bevoegdheden, m.i.v. het onderzoek ter uitvoering van internationale of supranationale overeenkomsten of akten." Er lijkt weinig twijfel over te kunnen bestaan dat statistiek ook als wetenschappelijk onderzoek wordt gekwalificeerd. Ook het Arbitragehof heeft herhaaldelijk bevestigd wat volgt: "De grondwetgever of bijzondere wetgever moeten, voor zover zij er niet anders over hebben beschikt, worden geacht aan de gemeenschappen en gewest en volledige bevoegdheid te hebben toegekend tot het uitvaardigen van regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden, of tot het aannemen van bepalingen die zij menen te moeten uitvaardigen om hun beleid in deze toegewezen aangelegenheden tot een goed einde te brengen, en zulks onverminderd het beroep dat zij desnoods kunnen doen op art. 10 van de Bijz. W. 8.8.80."

Het advies van de Raad van State bij het wetsvoorstel strekkende tot coördinatie van de statistische en andere vragenlijsten gestuurd door allerlei overheidsdiensten aan de bedrijven (Pan. St. Kamer, 1983—84, nr. 801/3,1), steunt de bevoegdheid van de deelgebieden tot het verwerken van statistische informatie nog op een andere grond, namelijk art. 8 Bijz. W. 8.8.80. Volgens dit artikel kunnen de gemeenschappen en gewesten "bepalingen aannemen en andere maatregelen betreffende de infrastructuur die noodzakelijk is voor de uitoefening van die bevoegdheden". Uit de parlementaire voorbereiding blijkt, aldus de Raad van State, "dat het woord infrastructuur in de ruimste zin moet worden geïnterpreteerd en onder meer de statistieken omvat. Deze bepaling zou dus bevestigen dat de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten m.b.t. de hun toegewezen aangelegenheden, zich uitstrekt tot o.m. het inzamelen van gegevens met het oog op de statistische verwerking ervan."

Onder toepassing van de theorie van de implied powers¹⁴² stelt art. 10 Bijz. W. 8.8.80: "De decreten kunnen rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Raden niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen (noodzakelijk) zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid".

4.1.5 Conclusies

De afvalstatistiek binnen het Vlaamse Gewest heeft een hele evolutie gekend van een eenvoudige bevraging en samentellen van gegevens tot een complex instrumentarium om zowel de gegevensvergaring (via het IMJV) als de gegevensverwerking en de regelgeving te optimaliseren. Het statistisch systeem dat wordt gehanteerd is voor huishoudelijk afval gebaseerd op de rapportering door gemeenten en intercommunales, en is daardoor met een beperkte personeelsbezetting beheersbaar, maar is voor bedrijfsafval van in het begin opgevat als een rapporteursysteem door de producenten van het afval. Dit heeft als voordeel dat de gegevens dadelijk worden verzameld op de plaats waar het afval ontstaat, en dat een link naar de sector waarin het afval geproduceerd wordt gemakkelijk kan gelegd worden. Een tweede voordeel is dat diegene die het afval produceert, zich meer bewust wordt juist omwille van de rapportering en hierdoor kan aangespoord worden om meer doordacht met zijn productontwikkeling en productieproces om te gaan. Het heeft als belangrijkste nadeel dat grote

¹⁴² Deze rechtsleer, waarvoor geen Nederlandstalig equivalent bestaat, bepaalt dat een organisatie wordt geacht zonder uitdrukkelijke machtiging (dus zonder dat het direct is opgenomen in bijvoorbeeld een verdrag of hier een staats hervorming) die bevoegdheden te bezitten die voor een effectieve taakuitoefening nodig zijn.

hoeveelheden gegevens moeten beheerd worden. Problemen inzake vergelijkbaarheid van gegevens, tussen huishoudelijk en bedrijfsafval bijvoorbeeld, en inzake de eindverwerking van het afval vragen nog een oplossing.

Voor aanvaardingsplichten worden vaak meer gedetailleerde gegevens ingezameld door de beheersorganismen, maar de controle op deze gegevens is moeilijk omdat ze in geaggregeerde vorm aangeboden worden aan OVAM. De kwaliteit ervan wordt bewaakt door de bedrijfsrevisor bij het beheersorganisme.

4.2 AFVALGEGEVENS IN WALLONIË

4.2.1 Situering

Het afvalbeheer en afvalbeleid van het Waalse Gewest, inclusief de administratie en rapportering, is in handen van 'La Direction Générale des Ressources Naturelles et de l'Environnement' (DGRNE), divisie afval (OWD). OWD gaat er van uit dat de officiële statistieken nog steeds een federale bevoegdheid zijn en onder de verantwoordelijkheid van het Nationale instituut voor de Statistiek (NIS) vallen. Het Waalse Gewest rekent voor zijn gegevensinzameling sterk op de diensten van het NIS. Zie paragraaf 4.3.

De overdracht van informatie van OWD naar het NIS gebeurt conform artikel 24 bis van de Wet van 24 juli 1962 betreffende de openbare statistiek. In tegenstelling tot de situatie voor Vlaanderen (zie sectie 4.1.2) is het NIS ook actief betrokken bij het bepalen van een gedeelte van de Waalse afvalstatistieken.

4.2.2 Instrumentarium

DGRNE-OWD staat autonoom in voor het aanleveren van gegevens in verband met de verwerkingscapaciteiten per regio. Het Waalse Gewest is immers verantwoordelijk voor de vergunningen van de actieve installaties.

Daarnaast is OWD ook de bron voor de hoeveelheid geproduceerd huishoudelijk afval, als fractie van het opgehaalde gemeentelijk afval. Deze gegevens zijn gebaseerd op een jaarlijkse bevraging van de gemeenten in verband met ingezameld huishoudelijk afval. Daarnaast beschikt het OWD ook over aangiften van de intercommunales die verder aangevuld worden met informatie van organisaties uit de sociale economie (Terre, Oxfam...) of beheersorganismen voor producten met terugnameplicht (BEBAT...).

Statistieken in verband met gevaarlijk afval worden gegenereerd op basis van de periodieke aangiften van de producenten en de beheerders¹⁴³. De wettelijke basis voor deze aangiften werden vastgelegd in het besluit van de Waalse Gewestexecutieve van 9 april 1992 betreffende gevaarlijke afvalstoffen. Zowel de producenten als de actoren die gevaarlijke afvalstoffen ontvangen (ophalers en verwerkers) dienen dit bij te houden in een register en periodiek te melden aan OWD (art 61). In artikelen 62 wordt een jaarlijkse meldingsplicht voor producenten vastgelegd. Volgens artikel 63 dienen ophalers en beheerders 10 dagen na het verstrijken van ieder kwartaal te rapporteren. Volgens het Besluit van de Waalse Regering van 10 juli 1997 tot vaststelling van een afvalcatalogus wordt dierlijk afval ook beschouwd als gevaarlijk afval. Beheerders van dierlijk afval zijn bijgevolg eveneens gehouden aan dezelfde meldingsplichten.

¹⁴³ Persoonlijke communicatie Jean-Yves Mercier, Office wallon des Déchets

BEDRIJFSAFVAL

Een belangrijk gedeelte van de statistieken over de productie van afval per afvalcategorie en per economische activiteit en over de verwerking van afval per afvalcategorie en verwerkingsmethode wordt reeds jarenlang aangeleverd via een contractant ICEDD, het 'Institut de Conseil et d'Etudes en Développement Durable', het voormalige Institut Wallon. Het ICEDD is opgericht als VZW en werkt als een onafhankelijk instituut voor studie en onderzoek. Het instituut werkt voornamelijk in opdracht van lokale, regionale, nationale en internationale publieke instanties.¹⁴⁴ In samenwerking met verschillende openbare instellingen hebben ze onder andere een systeem opgezet voor de organisatie van een geïntegreerde milieuenquête (REGINE) bij een 300-tal bedrijven, waar onder andere ook gepeild wordt naar afvalgegevens.

De geïntegreerde milieu-enquête van ICEDD werd opgezet om verschillende rapporteerplichten voor bedrijven te bundelen in één vragenlijst. Een 300-tal Waalse bedrijven worden rechtstreeks onderworpen aan een aantal rapporteerplichten uit Waalse, Europese of internationale wetgeving. De bedrijven worden geacht om enkel de voor hen relevante delen in te vullen. De vragenlijst is dan ook geïndividualiseerd en gedeeltelijk vooraf ingevuld.¹⁴⁵ Jaarlijks wordt informatie opgevraagd rond de thema's water, lucht, energie, afval en milieugerelateerde uitgaven of investeringen. Alle gegevens worden verzameld in een databank REGINE (Référentiel "Environnement" pour la Gestion INTégrée des Entreprises). Via deze databank kunnen dan bijvoorbeeld gegevens worden aangeleverd voor het sturen van het milieubeleid of beschikbaar worden gesteld aan het NIS in het kader van de afvalstatistieken. Deze survey bevat gedetailleerde individuele gegevens en heeft bijvoorbeeld een apart luik voor bedrijven actief in de verwerking van afval. De responsgraad voor het luik afval bij de producenten van afval bedroeg in 2006 77%. De verwerkingscentra hadden een responsgraad van 54%.¹⁴⁶

De aangifte van gevaarlijk afval bij OWD gebeurt via standaardformulieren. De jaarlijkse aangifte van de producenten kan gebeuren via een gestandaardiseerd Excel rekenblad.¹⁴⁷ Dit bestand kan dienst doen als register voor de producenten en via macro's en draaitabellen wordt een standaardaangifte aangeboden aan de producenten. Het bestand is ook voorzien van een duidelijke handleiding voor het gebruik van het bestand. De producent kan gebruik maken van een eigen rapporteursysteem op voorwaarde dat minimaal dezelfde gegevens beschikbaar zijn. De ophalers en verwerkers van gevaarlijk afval rapporteren eveneens via standaardformulieren. Deze formulieren zijn eveneens terug te vinden op de website van OWD. Elke aangifte bestaat uit een overzicht van de afvalstoffen, waarvoor telkens herkomst, bestemming en verwerkingswijze moet worden aangegeven. Deze elementen zijn vergelijkbaar met de maandelijkse meldingen van de beheerders van gevaarlijke afvalstoffen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Aanvullend wordt in de aangifte ook telkens gevraagd om een lijst toe te voegen van de producenten, de ophalers en vervoerders en de verwerkers. Als bijlage van dit modelformulier wordt ook een lijst met de te hanteren verwerkingscodes toegevoegd.¹⁴⁸

HUISHOUELIJK AFVAL

De afvalproductie door huishoudens zit vervat in de gerapporteerde ophaalgegevens van de intercommunales (maandelijks) en de jaarlijkse bevraging van de gemeenten.

¹⁴⁴ <http://www.icedd.be/documents/7/LST%20723-1-%20Activites%20ICEDD.pdf>

¹⁴⁵ <http://bilan.environnement.wallonie.be/documents/Abstract070207.pdf?time=1225113192358>

¹⁴⁶ <http://bilan.environnement.wallonie.be/documents/presentations/doc/06Exploitation%20des%20resultats.pps>

¹⁴⁷ <http://environnement.wallonie.be/forms/doc/143.xls>

¹⁴⁸ <http://environnement.wallonie.be/forms/doc/95.doc> en <http://environnement.wallonie.be/forms/doc/94.doc>

De maandelijkse aangiftes van de intercommunales gebeuren via het geïnformatiseerd systeem CETRA, dat initieel was opgezet in 2003 voor de opvolging van afvalinzameling en verwerking van containerparken. De informatisering voor alle afvalinzameling van intercommunales werd pas gestart in 2007 en ook 2008 wordt nog gezien als een overgangsjaar van onvolledige aangiftes. De databank gekoppeld aan deze aangiftes bevat gegevens omtrent ingezamelde hoeveelheden per type en per inzamelingswijze. Ophalingen van grofvuil en restafval kunnen ook worden georganiseerd via de gemeenten zelf.¹⁴⁹

Daarnaast wordt ook jaarlijks een enquête over het huishoudelijk afval uitgevoerd bij de Waalse gemeenten. Deze bevraging gebeurt via een online vragenlijst (applicatie FEDEM). De vragenlijst bestaat sinds 1997 en werd vanaf 2002 ook aangevuld met informatie over de uitgaven en de inkomsten van het afvalbeheer. De resultaten leveren informatie over de hoeveelheden huishoudelijk afval ingezameld via (al dan niet selectieve) deur aan deur ophalingen, hoeveelheden ingezameld via containers (vooral glas) en ingezamelde hoeveelheden van de gemeentes zelf. Deze vragenlijsten bevatten geen informatie over afval dat wordt ingezameld via de containerparken. De responsgraad op deze vragenlijst is jaarlijks toegenomen. Voor de meest recente gegevens van het jaar 2006 ontbreekt slechts één gemeente.¹⁵⁰

De gegevensstroom afkomstig van de beheersorganismen (jaarlijks) en de verenigingen van de sociale economie (TERRE, Oxfam, ...) werd momenteel nog niet op regelmatige basis geïntegreerd in een geïnformatiseerd systeem. De aangiftes van de sociale economie zullen in principe vanaf 2009 mee opgenomen worden in het informatiesysteem. Martine Gillet, afdelingshoofd OWD dienst huishoudelijke afvalstoffen, geeft aan dat er binnen het OWD momenteel wordt gezocht naar een oplossing om de aangifteplicht van de gemeenten voor een aantal afvalstromen te verschuiven naar de betrokken organismen, prioritair voor die circuits die niet gedekt worden door de gemeenten of de intercommunales. Dit is tot op heden echter nog niet het geval en de beschikbare gegevens en statistieken zijn gebaseerd op de vragenlijsten van de gemeenten. Het OWD heeft wel toegang tot de databanken van bijvoorbeeld FOST+. De geaggregeerde rapporten uit deze databanken kunnen in principe dienen als vergelijkingsbasis met de gegevens van de gemeenten en de intercommunales, voor specifieke afvalfracties.

SPECIFIEKE AFVALSTROMEN

Net zoals in het Vlaamse gewest is bijkomende gegevensinzameling nodig voor specifieke doelen, voornamelijk in het kader van een beleid rond specifieke afvalstromen. Het invoeren van terugnameplichten is steeds min of meer gecoördineerd en synchroon gebeurd voor de drie Belgische gewesten. Enkel voor verpakkingsafval is een vaste interregionale structuur, gebaseerd op een samenwerkingsovereenkomst, opgezet. Daarnaast worden in de verschillende gewesten dezelfde elf afvalstoffen onderworpen aan een terugnameplicht, maar bepalen de gewesten zelf het wettelijk kader en sluiten ze in principe autonoom en op eigen tempo MBO's af. Onder druk van de marktactoren, die immers op eenzelfde interne Belgische markt actief zijn, worden de MBO's echter sterk op elkaar afgestemd. Dezelfde principes die ook in paragraaf 4.1 werden beschreven, zijn ook voor Wallonië van toepassing:

- De gegevensinzameling en rapportering wordt door de beheersorganismen opgezet
- Afvalproductie wordt niet gerapporteerd; wel de hoeveelheden nieuwe producten die op de markt gezet worden en de hoeveelheid van dezelfde producten die ingezameld worden nadat ze in de afvalfase terecht zijn gekomen.
- Vaak wordt gebruik gemaakt van gegevens aangeleverd door de overbrengers van afvalstoffen.
- De gegevens worden in geaggregeerde vorm aangeboden.

¹⁴⁹ http://environnement.wallonie.be/rapports/owd/dechets_menagers/ibh_cadet/phase2rap3.pdf

¹⁵⁰ Volgens communicatie met Fabienne Lebizay, Office Wallon de déchet en <http://environnement.wallonie.be/>

- De kwaliteitscontrole wordt toevertrouwd aan de onafhankelijke bedrijfsrevisor van de beheersorganismen.

Ook aan andere meer toegespitste procedures wordt gegevensvergaring verbonden, zoals het grensoverschrijdend transport van afval of het beheer van dierlijke afvalstoffen.

4.2.3 Kwaliteit

Voor het huishoudelijk afval is tot op heden de belangrijkste gegevensstroom afkomstig van de jaarlijkse vragenlijst bij de gemeenten en intercommunales. Voor het laatste rapporteringsjaar heeft slechts één gemeente niet geantwoord dus de dekkingsgraad voor Wallonië is hoog. Op het ogenblik dat het NIS de gegevens voor 2006 nodig had voor de rapportering naar EUROSTAT, hadden echter 52 gemeentes nog niet geantwoord.

De dekking van de rapportering van huishoudelijk afval door de intercommunales is kleiner dan 100%: minstens 3 à 4 gemeenten zijn niet aangesloten bij een intercommunale en sommige gemeenten staan ook zelf in voor de (deur aan deur) inzameling van afval (restafval en grofvuil).

De gemeenten rapporteren in principe enkel afval afkomstig van de huishoudens, omdat de ophaling en verwerking van huishoudelijk afval hun wettelijke plicht is. Vergelijkbaar afval afkomstig van scholen en gemeentelijke administraties wordt echter vaak mee opgenomen in de cijfers. Bij de deur aan deur ophalingen is het om logistieke redenen vaak niet mogelijk om met huishoudelijk afval gelijkgesteld of vergelijkbaar bedrijfsafval van handelaars en kleine bedrijven te weren.

Een andere moeilijkheid situeert zich in de hoeveelheid geproduceerd bedrijfsafval. De statistieken van het OWD zijn gebaseerd op de geïntegreerde milieuenquête van ICEDD bij een 300-tal (grote) ondernemingen. Het wordt echter vermoed dat de hoeveelheid afval kan onderschat worden indien deze enkel wordt gebaseerd op bevraging van grote ondernemingen. Het afval van kleine bedrijven heeft immers een sterk verschillende samenstelling en extrapolatie op basis van grote bedrijven levert vermoedelijk een onjuist beeld.

4.2.4 Ervaringen en problemen

Rechtstreeks gemeten kwantitatieve gegevens over de fractie bedrijfsafval dat met het huishoudelijk afval mee ingezameld wordt zijn niet gekend. Waar het Vlaamse systeem werkt met subsidies voor gemeenten die minder dan 150 kg/inwoner restafval inzamelen, kiest Wallonië voor een systeem van heffingen voor gemeenten die restafval boven de vastgelegde norm produceren. Beide systemen hebben eenzelfde effect op de gegevensinzameling, ze zetten gemeenten ertoe aan het bedrijfsafval uit de cijfers voor gemengd huishoudelijk afval te weren. Dit kan door feitelijke fysisch gescheiden inzameling op te zetten voor beide fracties, of door het toepassen van rekenmodellen en inschattingen. Deze dynamiek heeft een effect op de gemeten trends in de productie van gemengd huishoudelijk afval.

De survey van NIS moet tegemoet komen aan het structurele gebrek, zoals boven geschetst, op vlak van gegevens over bedrijfsafvalstoffen.

4.2.5 Conclusies

Het Waalse systeem combineert verschillende bronnen, maar zit versnipperd over verschillende administraties waardoor een controle op de totale kwaliteit en het totale proces bemoeilijkt wordt. Het systeem baseert zich in enkele essentiële elementen ook op modellen of op afleidingen vanuit de Vlaamse cijfers. Door de uitbesteding van een deel van de afvalstatistiektaken naar het NIS draagt het Waalse Gewest slechts een deel van de administratieve kosten en wordt een belangrijk deel met federale middelen gerealiseerd.

De kwaliteit is goed voor huishoudelijk afval. Voor bedrijfsafval is ze gebaseerd op de grootte van de steekproef bij de bedrijven (10.000 in de NIS steekproef¹⁵¹) en de responsgraad (30%), en op de aannames die aan de grondslag liggen van de gebruikte modellen. De betrouwbaarheid van dit laatste cijfer (20.633 kton/jaar) neemt schijnbaar toe.

De responsgraad van slechts 30% in Wallonië heeft te maken met het ontbreken van een traditie inzake het melden van afvalstoffen door producenten, en met het feit dat de enquête niet verplichtend is. In Vlaanderen is de responsgraad systematisch hoger, omdat bedrijven reeds sinds 1983 een traditie hebben opgebouwd inzake het rapporteren van afvalgegevens, en omdat de melding verplicht is (ook als wordt ze niet gehandhaafd) voor de geselecteerde bedrijven.

4.3 AFVALGEGEVENS OP FEDERAAL NIVEAU INGEZAMELD (NIS)

4.3.1 Situering

Het NIS zorgt voor de communicatie van Belgische gegevens, samengesteld uit de gegevens van de drie gewesten, naar Eurostat in het kader van de Verordening Afvalstatistiek. Deze federale instelling heeft een questionnaire ontwikkeld die aan een beperkte groep van producenten wordt toegezonden.¹⁵² Deze survey heeft als doelstelling om de totale hoeveelheid geproduceerd afval van de industrie en de dienstensector te bepalen. Daarnaast berekent het NIS ook een aantal cijfers aan de hand van statistische modellen op basis van vroegere gegevens of op basis van gegevens in een andere regio. Modellen worden bijvoorbeeld gebruikt voor de afvalproductie van de sectoren betrokken bij het afvalbeheer (NACE 37, 51.57 en 90) of voor het bepalen van de huishoudelijke fractie binnen het gemeentelijk afval.

De informatie uit deze paragraaf is hoofdzakelijk afkomstig uit de twee kwaliteitsrapporten over de afvalstatistieken die tot op heden door het NIS werden opgemaakt.¹⁵³ Extra informatie werd bekomen via telefonische contacten met het NIS of de OWD.

Sectie 4.3.2.1 beschrijft kort de verschillende methodieken die werden gebruikt voor het samenstellen van de statistieken voor Wallonië en België. De datavergaring wordt gestructureerd in twee delen: een gedeelte over de productie van afval en een gedeelte over de verwerking van afval. De statistieken over de productie van afval worden op basis van verschillende databronnen en methodieken berekend. Deze kan verschillen naargelang de economische sector waarvoor de afvalproductie wordt berekend. In sectie 4.3.2.2 wordt dan kort beschreven welke bronnen gebruikt worden voor de statistieken over afvalverwerking.

Uit de aard van de activiteit van het NIS vloeit voort dat ze zich exclusief concentreren op statistiekvergaring in het kader van de Verordening Afvalstatistiek.

¹⁵¹ Waarbij ook een aantal bedrijven in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest opgenomen zijn

¹⁵² http://www.statbel.fgov.be/waste/form01_nl.pdf

¹⁵³ http://circa.europa.eu/Public/irc/dsis/pip/library?l=/wastesstatistics/regulat/data_transmission/quality_statistics&vm=detailed&sb=Title

4.3.2 Instrumentarium

4.3.2.1 Productie van afval

De gegevens voor bijlage 1 van de Verordening Afvalstatistiek omvat de facto een matrix voor de totale afvalproductie, opgedeeld per afvalcategorie conform de EWC-Stat code, en per economische activiteit. De berekening van de statistieken over afvalproductie is verschillend voor een aantal economische activiteiten. In het kwaliteitsrapport van 2008 (referentiejaar 2006) worden vijf groepen onderscheiden.

- Landbouw en de visserij; NACE-sectie A en B.
- Industriële sectoren; NACE-secties C tot F, met uitzondering van de economische activiteiten die gelinkt zijn met afvalbeheer en apart worden beschouwd
- Afval uit de afvalverwerking; NACE-codes 37, 51.57 en 90
- De diensten; NACE-secties G-Q. In 2006 was een afsplitsing en een aparte berekening van deze categorie nodig omdat de benodigde informatie niet tijdig beschikbaar was.
- De huishoudens worden eveneens als een (individuele) economische activiteit beschouwd.

In Tabel 4.3.10 wordt beschreven hoe NIS op basis van gegevens van de gewesten en op basis van eigen survey activiteiten het totaal voor België berekent. Dit is van belang voor de Waalse cijfers omdat voor bepaalde categorieën geen andere gegevensbronnen beschikbaar zijn dan de federale survey activiteit.

Tabel 4.3.10 NIS benadering voor het bepalen van de totale Belgische afvalproductie

Afvalsoort	Gegevensbron						
	A	B	C tot F	G tot Q	Nace 37, 51.57, 90 (afvalindustrie)	Huis-houdens	
1	OVAM survey + NIS survey voor Wallonië + inschatting voor bosbouw	Bronnen uit de literatuur (universitaire survey 2004)	<ul style="list-style-type: none"> • Brussel en Wallonië: NIS (gecombineerd met een OESO survey om administratieve lasten te beperken voor de respondenten) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gestratificeerde survey: • Vlaanderen: door OVAM 	<ul style="list-style-type: none"> • gestratificeerde survey • Vlaanderen: door OVAM • Brussel en Wallonië: NIS op basis van een model, de survey resultaten voor Brussel en Wallonië hebben vertraging • Het niet huishoudelijk gedeelte van NACE categorie 20-HH is toegevoegd en een deel van het ELV afval is toegevoegd 	<ul style="list-style-type: none"> • gestratificeerde survey • Vlaanderen: door OVAM • Brussel en Wallonië: NIS inschatting gebaseerd op modellen 	Inzameling van gegevens bij de gemeenten door de drie gewesten, gebruik van modellen om het gedeelte huishoudelijk afval af te splitsen van het totaal 'gemeentelijk afval' + toevoegen van een gedeelte van het ELV afval
2							
...							
...							
...							
45							
46							
47							
48							

Landbouw, bosbouw en visserij

De afvalproductie van de landbouwsector wordt voor Wallonië berekend via een survey van het NIS. De survey werd opgestart in 2003 voor het volledige Belgische grondgebied en voor het eerst uitgevoerd in 2004 met als bedoeling om deze tweejaarlijks te herhalen (Kestemont et al, 2005).¹⁵⁴ De voornaamste doelstelling is het bepalen van de geproduceerde hoeveelheid afval in deze sector. De pilotstudie voerde een onderzoek uit voor een steekproefpopulatie van 1500 Belgische landbouwbedrijven, samengesteld op basis van regio, technische oriëntatie (soorten gewassen, veteelt, ...) en grootte. De responsgraad in 2004 was 37% (24% bruikbaar). De survey werd herhaald voor Wallonië en Brussel in 2006 op een steekproef van 500 landbouwbedrijven met een hogere responsgraad.

Voor het afval afkomstig van de bosbouw (NACE-sectie A, aandeel lager dan 1% van het totaal van NACE-sectie A) en de visserij (NACE-sectie B of categorie 2) werd een schatting uitgevoerd op basis van literatuurgegevens en bestaande studies. De statistieken werden via dezelfde methodiek bepaald als voor

¹⁵⁴ Statistics Belgium, working paper n°10, Pilot study on statistics on waste in agriculture, fishing and forestry (FOD Economie, 2005); pilotstudie uitgevoerd in het kader van de Verordening Afvalstatistiek

het rapporteringsjaar 2006 (gegevens 2004), maar toen had België nog een afwijking gekregen op de bepalingen van de Verordening Afvalstatistiek, en moesten de statistieken voor deze sectoren in principe nog niet gerapporteerd worden.

Industrie

Voor de tweede groep statistieken, namelijk het afval geproduceerd door de "industriële" activiteitscategorïen (NACE-secties C-F of categorieën 3-15), werden de gegevens eveneens ingezameld aan de hand van surveys. Voor het Waalse Gewest worden 2 surveys uitgevoerd voor het industriële afval. De gegevens zijn enerzijds afkomstig van een bevraging georganiseerd door het NIS en anderzijds komen de gegevens van een aantal Waalse ondernemingen die individueel worden bevraged via het ICEDD in het kader van de geïntegreerde milieu-enquête. Om dubbele bevraging te voorkomen beperkt het NIS de eigen survey tot de rest van de populatie.

De survey opgesteld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek is terug te vinden via de site van de FOD Economie.¹⁵⁵ De steekprofeenheid voor deze statistische bevraging is gebaseerd op de lokale eenheid of de exploitatiezetel. Verschillende lokale eenheden van één bedrijf kunnen een verschillende NACE-code hebben, op basis van hun activiteit. De bedrijven die reeds worden bevraged via de geïntegreerde milieu-enquête van ICEDD maken ook deel uit van de steekproefbasis, maar worden in voorkomend geval verwijderd uit de steekproef om dubbele bevraging te vermijden.

De stratificatie voor de NIS-survey gebeurt op basis van drie criteria:

- economische activiteit via groepen van NACE-codes, gebaseerd op homogeniteit met betrekking tot te verwachten afvaltypes per sector (volgens OVAM)
- grootte van het bedrijf (lokale eenheid), op basis van aantal werknemers en de RSZ-klasse (5 klassen)
- regio, de survey wordt enkel uitgevoerd in het Brussels en Waals Gewest

De doelpopulatie voor Wallonië en Brussel (industrie en diensten, exclusief NACE 37, 90 en 51.57) was voor 2006 gelijk aan 95.063 ondernemingen.

De steekproefgrootte bedraagt ongeveer 10.000 bedrijven met een responsgraad van ongeveer 30%. Na de data-inzameling en de integratie van de resultaten afkomstig van ICEDD worden de resultaten geëxtrapoleerd.

Diensten

De hoeveelheid afval in de activiteitscategorie diensten (16) moest voor het eerst worden gerapporteerd voor het referentiejaar 2006 (afwijking voor België in Verordening EC 1829/2004 van 21 oktober 2004). De diensten werden ook mee opgenomen in de survey van het NIS maar door een onverwacht sterke respons waren de resultaten niet tijdig verwerkt voor de rapportering. De cijfers voor Wallonië werden voorlopig door het NIS geschat op basis van een statistisch model maar worden eind 2008 vervangen door de resultaten van de survey.

Sectoren gerelateerd aan afvalbeheer

Voor de activiteitscategorïen gerelateerd aan het afvalbeheer (17-19) worden aparte statistieken bepaald. De hoeveelheid geproduceerd afval werd bepaald aan de hand van statistische modellen opgesteld door het NIS. Voor de verschillende sectoren werd de "economische structuur" van de sector anno 2006 gecombineerd met de gerapporteerde afvalstatistieken van 2004. Er werd met andere woorden een coëfficiënt berekend op basis van het Waalse (en Brusselse) economische "belang" in deze respectievelijke sectoren anno 2006. Deze coëfficiënt wordt dan toegepast op de hoeveelheden van 2004

¹⁵⁵ http://www.statbel.fgov.be/waste/form01_nl.pdf

en gecombineerd met de Vlaamse resultaten tot een totaalcijfer voor België. Het is de bedoeling dat deze sectoren niet enkel worden opgenomen in de globale survey van het NIS voor de bepaling van de afvalproductie, maar tegelijk zou er een exhaustieve bevraging gebeuren naar de verwerking van afval.

Huishoudens

Voor het bepalen van het aandeel van de huishoudens in het gemeentelijk afval worden in de drie Belgische regio's eigen methodes gebruikt. De fractie afkomstig van huishoudens moet immers apart gekend zijn aangezien ze ook als een aparte activiteitscategorie worden beschouwd. Wanneer de herkomst van het afval niet voorhanden is via de statistieken van de afvalinzamelaars, dan wordt de uitsplitsing gemaakt aan de hand van regressieverbanden. Er werd namelijk een correlatie vastgesteld met bijvoorbeeld parameters als gemeentelijk inkomen en landgebruik door verschillende economische sectoren. Op basis hiervan wordt per soort afval een coëfficiënt berekend voor de afsplitsing van de fractie afkomstig van huishoudens.¹⁵⁶

4.3.2.2 Afvalverwerking

Het NIS baseert zich voor de gegevens inzake afvalverwerking op de regionaal aangeleverde statistieken.

De Belgische regio's bezorgen onafhankelijk van elkaar de informatie over de afvalverwerking in elke regio. Ze zijn dan ook zelf verantwoordelijk voor de selectie van de relevante installaties in hun regio. Het aantal verwerkingsinstallaties kan in principe worden geïdentificeerd via de databank van de milieuvergunningen. De regio's zijn immers zelf volledig verantwoordelijk voor de afgifte van milieuvergunningen voor afvalverwerking (recyclage en eindverwijdering). Daarnaast beschikt DGRNE-OWD ook over de gegevens van andere administratieve bronnen, bijvoorbeeld de periodieke aangiften van verwerkte afvalhoeveelheden per installaties. Tot slot beschikt de OWD administratie over de gedetailleerde informatie voor die bedrijven die de geïntegreerde milieuenquête beantwoorden. Deze enquête peilt expliciet naar verwerkte hoeveelheden per afvalcategorie en type verwerking.

Voor de statistieken voor afvalverwerking zijn de cijfers gebaseerd op de bevraging door ICEDD. Extrapolatie naar een volledige Waalse populatie was echter niet mogelijk aangezien de totale populatie niet voldoende gekend is. In principe zou de populatie moeten kunnen afgeleid worden uit de verstrekte milieuvergunningen, met inbegrip van alle recyclage binnen productiebedrijven. Het aantal afvalverwerkingsinstallaties per regio en de (rest-)capaciteit wordt aangeleverd door de OWD op basis van bestaande administratieve bronnen.

Het NIS voorziet om voor het referentiejaar 2008 ook de afvalverwerkers (NACE 37, 51.57 en 90¹⁵⁷ te bevragen naar zowel afvalproductie als afvalverwerking).

4.3.3 Kwaliteit

Deel 2 van het kwaliteitsrapport 2006 dat werd opgesteld door het NIS, beschrijft in detail de kwaliteit van de gerapporteerde gegevens, volgens de evaluatiecriteria bepaald in de verordening 1445/2005 van 5 september 2005. Deze criteria bespreken achtereenvolgens de relevantie, de nauwkeurigheid, de tijdigheid, de toegankelijkheid en de vergelijkbaarheid en de coherentie van de afvalgegevens.

¹⁵⁶ Meer details in de bijlagen van de kwaliteitsrapporten. Deze correlatie en regressies werden opgesteld door het NIS op basis van gegevens van ruim onderzoek door OVAM voor Vlaanderen. Deze gegevens werden gecombineerd met een aantal administratieve gegevens voor het Waalse Gewest (kadastraal inkomen, terreingebruik, aantal inwoners...). Telefonisch bevestigd door Jan Robben van het NIS, 29 oktober 2008

¹⁵⁷ De codes 37, 51.57 en 90 uit de oude NACE rev.1 komen overeen met de codes 38 en 46.77 in de nieuwe NACE rev. 2.

Het luik relevantie beschrijft wie gebruik wil maken van de informatie en waarvoor. Daarnaast moet aangegeven worden hoe volledig de informatie is en bij eventuele lacunes moet een oplossing voor de toekomst vermeld worden. Voor België wordt bevestigd dat de afvalgegevens gebruikt worden voor het (milieu-)beleid van de verschillende gewesten, mede voor de invoering van indicatoren en het bepalen en evalueren van specifieke targets. Het kwaliteitsrapport vermeldt een aantal ontbrekende gegevens in de rapportering naar EUROSTAT. Zoals hierboven werd vermeld, was het resultaat van de NIS-survey voor de activiteiten categorie 'diensten' niet tijdig beschikbaar. In afwachting van de resultaten van de survey, werd de rapportering van de afvalproductie voor deze sector via een model van het NIS berekend op basis van de resultaten voor Vlaanderen. Een andere lacune in de rapportering is de beschikbare capaciteit voor verbranding. Deze is enkel gekend in ton per jaar terwijl ook het energierendement moet gekend zijn. Er wordt voorgesteld om deze in te schatten via verbeterde conversiefactoren. Er zijn conversiefactoren voor het referentiejaar 2004 beschikbaar voor het verbranden van hout onder R1, en het verbranden van afval zonder energiewinning (D10).

De nauwkeurigheid van de gegevens is dan weer afhankelijk van de gebruikte methodiek en de beschikbaarheid van de verschillende gegevens. In de Verordening betreffende de evaluatie van de afvalstatistiek wordt opgelegd om de COV (variantie-coëfficiënt) te bepalen voor de berekende hoeveelheden geproduceerd en verwerkt afval. Dit is echter niet mogelijk op de totale geaggregeerde Belgische gegevens, aangezien deze cijfers samengesteld zijn aan de hand van verschillende methodieken. Verder wordt ook beschreven hoe een volledige dekking wordt bekomen via een combinatie van de NIS-survey in Brussel en Wallonië en de OVAM-survey in Vlaanderen.

Voor de inschatting van het aandeel huishoudelijk afval in het gemeentelijk afval wordt volgende techniek gebruikt, net zoals ook in Vlaanderen: De gemeenten waarvoor voldoende informatie beschikbaar is over de herkomst van het afval dienen als basis voor de bepaling van de correlatie en een regressiemodel, wat dan kan gebruikt worden voor de gemeenten waar de splitsing van het gemeentelijk afval in huishoudelijk en bedrijfsafval niet beschikbaar is. Een mondelinge communicatie van Jan Robben (NIS) leert dat ook de Vlaamse verhoudingen gebruikt worden om in een Waalse context onderscheid te maken tussen effectief huishoudelijk afval en ander afval ingezameld via de gemeentelijke kanalen. Er wordt ook vermeld dat de hoeveelheid verwerkt groenafval misschien wordt onderschat, doordat de inwoners soms de mogelijkheid hebben om op het containerpark compost of mulch op te halen voor eigen gebruik in de tuin, vooraleer het geteld wordt bij het verlaten van het containerpark voor verdere verwerking of professioneel gebruik. Tenslotte vermeldt het rapport ook nog het probleem van de non-responses en de voornaamste problemen bij het verwerken van de informatie: cijfers uitgedrukt in verkeerde eenheid (kilogram in plaats van ton), verkeerde bedrijfsgegevens of activiteitscode, verkeerde classificatie van het afval door de respondent.

Het probleem van tijdigheid van de informatie werd reeds kort aangehaald. De survey over de diensten was niet tijdig beschikbaar door de (onverwacht) grote responsgraad na een eerste rappel. Er werd voor gekozen om de data-instream niet te onderbreken en om de resultaten als herziening in een latere fase door te sturen naar Eurostat. Vermits België ook voor het basisjaar 2004 een vrijstelling had bekomen voor de activiteiten categorie 'diensten' kunnen de resultaten niet vergeleken worden.

Voor de criteria toegankelijkheid, vergelijkbaarheid en coherentie werden voor Wallonië geen specifieke opmerkingen gemaakt. De cijfers die aan Eurostat werden gecommuniceerd worden ook gepubliceerd door de Waalse autoriteiten. Er worden geen toekomstige wijzigingen verwacht in de verschillende berekeningsmethoden.

Voor het bepalen van het droge gewicht van een aantal slibvormige afvalsoorten, waarvoor enkel het nat gewicht gerapporteerd wordt in de verschillende gewesten, wordt gebruik gemaakt van door EUROSTAT ontwikkelde conversiefactoren.

EVALUATIE VAN DE KWALITEIT

De kwaliteit van de rapportering is doorheen de jaren toegenomen. Tabel 4.3.11 toont de evolutie van de gerapporteerde cijfers voor België, samengesteld door het NIS vanuit de cijfers voor de drie gewesten, vergeleken met de cijfers voor Vlaanderen, voor de totale afvalproductie.

Kolom twee bevat de cijfers zoals gerapporteerd op de website van NIS¹⁵⁸. Deze bevat echter verouderd cijfermateriaal.

Kolom drie bevat het Belgisch samengesteld cijfer, door NIS gerapporteerd in het kader van de OESO/EUROSTAT joint questionnaire, en zoals gepubliceerd op de website van EUROSTAT. Deze rapportering stopt vanaf 2003 en wordt vervangen door de Verordening afvalstatistiek.

Kolom vier bevat het Belgisch samengesteld cijfer, door NIS gerapporteerd in het kader van de Verordening afvalstatistiek (=Waste Statistics Regulation WSR), en zoals gepubliceerd op de website van EUROSTAT.

Kolom vijf bevat de cijfers voor Vlaanderen, waarbij de totale productie voor bedrijfsafvalstoffen samengeteld is met de totale productie voor huishoudelijke afvalstoffen, op basis van de publicaties 'bedrijfsafvalstoffen, cijfers en trends' en 'uitvoeringsplan huishoudelijk afval, evaluatie 2006', beide gepubliceerd op de OVAM website.

In kolom zes wordt de Vlaamse productie van de Belgische aftgetrokken om een indicatie te krijgen van de afvalproductie in Brussel en Wallonië. Dit wordt procentueel uitgedrukt in kolom zeven.

Tabel 4.3.11 Vergelijking Belgische en Vlaamse totale afvalproductie

Productiejaar	Cijfers NIS (kton)	Cijfers OE/EU joint questionnaire (kton)	Cijfers WSR (kton)	Cijfers Vlaanderen (kton)	Afgeleide cijfers Wallonië en Brussel (kton)	% Wallonië en Brussel
2000	35.452	36.688		31.912	4.776	13.0%
2001		37.094		31.576	5.518	14.9%
2002		36.367		29.822	6.545	18.0%
2003				32.928		
2004			52.809	32.146	20.663	39.1%
2005				38.417		
2006			59.351			

Opvallend is hoe de inschatting van de totale Belgische productie van afval tot 2002 niet consistent is met de Vlaamse productie, wat kan te wijten zijn aan gebrekkige Waalse cijfers. De afgeleide cijfers voor Brussel en Wallonië zijn een zware onderschatting, wat indirect een hypothese legt op de geloofwaardigheid van de ICEDD statistieken. Vanaf 2004 worden in de cijfers ook de resultaten van de NIS survey in Wallonië en Brussel mee opgenomen, en is de verdeling van de afvalproductie over België meer geloofwaardig. Het Belgische cijfer voor 2006 is een NIS inschatting die nog niet getoetst kan worden aan officiële OVAM cijfers.

¹⁵⁸ http://www.statbel.fgov.be/figures/d143_nl.asp

4.3.4 Ervaringen en problemen

Voor de rapportering naar EUROSTAT berekent het NIS welke fractie wordt toegewezen aan bedrijven en welke fractie afkomstig is van huishoudens. De maandelijkse aangiftes van de intercommunales ten aanzien van de gewesten kunnen als vergelijkingsbasis en controle-instrument dienen.

Voor het bedrijfsafval is er een onderscheid in de beschikbaarheid van gegevens voor enerzijds gevaarlijk afval en anderzijds het andere bedrijfsafval. In een milieurapport over het jaar 2006 wordt het probleem signaleerd dat de bestemming van niet-gevaarlijk afval na een eerste behandelfase niet gekend is.¹⁵⁹ In het algemeen is blijkaar te weinig informatie centraal beschikbaar over ophalingen van bedrijfsafval.¹⁶⁰ Voor beleidsindicatoren geeft dit bijvoorbeeld een probleem wanneer geëvalueerd wordt wat de effecten van preventiemaatregelen zijn op het totale huishoudelijke afval. Een stabilisering van de hoeveelheid huishoudelijk afval kan met andere woorden ook het gevolg zijn van een toenemend aantal (kleine) bedrijven dat afvalophaling laat uitvoeren door private ondernemingen en niet langer een beroep doet op de diensten van de intercommunales.

4.3.5 Conclusies

Een structureel probleem zit in de gespreide manier waarop de gegevens ingezameld worden, enerzijds door het NIS en anderzijds door OWD en ICEDD, en door het BIM en OVAM. De competenties van het NIS zijn in het bijzonder toegespitst op statistische technieken, maar ze zijn niet ingebed in de afvaladministratie en hebben daardoor problemen bij het valideren van de ruwe gegevens, de interpretatieverschuivingen in het gebruik van de afvalcodes of de toekenning van de NACE-codes. De NACE-code van een bedrijf wordt niet afgestemd op de activiteiten die aan de bron liggen van de grootste afvalstroom of de grootste impact hebben op de afvalproblematiek, maar wel op de omzet van het bedrijf. Specifiek op vlak van kleinere afvalophalers, die vaak eerder gekend zijn als transportbedrijf of als loonwerker, kan dit problemen opleveren. Ook op vlak van de aannames die in de gebruikte modellen gemaakt worden is afvalexpertise noodzakelijk. Anderzijds beschikt OWD en ICEDD in mindere mate over de zuiver technische statistische expertise voor het uitbouwen van een verantwoorde steekproef of het realiseren van een wetenschappelijke extrapolatie. Tenslotte kan het spreiden van de bevoegdheden en de taken op vlak van afvalstatistiek over twee instellingen (binnen een federale en een gewestelijk niveau) het gevaar meebrengen van een uiteenlopende aanpak en van dubbelrapporteringen. Onder meer op vlak van landbouwafvalstoffen in 2004 was dit het geval tussen NIS en Vlaanderen, maar ten aanzien van Waalse gegevensinzameling wordt er wel degelijk op gelet om dubbelrapportering te vermijden.

4.4 AFVALGEGEVENS IN NEDERLAND

4.4.1 Situering

De wettelijke basis voor de inzameling van afvalstatistiek is de Wet van 20 november 2003, houdende vaststelling van een wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek (*Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek*) en het Besluit van 10 december 2003, houdende uitvoering van artikel 33, tweede, derde en vierde lid, van de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek (*Besluit gegevensverwerving CBS*). Naast het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn nog verschillende andere instellingen betrokken bij de inzameling van afvalstoffengegevens, maar het is het CBS dat de centrale rapportering naar EUROSTAT doet in het kader van de Verordening Afvalstatistiek.

¹⁵⁹ http://environnement.wallonie.be/eew/rapportProblematique.aspx?id=DEC_02

¹⁶⁰ http://environnement.wallonie.be/eew/rapportProblematique.aspx?id=DEC_01

In volgende paragrafen worden de belangrijkste instellingen die betrokken zijn bij gegevensinzameling kort besproken. In hoofdstuk 4.4.2 wordt besproken welke gegevens ze precies verzamelen en op welke manier.

- Centraal bureau voor de statistiek: heeft tot taak het “verzamelen en bewerken van gegevens met als doel het publiceren van statistieken ten behoeve van praktijk, beleid en wetenschap”. Naast de verantwoordelijkheid voor de nationale (officiële) statistieken is het CBS ook belast met de productie van Europese (communautaire) statistieken. Om de burger en bedrijven zo minimaal mogelijk te belasten, wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande administratieve bronnen van de overheid en buiten de overheid (maar wel gefinancierd met publieke middelen). De gegevens uit deze bestanden worden kosteloos aan het CBS verstrekt. Voor zover bestaande registraties niet toereikend zijn, houdt het CBS ter aanvulling jaarlijks enquêtes onder bedrijven en burgers. Bedrijven kunnen onder bepaalde voorwaarden verplicht worden gegevens aan het CBS te verstrekken. Die verplichting kan het CBS zelf kracht bijzetten met bestuurlijke boete en lastgeving onder dwangsom. Het CBS op zijn beurt is verplicht tot geheimhouding van de individuele gegevens.¹⁶¹
- Senternovem (Uitvoering Afvalbeheer): Senternovem is een agentschap van het ministerie van Economische Zaken, dat instaat voor de uitvoering van het beleid inzake duurzaamheid en innovatie. Onderdeel van Senternovem is het kenniscentrum Uitvoering Afvalbeheer. Dit orgaan is het centraal aanspreekpunt voor overheden en bedrijven op het gebied van afval. Zij voert programma's, subsidieregelingen en (inter)nationale regelgeving uit. Daarnaast ondersteunt zij de voorbereiding en evaluatie van het afvalbeleid. Overheden en bedrijven kunnen bij Uitvoering Afvalbeheer terecht voor kennisuitwisseling, financiële steun en vergunningen. Eén van de kerntaken is het monitoren en evalueren van het afvalbeleid.¹⁶²
- Landelijk Meldpunt Afvalstoffen: Hieronder worden gevat alle afvalinstallaties (verbrandingsinstallaties, stortplaatsen, composteerders, op- en overslagbedrijven, sorteerdere en brekers) die onder provinciale bevoegdheid vallen. Recyclagebedrijven (onder meer verwerkers van papier, textiel, metalen, schroot en glas) vallen in principe niet onder de provinciale bevoegdheid en worden dus niet door het LMA gevat, tenzij ze meer dan 50m³ afval opslaan. De gevatte bedrijven dienen elke ontvangst of afgifte van een afvalstroom te melden aan het LMA, onder meer hoeveelheid, aard en eigenschappen van de afvalstoffen en de betrokken partijen dienen gemeld te worden.¹⁶³

4.4.2 Instrumentarium

4.4.2.1 Productie van afval

Het monitoren van afvalproductiegegevens gebeurt in Nederland op basis van zogenaamde 'doelgroepen'. Het centrale idee achter de doelgroepenmonitoring is dat per doelgroep zo gedetailleerd mogelijk inzicht kan bekomen worden in het ontstaan en het beheer van het afval uit die doelgroep. Waar mogelijk en relevant worden binnen diverse doelgroepen een of meerdere afvalstromen onderscheiden. De mate van detail die gehanteerd wordt bij het opsplitsen van afval per doelgroep wordt bepaald door het feit of er voor de betreffende afvalstoffen taak- of doelstellingen zijn geformuleerd. De gehanteerde doelgroepen zijn zodanig gedefinieerd dat ze elkaar niet overlappen¹⁶⁴:

¹⁶¹ www.cbs.nl

¹⁶² www.uitvoeringafvalbeheer.nl

¹⁶³ www.lma.nl

¹⁶⁴ Nederlands afval in cijfers, gegevens 2000-2005 (Senternovem, 2006)

- Consumenten
- Verkeer en vervoer
- Landbouw, bosbouw en visserij
- Industrie
- Handel, diensten en overheid
- Bouw
- Energievoorziening
- Rioolwaterzuiveringsinrichtingen
- Openbare drink- en industriewatervoorziening

Naast de bovenstaande negen doelgroepen is er nog een tiende doelgroep, namelijk de afvalverwerkingsbedrijven. Om dubbeltellingen te voorkomen in het totale Nederlandse afvalaanbod is deze tiende doelgroep niet meegenomen in de doelgroepenmonitoring. De doelgroepenmonitoring is opgezet om de totale hoeveelheid afval in Nederland te bepalen en de input van de bedrijven uit deze tiende doelgroep is al meegeteld bij één van de andere doelgroepen (zie verder 4.4.2.2).

Consumenten

Het afval uit de doelgroep consumenten wordt in twee afvalstromen onderverdeeld: huishoudelijk afval en grof huishoudelijk afval. De informatie over de omvang van deze afvalstromen is afkomstig van de jaarlijkse enquête "Gemeentelijk afval" van CBS. Deze enquête wordt naar alle gemeenten in Nederland gestuurd, en kende in 2006 een respons van 95,5% of 435 gemeenten. Bij het binnenhalen van de enquêtes wordt gestreefd naar een 100% dekkingsgraad bij de grootste gemeenten (gemeenten met een inwoneraantal van meer dan 100.000 inwoners). Dit heeft geresulteerd in een dekkingsgraad op basis van het aantal inwoners van 96,6%.

Voor de niet-responderende gemeenten en de gemeenten die onvolledig enquêtes opleveren, voert CBS bijschattingen uit. Deze bijschattingen zijn gebaseerd op de gegevens die wel beschikbaar zijn, en waarbij een extrapolatie wordt gemaakt op basis van de gemiddelde stedelijkheidsklasse (= 'adressendichtheid') van een bepaalde gemeente. Verder maakt het CBS gebruik van andere bronnen om een zo betrouwbaar mogelijk beeld te krijgen van de totale hoeveelheden. Waar mogelijk worden deze gegevens vertaald naar de afzonderlijke gemeenten.

Andere gegevensbronnen zijn onder meer:

- Gegevens verzameld via federaties, zoals de Federatie Nederlandse Oudpapier Industrie (FNOI). De FNOI enquêteert jaarlijks alle bij haar aangesloten papierfabrieken naar de aangeboden hoeveelheden papier (en de herkomst daarvan), op basis waarvan vervolgens een nationale hoeveelheid wordt geschat.
- Gegevens verzameld via organisaties die de terugnameplicht in opdracht van de industrie uitvoeren, zoals de NVMP (organisatie die de terugnameplicht voor elektrische en elektronische apparaten uitvoert; vergelijkbaar met Recupel in België) en ICT-milieu (organisatie die de terugnameplicht voor ICT-apparatuur uitvoert), die aan het ministerie van VROM de hoeveelheid afgedankte elektrische en elektronische apparatuur dienen te rapporteren.

Verkeer en vervoer

Onder het afval van de doelgroep verkeer en vervoer vallen de afvalstromen autowrakken, autobanden, afval van de scheepvaart en overig als gevaarlijk afval gemeld afval uit de transportsector.

De hoeveelheid in Nederland afgedankte autowrakken wordt berekend door het CBS (Statistiek Voertuigwrakken). Het CBS baseert zich op cijfers van de Rijksdienst voor het Wegverkeer. Via deze

statistiek is informatie beschikbaar over het aantal voertuigen, het gemiddelde gewicht van voertuigen en het totale gewicht aan voertuigen die voor de sloop zijn vrijgekomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen personenauto's, bestelauto's en overige bedrijfsauto's. Vermits het om een complete inventaris gaat, dienen geen bijschattingen gemaakt te worden.

De afvalcijfers voor autobanden worden aangeleverd door Vereniging Band en Milieu, de beroepsfederatie van producenten en importeurs van autobanden en producenten en importeurs van aanhangwagens en caravans. De cijfers worden berekend op basis van het totaal aan personen- en bestelautobanden voor de vervangingsmarkt. Exacte cijfers bekomen over het deel autobanden dat vrijkomt door vervanging, is moeilijk. Hierbij speelt immers dat vrachtwagenbanden vaak meerdere malen van een nieuw loopvlak worden voorzien, waardoor de inschatting van hun levensduur en ritme van vervanging bemoeilijkt wordt. De Vereniging Band en Milieu stelt dat een niet verwaarloosbaar deel van de afgedankte autobanden die op de Nederlandse markt terechtkomt, niet afkomstig is van de Nederlandse vervangingsmarkt. Het bestaat uit afval van de primaire banden van ingevoerde nieuwe voertuigen, of van de banden van ingevoerde tweedehandsvoertuigen, in beide gevallen dus banden die oorspronkelijk geproduceerd en vermarkt werden buiten Nederland, en waarover de Vereniging dus niet over eerstehands gegevens beschikt.

Het aanbod van scheepvaartafvalstoffen is gebaseerd op de bij het LMA gemelde jaarlijkse hoeveelheid gevaarlijk afval van Nederlandse en buitenlandse schepen dat in Nederland wordt afgegeven. In tegenstelling tot alle andere afvalstromen is het voor scheepvaartafvalstoffen niet mogelijk een inschatting te geven van alleen het Nederlandse scheepvaartafval zoals dat in Nederland en/of het buitenland wordt afgegeven. Voor elke afvalstroom wordt een eigen (en vast) verwerkingsprofiel verondersteld, waaruit per afvalstroom een procentuele verdeling over de afzonderlijke technieken bepaald wordt.

Vanuit de transportsector wordt ook gevaarlijk afval gemeld bij het LMA. De be-/verwerking van de afvalstoffen wordt op een manier vergelijkbaar met de berekening voor de verwerking van scheepvaartafvalstoffen bepaald.

Landbouw, bosbouw en visserij

Voor afval uit de landbouw is geen monitoringsysteem beschikbaar dat jaarlijks of periodiek basisgegevens genereert. Daarom werd in 2004 een berekeningsmodel ontwikkeld door CSB. Enkele variabelen zijn bijvoorbeeld het areaal champignonteelt, het areaal glastuinbouw, de omvang van de rundveestapel, enz. Voor de berekening van het gemengd afval uit de visserij wordt met een standaard verbruikshoeveelheid per afvalstof per zeeman rekening gehouden. Enkele uitgangspunten zijn verder dat de resten van landbouwproducten, die na het oogsten op het land blijven liggen (en later worden ondergeploegd), niet als afvalstoffen worden gezien en dus buiten de afvalstofstatistieken vallen. Dit geldt ook voor het hout dat overblijft/achterblijft in bossen na zogenaamde dunningoperaties en het aftoppen van gekapte bomen bij natuur- en bosbeheer.

Industrie

Tweejaarlijks houdt het CBS een bedrijfsafvalstoffenenquête bij bedrijven die horen tot NACE-codes 10 tot 41 (sectoren delfstofwinning, industrie en nutsbedrijven). Hiertoe worden bedrijven ingedeeld in 7 klassen in functie van hun aantal werknemers: minder dan 10 werknemers, 10 tot 19, 20 tot 49, 50 tot 100, 100 tot 200, 200 tot 500, en meer dan 500 werknemers. Bedrijven die meer dan 200 werknemers tellen, dienen allemaal hun afvalstoffengegevens tweejaarlijks te rapporteren aan CBS. Voor de overige klassen wordt een steekproef genomen. Uitzondering zijn de bedrijven die jaarlijks een milieujaarverslag moeten indienen: zij dienen niet apart de bedrijfsafvalstoffenenquête in te vullen, maar de gegevens uit het milieujaarverslag worden rechtstreeks gebruikt door het CBS.

Handel, diensten en overheid

Het afval van de doelgroep handel, diensten overheid (HDO) omvat het (niet-gevaarlijk) bedrijfsafval uit de kantoor-, winkel- en dienstensector (KWD-sector ofwel KWD-afval), het reinigingsdienstenaafval (ofwel afval van onderhoud van openbare ruimten), veilingafval en het gemeld gevaarlijk afval dat bij al deze activiteiten vrijkomt.

Het KWD-afval wordt geschat op basis van een jaarlijkse telefonische enquête bij een 1000-tal bedrijven. De meest recente questionnaire (voor het productiejaar 2005) is opgenomen in Bijlage 11. Het is een eenvoudige vragenlijst die als voordeel heeft dat hij gemakkelijk door de doelgroep kan ingevuld worden. Nadelen zijn de beperking tot de opgesomde selectieve stromen, zonder de mogelijkheid informatie over andere stromen mee te delen, en de vraag om de percentages verpakkingsafval in te schatten in plaats van te meten en rechtstreeks te rapporteren. Tenslotte zegt de enquête niets over de bestemming of de verwerkingswijze van de afvalstoffen, wat wel een belangrijke lacune is.

Gegevens over reinigingsdienstenaafval ofwel afval van het onderhoud van openbare ruimten zijn afkomstig van het CBS, via haar enquête Gemeentelijk Afval. Op basis van deze enquête is het CBS in staat het aanbod, onderverdeeld naar de categorieën veegafval, marktafval, plantsoen/ groenaafval, drijfafval (roostergoed) en riool-kolkafval (RKG-slib), te berekenen als ook de verwerking ervan. Bij de verwerking van reinigingsdienstenaafval maakt het CBS in haar enquête onderscheid tussen direct hergebruik, composteren, scheiden achteraf, verbranden en storten.

Er is slechts zeer gedateerde informatie beschikbaar over de hoeveelheid veilingafval. Voor de jaren 2000 tot en met 2004 is aangenomen dat elk jaar ongeveer 160 kton veilingafval ontstaat, waarvan 125 kton hergebruikt wordt (in de vorm van compost), 20 kton verbrand en 15 kton gestort.

Bouw

Afval uit de doelgroep bouw omvat al het afval dat vrijkomt bij de bouw, sloop of renovatie van woningen, utiliteitsgebouwen of weg- en waterbouwkundige werken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gevaarlijk en niet-gevaarlijk bouw- en sloopafval. Tweejaarlijks wordt een inventaris opgemaakt van de brekers en sorteerdere, en wordt een schriftelijke enquête verstuurd aan de actieve bedrijven. Extrapolaties worden gemaakt om ontbrekende gegevens van niet-respondenten bij te schatten. De resultaten worden getoetst aan de resultaten van vorige jaren en bij de sector zelf. In 2006 was de respons 55% van de brekers en 34% van de sorteerdere. Omdat vooral de grote bedrijven de surveys beantwoordden was echter 98% van het breekafval en 70% van het sorteerafval gedekt.

Energievoorziening

Afval uit de doelgroep energievoorziening omvat zowel de elektriciteitscentrales als de delfstoffenwinning. Afval van elektriciteitscentrales betreft hoofdzakelijk de reststoffen die ontstaan in kolencentrales. Men dient hierbij onderscheid te maken tussen de centrales waar kolen verbrand worden en centrales voor het vergassen van kolen. Informatie over de productie en afzet van reststoffen van kolengestookte elektriciteitscentrales is beschikbaar via het milieujarverslag van de Vliegassunie. De Vliegassunie is opgericht om de door de Nederlandse elektriciteitscentrales geproduceerde reststoffen op de markt te brengen. Voor de afvalstoffen vrijgekomen uit de enige kolenvergassingsinstallatie (de Willem-Alexander Centrale) wordt gebruik gemaakt van het milieujarverslag van de betreffende installatie. De reststoffen van kolencentrales worden al jaren volledig nuttig toegepast als grondstof voor bouwmaterialen.

Informatie over afval uit de delfstoffenwinning wordt door het CBS verkregen via een tweejaarlijkse enquête bedrijfsafvalstoffen, zoals eerder vermeld in paragraaf 'Industrie'.

Rioolwaterzuiveringsinrichtingen

Afval van de doelgroep rioolwaterzuiveringsinrichtingen omvat de afvalstroom zuiverings-slib zoals die ontstaat bij communale zuiveringsinrichtingen voor afvalwater. Het zuiverings-slib dat ontstaat bij industriële waterzuiveringsinrichtingen wordt meegenomen bij de doelgroep industrie. Geschat wordt dat ongeveer 500 bedrijven een private waterzuiveringsinstallatie hebben. Ongeveer 150 van deze bedrijven dienen een milieujaarverslag in te dienen, waarin ook de slibhoeveelheden worden geregistreerd. Daarnaast wordt een enquête gehouden bij een steekproef van 200 bedrijven die geen milieujaarverslag moeten indienen. In deze steekproef zitten ca. 50 bedrijven die een belangrijk deel van de slibproductie voor hun rekening nemen, en die jaarlijks bevestigd worden. De andere bedrijven nemen slechts een beperkt aandeel van de slibproductie voor hun rekening, en worden volgens een rotatiesysteem tweejaarlijks bevestigd.

Het CBS houdt jaarlijks een integrale enquête 'Openbare zuivering van afvalwater' onder alle waterkwaliteitsbeheerders in Nederland. Deze beheerders beheren in totaal circa 400 rioolwaterzuiveringsinstallaties. De respons op deze enquête is voor de meeste onderdelen 100%. Ontbrekende gegevens worden bijgeschat op basis van gemiddelde kentallen, gedifferentieerd naar type zuiveringsproces of type slibverwerking.

Openbare drink- en industriewatervoorziening

De belangrijkste afvalstromen uit de drink- en industriewatervoorziening zijn diverse soorten drinkwaterslibben en onthardingskorrels (ook kalkkorrels genoemd) die vrijkomen bij de bereiding van drinkwater en filtermateriaal als filtergrind en actief kool. Deze informatie is beschikbaar via het jaarverslag van de Reststoffenunie Waterleidingbedrijven en de bedrijfsafvalstoffenstatistiek van het CBS.

4.4.2.2 Afvalverwerking

Alle afvalverwijderingsbedrijven dienen jaarlijks te rapporteren over de hoeveelheid behandeld of verwijderd afval per afvalstroom en per behandelings- of verwijderingsmethode. Deze gegevens worden getoetst aan gegevens van vorige jaren en op registratiegegevens van de bevoegde overheid voor vergunde installaties. Verder worden ze getoetst en aangevuld met statistische gegevens afkomstig van andere surveys, zoals beschreven in vorig hoofdstuk 4.4.2.1. In verschillende surveys wordt immers niet enkel de hoeveelheid en aard van het geproduceerde afval bevestigd, maar tevens de verwijderingsmethode. Deze surveys kennen een zo goed als 100% respons.

Bepaalde verwijderingshandelingen zullen echter nooit in de cijfers terecht komen. Het gaat om bedrijven die zelf bepaalde restproducten opnieuw toepassen als grondstoffen, of bedrijven die hun afval verbranden in hun verbrandingsinstallatie. Normaal gezien dienen deze bedrijven deze verwerking te rapporteren of dienen ze hiervoor een vergunning te hebben, maar dit is niet altijd het geval. Het gebrek aan rapportering is niet altijd het gevolg van slechte wil, maar vaak omdat bedrijven niet begrijpen dat bvb. de restproducten die ze als einde-afvalstoffen inzetten ook daadwerkelijk 'afvalstoffen' zijn.¹⁶⁴ ¹⁶⁵

4.4.3 Kwaliteit

Nederland gebruikt een scala aan bevragingen, registraties en berekeningsmodellen om verschillende afvalstromen in kaart te brengen. Net zoals in andere landen worden bevragingen bij bedrijven via steekproeven gedaan, en zullen ze daarom nooit een volledig beeld schetsen. Zoals eerder aangehaald, geldt ook in Nederland dat de steekproef wordt ingedeeld in functie van de twee elementen economische sector en bedrijfsgrootte (= aantal werknemers). Een meer ideale parameter zou echter drijfkracht of omzet zijn.

¹⁶⁵ Quality report on waste statistics, Reference year 2006 (Statistics Netherlands, 2008)

Desalniettemin kan gesteld worden dat een vrij nauwkeurig beeld kan geschetst worden, omdat cijfers meestal getoetst worden ten aanzien van historische gegevens of ten aanzien van cijfers die via andere bronnen en registraties beschikbaar zijn.

Nederland kiest resoluut voor een aanpak waarbij het secundaire afval, afval uit de afvalverwerkingsindustrie, niet mee opgenomen wordt in het totaalplaatje, maar afzonderlijk beschouwd wordt. In een economie met steeds groeiende afvalverwerkings- en recyclageketens kan dit voor een onderschatting zorgen van de benodigde capaciteit voor verwerking. Zie paragraaf 5.2.8. Ook op vlak van einde-afvalstoffen of afvalstoffen die in een vroeg stadium het label 'afval' verliezen kan een lacune in de gegevens ontstaan.

Een demonstratie van het Nederlandse rapporteursysteem bij het Vlaamse IMJV-secretariaat in 2006 leerde dat de aantallen bevroegde bedrijven eerder beperkt is. Vooruitstrevend is wel dat enkel elektronische rapportering toegestaan is.

4.4.4 Ervaring en problemen

Een probleem waar ook Nederland mee af te rekenen heeft, is dat de interne rapportering van afvalstoffengegevens verschilt van deze voor Europese rapportering. De interne rapportering wordt namelijk bepaald door het Landelijke afvalbeheerplan (LAP). Dit nationaal afvalstoffenplan legt het beleid vast voor alle afvalstoffen. In de publicatie Monitoring en evaluatie Landelijk afvalbeheerplan 2002-2012 wordt vastgelegd hoe de monitoring en evaluatie van het LAP moet worden vormgegeven, en dit gebeurt via kwantitatieve informatie. De afvalstoffendatabase die Senternovem moet toelaten om het afvalbeleid te evalueren verschilt echter van de WStatR database die moet opgeleverd worden aan EUROSTAT: de Nederlandse afvalstromen worden opgedeeld naar economische activiteit (NACE-code), afvaltype (Eural-code) en verwijderingsmethode (R en D-codes). Om in overeenstemming te zijn met WStatR, dienen de Eural-codes omgezet te worden. Verder worden bepaalde afvalstromen niet apart opgenomen in de Nederlandse statistieken, maar dienen ze wel apart opgenomen te worden in de Europese statistieken (zoals afgedankte elektrische en elektronische apparatuur en baggerspecie).¹⁶⁵

4.4.5 Conclusies

Nederland zet een breed pallet van bevragingen, registraties en modellen in om een zo correct mogelijke inschatting te maken van de verschillende afvalstromen in de verschillende sectoren. Een belangrijke sterkte is de nauwe samenwerking van het Centraal bureau voor de statistiek (dat een zeer brede toegang heeft tot alle mogelijke registratiegegevens en ook gemachtigd is om de levering van cijfergegevens af te dwingen) en Senternovem / Uitvoering afvalbeheer (dat onder meer instaat voor de monitoring van het afvalbeleid). Afvalkennis en statistische kennis worden op deze manier nauw met elkaar in contact gebracht. Toch houdt een dergelijke aanpak ook risico's in en is de kwaliteit afhankelijk van de voortdurende goede samenwerking tussen beide instellingen.

De inschatting van de verschillende huishoudelijke afvalstromen en het gemeentelijk afval gebeurt via een bevraging van de gemeenten, en deze kent een nagenoeg 100% respons. De inschatting van het bedrijfsafval gebeurt via een steekproef bij bedrijven en door het gebruik van de gegevens geregistreerd via het milieujaarverslag. Deze cijfers worden getoetst via de cijfers afkomstig van de verwijderingsbedrijven. Zij dienen jaarlijks te rapporteren, en de respons is nagenoeg 100%. Nederland kiest voor een gediversifieerde aanpak met verschillende questionnaires naargelang de sector of de afvalsoort, waarvan de resultaten nadien moeten samengebracht worden.

4.5 AFVALGEGEVENS IN DUITSLAND

4.5.1 Situering

De wettelijke basis voor de Duitse inzameling van statistieken is de Gesetz über die Statistik für Bundeszwecke (Bundesstatistikgesetz – BStatG) vom 22. Januar 1987, dat onder meer de bevoegdheden en taken van het Statistisches Bundesamt Deutschland vaststelt. De grondslag voor milieustatistieken is de Umweltstatistikgesetz (UStatG) vom 16. August 2005, waarin onder meer bepalingen van de Verordening Afvalstatistiek en Richtlijn 2002/96/EG betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur werden opgenomen.¹⁶⁶

Alle statistieken worden centraal verzameld door het Statistische Bundesamt. De inzameling van afvalstoffengegevens gebeurt echter decentraal door de 16 Statistischen Landesämter van de federale staten. Het centrale Statistische Bundesamt heeft hierbij vooral een coördinerende rol, en verzekert dat de gegevens aangebracht door de 16 regionale bureaus gestandaardiseerd zijn.¹⁶⁶

4.5.2 Instrumentarium

4.5.2.1 Productie van afval

Belangrijk uitgangspunt of randvoorwaarde van de Duitse afvalstoffenstatistiek is het voldoen aan de bepalingen van de Verordening Afvalstatistiek, maar met een minimale belasting voor de bedrijven. Een bevraging bij alle afvalproducerende bedrijven wordt daarom uitgesloten. Om toch inzicht te krijgen in aard, hoeveelheid en herkomst van de Duitse afvalstromen werd er oorspronkelijk voor gekozen om de inzamelaars en vervoerders van afval te laten rapporteren. In praktijk bleek dit echter tot grote onderschattingen te leiden: heel wat afval wordt rechtstreeks naar de verwerker gebracht zonder tussenkomst van een inzamelaar, en in bepaalde bedrijven verlaten sommige afvalstromen nooit het bedrijf (gebruik als einde-afvalstof of verbranding in de eigen installatie).¹⁶⁷

Daarom werd er nu voor geopteerd om de aard, hoeveelheid en herkomst van de Duitse afvalstromen te achterhalen via de verwerkingsbedrijven. Zij dienen jaarlijks te rapporteren.¹⁶⁷ Een probleem dat hierbij opduikt is dat er geen gegevensbron beschikbaar is voor groene lijst afval dat uitgevoerd wordt en dus verwerkt wordt door niet-Duitse verwerkingsbedrijven, die niet hoeven te rapporteren aan de Duitse overheid.

Industrieel afval

Vierjaarlijks wordt een steekproef gehouden bij maximaal 20.000 bedrijven, die over hun aard en hoeveelheid geproduceerd afval dienen te rapporteren. De steekproef wordt gebaseerd op de bedrijfsgrootte (= aantal werknemers) en de economische activiteit. Het gros van de bevragede bedrijven zijn wel steeds de grotere bedrijven, zodat een groter deel van de afvalproductie gedekt wordt en omdat de kleinere bedrijven niet te sterk belast zouden worden. De bevraging in 2006 dekte 0,6% van het aantal bedrijven en 33% van de werknemers in Duitsland. De focus van de bevragingen ligt ook eerder bij productiebedrijven dan bij dienstverlenende bedrijven. Volgende stromen worden uitgesloten van het industrieel afval: afval uit landbouw, bosbouw en visserij, afval uit mijnbouw, bouw- en sloopafval, en huishoudelijk afval.

¹⁶⁶ www.destatis.de

¹⁶⁷ Umweltstatistikgesetz (UStatG) vom 16. August 2005

Huishoudelijk afval

De federale staten rapporteren jaarlijks aan het Statistisches Bundesamt de hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval. Ze doen dit via een gestandaardiseerde vragenlijst.

Bouw- en sloopafval

Alle verwerkers van bouw- en sloopafval dienen tweejaarlijks te rapporteren over de aard en hoeveelheid behandeld of verwijderd afval, de aard en hoeveelheid van de nieuw geproduceerde einde-afvalstoffen of producten en het hiermee gepaard gaande secundaire afval, en aard, locatie en capaciteit van de installatie. Als het bedrijf meerdere installaties heeft verspreid over verschillende federale staten, dan dienen de gegevens per federale staat opgeleverd te worden.

Gevaarlijk afval

Alle verwerkers van gevaarlijk afval dienen jaarlijks de hoeveelheid, aard en herkomst van het gevaarlijk afval te rapporteren aan de bevoegde overheid (milieuadministratie van de deelstaten; Länder of Bezirken). De overbrengers van gevaarlijk afval dienen jaarlijks aard, hoeveelheid, deelstaat van herkomst, deelstaat van bestemming, en aard van behandeling of verwijdering te rapporteren. Voor de samenstelling van de afvalstofstatistieken over gevaarlijk afval wordt echter niet rechtstreeks met de bedrijven gecommuniceerd, maar worden de cijfers opgevraagd bij de bevoegde overheid.

Afvalstromen met terugnameplicht

De bedrijven of organisaties die volgens de bepalingen van de Verpakkingsrichtlijn (Richtlijn 94/62/EG) en de AEEA-Richtlijn (Richtlijn 2002/96/EG) instaan voor inzameling, recyclage en verwijdering van respectievelijk verpakkingsafval en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, dienen jaarlijks te rapporteren over aard, hoeveelheid en behandelings- of verwijderingsmethode van deze afvalstromen.

Grensoverschrijdend transport

Net zoals in alle Europese landen geldt in Duitsland de EVOA Verordening, die registratie van grensoverschrijdend transport vereist. In Duitsland worden deze registratiegegevens bijgehouden door de federale milieuadministratie. Jaarlijks bundelt ze deze gegevens en bezorgt ze onder de vorm van statistieken aan het CBS.

4.5.2.2 Afvalverwerking

Jaarlijks dienen alle verwerkingsbedrijven aard, hoeveelheid, herkomst en doorlooptijd van het behandelde afval, van het afval dat ontstaat na behandeling, de geproduceerde einde-afvalstoffen en producten en hun toepassing, te rapporteren.¹⁶⁸

Tweejaarlijks dienen ze ook bijkomende gegevens te rapporteren, met name enkele kenmerken van hun installatie: capaciteit, de 'bedrijfstijd' wanneer het om een stortplaats gaat, gedetailleerde informatie over de gasreiniging, enz.¹⁶⁸

Gezien alle bedrijven de verplichting hebben tot registratie, gaat het in principe over een 100% dekking.¹⁶⁸

De bevoegde overheid rapporteert jaarlijks over aard, hoeveelheid en herkomst van de afvalstoffen die in de vergunningsplichtige installaties verwerkt worden.¹⁶⁸

4.5.3 Kwaliteit

Het belangrijkste knelpunt dat Duitsland zelf aanhaalt in het kwaliteitsrapport is het ontbreken van gegevens over de afstromen die door bedrijven zelf worden hergebruikt of verwijderd, zonder dat hiervoor een vergunning en rapporteringsplicht bestaat.¹⁶⁸

Andere knelpunten, die ook in andere landen ervaren worden, is het feit dat een deel van het gelijkgesteld afval van bedrijven in de cijfers van huishoudelijk afval terechtkomen. Een deel van de bedrijven maakt immers gebruik van de gemeentelijke inzamelingskanalen. Verder worden ook typische fouten besproken, zoals bedrijven die cijfers uitdrukken in de verkeerde eenheid (kilogram in plaats van ton), verkeerde bedrijfsgegevens of activiteitscode invullen, verkeerde classificatie van het afval gebruiken, enz. Deze fouten worden zoveel mogelijk gecorrigeerd door verschillende bestanden te vergelijken, en cijfers te toetsen aan historische gegevens.¹⁶⁸

Het Duitse kwaliteitsrapport is sterk beknopt, en geeft slechts een beperkte beschrijving van mogelijke over- en onderschattingen van bepaalde afvalstromen. In het algemeen kan gesteld worden dat de bronnen van Duitse afvalgegevens beperkt zijn. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande rapporteringsverplichtingen, wat uiteraard een positief punt is. Men kan zich echter vragen stellen over de representativiteit van de steekproef voor bedrijfsafval: slechts 20.000 bedrijven in heel Duitsland worden bevraagd, d.i. slechts 0,6% van het totale aantal bedrijven in Duitsland!¹⁶⁸

Ook de voorkeur voor grote productiebedrijven kan systematische fouten opleveren. In Vlaanderen wordt vastgesteld dat het gros van het bedrijfsafval net door de KMO en de KKMO wordt gegenereerd. De economische context in Duitsland kan afwijken van de KMO-economie in de lage landen, maar toch kan deze afvalfractie moeilijk onderschat worden. Door de focus te leggen op de verwerkingsbedrijven van Duits afval kan een probleem ontstaan om de afvalstromen in te schatten van niet gevaarlijk Duits afval dat in andere landen verwerkt wordt. De gegevens voor EVOA-stromen zijn zeer gedetailleerd en van hoge kwaliteit, maar voor de afvalstromen die niet onder EVOA vallen en dan met name de uitvoer van groene lijstafval voor recyclage, kan een lacune in de gegevens ontstaan. Ook afvalstromen die niet bij afvalverwerkers terechtkomen (eigen recyclage, of aanwenden als einde-afvalstof bij derden) bestaat onzekerheid.

4.5.4 Conclusies

De sterkte van de Duitse afvalstofstatistiek is de sterke uitwisseling van gegevens tussen verschillende instanties, zowel de federale als regionale en lokale overheden. Dit maakt dat alle geregistreerde gegevens daadwerkelijk gebruikt worden, en dat bedrijven niet overbodig belast worden met bevragingen over gegevens die ze in een ander kader reeds moesten rapporteren. Dit kan ook een zwakte zijn, want de verschillende bundesländer kunnen eigen methodes gebruiken en eigen aannames maken in het vergaren en valideren van gegevens, wat de samentelbaarheid en de vergelijkbaarheid kan schaden.

Het zwakke punt van de Duitse afvalstofstatistiek is dat het goedbedoelde uitgangspunt om bedrijven niet te sterk belasten met administratie, uiteindelijk leidt tot het vrijwel ontbreken van enige rapporteerplicht voor het gros van de productiebedrijven inzake afvalgegevens. Hierbij kan opgemerkt worden dat het relatieve belang van industrieel afval qua hoeveelheid relatief laag is in vergelijking met bijvoorbeeld Vlaanderen: slechts 14% van de totale hoeveelheid afval bestaat uit industrieel afval (56% bouw- en sloopafval, 14% mijnbouwafval en 14% huishoudelijk afval). Het is niet duidelijk of dit een artefact is ontstaan door een onvolledige gegevensinzameling.

¹⁶⁸ Abfallstatistik Verordnung 2150/2002/ EG zur Abfallstatistik – 2006 (Statistisches Bundesamt, 2008)

4.6 VERGELIJKING VAN DE GEGEVENSVERGARING

Aan de hand van een fiche wordt onderzocht hoe een aantal praktische en specifieke aspecten van het vergaren van afvalgegevens in Vlaanderen, Wallonië, bij het NIS, in Nederland en in Duitsland verlopen. Dit wordt toegespitst op het belangrijkste datavergaringsinstrument of instrumenten van elk land of regio.

Aan de fiches wordt een score toegevoegd die een evaluatie weergeeft van de totale aanpak op vlak van afvalstatistiek. Uiteraard gaat een dergelijke score voorbij aan de detailevaluatie met alle voor- en nadelen van de instrumenten binnen de verschillende landen en regio's. Ze kan slechts als een eerste aanduiding gelden. Belangrijk in een aanpak van het probleem van de afvalgegevens zijn volgende vragen:

- Is het instrumentenapparaat geïntegreerd in één of enkele goed te beheren instrumenten of bestaat het uit een veelheid aan bronnen en methodes waarvan het integreren van de resultaten problemen kan opleveren?
- Is het apparaat arbeidsintensief, en daardoor kostelijk, of is het eerder arbeidsextensief? De vraag verwijst naar administratieve kosten voor overheid en rapporterende bedrijven.
- Hoe wordt de kwaliteit van de gegevens ingeschat? Een expert-opinion gebaseerd op de transparantie van de methodiek, de aanduidingen inzake betrouwbaarheid en de grootte van de steekproef.

Een score op 5 wordt gegeven per vraag en een totaalscore op 15 wordt berekend.

4.6.1 Fiche Vlaanderen

<i>Bron:</i>
Rapportering door bedrijven/afvalproducenten in het kader van het Integraal Milieu Jaarverslag Rapportering door gemeenten van huishoudelijke afvalstoffen Rapportering van geaggregeerde cijfers binnen het kader van de verschillende aanvaardingsplichten, door de beheersorganismen Gegevensvergarings uit administratieve bronnen (heffing, in- en uitvoer, ...)
<i>Aard van de gegevens:</i>
Gegevens over productie en verwerking van bedrijfsafvalstoffen worden gerapporteerd door de producenten van het afval. Ze baseren zich vaak op vooringevulde gegevens die door de overbrengers van afvalstoffen aangeleverd worden. De gegevens worden geëxtrapoleerd naar de totale Vlaamse bedrijfspopulatie. Gegevens over productie en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen worden gerapporteerd door de gemeentebesturen. Ze baseren zich vaak op vooringevulde gegevens die door de intercommunales aangeleverd worden. De gegevens worden eenvoudig opgeteld omdat een volledige dekking van alle 308 Vlaamse gemeenten realiseerbaar is. Gegevens over de ophaling en verwerking van afvalstoffen onder aanvaardingsplicht, en de hoeveelheid op de markt geplaatste producten, worden geaggregeerd gerapporteerd door hoofdzakelijk de beheersorganismen. Administratieve data worden afgeleid uit de EVOA-procedure en de aangiften in het kader van de afvalheffingen. Specifieke bevragingen worden opgezet voor deelaspecten (zoals de tarieven en capaciteiten voor storten en verbranden)
<i>Betrouwbaarheid:</i>
Voor de cijfers over bedrijfsafvalstoffenproductie en -verwerking berekent OVAM 95% betrouwbaarheidsintervallen. De cijfers voor productie van huishoudelijk afval zijn gebaseerd op een volledige populatie en beschikken

<p>daardoor over een grote betrouwbaarheid.</p> <p>De betrouwbaarheid van de gegevens voor aanvaardingsplichten is afhankelijk van controle door externe bedrijfsrevisors.</p>
<p><i>Periodiciteit van het melden:</i></p>
<p>Jaarlijks, zowel voor de bedrijven als voor de gemeenten als voor aanvaardingsplichten. Doorlopend voor administratieve bronnen.</p>
<p><i>Ervaringen/problemen:</i></p>
<p>Traceerbaarheid van de afvalstromen tot de eindverwerking is een probleem waar de overbrengers een commercieel nadeel ervaren indien ze de finale verwerker meedelen aan de initiële producent. Dit kan leiden tot een overschatting van de fractie bedrijfsafval die bestemd is voor voorbehandeling.</p> <p>De definitie van huishoudelijk afval en het omslagpunt tussen huishoudelijk afval en verder te verwerken 'secundair' afval. Wanneer wordt huishoudelijk afval van het containerpark een deel van het bedrijfsafval van de afvalverwerkende industrie.</p> <p>Het onderscheid tussen huishoudelijk afval ingezameld met het oog op recyclage, en de feitelijke hoeveelheid gerecycleerd huishoudelijk afval.</p> <p>De afhankelijkheid van vooringevulde gegevens van de overbrengers bij een deel van de markt.</p>
<p><i>Hoe wordt gerapporteerd?</i></p>
<p>De gemeenten rapporteren via een webtoepassing op de website van OVAM. Ze controleren en valideren de vooringevulde gegevens die door de intercommunales zijn aangeleverd.</p> <p>De bedrijven rapporteren naar keuze op papier of elektronisch via het IMJV.</p> <p>De beheersorganismen dienen een rapport in.</p> <p>Voor in- en uitvoer word geëxperimenteerd met elektronische melding.</p>
<p><i>Welke verwerkingwijze wordt gerapporteerd?</i></p>
<p>De bedrijfsafvalstoffen worden gerapporteerd in de categorieën: voorbehandelen, recyclage, storten en verbranden. Een onderscheid tussen R01 en D10 vergt verdere interpretatie en inschatting.</p> <p>De huishoudelijke afvalstoffen worden gerapporteerd in hergebruik, inzameling voor recyclage, composteren, verbranden en storten.</p> <p>Binnen MBO's worden verschillende, afwijkende verwerkingscategorieën opgelegd, aangepast aan de afvalstroom.</p>
<p><i>Financiële en menselijke middelen en de eventuele opgerichte partnerschappen</i></p>
<p>Volgende taken worden uitgevoerd:</p> <p>Uitzenden van questionnaires en verzamelen van gegevens/data entry, in partnerschap met het IMJV-secretariaat, waarbij mankracht tijdelijk wordt gedetacheerd. Ongeveer 5 FTE.</p> <p>Inhoudelijk controleren van de gerapporteerde gegevens, uitbesteed aan een gespecialiseerd bureau. In de begroting is hiervoor 210.000 euro incl BTW opgenomen. Gemiddeld worden voor OVAM 12.000 dossiers of 57.000 tot 58.000 formulieren beoordeeld. Dit leidt tot een begrote kost van ongeveer 3,6 euro/formulier of 17,5 euro/dossier. Daarnaast begroot OVAM jaarlijks 65.000 euro incl BTW voor ondersteunend statistisch studiewerk.</p> <p>Statistiek bedrijven, extrapoleren, rapporteren, gegevens verstrekken aan derden: intern 3 FTE niveau A (sinds begin 2009, voorheen 2 FTE)</p> <p>Inzamelen, verwerken en rapporteren van gegevens voor huishoudelijk afval : intern 2 FTE</p>
<p><i>Elektronische uitwisselbaarheid gegevens</i></p>
<p>Een essentiële link is de link met de Vlaamse Kruispuntenbank Ondernemingen</p> <p>De uitwisseling van ruwe gerapporteerde gegevens tussen de Vlaamse milieuadministraties wordt tegengehouden, ook al is het binnen IMJV technisch perfect mogelijk, om te beletten dat niet</p>

gevalideerde of geëxtrapoleerde gegevens een eigen leven gaan leiden
Uitwisseling met NIS en met EUROSTAT gebeurt op basis van flat-text bestanden of excelfiles met een vooraf afgesproken standaard
Binnen de EVOA-procedure experimenteert OVAM met e-government binnen een Europees kader.

Score

Integratie : 4/5
Arbeidsintensiviteit, kost : 3/5
Kwaliteit : 4/5
Score: 11/15

4.6.2 Fiche Wallonië

Bron:

Rapportering door een beperkt aantal bedrijven/afvalproducenten in het kader van de geïntegreerde milieuenquête van ICEDD (ook afvalverwerkers)
Rapportering door ophalers en producenten van gevaarlijk afval
Rapportering door gemeenten
Rapportering van intercommunales
Rapportering van geaggregeerde cijfers binnen het kader van de verschillende terugnameplichten, door de beheersorganismen
Gegevensvergaring uit administratieve bronnen (in- en uitvoer, ...)

Aard van de gegevens:

Gegevens over productie en verwerking van bedrijfsafvalstoffen worden gerapporteerd door de producenten en de verwerkers van het afval via de ICEDD-enquête. Dezelfde bedrijven worden jaarlijks bevestigd via een persoonlijke en vooraf ingevulde vragenlijst (met de laatst gevalideerde gegevens). De hoeveelheden worden bij voorkeur uitgedrukt in ton en de bron van deze cijfers moet worden vermeld (facturen van ophalers of verwerkers, eigen wegingen). Bij een uitdrukking in volume of aantallen wordt steeds de dichtheid of het gewicht per stuk gevraagd.

De producenten van gevaarlijk afval rapporteren een overzicht van hun uitgaand en gestockeerd afval (in kilogram), alsook voor elke hoeveelheid de volgende stap in de verwerking. De aangifte dient eveneens de lijst van ophalers en verwerkers te bevatten.

De rapportering van gemeenten en intercommunales gebeurt volgens een gelijkaardige structuur (23 afvalcategorieën). De meeste gemeenten zijn immers afhankelijk van de gegevens van de intercommunales.

Gegevens over de ophaling en verwerking van afvalstoffen onder terugnameplicht, en de hoeveelheid op de markt geplaatste producten, worden geaggregeerd gerapporteerd door hoofdzakelijk de beheersorganismen.

Betrouwbaarheid:

Na een evaluatie van de geïntegreerde milieuenquête blijkt dat vooral slecht wordt gerapporteerd over restafval, afval dat door de producenten wordt verkocht en afval dat in kleine hoeveelheden (vaak gevaarlijk afval) wordt geproduceerd. Daarnaast wordt door de bedrijven ook (te) weinig informatie gegeven in verband met interne afvalverwerking, de bestemming van het afval en de schommelingen tussen de nieuwe en vorige aangiftes.

Voor de cijfers voor productie van huishoudelijk afval zijn de statistieken gebaseerd op de aangiftes van 261 rapporterende gemeenten (262 gemeenten in Wallonië). De nieuw gerapporteerde gegevens worden gecontroleerd en gevalideerd met vroegere cijfers.

De betrouwbaarheid van de gegevens voor terugnameplichten is afhankelijk van controle door externe bedrijfsrevisors.

Periodiciteit van het melden:

- De geïntegreerde milieuenquête van ICEDD wordt op jaarlijkse basis georganiseerd
- De producenten van gevaarlijk afval dienen jaarlijks te rapporteren, voor de ophalers geldt echter een driemaandelijks rapporteerplicht
- De bevraging van de gemeenten gebeurt op jaarlijkse basis
- De gegevensstroom tussen de intercommunales en DGRNE gebeurt op maandelijks basis

Ervaringen/problemen:

Het voornaamste nadeel van de geïntegreerde milieu-enquête is de afwezigheid van kleine ondernemingen. De gegenereerde afvalstromen en hoeveelheden alsook de verwerkingswijzen bij kleinere ondernemingen kunnen sterk verschillend zijn waardoor geëxtrapoleerde gegevens een vertekend beeld kunnen opleveren.

Op basis van de actueel beschikbare systemen kan niet gevaarlijk afval niet worden opgevolgd doorheen verschillende stappen van de keten. Daardoor zijn statistieken van bijvoorbeeld valorisatie vaak overschat want gebaseerd op ingaande stromen van verwerkinginstallaties. Bedrijfsafval en huishoudelijk afval kan samen worden verwerkt en er kan dus geen onderscheid worden gemaakt naar de oorsprong van het secundaire afval.

Wallonië beschikt over onvoldoende gecentraliseerde gegevens over ophalingen van met huishoudelijk afval gelijkgesteld bedrijfsafval door private ophalers. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk of de stabilisering van het huishoudelijk restafval reëel is of eerder een gevolg van een stijging van het aantal (kleine) ondernemingen dat zijn gelijkgesteld afval laat ophalen door private ophalers.

Hoe wordt gerapporteerd?

De geïntegreerde milieuenquête van ICEDD is een online en geïndividualiseerde vragenlijst. De betrokken bedrijven dienen enkel de luiken in te vullen die op hen van toepassing zijn. Elke onderneming ontvangt via DGRNE een login en paswoord voor de webapplicatie. De gegevens uit de geïntegreerde milieuenquête worden gegroepeerd in de centrale database REGINE. Dit gecentraliseerde systeem maakt het mogelijk om op een continue en gecentraliseerde manier de gegevens van de betrokken bedrijven in te zamelen.

De producenten van gevaarlijk afval kunnen rapporteren via een gestandaardiseerd Excelbestand. Dit bestand genereert via een draaitabel een jaaroverzicht van de individueel geregistreerde afvaltypes en hoeveelheden. De toepassing is gebruiksvriendelijk en bevat een handleiding voor het invullen van de verschillende tabellen. Indien de producenten over een eigen registratiesysteem beschikken, mag dit ook worden doorgestuurd naar DGRNE, op voorwaarde dat minimaal alle gegevens van het gestandaardiseerde formaat in het eigen overzicht worden opgenomen.

Ophalers van gevaarlijk afval rapporteren elektronisch of op papier via een standaard vragenlijst en standaard tabellen.

De jaarlijkse vragenlijst voor de gemeenten peilt naar afvalhoeveelheden en werkelijke kosten van het afvalbeheer en wordt gerealiseerd via de webapplicatie Fedem. Dit is eveneens een geïndividualiseerde vragenlijst met individueel login en paswoord.

Voor de maandelijks gegevensuitwisseling met de intercommunales werd het informatiesysteem Cetra gecreëerd. Elke intercommunale beschikt over een beperkte versie van deze applicatie voor de periodieke aangiftes. Deze Access-database werd recent vervangen door een online toepassing.

De beheersorganismen dienen een rapport in.

Welke verwerkingswijze wordt gerapporteerd?

Wallonië maakt overwegend gebruik van de R en D codes zoals opgenomen in bijlage bij de Kaderrichtlijn afvalstoffen.

Occasioneel wordt de set uitgebreid met een aantal subcategorieën voor organische valorisatie en valorisatie van oliën.

Binnen MBO's worden verschillende, afwijkende verwerkingscategorieën opgelegd, aangepast aan de afvalstroom.

Financiële en menselijke middelen en de eventuele opgerichte partnerschappen

De uitvoering en het beheer van de geïntegreerde milieuenquête wordt volledig uitbesteed aan ICEDD. ICEDD verzamelt en valideert de gegevens en publiceert jaarlijkse analyserapporten. OWD voorziet hiervoor een studiebudget op haar begroting.

Een groot deel van de gegevens worden ingezameld door en op kosten van het NIS dat met federale budgetten werkt.

De menselijke en financiële middelen die binnen het OWD moeten gemobiliseerd worden voor de gegevensinzameling blijven daardoor beperkt.

Elektronische uitwisselbaarheid gegevens

Gegevens van de gemeenten en de intercommunales worden ingezameld en verwerkt via webapplicaties. De applicaties bevatten eveneens functionaliteiten voor het valideren van de ingevoerde gegevens. De verantwoordelijke persoon hiervoor is F. Lebizay.

Score

Integratie : 2,5/5

Arbeidsintensiviteit, kost : 4,5/5

Kwaliteit : 2,5/5

Score: 9,5/15

4.6.3 Fiche NIS

Bron:

Enquête afvalstoffen. De enquête is gericht aan de industrie en dienstensector van Wallonië en Brussel (exclusief NACE 37, 90 en 51.57, sectoren gerelateerd aan afvalverwerking) en is exclusief gericht op de Verordening Afvalstatistiek.

Aard van de gegevens:

De hoeveelheden worden uitgedrukt in ton en de bron van deze cijfers moet worden vermeld (facturen van ophalers of verwerkers, eigen wegingen, berekeningen, ...). In de enquête is een hulpmiddel voorzien om bij afwezigheid van gegevens via de ophalers of verwerkers een eigen inschatting te maken.

De sectoren gerelateerd aan afvalverwerking, waarvoor nu nog statistieken werden opgesteld op basis van modellen, worden in de toekomst exhaustief bevraagd met betrekking tot afvalproductie en verwerking.

Betrouwbaarheid:

De betrouwbaarheid van de gegevens wordt bevorderd door de ruime ervaring die het NIS heeft op vlak van het uitbouwen en beoordelen van statistische enquêtes en het realiseren van statistische onderbouwde extrapolaties. Ze wordt beperkt door haar lage affiniteit met afvalstoffen, afvalbeheer, milieubeheer en regelgeving wat problemen kan opleveren bij het valideren van de individuele gerapporteerde gegevens.

De Belgische cijfers die worden gegenereerd vanaf 2004, mede op basis van de NIS-survey, lijken meer betrouwbaar dan voorheen (zie Tabel 4.3.11). In 2008 werden de statistieken pas voor de tweede keer op deze manier berekend en na de toetsing met het cijfer van OVAM zal er meer duidelijkheid zijn over de consistentie van de cijfers.

De NIS-survey wordt geconfronteerd met de courante problemen van elke survey: stratificatie, responsgraad en kwaliteit van de antwoorden.

Periodiciteit van het melden:

Tweejaarlijkse survey in parallel met de rapportering in het kader van de Verordening Afvalstatistiek
<i>Ervaringen/problemen:</i>
<p>Vrijwillige enquête. De ondernemingen zijn niet verplicht om deel te nemen aan deze bevraging. De responsgraad op de steekproef bedraagt ongeveer 30%. De vragenlijst is anderzijds wel vrij beperkt en vraagt de respondent ook te antwoorden hoe lang hij ongeveer besteed heeft aan het invullen ervan.</p> <p>De kerntaak van het NIS is het genereren van statistieken. Zoals vermeld onder betrouwbaarheid is er weinig inhoudelijke voeling met het vrij specifieke domein afval.</p>
<i>Hoe wordt gerapporteerd?</i>
<p>De ingevulde enquête dient per post te worden teruggestuurd naar het NIS.</p> <p>Volgende taken worden onder andere uitgevoerd</p> <ul style="list-style-type: none">• Eén of twee schriftelijke contactnames wanneer geen antwoord wordt ontvangen• Identificatie en evaluatie van onvolledige en vreemde antwoorden• telefonisch extra informatie opvragen bij het bedrijf (assistent-statisticus)• Geautomatiseerde controles• Verwerking en vergelijking van resultaten, alsook outliers en onvoldoende respons voor specifieke strata (statisticus)• Extrapolatie en het berekenen van varianties
<i>Welke verwerkingswijze wordt gerapporteerd?</i>
<p>NIS hanteert de indeling van verwerkingswijzen die in de Verordening Afvalstatistiek wordt opgelegd, dus een aggregatie van de D en R codes. Zie Tabel 3.1.7.</p> <p>Voor referentiejaar 2008 wordt voorzien om de verwerkingsbedrijven exhaustief te bevragen via de enquête. Het is op dit moment nog niet duidelijk in welke vorm dit zal gerealiseerd worden.</p>
<i>Financiële en menselijke middelen en de eventuele opgerichte partnerschappen</i>
<p>De enquête is volledig in handen van het NIS. De middelen worden vooral ingezet voor datacollectie en administratieve verwerking.</p> <p>De enquête gebeurt op papier en de gegevens worden bijgevolg manueel geïntegreerd in een database. Het voordeel is dat extra (geschreven) opmerkingen kunnen worden geïnterpreteerd en standaardfouten (eenheden, classificatie) kunnen worden gedetecteerd. Het belangrijke nadeel is natuurlijk dat deze manuele verwerking zeer tijdrovend is.</p> <p>Globaal zijn 15 personen deels betrokken bij de afvalstoffenenquête. Steven Dubaere werkt voltijds op dit project en nog één persoon halftijds. De andere personen worden jaarlijks slechts enkele dagen of weken betrokken bij de berekening van deze statistieken.</p>
<i>Elektronische uitwisselbaarheid gegevens</i>
<p>De opbouw van de populatie van de enquête gebeurt vanuit de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO) en het bedrijvenregister (DBRIS) van het NIS. DBRIS is een samengestelde databank van het NIS en integreert verschillende administratieve bedrijvenbestanden (RSZ-register, BTW-register en het Rijksregister voor rechtspersonen (RRRP)).</p>
<i>Score</i>
<p>Integratie : 5/5 Arbeidsintensiviteit, kost : 3/5 Kwaliteit : 3/5 Score: 11/15</p>

4.6.4 Fiche Nederland

Bron:

- Rapportering afvalverwerkingsinstallaties in kader van het 'Besluit melden van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen'.
- Rapportering afvalstoffen bedrijven in kader van het Milieujaarverslag.
- Steekproef bij ca. 10.000 industriële bedrijven die horen tot NACE-codes 10 tot 41, en die geen Milieujaarverslag dienen op te maken, en bij ca. 1.000 bedrijven uit de kantoor-, winkel- en dienstensector.
- Rapportering gemeentelijk afval (huishoudelijk afval en reinigingsdienstenaafval (= afval van onderhoud van openbare ruimten).

Een aantal secundaire bronnen¹⁶⁹: Berekening van de afvalstoffen uit landbouw, bosbouw en visserij via een berekeningsmodel, Rapportering afvalwaterzuiveringsslib van rioolwaterzuiveringsinstallaties, Rapportering afgedankte voertuigen, Melding grensoverschrijdend transport, opraging van afvalstofgegevens bij elektriciteitscentrales (Vliegasonie en NUON), openbare drink- en industriewatervoorziening (Reststoffenunie Waterleidingbedrijven), gegevens over de reststoffen van afvalverbrandingsinstallaties (Vereniging Afvalbedrijven), afgedankte autobanden (Vereniging Band en Milieu), afgedankte elektrische en elektronische apparaten (federaties 'Nederlandse vereniging Verwijdering Metalelektro Producten' en 'Stichting ICT-milieu')

Aard van de gegevens:

- Afvalverwerkers rapporteren aard, hoeveelheid en allerlei technische aspecten van de verwerking (zie verder punt Verwerking).
- Afvalstoffen uit landbouw, bosbouw en visserij: aard en hoeveelheid worden berekend op basis van parameters, zoals het areaal champignonteelt, het areaal glastuinbouw en de omvang van de rundveestapel. Deze parameters worden betrokken uit de jaarlijkse landbouwtellingenquête.
- Milieuverplichtige bedrijven rapporteren jaarlijks kwantitatieve cijfers van de afvoer uit de inrichting van procesafhankelijke en procesonafhankelijke, niet-gevaarlijke afvalstoffen, de afvoer van gevaarlijke afvalstoffen, de mate van nuttige toepassing van de afvalstoffen, beheer van afvalstoffen binnen de inrichting door verbranding of storten, en de zuivering van afvalwater binnen de inrichting en het beheer van daarbij vrijgekomen zuiveringsslib.
- Geselecteerde bedrijven voor de steekproef rapporteren de totale hoeveelheid vrijgekomen afvalstoffen, de afvalcategorie (procesafhankelijk en procesonafhankelijk), de samenstelling (organisch gescheiden aangeboden, anorganisch gescheiden aangeboden, slib gescheiden aangeboden, gevaarlijk, overig gescheiden, gemengd aangeboden) en de wijze van verwerking (hergebruik, verbranden, storten, lozen, scheiden achteraf, anders).
- Bedrijfsafval uit kantoor-, winkel- en dienstensector: totale hoeveelheden papier/karton, glas, hout, textiel, kunststof, ijzer aluminium en organisch afval
- Afvalwaterzuiveringsslib: hoeveelheid zuiveringsslib (nat slib, droge stof, as (gloeirest), organische fractie), zich in het slib bevindende nutriënten en zware metalen (stikstof als N, fosfor als P, koper, chroom, zink, lood, cadmium, nikkel, kwik, arseen) en de verwerking/bestemming (landbouw, natte oxidatie, composteren, storten, verbranden, overig).
- Afgedankte voertuigen: jaarlijkse hoeveelheid (aantal en gewicht) afgedankte, voor demontage vrijgekomen voertuigen naar voertuigcategorie en -type (personenauto's, bedrijfsauto's totaal, bestelauto's, vrachtauto's, trekkers, speciale voertuigen, autobussen), naar brandstofsoort (benzine, diesel, LPG) en naar gewichtsklasse.
- Grensoverschrijdend transport: hoeveelheden, categorieën en wijze van verwerking van in- en uitgevoerde afvalstoffen.
- Rapportering gemeentelijk afval: totale hoeveelheden geproduceerd, ingezameld en verwerkt

¹⁶⁹ Verschillende van deze secundaire bronnen bestaan ook in de Belgische gewesten en worden mee betrokken in de gegevensvergarig. In Nederland zijn deze secundaire bronnen vaak de enige bronnen, en moeten we mee betrokken worden om het totaalcijfer voor afvalproductie samen te stellen.

afval, alsook onderverdeeld naar de afzonderlijke deelstromen GFT-afval, oud papier en karton, glas, textiel, KCA (Klein chemisch afval), grof huishoudelijk afval en wit- en bruingoed. Ook wijze van inzameling (eigen gemeente, gemeenschappelijke regeling, kringloopbedrijf, particuliere inzamelaar, overige inzamelaars) en verwerking (hergebruik/nuttige toepassing, composteren/vergisten, scheiden achteraf, verbranden en storten).

Betrouwbaarheid:

- De rapportering van de afvalverwerkers heeft in principe een 100% dekking, net zoals de rapportering van de huishoudelijke afvalstoffen.
- Bedrijfsafval: ruim 68% van de aangesproken bedrijven bezorgt een bruikbare, ingevulde vragenlijst. Uit eerder onderzoek blijkt dat het 95% betrouwbaarheidsinterval op de totale hoeveelheid bedrijfsafvalstoffen ligt op 5 procent boven of onder de bekomen waarde. Per bedrijfsklasse en afvalcategorie kan deze onnauwkeurigheid echter aanzienlijk verschillen.
- Afvalwaterzuiveringsslib: nagenoeg 100% dekking.
- Afgedankte voertuigen: CBS berekent de hoeveelheid afgedankte autowrakken op basis van de cijfers van de Rijksdienst voor het Wegverkeer. Via deze statistiek is informatie beschikbaar over het aantal voertuigen, het gemiddelde gewicht van voertuigen en het totale gewicht aan voertuigen die voor de sloop zijn vrijgekomen. Vermits het om een complete inventaris gaat, dienen geen bijschattingen gemaakt te worden. Ook in Brussel wordt een vergelijkbare werkwijze toegepast.
- De rapportering van gemeenten over huishoudelijk afval gebeurt via een enquête en kent een respons van 95,5%. Voor de ontbrekende gemeenten worden bijschattingen gemaakt. De bekomen resultaten worden getoetst aan onder meer de gegevens bekomen via de Federatie Nederlandse Oudpapier Industrie (voert jaarlijks een enquête uit bij de aangesloten papierfabrieken) en via de organisaties die de terugnameplicht in opdracht van de industrie uitvoeren.

Periodiciteit van het melden:

- Rapportering afvalverwerkers: jaarlijks
- Milieuverlagplichtige bedrijven: jaarlijks
- Steekproef bij industriële bedrijven: 2-jaarlijks.
- Bedrijfsafval uit de kantoor-, winkel- en dienstensector: jaarlijks
- Afvalwaterzuiveringsslib: jaarlijks voor openbare afvalwaterzuiveringsinstallaties, jaarlijks of meerjaarlijks voor de private installaties (frequentie afhankelijk van hun aandeel in de totale slibproductie)
- Afgedankte voertuigen: jaarlijks
- Melding grensoverschrijdend transport: melding van elk transport aan SenterNovem
- Rapportering gemeenten van huishoudelijke afvalstoffen: jaarlijks.

Ervaringen/problemen:

- Nederland zet een breed pallet van bevragingen, registraties en modellen in om een zo correct mogelijke inschatting te maken van de verschillende afvalstromen in de verschillende sectoren. Deze verschillende bronnen worden zoveel mogelijk ten opzichte van elkaar getoetst.
- Nederland kiest voor een aanpak waarbij het secundaire afval (afval uit de verwerkingsindustrie) niet mee wordt opgenomen in het totaalplaatje, maar afzonderlijk beschouwd wordt. Hierdoor kan echter een lacune in de gegevens ontstaan voor einde-afvalstoffen of afvalstoffen die in een vroeg stadium niet meer als afval aangeduid worden.
- Een deel van de afvalstoffengegevens is afkomstig uit steekproeven, die uiteraard nooit een volledig correct beeld kunnen schetsen. Net zoals in andere landen waar men steekproeven gebruikt, gebeurt de selectie van bedrijven op basis van economische sector en het aantal werknemers. Een betere parameter zou drijfkracht of omzet zijn.

- De interne Nederlandse rapportering van afvalstoffengegevens verschilt van deze voor de Europese rapportering, waardoor onder meer codes moeten omgezet worden en bepaalde afvalstromen wel in de interne rapportering voorkomen en niet in de Europese of omgekeerd.

Hoe wordt gerapporteerd?

- De verwerkers dienen jaarlijks elektronisch te rapporteren; de dekking is vrijwel 100%.
- De industriële bedrijven die geselecteerd worden voor de steekproef vullen een schriftelijke vragenlijst in. Deze gegevens van de responderende bedrijven worden handmatig in een elektronisch bestand ingevoerd door personeel met kennis van zaken. De belangrijkste of opvallendste fouten worden verwijderd of gecorrigeerd. Daarnaast zorgt de invoermachine er voor dat onmogelijkheden worden geblokkeerd of gesignaleerd. De gegevens van milieuverlagplichtige bedrijven kunnen rechtstreeks ingelezen worden.
- De geselecteerde kantoren, winkels en dienstenbedrijven krijgen een papieren vragenlijst, en enige tijd later worden ze vervolgens telefonisch bevestigd. De bedrijven geven dus hun cijfers telefonisch door aan de enquêteur, waardoor een belangrijk deel van de mogelijke fouten in de gegevens dan onmiddellijk gedetecteerd en gecorrigeerd kan worden. Het voordeel van deze aanpak is dat er directe interactie optreedt tussen de rapporteur en de overheid en fouten in een vroeg stadium kunnen opgevangen worden. Het nadeel is dat er geen papier spoor van de rapportering aanwezig is. (Dit is echter overkoombaar; vergelijk met het elektronisch ingeven van meterstands voor elektriciteit, waarbij ook geen papier spoor aanwezig blijft).
- Waterzuiverings-slib: de openbare waterkwaliteitsbeheerders krijgen een schriftelijke enquête, waarop de respons zo goed als 100% is; de bevestiging bij privé-installaties gebeurt ook schriftelijk.
- De gemeenten rapporteren op papier of digitaal; CBS voert de gegevens vervolgens in in een geautomatiseerd systeem, dat de gegevens automatisch controleert op bvb. ontbrekende of afwijkende gegevens.

Welke verwerkingwijze wordt gerapporteerd?

Verwerkers rapporteren volgende gegevens:

- Storten: hoeveelheden gestort afval, categorieën, gegevens van installaties.
- Verbranden: Hoeveelheden verbrand afval, categorieën afval, emissiegegevens, gegevens per verbrandingslijn, technische aspecten, energieopbrengstgegevens.
- Composteren: hoeveelheden aangeboden en verwerkt GFT-afval, categorieën GFT-afval, de afzet van compost (7 categorieën), technische gegevens.
- Slibverwerking: Hoeveelheden aangeboden en verwerkt slib en oliën en vetten, categorieën slib, vergunningssituatie.

Verwerking van bedrijfsafvalstoffen wordt gerapporteerd volgens de indeling: hergebruik en recyclage, verbranden, storten, lozen, scheiden achteraf en andere.

Verwerking en bestemming van afvalwaterzuiverings-slib wordt gerapporteerd volgens de indeling: landbouw, natte oxidatie, composteren, storten, verbranden, overig

Het gemeentelijk afval wordt gerapporteerd volgens de indeling hergebruik/nuttige toepassing, composteren/vergisten, scheiden achteraf, verbranden en storten.

Financiële en menselijke middelen en de eventuele opgerichte partnerschappen

Volgende organisaties zijn betrokken en dienen bijgevolg mankracht in te zetten:

- CBS: verzamelen gegevens gemeentelijk afval, bedrijfsafval, afvalwaterzuiverings-slib, en afgedankte voertuigen + Europese rapportering
- SenterNovem: verzameling gegevens afvalverwerking en grensoverschrijdend transport. Rapportering in functie van het Landelijk afvalbeheerplan (evaluatie afvalbeleid).

Elektronische uitwisselbaarheid gegevens

Gegevens afvalverwerkers en gegevens milieuverslag worden elektronisch gerapporteerd (webapplicatie), en kunnen zo digitaal uitgewisseld worden met CBS.

Ook de gegevens van het grensoverschrijdend transport worden digitaal aangeleverd aan het CBS: beheer van gegevens gebeurt via het DaVinci systeem (systeem voor beheer en registratie van meldingen gedaan in het kader van de EVOA).

Score

Integratie : 2,5/5

Arbeidsintensiviteit, kost : 3/5

Kwaliteit : 3,5/5

Score: 9/15

4.6.5 Fiche Duitsland

Bron:

- Rapportering afvalverwerkings- en verwijderingsbedrijven
- Rapportering verwerkers bouw- en sloopafval
- Rapportering in kader van de terugnameplicht voor verpakkingsafval en elektrische en elektronische apparaten
- Steekproef van 20.000 bedrijven
- Melding grensoverschrijdend transport
- Rapportering door federale staten van huishoudelijke afvalstoffen

Aard van de gegevens:

Afvalverwerkers rapporteren aard, hoeveelheid, herkomst en looptijd van het behandelde afval, van het afval dat ontstaat na behandeling, de geproduceerde einde-afvalstoffen en producten en hun toepassing

Geselecteerde bedrijven voor de steekproef rapporteren de aard en hoeveelheid van het door hen geproduceerde afval

Rapportering van de federale staten inzake huishoudelijke afvalstoffen gebeurt via standaardformulieren die jaarlijks aan het Statistische Bundesamt bezorgd worden

Betrouwbaarheid:

De rapportering van de afvalverwerkers heeft in principe een 100% dekking, net zoals de rapportering van de huishoudelijke afvalstoffen.

Het kwaliteitsrapport geeft geen verdere informatie over de betrouwbaarheidsintervallen.

Periodiciteit van het melden:

- Rapportering afvalverwerkings- en verwijderingsbedrijven: jaarlijks
- Verwerkers bouw- en sloopafval: 2-jaarlijks
- Rapportering in kader van terugnameplicht: jaarlijks
- Steekproef bij 20.000 bedrijven: 4-jaarlijks
- Melding grensoverschrijdend transport: melding bij elk transport, jaarlijks gebundeld door federale milieuadministratie
- Rapportering door federale staten van huishoudelijk afval: jaarlijks

Ervaringen/problemen:

Het belangrijkste knelpunt dat Duitsland zelf aanhaalt in het kwaliteitsrapport is het ontbreken van gegevens over de afstromen die door bedrijven zelf worden hergebruikt of verwijderd, zonder dat hiervoor een vergunning en rapporteringsplicht bestaat

Een deel van het gelijkgesteld afval van bedrijven komt terecht in de cijfers van huishoudelijk afval. Een

deel van de bedrijven maakt immers gebruik van de gemeentelijke inzamelingskanalen.

Duitsland baseert een groot deel van zijn afvalstoffengegevens op een wel zeer beperkte steekproef (0,6% van de totale bedrijvenpopulatie). Bovendien wordt bij de selectie van bedrijven bij voorkeur gekozen voor grotere bedrijven, terwijl een belangrijk deel van het bedrijfsafval toch ook uit KMO-afval bestaat.

Door de focus te leggen op de Duitse afvalverwerkingsbedrijven kan een probleem ontstaan om de afvalstromen in te schatten van niet gevaarlijk Duits afval dat in andere landen verwerkt wordt¹⁷⁰. De gegevens voor afvalstoffen die met kennisgeving overgebracht worden zijn zeer gedetailleerd en van hoge kwaliteit. Maar voor de overbrenging van afvalstromen die niet onder de kennisgevingsprocedure vallen en dan met name de uitvoer van groene lijstafval voor recyclage, kan een lacune in de gegevens bestaan.

Hoe wordt gerapporteerd?

De bedrijven rapporteren hun afvalstoffengegevens via standaard vragenlijst. Het percentage respondenten is onduidelijk.

De federale staten rapporteren de hoeveelheden huishoudelijke afvalstoffen via een standaardformulier

Welke verwerkingwijze wordt gerapporteerd?

De bedrijfsafvalstoffen worden gerapporteerd in de categorieën: voorbehandelen (bvb. sorteerinstallaties en demontage), biologische verwerking (bvb. composteer- en biogasinstallaties), storten, verbranden en overige verwerkingsinstallaties (bvb. demontage van afgedankte voertuigen, mechanisch-biologische afvalbehandeling, bodembehandeling,...).

Financiële en menselijke middelen en de eventuele opgerichte partnerschappen

Het zijn vooral de federale staten en gemeenten die afvalstoffengegevens verzamelen. Het Statistisch Bundesamt zorgt dan voor bundeling en rapportering van deze gegevens.

Elektronische uitwisselbaarheid gegevens

Het Statistisch Bundesamt en de federale staten beschikken over een elektronische databank waarin alle afvalstoffengegevens opgeslagen worden. Voorheen bestonden verschillende databanken voor de verschillende soorten gegevens (inventaris stortplaatsen, inventaris gemeentelijk afval, inventaris chemische samenstelling van afvalstoffen, ...). Deze databanken zijn nu met elkaar gelinkt.

Nadeel is dat de federale staten gegevens kunnen inbrengen in het systeem, maar dat ze eigen methodes gebruiken en eigen aannames kunnen maken in het vergaren en valideren van gegevens, wat de samenstelbaarheid en de vergelijkbaarheid kan schaden.

Score

Integratie : 2,5/5

Arbeidsintensiviteit, kost : 3/5

Kwaliteit : 2,5/5

Score: 8/15

¹⁷⁰ Doordat de verwerkers bevraagd worden kan uiteraard wel rekening gehouden worden met buitenlands afval dat in Duitsland verwerkt wordt.

5 BELEIDSAANBEVELINGEN EN STRATEGIE VOOR OPTIMALE INZAMELING VAN AFVALGEGEVENS

5.1 SITUERING

In dit slothoofdstuk van deel 1 worden een aantal elementen aangehaald die essentieel zijn om de kwaliteit van het datavergaringsstelsel van het BIM te versterken en om zo optimaal aan alle rapporteerplichten van het Gewest en aan alle databehoeften van het beleid te kunnen voldoen. Er wordt hierbij uitgegaan van een aantal algemenere principes, die in deel twee van deze studie vertaald worden naar meer concrete implementerende maatregelen. Onder implementatie verstaan we het scheppen van het geschikte wetgevende kader, het organiseren van het vergaren van data in de praktijk, de kwaliteitscontrole, de hulpmiddelen op vlak van administratieve processen en databanken, de statistische methoden.

De analyse en de beleidsvisies in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de problemen en gegevenslacunes die geanalyseerd werden in hoofdstuk 2, "analyse van bestaande gegevensstromen en rapporteersystemen" en 3, "Analyse van de nood aan informatie" en worden getoetst aan de voorbeelden en de sterkten en zwakten uit hoofdstuk 4 "Omgevingsanalyse". Ze gaat dus verder dan de preliminaire analyses uit paragrafen 2.3.3 of 3.4. Ze houdt rekening met een centraal en multifunctioneel systeem voor basisstatistiek, maar ook met specifieke bevragingen of systemen voor specifieke doelen.

De beleidsvisies worden genummerd en in een kader weergegeven. Ze werden in de vorm van preliminaire aanbevelingen aangeboden aan de stuurgroep, om te bepalen welke opties in deel 2 van de studie aan bod dienen te komen. Ze vertegenwoordigen de visie van de stuurgroep zoals meegedeeld op 2 februari 2009¹⁷¹. Ze omvatten zowel structurele elementen en keuzes als meer gedetailleerde aanpassingen.

5.1.1 Mogelijke samenwerkingsstrategieën

Zonder vooruit te lopen op de resultaten van deel 2 kan een oplossing volgende pistes volgen:

- Het BIM zou zelf kunnen instaan voor een geoptimaliseerde inzameling en beheer van afvalgegevens, waarbij rekening gehouden wordt met de eigen draagkracht van de administratie en de eigen budgettaire middelen.
- Het BIM zou een partnerschap kunnen aangaan met OVAM of het IMJV en vragen een deel of het totaal van het werk over te nemen, zonder de eigen gewestelijke verantwoordelijkheid en bevoegdheid te schaden.
- Het BIM zou een partnerschap kunnen aangaan met het NIS, naar Waals model, en vragen een deel of het totaal van het werk over te nemen, zonder de eigen gewestelijke verantwoordelijkheid en bevoegdheid te schaden.
- Het BIM zou gebruik kunnen maken van externe consultancy of uitbesteding van een takenpakket aan een privé-partner, zonder de eigen gewestelijke verantwoordelijkheid en bevoegdheid te schaden.

In elke structuur met samenwerking en uitbesteden van taken zou het BIM kunnen kiezen voor de taken die ze best zelf met eigen middelen kan realiseren, op basis van de bestaande of geoptimaliseerde

¹⁷¹ Het is belangrijk te vermelden dat de vastgelegde visies het BIM niet verbinden en dus geen beleidsbeslissingen vormen. Ze hebben enkel belang in het kader van de verdere uitwerking van de voorliggende studie. Het staat het BIM uiteraard vrij om de studieresultaten, die de aard hebben van een aanbeveling door de auteur/consultant, al dan niet te volgen.

instrumenten. De gegevensstroom voor huishoudelijk afval of de gegevensstroom afkomstig van een kleinere populatie afvalverwerkers zijn voorbeelden van beter beheersbare onderdelen waarvoor de gegevensinzameling eenvoudiger en goedkoper te beheren is.

Beleidsvisie 1: Het BIM beheert zelf de gegevensvergaring inzake de ophaling van huishoudelijk afval

Beleidsvisie 2: Het BIM beheert zelf de gegevensinzameling inzake de ophaling van een aantal prioritaire afvalstromen (gevaarlijk afval, dierlijke bijproducten, AEEA) met focus op handhaving, bij erkende of geregistreerde ophalers.

Beleidsvisie 3: Het BIM beheert zelf de gegevensinzameling inzake de verwerking van alle afvalstromen met focus op handhaving, bij alle afvalverwerkers binnen het grondgebied van het Gewest.

Beleidsvisie 4: Het BIM zoekt een kostenefficiënte oplossing met het NIS of een andere partner voor de gegevensinzameling inzake de productie van bedrijfsafvalstoffen. De samenwerking kan de vorm aannemen van een samenwerkingsakkoord, het bepalen van de steekproef (zie beleidsvisie 22) in onderling overleg, vergroten van de respons door handhaving...

5.1.2 Essentiële randvoorwaarden

Ongeacht de organisatorische strategie die gevolgd wordt, en die bij een partnerschap het gevolg moet zijn van een onderhandelingsronde of een uitbestedingsprocedure, zal het op te stellen systeem aan een aantal essentiële randvoorwaarden moeten voldoen. Deze randvoorwaarden zijn het thema van dit hoofdstuk:

- Gegevens moeten **nuttig** zijn. Dit wil zeggen dat de gegevens voor een specifiek beleidsmatig doel worden ingezameld. De ambitie van een overheidsadministratie is anders gedefinieerd dan de ambities van een wetenschappelijke instelling die gegevens verzameld omwille van hun academisch belang. Cijfers worden niet gegenereerd omwille van de cijfers, maar omdat ze als instrument gebruikt kunnen worden om het beleid te richten, aan te sturen of bij te sturen. Concreet wil dit zeggen dat de cijfers er op gericht moeten zijn een antwoord te bieden aan de drie belangrijke noden die in hoofdstuk 3 geanalyseerd worden:
 - De rapporteerplichten moeten op een kwalitatieve wijze vervuld kunnen worden.
 - De eigen beleidsnoden aan indicatoren, zowel de huidige als de toekomstige, moeten kunnen vervuld worden.
 - De eigen individuele noden aan informatie per actor of per bedrijf moeten kunnen vervuld worden.
- Gegevens moeten **volledig** zijn. Voor die gegevens die als nuttig geklasseerd kunnen worden, is het van belang dat geen gegevenslacunes optreden. In hoofdstuk 2.3.3 werd een preliminaire analyse gemaakt van het bestaande instrumentarium en de lacunes die daarin voorkomen. In hoofdstuk 3 wordt dit aangevuld met de analyse van de gegevensbehoefte, en in Tabel 2.3.1 wordt dit afgetoetst aan alle bestaande combinaties van instrumenten en afvalstromen. Het is van belang om het instrumentarium aan te passen of aan te vullen om de geïdentificeerde lacunes of problemen weg te werken.
- Gegevens moeten **betrouwbaar** zijn. De methode waarmee de gegevens gegenereerd worden moet geloofwaardig en wetenschappelijk verantwoord zijn. Pas indien de gebruikers van de

gegevens geloof hechten aan de inschattingen en de benaderingen die gebruikt worden om de gegevens te berekenen, zullen ze ook in het beleid aanwenden en als toetssteen aanvaarden. Belangrijk hierbij is dat:

- De kwaliteit van de basisdata (in niveau 1 van de informatiepiramide) van een voldoende hoog niveau is. De gegevens moeten neutraal en onvertekend zijn. De systemen behandeld in hoofdstuk 2 moeten hierop gescreend worden.
- De basisdata moeten op een kwaliteitsvolle manier gecheckt en behandeld worden. Elk statistisch systeem is gevoelig aan tikfouten, waarbij één vergissing in één observatie het totale beeld kan vertekenen.
- De manier waarop de gegevens verwerkt worden tot indicatoren moet verantwoord, transparant en duidelijk zijn. De sterkten en de zwakten van cijfermateriaal, als ook de condities waarbinnen het aangewend kan worden, moeten steeds gekend zijn.
- Naast (de verwerking van) de gegevens zelf is het ook van belang dat de modellen en de inschattingen gestaafd en geloofwaardig zijn.
- Gegevens moeten **tijdig** zijn. Aangezien ze een praktische en geen academisch doel hebben moeten de gegevens beschikbaar zijn op een moment dat het beleid aan de hand van deze gegevens nog in de mogelijkheid is om bijsturende maatregelen te treffen.
- Het systeem moet **haalbaar** zijn. De inspanningen om de gegevensvergaring op te zetten moeten in verhouding staan tot de resultaten die men wenst te bekomen. Zowel de inzetbare mankracht als de inzetbare financiële middelen vormen essentiële randvoorwaarden.

5.2 CONCRETE BELEIDSVISIES

5.2.1 Onderscheid tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval

In het kader van de Verordening Afvalstatistiek 2150/2002/EG wordt de rapporteerplicht opgelegd voor huishoudelijke afvalstoffen. Zie paragraaf 3.1.3. Voor de rapportering in het kader van de Stortplaatsrichtlijn heeft het BIM nood aan cijfers over biologisch afbreekbaar stedelijk afval, zie paragraaf 3.1.2, maar stedelijk afval wordt hierbij niet eenduidig afgelijnd. Het gaat om "huishoudelijk afval, alsmede andere afvalstoffen die gezien hun aard of samenstelling met huishoudelijk afval kunnen worden gelijkgesteld". Ook in het nieuwe afvalstoffenplan worden concrete kwantitatieve doelstellingen geformuleerd ten aanzien van huishoudelijk afval en gelijkgesteld bedrijfsafval. De bijbehorende indicatoren verwijzen naar grootheden zoals totale hoeveelheid afval per inwoner of totale hoeveelheid selectief ingezameld afval per inwoner (paragrafen 3.2.1.1 en 3.2.1.2). Vaak vergt een beleid ten aanzien van de particuliere afvalproducent, ten aanzien van de KMO die vergelijkbaar afval produceert of ten aanzien van het bedrijf dat een gemengde fractie bedrijfsafval produceert een aangepaste beleidslijn die drie maal verschillend kan zijn. Heel concreet werkt het BIM aan methodes om gevaarlijk afval van KMO's in te zamelen dat al dan niet vergelijkbaar is met huishoudelijk KGA. Om indicatoren mogelijk te maken zowel voor het huidige beleid als voor het toekomstige beleid, is een onderscheid tussen afval van huishoudens, vergelijkbaar bedrijfsafval en ander bedrijfsafval een nuttig gegeven.

Beleidsvisie 5: Het BIM ontwerpt en hanteert een wettelijke afbakening van 'met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval' die uitgaat van het concept dat dit afval qua aard en samenstelling moet overeenkomen met het afval dat courant door huishoudens gegenereerd wordt, en dat er qua hoeveelheid eveneens mee overeenkomt.

Net Brussel beschikt reeds over de wettelijke mogelijkheid om in te staan voor de inzameling van huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval. Zie paragraaf 2.2.2. Inzameling van bedrijfsafval moet tegen betaling gebeuren of op basis van een 'commercieel contract'. Voor met huishoudelijk afval vergelijkbaar gemengd bedrijfsafval kan het instrument van de fuchsia vuilzak verder uitgebouwd worden

en kan toegespitste controle er voor zorgen dat het KKMO afval of het boven gedefinieerde 'met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval' steeds en exclusief via deze zak aangeboden wordt.

Een benadering voor huishoudelijk afval, die ook in verschillende buurlanden en regio's gebruikt wordt, is het 'afval dat via het circuit voor huishoudelijk afval ingezameld wordt'. Voor gemengd afval kan dit in Brussel vertaald worden naar de gemengde fractie die door Net Brussel ingezameld wordt. Net Brussel is in staat om de ingezamelde hoeveelheid op te delen in huishoudelijk afval en in 'met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval'. Het aantal fuchsia zakken registreren op het moment van de inzameling is wellicht logistiek een moeilijke zaak omdat afzonderlijke ophaalrondes niet steeds mogelijk of gewenst zijn. Maar door rekening te houden met de verhouding in de verkoop van fuchsia zakken en gewone particulieren huisvuilzakken kan het percentage 'met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval' wel ingeschat en afgesplitst worden. Daarnaast kan Net Brussel ook een inschatting maken van de hoeveelheden afval dat via rolcontainers ingezameld wordt. Dit is het eenvoudigst te realiseren wanneer dit wel via een afzonderlijke inzamelingsronde wordt ingezameld, maar er moet aandacht aan besteed worden dat huishoudelijke afvalstoffen van appartementsgebouwen eveneens in rolcontainers kan aangeboden worden.

Beleidsvisie 6: Het BIM legt de wettelijke verplichting op om met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval in aparte en apart herkenbare recipiënten in te zamelen

Beleidsvisie 7: Het BIM legt aan Net Brussel de wettelijke taak op aparte gegevens te genereren over de hoeveelheid afval dat via deze aparte recipiënten wordt ingezameld.

Uiteraard zal er ook dan nog steeds een onvermijdbare onzekerheid bestaan over een fractie bedrijfsafval die toch nog verdoken met het huisvuil meegegeven wordt.

De inschatting van selectief ingezamelde stromen van met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval kan methodologisch moeilijker zijn. Dit is wel haalbaar via registratie van KMO's aan de toegang van de containerparken, of het openstellen van de containerparken exclusief voor bedrijfsafval op specifieke dagen, of bij ophalingen op afroep.

Het opvolgen van de hoeveelheden is echter moeilijker in die gevallen waar geen gebruik kan gemaakt worden van een anderskleurig eenmalig recipiënt zoals de fuchsia zak. Dit kan een grotere administratieve last met zich meebrengen voor de uitbaters van de containerparken, waarbij de toegang van het containerpark en de hoeveelheden aangebracht afval moeten opgevolgd worden. De registratie hoeft echter niet te gebeuren in een vorm die de aanvoer van bedrijfsafval registreert tot op het niveau van aard en hoeveelheid per bedrijf, omdat het hoofddoel ligt bij het vermijden van vertekening van de cijfers voor huishoudelijk afval.

Beleidsvisie 8: Huishoudelijke reglementen of afdwingbare codes van goede praktijk worden opgelegd om de werking van de gemeentelijke en gewestelijke containerparken zo te organiseren dat huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen bij binnenkomst apart kunnen geregistreerd worden.

In deze fase wordt nog geen uitspraak gedaan over de vorm van deze codes. Een louter pragmatische aanpak zou er uit kunnen bestaan dat het onderscheid tussen huishoudelijk en bedrijfsafval gemaakt wordt op basis van het aangeboden volume op de containerparken.

5.2.2 Afvalstoffenproductie per industriële sector of per bedrijfstype.

In het kader van de Verordening Afvalstatistiek 2150/2002/EG moeten gegevens gerapporteerd worden per bedrijfsgroep, gedefinieerd in groepen met specifieke NACE-codes. Zie Tabel 3.1.4. Naast deze rapporteerplicht zijn er echter geen andere internationale of Europese rapporteerplichten die naar de verdeling van de productie van afvalstoffen voor de specifieke sectoren peilen. Toch heeft het beleid nood aan dergelijke opgesplitste gegevens (paragraaf 3.2.2). Dit is nuttig in de evaluatie van beleidsmaatregelen voor een specifieke industriële doelgroep, of om te bepalen in welke sectoren het afvalprobleem het meest urgent is en dus een prioritaire aanpak verdient. Daarnaast is niet alleen een onderscheid in industriële sector nuttig, maar bijvoorbeeld ook een indeling in grote bedrijven, KMO's of KKMO's, die elk een specifiek beleid en een specifieke opvolging nodig hebben.

Een structureel probleem waarmee het BIM, net als meerdere andere lidstaten en regio's worstelt, is de manier waarop deze gegevens kunnen ingezameld worden. Het is voor een ophaler of verwerker van afvalstoffen moeilijk, maar niet onmogelijk, om via zijn register bij te houden welk bedrijf hoeveel van welke afvalstoffen heeft afgegeven. De gegevens kunnen ook rechtstreeks aan de producent van de afvalstoffen gevraagd worden. In ieder geval is elk systeem dat cijfers kan opleveren over de productie van afvalstof per bedrijfsoort of per bedrijfsgrootte een systeem waarbij de individuele afvalproductie per bedrijf kan getraceerd worden, en waarbij per bedrijf gegevens kunnen gekoppeld worden over het aantal werknemers of over de bedrijfssector waarbinnen het bedrijf actief is. De huidige registerplicht, waarbij de producenten in bijlage worden toegevoegd, is hier niet voor geschikt omdat de link met elk individueel bedrijf niet gelegd wordt.

Beleidsvisie 9: Het BIM voorziet een systeem van gegevensvergaring waarbij de link tussen de individuele afvalproducent en het door hem geproduceerd afval kan gelegd worden, Zie verder ook beleidsvisie 2, 3, 4, 19 en 22.

Naast een rechtstreekse datacollectie is het echter ook mogelijk om via modellen of aannames een inschatting te maken van de productie per bedrijfsoort, bijvoorbeeld door gemiddelde producties in Vlaanderen of Wallonië toe te passen op de bedrijfspopulatie in het Brusselse Hoofdstedelijke gewest en aan te nemen dat de gemiddelde afvalstoffenproductie vergelijkbaar is. Dit kan eventueel ook bereikt worden door de gemiddelde afvalstoffenproductie per bedrijfstype af te leiden uit de consultatie van het huidige afvalstoffenregister van een representatief aantal Brusselse bedrijven en een gemiddelde in te schatten. Dit kan uiteraard alleen voor gevaarlijk afval, waarvoor vandaag een registerplicht ter hoogte van de producent vereist wordt.

Beleidsvisie 10: Bij wijze van kwaliteitscontrole voor de rechtstreeks ingezamelde gegevens, en als oplossing waar de rechtstreekse inzameling voor bepaalde sectoren of afvalstromen zou falen, wordt door het BIM jaarlijks een inschatting via modellen gerealiseerd.

5.2.3 Gegevens per aard van afvalstof

De meeste rapporteerplichten en de meeste noden aan gegevens en indicatoren verwijzen naar hoeveelheden per afvalstoffensoort, of verwijzen naar een aantal karakteristieken van de afvalstof. Dit is meestal geen probleem omdat systematisch gebruik gemaakt wordt van de EURAL-code, waardoor zowel de aard als de gevaarlijkheid van de gerapporteerde afvalstof gedefinieerd wordt.

In de fase van het valideren van de ruwe gegevens is het belangrijk om de toekenning van een EURAL code aan een specifieke afvalstof te controleren. In het bijzonder moet aandacht besteed worden aan het onderscheid tussen de ongevaarlijke en de gevaarlijke variant van een afvalstof, de zogenaamde spiegelcodes. Voorbeelden daarvan zijn:

~ 170507* spoorwegballast dat gevaarlijke stoffen bevat

- ~ 170508 niet onder 170507 vallend spoorwegballast

Of

- ~ 170301* bitumineuze mengsels die koolteer bevatten
- ~ 170302 niet onder 170301 vallende bitumineuze mengsels

Richtlijnen over hoe de spiegelcodes kunnen toegepast worden zijn nuttig, om te bepalen wanneer iets in de praktijk "gevaarlijke stoffen" (of in het tweede voorbeeld "koolteer") bevat. Het BIM zou er voor kunnen kiezen om reeds bestaande richtlijnen terzake over te nemen¹⁷².

Beleidsvisie 11: Het BIM adopteert een standaard handleiding voor het gebruik van de EURAL codes, zowel voor de rapporteerplichtigen als voor de medewerkers belast met de validatie van de gegevens. Dit bestaat tot op zeker hoogte reeds vandaag.

Een rapporteerprobleem treedt op waar in het kader van het Bazel Verdrag afvalstoffengegevens moeten gerapporteerd worden opgedeeld per Y-code. In Bijlage 9 wordt weergegeven hoe OVAM de conversie realiseert voor de meeste van de gevaarlijke afvalstoffen uit de EURAL. Voor een aantal is een éénduidige relatie met een Y code niet evident, en moet gebruik gemaakt worden van andere elementen of bijkomende informatie uit bijvoorbeeld het kennisgevingsdossier.

Beleidsvisie 12: Het BIM hanteert de tabel in Bijlage 9 of een andere gestandaardiseerde set van afspraken om de relatie te leggen tussen EURAL-code en Y-code.

Een belangrijke afvalstroom is het verpakkingsafval, dat zowel binnen het bedrijfsafval als binnen het huishoudelijke afval een prominente plaats inneemt. Een probleem is echter dat dit afval niet steeds wordt gerapporteerd met de categorieën opgenomen in afdeling 15 van de EURAL-lijst, maar eveneens als bijmenging in een reeks andere categorieën van selectief of gemengd afval. Het IVC zorgt echter voor de gegevensvergaring en de opvolging van deze stroom, op basis van gegevens van VAL-I-PAC en FOST-Plus en op basis van individuele aangiftes. De gegevens worden per gewest geordend. Een gestructureerde gegevensoverdracht van deze gegevens tussen IVC en het BIM zou er voor kunnen zorgen dat geen supplementaire gegevensbronnen moeten uitgewerkt worden en dat het beleid over indicatoren beschikt voor de beleidsmaatregelen en -doelstellingen inzake verpakkingsafval die in het afvalstoffenplan opgenomen zijn.

Beleidsvisie 13: Het BIM maakt formele afspraken met het IVC voor een gestructureerde overdracht van gegevens over verpakkingsafval, als aanvulling op de controle van eigen ingezamelde informatie.

Specifieke gegevensbehoeften of specifieke rapporteerplichten vergen een dieper detail dan door de EURAL kan gerealiseerd worden. Zo is de indeling van AEEA in diverse subcategorieën veel uitgebreider dan de beperkte set overeenkomstige EURAL-codes, en zo bestaat er geen toepasselijke EURAL-code voor luiers waarrond een specifiek beleid wordt gevoerd en waarvoor doelstellingen in het afvalstoffenplan opgenomen zijn. Het is niet aan te raden omwille van deze bijzondere afvalstromen het algemene systeem van de rapportering in EURAL-codes uit te breiden en codes toe te voegen. Omwille van de universaliteit van de codes en de vergelijkbaarheid van de gegevens wordt best aan de EURAL-code vastgehouden, en kan bijvoorbeeld ook de toegevoegde code 18 03 50 uit artikel 1 punt 2 van het registerbesluit weggelaten worden. Voor bijzondere afvalstoffen worden best bijzondere gegevenskanalen geconsulteerd ter aanvulling op de meer algemene kanalen, zoals rapportering in het kader van de terugnameplicht voor AEEA als aanvulling op het afvalstoffenregister en de rapportering ervan door Net Brussel. De verantwoordelijkheid voor de uitbouw van dit gegevenskanaal kan aan de erkende beheersorganismen overgelaten worden, of in uitzonderlijke gevallen aan de opstellers van een

¹⁷² De OVAM 'handleiding Europese afvalstoffenlijst EURAL' van 2004 kan aanbevolen worden en maakte onder meer gebruik van de BIM studie Kwalitatieve Afvalpreventie van 1998.

individueel preventie- en beheersplan. Voor luieraafval of andere specifiek te volgen afvalstromen kan een afzonderlijke ad hoc bevraging opgezet worden.¹⁷³

Beleidsvisie 14: De toegevoegde code 18 03 50 wordt uit het Registerbesluit geschrapt.
--

5.2.4 Gegevens over de verwerking van afvalstoffen

Het bestaande instrumentarium zoals geïllustreerd in Tabel 2.3.1 is bij uitstek geschikt om te focussen op de verwerkingswijze van de afvalstoffen, ofwel is de verwerker degene die de gegevens aanlevert, ofwel wordt de verwerker per afvalstroom duidelijk geïdentificeerd in het luik 'uitgaande afvalstoffen' van de afvalstoffenmeldingen. Ook de verwerkingscode wordt aangegeven. De te rapporteren gegevens in het kader van de verordening afvalstatistiek, de stortrichtlijn, de producentenverantwoordelijkheden, het Bazel Verdrag en andere rapporteerplichten op vlak van verwerking van afval kunnen zonder problemen voldaan worden. Het gebruik van de R en D codes heeft het voordeel van de universaliteit maar heeft het nadeel van de keuzeproblemen tussen de verschillende codes.

Het meest opvallende probleem is het onderscheid tussen R01 "Hoofdgebruik als brandstof of als ander middel voor energieopwekking" en D10 "Verbranding op het land". Dit onderscheid wordt vaak vertaald in termen van verbranden met of zonder energiewinning. Alternatieve benamingen zijn "energieterugwinning", "energetische valorisatie" of kortweg "valorisatie". Steeds ligt de nadruk op het 'nuttige toepassing'-karakter van deze aanduiding, een klassering die immers aanzienlijke impact heeft op een aantal administratieve en wettelijke aspecten.

Vaak is het in praktijk en op juridisch vlak niet steeds duidelijk wanneer R01 van toepassing en wanneer D10. Het arrest van het Europese Hof van 13.02.2003 in de zaak Commissie-Luxemburg¹⁷⁴ bepaalt dat een afvalverbrandingsoven steeds D10 is omdat hij niet als doel heeft energie te genereren, zelfs als hij dat wel doet. Verbranden in een cementoven¹⁷⁵ is eerder R01 omdat het daar wel als doel heeft energie te winnen en indien het afval er niet was een andere brandstof zou aangewend worden. Het arrest van het Europese Hof van 11 september 2008 in de zaak Gävle Kraftvärme AB¹⁷⁶ legt de beoordelingsverantwoordelijkheid bij de lidstaten die op basis van het hoofddoel van de installatie moeten bepalen of het om afval verbranding of co-incineratie gaat. Bij de beoordeling moeten de lidstaten gebruik maken van alle feiten die haar bekend zijn, onder meer op vlak van de hoeveelheid gegenereerde energie in functie van de hoeveelheid verwerkt afval, en de stabiliteit en continuïteit van deze productie.

De nieuwe kaderrichtlijn heeft de discussie nog meer gecompliceerd door in bijlage II een voetnoot te plaatsen bij de definitie van R01 die op basis van energie-efficiëntie afvalverbrandingsovens toch opneemt onder R01. De formule kent reeds uitzonderingsbepalingen en kan via comitologie nog verder verwijfd worden. Een mogelijke oplossing bestaat erin om het meer beleidsmatige onderscheid tussen verwijdering en nuttige toepassing niet te betrekken in de afvalstatistieken en zich eerder te baseren op de fysieke verwerkingstechniek. R01 en D10 kunnen dan gezamenlijk geklasseerd worden als

¹⁷³ Artikel 85.5.9 van VLAREA geeft bijvoorbeeld aan: "De producenten van luiers moeten voor 1 juli 2004 bij de OVAM een plan indienen voor de inzameling, hergebruik, recyclage en verwerking, van luiers, en de financiering ervan. Dit plan is geldig voor maximaal 3 jaar." Indien ook in Brussel een dergelijk plan opgelegd wordt kan dit bepalingen omvatten voor gegevensinzameling en gegevensoverdracht over luiers in het afval.

¹⁷⁴ Zaak C-458/00, ECR [2003] I-01553

¹⁷⁵ Zaak C-228/00, ECR [2003] I-01439

¹⁷⁶ Zaak C-251/07

“verbranden”. Dit kan echter een hypothek leggen op de bruikbaarheid van de statistieken in die gevallen waar het onderscheid om beleidsmatige redenen wel belangrijk is.

Beleidsvisie 15: In geval van afvalverbranding wordt gerapporteerd met de codes R01 en D10. Het BIM verwijst naar de toepasselijke Europese regelgeving en arresten inzake het onderscheid tussen beide. In de validatiefase worden alle gerapporteerde codes R01 of D10 gecheckt op hun interpretatie. Dit kan onder meer aan de hand van de identificatie van de verwerker.

Een tweede probleem met de R en D codes is het feit dat ze in wezen gericht zijn op finale afvalverwerkingswijzen, en niet geoptimaliseerd zijn voor voorbehandelingen. Een voorbehandelingswijze zoals het sorteren of scheiden van verschillende afvalfracties kan immers moeilijk ingedeeld worden als R (nuttige toepassing) of als D (verwijdering) omdat meestal meerdere afvalstromen ontstaan uit de voorbehandelingsactie, die elk hun eigen verdere verwerkingswijze zullen ondergaan. Een deel zal voor nuttige toepassing bestemd zijn en een ander deel voor verwijdering. Zie verder in paragraaf 5.2.8 voor de problematiek van voorbehandeling en dubbeltellingen.

Beleidsvisie 16: Het BIM biedt een duidelijke richtlijn aan over het gebruik van de codes D13, D14, D15 en R12, R13.

5.2.5 Geïdentificeerde preliminaire gegevenslacunes

De lacunes in de gegevensvergaring die in hoofdstuk 2.3.3 geïdentificeerd werden zijn:

1. De hoeveelheid afval die door de producent zelf ter plaatse verwerkt wordt. (paragraaf 2.3.3.1 en 2.3.3.4)
2. De hoeveelheid Brussels afval door Brusselse afvalverwerkers verwerkt dat rechtstreeks afkomstig is van Brusselse producenten, dus onderscheidbaar van het afval van ophalers. (paragraaf 2.3.3.1)
3. De hoeveelheid Brussels afval door Brusselse ophalers naar Brusselse verwerkers gevoerd, dus los van het niet Brussels afval dat door Brusselse ophalers naar Brusselse verwerkers gevoerd wordt. (paragraaf 2.3.3.1 en 2.3.3.2)
4. De hoeveelheid Brussels afval door Brusselse ophalers naar verwerkers buiten Brussel gevoerd wordt. (paragraaf 2.3.3.4)
5. De link tussen ingezameld niet gevaarlijk afval en de producent in de rapportering door ophalers en verwerkers (paragraaf 2.3.3.3)
6. De hoeveelheid niet Brussels afval dat door Brusselse ophalers naar een Brusselse verwerker gevoerd wordt. (paragraaf 2.3.3.4)

Voor de motivatie waarom dit belangrijke gegevenslacunes zijn in het huidige systeem, zie de analyse in hoofdstuk 2.3.3.

Om lacune 1, de hoeveelheid ter plaatse verwerkt afval in te schatten zijn twee maatregelen nodig:

- Een sluitende definitie vastleggen van wat bedoeld wordt met ter plaatse verwerkt afval. Het moet duidelijk zijn dat ter plaatse niet betekent in het bedrijf waar de afvalstoffen ontstaan, maar eveneens op dezelfde exploitatiezetel, dus ook ruimtelijk waar de afvalstoffen ontstaan, zonder dat tussentransport noodzakelijk is. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen verwerking in een korte cyclus en verwerking in een lange cyclus. Voorbeelden geven van beide situaties is eenvoudiger dan ze juridisch te definiëren, omdat er in twijfelgevallen steeds een mate van afweging nodig is. Duidelijk tot een korte cyclus behoren snijresten in metaal of kunststof die dadelijk in hetzelfde proces kunnen geherintroduceerd worden waar ze ontstaan zijn. Duidelijk tot een lange cyclus behoren vervuilde solventen die in het bedrijf zelf geherdistilleerd worden vooraleer ze opnieuw gebruikt kunnen worden. Als afgeleide definitie

zou kunnen aangenomen worden dat alle afvalverwerking waarvoor een specifieke milieuvergunning nodig is, tot de lange cyclus behoren, terwijl alle afvalverwerking die integraal deel uitmaakt van het vergunde productieproces tot de korte cyclus behoort. Dit lost het determinatieprobleem uiteraard niet op maar verlegt het naar een ander, en misschien meer geschikt, administratief proces.

- De enige actor die deze afvalstoffen kan rapporteren is de producent. Naar analogie met de rapporteerplicht voor de producent die zelf zijn afvalstoffen naar een verwerker buiten het Brusselse Gewest brengt, zou de producent ook kunnen opgelegd worden te rapporteren welke afvalstoffen hij zelf in een lange cyclus verwerkt.

Beleidsvisie 17: Het BIM definieert verwerking van eigen afval in een lange cyclus als het verwerken van eigen afval op de locatie van oorsprong door toedoen van een vergunde afvalverwerkingsactiviteit.

Beleidsvisie 18: De producenten die hun eigen afval in een lange cyclus ter plaatse verwerken rapporteren als verwerker/beheerder en als producent over de geproduceerde en verwerkte hoeveelheden afval, in functie van beleidsvisie 3 en 4.

Lacunes 3, 4 en 6 zijn varianten op eenzelfde thema. Het register van een Brusselse ophaler is opgesplitst in een 'in' gedeelte en een 'uit' gedeelte. Beide delen staan echter los van elkaar. Gebruikmakend van de nummering uit Figuur 2.3.4 kunnen we zeggen dat $c1+c2=e2+f2$, maar er is geen rechtstreeks verband tussen de verhouding $c1/c2$ en de verhouding $e2/f2$. Met andere woorden we weten hoeveel Brussels afval er bij de ophaler binnenkomt, maar we hebben geen mogelijkheid om uit te maken hoeveel van dat Brussels afval later verder wordt doorgevoerd naar een Brusselse verwerker.

Een theoretisch mogelijke oplossing voor dit probleem is het verenigen van het 'in' gedeelte en het 'uit' gedeelte van het register. De ophaler moet dan op eenzelfde blad voor een specifieke afvalstroom aanduiden van waar het komt (uit Brussel of niet) en naar waar het gaat (naar Brussel of niet). Dit is perfect mogelijk indien de ophaler enkel als tussenpersoon optreedt en hij de afvalstof dadelijk van producent naar verwerker brengt. Dit is ook mogelijk indien de ophaler een specifieke afvalstof slechts naar één enkele verwerker brengt, die of binnen of buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest actief is. Zelfs indien er meerdere verwerkers zijn binnen en buiten het Gewest kan de ophaler nog steeds de relatieve verhouding van de afvoer naar deze verwerkers toepassen op het binnenkomende afval. Alleen op een sterker wisselende markt, waarbij het afval van verschillende producenten samen wordt opgeslagen, en naargelang de marktcondities wordt doorgevoerd naar steeds wisselende verwerkers, kan de oefening moeilijker of zelfs onmogelijk worden.

Vaak is een ophaler eveneens een verwerker, doordat hij de afvalstoffen voorbehandelt, uitsorteert, doet wijzigen in aard en samenstelling. De verwerker is in dit geval de ophaler, en de verwerkingswijze is de voorbehandeling. Hij is producent van de afvalstoffen die na de voorbehandeling vrijkomen en deze worden op hun beurt geregistreerd in het register van de volgende ophaler of verwerker in de verwerkingsketen. De informatie gaat niet verloren maar wordt opgedeeld over verschillende rapporteringen.

Lacune 2 en 5 kunnen opgelost worden indien de feitelijke leverancier van de afvalstoffen mee vermeld wordt in het 'in' register van de ophaler of de verwerker.

- Voor lacune 2 volstaat het dat gemeld wordt of de leverancier al dan niet een producent of een ophaler is.

- Voor lacune 5 is de identificatie van de leverancier nodig, net zoals nu reeds het geval is voor gevaarlijke afvalstoffen. Aan de hand van de identificatie kan opgezocht worden wat de industriële sector of de bedrijfsgrootte is van de producent. Zie echter ook de analyse in paragraaf 5.2.2.

Beleidsvisie 19: Om in één beweging lacunes 2 tot 6 op te lossen, kan een rapportering opgezet worden waarbij de producent, de aard en hoeveelheid van de afvalstof en de eerste verwerker of voorbehandelaar samen geregistreerd worden, zie ook beleidsvisie 9 en 22.

5.2.6 Afval of geen afval?

Afvalstatistieken kunnen alleen gegenereerd worden voor die stoffen die als afval geïdentificeerd worden. Omdat er een grijze zone bestaat tussen afval en geen afval is het van belang om bij het beoordelen van de gegevensinzameling steeds goed voor ogen te houden wat de status is van de geviseerde (afval)stof.

Afvalstoffen kunnen om volgende redenen uitgesloten worden van de gegevensinzameling:

- De afvalstof wordt expliciet uitgesloten van het toepassingsgebied van de Kaderrichtlijn Afvalstoffen of de Ordonnantie betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen. Van belang is onder meer de uitsluiting van ter plaatse gebruikte niet verontreinigde grond uit grondverzet, en ook de landbouwafvalstoffen die ingezet worden voor energiewinning uit biomassa. Ook van belang is het niet uitsluiten van afvalwater wanneer dit met tankwagens afgevoerd wordt voor verwerking elders.
- De afvalstof voldoet niet aan de definitie van afvalstof; afval is elke stof elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen. Vaak worden afvalstoffen als tweedehandsgoederen verhandeld waardoor ze aan de afvalregelgeving ontsnappen.
- De afvalstof wordt geklasseerd als een bijproduct conform artikel 5 van de Kaderrichtlijn. Indien aan een reeks voorwaarden wordt voldaan, kan de stof niet onder de definitie van afvalstof vallen, zelfs als ze het resultaat is van een productieproces dat niet in de eerste plaats bedoeld is voor de productie van die stof of dat voorwerp. Voorwaarden zijn onder andere de zekerheid dat de stof zal worden gebruikt, onmiddellijk en zonder speciale voorbehandeling. De stof moet ook geproduceerd worden als een integraal onderdeel van een productieproces; en verder gebruik is rechtmatig, met andere woorden ze moet binnen de vereiste productnormen vallen.¹⁷⁷
- De afvalstof ondergaat een einde-afvalfase behandeling conform artikel 6. Ze zijn gerecycleerd tot een product of een grondstof, ze hebben een 'voorbereiding tot hergebruik' ondergaan en worden hergebruikt, of ze kunnen en worden dadelijk als end-of-waste grondstof aangewend. Bijzonder aan deze klassering is dat ze initieel wel de status van afvalstof bezaten, en dus mee opgenomen moesten worden in de afvalstoffenregisters, in tegenstelling tot de hierboven vermelde gevallen. Op het moment van de productie zijn ze steeds afvalstoffen, op het moment van verwerking (in geval van het aanwenden als end-of-waste grondstof) zijn ze dat niet meer. Het kan belangrijk zijn om dit expliciet mee op te nemen in de regelgeving voor het

¹⁷⁷ In principe sluit het artikel 5 niet uit dat de einde-afval stof als een brandstof zou aangewend worden. De Commissie zal dit wellicht niet aanmoedigen, en was bij de totstandkoming van de kaderrichtlijn geen voorstander van het artikel 5. Wat OVAM betreft, denkt men eraan de mogelijke milieu-impact te gebruiken als objectief criterium voor het labelen van een materiaal als bijproduct. Als de verdere verwerking van een materiaal als een "bijproduct" geen hogere milieu-impact zal opleveren dan wanneer het wordt verwerkt als "afvalstof", dan zou OVAM flexibel zijn in het toekennen van het label bijproduct. OVAM zou dus kijken naar de omstandigheden waarin de verdere verwerking gebeurt en kijken of een regelgevend kader onder afval ertoe zou leiden dat er in de praktijk effectief minder emissies zullen optreden. Dat impliceert uiteraard ook dat REACH moet zijn vervuld in het geval het als brandstof op de markt komt. OVAM zou met andere woorden vooral gebruikmaken van het 4e criterium, nl. dat er geen schade mag optreden voor milieu en gezondheid. Persoonlijke communicatie John Wante, OVAM, 12/01/2009

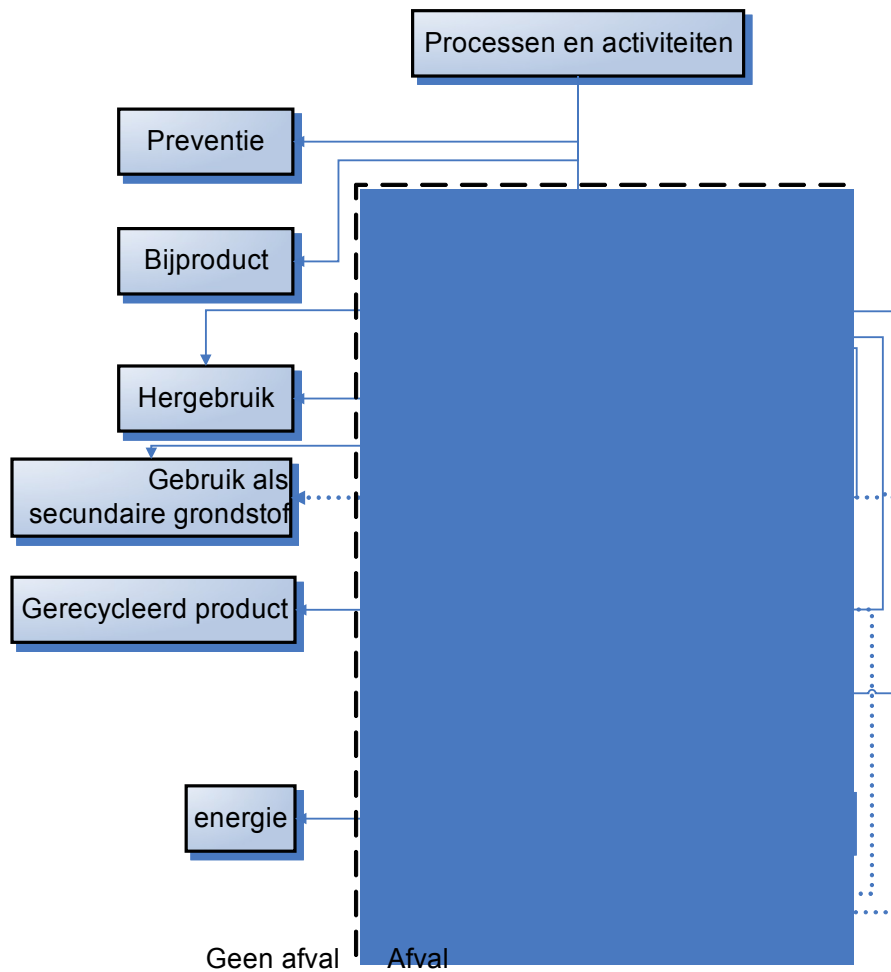
afvalstoffenregister, op het moment dat ook het Brussels Hoofdstedelijke gewest, naar Vlaams of Europees voorbeeld, het concept van de secundaire grondstof of einde-afvalstof introduceert in zijn regelgeving.

Figuur 5.2.6 illustreert de overgang tussen afval, rechts van de stippellijn, en geen afval, links van de stippellijn. Belangrijk in deze weergave zijn volgende elementen:

- Een voorbehandelingsactiviteit leidt er toe dat een afvalstof omgezet wordt in een aantal andere afvalstoffen maar nooit in een niet-afvalstof.
- Recyclage is de centrale activiteit die afvalstoffen omzet in niet-afvalstoffen.
- Voorbereiding tot hergebruik, zoals gedefinieerd in de Kaderrichtlijn, is een vergelijkbare activiteit die afvalstoffen omzet in niet-afvalstoffen
- Hergebruik op zich is geen afvalverwerkingswijze.
- Stoffen die als bijproduct gegenereerd worden, zijn nooit afval, ook niet op het moment van productie.
- Stoffen die als einde-afvalstof gebruikt worden, als secundaire grondstof¹⁷⁸, als gerecycleerd product... worden uit de afvalfase onttrokken, maar werden wel degelijk als afvalstof gegenereerd.
- Stoffen die hergebruikt worden zijn bij hun ontstaan eveneens een afvalstof, maar kunnen ofwel rechtstreeks, ofwel na een voorbereiding tot hergebruik (een afvalverwerkingshandeling) buiten de afvalsfeer hergebruikt te worden.

¹⁷⁸ Naar Vlaams voorbeeld, zoals gedefinieerd in VLAREA.

Figuur 5.2.6 Scheidslijn afval – geen afval

Beleidsvisie 20: Voor 12 december 2010 implementeert het BIM de nodige maatregelen om artikel 5 en 6 van de Kaderrichtlijn om te zetten, en houdt daarbij rekening met de noodzaak om het omslagpunt van afval naar een einde-afvalfase strikt te definiëren. Stoffen die als afval geproduceerd worden moeten mee in de statistieken voor afvalproductie opgenomen worden. Stoffen die nooit afval zijn moeten uit de statistieken geweerd worden.

5.2.7 Centrale of decentrale rapportering

Een centraal dilemma, los van de hierboven in paragraaf 5.1.1 aangehaalde vraag over wie wat zou kunnen doen, is de keuze tussen een centrale of een decentrale aanpak van de gegevensvergaring. Onder een centrale aanpak beschouwen we alle instrumenten waarbij de gegevens kunnen opgevraagd worden bij een klein aantal respondenten. De bevraging van Net Brussel voor huishoudelijke afvalstoffen is bijvoorbeeld een typisch centrale aanpak. Alle gemengde afvalstoffen en het gros van de selectief ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen gaan door de handen van één of een beperkt aantal centrale instellingen dus zijn deze bij uitstek geschikt om op één enkel plaats alle gegevens te bekomen. Een andere vorm van centrale gegevensvergaring is het aanspreken van de kleine groep Brusselse afvalverwerkers. Een decentrale vorm bestaat erin de negentien gemeenten aan te spreken of de overbrengers. Nog meer gedecentraliseerd is het aanspreken van de individuele afvalproducenten.

- Een centrale aanpak heeft als voordeel dat de administratieve last, zowel voor de betrokken afvalproducenten als voor de overheid, opmerkelijk lager is dan bij een decentrale aanpak. Daarnaast is een centraal aanspreekpunt meestal een expert in de materie, en kan hij garanties bieden op het juist gebruiken van bijvoorbeeld de meest geschikte EURAL-codes. Hij beschikt ook meestal over de mankracht en de middelen om een goede service te leveren en eventueel gegevens elektronisch aan te leveren. Een nadeel van de centrale aanpak is dat de afstand tussen de feitelijke generatie van de afvalstoffen en de rapportering ervan groter is geworden. Afvalproductie wordt uit tweede hand gerapporteerd, en bij het doorgeven van informatie kan informatie verloren gaan. Een duidelijk voorbeeld daarvan is de informatie over de industriële sector, of zelfs nog dieper de processen, waarbinnen de afvalstoffen ontstaan. De centraal aan te spreken actor heeft ook vaak een eigen belang bij de gegevens die gerapporteerd worden, en kan geneigd zijn om bepaalde gegevens wat aan te dikken en andere te verdoezelen of te verzachten. Tenslotte heeft een centrale aanpak als nadeel dat een onvolledige dekking kan ontstaan voor die stromen die niet via de centrale actor passeren.
- Een decentrale aanpak heeft als voordeel dat de productiecijfers gehaald worden daar waar de feitelijke productie plaatsvindt. Doordat vele actoren betrokken worden, speelt de wet van de grote getallen en zullen de mechanismen van de statistiek ervoor zorgen dat bepaalde overdrijvingen of fouten worden gecompenseerd door tegengestelde observaties om tot een realistisch gemiddelde te komen. Ook is de kans op een volledige en evenwichtige dekking groter bij een decentrale aanpak. Vaak zijn de actoren niet professioneel in de afvalsector actief (producenten bijvoorbeeld). De kwaliteit van de rapportering kan daardoor lager liggen. De administratieve last voor zowel de rapporteurs als voor de overheid ligt aanmerkelijk hoger doordat veel meer rapporten moeten behandeld worden. Waar de afstand tussen productie en rapportering heel klein is, wordt de afstand tussen verwerking en rapportering eerder groot, en kunnen op die manier ook gegevens verloren gaan, zeker wanneer de intermediaire ophaler of handelaar geen belang heeft om de verwerker aan de producent mee te delen.

De keuze tussen een centrale en decentrale aanpak hangt af van de ambitieniveaus van de administratie, maar ook van de personele en budgettaire middelen, van de uit te zetten bondgenootschappen en van de mogelijkheid om een draagvlak te creëren bij de geïnterviewde respondenten.

Een keuze moet gemaakt worden tussen twee opties op basis van een vergelijking van de voordelen en de nadelen van beide opties

- Optie 1: inzameling van gegevens via de ophalers
- Optie 2: Inzameling van de gegevens via de producenten.

Er moet rekening mee gehouden worden dat het in beide scenario's gaat om gegevens zoals gedefinieerd in de andere beleidsvisies. Dus individuele jaartotalen gegevens per producent, waaruit blijkt:

- Welke afvalstoffen (EURAL) de producent voortgebracht heeft
- In welke hoeveelheden (kg)

- Wie de afvalstoffen opgehaald heeft
- Wie de afvalstoffen verwerkt heeft
- Welke verwerkingswijze wordt toegepast.

Tabel 5.2.12 vat de belangrijkste voor- en nadelen voor elk van beide opties samen.

Tabel 5.2.12 Voor- en nadelen van twee opties voor het verzamelen van data over afvalproductie

	<i>Optie 1; via ophalers</i>	<i>Optie 2; via producent</i>	<i>Evaluatie</i>
<i>I. Kosteneffectiviteit overheid (kostprijs en nodige personeelsinzet)</i>			
I.1	<p>Er zijn op 27 januari 2009 74 ophalers van gevaarlijk afval erkend in het Gewest.</p> <p>In Vlaanderen is de verhouding (ophalers gevaarlijk afval / totaal aantal ophalers) gelijk aan 619/2151 of ongeveer 0,3.</p> <p>Het totaal aantal ophalers kan geschat worden op 250. Wellicht is dit een onderschatting maar ligt het cijfer wel in dezelfde orde van grootte. Vandaag kent het BIM reeds 200 ophalers, maar wordt vastgesteld dat onderhoudsfirma's, afbraak-bedrijven, schroonmaak-bedrijven, schootboeren ... ondervetegenwoordigd zijn.</p> <p>Bij wijze van conservatieve schatting wordt het berekend aantal verdubbeld tot 500.</p>	<p>Er zijn in 2005 75.836 actieve bedrijven in het Brusselse gewest.</p> <p>Een verantwoorde steekproef in Vlaanderen bedraagt in 2009 16.144 exploitatiezetels, waarmee een inschatting kon gemaakt worden van de afvalproductie bij de ongeveer 432.000 Vlaamse bedrijven. De steekproef is ongeveer 3,7% van de populatie.</p> <p>Een verantwoorde steekproef in het Brusselse Gewest zou ongeveer 2.800 bedrijven beslaan.</p>	<p>Optie 1 vergt duidelijk het laagste aantal aan te spreken bedrijven. Het aantal aan te spreken bedrijven staat in een lineaire verhouding tot de kosten en personeelsinzet voor administratieve opvolging</p> <p>Optie 2 kan op redelijk eenvoudige wijze uitgevoerd worden mits samenwerking met een valabele partner.</p>
I.2	De gegevens worden gevraagd aan afvalexperts	De gegevens worden gevraagd aan afval-leken	Optie 2 vraagt meer validatie inspanning per record.
I.3	Alle ophalers moeten bevraagd worden. Extrapoleren is moeilijk omdat de populatie waarnaar moet geëxtrapoleerd worden moeilijk kan afgebakend worden; ophalers die actief zijn bij het inzamelen van	Er kan gewerkt worden met een welgekozen steekproef van producenten. De populatie waarnaar geëxtrapoleerd moet worden is duidelijk kenbaar; het aantal bestaande bedrijven opgedeeld per bedrijfsgrootte en sector.	<p>Optie 2 heeft flexibiliteit op vlak van aantallen dossiers en responsgraad. Waar nodig kunnen bijkomende gegevens opgevraagd worden via gerichte rappels en handhaving.</p> <p>Optie 1 heeft geen flexibiliteit op vlak van aantallen en</p>

	<i>Optie 1; via ophalers</i>	<i>Optie 2; via producent</i>	<i>Evaluatie</i>
	Brusselse afvalstoffen.		respons. Iedereen moet antwoorden, dus een meer doorgedreven handhaving is nodig.
I.4	<p>De hoeveelheid gegevens kan beperkt worden tot de gegevens over de producenten die op voorhand geselecteerd werden.</p> <p>Het is effectief een realistisch scenario om van de ophalers te vragen om een kruising uit te voeren van hun gegevens met een lijst van producenten die het BIM hen bezorgt. Een dergelijke praktijk bestaat reeds enkele jaren bij de meeste in Vlaanderen actieve ophalers. Overleg, onder meer via FEBEM, begeleiding en het aanbieden van BTW- of KBO-nummers is daarbij wel een noodzaak.</p>	De hoeveelheid gegevens kan beperkt worden tot de gegevens over de producenten die op voorhand geselecteerd werden.	<p>Er is op dit vlak geen verschil tussen beide scenario's. Ook in optie 1 kan gevraagd worden slechts de gegevens voor een selectie van producenten in de rapportering op te nemen.</p> <p>Indien ophalers niet in staat zijn om gegevens over een selectie van gewenste producenten aan te bieden dient optie 1 verlaten te worden. De toevloed aan gegevens zou te groot zijn (Er zijn 75.000 mogelijke producenten, als slechts 20% ervan gebruik maakt van ophalers, dan nog zou de gegevensvloed even groot zijn als vandaag voor het Vlaamse Gewest verwerkt wordt). Het is echter onwaarschijnlijk dat de ophalers een praktijk waarmee ze in Vlaanderen vertrouwd zijn niet zouden kunnen doortrekken naar het Brusselse Gewest.</p>
I.5	Het statistisch proces bestaat uit het selecteren van de relevante producenten, het valideren van de gerapporteerde gegevens, het samenvoegen van gegevens van eenzelfde producent die door meerdere ophalers meegedeeld worden, het bepalen van de populatiegrootte van de producenten, het extrapoleren van de ingezamelde gegevens en het opmaken van indicatoren en tijdsreeksen.	Het statistisch proces bestaat uit het selecteren van de relevante producenten, het valideren van de gerapporteerde gegevens, het bepalen van de populatiegrootte van de producenten, het extrapoleren van de ingezamelde gegevens en het opmaken van indicatoren en tijdsreeksen.	Optie 1 omvat één extra stap in het statistisch proces, het samenvoegen van gegevens over eenzelfde producent. Voor de rest zijn de processen sterk gelijklopend omdat ook de gegevensset sterk gelijklopend zal zijn.
I.6	Gegevens over afvalstoffen die niet via een afvalophaler ingezameld worden, vragen een bijkomend instrument:	Alle gegevens worden in principe door de producent gemeld. Om de consistentie te	Optie 1 vraagt om de bijkomende gegevensbronnen voor producent-uitvoerder en voor verwerker in stand te houden en de resultaten samen

	<i>Optie 1; via ophalers</i>	<i>Optie 2; via producent</i>	<i>Evaluatie</i>
	<p>Rapportering door een producent en/of verwerker van afvalstoffen die rechtstreeks van producent naar verwerker gaan. [conform art 1. 3 (b) en 1. 3 (c) van het registerbesluit voor verwerkers buiten Brussel]</p> <p>Rapportering door de producent/verwerker die zijn eigen afvalstoffen verwerkt. [conform art. 1 3 (c) van het registerbesluit]</p>	<p>behouden en dubbeltelling met huishoudelijk afval te vermijden moeten afvalstoffen die als huishoudelijk afval ingezameld worden gemeden worden.</p>	<p>te brengen.</p> <p>Optie 2 kan art. 1.3 (b) vervangen, maar vraagt bijkomende inspanning in de validatie om dubbeltelling met huishoudelijk afval te vermijden.</p> <p>De inspanningen voor optie 1 kunnen merkkelijk zwaarder uitvallen dan de inspanningen voor optie 2, omdat de populatie of de populatiegrootte voor bedrijven die zelf hun afval uitvoeren of verwerken niet gekend zijn.</p>
<i>II. Kwaliteit van het resultaat (relevantie, betrouwbaarheid)</i>			
II.1	De gegevens worden gerapporteerd bij de tweede stap in de verwerkingsketen	De gegevens worden gerapporteerd uit eerste hand; op de plaats van productie	Bij optie 2 worden gegevens dichter bij de bron ingezameld, waardoor een betere inschatting van aard en hoeveelheid kan verondersteld worden.
II.2	Ophalers kennen de verwerker in geval van rechtstreekse overbrenging van producent naar verwerker.	Producenten kennen meestal niet de verwerker in geval van rechtstreekse doorvoer van producent naar verwerker via een ophaler.	Ophalers zijn om commerciële redenen niet geneigd om de producenten op de hoogte te houden van de verwerker, in geval van rechtstreekse doorvoer. Via optie 2 zijn deze gegevens niet gekend, via optie 1 kunnen deze gegevens gekend worden indien de ophalers zekerheid kan geboden worden over commerciële vertrouwelijkheid van de informatie.
II.3	De volledige populatie ophalers wordt aangesproken conform I.3. Indien de steekproef onvoldoende uitgebreid is kan het moeilijk zijn om de steekproef uit te breiden.	Niet de volledige populatie producenten wordt aangesproken, het is eenvoudiger om waar nodig de steekproef uit te breiden	Optie 2 is enigszins flexibeler dan optie 1 in de gevallen waar de steekproef uitgebreid moet worden. Toch kan ook in optie 1 de steekproef gericht uitgebreid worden door bij dezelfde ophalers een tweede maal aan te kloppen met een vraag over bijkomende producenten. Aangezien niet geweten is welke producenten bij welke ophaler(s) bediend worden zou

	<i>Optie 1; via ophalers</i>	<i>Optie 2; via producent</i>	<i>Evaluatie</i>
			in principe de hele populatie ophalers opnieuw moeten aangesproken worden. De praktijk bij OVAM leert dat een weloverwogen eerste steekproef, met inbegrip van een realistische buffer, kan vermijden dat de steekproef nadien nog moet uitgebreid worden. Het gewicht van dit criterium kan dus laag zijn.
II.4	Het risico op onvolledige of onvoldoende gegevens is redelijk groot, aangezien een volledige dekking van alle ophalers moet gerealiseerd worden en aangezien ophalers zich georganiseerd tegen een dergelijke meldingsplicht kunnen verzetten.	Het risico op onvolledige of onvoldoende gegevens is eerder beperkt omdat de mogelijkheid tot bijkomende opvraging van gegevens steeds mogelijk blijft en omdat de producentenpopulatie groot, gevarieerd en minder georganiseerd is.	Binnen Vlaanderen heeft een IMJV overbrengersmelding gefaald door gebrek aan medewerking door de overbrengers. Dit is voor het Brusselse gewest niet te verwachten aangezien er reeds een traditie bestaat op vlak van rapportering door ophalers.
<i>III. Draagvlak, administratieve last voor de betrokken bedrijven</i>			
III.1	De gegevens zijn een jaartotaal uit het afvalstoffenregister dat door ophalers moet bijgehouden worden cfr artikel 1.3 a van het registerbesluit. Dit register moet wel aangepast worden aan de gevraagde gegevens.	De gegevens zijn een jaartotaal uit het afvalstoffenregister dat door producenten bijgehouden wordt. Deze verplichting bestaat cfr artikel 1 punt 1 en 2 alleen maar voor gevaarlijk afval en afval uit verzorgingsactiviteiten. Dit register bevat wel alle nodige informatie	Optie 1 vergt een aanpassing aan het register, optie 2 vergt een uitbreiding van de registerplicht naar alle producenten. Optie 2 vraagt het meest bijkomende inspanning aan de betrokken bedrijven.
III.2	De grote ophalers zijn vertrouwd met een werkwijze waarbij ze gegevens per producent verzamelen en rapporteren, voor een selectie van producenten, via het Vlaamse IMJV. De kleine en de meer exclusief op de Brusselse (en/of Waalse) markt gerichte ophalers zijn hiermee niet vertrouwd.	De producenten zijn niet vertrouwd met een dergelijke rapportering. Wellicht zal de markt zich (naar Vlaams voorbeeld) zo organiseren dat ze de gegevens ontvangen van de ophalers waarbij ze klant zijn en die gegevens doorsturen	Wellicht spelen de ophalers een doorslaggevende rol in beide opties, en levert de omweg via de producenten slechts gematigd meerwaarde op tegenover een grotere administratieve last.
III.3	De producent wordt niet betrokken bij de gegevens die over zijn afvalproductie gerapporteerd wordt.	De producent moet de gegevens zelf verzamelen of tenminste valideren, wat tot een bewustmaking bij de	Optie 2 is duidelijk de meest educatieve optie voor de producent. Een beter inzicht in de eigen afvalsituatie kan een

	<i>Optie 1; via ophalers</i>	<i>Optie 2; via producent</i>	<i>Evaluatie</i>
		producent kan leiden.	voordeel opleveren (ook financieel) voor de betrokken bedrijven.
III.4	Op basis van zijn ophalersregister moet de ophaler de gevraagde steekproef ophalen. Hij moet zijn ICT systeem hierop afstellen, wanneer dit nog niet het geval zou zijn.	De gegevens uit het papierenregister moeten samengeteld worden en overgenomen worden op ofwel een papieren meldingsformulier of in een bestand. Als de ophalers deze gegevens vooringevuld aanbieden kan de taak van de producent beperkt worden tot het nakijken, en het bundelen waar hij beroep doet op meerdere ophalers	Optie 1 vraagt een aanzienlijke (IT) inspanning van de ophalers, die beperkter kan zijn wanneer ze die reeds voor Vlaanderen gerealiseerd hebben. Bij optie 2 ligt de administratieve last veeleer bij de producent, maar kan de marktwerking en de concurrentiestrijd tussen de ophalers ervoor zorgen dat zij deze taak namens hun klanten vervullen.

De keuze tussen optie 1 en optie 2 is een beleidsbeslissing die met verschillende factoren moet rekening houden. Om deze beslissing te ondersteunen kan een eenvoudige multicriteria analyse (MCA) uitgevoerd worden, maar de waarde ervan is afhankelijk van de gewichten die aan de verschillende criteria wordt gehecht.

De vergelijking van de twee opties bevat één kwalitatief gegeven (het aantal administratief te vatten bedrijven) en daarnaast een reeks kwalitatieve overwegingen, waarvan de baten eventueel in een ordinale schaal uit te drukken zijn.

Stap 1:

De criteria zijn voor zover mogelijk gedefinieerd op een wijze die een evaluatie onafhankelijk van elkaar mogelijk maakt. Uiteraard is het moeilijk om dit consequent voor alle criteria door te voeren. Zie kolom 2 en 3 van Tabel 5.2.12.

Stap 2:

Gewichten worden toegekend aan de verschillende criteria, zowel aan de hoofdgroepen als aan de subcriteria. Dit is een beleidsmatige beslissing, waarbij de gewichten gevalideerd worden door het BIM.

Het eerder lage gewicht voor III, draagvlak bedrijven, wordt gemotiveerd vanuit de vaststelling dat vandaag reeds een uitgebouwde bevraging bestaat, door het NIS of in het kader van de registerplicht voor ophalers. Draagvlak is aanwezig en hoeft niet de novo opgebouwd te worden. Anderzijds heeft de overheid rapporteerverplichtingen inzake datavergaring, wat zwaarder doorweegt dan het al of niet aanwezig zijn van draagvlak.

Tabel 5.2.13 Gewichten voor een MCA over de gewenste optie voor het verzamelen van data over afvalproductie

I. Kosteneffectiviteit overheid :	45%
-----------------------------------	-----

II. Kwaliteit resultaat :	45%
III. Draagvlak bedrijven :	10%

I.1 Aantal aan te spreken bedrijven :	20%
I.2 Validatie-inspanning per record	10%
I.3 Te realiseren responsgraad	20%
I.4 Aantal te valideren records	10%
I.5 Omvang van het statistisch proces	10%
I.6 Te consulteren bijkomende bronnen	30%

II.1 Afstand tussen afvalproductie en gegevens	20%
II.2 Kennis verwerker en verwerkingswijze	35%
II.3 Flexibiliteit in het op maat uitbreiden van de steekproef	10%
II.4 Risico op onvolledige of onvoldoende gegevens	35%

III.1 Extra registerplicht	40%
III.2 Vertrouwdheid met het instrument	30%
III.3 Nuttigheid voor producenten	15%
III.4 Administratieve last bij het opmaken van jaartotalen	15%

Stap 3:

Elk criterium wordt op eenzelfde manier gescoord. In dit geval wordt gekozen voor een score in een ordinale schaal van 0 tot 5. Alle scores worden positief geformuleerd. Negatieve effecten worden vertaald als positieve effecten. De afwezigheid van een negatief effect is een positief effect. Steeds wordt aan één van de beide opties een maximale score van 5 toegekend, om via de scores geen invloed uit te oefenen op de onafhankelijk hiervan bepaalde gewichten in stap 2.

Uiteraard is ook het scoren vaak een beleidsbeslissing, en werden ze gevalideerd door het BIM. Enkel voor het aantal bedrijven kan de score berekend worden.

Tabel 5.2.14 Scores voor een MCA over de gewenste optie voor het verzamelen van data over afvalproductie

	<i>Optie 1 via ophalers</i>	<i>Optie 2 via producenten</i>
I.1 Aantal aan te spreken bedrijven	5	1
I.2 Validatie-inspanning per record	5	3

I.3 Te realiseren responsgraad	1	5
I.4 Aantal te valideren records	5	5
I.5 Omvang van het statistisch proces	4	5
I.6 Te consulteren bijkomende bronnen	1	5
II.1 Afstand tussen afvalproductie en gegevens	2	5
II.2 Kennis verwerker en verwerkingswijze	5	3
II.3 Flexibiliteit in het op maat uitbreiden van de steekproef	1	5
II.4 Risico op onvolledige of onvoldoende gegevens	2	5
III.1 Extra registerplicht	5	2
III.2 Vertrouwdheid met het instrument	5	2
III.3 Nuttigheid voor producenten	0	5
III.4 Administratieve last bij het opmaken van de jaartotalen	5	3

Stap 4

De resultaten worden gewogen en gesommeerd, eerst binnen elke hoofdgroep en nadien over de hoofdgroepen heen.

Tabel 5.2.15 Multicriteria analyse over de gewenste optie voor het verzamelen van data over afvalproductie

	gewicht hoofdgroep	gewicht subcriterium	genormaliseerde score		gewogen score (op 5)		gewogen totaalscore (op 100)	
			optie 1	optie 2	optie 1	optie 2	optie 1	optie 2
I	45				2,9	4		
I.1		20	5	1				
I.2		10	5	3				
I.3		20	1	5				
I.4		10	5	5				
I.5		10	4	5				
I.6		30	1	5				
II	45				2,95	4,3		
II.1		20	2	5				
II.2		35	5	3				
II.3		10	1	5				
II.4		35	2	5				
III	10				4,25	2,6		
III.1		40	5	2				
III.2		30	5	2				
III.3		15	0	5				
III.4		15	5	3				
einduitkomst							61,15	79,9

De einduitkomst van de multicriteria analyse geeft een voorkeur weer voor optie 2, waarbij de gegevens ingezameld worden via de producenten¹⁷⁹. Voor sommige aspecten worden elementen uit optie 1 opgenomen:

- Een centrale aanpak lijkt aangewezen voor huishoudelijke afvalstoffen en voor met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen die via hetzelfde circuit ingezameld worden.
- Een centrale aanpak lijkt ook aangewezen voor het beheer van prioritaire afvalstoffen binnen het Brusselse Hoofdstedelijke gewest.
- Gelet op de suggesties in paragraaf 5.2.5 en de uitkomst van de multicriteria analyse lijkt een decentrale aanpak meer aangewezen in de gevallen waar gegevens over de productie van bedrijfsafval van belang zijn. Zoals aangehaald kan dit gerealiseerd worden door via modellen en extrapolaties de centraal verkregen gegevens af te toetsen aan decentrale gegevens uit een ander gewest, of door zelf of in partnerschap voor een eigen decentrale aanpak te kiezen.
- Omwille van het belang van de rapportering voor de handhaving kan niet gekozen worden voor een veralgemeende steekproefbenadering zoals in optie 2 besproken wordt. Een steekproef heeft weinig toegevoegde waarde voor handhaving, want dit laat niet toe om AL de prioritaire stromen op te volgen.

De keuze voor onderstaande beleidsvisies is tot stand gekomen na uitgebreide terugkoppeling met de stuurgroep. Ze is mede gebaseerd op basis van de beschikbaarheid van personele en budgettaire middelen, die het BIM ertoe nopen deze zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Beleidsvisie 21: Het BIM bevraagt de productie van huishoudelijke afvalstoffen centraal bij de betrokken actoren, in eerste instantie Net Brussel voor de ophaalrondes van huishoudelijk afval, de lokale inzamelpunten (bollenparken of groene hoekjes), de gewestelijke containerparken en de door Net Brussel beheerde afvalstromen van de gemeentelijke containerparken. In tweede instantie de gemeenten voor afvalstromen van gemeentelijke containerparken die niet door Net Brussel beheerd worden. Aanvullend in derde instantie ook de actoren betrokken bij (textiel)inzameling en inzameling met het oog op hergebruik.

Beleidsvisie 22: Bedrijfsafvalstoffen worden opgevraagd bij een steekproef van vooral geselecteerde producenten, die in hun rapport aard en hoeveelheid, verwerker en verwerkingswijze samen vermelden, in functie van beleidsvisie 4, 9 en 19.

Beleidsvisie 23: Het BIM of een partner (zie beleidsvisie 4) zorgt er voor om aan de hand van de geïdentificeerde producent zelf de indeling van de afvalproductie in industriële sectoren of bedrijfsgrootten te realiseren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van identificatienummers en een referentiedatabank.

¹⁷⁹ De multicriteria analyse geeft voor hoofdcriterium III, draagvlak, een duidelijke voorkeur voor de ophalersmelding boven de producentenmelding. Dit kan echter gerelativeerd worden. Omwille van de handhaving hecht BIM sterk belang aan een uitbreiding van de registerplicht naar alle producenten van afval, in plaats van enkel de producenten van gevaarlijk afval. De impact van deze uitbreiding is groter dan de impact van de rapporteerplicht door producenten, wat immers maar een jaartotaal is uit dit nieuw opgelegde register. Het hier beoordeelde draagvlak peilt niet naar draagvlak voor de combinatie register + melding, maar naar het draagvlak voor de melding, gegeven de introductie van het register.

5.2.8 Dilemma van de dubbeltelling

Een afvalproducent wordt niet gedefinieerd in de Ordonnantie betreffende preventie en beheer van afvalstoffen. Volgens de Kaderrichtlijn Afval is dit eenieder wiens activiteiten afvalstoffen voortbrengen (eerste producent) of eenieder die voorbehandelingen, vermengingen of andere bewerkingen verricht die leiden tot een wijziging in de aard of de samenstelling van die afvalstoffen.

Dit is in het bijzonder van belang in een afvalmarkt die zich meer en meer karakteriseert door langer wordende afvalverwerkingsketens. Waar in het verleden afvalstoffen werden geproduceerd en dadelijk hun finale bestemming kregen op een stortplaats, leven we vandaag in een omgeving waarbij afvalstoffen meerdere malen gesorteerd, voorbehandeld, opgedeeld, gerecycleerd en verwijderd worden. Bij iedere stap verandert de afvalstof van aard en van samenstelling, en van producent, ook al gaat het de hele tijd om dezelfde materie.

Dit wordt geïllustreerd in Figuur 5.2.7. waar 1000 ton afval primair gegenereerd wordt en 2080 ton afval opduikt in de verwerkingsketen.

Figuur 5.2.7 Gegevens registreren in een afvalverwerkingsketen

Bedrijf A	1000 ton afval	Sorteren in bedrijf B -> 200 ton metaal, 400 ton inert; 400 overige
Bedrijf B	200 ton metaal	Recycleren in metaalproductiebedrijf C -> 10 ton recyclageresidu
Bedrijf B	400 inert materiaal	Recycleren in vermaalinstallatie D -> 20 ton recyclageresidu
Bedrijf B	400 ton overige	Verbranden in verbrandingsinstallatie E -> 50 ton verbrandingsassen
Bedrijf C	10 ton recyclageresidu	Storten op stortplaats F
Bedrijf D	20 ton recyclageresidu	Storten op stortplaats F
Bedrijf E	50 ton assen	Storten op stortplaats F

Massabalans :

80 ton gestort
190 ton gerecycleerd tot metaal
380 ton gerecycleerd tot bouwmetaal
350 ton verbrand

1000 ton initieel afval

Balans naar capaciteit :

1000 ton te sorteren	B
200 ton te recycleren metaal	C
400 ton te recycleren inert afval	D
400 ton te verbranden overige	E
10 ton te storten recyclageresidu's van metaal	F
20 ton te storten recyclageresidu's van inert materiaal	F
50 ton te storten restafval van verbranden	F

2080 ton afval naar verwerkingscapaciteit, verspreid over 5 firma's

Naargelang het gebruik dat van de cijfers zal gemaakt worden, is het belangrijk rekening te houden met een productie van 1000 ton of van 2080 ton, en met één producent of met vijf producenten. Wanneer kwantitatieve doelstellingen op vlak van preventie uit het afvalstoffenplan worden afgetoetst is het

belangrijk te werken met primaire afvalstoffen, om te kijken of de productie door bedrijf A in de loop van de tijd afneemt of toeneemt. Wanneer inschattingen moeten gemaakt worden voor de benodigde afvalverwerkingscapaciteit of wanneer het effect van de afvalverwerking op de omgeving moet ingeschat worden, werkt men beter met het cijfer van 2080 ton.

Het is belangrijk om niet systematisch dergelijke "dubbeltellingen" van materialen te weren uit de statistieken, maar wel steeds te registreren of het om primaire afvalstoffen dan wel om secundaire afvalstoffen gaat, zodat naargelang het doel steeds de juiste cijfers kunnen gebruikt worden. Een mogelijkheid om dit te bekomen bestaat erin de NACE-categorie van de producent te beschouwen en alle afvalstoffen die afkomstig zijn uit de afvalverwerkende industrie te beschouwen als secundair afval. In Tabel 3.1.4 komt dit overeen met groepen 16 en 19. Dit kan om twee redenen een vertekening geven, ook al blijft het de meest voor de hand liggende benadering:

- Niet alle afval dat in de afvalverwerkende industrie vrij komt is secundair afval. Deze sector heeft ook primaire, niet procesgebonden afvalstromen zoals kantoorafval, kantineafval; logistiek afval...
- Niet alle afvalverwerking vindt plaats in de genoemde sectoren, maar ook in staalfabrieken, non ferro industrie, papierfabrieken, vilbeluiken en andere recyclageactiviteiten, waar eveneens secundair recyclageresidu ontstaat.

Beleidsvisie 24: Het begrip "afvalproducent" wordt gedefinieerd in de afvalordonnantie, en omvat zowel eerste producenten van primair afval als afvalverwerkers of –voorbehandelaars die secundair afval produceren. In de definitie wordt gebruik gemaakt van het concept "wijzigen in aard en samenstelling". Hierdoor kan de melding door producenten in de plaats komen van het bestaande 'uit'-register voor verwerkers.

Beleidsvisie 25: In de datavergaring en rapportering wordt het onderscheid gemaakt tussen primair en secundair afval.

5.2.9 Omslag tussen huishoudelijk en bedrijfsafval

Net zoals andere afvalstoffen ondergaan ook huishoudelijke afvalstoffen een verlengde verwerkingsketen. Dit is in het bijzonder belangrijk wanneer inschattingen moeten gemaakt worden over de percentages huishoudelijk afval die hergebruikt, gerecycleerd, verbrand of gestort werden. Om te vermijden dat onduidelijkheid over deze cijfers zou ontstaan, of dat ze in de media in vraag zouden worden gesteld¹⁸⁰, is het belangrijk een duidelijk omslagpunt te definiëren vanaf wanneer de afvalstoffen stoppen te behoren tot de categorie huishoudelijke afvalstoffen.

- Voor afvalstoffen die rechtstreeks van bij producent naar finale verwerking gaan, is er weinig onduidelijkheid. Het blijven huishoudelijke afvalstoffen gedurende de hele keten. Het verbranden van gemengd huisvuil in de verbrandingsoven is volledig te beschouwen van verbranden van huishoudelijk afval en het recycleren van de inhoud van de glasbollen is eveneens integraal te registreren als het recycleren van huishoudelijk afval.
- Wanneer afvalstoffen eerst een voorbehandeling ondergaan vooraleer ze verder verwerkt worden wordt de situatie iets moeilijker. Wanneer glas uit de glasbol eerst gewassen en gesorteerd wordt, en in dit proces gemengd wordt met glasafval van bedrijfsmatige oorsprong, is het minder

¹⁸⁰ Bijvoorbeeld : Kris De Decker, De zwendel met afvalstatistieken, Knack augustus 2006, <http://www.lowtechmagazine.be/2006/08/de-zwendel-met-.html>

evident om alles aan te duiden als recyclage van huishoudelijk afval. Hoe moet het verwijderen van het minerale recyclageresidu geduid worden, als storten van huishoudelijk afval of als storten van bedrijfsafval? Uiteindelijk is de (nieuwe) producent niet meer een huishouden maar een afvalverwerkend bedrijf. Maar anderzijds komt afval dat oorspronkelijk wel huishoudelijk afval was op een stortplaats terecht en zijn er argumenten om dat in de cijfers ook zichtbaar te houden.

- Een specifieke situatie treedt op wanneer huishoudelijke afvalstoffen op een containerpark terechtkomen. Veranderen de afvalstoffen in aard en samenstelling door de activiteiten van het containerpark, en is het containerpark hierdoor een afvalverwerker en afvalproducent geworden, of zijn de wijzigingen het gevolg van activiteiten van particulieren op het containerpark. Is het afval dat het containerpark verlaat nog steeds huishoudelijk afval of is het bedrijfsafval dat reeds een eindje opgeschoven is in de afvalverwerkingsketen?

Een mogelijke scheidslijn zou kunnen zijn: afval van huishoudelijke oorsprong blijft huishoudelijk afval tot op het moment dat het de eerste voorbehandelingsstap ondergaat waarbij het gemengd kan worden met bedrijfsmatige afvalstoffen. Bij de rapportering van de verwerkingswijze van huishoudelijk afval wordt rekening gehouden met een aantal eindverwerkingscategorieën, en met de categorie voorbehandeling omdat dit de laatste stap kan zijn die huishoudelijk afval kan ondergaan onder de noemer van huishoudelijk afval. Bij de opmaak van definitieve statistieken kan via modellen en proportionele benaderingen ingeschat worden hoeveel van dit voorbehandeld huishoudelijk afval uiteindelijk gestort, verbrand of gerecycleerd wordt. Ook bij het inschatten hoeveel huishoudelijk afval uiteindelijk uitgevoerd wordt kunnen dergelijke rekenoefeningen nodig blijken.

Beleidsvisie 26: Het omslagpunt tussen huishoudelijk afval en secundair afval wordt gedefinieerd als het moment waarbij huishoudelijke afvalstoffen kunnen gemengd worden met apart aangevoerde vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen.

Beleidsvisie 27: Statistieken over huishoudelijk afval bevatten steeds uitsluitend primair afval. De gerapporteerde verwerkingswijzen omvatten naast de codes voor hergebruik, recyclage, verwerken en storten ook de codes D13, D14, D15 en R12, R13 voor voorbehandelingen of omzetting in secundair (en dus niet langer huishoudelijk) afval.

5.2.10 Inschatting van afvalhoeveelheden in massa of volume

De huidige instrumenten vragen een rapportering van de afvalstoffen in massa, maar voor een aantal afvalstoffen kan het voor de respondent gemakkelijker zijn om de hoeveelheid in te schatten in m³. Soms kan dit leiden tot meer betrouwbare inschattingen. Daarom kan het een optie zijn om een tabel met gemiddelde densiteiten te gebruiken om afvalstoffen om te rekenen van een volume-eenheid naar een gewichtseenheid. OVAM heeft een dergelijke oefening uitgevoerd op basis van hun historische gegevens, waarbij vaak in de twee eenheden gerapporteerd werd, en op basis van contacten met de ophalers. De gegevens staan opgenomen in Bijlage 10

Beleidsvisie 28: Hoeveelheden worden in de formulieren steeds in een gewichtseenheid opgevraagd; steeds kilogram.

Beleidsvisie 29: Bijlage 10 of een eigen versie ervan wordt gebruikt in de validatie van de gegevens, om hoeveelheden die occasioneel gerapporteerd zouden worden in volume om te rekenen naar gewicht. Bij hoeveelheden gerapporteerd in een gewichtsmaat wordt nagekeken of occasioneel gerapporteerde hoeveelheden in ton moeten omgezet worden naar kilogram. De applicatie voor het

inbrengen van gegevens en de structuur van de databank kunnen het gebruik van de juiste eenheid deels afdwingen.

5.2.11 Kwaliteitsgarantie bij terugnameplichten:

DATAVERGARING

In het kader van de terugnameplichten worden veel gegevens over specifieke afvalstromen verzameld en aan de overheid gerapporteerd. Vaak gaat het daarbij om gegevens op een hoog niveau in de informatiepiramide; indicatoren die bewijzen dat een bepaalde doelstelling op vlak van inzamelpercentages of recyclagepercentages is behaald. De betrouwbaarheid van de gegevens wordt vaak aangetoond via externe certificering maar de ruwe data zijn niet steeds beschikbaar. Voor de datavergaring worden twee strategieën gevolgd:

- Ofwel het opzetten door het beheersorganisme van een eigen systeem voor datavergaring, vaak samen met een eigen systeem voor de fysieke afvalcollectie
- Ofwel het benutten van bestaande gegevens zoals de registers van de ophalers of van Net Brussel.

In dit laatste geval kan een gebrek aan onafhankelijke bronnen optreden om te checken of de gerapporteerde gegevens overeenstemmen met de werkelijkheid.

De doelstellingen van een terugnameplicht of een MBO situeren zich vaak op vlak van het bereiken van inzamelpercentages of recyclagepercentages, en soms ook het financieren van de recyclage. Een belangrijk element in de terugnameplicht is dus een informeerplicht over het bereiken van deze doelstellingen, die al dan niet spontaan of door toedoen van het organisme bereikt worden. Vaak blijft de activiteit van het beheersorganisme beperkt tot deze informeerplicht, wanneer de markt zelf voor voldoende inzamel- en recyclagepercentages zorgt.

Beheersorganismen zijn vaak op zoek naar deze gegevens via twee pistes:

- De gegevens benutten waarover de overheid reeds beschikt
- De gegevens bij de ophalers kopen.

Het kopen en verkopen van gegevens kan echter de neutraliteit en betrouwbaarheid ervan in gevaar brengen: de leverancier levert waar de klant voor wil betalen.

Het benutten van de reeds bij de overheid beschikbare gegevens kan een interessant alternatief zijn, maar het heeft weinig zin dat een overheid de gegevens inzamelt, ze aan een beheersorganisme geeft, en ze op zijn beurt van het organisme terugkrijgt, dat hierdoor aan zijn MBO-plicht voldoet. Eventueel kan wél overwogen worden dat het beheersorganisme bijdraagt in de kosten voor het vergaren van de gegevens door de overheid. In het kader van de doelstelling van producentenverantwoordelijkheid blijft de kost liggen bij de producent, is deze echter niet afhankelijk van de ophalers en heeft hij een one-stop-shop, heeft de overheid rechtstreekse toegang tot de ruwe gegevens en kan deze zelf instaan voor de kwaliteitsgarantie. Een win-win strategie kan hierrond uitgewerkt worden. Het is echter onduidelijk of dit haalbaar is binnen het wettelijke kader van openbaarheid van milieu-informatie.

Beleidsvisie 30: In de milieubeleidsvereenkomsten wordt aandacht besteed aan de neutraliteit van de gegevens die het beheersorganisme rapporteert. Gegevens moeten ofwel zelf vergaard worden, ofwel vrij van tegenprestatie bekomen worden van de betrokken marktactoren.

ZIJN BEHEERSORGANISMEN AFVALBEHEERDERS?

Volgens artikel 1 punt 3 b van het registerbesluit is een erkend afvalbeheerder die een registerplicht heeft iemand die afvalstoffen ophaalt of wegbrengt voor rekening van derden. Bij uitbreiding kan dit toegepast worden op een trader, of iemand die maatregelen treft voor derden om zonder eigen middelen, maar via de middelen van ingehuurde vervoerders, er voor te zorgen dat afvalstoffen van producent naar verwerker worden gebracht. Er zijn argumenten om er voor te pleiten dat ook beheersorganismen in het kader van een MBO een dergelijke rol op zich nemen. Ze treden in de plaats van de terugnameplichtige bedrijven, en sluiten vaak contracten af met ophalers naar hun keuze om er voor te zorgen dat de afvalstoffen waarvoor ze verantwoordelijkheid opnemen bij de geschikte verwerker terechtkomen. Het voordeel van een dergelijke interpretatie zou zijn dat de beheersorganismen een register moeten bijhouden en dit in alle openheid ter beschikking moeten houden van de overheid. Dit is echter alleen te realiseren indien dit duidelijk en onomstreden in de regelgeving opgenomen wordt.

Beleidsvisie 31; Beheersorganismen in het kader van terugnameplichten worden beschouwd als erkend afvalbeheerder. Hun register- en rapporteerplicht wordt geregeld in lijn met beleidsvisie 30.

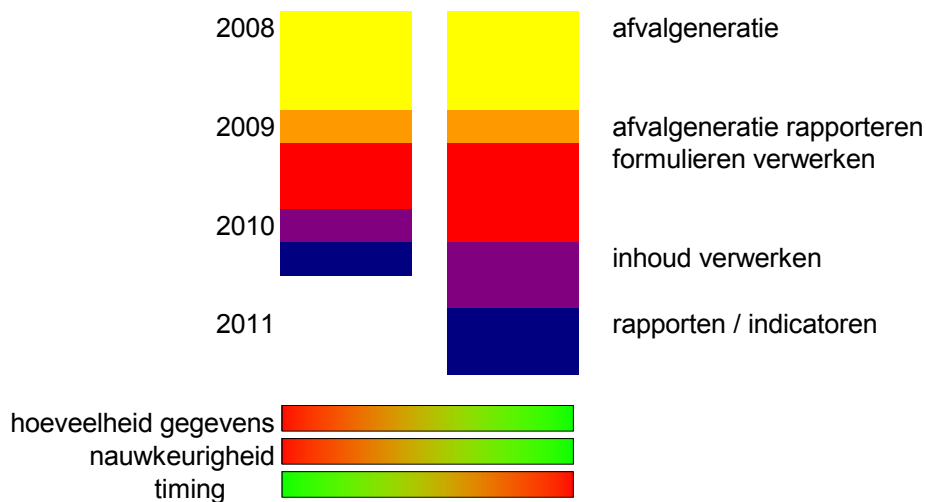
5.2.12 Analyse van de timing

Bij het vergaren van afvalgegevens heeft men vaak de keuze tussen goede of snelle gegevens. Steeds zal een balans moeten gezocht worden tussen zeer onderbouwde gegevens die echter te laat komen om van nut te zijn voor het dagdagelijkse beleid, en gegevens die beschikbaar zijn op het moment dat het beleid ze nodig heeft, maar die met meer onzekerheden geconfronteerd worden. Een ideale oplossing die met beide aspecten rekening houdt, kan maar bereikt worden met hoge kosten en veel mankracht.

Het verzamelen van gegevens zal steeds een aantal essentiële stappen moeten ondergaan. Een typische planning kent dan ook volgende elementen:

- Productiejaar, waarin de afvalstoffen fysisch ontstaan en de dagelijkse registers ingevuld worden.
- Rapporteerjaar, kan pas ingaan nadat het volledige productiejaar afgelopen is. De rapporteurs groeperen de gegevens in een jaartotaal en sturen de informatie door naar de overheid.
- Administratieve verwerking; de overheid zorgt voor de ontvangst van de gegevens, eventueel met rappelzendingen en met registratie in databanken.
- Inhoudelijke verwerking; controle en validatie van de gerapporteerde gegevens, kan enigszins overlappen met de vorige fase.
- Berekenen van indicatoren en publiceren ervan, beschikbaar maken van de bekomen informatie. Dit kan slechts nadat de vorige fase volledig afgerond is.

Figuur 5.2.8 Typische tijdsbalk voor inzameling en verwerking van afvalgegevens

Het is aan te bevelen een vaste timing te bepalen waarbinnen het proces verloopt met te halen deadlines. Dit kan sneller verlopen voor centrale gegevensvergaring en trager voor decentrale gegevensvergaring (zie paragraaf 5.2.7) en moet mee onderhandeld worden indien met partners gewerkt wordt.

Twee tot drie maand na de periode van generatie van het afval lijkt een aanvaardbare periode om rapportage van een jaartotaal te vragen aan de respondenten. De administratieve en de inhoudelijke verwerking is volledig afhankelijk van het aantal te behandelen rapporten. Het opmaken van statistieken en publicaties hoeft niet langer dan één maand te duren voor een voltijds betrokken medewerker.

Het is aan te bevelen om de rapporteerfrequentie te laten dalen wanneer het aantal respondenten stijgt. Een rapportering per kwartaal en zeker per maand, is een eerder uitzonderlijke aanpak. Door de frequentie te laten dalen kan de diepgang van de analyse en het bereik van de gegevensinzameling stijgen, terwijl de individuele registers wel beschikbaar blijven voor handhaving. Een oplossing kan erin bestaan de bedrijven een beveiligde internettoepassing aan te bieden of op te leggen voor het bijhouden van hun register, waardoor de inspectie niet per kwartaal of per maand, maar in real time de afvaltrafiek kan opvolgen zonder zich ter plaatse te moeten begeven. Intussen kan de rapporteerdruk dalen en verwerft de administratie meer ruimte voor de grondige verwerking van de gegevens.

Beleidsvisie 32: Het BIM engageert zich er toe om ten laatste 18 maand¹⁸¹ na het productiejaar de afvalstoffengegevens in geaggregeerde vorm openbaar te maken.

Beleidsvisie 33: De rapportering voor gevaarlijk afval en voor prioritaire afvalstromen wordt gelijktijdig gerealiseerd en is jaarlijks. Zie ook beleidsvisie 2 en 3.

Beleidsvisie 34: Zowel producenten als beheerders (ophalers en verwerkers) moeten in het kader van handhaving een afvalstoffenregister bijhouden. De rapporteringen in functie van de hierboven vermelde beleidsvisies moet gebeuren op basis van een jaartotaal uit deze registers

¹⁸¹ Deze periode komt overeen met de periode opgelegd in de Verordening Afvalstatistiek

Beleidsvisie 35: Afvalproducenten en -beheerders moeten in staat zijn om ieder ogenblik op aanvraag hun register aan het BIM te bezorgen. Dit kan in overleg met het BIM in een papieren of elektronische vorm.

5.3 OVERZICHT BELEIDSVISIES

In Tabel 5.3.16 wordt een overzicht geboden van de beleidsvisies ontwikkeld in dit hoofdstuk.

Naargelang zijn aard zijn de visies gemakkelijk of eerder moeilijk realiseerbaar binnen een Brusselse context. Soms komen ze neer op een kleine ingreep die dadelijk en zonder veel moeite realiseerbaar is of op het voortzetten of aanpassen van een reeds bestaande praktijk. Soms is een visie redelijk haalbaar mits een geschikte aanpak. De meer ingrijpende veranderingen vergen een doorgedreven werkplanning en mogelijk ook een meer gecompliceerde financiering. Naast de te leveren inspanningen moet ook acht gegeven worden op het tijdsverloop. Een eenvoudig te realiseren aanpassing in de wetgeving kan soms een langere doorlooptijd vergen omdat hij pas kan gerealiseerd worden in combinatie met andere ingrepen.

Waar het BIM een partnerschap kan aangaan met een derde partij die instaat voor de gegevensvergaring bij derden (naar model van het NIS), kan de last van de planning en de uitvoering aanzienlijk verlegd worden naar deze partner.

Toch kan geconcludeerd worden dat het herstructureren en optimaliseren van de gegevensinzameling noodzakelijkerwijs een aanzienlijke inspanning met zich mee zal brengen.

Tabel 5.3.16 Overzicht met beleidsvisies

<i>Nummer</i>	<i>Beleidsvisie</i>
1	Het BIM beheert zelf de gegevensvergaring inzake de ophaling van huishoudelijk afval
2	Het BIM beheert zelf de gegevensinzameling inzake de ophaling van een aantal prioritaire afvalstromen (gevaarlijk afval, dierlijke bijproducten, AEEA) met focus op handhaving, bij erkende of geregistreerde ophalers.
3	Het BIM beheert zelf de gegevensinzameling inzake de verwerking van alle afvalstromen met focus op handhaving, bij alle afvalverwerkers binnen het grondgebied van het Gewest.
4	Het BIM zoekt een kostenefficiënte oplossing met het NIS of een andere partner voor de gegevensinzameling inzake de productie van bedrijfsafvalstoffen. De samenwerking kan de vorm aannemen van een samenwerkingsakkoord, het bepalen van de steekproef (zie beleidsvisie 22) in onderling overleg, vergroten van de respons door handhaving...
5	Het BIM ontwerpt en hanteert een wettelijke afbakening van 'met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval' die uitgaat van het concept dat dit afval qua aard en samenstelling moet overeenkomen met het afval dat courant door huishoudens gegenereerd wordt, en dat er qua hoeveelheid eveneens mee overeenkomt.
6	Het BIM legt de wettelijke verplichting op om met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval in aparte en apart herkenbare recipiënten in te zamelen
7	Het BIM legt aan Net Brussel de wettelijke taak op aparte gegevens te genereren over de hoeveelheid afval dat via deze aparte recipiënten wordt ingezameld.
8	Huishoudelijke reglementen of afdwingbare codes van goede praktijk worden opgelegd om de werking van de gemeentelijke en gewestelijke containerparken zo te organiseren dat huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen bij binnenkomst apart kunnen geregistreerd worden.

Nummer	Beleidsvisie
9	Het BIM voorziet een systeem van gegevensvergaring waarbij de link tussen de individuele afvalproducent en het door hem geproduceerd afval kan gelegd worden, Zie verder ook beleidsvisie 2, 3, 4, 19 en 22.
10	Bij wijze van kwaliteitscontrole voor de rechtstreeks ingezamelde gegevens, en als oplossing waar de rechtstreekse inzameling voor bepaalde sectoren of afvalstromen zou falen, wordt door het BIM jaarlijks een inschatting via modellen gerealiseerd.
11	Het BIM adopteert een standaard handleiding voor het gebruik van de EURAL codes, zowel voor de rapporteerplichtigen als voor de medewerkers belast met de validatie van de gegevens. Dit bestaat tot op zeker hoogte reeds vandaag.
12	Het BIM hanteert de tabel in Bijlage 9 of een andere gestandaardiseerde set van afspraken om de relatie te leggen tussen EURAL-code en Y-code.
13	Het BIM maakt formele afspraken met het IVC voor een gestructureerde overdracht van gegevens over verpakkingsafval, als aanvulling op e controle van eigen ingezamelde informatie.
14	De toegevoegde code 18 03 50 wordt uit het Registerbesluit geschrapt.
15	In geval van afvalverbranding wordt gerapporteerd met de codes R01 en D10. Het BIM verwijst naar de toepasselijke Europese regelgeving en arresten inzake het onderscheid tussen beide. In de validatiefase worden alle gerapporteerde codes R01 of D10 gecheckt op hun interpretatie. Dit kan onder meer aan de hand van de identificatie van de verwerker.
16	Het BIM biedt een duidelijke richtlijn aan over het gebruik van de codes D13, D14, D15 en R12, R13.
17	Het BIM definieert verwerking van eigen afval in een lange cyclus als het verwerken van eigen afval op de locatie van oorsprong door toedoen van een vergunde afvalverwerkingsactiviteit.
18	De producenten die hun eigen afval in een lange cyclus ter plaatse verwerken rapporteren als verwerker/beheerder en als producent over de geproduceerde en verwerkte hoeveelheden afval, in functie van beleidsvisie 3 en 4.
19	Om in één beweging lacunes 2 tot 6 op te lossen, kan een rapportering opgezet worden waarbij de producent, de aard en hoeveelheid van de afvalstof en de eerste verwerker of voorbehandelaar samen geregistreerd worden, zie ook beleidsvisie 9 en 22.
20	Voor 12 december 2010 implementeert het BIM de nodige maatregelen om artikel 5 en 6 van de Kaderrichtlijn om te zetten, en houdt daarbij rekening met de noodzaak om het omslagpunt van afval naar een einde-afvalfase strikt te definiëren. Stoffen die als afval geproduceerd worden moeten mee in de statistieken voor afvalproductie opgenomen worden. Stoffen die nooit afval zijn moeten uit de statistieken geweerd worden.
21	Het BIM bevraagt de productie van huishoudelijke afvalstoffen centraal bij de betrokken actoren, in eerste instantie Net Brussel voor de ophaalrondes van huishoudelijk afval, de lokale inzamelpunten (bollenparken of groene hoekjes), de gewestelijke containerparken en de door Net Brussel beheerde afvalstromen van de gemeentelijke containerparken. In tweede instantie de gemeenten voor afvalstromen van gemeentelijke containerparken die niet door Net Brussel beheerd worden. Aanvullend in derde instantie ook de actoren betrokken bij (textiel)inzameling en inzameling met het oog op hergebruik.
22	Bedrijfsafvalstoffen worden opgevraagd bij een steekproef van vooraf geselecteerde producenten, die in hun rapport aard en hoeveelheid, verwerker en verwerkingswijze samen vermelden, in functie van beleidsvisie 4, 9 en 19.
23	Het BIM of een partner (zie beleidsvisie 4) zorgt er voor om aan de hand van de geïdentificeerde producent zelf de indeling van de afvalproductie in industriële sectoren of bedrijfsgrootten te realiseren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van identificatienummers en een

Nummer	Beleidsvisie
	referentiedatabank.
24	Het begrip "afvalproducent" wordt gedefinieerd in de afvalordonnantie, en omvat zowel eerste producenten van primair afval als afvalverwerkers of -voorbehandelaars die secundair afval produceren. In de definitie wordt gebruik gemaakt van het concept "wijzigen in aard en samenstelling". Hierdoor kan de melding door producenten in de plaats komen van het bestaande 'uit'-register voor verwerkers.
25	In de datavergaring en rapportering wordt het onderscheid gemaakt tussen primair en secundair afval.
26	Het omslagpunt tussen huishoudelijk afval en secundair afval wordt gedefinieerd als het moment waarbij huishoudelijke afvalstoffen kunnen gemengd worden met apart aangevoerde vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen.
27	Statistieken over huishoudelijk afval bevatten steeds uitsluitend primair afval. De gerapporteerde verwerkingswijzen omvatten naast de codes voor hergebruik, recyclage, verwerken en storten ook de codes D13, D14, D15 en R12, R13 voor voorbehandelingen of omzetting in secundair (en dus niet langer huishoudelijk) afval.
28	Hoeveelheden worden in de formulieren steeds in een gewichtseenheid opgevraagd; steeds kilogram.
29	Bijlage 10 of een eigen versie ervan wordt gebruikt in de validatie van de gegevens, om hoeveelheden die occasioneel gerapporteerd zouden worden in volume om te rekenen naar gewicht. Bij hoeveelheden gerapporteerd in een gewichtsmaat wordt nagekeken of occasioneel gerapporteerde hoeveelheden in ton moeten omgezet worden naar kilogram. De applicatie voor het inbrengen van gegevens en de structuur van de databank kunnen het gebruik van de juiste eenheid deels afdwingen.
30	In de milieubeleidsovereenkomsten wordt aandacht besteed aan de neutraliteit van de gegevens die het beheersorganisme rapporteert. Gegevens moeten ofwel zelf vergaard worden, ofwel vrij van tegenprestatie bekomen worden van de betrokken marktactoren.
31	Beheersorganismen in het kader van terugnameplichten worden beschouwd als erkend afvalbeheerder. Hun register- en rapporteerplicht wordt geregeld in lijn met beleidsvisie 30.
32	Het BIM engageert zich er toe om ten laatste 18 maand na het productiejaar de afvalstoffengegevens in geaggregeerde vorm openbaar te maken.
33	De rapportering voor gevaarlijk afval en voor prioritaire afvalstromen wordt gelijktijdig gerealiseerd en is jaarlijks. Zie ook beleidsvisie 2 en 3.
34	Zowel producenten als beheerders (ophalers en verwerkers) moeten in het kader van handhaving een afvalstoffenregister bijhouden. De rapporteringen in functie van de hierboven vermelde beleidsvisies moet gebeuren op basis van een jaartotaal uit deze registers
35	Afvalproducenten en -beheerders moeten in staat zijn om ieder ogenblik op aanvraag hun register aan het BIM te bezorgen. Dit kan in overleg met het BIM in een papieren of elektronische vorm.

DEEL 2: IMPLEMENTATIE

6 BELEIDSAANBEVELINGEN REGELGEVING

6.1 TERMINOLOGIE

Het begrip "beheerder", tot nu toe in gebruik in de regelgeving en de administratieve praktijk, wordt verlaten ten voordele van de terminologie die in de Kaderrichtlijn Afval wordt gebruikt. Dit is de nieuwe Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen. Ook het begrip "ophaler" wordt door deze nieuwe afbakening vervangen.

Wanneer naar "afvalbeheerder" of naar "ophaler" verwezen wordt in dit en het volgend hoofdstuk, wordt hiermee bedoeld de situatie zoals in de huidige regelgeving opgenomen is. Voor de nieuw voorgestelde aanpak wordt gebruik gemaakt van de termen "inzamelaar", "handelaar", "makelaar" of "verwerker".

Een inzamelaar is iemand die aan inzameling doet. Inzamelen wordt in artikel 3 punt 10 gedefinieerd:

"Inzameling": het verzamelen van afvalstoffen, inclusief de voorlopige sortering en de voorlopige opslag van afvalstoffen, om deze daarna te vervoeren naar een afvalverwerkingsinstallatie

Belangrijk hierbij is dat het concept voorbehandelingsactiviteiten, zoals sorteren, uitsluit. Voorlopige sortering en voorlopige opslag wordt gedefinieerd als handelingen voorafgaand aan de inzameling en niet erna. In bijlage II, de definitie van R13, opslag voorafgaand aan een andere nuttige toepassing, en D15, opslag voorafgaand aan een andere verwijdering, wordt in een voetnoot expliciet vermeld dat voorlopige opslag voorafgaand aan een inzameling hier niet mee wordt bedoeld. De activiteiten als inzamelaar omvatten dus geen verwerkingshandelingen. Er is geen overlap met het concept verwerker.

Handelaar en makelaar worden gedefinieerd in artikel 3 punten 7 en 8

„Handelaar“: iedere onderneming die als verantwoordelijke optreedt bij het aankopen en vervolgens verkopen van afval, met inbegrip van handelaars die de afvalstoffen niet fysiek in hun bezit hebben.

„Makelaar“: iedere onderneming die ten behoeve van anderen de verwijdering of de nuttige toepassing van afvalstoffen organiseert, met inbegrip van makelaars die de afvalstoffen niet fysiek in hun bezit hebben.

Een verwerker is iemand die aan verwerking doet. Dit wil zeggen iemand die een verwerkingshandeling uitvoert zoals omschreven met een D of R code in bijlage I en II van de kaderrichtlijn. Artikel 3 punt 14 omschrijft:

„Verwerking“: nuttige toepassing of verwijdering, met inbegrip van aan toepassing of verwijdering voorafgaande voorbereidende handelingen.

6.2 ORDONNANTIE PREVENTIE EN BEHEER VAN AFVALSTOFFEN

6.2.1 Definitie van huishoudelijk afval, gelijkgesteld en vergelijkbaar afval

Zie beleidsvisie 5

De Ordonnantie betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen van 7 maart 1991 bevat in artikel twee een lijst van algemene definities waarnaar kan verwezen worden zowel in de ordonnantie zelf als in de uitvoeringsbesluiten ervan. Punt 4 omvat de definitie van huisvuil of huishoudelijke afvalstoffen: "*afvalstoffen die afkomstig zijn van de normale huishoudelijke activiteiten en door de Executieve hiermee gelijkgestelde afvalstoffen.*" De Executieve heeft nog geen bepalingen inzake gelijkstelling opgenomen in een uitvoeringsbesluit.

Om specifieke regels te kunnen opleggen voor huishoudelijke afvalstoffen en andere afvalstoffen, zowel op vlak van de inzameling van de afvalstoffen als op vlak van de rapportering van afvalgegevens, is een onderscheid tussen beide nuttig. Dit onderscheid wordt best binnen de Ordonnantie gemaakt, zodat het op eenzelfde manier toegepast wordt in de verschillende toepasselijke uitvoeringsbesluiten.

In principe kan onderscheid gemaakt worden tussen: huishoudelijk afval, ermee gelijkgesteld afval, ermee vergelijkbaar bedrijfsafval.

HUISHOUDELIJK AFVAL EN GELIJKGESTELD AFVAL

Huishoudelijk afval wordt op Europees niveau niet gedefinieerd in de Kaderrichtlijn afval. De definitie zoals opgenomen in de Verordening Afvalstatistiek is te beperkend, want alleen gericht op de gemengde fractie. Ze omvat EURAL-codes 20.03.01, 20.03.07 en 20.03.99 en verlegt het definitieprobleem naar de definitie van 'stedelijk afval'. Gelijkgestelde afvalstoffen (verwoord als 'soortgelijk afval') wordt in de Verordening afvalstatistiek beperkt tot straatafval, of EURAL 20 03 03 veegvuil.

Het verdient aanbeveling om huishoudelijk afval in zijn zuivere vorm en ermee gelijkgesteld afval samen onder eenzelfde definitie te vernoemen. Hiermee wordt uitgedrukt dat alle specifieke regelgeving die op huishoudelijk afval betrekking heeft ook automatisch en integraal van toepassing is op afval dat hieraan gelijkgesteld wordt. De definitie van huishoudelijk afval uit de Ordonnantie voldoet hier perfect aan. Een uitvoeringsbesluit kan ontwikkeld worden dat limitatief opsomt welke afvalstoffen ermee gelijkgesteld worden. Het moet expliciet om afvalstoffen gaan waarvoor het verantwoord is dat de gemeenschap de kosten voor inzameling en verwerking draagt, met respect voor het principe 'de vervuiler betaalt'. Bedrijfsafval moet dus geweerd worden.

Vaak wordt bijvoorbeeld marktafval als veegvuil aanschouwd, maar hierdoor draait de gemeenschap op voor de bedrijfskosten van de marktkramer. Marktafval wordt daarom beter niet als gelijkgesteld afval beschouwd.

Volgende afvalstoffen kunnen als gelijkgesteld beschouwd worden:

- Straat- en veegvuil, afkomstig van het reinigen van het openbaar domein. Bedoeld wordt straten en pleinen die tot de gemeenschap behoren, met uitsluiting van private infrastructuur en met uitsluiting van het veegvuil uit openbare toegankelijke gebouwen en hun omgeving (vb parking van het openbaar zwembad). Dit laatste is te beschouwen als bedrijfsafval afkomstig van een openbare instelling of van een publiek bedrijf. Ook uit te sluiten is kolkenzuigerslib, wat bedrijfsafval is van een openbare of private ruimdienst.
- Afval uit openbare vuilbakjes. Bedoeld wordt vuilbakjes en andere recipiënten die geplaatst worden ter bestrijding van zwerfafval. Vermeden moet dus worden dat andere afvalstoffen dan wat de occasionele wandelaar bij zich heeft in deze vuilbakjes terecht komt.
- Zwerfafval dat door de diensten bevoegd voor het inzamelen van huishoudelijk afval opgeruimd wordt. Een fractie vergelijkbaar met veegvuil. Wanneer de dader bekend is kan een bevel gegeven worden om het zelf op te ruimen. In dat geval is het afval (naargelang de aard van de dader) rechtstreeks als huishoudelijk afval of als bedrijfsafval te beschouwen. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen zwerfafval en sluikestort. Het opruimen van sluikestort

(grotere hoeveelheden) is bedrijfsafval afkomstig van de werking van de gemeentelijke diensten, tenzij opnieuw de dader kan getraceerd worden.

VERGELIJKBAAR BEDRIJFSAFVAL

Vergelijkbaar bedrijfsafval is bedrijfsafval en moet dus aan de regelgeving voor bedrijfsafval voldoen. Een aparte definitie van vergelijkbaar bedrijfsafval in contrast met ander bedrijfsafval heeft als voordeel dat bijzondere voorwaarden kunnen opgelegd worden ten aanzien van de manier waarop het afval aangeboden mag worden en de gegevens ingezameld worden, en kan betrekking hebben op de te gebruiken recipiënten, de toegang tot specifieke inzamelkanalen enz...

Een Europese definitie bestaat niet. De Vlaamse definitie kan als inspiratiebron dienen:

"Bedrijfsafvalstoffen van vergelijkbare aard, samenstelling en hoeveelheid als huishoudelijke afvalstoffen en die ontstaat ten gevolge van activiteiten die van dezelfde aard zijn als activiteiten van de normale werking van een particuliere huishouding."

Belangrijk is de introductie van het concept 'hoeveelheid' in de definitie, om misbruik van deze definitie te vermijden en te voorkomen dat grote hoeveelheden van eenzelfde bedrijf terecht komen in het circuit voor inzameling van huishoudelijke afvalstoffen.

Bij de definitie van vergelijkbaar bedrijfsafval wordt rekening gehouden met het concept "vergelijkbare hoeveelheid". De definitie heeft een statistisch doel, en moet los gezien worden van de financiering van de inzameling. De mogelijkheid blijft behouden om enkel voor hoeveelheden groter dan 150 kg een retributie te vragen en de kleinere hoeveelheden gratis in te zamelen, ook al is het vergelijkbaar bedrijfsafval. De retributie kan geregeld worden in de Ordonnantie Net Brussel van 19 juli 1990 en staat los van de hier voorgestelde definities.

6.2.2 Verwerking van eigen afval

Zie beleidsvisie 17 en 18

Artikel 3 bepaalt welke afvalverwerking buiten het toepassingsgebied van de ordonnantie valt. Hierin kan in algemene termen vermeld worden dat het verwerken van afval in een korte cyclus door de producent van het afval op de plaats van productie niet onder toepassing van de Ordonnantie valt. De consequentie is dat eigen afvalverwerking in een lange cyclus er dus wel onder valt. Alle bepalingen in uitvoeringsbesluiten op de ordonnantie, bijvoorbeeld over registreren of rapporteren, zijn dan ook van toepassing op productie of verwerking van eigen afval in een lange cyclus.

Een definitie in artikel 2 kan beide mogelijkheden verhelderen. Een Europese norm of een voorbeeld uit regelgeving in andere landen of gewesten kan niet geciteerd worden.

"Eigen afvalverwerking in korte cyclus" is het onmiddellijk inzetten van afval uit een productieproces, op de plaats van productie, als input in hetzelfde proces waarin het afval gegenereerd werd, zonder voorgaande voorbehandeling.

Eigen afvalverwerking in lange cyclus is het verwerken van eigen afval, ander dan "eigen verwerking in korte cyclus"

Onmiddellijk: dus zonder noemenswaardige opslag

Op de plaats van productie: dus zonder transport naar een andere locatie, zonder aanvoer van afval van elders.

Uit een productieproces: het gaat om productie-afval en dus niet om eindgebruikersafval, veegvuil, verpakkingsmateriaal...

In hetzelfde productieproces: dus wel snijresten die in het proces heringevoerd worden, maar niet solventen die naar een aparte regeneratie-distillatie gaan, of afvalstoffen die als brandstof toegevoegd worden aan de verwarmingsinstallatie, of die in een ander recyclageproces ingezet kunnen worden.

Met het oog op het toepassen van beleidsvisie 3, 34 en 35 is het van belang dat een bedrijf dat eigen afval in een lange cyclus verwerkt herkend wordt als afvalverwerker. De eenvoudigste manier om dit te realiseren is door te eisen dat ze een milieuvergunning voor het verwerken van afval hebben in overeenstemming met artikel 11 en volgende van de ordonnantie. Het kan nuttig zijn om in artikel 11 een bepaling toe te voegen waarin staat dat ook de verwerkers van eigen afval in een lange cyclus eraan onderworpen zijn.

6.2.3 Het begrip afvalproducent

Zie beleidsvisie 24

In artikel 2 van de ordonnantie kan het begrip afvalproducent opgenomen worden bij de definities. Dit is van belang om ervoor te zorgen dat register- en rapporteerplichten die zich tot producenten richten van toepassing zouden zijn op de primaire producent van een afvalstof, maar eveneens op alle secundaire producenten. De kaderrichtlijn afvalstoffen omschrijft het begrip afvalproducent als volgt:

"Eenieder wiens activiteiten afvalstoffen voortbrengen (eerste producent) of eenieder die voorbehandelingen, vermengingen of andere bewerkingen verricht die leiden tot een wijziging in de aard of de samenstelling van die afvalstoffen."

Alle inzamelaars die de afvalstoffen voorsorteren of wijzingen in aard en samenstelling zijn dus producent, evenals alle recyclagebedrijven die recyclageresidu vrijstellen of verwerkers die verbrandingsresidu vrijstellen. Het uit-gedeelte van de bestaande registers kan op basis van deze definitie vervangen worden door het register dat producenten moeten bijhouden.

Het begrip producent heeft betrekking op iedereen die binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest door zijn activiteiten afvalstoffen voortbrengt. Als deze afvalstoffen zijn Brussels afval, en de producent ervan moet aan de verplichtingen voldoen die aan een afvalproducent worden opgelegd conform de Brusselse regelgeving. Dit betekent in praktijk dat ook aannemers uit een ander gewest met een Brusselse werf door de regelgeving gevat worden, evenals onderhoudsbedrijven, installateurs, bodemsaneringsbedrijven en andere die afval genereren terwijl ze bij een Brusselse opdrachtgever bedrijfstaken uitvoeren.

6.3 BESLUIT AFVALREGISTER

De meest ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld in het besluit van 30 januari 1997 betreffende het afvalregister, zoals gewijzigd. In deze paragraaf wordt de structuur van het registerbesluit hernomen en de huidige tekst geciteerd. Dit wordt aangevuld met de wijzigingen die in lijn met de beleidsvisies worden gesuggereerd. Net zoals in de andere paragrafen is het ook hier niet de ambitie van deze studie om juridisch afgewerkte tekstvoorstellen neer te leggen, maar wel te omschrijven wat er kan gewijzigd worden. Om de structuur van het huidige besluit in de analyse en de aanbevelingen te behouden wordt gewerkt met dezelfde nummering, en worden nieuwe artikelen met bis of ter aangeduid. Onderaan dit hoofdstuk wordt een paragraaf opgenomen met een voorstel tot henummering van de artikelen van het gehele besluit.

6.3.1 Artikel 1

6.3.1.1 Citaat

Artikel 1. Volgende personen dienen een afvalregister bij te houden:

1° elke producent van gevaarlijke afvalstoffen;

2° elke producent van speciale afvalstoffen voortkomend uit verzorgingsactiviteiten in de zin van artikel 1, 2° van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 maart 1994 betreffende het beheer van afvalstoffen afkomstig van activiteiten in de gezondheidssector; deze afvalstoffen worden in een register opgenomen onder de code 18 03 50;

3° elke persoon die:

a) afvalstoffen ophaalt of wegbrengt voor rekening van derden;

b) zijn eigen afval wegbrengt naar een andere gewest;

c) elke persoon die afvalstoffen verwerkt.

6.3.1.2 Aanpassingen

Zie beleidsvisie 34

REGISTERPLICHT UITBREIDEN

De registerplicht wordt uitgebreid naar alle producenten, inzamelaars, handelaars, makelaars, vervoerders en verwerkers van afvalstoffen.

Producent: In paragraaf 6.2.3 wordt omschreven hoe de Ordonnantie kan bepalen wat een producent van afvalstoffen is. Een uitzondering op de registerplicht kan gemaakt worden voor de producenten van huishoudelijk en gelijkgesteld afval. Vaak zijn dit de particulieren of zijn de producenten niet te achterhalen zoals de veroorzakers van veegvuil. Zie in dezelfde paragraaf tevens voor de visie op het begrip afvalstoffenproducent, met inbegrip van aannemers en anderen die ter plaatse bij derden taken vervullen.

Verwerker: Er wordt voorgesteld om te werken met het begrip "verwerker" van afvalstoffen in plaats van met het huidige begrip "verwijderaar". Vandaag wordt in de Ordonnantie verwijdering gedefinieerd als een korfbegrip dat zowel het inzamelen, het recycleren als het definitief verwijderen omvat. Door de term "verwerker" te gebruiken als korfbegrip kan het gebruik van de term "verwijderen" afgestemd worden op de kaderrichtlijn afval. Verwijdering is daarin "iedere handeling die geen nuttige toepassing is zelfs indien de handeling er in tweede instantie toe leidt dat stoffen of energie worden teruggewonnen." De Richtlijn verwijst naar zijn bijlage I met D-codes als een niet-limitatieve lijst van verwijderingshandelingen. Tegengesteld aan het begrip "verwijdering" is het begrip "nuttige toepassing": "elke handeling met als voornaamste resultaat dat afvalstoffen een nuttig doel dienen door hetzij in de betrokken installatie, hetzij in de ruimere economie andere materialen te vervangen die anders voor een specifieke functie zouden zijn gebruikt, of waardoor de afvalstof voor die functie wordt klaargemaakt", met de R-codes uit bijlage II als een niet-limitatieve lijst van nuttige toepassingen. Het korfbegrip 'verwerken' zou dan zowel verwijdering als nuttige toepassing omvatten.

Inzamelaar, handelaar of makelaar: Deze begrippen worden niet opgenomen in het korfbegrip 'verwerken'. Een inzamelaar, handelaar of makelaar heeft de verantwoordelijkheid over de

organisatorische of logistieke taak om een afvalstof van een producent naar een verwerker te verplaatsen. Tot zijn taak hoort niet het verwerken van de afvalstof. Vaak sorteert hij echter ook de afvalstoffen die hij overgebracht heeft, of voert hij er andere voorbehandelingen op uit. In een dergelijke context is de inzamelaar, handelaar of makelaar tevens verwerker¹⁸². Hij is tevens producent van het secundaire afval dat hij genereert in overeenstemming met de in paragraaf 6.2.3 voorgestelde definitie van afvalproducent.

De suggestie om nieuwe definities te gebruiken voor ophalers en verwerkers gaat uiteraard verder dan de scope van deze studie over afvalregisters en –gegevens, en is daarom niet expliciet opgenomen in paragraaf 6.2. (zie echter paragraaf 6.4). Het kan wel nuttig zijn in een algehele oefening om de Brusselse regelgeving af te stemmen op de nieuwe kaderrichtlijn afval. Indien dit niet gebeurt kunnen de bestaande definities gehanteerd worden om de registerplicht op te leggen aan de verwijderaar conform artikel 2.5 van de ordonnantie en aan de producent conform de nieuw gesuggereerde definitie.

Vervoerder: In lijn met artikel 35 van de Kaderrichtlijn Afval moeten ook de vervoerders die beroepsmatig afvalstoffen vervoeren een register bijhouden, minstens voor gevaarlijke afvalstoffen. Om aan te duiden dat de occasionele vervoerder, de producent die zijn eigen afvalstoffen naar een inzamelpunt of naar een verwerker brengt, niet door deze bepaling gevat wordt, kan het aspect van beroepsmatig vervoeren van afval mee opgenomen worden in een definitie van afvalvervoerder. Inspiratie kan opgedaan worden in definitie 63 van VLAREA:

"Vervoerder van afvalstoffen": de natuurlijke persoon of rechtspersoon die in opdracht /.../ beroepsmatig afvalstoffen vervoert.

- 'Beroepsmatig' wil zeggen dat de betrokkene ofwel professioneel in de afvalsector actief is, ofwel professioneel vervoersactiviteiten uitvoert (dus tot de transportsector behoort).
- 'In opdracht' wil zeggen dat er een onderscheid is tussen een vervoerder, die voor een handelaar of makelaar instaat voor het afvaltransport en een inzamelaar, die zelf in een contractuele relatie staat met de afvalproducent. Uiteraard is elke inzamelaar ook een vervoerder.

CODE 18.03.50 WEREN

Zie beleidsvisie 14

Door artikel 1 zoals boven beschreven te herformuleren en uit te breiden kan de verwijzing naar code 18.03.50 vermeden worden.

6.3.2 Artikel 2

6.3.2.1 Citaat

Art. 2. § 1 - Het register van de producent van gevaarlijke en speciale afvalstoffen bevat tenminste volgende informatie:

1° de code en de benaming van de afvalstof overeenkomstig de Europese catalogus van de afvalstoffen;

2° de hoeveelheid afval, uitgedrukt in massa of in volume;

3° de datum van ophaling van de afvalstof;

4° de naam en het adres van de ophaler en vervoerder van de afvalstof;

¹⁸² Verwerkingscodes D13, D14, D15, R12 of R13

5° de naam en het adres van de bestemming van de afvalstof;

6° de code en de benaming van de verwerkingsmethode van de afvalstof overeenkomstig de in bijlage 1 opgenomen lijst.

§ 2 - Het register van de producent van gevaarlijke afvalstoffen kan bestaan uit facturen van de afvalophaling.

6.3.2.2 Aanpassingen

Zie beleidsvisie 9, 28, 34, 35

Artikel 2 wordt omgevormd tot een artikel dat de essentiële elementen weergeeft die in het register van producenten moeten worden opgenomen. Een artikel 2bis en 2ter wordt verder besproken in verband met de inhoud van de registers van inzamelaars, handelaars, makelaars, vervoerders en van verwerkers.

Er is geen beperking meer tot producenten van gevaarlijke of speciale afvalstoffen, maar de registerplicht wordt wel beperkt tot de producenten van bedrijfsafvalstoffen, ongeacht of die al dan niet vergelijkbaar zijn met huishoudelijke afvalstoffen.

Het tweevoudig doel van het register kan in dit artikel opgenomen worden:

- Het moet op ieder moment op aanvraag aan de bevoegde inspectiediensten kunnen voorgelegd worden.
- Het moet dienen als gegevensbron voor rapportering conform verder in dit besluit gespecificeerde artikels.

Het register moet overeenstemmen met de bepalingen van artikel 35 van de kaderrichtlijn¹⁸³, en bevat volgende elementen:

- Datum
- Code en benaming van de afvalstof overeenkomstig de Europese catalogus van de afvalstoffen
- Hoeveelheid afval uitgedrukt in kilogram
- Wijze van vervoer
- Indien voorkomend, naam, adres en identificatienummer van de inzamelaar, handelaar of makelaar
- Indien voorkomend, naam adres en identificatienummer van de verwerker
- Verwerkingswijze, uitgedrukt in R of D code

Het register moet aangevuld worden bij elke transactie en minstens éénmaal per maand. Het kan bestaan uit afgiftebewijzen van de inzamelaars, handelaars, makelaars of van de verwerkers, aangevuld met informatie over zelf verwerkt afval in lange cyclus.

Datum: dit is niet de datum waarom het afval gegenereerd is. Vaak is de generatie van afval een continu proces en wordt het in recipiënten of in tijdelijke opslag gehouden tot op het moment van overbrengen of verwerken. Het is de datum waarop

- Het fysisch aan een derde inzamelaar overgedragen werd.

¹⁸³ Artikel 35 vermeldt: "*chronologisch register van de hoeveelheid, aard, oorsprong en, voor zover van toepassing, bestemming, inzamelingsfrequentie, wijze van vervoer en geplande methode van verwerking van de afvalstoffen.*" Oorsprong is gekend doordat uiteraard de producent gekend is, inzamelingsfrequentie kan afgeleid worden uit de opvolging van de datums. De andere elementen staan expliciet vermeld.

- Het fysisch aan een derde vervoerder, in opdracht van een handelaar of makelaar, overgedragen werd.
- Het fysisch rechtstreeks aan een derde verwerker overgedragen werd.
- (Na implementatie van de einde-afval bepalingen die door de Kaderrichtlijn Afval mogelijk gemaakt worden, kan de datum ook slaan op de overdracht aan een rechtmatig gebruiker van de stof als grondstof of product.)
- Het intern verwerkt werd. Indien de interne verwerking een continu proces is, wordt elke maand aangeduid welke hoeveelheden die maand verwerkt werden.

Het is nuttig om in artikel 2 eveneens te vermelden dat de bevoegde minister nadere regels kan opleggen. Er hoeft in principe geen MB te bestaan om de vorm vast te leggen. Indien echter uit de praktijk blijkt dat een dergelijk MB nuttig kan zijn, dan biedt dit artikel hiertoe de mogelijkheid. Het is best de vorm van het register niet in het regeringsbesluit vast te leggen, maar wel in een vlotter aanpasbaar MB.

Het register ligt ter inzage op de plaats van de generatie van het afval, dus op de exploitatiezetel van de afvalproducent. Het blijft minstens drie jaar ter beschikking, waardoor aan de bepaling van artikel 35.2 van de Kaderrichtlijn Afval voldaan wordt en tegemoet gekomen wordt aan de nood voor inspectie.

6.3.3 Artikel 2bis

Zie beleidsvisie 2, 9, 34, 35

In overeenstemming met artikel 2 kan bepaald worden wat de modaliteiten zijn van het register van inzamelaars, handelaars en makelaars en van vervoerders.

Het tweevoudig doel van het register, inspectie en bron voor rapportering, komt overeen met artikel 2.

Het register bevat volgende elementen:

- Datum van overbrenging
- Code en benaming van de afvalstof overeenkomstig de Europese catalogus van de afvalstoffen¹⁸⁴
- Aanduiding: huishoudelijk afval, met huishoudelijk afval vergelijkbaar afval, bedrijfsafval
- Hoeveelheid afval uitgedrukt in kilogram
- Wijze van vervoer
- Naam, adres en identificatienummer van de producent, of in geval van huishoudelijk afval details van de ophaalwijze
- Indien voorkomend, naam adres en identificatienummer van de externe verwerker
- Verwerkingswijze, uitgedrukt in R of D code

Het register moet aangevuld worden bij elke overbrenging. Het kan bestaan uit copies van uitgereikte afgiftebewijzen. Het moet minstens elke werkdag aangevuld worden.

Producent: Dit kan zowel een producent van primair als van secundair afval zijn, conform de definitie in paragraaf 6.2.3. De producent van huishoudelijk afval of van met huishoudelijk afval vergelijkbaar afval moet niet vermeld worden. De aanduiding van de producent kan in beide gevallen vervangen worden door het vermelden van de gemeente waar een ophaalronde georganiseerd werd en de ophaalwijze. De graad van detail inzake de ophaalwijze kan nog verder bepaald worden.

¹⁸⁴ Op basis hiervan moet een onderscheid kunnen gemaakt worden tussen gevaarlijke of andere prioritaire afvalstoffen

Verwerker: Soms fungeert de inzamelaar zelf als verwerker, in dat geval hoeft hij niet de identificatiegegevens van de verwerker op te geven, maar volstaat de aanduiding 'zelf verwerkt'. Onder verwerken wordt ook alle voorbehandeling verstaan die de afvalstof in aard en samenstelling wijzigt. De verwerkingswijze moet wel steeds aangegeven worden. Indien de inzamelaar, handelaar of makelaar er voor zorgt dat de afvalstoffen, zonder ze in aard en samenstelling te wijzigen, doorgevoerd worden naar een derde verwerker voor voorbehandeling of voor finale verwerking, dan moet hij wel de naam en de identificatiegegevens van de verwerker opgeven. Ook in dit geval moet de verwerkingswijze opgegeven worden.

De registerplicht van artikel 2bis is cumulatief met de registerplicht van artikel 2 en 2ter. De inzamelaar is immers ook producent, en vaak ook verwerker.

Ook hier is het nuttig om te vermelden dat de bevoegde minister nadere regels kan opleggen. Er hoeft geen MB te zijn om de vorm vast te leggen, maar indien uit de praktijk blijkt dat dit nuttig kan zijn dan biedt dit artikel hiertoe de mogelijkheid. Het is best de vorm niet in het regeringsbesluit vast te leggen maar wel in een vlotter aanpasbaar MB.

Het register ligt ter inzage op de exploitatiezetel van de ophaler. Bepalingen kunnen opgenomen worden over hoe lang het register ter beschikking moet blijven. In Vlaanderen heeft de bepaling dat het register van ophalers ter inzage moet liggen op de exploitatiezetel voor praktische problemen gezorgd bij de binnenschippers. Zij beschikken vaak enkel over een postbusadres of een gemeenschappelijk adres van een koepelorganisatie aan de wal. Volgende bepaling werd in VLAREA opgenomen: *"het register ligt ter inzage op de exploitatiezetel en voor binnenschippers op het schip"*

Een tweede paragraaf kan aan dit artikel toegevoegd worden om tegemoet te komen aan de eisen van artikel 35 van de Kaderrichtlijn Afval. Vervoerders van afval houden een identiek register bij. Aan alle boven vermelde voorwaarden moet voldaan worden, maar het register is beperkt tot gevaarlijke afvalstoffen.

6.3.4 Artikel 2ter

Zie beleidsvisie 3, 9, 34, 35

In overeenstemming met artikel 2 kan bepaald worden wat de modaliteiten zijn van het register van verwerkers.

Het tweevoudig doel van het register, inspectie en bron voor rapportering, komt overeen met artikel 2.

Het register bevat volgende elementen:

- Datum van ontvangst
- Code en benaming van de afvalstof overeenkomstig de Europese catalogus van de afvalstoffen
- Aanduiding: huishoudelijk afval, met huishoudelijk afval vergelijkbaar afval, bedrijfsafval
- Hoeveelheid afval uitgedrukt in kilogram
- Naam, adres en identificatienummer van de producent
- Naam, adres en identificatienummer van de inzamelaar, handelaar of makelaar, indien van toepassing
- Verwerkingswijze, uitgedrukt in R of D code

Het register moet minstens elke werkdag aangevuld worden. Het kan bestaan uit copys van uitgereikte afgiftebewijzen.

Producent:

- (1) Vaak zal dit om een producent van secundair afval gaan, de producent is een inzamelaar die de afvalstoffen voorbehandeld of uitgesorteerd heeft. De inzamelaar wordt opgegeven als producent en als inzamelaar.
- (2) In geval van een rechtstreekse aanvoer van afval door de producent wordt deze als producent en inzamelaar vermeld.
- (3) Indien de afvalstoffen overgebracht werden door of in opdracht van een inzamelaar, handelaar of makelaar die er geen voorbehandeling op toepast moet zowel deze inzamelaar, handelaar of makelaar als de primaire producent vermeld worden in het register. Gegevens hierover zijn beschikbaar via de ontvangsbewijzen die, ook in melkronde, aan de verschillende schakels in de keten worden bezorgd. Een factuur kan dienst doen als ontvangsbewijs, indien deze voldoende informatie bevat.
- (4) In geval van rechtstreekse aanvoer van huishoudelijk afval of met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval door een inzamelaar¹⁸⁵ hoeft niet de producent maar wel de inzamelaar vermeld te worden, maar moet ook de oorsprong (gemeente) van het afval vermeld worden.

Het register kan aangevuld worden met bijkomende bepalingen zoals informatie ingeval van weigering van een aangevoerde afvalstof, of de vermelding van storingen of andere bijzonderheden.

De registerplicht van artikel 2ter is cumulatief met de registerplicht van artikel 2 en 2bis. De verwerker kan ook als inzamelaar optreden, en is steeds ook producent, van het eigen productieafval en van verwerkingsresidu.

Ook hier is het nuttig om te vermelden dat de bevoegde minister nadere regels kan opleggen. Er hoeft geen MB te zijn om de vorm vast te leggen, maar indien uit de praktijk blijkt dat dit nuttig kan zijn dan biedt dit artikel hiertoe de mogelijkheid. Het is best de vorm niet in het regeringsbesluit vast te leggen maar wel in een vlotter aanpasbaar MB.

Het register ligt ter inzage op de exploitatiezetel van de verwerker. Ook dit register blijft drie jaar ter beschikking.

6.3.5 Artikel 3

6.3.5.1 Citaat

Art. 3. § 1. Het register van de in artikel 1, 3° bedoelde personen omvat een fiche per afvalstof, opgesteld overeenkomstig het model opgenomen in bijlage 2.

Elke fiche vermeldt:

1° de code en de benaming van de afvalstof overeenkomstig de Europese catalogus van de afvalstoffen;

2° de hoeveelheid afval, uitgedrukt in massa of volume;

3° de naam van de bestemming;

4° de code en de benaming van de verwerkingsmethode van de afvalstof overeenkomstig de in bijlage 1 opgenomen lijst;

¹⁸⁵ Dit zal vaak Net Brussel zijn maar het kan ook een andere ophaler zijn.

5° de totale hoeveelheid van de verwijderde afvalstof per maand, per bestemming en per verwerkingsmethode.

De namen en adressen van de producenten en de bestemmingen van de afvalstoffen worden hernomen in een bij de fiches gevoegde lijst.

§ 2. Elke in artikel 1, 3° bedoelde persoon is verplicht per kwartaal zijn register door te geven aan het Brussels Instituut voor Milieubeheer.

6.3.5.2 Aanpassingen

Paragraaf 1 van dit artikel 3 mag geschrapt worden, want hij wordt vervangen door het voorgestelde artikel 2bis en 2ter.

Paragraaf 2 geeft aan dat dit artikel over het rapporteren van de gegevens gaat. Het kan opgedeeld worden in een artikel over rapportering door producenten van bedrijfsafval (3bis), rapportering door inzamelaars, handelaars en makelaars van gevaarlijk en prioritair afval (3ter), rapportering door verwerkers van verwerkt afval (3quater) en rapportering van huishoudelijke afvalstoffen (3quinquies).

Een duidelijk onderscheid moet gemaakt worden tussen de registers die ter plaatse blijven en gedetailleerd zijn tot op het dagdagelijkse niveau van de inzameling en verwerking, en de rapporten die betrekking hebben op samenvattende jaartotalen van deze gegevens. Artikel 1, 2, 2bis en 2ter kunnen samen gebracht worden onder een hoofding "registerplicht", en het opgedeelde artikel 3 kan geplaatst worden onder de hoofding "rapporteurplicht".

6.3.6 Artikel 3bis

Zie beleidsvisie 4, 19, 22

Dit is een artikel dat de mogelijkheid moet scheppen

- De Brusselse bedrijven wettelijk te verplichten deel te nemen aan een gegevensinzameling georganiseerd door derden¹⁸⁶.
- Het BIM de mogelijkheid te geven om op afroep gegevens op te vragen bij de producenten die ze selecteert, bijvoorbeeld voor een gericht onderzoek naar een specifieke sector.
- De afvalverwerkers op te leggen steeds te voldoen aan de rapporteerplicht voor producenten. Hierdoor kan de informatie van het UIT-gedeelte van de huidige rapporteerplicht behouden blijven voor het BIM.
- Bijzondere regels op te leggen aan producenten die in opdracht van derden taken uitvoeren die afval genereren, zoals aannemers, installateurs, bodemsaneerders ...

De bevoegde minister bepaalt de voorwaarden waaronder producenten van afvalstoffen een jaartotaal moeten opmaken van de gegevens opgenomen in het afvalstoffenregister zoals gedefinieerd in artikel 2.

Dit jaartotaal omvat de totale productie van bedrijfsafvalstoffen, met inbegrip van met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval. Een cijfer wordt weergegeven voor alle stromen die zich van elkaar onderscheiden op basis van afvalcode, inzamelaar (of handelaar, makelaar), verwerker en/of verwerkingswijze.

De bevoegde minister kan nadere bepalingen opleggen.

¹⁸⁶ Het behoudt tevens de mogelijkheid voor BIM om in de toekomst, waar nodig, toch nog over te gaan op het zelf inzamelen van gegevens of van een deel van de gegevens.

Dit artikel wordt met opzet kort gehouden en de inhoud wordt voor een groot deel op het niveau van een MB gelegd. Dit MB kan de modaliteiten bevatten waaronder de bedrijven moeten meedoen aan een gegevensinzameling georganiseerd door het NIS, het IMJV of een andere partner. Bijvoorbeeld een rapporteerplicht wanneer ze in een steekproef zijn opgenomen of wanneer ze een vraag tot rapporteren van de externe partner ontvangen.

Aan producenten, die in opdracht van derden taken uitvoeren die afval genereren, wordt de verplichting opgelegd om aan hun opdrachtgever een attest te bezorgen over de hoeveelheden afvalstoffen die ze gegenereerd en afgevoerd hebben. Dit brengt niet met zich mee dat ze hierdoor inzamelaar worden of dat hierdoor hun opdrachtgever producent zou worden. De attesten moeten door elke betrokkene minimaal drie jaar ter inzage van de inspectie gehouden worden.

6.3.7 Artikel 3ter

Zie beleidsvisie 2, 33

Inzamelaars, handelaars en makelaars van gevaarlijke afvalstoffen en van prioritaire afvalstoffen moeten een jaartotaal opmaken van de gegevens opgenomen in het afvalstoffenregister zoals gedefinieerd in artikel 2bis.

Ze moeten dit jaartotaal jaarlijks voor 15 maart rapporteren aan het BIM.

Er wordt gekozen voor 15 maart als definitieve rapporteerdatum, om een deadline te hanteren die gelijklopend is met de gegevensinzameling in het Vlaamse Gewest. Inzamelaars, handelaars of makelaars die in beide gewesten actief zijn kunnen daardoor de administratieve inspanningen beter combineren.

De minister bepaalt de vorm waaronder dit moet gebeuren. Door de vorm op te nemen in een MB kunnen gemakkelijker wijzigingen opgenomen worden in het formulier, om in te spelen op praktijkervaringen uit de vorige jaarcampagnes. In paragraaf 7.2 wordt een modelformulier besproken.

Het jaartotaal omvat de totale hoeveelheid opgehaalde gevaarlijke en prioritaire bedrijfsafvalstoffen, met uitsluiting van met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval. Dit laatste wordt gerapporteerd onder toepassing van artikel 3quinquies. Een cijfer wordt weergegeven voor alle stromen die zich van elkaar onderscheiden op basis van de afvalcode, producent, verwerker en/of verwerkingswijze.

De minister bepaalt welke afvalstoffen als prioritair voor de rapportering moeten beschouwd worden. Dit kan in hetzelfde of een ander MB. Vandaag worden als prioritair beschouwd de dierlijke bijproducten en het AEEA, maar dit kan aangevuld worden in het licht van bijkomende of wijzigende beleidsbehoeften.

De rapportering gebeurt per rechtspersoon, tenzij voor inzameling die met een brengsysteem werkt (zoals de containerparken). Hiervoor is een rapportering per exploitatiezetel aangewezen.

6.3.8 Artikel 3quater

Zie beleidsvisie 3, 33

Verwerkers van afvalstoffen moeten een jaartotaal opmaken van de gegevens opgenomen in het afvalstoffenregister zoals gedefinieerd in artikel 2ter.

Ze moeten dit jaartotaal jaarlijks voor 15 maart rapporteren aan het BIM.

Er wordt gekozen voor 15 maart als definitieve rapporteerdatum, om een deadline te hanteren die gelijklopend is met de gegevensinzameling in het Vlaamse Gewest. Verwerkers die zowel Brussels als Vlaams afval verwerken kunnen daardoor de administratieve inspanningen beter combineren.

De minister bepaalt de vorm waaronder dit moet gebeuren. Door de vorm op te nemen in een MB kunnen gemakkelijker wijzigingen opgenomen worden in het formulier, om in te spelen op praktijkervaringen uit de vorige jaarcampagnes.

Het jaartotaal omvat de totale hoeveelheid verwerkte afvalstoffen, hierbij inbegrepen ook de huishoudelijke en met huishoudelijk afval gelijkgestelde afvalstoffen. Een cijfer wordt weergegeven voor alle stromen die zich van elkaar onderscheiden op basis van de afvalcode, producent, inzamelaar (handelaar, makelaar) en/of verwerkingwijze. Waar de EURAL afvalcode geen uitsluitel geeft over de aard van de afvalstof (huishoudelijk of niet huishoudelijk) wordt de toepasselijke aanduiding vermeld in artikel 2ter benut om dit onderscheid alsnog te kunnen maken.

De rapportering vindt plaats per exploitatiezetel.

6.3.9 Artikel 3quinquies

Zie beleidsvisie 21, 26

Via dit artikel wordt een aparte bevraging van huishoudelijke afvalstoffen opgezet. Zoals boven vermeld worden ook de met huishoudelijke afvalstoffen gelijkgestelde afvalstoffen (zoals veegvuil) hiermee gevat, maar niet de met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen.

De bevraging richt zich naar de inzamelaars van huishoudelijke afvalstoffen. De verwerkers worden reeds in artikel 3quater omvat. Wat huishoudelijke afvalstoffen betreft die in Brussel opgehaald en verwerkt worden zal de gegevensstroom uit artikel 3quater en 3quinquies elkaar overlappen, maar hierdoor kan de kwaliteit van de gegevens gecheckt worden.

De bedoelde inzamelaars zijn:

- De centraal aangeduide entiteit verantwoordelijk voor het inzamelen van huishoudelijk afval, via ophaalrondes, groene plekje, containerparken, bollenparken of andere methoden.¹⁸⁷
- De gemeenten die instaan voor de inzameling van een fractie van het huishoudelijk afval en ermee gelijkgesteld afval, zoals de uitbaters –andere dan Net Brussel- van een gemeentelijk containerpark, of de gemeentediensten die veegvuil of zwerfvuil inzamelen.
- De actoren betrokken bij de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen voor hergebruik, zoals de inzameling van textielafval of de inzameling door hergebruikcentra.

Het rapport bevat jaartotalen voor huishoudelijk en gelijkgesteld afval uit het register vermeld in artikel 2bis. Als producent wordt de gemeente aangeduid waar de inzameling plaatsvond.

De inzamelaars van huishoudelijk afval moeten dit jaartotaal jaarlijks voor 15 maart rapporteren aan het BIM.

Er wordt gekozen voor 15 maart als definitieve rapporteerdatum, om een deadline te hanteren die gelijklopend is met de gegevensinzameling in het Vlaamse Gewest. Private inzamelaars die zowel Brussels als Vlaams huishoudelijk afval inzamelen kunnen daardoor de administratieve inspanningen beter combineren.

¹⁸⁷ Tot op vandaag is dit Net Brussel

De minister bepaalt de vorm waaronder dit moet gebeuren. Door de vorm op te nemen in een MB kunnen gemakkelijker wijzigingen opgenomen worden in het formulier, om in te spelen op praktijkervaringen uit de vorige jaarcampagnes. Ook kan een MB op maat gemaakt worden voor huishoudelijke afvalstoffen, waarbij de gegevensstromen anders kunnen zijn dan voor bedrijfsafvalstoffen.

Het jaartotaal omvat de totale hoeveelheid opgehaalde huishoudelijke en met huishoudelijk afval gelijkgestelde afvalstoffen. Een cijfer wordt weergegeven voor alle stromen die zich van elkaar onderscheiden op basis van de gemeente van oorsprong, ophaalwijze, afvalcode, verwerker en/of verwerkingswijze.

Het onderscheid wordt gemaakt op vlak van inzamelwijze. Dit kan zijn:

- centrale ophaalronde
- veegronde/ledigen openbare recipiënten/zwerfvuil
- inzamelen van afvalstoffen uit de groene plekjes of de bollenparken
- containerpark (welk)
- Andere (specifieer)

De rapportering gebeurt per rechtspersoon, tenzij voor inzameling die met een brengsysteem werkt (zoals de containerparken). Hiervoor is een rapportering per exploitatiezetel aangewezen.

6.3.10 Artikel 4

6.3.10.1 Citaat

Art. 4. Er wordt een register bijgehouden per bedrijfszetel en per kalenderjaar.

Het register moet gedurende een periode van drie jaar in de bedrijfszetel worden bewaard en gewoon op aanvraag ter beschikking van het Brussels Instituut voor Milieubeheer worden gesteld.

6.3.10.2 Aanpassingen

De bepalingen over wie het register moet bijhouden, waar het ter beschikking moet gehouden worden en voor welke periode staan opgenomen in de artikelen 2, 2bis en 2ter, en kunnen dus gevarieerd worden naargelang het type register.

Er zijn twee wettelijke strategieën mogelijk:

- Artikel 4 kan weggelaten worden en de bepalingen worden register per register hernomen
- De gelijklopende bepalingen samengebracht worden in een overkoepelend artikel met algemeen geldende bepalingen inzake de registers.

De eerste strategie heeft het voordeel van de grootste flexibiliteit en wordt daarom aanbevolen.

6.3.11 Artikel 5

6.3.11.1 Citaat

Art. 5. Volgende artikelen worden ingetrokken:

- de artikelen 19 en 20 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 19 september 1991 houdende regeling van de verwijdering van de gevaarlijke afvalstoffen;
- de artikelen 15 en 16 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 19 september 1991 houdende regeling van de verwijdering van PCB's;
- de artikelen 20 en 21 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 19 september 1991 houdende regeling van de verwijdering van afvalolieën;
- de artikelen 12 en 13 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 19 september 1991 betreffende de afvalstoffen van de titaandioxyde-industrie.

6.3.11.2 Aanpassingen

Het besluit zoals boven besproken wordt zo grondig in zijn structuur en inhoud aangepast, dat het aanbeveling verdient het integraal te schrappen en te vervangen door een nieuw besluit. De ontwerpers van dit nieuw besluit dienen te analyseren welke intrekkingen van welke artikelen in deze configuratie moeten hernomen worden in artikel 5.

6.3.12 Artikel 6

6.3.12.1 Citaat

Art. 6. De Minister van Leefmilieu is belast met de uitvoering van dit besluit.

6.3.12.2 Aanpassingen

Dit artikel kan behouden blijven

6.3.13 Samenvatting en structuur

Omwille van de vergelijkbaarheid met het huidige besluit werd de artikelnummering in de hierboven vermelde beschrijving maximaal gevolgd. Een nieuw besluit zou echter volgende structuur kunnen hebben:

Tabel 6.3.17 Nieuw voorgestelde structuur voor het registerbesluit

Huidig artikel	Nummer in analyse	hernummerd	Inhoud
		Tussentitel:	Registerplicht
1	1	1	Opsommen wie aan registerplicht onderworpen wordt
2	2	2	Register voor producenten
2-3	2bis	3	Register voor inzamelaars, handelaars en makelaars + vervoerders
2-3	3ter	4	Register voor verwerkers
4	-	-	Indien nuttig: een artikel over algemeen toepasselijke bepalingen inzake registers
		Tussentitel:	Rapporteurplicht

3	3bis	5	Rapporteerplicht voor producenten
3	3ter	6	Rapporteerplicht voor inzamelaars, handelaars en makelaars
3	3quater	7	Rapporteerplicht voor verwerkers
3	3quinqies	8	Rapporteerplicht huishoudelijk afval
		Tussentitel:	Algemene bepalingen
5	5	9	Intrekkingsbepalingen
6	6	10	Uitvoeringsbevoegdheid

6.4 REGELGEVING ERKENNING INZAMELAARS, HANDELAARS EN MAKELAARS

Zie beleidsvisie 31, 34, 35

SITUERING

De regelgeving inzake de erkenning van inzamelaars, handelaars en makelaars, of zoals ze vandaag omschreven worden de ophalers als subcategorie van verwijderaars, is niet verenigd in één erkenningsbesluit maar zit verspreid over¹⁸⁸:

- De Ordonnantie van 7 maart 1991 betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen
- Het Besluit van de Executieve van 19 september 1991 houdende regeling van de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen
- Het Besluit van de Executieve van 19 september 1991 houdende regeling van de verwijdering van afvaloliën
- Het Besluit van de Executieve van 19 september 1991 houdende regeling van de verwijdering van PCB's
- De Ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunning.

Deze regelgeving zou kunnen aangepast worden, of aangevuld of vervangen worden door een meer omvattend besluit inzake erkenning van inzamelaars, handelaars en makelaars. Volgende bepalingen kunnen nuttig zijn in het kader van de in deze studie voorgestelde strategie voor registratie en rapportering van afvalgegevens:

EEN AANPASSING VAN HET BEGRIP OPHALER

De Ordonnantie Afvalstoffen definieert ophalen als volgt: "*Verzamelen of ophalen: ophaling, sorteren of hergroeperen van afvalstoffen afkomstig van verschillende houders, met het oog op hun verwerking.*"

Een ophaler kan in deze context gezien worden als iemand die aan ophaling doet. Zoals ook in paragraaf 6.3.1.2 voorzichtig werd gesuggereerd kan het de duidelijkheid van de regelgeving ten goede komen als de sorteer- en voorbehandelingsactiviteiten uit het begrip ophaler of ophaling worden weggelaten.

¹⁸⁸ Aanvraag tot erkenning als ophaler van gevaarlijke afvalstoffen, afvaloliën en/of pcb/pct in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, aanwijzingen betreffende het opstellen van de dossiers. www.ibgebim.be

De definitie uit VLAREA kan als inspiratie dienen om aan te tonen dat niet alleen wie fysisch voor de ophaling zorgt, maar ook wie op papier regelingen treft en gebruik maakt van derde vervoerders die het transport uitvoeren, als ophaler moet beschouwd worden:

"De natuurlijke persoon of rechtspersoon die beroepsmatig afvalstoffen inzamelt of ophaalt en ze vervoert en de natuurlijke persoon of rechtspersoon die beroepsmatig handelaar of makelaar is en regelingen voor anderen treft voor de verwijdering of nuttige toepassing van afvalstoffen"

Dit zelfde effect kan echter beter bereikt worden door de concepten uit de Kaderrichtlijn Afvalstoffen over te nemen, en zoals verduidelijkt in paragraaf 6.1 over terminologie te spreken over de groep van inzamelaars, handelaars en makelaars.

ALGEMENE VOORWAARDEN

Belangrijk is dat er een algemene bepaling bestaat die alle inzamelaars, handelaars en makelaars omvat ongeacht of ze gevaarlijke afvalstoffen of niet gevaarlijke afvalstoffen overbrengen of laten overbrengen. Op die manier kunnen algemene voorwaarden opgelegd worden aan alle inzamelaars, handelaars en makelaars, los van een erkenningsprocedure of van voorwaarden uit een individueel erkenningsbesluit. Het voordeel van algemene bepalingen boven individuele erkenningsvoorwaarden is tweevoudig, ze zijn niet afhankelijk van erkenningsprocedures en ze zijn voor iedereen gelijk.

De algemene voorwaarden zijn:

- Voldoen aan de registerplicht voor alle afvalstoffen, zoals bepaald in het vernieuwde registerbesluit.
- Voldoen aan de meldingsplicht, zoals bepaald in het vernieuwde registerbesluit, voor zover gevaarlijke of prioritair afvalstoffen overgebracht worden zoals gedefinieerd in een specifiek hiertoe opgemaakt MB.
- Notificeren aan het BIM dat men inzamel- handel- of makelactiviteiten uitvoert in het Brusselse Gewest, met vermelding van de afvalstoffen, zelfs als de actor niet aan een erkenningsplicht onderworpen is. Dit is nuttig wanneer men de lijst met prioritair afvalstoffen wil uitbreiden, of ook om de volledige populatie te kennen van inzamelaars die ook huishoudelijke afvalstoffen inzamelen.
- Verplichting om ontvangstbewijzen af te geven aan de producenten waar men afvalstoffen heeft ingezameld of heeft laten overbrengen. Deze ontvangstbewijzen moeten de producent in staat stellen op een eenvoudige wijze een afvalstoffenregister bij te houden.

WETTELIJKE AANPAK

De definitie van ophaler moet centraal opgenomen worden, liefst ter hoogte van een ordonnantie, en van toepassing zijn binnen alle uitvoeringsbesluiten die van deze ordonnantie afhankelijk zijn.

De algemene voorwaarden inzake registreren en rapporteren kunnen opgenomen worden in het Registerbesluit. Ze hoeven niet herhaald te worden in het besluit gevaarlijk afval of andere uitvoeringsbesluiten¹⁸⁹.

De algemene voorwaarden inzake notificatie en ontvangstbewijzen worden centraal opgenomen, in de ordonnantie, in een specifiek besluit over ophalen van afval of in het hernieuwde registerbesluit.

¹⁸⁹ Ook vandaag bevat het besluit gevaarlijk afval geen bepalingen inzake het register. Artikelen 19 en 20 werden opgeheven in 1997.

6.5 BESLUIT CONTAINERPARKEN

Zie beleidsvisie 8, 21

SITUERING

Het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de betoelaging van de gemeenten voor de aanleg en de exploitatie van containerparken van 13 mei 2004 is eerder beperkt van opzet. Het bestaat uit drie hoofdstukken:

- Het betoelagingsbeginsel met de grondslag en de bedragen voor de eenmalige investeringssubsidie en de jaarlijks weerkerende werkingssubsidie.
- Minimumvoorschriften over inrichting, containers en afvalfracties, openingstijden, acceptatievoorwaarden en rapporteerplicht waaraan moet voldaan zijn om recht te hebben op de betoelaging.
- Specifieke bepalingen inzake de procedure en de betalingschijven.

EEN NIEUWE STRUCTUUR

Het besluit kan worden herzien tot een algemeen Containerparken-besluit dat verder gaat dan alleen de subsidieregeling. Het zou dan volgende bepalingen kunnen bevatten, die nuttig zijn in het kader van afvalgegevens:

1. Een algemene definitie of omschrijving van het toepassingsgebied van dit besluit, waarbij alle containerparken gevat worden. Hierdoor zou het besluit niet beperkt zijn tot de gesubsidieerde containerparken maar ook exploitatievoorwaarden kunnen opleggen aan zowel de niet gesubsidieerde gemeentelijke containerparken als aan de gewestelijke containerparken.
2. Een aantal minimumvoorschriften die voor alle containerparken van toepassing zijn.
3. Het betoelagingsbeginsel
4. De meer uitgebreide toekenningsvoorwaarden waaraan een containerpark moet voldoen als het van de betoelaging wil genieten.
5. De betoelagingsprocedure

EXPLOITATIEVOORWAARDEN

Op basis van de afbakening van het toepassingsgebied in punt 1 hierboven kan het herziene registerbesluit bepalingen opleggen over het registreren en rapporteren van afvalstoffen¹⁹⁰.

rapporteren

De bepalingen in artikel 5 van het huidige besluit kunnen herzien worden en beperkt worden tot wat nodig is om de legaliteit van de betoelaging te controleren.

- De containerparken worden beschouwd als inzamelaar, die dus een algemene registerplicht heeft.
- Ze moeten jaarlijks rapporteren over de gevaarlijke en prioritare afvalstoffen.
- Onder toepassing van het voorgestelde artikel 3quinquies moeten ze melden over de hoeveelheden ingezameld huishoudelijk afval.

¹⁹⁰ Ook omwille van andere doelstellingen, zoals de ontvangst van gevaarlijke afvalstoffen van KMO's, kan dit instrument geoptimaliseerd worden.

Huishoudelijk afval en bedrijfsafval onderscheiden

Onder de algemeen geldende minimumvoorschriften vermeld in punt 2 kan opgenomen worden dat de containerparken maatregelen moeten treffen om huishoudelijk afval en bedrijfsafval apart te registreren. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van registratie bij ontvangst van hoeveelheden op een speciale dag waarbij het containerpark alleen voor KMO's en bedrijven toegankelijk is. Dit kan bijvoorbeeld ook door een tarifiering in te stellen die van toepassing is op grotere volumes, waarvan redelijkerwijs aangenomen kan worden dat ze van KMO's afkomstig zijn. Het BIM onderzoekt de mogelijke scenario's of oplossingen om de ontvangst van huishoudelijk afval en van met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval op de containerparken te registreren. Dit wordt opgenomen in een code van goede praktijk. De containerparken kunnen op basis van de algemene minimumvoorschriften opgelegd worden om deze code van goede praktijk te respecteren.

6.6 BESLUIT HERGEBRUIKSECTOR

Zie beleidsvisie 20, 21

SITUERING

Het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de erkenning en betoelaging van verenigingen zonder winstoogmerk en verenigingen met een sociaal oogmerk die in de hergebruiksector bedrijvig zijn van 11 maart 2004 vertoont een aantal overeenkomsten met het in paragraaf 6.5 besproken besluit voor de containerparken, maar is anders gestructureerd.

De definities voor hergebruik, recycling en eindverwerking in artikel 1 en het gebruik van de term nuttige toepassing in artikel 2 zijn niet in lijn met de definities uit de nieuwe Kaderrichtlijn Afval en zullen moeten herzien worden.

Naast de afbakening van het toepassingsgebied omvat het besluit twee grote delen:

- De erkenning van de verenigingen in de hergebruikssector
- De toelage voor erkende verenigingen

Noch in het besluit noch in de ordonnantie inzake afvalstoffen worden rechten verbonden aan de erkenning van de verenigingen. Een erkenning is wettelijk gezien niet verplicht om activiteiten op vlak van hergebruik uit te oefenen en hiertoe huishoudelijke afvalstoffen te ontvangen. Wel wordt de mogelijkheid van betoelaging beperkt tot wie erkend is.

EEN NIEUWE STRUCTUUR

Een nieuwe structuur, vergelijkbaar met wat voor containerparken voorgesteld is, kan ontworpen worden. Het besluit zou dan volgende onderdelen bevatten:

1. Een algemene definitie of omschrijving van het toepassingsgebied van dit besluit, waarbij de volledige hergebruikssector voor huishoudelijke afvalstoffen gevat wordt.
2. Een erkenningsplicht voor de volledige sector, met daaraan verbonden een aantal minimale voorschriften. De bepaling dat men slechts huishoudelijke afvalstoffen voor hergebruik mag inzamelen of ontvangen indien men hiertoe erkend wordt en aan een aantal minimale criteria voldoet.
3. Het betoelagingsbeginsel
4. De meer uitgebreide toekenningsvoorwaarden waaraan een vereniging moet voldoen als het van de betoelaging wil genieten.

5. De betoelagingsprocedure

EXPLOITATIEVOORWAARDEN

Doordat iedere vereniging die instaat voor hergebruik van huishoudelijke afvalstoffen erkend moet zijn, is de volledige populatie gekend en aanspreekbaar in het kader van de rapportering onder het vernieuwde Register besluit, met name voor het toepassen van het voorgestelde artikel 3quinquies. De erkenning zelf kan administratief beperkt worden tot een notificatie bij het BIM. Zo kan de administratieve last voor de centra die niet in aanmerking komen voor een subsidieaanvraag beperkt worden, maar wordt het BIM toch in staat gesteld de bedrijven te kennen en te betrekken bij de gegevensinzameling en de handhaving.

Voor zover de verenigingen ook inzamelactiviteiten organiseren zijn ze als inzamelaar onderworpen aan de plicht een register bij te houden en de gevaarlijke of prioritair afvalstoffen te rapporteren.

Als afvalverwerker moeten ze uiteraard ook voldoen aan de registerplicht en rapporteerplicht voor afvalverwerkers, voor zover ze deze activiteiten uitoefenen op het grondgebied van het Gewest. De nieuwe kaderrichtlijn definieert 'voorbereiden tot hergebruik' als afvalverwerkingsactiviteit.

De bepalingen in artikel 13 van het huidige besluit kunnen herzien worden en beperkt worden tot wat nodig is om de legaliteit van de betoelaging te controleren.

6.7 BESLUIT TERUGNAMEPLICHT

Zie beleidsvisie 10, 30, 31

SITUERING

Artikel 6 van het "Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2002 tot invoering van een terugnameplicht voor sommige afvalstoffen met het oog op hun nuttige toepassing of hun verwijdering" omschrijft de rapporteerplichten voor de producent of de invoerder die aan een terugnameplicht is onderworpen:

Art. 6. De producent of de invoerder bezorgt het Instituut jaarlijks vóór 31 maart en de eerste keer vóór 31 maart 2002, de volgende gegevens met betrekking tot het vorige kalenderjaar :

1° de totale hoeveelheid producten, uitgedrukt in kilogram die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de markt zijn gebracht, en volgens een door het Instituut vastgelegde opsplitsing;

2° de totale hoeveelheid, uitgedrukt in kilogram, van de afvalstoffen die in het raam van de terugnameplicht ingezameld zijn, volgens de sub 1° vermelde opsplitsing;

3° de inrichting(en) waar de afvalstoffen worden verwerkt, alsook de reststoffen en de verwerkingswijzen;

4° de hoeveelheid, (uitgedrukt in kilogram) hergebruikte, gerecycleerde of nuttig toegepaste afvalstoffen, als bevestigd door attesten afgegeven door de sub 3° bedoelde inrichtingen;

De producent of de invoerder bezorgt het Instituut bovendien de geraamde totale hoeveelheid producten, (uitgedrukt in kilogram), die tijdens het lopend jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de markt zullen worden gebracht.

De statistische gegevens in verband met punt 1° worden door een bedrijfsrevisor voor echt verklaard, of bij ontstentenis, door een accountant.

De in het eerste lid bedoelde jaarlijkse verklaring moet volgens de instructies van het Instituut worden opgesteld.

ANALYSE

De te rapporteren gegevens zijn enerzijds afkomstig van de producent of invoerder, en hebben betrekking op de aantallen op de markt gebrachte producten. Anderzijds zijn het gegevens die door de producent of invoerder worden gerapporteerd maar die ze zelf op hun beurt bekomen hebben van partners binnen de afvalmarkt. De producenten/invoerders of hun beheersorganismen staan immers quasi nooit zelf in voor de inzameling en terugname, maar maken gebruik van de diensten van professionele inzamelaars van wie ze de gegevens bekomen. De gegevens over op de markt gebrachte hoeveelheden worden gecheckt door een bedrijfsrevisor of door een accountant.

Het is belangrijk dat deze rapportering door de beheersorganismen (of zeldzamer door de individuele producenten/invoerders) blijft bestaan, omdat ze de producenten mede responsabiliseert en hen in staat stelt te bewijzen dat ze de hen opgelegde doelstellingen behalen.

Daarnaast is het nuttig dat de controlerende overheid niet louter afhankelijk is van de producenten als gegevensbron, maar ook over een onafhankelijk kanaal beschikt om de gegevens te controleren. De onafhankelijkheid van het kanaal dat de overheid kan aanboren kan bestaan uit inschattingen via modellen en voorbeelden van buiten het Gewest (zie beleidsvisie 10). De belangrijkste bron zal echter bestaan uit directe rapportering door producenten of inzamelaars. Het onafhankelijke karakter van deze bron is uiteraard slechts relatief. Zowel de overheid als de beheersorganismen zullen grotendeels terugvallen op de gegevens die door de inzamelaars verzameld en gerapporteerd worden.

Het ontwerp van nieuw afvalregisterbesluit uit paragraaf 6.3 kan op meerdere manieren een alternatieve gegevensbron scheppen:

- Ze legt een rapporteerplicht op aan de overbrengers van gevaarlijke maar ook van prioritaire afvalstoffen. De idee leeft om AEEA en afgedankte voertuigwrakken alvast als prioritaire afvalstoffen op te nemen.
- Ze biedt het kader om via een partner of op afroep een bevraging van een steekproef van producenten/eindgebruikers op te zetten.
- Ze kan de fracties terugnameplichtig afval registreren die via het huishoudelijk afval aangeboden worden.

De kwaliteit van de gegevens die in het kader van een terugnameplicht gerapporteerd worden, wordt enkel gewaarborgd door een bedrijfsrevisor of een accountant voor de gegevens inzake hoeveelheden op de markt gebrachte producten, en niet voor hoeveelheden teruggenomen afvalstoffen. Dit is te verantwoorden want vaak zijn de revisoren of accountants geen afvalspecialisten. De kwaliteit en vooral de objectiviteit van de afvalgegevens kunnen echter in het gedrang komen wanneer de beheersorganismen de inzamelaars betalen voor de gegevens. Beiden hebben een gelijklopend belang om aan te tonen dat de doelstellingen behaald worden.

AANPASSINGEN

De melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars kan uitgebreid worden door in het MB dat de prioritaire afvalstoffen bepaalt alle afvalstoffen op te nemen waarvoor een terugnameplicht bestaat, voor zover ze nog niet als gevaarlijk afval gekarakteriseerd worden: autobanden, voedingsvetten en olie, niet gevaarlijke fracties AEEA of autowrakken, niet gevaarlijke geneesmiddelen, batterijen.

In het besluit tot invoering van een terugnameplicht kan een bepaling opgenomen worden dat de beheersorganismen of de individuele producenten/invoerders de gegevens over ingezamelde afvalhoeveelheden ofwel zelf moeten vergaren ofwel van de inzamelaars moeten bekomen vrij van tegenprestatie.

In het besluit tot invoering van een terugnameplicht kan bepaald worden dat de beheersorganismen aan eenzelfde register- en rapporteerplicht moeten voldoen als de makelaars. Zij treffen immers regelingen voor derden, namelijk hun aangesloten producenten/invoerders, voor de verwijdering of nuttige toepassing van afvalstoffen, doordat ze er voor zorgen dat de terugnameplichtige afvalstoffen ingezameld en gerecycleerd worden in overeenstemming met de doelstellingen opgelegd aan de producenten/invoerders.

Toch valt het te verkiezen de beheersorganismen niet effectief als makelaar aan te duiden. Om beleidsmatige redenen is het te verkiezen een strikte scheiding te behouden tussen de beheersorganismen, die hun leden – producenten van goederen en verpakking – vertegenwoordigen, en de afvalmarktactoren, die andere belangen hebben. Ook maken de beheersorganismen niet zoals traditionele makelaars gebruik van vervoerders die in hun opdracht louter het transport realiseren, maar gaan ze een relatie aan met volwaardige inzamelaars van afvalstoffen die de verantwoordelijkheid voor het afval integraal overnemen. De beheersorganismen zijn te beschouwen als een categorie apart, waaraan echter wel gelijkaardige voorwaarden kunnen opgelegd worden op vlak van registerplicht en inzagerecht voor de inspectie in het register, voor alle afvalstoffen waarvan zij de gegevens en de terugname beheren. Dit kan sterk bijdragen tot een grotere transparantie. Tot op vandaag zijn de gegevens over dagdagelijkse ingezamelde hoeveelheden (die de beheersorganismen als bron gebruiken voor hun rapportering) niet of moeilijk toegankelijk voor de inspectie.

Volgende voorwaarden kunnen opgelegd worden:

- Ze moeten een afvalstoffenregister bijhouden, qua vorm identiek aan de registers van de makelaars, dat toegankelijk is voor de milieu-inspectiediensten. Zie paragraaf 6.3.4.
- Voor de rapporteerplicht zoals vermeld in artikel 6 punt 2, 3 en 4 kan gebruik gemaakt worden van eenzelfde model als ook door de makelaars dient gebruikt te worden. Zie paragraaf 6.3.7.

6.8 VERORDENING OPHALEN AFVALSTOFFEN

Zie beleidsvisie 6

SITUERING

De Verordening van 19 december 2008 betreffende de verwijdering van afval door middel van ophalingen vervangt de meermaals gewijzigde Verordening van 15 juli 1993. zie Ze bevat hoofdzakelijk bepalingen over hoe verschillende fracties huishoudelijke afvalstoffen moeten ingezameld worden door Net Brussel¹⁹¹:

- PMD afval in transparante blauwe zakken
- Papierafval in transparante gele zakken
- Groenafval in transparante groene zakken
- Restafval in ondoorzichtige witte zakken
- Glasafval via glasbollen
- Puin en grofvuil op aanvraag

¹⁹¹ De Verordening bevat ook bepalingen over het gebruik van grotere recipiënten in specifieke gevallen.

Artikel 2 bepaalt: *"Het Gewestelijk Agentschap voor Netheid, hierna 'Net Brussel' genoemd, opgericht bij de ordonnantie van 19 juli 1990, staat in voor de verwijdering van huisvuil, dit betekent het afval dat uit de gewone activiteit van de gezinnen voortvloeit."*

Artikel 7 vult aan: *"Net Brussel staat in voor de verwijdering van met huisvuil gelijkgesteld afval bij degene die het afval produceert en een commerciële abonnementsovereenkomst met Net Brussel heeft gesloten."*

Artikel 9 bevat onder meer de bepaling: *"In de commerciële abonnementsovereenkomst kan in het gebruik van specifieke identificeerbare zakken worden voorzien."*

ANALYSE

Artikel 7 bepaalt duidelijk dat Net Brussel bedrijfsafvalstoffen mag aanvaarden in ophaalrondes, enkel indien er een commerciële abonnementsovereenkomst is gesloten.

De nieuwe Verordening bevat geen expliciete bepaling dat vergelijkbaar bedrijfsafval in een fuchsia zak moet aangeboden worden; maar wel dat de kleurzakken zoals bepaald in artikel 11 moeten gebruikt worden. Toch kan via de commerciële abonnementsovereenkomst bepaald worden dat de zakken identificeerbaar moeten zijn. In principe is dit voldoende om de opdeling tussen huishoudelijk afval en met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval te kunnen realiseren. De aanpassingen aan de Verordening zullen daarom eerder beperkt van aard zijn.

AANPASSINGEN

In overeenstemming met de voorstellen in paragraaf 6.2.1 wordt in de Verordening de term 'met huisvuil gelijkgesteld afval' systematisch vervangen door 'met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval'.

De bepaling in artikel 9 kan aangescherpt worden om er voor te zorgen dat er steeds een als dusdanig identificeerbaar recipiënt wordt gebruikt voor met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval: *"In de commerciële abonnementsovereenkomst wordt het gebruik van specifieke identificeerbare zakken voorzien."*

6.9 ORDONNANTIE NET BRUSSEL

Zie beleidsvisie 6, 7

SITUERING

Conform artikel 4 van de Ordonnantie van 19 juli 1990 houdende oprichting van het Gewestelijk Agentschap voor netheid wordt Net Brussel belast met de volgende opdrachten:

1° de uitoefening van de agglomeratiebevoegdheden inzake ophaling en verwerking van huisvuil zoals bedoeld in artikel 4, § 2, 1° van de Agglomeratiewet;

2° de deelneming aan het opstellen door het Brussels Instituut voor Milieubeheer van een plan voor de verwijdering van het Brusselse afval;

3° de volledige of gedeeltelijke uitvoering van het afvalstoffenbeleid zoals bedoeld in artikel 6, § 1, II, 2° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;

4° de uitoefening van de bevoegdheden van de Agglomeratie inzake het schoonvegen van de openbare weg, die de Agglomeratieraad aanvaardt uit te oefenen op verzoek van één of meer gemeenten;

5° het schoonvegen en de reiniging van de gewestwegen.

§ 2. Bovendien kan het Agentschap de volgende opdrachten uitvoeren:

1° afval afkomstig van een onderneming verwijderen op aanvraag en op kosten van deze laatste;

2° de openbare weg en de omgeving ervan schoonmaken, op aanvraag en op kosten van de betrokken openbare personen of overheden;

3° zorgen voor het schoonvegen, reinigen en het verwijderen van vuilnis op de eigen banen van de Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer te Brussel, onder de voorwaarden vastgelegd met instemming van de Minister bevoegd voor het Vervoer en voor de Gewestwegen.

ANALYSE

Aan de taken vermeld in artikel 4 zouden taken kunnen toegevoegd worden om tegemoet te komen aan beleidsvisie 7: Het agentschap rapporteert over de hoeveelheden met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen die door Net Brussel via aangepaste recipiënten wordt ingezameld.

Deze uitbreiding van de taken van Net Brussel is echter niet nodig wanneer Net Brussel voldoet aan de definitie van inzamelaar, zoals voorgesteld in paragraaf 6.4. Hierdoor moet Net Brussel in ieder geval voldoen aan de rapporteerplicht voor inzamelaars, omschreven in paragraaf 6.3.7 en aan de rapporteerplicht voor huishoudelijk afval, zoals omschreven in paragraaf 6.3.9. De vorm en inhoud van de registers en de meldingsformulieren wordt uitgewerkt in hoofdstuk 7, en bevat bepalingen die het onderscheid tussen huishoudelijk afval en met huishoudelijke afval vergelijkbaar bedrijfsafval mogelijk maken.

7 IMPLEMENTATIE: DATA ENTRY EN KWALITEITSBEWAKING

7.1 RAPPORTERING DOOR PRODUCENTEN

7.1.1 Situering

Zie beleidsvisie 4, 22, 23

In tegenstelling tot onderdelen 7.2 over de registers en de rapportering door de inzamelaars, makelaars of handelaars en de verwerkers van afval, en 7.3 over het verzamelen van huishoudelijk afval, is deze paragraaf 7.1 eerder beperkt van opzet. Hij handelt niet over een gegevensstroom die het BIM zelf wil beheren, maar over een gegevensstroom waarvoor het BIM, in lijn met beleidsvisie 4, een externe partner wenst te zoeken om de gegevensbevraging te realiseren. Het BIM plaatst zich hier eerder in de rol van klant en gebruiker van gegevens dan als beheerder van het systeem. Dit onderdeel moet het BIM ondersteunen in zijn overleg met derden, zodat de administratie duidelijke krijtlijnen en kwaliteitscriteria kan hanteren waaraan een geschikte bevraging door derden dient te voldoen, en zo in het gesprek aan het roer kan blijven staan.

De bevraging door derden moet immers in staat zijn aan de in deel I geïdentificeerde nood aan informatie tegemoet te komen.

Belangrijk in dit opzicht is:

- De gegevens moeten op een regionale schaal nuttig zijn. De bevraging moet niet enkel als doel hebben een geaggregeerd Belgisch cijfer te bekomen om aan de internationale rapporteerplichten te kunnen voldoen, maar eveneens tot doel hebben cijfers en beleidsinput te leveren voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.
- De bevraging moet gebeuren op vraag van en onder het initiatief van het BIM, om tegemoet te komen aan de regionale bevoegdheid van het Gewest ten aanzien van leefmilieu en leefmilieugegevens en –statistiek. Zie hiertoe ook paragraaf 4.1.4 pagina 101 over bevoegdheidsverdeling.
- De gegevensbevraging heeft een zuiver statistische doelstelling en valt onder de regelgeving inzake het statistisch geheim. Zie paragraaf 3.3.2.

De bevraging heeft betrekking op een selectie van producenten van bedrijfsafvalstoffen die in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest actief zijn¹⁹². Ze heeft betrekking op zowel gewone als met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen, en wordt gerapporteerd als een jaartotaal uit een afvalstoffenregister dat door de producenten wordt bijgehouden. Aan de partner die de gegevens verzamelt, wordt gevraagd om deze gegevens te extrapoleren naar de totale bedrijfspopulatie in het Gewest, per bedrijfsgrootte, bedrijfssector, afvalsoort, verwerkingswijze.

7.1.2 Registers

Zie beleidsvisie 4, 9, 15, 16, 19, 28, 34, 35

Het tweevoudig doel van het register is een instrument te bieden voor een efficiënte inspectie ter plaatse en een gegevensbron te bieden voor het rapporteren van jaartotalen om statistische redenen.

¹⁹² Let wel, deze groep is ruimer dan producenten met een exploitatiezetel in het Gewest, maar omvat ook, zoals beschreven in paragraaf 6.2.3, de producenten die terplaatse bij een Brusselse opdrachtgever werken komen uitvoeren, en dus in opdracht van derden taken uitvoeren die afval genereren.

Het register in overeenstemming met paragraaf 6.3.2 bevat volgende elementen:

- Datum
- Code en benaming van de afvalstof in overeenstemming met de Europese catalogus van de afvalstoffen
- Hoeveelheid afval uitgedrukt in kilogram
- Wijze van vervoer
- Indien voorkomend, naam, adres en KBO-nummer van de inzamelaar, handelaar of makelaar (bij brengsystemen nummer van de vestigingseenheid of exploitatiezetel)
- Indien voorkomend, naam adres en nummer van de vestigingseenheid of exploitatiezetel van de verwerker, zolas opgenomen in de kruispuntenbank ondernemingen.
- Verwerkingswijze, uitgedrukt in R of D code

Belangrijk hierbij is dat het register een verband vastlegt tussen het zelf geproduceerde afval en de inzamelaar (handelaar, makelaar) en verwerker verderop in de verwerkingsketen. De Brusselse producent kan ondersteund worden om de juiste EURAL-code te identificeren, evenals de juiste D of R verwerkingscode.

7.1.3 Gegevensopvraging

Zie beleidsvisie 18, 20, 22, 23, 24, 25, 28

De gegevensopvraging moet als doel hebben voldoende materiaal te verzamelen om voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest een statistisch verantwoorde inschatting te kunnen maken van de afvalproductie en -verwerking opgedeeld naar bedrijfssector, bedrijfsgrootte, aard van de afvalstof en verwerkingswijze.

De vorm van de opvraging wordt in overleg bepaald met de partner.

De bevraging moet wel rekening houden met de definitie van einde-afval zoals door het BIM zal gehanteerd worden in de implementatie van de Kaderrichtlijn Afval. Daarnaast moet ook onderscheid kunnen gemaakt worden tussen primair en secundair afval, en mag de interpretatie van de EURAL-codes niet afwijkend zijn tussen het BIM en zijn partner.

Aangezien de bevraging zich richt tot producenten van afvalstoffen is het belangrijk voor het BIM en zijn partner om duidelijk af te bakenen wie in specifieke gevallen als producent in aanmerking komt. Volgende cases kunnen daarbij van belang zijn¹⁹³. Dit is niet alleen van belang voor de gegevensopvraging en voor de kwaliteitscontrole die daarbij hoort, maar ook voor de registerplicht vermeld in paragraaf 7.1.2:

- Bouwsector: Een aannemer produceert afval op een bouwterrein. Het afval is dus afkomstig van de activiteit van de aannemer. De aannemer moet het afval melden, ongeacht wie de opdrachtgever voor het bouwwerk is. Het is dus niet de opdrachtgever van het bouwwerk die de afvalstoffen moet melden.
- Particulieren: Een particulier die niet BTW-plichtig is en geen vrij beroep uitoefent, renoveert zijn huis zelf en produceert sloopafval. Hij voert dat af via een afvalcontainer van een gespecialiseerd bedrijf. Hij moet het afval niet melden omdat het geen bedrijfsafval is.
- Leveranciers met een terugname van verpakking bij klanten: Lege verfblikken worden bij een schilder opgehaald door de leverancier die ze nadien naar een verwerkingsinstallatie vervoert. De lege verfblikken zijn ontstaan bij de activiteit van de schilder en niet doordat de leverancier ze

¹⁹³ Geïnspireerd op IMJV, toelichting bij het deelformulier afvalstoffenmelding voor producenten, met wijzigingen. Zie <http://imjv.milieuinfo.be/Delen%20van%20het%20IMJV/v-afvalstoffenmelding>

verkocht heeft. De schilder moet deze blikken dus melden als producent. De leverancier moet ze melden in de melding voor inzamelaars.

- Schoonmaakbedrijven: Deze moeten enkel de afvalstoffen melden die ze zelf produceren (bijvoorbeeld lege verpakkingen van poetsmiddelen, borstels, en dergelijke). De afvalstoffen die ze opgeruimd of verzameld hebben, moeten gemeld worden door het bedrijf waar de medewerkers van de schoonmaakbedrijven hebben schoongemaakt. Het schoonmaakbedrijf heeft die laatste afvalstoffen immers alleen gemanipuleerd en niet geproduceerd.
- Verhuisfirma's: Ze krijgen de opdracht om de nog bruikbare zaken te verhuizen en tegelijkertijd de versleten spullen te verwijderen. De versleten spullen werden in feite afval toen men besliste dat ze afgevoerd moesten worden. De verhuisfirma manipuleert en vervoert het afval enkel. De opdrachtgever is de producent van het afval en moet dit melden. Hetzelfde geldt voor onderhoudsfirma's die de opdracht krijgen om versleten, lege of defecte zaken te vervangen door nieuwe exemplaren en de oude zaken af te voeren.
- Bodem bij bodemsaneringsprojecten: Een bedrijf of een particulier laat zijn grond saneren waarbij vervuilde grond wordt afgegraven en afgevoerd naar een vergunde inrichting voor verdere verwerking zoals een grondrecyclagecentrum. In dit geval wordt niet de vervuiler en tevens de opdrachtgever beschouwd als de producent van de afvalstof 'vervuilde grond'. Ook al is het de opdrachtgever die zich van de vervuilde grond 'moet ontdoen' conform de definitie van afvalstof, toch ligt de rapporteerplicht bij de aannemer die de saneringswerken uitvoert. De aannemer en niet de opdrachtgever is producent. Artikel 2 1.b van de Kaderrichtlijn afval geeft aan dat de verontreinigde grond niet als afval moet aanzien worden, vooraleer hij opgegraven is.
- Ook andere afvalstoffen die vrijkomen bij bodemsaneringsprojecten moeten door de saneerder gemeld worden. Enkele voorbeelden:
 - Olie-watremengsels die vrijkomen bij drijfslagrecuperatie en afgevoerd worden naar verdere verwerking, de zelfde redenering als voor vervuilde grond wordt gevolgd, ook al is de toepassing van artikel 2 1.b iets minder evident omdat de stof moeilijker met grond kan geïdentificeerd worden.
 - Voor verzadigde actieve kool van water- en luchtfilters is de saneerder duidelijker als producent aan te wijzen. In dit geval bestaat de taak van de aannemer er niet in om enkel een afvalstof uit te graven of op te pompen en daarna te verwijderen. De aannemer moet een werk uitvoeren waarbij hij zijn apparatuur inzet. De afvalstoffen die hierbij vrijkomen zijn ontstaan uit zijn activiteit en moeten door de aannemer van de werkzaamheden worden gemeld (bijvoorbeeld smeeroilie of verzadigde filters uit zijn apparatuur).
- Grondverzet: De producent van uitgegraven grond is net als bij bodemsanering de aannemer die de grond uitgraaft en niet de opdrachtgever. Maar hij moet dit alleen als producent melden indien het om een afvalstof gaat. In overeenstemming met de in het BIM bestaande regelgeving moet uitgemaakt worden of het om hergebruik ter plaatse gaat (geen afval), om 'voorbereiden tot hergebruik' (wel afval) of om een andere vorm van 'zich ontdoen van' (wel afval).

7.1.4 Attesten verstrekken

Zoals beschreven in paragraaf 6.3.6 moeten producenten die binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in opdracht van derden taken uitvoeren die afval genereren een attest bezorgen aan hun opdrachtgever, eventueel samen met de factuur, waarop vermeld staat welke en hoeveel afvalstoffen gegenereerd en afgevoerd werden. Dit brengt niet met zich mee dat de producent hierdoor inzamelaar wordt of dat hierdoor de opdrachtgever als producent zou worden aanzien. De attesten moeten wel door elke betrokkene minimaal drie jaar ter inzage van de inspectie gehouden worden.

7.1.5 Administratief proces

Het administratief proces wordt in overleg met de partner bepaald. In overeenstemming met de relevante beleidsvisies zal het essentieel bestaan uit volgende stappen:

- Het bepalen van een steekproef
- Het verzamelen van gegevens bij de bedrijven uit de steekproef
- Het verwerken (extrapoleren, statistiek bedrijven) van de gegevens
- Het overmaken van de informatie aan het BIM

7.1.6 Data entry en kwaliteitscontrole

Ook hier bepaalt de partner in grote lijnen welke strategie gevolgd wordt. Belangrijk is daarbij dat hij vertrouwd is met de concepten van het afvalbeleid en dat hij dezelfde interpretatie en visie volgt die door het BIM in de praktijk wordt ontwikkeld. Vele elementen aangehaald in paragrafen 7.2 en 7.3 zijn ook van belang voor de kwaliteitscontrole bij de producentenmelding. Doordat de producent van afval meestal geen expert is op vlak van afvalstoffen, in tegenstelling tot een inzamelaar, handelaar, makelaar of verwerker, wint de kwaliteitscontrole aan belang.

7.2 RAPPORTERING DOOR INZAMELAARS, HANDELAARS EN MAKELAARS, EN DOOR VERWERKERS

7.2.1 Situering

Zie beleidsvisie 2, 3, 18, 33, 34, 35

In tegenstelling tot de gegevensinzameling bij de afvalproducenten uit de vorige paragraaf, is handhaving het primaire doel van de rapportering door inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers van afval. Die handhaving is in de eerste plaats gericht op een aantal prioritaire afvalstromen: gevaarlijk afval en dierlijk afval, met een uitbreiding naar afgedankte elektrische en elektronische apparaten en eventueel afgedankte voertuigen of andere stromen. Voor de deelgroep van verwerkers, wordt een volledige rapportering van alle verwekte afvalstromen vastgelegd. De huidige wetgeving van het afvalregister bepaalt een verplichte kwartaalrapportering voor de afvalbeheerders. De structuur van de gegevens van het bestaande register is echter onvoldoende om een goed beeld te krijgen op het beheer van de verschillende afvalstromen. Voor de stroom van het gevaarlijk afval is de keten vandaag vrij volledig gekend, aangezien de beheerders van gevaarlijk afval en speciale afvalstoffen uit de gezondheidssector in navolging van hun erkenning een meer gedetailleerde (maandelijkse) melding uitvoeren. Voor dierlijk afval beschikt handhaving eveneens over een volledig instrument via het systeem van de borderellen. Het kan aangewezen zijn om deze rapportering te uniformeren voor een aantal gedefinieerde prioritaire afvalstromen waar strikt toezicht nodig is.

Voor de inzamelaars van gevaarlijk en bijzonder afval en voor de verwerkers verandert *in se* weinig aan de bestaande verplichtingen. Deze blijven verplicht tot het bijhouden van een afvalregister. Dit register blijft een cruciaal instrument voor de handhaving aangezien het BIM mogelijkheid moet blijven behouden om op elk ogenblik inzage te krijgen in deze registers.

De definitie van de rapporteerplichtigen is gewijzigd ten opzichte van het bestaande registerbesluit. Producenten die zelf met hun afvalstoffen naar een verwerker buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest trekken, vallen in principe niet langer onder deze rapportering. Die transactie is nu immers gekend via de producentenmelding van paragraaf 7.1. Het is duidelijk dat de verplichtingen van de inzamelaars, handelaars en makelaars verschillend zijn dan van de verwerkers. Het lijkt dan ook aangewezen om de rapportering van deze twee groepen apart te behandelen.

De voorgestelde melding heeft een dubbel voordeel ten opzichte van de bestaande rapporteerplicht van het afvalregister en de maandelijkse meldingen. Ten eerste kunnen de gerapporteerde afvalstromen zeer nauwgezet worden opgevolgd zonder extra mankracht. De rapporteerplicht wordt zowel inhoudelijk als qua frequentie beperkt en zal intern bij het BIM een tijdsbesparing opleveren zodat middelen vrijkomen voor een strikter toezicht op wat echt moet opgevolgd worden. Aangezien alle inzamelaars en verwerkers voor de tot nu gedefinieerde prioritaire afvalstromen geregistreerd of erkend (en eventueel vergund) worden, zijn de actieve spelers in principe gekend bij het BIM.

7.2.2 Registers

Zie beleidsvisie 2, 3, 9, 15, 16, 19, 28, 33, 34, 35
--

In deze paragraaf wordt bepaald hoe het afvalregister van de inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers er in principe zou moeten uitzien. Het is belangrijk om te wijzen op twee belangrijke verschilpunten tussen een register en een melding. Ten eerste is het register een instrument van de betrokkene zelf en blijft het steeds ter plaatse. Ten tweede bevat het register een gedetailleerde registratie van alle transacties in verband met het beheer van afvalstoffen. Deze transacties dienen met andere woorden dagelijks te worden opgelijst, terwijl de melding van de volgende paragraaf louter moet gezien worden als een samenvatting, een jaartotaal van het te rapporteren productiejaar. In principe kan het register dus vrij identiek zijn aan het formulier voor de melding, behalve de uitbreiding met een kolom voor de datum van elke transactie.

De geïdentificeerde lacunes van deel I van deze studie geven aan dat het belangrijk is om de relatie tussen geproduceerd afval (code en hoeveelheid), producent en verwerker mee op te nemen bij elke transactie. De minimale inhoud van dit register wordt bepaald door de vormgeving van de meldingsformulieren opgenomen in Figuur 7.2.9 en Figuur 7.2.10. Aangezien het register vooral gericht is op de handhaving moet aan de hand van de aangiftes kunnen afgeleid worden of de prioritaire afvalstromen behandeld worden zoals de wet het voorschrijft.

Gezien de opbouw van het register vergelijkbaar is met deze van de meldingsformulieren wordt deze hier enkel in tekst beschreven.

De inzamelaars, handelaars en makelaars van afval hebben een rapporteerplicht voor een aantal prioritaire afvalstromen. De afvalverwerkers daarentegen moeten over alle afvalstoffen rapporteren. Het volledige register voor alle afvalstoffen moet echter voor alle actoren nog steeds te allen tijde beschikbaar blijven voor inzage door het BIM.

Voor een vlotte praktijkuitvoering van de meldingsplicht maken de inzamelaars, handelaars en makelaars in hun register best een onderscheid tussen de prioritaire en dus te melden afvalstoffen en de rest. De actoren die werken via een systeem van identificatieformulieren of afgiftebons houden deze best bij in twee afzonderlijke mappen of voorzien een ander systeem waarbij ze op een eenvoudige manier een jaartotaal kunnen maken dat enkel op de prioritaire afvalstoffen betrekking heeft.

Het is essentieel dat de inzamelaars, handelaars en makelaars voldoende worden geïnformeerd over het onderscheid tussen wel en niet te rapporteren afvalstoffen. De gevaarlijke afvalstoffen zijn gekend als afvalstoffen met een EURAL code met een asterisk. De dierlijke bijproducten en het AEEA worden beperkt tot een aantal afvalcodes. Het is nuttig om in alle communicatie over de meldingsplicht de lijst van te rapporteren afvalcodes duidelijk mee te geven. Bij uitbreiding van de lijst van prioritaire afvalstromen moet dit eveneens duidelijk en tijdig worden doorgegeven, zodat de betrokkenen het invullen van hun register kunnen bijsturen.

Met het oog op de rapporteerplicht kan bijzondere aandacht worden gevraagd voor

- De EURAL-codes met een asterisk; de gevaarlijke afvalstoffen

- Een lijst van EURAL-codes die corresponderen met (overwegend) dierlijke bijproducten. Een totale correspondentie in een één-op-één relatie tussen de in detail gedefinieerde dierlijke bijproducten in categorie 1, 2 en 3 en de EURAL-codes is niet steeds te realiseren, aangezien de definitie van de EURAL code ruimer gaat dan de definitie uit de Richtlijn Dierlijke Bijproducten.¹⁹⁴
- De codes voor AEEA: Naast aan aantal codes voor gevaarlijk afval wordt ook hieronder begrepen de codes voor niet gevaarlijk afval 16.02.14, 16.02.16 en 20.01.36
- De codes voor afgedankte voertuigen: Naast de code voor gevaarlijk afval 16.01.04* wordt ook hieronder begrepen de code voor niet gevaarlijk afval 16.01.06
- Andere te definiëren prioritaire afvalstoffen

Het register voor inzamelaars, handelaars en makelaars wordt minimaal op basis van de volgende elementen gestructureerd, zie ook paragraaf 6.3.3:

- Datum van overdracht
- Code en benaming van de afvalstof in overeenstemming met de Europese catalogus van de afvalstoffen
- Aanduiding: huishoudelijk afval, met huishoudelijk afval vergelijkbaar afval, bedrijfsafval
- Hoeveelheid afval uitgedrukt in kilogram
- Wijze van vervoer
- Naam, adres en nummer van de vestigingseenheid van de producent, zoals opgenomen in de Kruispuntenbank voor Ondernemingen (KBO), of voor huishoudelijk afval de gemeente en inzamelmethode
- Indien voorkomend, naam adres en nummer van de vestigingseenheid van de externe verwerker
- Verwerkingswijze in de eerste verwerkingsstap, uitgedrukt in R of D code

Deze minimale gegevens zijn in principe aanwezig bij de inzamelaars, handelaars of makelaars. In de huidige rapporteerplicht van het afvalregister worden al deze gegevens immers reeds opgevraagd in een gescheiden IN en UIT gedeelte. Het voordeel van de bundeling van IN en UIT is een vollediger beeld op de volledige afvalstroom wat uiteindelijk een noodzaak is voor handhaving.

Het nummer van de vestigingseenheid, dat per exploitatiezetel toegewezen wordt, is minder bekend dan het KBO-nummer of het ondernemingsnummer voor de gehele maatschappelijke entiteit. Dit laatste correspondeert met het BTW-nummer. Zie verder paragraaf 7.4.3.

Het register voor verwerkers wordt minimaal op basis van de volgende elementen gestructureerd, zie ook paragraaf 6.3.4:

- Datum van verwerking
- Code en benaming van de afvalstof in overeenstemming met de Europese catalogus van de afvalstoffen
- Aanduiding: huishoudelijk afval, met huishoudelijk afval vergelijkbaar afval, bedrijfsafval
- Hoeveelheid afval uitgedrukt in kilogram
- Naam, adres en nummer van de vestigingseenheid van de producent, zoals opgenomen in de kruispuntenbank voor ondernemingen (KBO)
- Naam, adres en KBO-nummer van de inzamelaar, handelaar of makelaar, indien van toepassing. Bij brengsystemen de nummer van de vestigingseenheid.
- Toegepaste verwerkingswijze, uitgedrukt in R of D code

Zowel in het register voor inzamelaars, handelaars en makelaars als voor verwerkers wordt gebruik gemaakt van de R en D codes zoals gedefinieerd in de kaderrichtlijn afvalstoffen om de verwerkingswijze

¹⁹⁴ BIM beschikt over een interne coördinatie tabel tussen dierlijke bijproducten en EURAL-codes.

te karakteriseren. Belangrijk hierbij is dat de aanvuller van het register ondersteuning krijgt bij de selectie van de juiste R of D code. Beleidsvisie 15 en 16 verwijzen naar het probleem van de juiste keuze bij verbranden (R01 of D10,) en bij voorbehandelingsactiviteiten (een R code of een D code?). Bij de introductie van de nieuwe bepalingen, en bij de oproep tot rapporteren, zie paragraaf 7.2.4, kan van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om de visie van het BIM ter zake aan de betrokkenen te communiceren.

Ook hier kan het nummer van de vestigingseenheid, dat per exploitatiezetel toegewezen wordt, minder bekend zijn dan het KBO-nummer of het ondernemingsnummer. Zie verder paragraaf 7.4.3.

7.2.3 Gegevensopvraging

Zie beleidsvisie 2, 3, 9, 18, 19, 25, 28, 33

In deze paragraaf over de melding van inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers van afval wordt dieper ingegaan op de betrokken actoren, de periodiciteit en de inhoud van de melding, via een modelformulier.

De gegevensopvraging bij de betrokken actoren is verschillend naargelang het een inzamelaar, handelaar of makelaar dan wel een verwerker betreft. De melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars is beperkt tot de gedefinieerde prioritaire afvalstromen. Alle actoren die deze afvalstoffen moeten melden zijn in principe gekend omdat ze geregistreerd of erkend zijn bij het BIM. Het is belangrijk dat alle inzamelaars, handelaars en makelaars aangifte doen zelfs indien ze geen prioritaire afvalstoffen te melden hebben. Ook een nul-melding heeft zijn belang voor handhaving en voor kwaliteitscontrole op de cijfers of op het proces.

Voor de verwerkers geldt per exploitatiezetel de volledige rapporteerplicht van het jaartotaal uit hun register. Het aantal verwerkers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is eerder beperkt. Ze moeten worden vergund en/of erkend voor hun verwerkingsactiviteiten. Het betreft hier nog steeds een eerder centrale bevraging en een belangrijk instrument voor de controle op het afvalbeheer. Het is ook aangewezen om de producenten die hun eigen afval in een lange cyclus ter plaatse verwerken effectief als verwerker te beschouwen. Zij worden eveneens onderworpen aan de melding voor verwerkers. Voor de realisatie van deze beleidsvisie 18 is het van belang dat het begrip lange cyclus voldoende duidelijk is voor de betrokken actoren. In paragraaf 5.2.5 werd reeds gesuggereerd om naast een definitie minstens voorbeelden aan te geven die dit begrip kunnen situeren. Via vergunningen kan de determinatie naar dit proces worden geschoven.

Beleidsvisie 33 bevestigt dat de rapportering jaarlijks kan worden georganiseerd. De analyse van de gerapporteerde gegevens kan hierdoor in meer detail gerealiseerd worden. Het aantal rapporten is eerder beperkt. Voor handhaving blijft de combinatie melding en register een krachtig instrument. De actoren blijven immers verplicht om erop toe te zien dat ze hun register op elk moment aan het BIM kunnen voorleggen.

Het modelformulier voor jaarlijkse rapportering bevat de minimale gegevens waarover het BIM moet beschikken om controle te kunnen houden op het beheer van de prioritaire afvalstoffen en op de verwerking van afvalstoffen binnen het Gewest. Deze rapportering kan zelf worden georganiseerd en verwerkt binnen het BIM, omwille van het relatief kleine aantal actoren in het Brussels Gewest. De structuur van het bestaande aangifteformulier voor maandelijkse meldingen van gevaarlijke afvalstoffen wordt voorgesteld als basis voor de rapportering door inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers.

Tegelijk wordt aangeraden om een dubbel administratief circuit op te zetten, met een aparte melding voor de inzamelaars, handelaars en makelaars en een aparte melding voor de verwerkers. Elke inzameling van prioritaire afvalstoffen moet aan de meldingsplicht voor inzamelaars, handelaars of

makelaars voldoen. Elke verwerker binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest moet aan de meldingsplicht voor verwerkers voldoen, voor alle afvalstoffen. Vaak combineren bedrijven echter inzamel- en verwerkingsactiviteiten, en moet een dubbele rapporteerplicht waar mogelijk vermeden worden. Volgende situaties zijn denkbaar, zoals geschetst in Tabel 7.2.18.

Tabel 7.2.18 Melding voor bedrijven met zowel ophaal- als verwerkingsactiviteiten

	Situatie	Melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars (A)	Melding voor verwerkers (B)
1	Inzamelaar, handelaar of makelaar zonder verwerkingsactiviteiten	Ja	Neen
2	Verwerker in Brusselse Gewest zonder inzamelactiviteiten	Neen	Ja
3	Inzamelaar, handelaar of makelaar met verwerkingsactiviteiten voor een deel of voor alle ingezamelde afvalstromen, enkel buiten het Brusselse Gewest	Ja	Neen
4	Inzamelaar, handelaar of makelaar met verwerkingsactiviteiten voor een deel van de ingezamelde afvalstromen, binnen en buiten het Brusselse Gewest	Ja	Ja
5	Inzamelaar, handelaar of makelaar met verwerkingsactiviteiten voor alle afvalstromen, binnen het Brusselse Gewest	Neen	Ja

Voor een zuivere inzamelaar, handelaar of makelaar (1) of een zuivere verwerker (2) is er weinig twijfel over welk formulier moet ingevuld worden. Zelfs al heeft een inzamelaar, handelaar of makelaar eigen verwerkingsactiviteiten (3), zoals voorbehandeling, dan nog kan enkel het formulier A benut worden wanneer alle verwerking plaatsvindt buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Wanneer een inzamelaar, handelaar of makelaar zelf verwerker is voor een deel van de opgehaalde afvalstoffen en deze verwerking binnen het Gewest realiseert (4), dan treedt een overlap tussen beide kanalen op. De overlap is echter slechts gedeeltelijk en daarom kan geen van beide kanalen geschrapt worden. Indien alleen de verwerkersmelding B gebruikt wordt, dan gaan gegevens verloren over de afvalstromen die wel ingezameld of overgebracht maar niet zelf verwerkt worden. Indien alleen de melding A gebruikt wordt, dan gaan gegevens verloren over het verwerken van andere dan de prioritaire afvalstoffen. Overlapping treedt op voor de ingezamelde of overgebrachte prioritaire afvalstromen die binnen Brussel door het bedrijf zelf verwerkt worden. Wanneer een inzamelaar, handelaar of makelaar alle overgebracht afval zelf verwerkt binnen het Brusselse Gewest (5), dan overlapt in principe de melding B volledig met de melding A. Deze laatste melding (voor prioritaire afvalstoffen) kan dan in principe geschrapt worden omdat de verwerkers (voor alle stromen) reeds alle gegevens bevat.

Uit Tabel 7.2.18 kan afgelezen worden dat alle verwerkers met verwerkingsactiviteit binnen het Gewest moeten melden via de verwerkersmelding B, ongeacht of ze ook nog inzamel-, handel- of makelactiviteiten uitvoeren. Indien de rapporteerplicht wordt opgelegd aan alle inzamelaars, handelaars of makelaars van prioritaire afvalstoffen dan ontstaat in sommige omstandigheden een dubbelrapportering.

Dit kan voorkomen worden door in situatie 4 de te rapporteren afvalstromen op te splitsen over de ene en de andere melding. Geen gegevens over afvalstoffen moeten vermeld worden in de melding A indien deze gegevens reeds zijn opgenomen in de verwerkersmelding B van hetzelfde bedrijf. Dit zal echter de administratieve complexiteit van het instrument sterk doen toenemen omdat de rapporteur dan zelf moet

afwegen welke afvalstoffen hij onder welke melding opneemt. Daarnaast wordt ook de oefening voor het BIM complexer om parallel met de twee instrumenten te werken om het totaaloverzicht te kunnen bekomen. Daarom wordt voorgesteld om deze dubbeltelling te aanvaarden en te zien als een opportuniteit om gegevens onderling te kunnen controleren. Alleen in het zeldzame geval 5 kan overwogen worden de bedrijven vrij te stellen van de melding A.

Samenvattend:

- Alle verwerkers binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest moeten voldoen aan de verwerkersmelding.
- Alle inzamelaars, handelaars of makelaars van prioritaire afvalstoffen geproduceerd binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest moeten voldoen aan de melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars.
- De inzamelaars, handelaars en makelaars die alle overgebrachte afvalstoffen zelf verwerken binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest kunnen van rechtswege vrijgesteld worden van de melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars, maar niet van de verwerkersmelding.

Onderstaande Figuur 7.2.9 is een voorstel voor een meldingformulier voor de inzamelaars, handelaars en makelaars. Figuur 7.2.10 is een voorstel voor een meldingformulier voor de verwerkers. Ook inzamelaars, handelaars en makelaars die zelf een voorbehandeling doen van het ingezamelde afval, dienen dit formulier te gebruiken.

Figuur 7.2.9 Meldingsformulier inzamelaars, handelaars en makelaars

Figuur 7.2.10 Meldingsformulier verwerkers

MELDING INZAMELAAR, HANDELAAR en MAKELAAR									
Productiejaar	<input type="text"/>		contactpersoon	<input type="text"/>			naam ondertekenaar, datum en handtekening <input style="width: 100%; height: 80px;" type="text"/>		
Gegevens inzamelaar, handelaar en makelaar			e-mail	<input type="text"/>					
			telefoon	<input type="text"/>					
KBO-nr	<input type="text"/>		nummer vestigingseenheid	<input type="text"/>					
Naam	<input type="text"/>								
Adres EZ	<input type="text"/>								
☒ <i>Alle ingezameld afval wordt door mezelf verwerkt of voorbehandeld, waardoor het in aard en samenstelling wijzigt. Deze verwerking vindt exclusief plaats in mijn installaties binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Ik word vrijgesteld van de melding voor inzamelaars, maar vervul de verwerkersmelding.(1)</i>									
			Producent ⁽⁴⁾			Bestemming ⁽⁵⁾			
Afvalcode ⁽²⁾	Omschrijving afvalstof ⁽³⁾	Hoeveelheid (kg)	KBO-nr ⁽⁷⁾	Naam	Adres EZ	KBO-nr ⁽⁷⁾	Naam	Adres EZ	Verwerkingscode ⁽⁶⁾

(1) Wanneer dit vakje wordt aangekruist hoeft de tabel niet vervolledigd te worden; het formulier moet wel nog ondertekend en opgestuurd worden
 (2) Deze melding peilt uitsluitend naar alle gevaarlijke afvalstoffen (EURAL-code met asterisk) en andere prioritare afvalstoffen waarvan de EURAL-code vermeld wordt in bijlage bij dit formulier. Wanneer u vorig jaar geen van deze afvalstoffen ingezameld hebt of voor geen van deze als handelaar of makelaar opgetreden bent, dan hoeft de tabel niet vervolledigd te worden. Het formulier moet wel nog ondertekend en opgestuurd worden.
 (3) Omschrijf de afvalstof in eigen woorden.
 (4) Identificeer de exploitatiezetel van de producent, dit is de fysische locatie waar het afval effectief werd gegenereerd
 (5) Bij rechtstreeks transport naar een verwerker of louter tijdelijke opslag (ZONDER voorbehandelingsactie) dient steeds een derde partij te worden ingevuld als eerste verwerker
 (6) De verwerkingscode wordt gekozen uit R en D-codes in bijlage bij dit formulier. Vul steeds de eerste verwerkingsstap in, ook als dit voorbehandeling is
 (7) Gebruik de nummer van de vestigingseenheid zoals opgenomen in de kruispuntenbank ondernemingen (KBO)

MELDING VERWERKER

Productiejaar

Gegevens verwerker

contactpersoon

e-mail

telefoon

naam ondertekenaar, datum en handtekening

KBO-nr

Naam

Adres EZ

nummer vestigingseenheid

Afvalcode ⁽¹⁾	Omschrijving afvalstof ⁽²⁾	Hoeveelheid (kg)	Producent ⁽³⁾			Inzamelaar, handelaar, makelaar ⁽⁴⁾⁽⁵⁾			Verwerkingscode ⁽⁷⁾
			KBO-nr ⁽⁶⁾	Naam	Adres	KBO-nr ⁽⁶⁾	Naam	Adres	

(1) Deze melding peilt naar alle in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest verwerkte afvalstoffen, met inbegrip van voorbehandeling

(2) Omschrijf de afvalstof in eigen woorden.

(3) Identificeer de exploitatiezetel van de producent, dit is de fysische locatie waar het afval effectief werd gegenereerd. Wanneer een afvalstof bij een inzamelaar een voorbehandeling heeft ondergaan waardoor ze in aard en samenstelling is gewijzigd, geef dan de inzamelaar op als producent.

(4) Bij rechtstreeks transport door of in opdracht van een inzamelaar, handelaar of makelaar van producent naar verwerker of wanneer deze louter tijdelijke opslag heeft toegepast (ZONDER voorbehandelingsactie) dient hij hier geïdentificeerd te worden.

(5) Identificeer aan de hand van de maatschappelijke zetel. In geval van een brengsysteem, identificeer aan de hand van de exploitatiezetel

(6) Gebruik de nummer van de vestigingseenheid zoals opgenomen in de kruispuntenbank ondernemingen (KBO).

(7) De verwerkingscode wordt gekozen uit R en D-codes in bijlage bij dit formulier. Vul steeds de eerste verwerkingsstap in, ook als dit voorbehandeling is

De modelformulieren voor inzamelaars, handelaars en makelaars en voor verwerkers zijn voor een groot deel identiek en bestaan uit vier logische delen.

Deel 1 bevat de identificatie van de aangifte en de aangever. Voorgedrukt wordt er expliciet vermeld of het een melding van een inzamelaar, handelaar of makelaar of van een verwerker betreft. Daarnaast wordt ook het productiejaar vooraf vermeld. De unieke identificatie van de aangever gebeurt aan de hand van het nummer van de vestigingseenheid zoals opgenomen in de KBO, naam en adres van de exploitatiezetel. Dit deel bevat ook de handtekening waarmee de rapporteur zijn melding formaliseert.

Bij de melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars bevat dit deel ook een aankruisvakje waarmee kan aangeduid worden dat de actor aan alle voorwaarden voldoet om een vrijstelling op deze melding te krijgen; alle gegevens komen reeds voor in de verwerkersmelding die hetzelfde bedrijf ook moet indienen.

Het tweede deel is een identificatie van de afvalstoffen en de hoeveelheid die werd gemanipuleerd. Deze hoeveelheid moet steeds worden uitgedrukt in kilogram (beleidsvisie 28). Deze hoeveelheid moet worden gesommeerd per producent, eerste verwerker en verwerkingscode (cfr. infra). De afvalstoffencode komt overeen met de EURAL-lijst zoals vastgelegd in Beschikking 2000/532/EG (later gewijzigd door Beschikkingen 2001/118/EG, 2001/119/EG en 2001/573/EG). Een afvalstof die op de lijst voorkomt en met een asterisk (*) is aangeduid, is een gevaarlijke afvalstof overeenkomstig artikel 1 van Richtlijn 91/689/EEG. De melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars is beperkt tot een specifiek afgebakende lijst van EURAL-codes, zoals beschreven in paragraaf 7.2.2. Het is belangrijk dat de rapporteurs een beschrijving geven van de afvalstoffen in de door hen gehanteerde terminologie. Deze marktnamen kunnen gebruikt worden voor de controle van de gebruikte afvalcode.

Deel 3 van de aangifte is noodzakelijk om tegemoet te komen aan de doelstellingen van beleidsvisies 9 en 19. De lacunes van het bestaande afvalregister, die werden beschreven in deel I van deze studie, kunnen enkel worden ingevuld wanneer voor een afvalstof een relatie bestaat tussen de geproduceerde hoeveelheid afval, de aard, de verwerker en de verwerkingswijze. In de aangifte van een inzamelaar, handelaar of makelaar betekent dit dat zowel de primaire producent en de eerste verwerker samen gemeld moeten worden, naast de verwerkingscode. Bij de aangifte van een verwerker is die verwerker gekend aangezien die dezelfde is als de geïdentificeerde aangever. De producent moet worden aangegeven. Dit kan een primaire producent zijn of een inzamelaar die de afvalstoffen in aard of samenstelling heeft aangepast. De verwerkersmelding bevat de mogelijkheid om de inzamelaar, handelaar of makelaar te identificeren indien die verschillend is van de producent.

In deel 4 wordt de verwerkingscode gevraagd, uitgedrukt in R of D codes, met inbegrip van de codes voor voorbehandeling D13, D14, D15, R12, R13.

Aan de hand van de identificatie van de producent in deel 3 zou moeten duidelijk worden of het primair of secundair afval betreft. Het gros van het afval afkomstig van een afvalverwerkende sector is secundair afval. Met andere woorden, secundair afval kan geïdentificeerd worden doordat de producent NACE-code 37, 51.57 en 90 heeft. Hier zit een foutenmarge op, niet alleen omdat de afvalverwerkende industrie ook primair afval genereert uit de eigen ondersteunende activiteiten, maar ook omdat ook buiten deze NACE-codes afval verwerkt wordt. Recyclageresidu (= secundair afval) kan bijvoorbeeld ontstaan bij staalfabrieken, non ferro industrie, papierfabrieken, enzovoort. Ook de EURAL-codes geven een indicatie in het onderscheid tussen primair en secundair afval: het secundair afval afkomstig van verwerkers wordt normaal gezien gerapporteerd onder de EURAL-codes 19; secundair afval bij papierrecyclagebedrijven vinden we bijvoorbeeld ook terug onder EURAL-code 03 03 05 ontinkingslib van papierrecycling.

7.2.4 Administratief proces

Zie beleidsvisie 10, 32, 33

De doelstelling van de melding door de inzamelaar, handelaar, makelaar of verwerker is in de eerste plaats gericht op handhaving. De voornaamste eigenschappen van de benodigde informatie zijn bijgevolg de correctheid en de snelle beschikbaarheid voor gebruik. De gegevens moeten tijdig zijn en geloofwaardig. Een standaardrapportering zorgt ervoor dat de gegevens steeds in dezelfde vorm aangeleverd worden. De interne organisatie bij het BIM zorgt voor het efficiënte gebruik van de data op niveau 2 van de informatiepiramide, of voor de omzetting van de aangeleverde gegevens naar data volgens niveau 3 van de informatiepiramide. Ze worden bruikbaar gemaakt voor het doel waarvoor ze werden opgevraagd. De verschillende stappen van het administratief proces worden hier kort besproken.

OPROEPEN

De geselecteerde actoren zijn enerzijds de geregistreerde en erkende inzamelaars, handelaars of makelaars van de vastgelegde prioritaire afvalstoffen en anderzijds de verwerkers van afvalstoffen. De betrokken actoren zijn in theorie allen gekend bij het BIM en het is aangewezen om deze kort nadat het jaar waarover moet gerapporteerd worden op te roepen voor rapportering. Deze gegevensinzameling is immers gericht op handhaving en in deze context is de tijdigheid en de beschikbaarheid van gevalideerde informatie belangrijk. In beleidsvisie 33 wordt vastgelegd om de gegevens nog slechts jaarlijks op te vragen.

ONTVANGEN EN REGISTREREN

De openstaande lijst met geadresseerden moet stelselmatig worden afgevinkt per inkomend volledig en conform antwoord. De termijn om te antwoorden kan vrij kort worden ingesteld. De rapportering beperkt zich immers tot een eenvoudig jaartotaal per afvalcode, herkomst en verwerking. Hier wordt voorgesteld om een periode van maximum één maand toe te staan en de gegevens te bekomen vóór 15 maart van het jaar volgend op het rapporteerjaar. Zowel de administratieve data om het proces op te volgen, als de feitelijk gerapporteerde gegevens worden dadelijk en letterlijk in een databank ingebracht. Hierdoor worden de ruwe gegevens onmiddellijk beschikbaar op niveau 2 van de informatiepiramide, voor gebruik bij handhaving. In deze fase kunnen ontbrekende essentiële gegevens tijdig worden geïdentificeerd. Via eenvoudige elektronische hulpmiddelen kan automatisch geverifieerd worden wie al dan niet aan de rapporteerplicht heeft voldaan en of alle noodzakelijke velden zijn ingevuld. Er kan tevens worden afgetoetst of de velden informatie van het juiste type bevatten. Dit beperkt zich uiteraard tot eenvoudige automatiseerbare controles, bijvoorbeeld enkel waarden van het type 'getal' waar hoeveelheden moeten ingevuld worden. Tegelijk kan bijvoorbeeld ook gecontroleerd worden of de ingevoerde nummers van de aangever, de producent en de eerste verwerker overeenstemmen met bestaande nummers in de Kruispuntbank Ondernemingen.

RAPPELZENDINGEN

Op basis van de vorige stap kunnen rappels uitgestuurd worden naar de rapporteerplichtigen die geen of een onvolledig antwoord hebben gestuurd. De focus ligt op het aansporen van wie nog helemaal niet heeft gerapporteerd. Het valt aan te raden om de onvolledige rapporteurs te informeren over de velden die minstens ontbreken of niet correct zijn. Tegelijk kan ook worden voorgedrukt dat de aangifte nog niet in detail werd onderzocht en dat mogelijke toekomstige vragen niet uitgesloten zijn. In die zin kan nogmaals worden aangegeven dat een correcte en volledige aangifte voor alle actoren tijd kan besparen. Aangezien de rapporteerplicht wettelijk wordt voorzien, lijkt het misschien overbodig om rappels te versturen omdat men dadelijk tot handhaving zou kunnen overgaan. Anderzijds zijn bepaalde actoren misschien niet op de hoogte van de wettelijke plicht of zijn ze niet bewust van het belang van een volledige aangifte.

DATA ENTRY IN EEN DATABANK EN VALIDATIE

Het proces van data entry en de kwaliteitscontrole wordt in de volgende paragraaf meer in detail besproken. Er wordt vooral aandacht geschonken aan een aantal noodzakelijke controles. Het is immers nuttig om een aantal moeilijkheden en mogelijkheden te bespreken die variëren tussen een aantal alternatieven. Het is de meest arbeidsintensieve stap. Bij deze processtap zijn extra contacten met de actoren wellicht onontbeerlijk. In deze stap worden de gegevens overgeheveld van een datastructuur met ruwe gegevens naar een datastructuur met gevalideerde gegevens. Conceptueel is dit het best voor te stellen als het maken van een kopie van de gegevens die in de fase 'ontvangen en registreren' zijn ingebracht, en het aanbrengen van aanvullingen en correcties in deze kopie. Na afloop wordt deze kopie de databank met gevalideerde gegevens en het werkinstrument voor alle verdere analyse. De ruwe gegevens zijn dan enkel nog een databank voor naslag in geval van twijfel en voor archivering van de oorspronkelijke melding.

STATISTIEKEN GENEREREN

De gegevens die worden bekomen via de meldingen door inzamelaars, handelaars, makelaars of verwerkers van afval hebben, naast hun primaire rol van handhaving, ook hun rol in sturing van het afvalbeleid en planning. Ze kunnen onder meer worden gebruikt voor toezicht op en evaluatie van de verschillende bestaande ketens van afvalbeheer. De gevalideerde gegevens worden gebruikt bij het genereren van jaartotalen en indicatoren. Voor de prioritaire afvalstromen en voor de verwerking binnen het eigen Gewest is het BIM in staat om de volledige stroom te controleren. Voor de statistieken van andere afvalstoffen moet echter een beroep worden gedaan op de meldingen via de producenten. Dankzij de meldingen van de verwerkers beschikt het BIM nog steeds over een goede informatiebron van de verwerking van afvalstoffen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De bekomen totalen kunnen worden vergeleken met de geëxtrapoleerde cijfers uit de producentenmeldingen. Beleidsvisie 10 geeft aan dat ook andere bronnen en modellen kunnen geëxploreerd worden om de eigen gegevens te controleren aan en uit te zetten tegen externe gegevens.

RAPPORTERING

De cyclustijd van het totale administratief proces is bij voorkeur kort. De focus op handhaving vereist immers snelle informatie zodat de Dienst Inspectie of andere bevoegde handhavers ook kunnen ingrijpen waar en wanneer dit nog relevant is. Inbreuken die pas lang na de feiten aan het licht komen, kunnen reeds verstreckende gevolgen hebben en op die manier mist een deel van de gegevensbevraging haar doel. Waar de doorlooptijd voor de producentenmelding werd gelegd op 18 maanden na het productiejaar, lijkt het in deze context belangrijk om alvast de ruwe resultaten (op niveau 2 van de informatiepiramide) reeds na maximaal zes maanden beschikbaar te hebben. Voor de statistieken moeten deze informatiebron samen worden geëvalueerd met de andere bronnen, en dan vooral de rapportering

door producenten, om binnen de 18 maanden, in lijn met beleidsvisie 32, tot overzichtsstatistieken te komen.

7.2.5 Data entry en kwaliteitscontrole

Zie beleidsvisie 11, 12, 20, 29, 23

Ingeven van de gerapporteerde gegevens in de databank en validatie nemen een belangrijke plaats in binnen het gehele proces. Zoals reeds werd aangegeven tijdens de beschrijving van de deelstappen in de vorige paragraaf is het een arbeidsintensieve activiteit. Er kan geargumenteed worden om de data entry zo geautomatiseerd mogelijk te laten verlopen. Bij manuele manipulatie wordt men extra geconfronteerd met potentiële lees- en tikfouten. Daarom wordt aangeraden om de bevraging waar mogelijk digitaal te laten verlopen. Zie paragraaf 7.4.3.

De aangeleverde gegevens moeten gecontroleerd worden vooraleer ze worden aangewend voor het genereren van de beoogde informatie. De controle van een aantal kerngegevens kan worden gestructureerd volgens 4 vragen:

HOE DE AARD VAN DE AFVALSTOFFEN CONTROLEREN?

De aard van de afvalstof is gebaseerd op interpretatie van de rapporteur en kan slechts manueel worden gecontroleerd. Het gebruik van afvalstoffencodes bevordert uiteraard de vergelijkbaarheid en uitwisseling van gegevens. Desondanks kan het voor bepaalde afvalstoffen moeilijk zijn om de juiste code toe te kennen en berust deze vaak nog steeds op een subjectieve keuze of afweging. Een correcte identificatie van de afvalstof ligt echter aan de basis van alle cijfergegevens.

In de controle van de aard van de afvalstof en de code binnen de meldingen van inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers van afval kunnen drie belangrijke elementen worden aangehaald:

- Vertrouwdheid met en kennis van een correcte interpretatie van de EURAL-codes is van essentieel belang bij zowel de rapporteerplichtigen als de medewerkers van het BIM (beleidsvisie 11 en 12).
- In het modelformulier voor de aangifte dient ruimte gelaten te worden voor een omschrijving van de afvalstoffen. De actoren werken vaak met gangbare marktnamen of interne benamingen die anders geformuleerd zijn dan de omschrijving in de EURAL-lijst. De omschrijving van de afvalstof dient als extra controle-element voor de gekozen afvalstoffencode.
- Tot slotte is het ook belangrijk dat de inzamelaars, handelaars en makelaars enkel die afvalstoffen aangeven waarvoor ze rapporteerplichtig zijn. Preventief kan dit worden gerealiseerd via de uitdrukkelijke voorgedrukte vermelding op het modelformulier voor inzamelaars, handelaars en makelaars. Na de melding en de registratie in de tijdelijke databank kan dit automatisch gebeuren door de gerapporteerde afvalcodes te vergelijken met de lijst van gevaarlijke afvalstoffen, dierlijke bijproducten en andere prioritaire afvalstoffen.

Verder kan in deze stap ook een controle op de correcte interpretatie van het al dan niet afval zijn gebeuren: gaat het niet om een bijproduct, een einde-afval grondstof, ... (beleidsvisie 20).

HOE DE OORSPRONG CONTROLEREN?

In tegenstelling tot de huidige meldingen van het afvalstoffenregister wordt voorgesteld dat de herkomst van de gerapporteerde afvalstof in detail wordt opgenomen via de identificatie van de producent. In de melding van zowel inzamelaars, handelaars of makelaars als van verwerkers betreft dit steeds de

producent van een primaire of secundaire afvalstof. Aan de hand van de identificatie van deze producent en zijn NACE-code kan zoals boven beschreven bepaald worden of het om een primaire of secundaire afvalstof gaat. Het gros van het afval afkomstig van een verwerker is immers secundair afval (normaal gezien gerapporteerd onder EURAL-codes 19 of onder sectorspecifieke codes die als secundair afval herkenbaar zijn, zoals 03.03.05 voor ontinktingslib van papierrecyclagebedrijven).

De oorsprong van de afvalstoffen kan vanuit twee oogmerken gecontroleerd worden.

- Komt het afval dat de rapporteur aangeeft inderdaad van het bedrijf dat als producent wordt aangegeven?
- Tot welke industriële sector hoort de producent?

Bij de eerste vraag kan geëvalueerd worden of het te verwachten is dat de gerapporteerde aard en hoeveelheid afval afkomstig is van de opgegeven producent. Hierbij kan gekeken worden naar de grootte en de industriële sector van de producent en naar de afvalproductie van sectorgenoten. Dit is vooral van belang om onderscheid te kunnen maken tussen primair en secundair afval. Het kan verwacht worden dat vaak de inzamelaar, handelaar of makelaar onterecht als producent wordt opgegeven, omdat de feitelijke producent geheim gehouden wordt. De aard en de hoeveelheid van sommige afvalstromen kunnen laten vermoeden dat het om primair afval gaat dat de inzamelaar rechtstreeks naar de verwerker heeft gebracht (of dat in opdracht van een handelaar of makelaar rechtstreeks naar de verwerker wordt gevoerd), maar waarbij de naam van de primaire producent niet vrijgegeven wordt. Dit kan gaan om specifieke afvalsoorten, waarvan de generatie of het aanpassen in aard en samenstelling bij een inzamelaar niet te verwachten is (autowrakken, AEEA, afvalstoffen die niet voor verdere sortering of voorbehandeling in aanmerking komen...). Het kan in tegenstelling hiermee ook gaan om opvallend ongesorteerde of gemengde fracties, waarbij het moeilijk is aan te nemen dat de inzamelaar er met succes een voorsortering op heeft uitgevoerd.

De tweede vraag is vooral nuttig voor beleidsvragen en statistiekvragen, eerder dan individuele handhavingssdossiers. Aan de hand van de nummer uit de Kruispuntbank Ondernemingen kunnen algemene databanken aangesproken worden om de NACE-code te identificeren, wat nodig is om statistieken per bedrijfssector te ontwikkelen (zie beleidsvisie 23). In tegenstelling tot de eerste vraag wordt de gerapporteerde informatie niet in vraag gesteld, maar wordt ze benut om er bijkomende informatie mee te verbinden die niet in de bevraging aanwezig is maar die via andere bronnen beschikbaar is voor het BIM.

HOE DE BESTEMMING CONTROLEREN?

In de nieuwe modelformulieren wordt voorgesteld om steeds de relatie te rapporteren tussen de hoeveelheid van de afvalstof, de herkomst en de eerste verwerker (en verwerking). Bij de aangifte van de inzamelaar, handelaar of makelaar moet deze eerste verwerker worden ingevuld per rij van de aangifte. Dit is eenvoudig waar de inzamelaar zelf voor de eerste verwerkingsstap zorgt, maar dit moet steeds kritisch bekeken worden, gelet op wat hierboven aangehaald werd, om te zien of de verwerking overeenstemt met de aard en de hoeveelheid van de opgehaalde afvalstoffen.

In de verwerkersmelding gebeurt de rapportering over de bestemming uit de eerste hand. De verwerker zelf is uiteraard best geplaatst om de verwerkingswijze aan te duiden. Een minimale controle kan hier bestaan uit de vergelijking van de verwerkingswijze die de verwerker opgeeft met de informatie die gekend is over de vergunningstoestand en de operationele capaciteit van die verwerker, informatie die via de vergunningen of andere administratieve bronnen bij het BIM bekend is. Ook in de melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars, waarbij de verwerker niet zelf voor de overbrenging zorgt, kan aan de hand van de identificatie van de verwerker geëvalueerd worden of de gerapporteerde verwerkingswijze geloofwaardig is. Een probleem is dat de gegevens bij de melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars hier niet uit eerste hand komen, maar verwijzen naar een derde verwerker die

de informatie over de gebruikte verwerkingswijze moet laten doorstromen naar de meldende inzamelaar. Beiden moeten hiertoe de nodige afspraken maken in hun onderlinge commerciële samenwerking.

Tot op bepaalde hoogte kan ook de aard van de afvalstof een aanduiding geven over het al dan niet correct zijn van de opgegeven verwerkingswijze: inerte afvalstoffen zijn niet brandbaar, gemengd bedrijfsafval is moeilijk recycleerbaar, ...

HOE DE HOEVEELHEID CONTROLEREN?

De controle van de gerapporteerde hoeveelheden zal in principe moeten gebeuren aan de hand van gedefinieerde beslissingscriteria. Vanuit het oogpunt van de handhaving zullen de hoeveelheden van de inzamelaars, handelaars en makelaars enerzijds en de verwerkers anderzijds met elkaar worden vergeleken. Doordat de melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars aangeeft wie de verwerker is, kan bepaald worden hoe de prioritaire afvalstoffen die binnen het Brusselse gewest verwerkt worden, effectief verwerkt zijn. Dit zou moeten overeenkomen met de resultaten van de verwerkersmelding, waarbij aan de hand van de EURAL-codes het onderscheid kan gemaakt worden tussen de prioritaire en niet prioritaire afvalstoffen.

Verder kan eenzelfde aftoetsing ook gebeuren met de informatie die uit de producentenmelding bekomen wordt. De resultaten ervan kunnen opgedeeld worden in categorieën die vergelijkbaar zijn met enerzijds de uitkomst van de melding voor inzamelaars, handelaars en makelaars, en anderzijds met de uitkomst van de verwerkersmelding.

Voor de verwerkingsinstallaties kan per verwerkingscode getoetst worden of de jaarlijkse capaciteit van elke installatie niet wordt overschreden. Indien afgedankte elektrische en elektronische apparaten en afgedankte voertuigen mee worden opgenomen bij de prioritaire afvalstromen, dan kunnen de resultaten van de Brusselse verwerkers eventueel vergeleken worden met de cijfers van de beheersorganismen, voor zover deze beschikbaar zijn per Gewest.

Manuele en mogelijk ook geautomatiseerde controle van uitbijters en tikfouten blijft aan de orde. Aanwijzingen voor uitbijters ontstaan wanneer bijvoorbeeld de gemiddelde afvalproductie in een sector sterk afwijkt van de gemiddelde productie in dezelfde sector gedurende de vorige jaren, of wanneer de productie van een individueel bedrijf sterk afwijkt van de gemiddelde productie van de sector. Vaak zal men pas in de fase van de berekende statistieken aanwijzingen kunnen vinden voor het voorkomen van een uitbijter in een bepaalde sector, een bepaalde afvalstof, een bepaalde verwerkingswijze, en kan pas dan door opdelen en verfijning van de resultaten gezocht worden naar het individuele meldingsdossier waar de uitbijter of de tikfout zich voordoet. Belangrijk hierbij is om op te merken dat niet elke uitbijter een aanduiding geeft van een tikfout. Soms zijn uitbijters perfect rationeel te verklaren, bijvoorbeeld doordat een bedrijf via een eenmalige afbraak en verbouwing een opvallend hogere productie van bouw- en sloopafval afvoert.

Een bron van uitbijters en van andere vergissingen in de gerapporteerde cijfers is te vinden in de eenheid die gebruikt wordt (zie beleidsvisie 29). Ook al wordt het gebruik van kg opgelegd, toch kunnen rapporteringen in ton, of in volume-eenheden, in aantallen... voorkomen. Bijlage 10 kan helpen om cijfers in volume-eenheden om te rekenen naar gewichtseenheden, maar dit moet steeds aan de feitelijke toestand afgetoetst worden. Bij het gebruik van ton in plaats van kilogram kunnen fouten van een factor 1000 optreden.

7.3 RAPPORTERING HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN

7.3.1 Situering

Zie beleidsvisie 1, 5, 6, 7, 8, 21, 26

In hoofdstukken 5 en 6 werd de noodzaak van een aparte bevraging van huishoudelijk afval bevestigd. Het ontbreken van een duidelijke afbakening tussen huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval bemoeilijkt vandaag een gedifferentieerd beleid. Hieraan kan worden tegemoet gekomen door een strikte definitie en een aparte gegevensstroom voor huishoudelijk afval (zie paragraaf 6.3.9). Afvalgegevens over huishoudelijk afval worden opgevraagd via de inzamelaars¹⁹⁵ en de verwerkers van deze afvalstroom. De verwerkers gevestigd binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dienen hoe dan ook alle afvalstoffen te rapporteren, met inbegrip van de onderscheidbare fractie huishoudelijk en gelijkgesteld afval. Voor de inzamelaars van huishoudelijke afvalstoffen wordt in het voorgestelde artikel 3quinquies in paragraaf 6.3.9 expliciet een rapporteerplicht gedefinieerd. Door deze rapportering los te koppelen van de bevraging van de inzamelaars, handelaar en makelaars voor prioritaire afvalstoffen kan een meer aangepaste methode met aparte formulieren gebruikt worden.

Deze aanpak legt de inzamelaars de verplichting op om het huishoudelijk en met huishoudelijk gelijkgesteld afval te scheiden van het met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval. Dit kan strikt fysisch gebeuren via extra voorwaarden voor toegang tot de containerparken of gescheiden inzameling van rolcontainers voor bedrijven. Voor de deur-aan-deur inzameling zijn gescheiden inzamelrondes in de praktijk moeilijk uitvoerbaar. Een schatting op basis van de verkoop of het benutten van de verschillende recipiënten voor afval kan een oplossing bieden. Naar analogie met de meldingen van de inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers van afval wordt hierna kort toegelicht hoe deze stroom kan opgezet worden voor het huishoudelijk afval.

Om een aparte gegevensstroom te realiseren voor 'met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen' kan een keuze gemaakt worden tussen twee benaderingen:

- De fractie 'met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen' wordt gedefinieerd als een prioritaire afvalstof, en opgenomen in de rapporteerplichten voor de in het Brussels gewest actieve inzamelaars, op basis van het in paragraaf 6.3.7 voorgestelde artikel 3ter. Dit heeft als voordeel dat alle inzamelaars erbij betrokken worden, ook inzamelaars die geen inzameling van huishoudelijk afval realiseren. Dit biedt de beste garantie op volledigheid, maar ook het grootste risico op misklassering. Soms is het onderscheid tussen met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval en andere gemengd bedrijfsafval of KMO-afval moeilijk te maken.
- De fractie 'met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen' wordt op basis van artikel 3quinquies mee opgevraagd aan de inzamelaars van huishoudelijke afvalstoffen. Dit heeft als voordeel dat slechts een zeer beperkte groep inzamelaars wordt bevroegd, die echter wel instaan voor het gros van de inzameling van deze afvalstroom. De administratieve last voor overheid en betrokkenen wordt op die manier beperkt. Ook worden de actoren bevroegd die best het onderscheid kunnen maken tussen afval dat al dan niet qua aard, samenstelling en hoeveelheid overeen komt met de afvalproductie van huishoudens.

De belangrijkste vraag in dit debat is uiteraard of er nood is aan de cijfers over 'met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval' los van het cijfer 'gemengd bedrijfsafval'. Het grote voordeel van deze categorie is immers niet dat ze op zich belangrijk is, maar wel dat ze gescheiden kan gehouden worden van het cijfer van echte huishoudelijke afvalstoffen. In de analyse in deze studie gaan we van deze laatste veronderstelling uit, maar is het instrumentarium voldoende flexibel om beide boven geschetste pistes te realiseren.

¹⁹⁵ Handelaars en makelaars die zich rechtstreeks op huishoudelijke afvalstoffen richten komen niet voor.

De hier beschreven bevraging heeft in eerste instantie enkel betrekking op huishoudelijke en ermee gelijkgestelde afvalstoffen. Dit wil zeggen dat een omslagpunt moet gedefinieerd worden vanaf wanneer de afvalstoffen niet meer als huishoudelijk afval worden beschouwd maar wel als bedrijfsafval. Beleidsvisie 26 geeft als omslagpunt het moment waarop huishoudelijke afvalstoffen kunnen vermengd worden met bedrijfsafvalstoffen. Dit wil in concreto zeggen dat afvalstoffen die door een containerpark ingezameld worden wel nog als huishoudelijk afval geregistreerd en gerapporteerd worden, maar dat afvalstoffen die een inzamelaar of handelaar ophaalt op het containerpark niet meer als dusdanig moeten gerapporteerd worden. De rapportering stopt na de eerste stap in de ophaal- en verwerkingsketen, en wordt verder opgevangen door de melding door producenten (paragraaf 7.1) en deels door de melding door de inzamelaars, handelaars en makelaars (paragraaf 7.2).

7.3.2 Registers

Zie beleidsvisie 7, 28, 15, 16, 34

De inhoud van het register wordt bepaald door de gegevens die jaarlijks gerapporteerd worden zoals voorgesteld in paragraaf 7.3.3. De registratie dient te gebeuren voor alle huishoudelijke en gelijkgestelde afvalstoffen die worden ingezameld door de verschillende verantwoordelijke spelers, en stemt overeen met de algemenere registerplicht voor inzamelaars, zoals besproken in paragrafen 7.2.2 en 6.3.3. Voor de opvolging van de operationele werking van het systeem is het belangrijk dat voor elke afvalcode ook de inzamelwijze alsook de eerste verwerker en verwerking geregistreerd wordt. In een volledig register houden de actoren minimaal de volgende gegevens bij:

- Datum van de inzameling
- Inzamelwijze (bijvoorbeeld deur-aan-deur, veegronde, containerpark x, glasbollen in gemeente z, textielcontainers...)
- Afvalcode
- Omschrijving van de afvalstof (eigen benaming)
- Hoeveelheid (kilogram)
- Producent (gemeente)
- Gegevens van de bestemming of eerste verwerker van het afval (nummer van de vestigingseenheid conform de Kruispuntbank Ondernemingen, adres en naam)
- Verwerkingscode van de eerste verwerking

Het kan aangewezen zijn om de ruimte voor interpretatie zo veel mogelijk te beperken. Zoals hoger reeds werd besproken, zijn de meeste van deze velden eenduidig gedefinieerd. Het is wellicht nuttig om een exhaustieve lijst¹⁹⁶ van ophaalwijzen op te stellen, waartussen kan gekozen worden. Het is bijvoorbeeld belangrijk om een onderscheid te kennen tussen de hoeveelheid glas dat ingezameld wordt via gemengde glasbollen, kleurgesorteerde glasbollen, containerparken, huis-aan-huis inzameling... Of de hoeveelheid papier, metaal... waarvoor verschillende circuits in de praktijk bestaan.

Voor de identificatie van de verwerkingswijze moet de registerhouder de juiste R of D code selecteren. Beleidsvisie 15 en 16 verwijzen naar het probleem van de juiste keuze bij verbranden (R01 of D10) en bij voorbehandelingsactiviteiten (een R code of een D code?).

Het nummer van de vestigingseenheid, dat per exploitatiezetel toegewezen wordt, is minder bekend dan het KBO-nummer of het ondernemingsnummer voor de gehele maatschappelijke entiteit. Dit laatste correspondeert met het BTW-nummer. Zie verder paragraaf 7.4.3.

Voor de inzamelaars van zowel huishoudelijk afval als vergelijkbaar of niet vergelijkbaar bedrijfsafval¹⁹⁷ is het aangewezen om alle fysisch gescheiden en dus gekende fracties huishoudelijk afval apart in dit

¹⁹⁶ De lijst hierboven in punt 2 is niet exhaustief, en dient enkel als voorbeeld

register te noteren. Het is dan misschien ook haalbaar om specifiek aan te duiden dat het huishoudelijk of gelijkgesteld afval betreft. Voor gezamenlijke inzamelrondes van gemengd of gesorteerd afval wordt deze fractie niet steeds rechtstreeks gemeten en kan dit dus in eerste instantie niet apart worden geregistreerd. In deze gevallen moet de huishoudelijke fractie niet in het register maar wel bij de rapportering worden geschat. Dit gebeurt wellicht het best op het einde van een volledig productiejaar van zodra statistieken bekend zijn over bijvoorbeeld de verkoop van de fuchsia vuilniszakken ten opzichte van het totaal van de vuilniszakken voor gemengd afval. Voor de gesorteerde aan huis opgehaalde fracties is deze uitsplitsing veel moeilijker aangezien hier geen aparte recipiënten bestaan noch voorzien worden.

7.3.3 Gegevensopvraging

Zie beleidsvisie 1, 5, 8, 21, 28

De gegevensopvraging wordt toegespitst op de inzamelaars van huishoudelijk afval en met huishoudelijk afval gelijkgesteld afval. De verwerkers worden immers reeds bevraagd via hun specifieke melding. De verwerkers dienen in hun aangifte ook een onderscheid te maken tussen huishoudelijk afval, ermee gelijkgesteld afval en ermee vergelijkbaar (bedrijfs-)afval. De bevraging van de inzamelaars zal gedeeltelijk overlappen met de gegevens van de verwerkers en biedt dan ook het voordeel dat de kwaliteit van de gerapporteerde gegevens kan gecontroleerd worden. De overlap tussen gegevens gerapporteerd door inzamelaars en verwerkers wordt in een meer algemene context besproken in paragraaf 7.2.3.

Door het beperkte aantal actoren die huishoudelijk afval inzamelen is deze bevraging nog steeds als een centrale bevraging te klasseren. De voornaamste speler is Net Brussel. Deze centrale entiteit is verantwoordelijk voor huis-aan-huis ophalingen, groene plekjes, de bollenparken, de gewestelijke containerparken en verschillende gemeentelijke containerparken. Daarnaast voeren zij ook nog specifieke inzamelingen uit voor bijvoorbeeld AEEA. Aanvullend spelen ook de gemeenten een rol voor gelijkgesteld afval (veegvuil en zwerfvuil) en containerparken die niet (volledig) door Net Brussel worden beheerd. Een derde kanaal van inzameling wordt gevormd door de hergebruikscentra en de specifieke inzamelingen van textielafval door NGO's.

Het doel van deze bevraging is een overzicht van de hoeveelheden die effectief worden gegenereerd door de huishoudens. Deze gescheiden rapportering bevat tevens het KGA dat per definitie enkel huishoudelijk afval mag bevatten. In de rapportering door de inzamelaars, handelaars en makelaars van prioritaire afvalstoffen wordt dus enkel het gevaarlijk bedrijfsafval vermeld. Voor de analyse van de inzameling van gevaarlijk bedrijfsafval bij KMO's verwijzen we naar de studie "Onderzoek en vergelijkende analyse van de modaliteiten die voor de inzameling van gevaarlijk afval afkomstig van kleine producenten gelden"¹⁹⁸. Op basis van de bekomen statistieken kunnen specifieke doelstellingen en een gericht beleid worden geformuleerd. Uiteraard kunnen de resultaten ook gebruikt worden voor de rapportering van het geproduceerde huishoudelijk afval in het kader van de Verordening Afvalstatistiek. Net als voor de meldingen van paragraaf 7.2 volstaat het om jaarlijkse gegevens te ontvangen. In tegenstelling tot die meldingen moet de individuele producent voor huishoudelijk afval niet gekend zijn. Voor een gericht afvalbeleid volstaat het in principe om deze gegevens te kennen per gemeente.

De structuur van het formulier vertoont overeenkomsten met het formulier voor de inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers uit paragraaf 7.2.3.

¹⁹⁷ In praktijk is dit vandaag vooral de centrale entiteit Net Brussel

¹⁹⁸ Arcadis, 2008

Figuur 7.3.11 Meldingsformulier huishoudelijke afvalstoffen

MELDING INZAMELING HUISHOUDELIJK AFVAL								
Productiejaar	<input type="text"/>		contactpersoon	<input type="text"/>			naam ondertekenaar, datum en handtekening <div style="border: 1px solid black; height: 80px; width: 100%;"></div>	
Gegevens inzamelaar			e-mail	<input type="text"/>				
			telefoon	<input type="text"/>				
KBO-nr	<input type="text"/>		nummer vestigingseenheid	<input type="text"/>				
Naam	<input type="text"/>							
Adres EZ	<input type="text"/>							
Afvalcode ⁽¹⁾	Omschrijving afvalstof ⁽²⁾	Hoeveelheid (kg)	Oorsprong		Bestemming			Verwerkingscode ⁽⁶⁾
			Inzamelwijze ⁽³⁾	Plaats van oorsprong ⁽⁴⁾	KBO-nr ⁽⁵⁾	Naam	Adres	

(1) Deze melding peilt uitsluitend naar afvalstoffen afkomstig van huishoudens of afvalstoffen gelijkgesteld aan huishoudelijk afval. Deze laatste categorie wordt limitatief opgesomd in MB xxxx

(2) Omschrijf de afvalstof in eigen woorden.

(3) De inzamelwijze wordt gekozen uit de volgende lijst:

- deur-aan-deur inzamelronde
- groene plekje
- bollenparken of wijkinzamelpunten
- containerpark (welk)
- veegronde / ledigen openbare recipiënten / zwerfvuil
- Andere (specifieer)

(4) Voor op gemeentelijk niveau georganiseerde inzamelsystemen of inzamelrondes, vermeld de gemeentenaam.

(5) Gebruik de nummer van de vestigingseenheid zoals opgenomen in de kruispuntenbank ondernemingen (KBO).

(6) De verwerkingscode wordt gekozen uit R en D-codes in bijlage bij dit formulier. Vul steeds de eerste verwerkingsstap in, ook als dit voorbehandeling is.

Zoals eerder beschreven, mag deze melding enkel huishoudelijk en met huishoudelijk gelijkgesteld afval bevatten. Dit betekent dat de fractie huishoudelijk afval in sommige gevallen uit de totale cijfers van het register moet worden gefilterd. In overeenstemming met de nieuw voorgestelde regelgeving ligt de verantwoordelijkheid hiervoor bij de inzamelaars van huishoudelijk afval zelf en niet bij de administratie die de gegevens verwerkt. De inzamelaars beschikken immers over de meeste informatie om deze inschatting aan de bron te maken.

De meeste actoren die via deze melding worden aangesproken, verzenden ook in de huidige situatie afvalgegevens naar het BIM. Net Brussel rapporteert in het kader van het afvalregister en beschikt in principe over alle informatie voor deze vernieuwde melding. Uiteraard brengt de verplichting om louter huishoudelijk afval te melden, afgesplitst van met huishoudelijk afval vergelijkbaar en ander bedrijfsafval, bijkomende logistieke of analytische vragen met zich mee. In theorie wordt Net Brussel vandaag reeds gevraagd om de beide fracties te onderscheiden via een halfjaarlijkse vuilniszakkenanalyse. In de praktijk werd dit echter onvoldoende uitgevoerd. Bepaalde gemeenten rapporteren ook op een systematische basis over de eigen activiteiten. De rapportering van andere gemeenten voldoet echter niet aan de nood aan informatie. Het nieuw voorgestelde instrument kan aanleiding geven tot een herstructurering van de gegevensoverdracht met een responsabilisering van de gemeentebesturen en het mee opnemen van bijvoorbeeld niet-gesubsidieerde gemeentelijke containerparken in de rapportering. Afval van de gemeentelijke containerparken is op basis van het huidige wettelijk kader per definitie huishoudelijk afval. Voor de gewestelijke parken moet door Net Brussel nog een sluitende methode of een schatting worden ontwikkeld om huishoudelijk en ander afval van elkaar te onderscheiden. De actoren van de sociale economie rapporteren eveneens in het kader van het subsidiereglement.

7.3.4 Administratief proces

Zie beleidsvisie 10, 27, 32

De praktijk van de meldingen van huishoudelijk afval is vooral gericht op de uitbouw van het eigen afvalbeleid. De informatie moet bijgevolg beschikbaar zijn op geaggregeerd niveau maar tevens in voldoende detail voor de interne beleidsindicatoren. De gegevens moeten tijdig zijn en geloofwaardig. Een standaardrapportering zorgt ervoor dat de gegevens steeds in dezelfde vorm aangeleverd worden, ongeacht de inzamelaar van huishoudelijk afval. In het bestaande systeem wordt deze informatie in drie verschillende formaten en niet systematisch aangeleverd. Het BIM zal de bekomen informatie benutten om er indicatoren en beleidsrelevante informatie (niveau 4 en 5 van de informatiepiramide) uit af te leiden. De verschillende stappen van het administratief proces worden hier kort besproken.

OPROEPEN

Het BIM kent alle actoren die actief zijn in de inzameling van huishoudelijk afval. Als uiterlijke termijn voor ontvangst van het jaarrapport wordt eveneens 15 maart voorgesteld, in lijn met de andere rapporteerplichten. Net Brussel en de gemeenten hebben beide een wettelijke verplichting inzake beheer en rapportering van huishoudelijke afvalstoffen. De centra voor hergebruik en de caritatieve instellingen zijn in principe ook gekend in het kader van de subsidiereglementering.

Het proces start met een schriftelijke oproep door het BIM aan de respondenten om aan de rapporteerplicht te voldoen. Tegelijkertijd worden de formulieren en de toelichting bezorgd. Er kan voor gekozen worden om ofwel papieren documenten ter beschikking te stellen of toegang tot een online hulpmiddel te verlenen om de rapportering digitaal aan te leveren.

ONTVANGEN EN REGISTREREN

De rapportering beperkt zich tot een eenvoudig jaartotaal per afvalcode, ophaalwijze, herkomst en verwerking. De gegevens kunnen naar een databank worden weggeschreven. In deze fase kunnen ontbrekende essentiële gegevens tijdig worden geïdentificeerd, zoals beschreven in paragraaf 7.2.4 voor de melding van prioritaire stromen door inzamelaars, handelaars en makelaars.

RAPPELZENDINGEN

Gelet op het beperkte aantal respondenten kan rechtstreeks contact en navraag efficiënter zijn dan het verzenden van een formeel rappel.

DATA ENTRY IN EEN DATABANK EN VALIDATIE

Het proces van data entry en de kwaliteitscontrole wordt in de volgende paragraaf meer in detail besproken. Net zoals beschreven in paragraaf 7.2.4 is dit de meest arbeidsintensieve stap waarbij de ruwe gegevens gekopieerd en aangevuld worden tot een databank met gevalideerde gegevens. Bij deze processtap zijn extra contacten met de actoren wellicht onontbeerlijk. In deze stap wordt ook voldoende aandacht besteed aan de gebruikte aanduidingen voor ophaalwijzen en verwerkingscodes, waarvoor limitatieve lijsten bestaan.

STATISTIEKEN GENEREREN

De gevalideerde gegevens worden in eerste instantie gebruikt voor het genereren van jaartotalen en indicatoren. Voor de generatie en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen is het BIM in staat om de volledige stroom te controleren. Dankzij de meldingen van de verwerkers beschikt het BIM over een bijkomende goede informatiebron van de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Beleidsvisie 10 geeft daarnaast aan dat ook andere bronnen en modellen kunnen geëxploreerd worden om de eigen gegevens te controleren aan en uit te zetten tegen externe gegevens.

RAPPORTERING

De cyclustijd van het totale administratief proces kan kort gehouden worden door het beperkt aantal rapporterende inzamelaars. Waar de doorlooptijd voor de producentenmelding werd gelegd op 18 maanden na het productiejaar, lijkt het in deze context haalbaar om sneller, reeds na maximaal zes maanden, cijfers en indicatoren te kunnen vrijgeven over de productie en de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.

Bij het rapporteren moet duidelijk toegelicht worden dat ook voorbehandelingen een eindfase kunnen betekenen, niet voor de verwerking van de afvalstof maar wel voor de verwerking van deze stof onder de noemer huishoudelijk afval, omdat het verderop in de verwerkingscyclus de status van secundair bedrijfsafval heeft verworven (zie beleidsvisie 27).

7.3.5 Data entry en kwaliteitscontrole

Zie beleidsvisie 11, 26, 29

Net als voor de meldingen vermeld in paragraaf 7.2 moeten de gerapporteerde gegevens worden gecontroleerd en gevalideerd vooraleer ze kunnen worden gebruikt. In tegenstelling tot de melding van prioritaire stromen worden de gegevens over huishoudelijk afval in de eerste plaats opgevraagd voor

statistieken en minder voor handhaving. De geaggregeerde gegevens kunnen worden gebruikt voor de evaluatie van het gevoerde afvalbeleid en de toetsing van de doelstellingen.

De controle van de kwaliteit van de gegevens is in principe eenvoudiger dan voor de aangiftes van de actoren besproken in paragraaf 7.2. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen wordt uitgevoerd door een beperkt aantal actoren, met de gemeenten, de instellingen van de sociale economie en de centrale entiteit (vandaag Net Brussel) als voornaamste speler. Dit zorgt ervoor dat de cijfers qua grootteorde in de lijn moeten liggen met de cijfers van voorgaande jaren, rekening houdend met de eventuele voorspelbare effecten van een gericht beleid of de economische en demografische ontwikkelingen. (Eenvoudige) modellen kunnen in principe worden gebruikt voor de controle van de aangiftes. Voor niet huishoudelijk afval is deze markt veel minder stabiel en kunnen individuele aangiftes van de verschillende spelers over de tijd sterk variëren. Daarnaast beschikt het BIM ook over de meldingen van de verwerkers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die in hun aangifte naast de afvalcode ook gevraagd worden om specifiek aan te duiden of het om huishoudelijk afval, met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval of ander bedrijfsafval gaat. Deze overlappende informatie kan gebruikt worden als dubbelcheck voor zowel de aangiftes van de verwerkers als de aangiftes voor huishoudelijk afval.

De thema's vermeld in paragraaf 7.2.5 blijven ook voor deze gegevensstroom relevant. Er moet gecontroleerd worden:

- Of de aard van de gerapporteerde afvalstof met de juiste EURAL-code werd aangeduid. Soms kan via de gerapporteerde aard uitgemaakt worden dat het niet om een huishoudelijke of gelijkgestelde afvalstof kan gaan, maar bijvoorbeeld om primaire afvalstoffen van de gemeentelijke diensten¹⁹⁹. Een bijkomend probleem bij deze gegevensstroom is ook dat moet beoordeeld worden of het effectief nog steeds om huishoudelijke afvalstoffen gaat, met het oog op beleidsvisie 26.
- Of de aangegeven oorsprong of inzamelmethode realistisch is; Klopt de hoeveelheid met wat via dat kanaal of van die specifieke gemeente te verwachten valt. Vooral controleren met voorgaande jaren kan hierbij nuttig zijn.
- Of de bestemming klopt.
- Of de hoeveelheid klopt, aan de hand van historische gegevens, verwachte gemiddelden per inwoner, verwerkingscapaciteiten, jacht op onterechte uitbijters en op vergissingen in verband met de gebruikte eenheid...

7.4 CAPITA SELECTA INZAKE BEHEER VAN AFVALSTOFFENGEDEGENS

7.4.1 Archiveren

7.4.1.1 Wettelijk kader - Archiefwet²⁰⁰

Het wettelijk kader voor de archivering van documenten werd vastgelegd in de Archiefwet van 24 juni 1955 en het uitvoeringsbesluit van 12 december 1957. Het Algemeen Rijksarchief houdt toezicht op de naleving van de wet. De Archiefwet is van toepassing op alle overheden die deel uitmaken van de uitvoerende of de rechterlijke macht. Het gaat dus om rechtbanken en administraties op federaal, regionaal, provinciaal en gemeentelijk niveau. De wetgevende macht valt buiten deze regeling (artikel 1). De wetgeving is bepaald op federaal niveau en geldt ook voor de gemeenschappen en de gewesten

¹⁹⁹ Bijvoorbeeld rioolkolenslib onder code 19.08.xx, afval van gemeentelijke composteeractiviteiten onder code 19.06.xx, ruimingslib onder code 17.05.06 enzovoort.

²⁰⁰ De informatie in deze paragraaf werd bekomen uit de Archiefwet en de websites van het Rijksarchief (<http://arch.arch.be>) en het Expertisecentrum DAVID (<http://www.edavid.be/edavid.php>). DAVID is het acroniem voor 'Digitale archivering in/voor Vlaamse instellingen en diensten'.

zolang in de regio's geen decreet of ordonnantie tot bewaring en beheer van de archieven wordt aangenomen.

De genoemde overheden mogen hun "archiefbescheiden" of archiefdocumenten niet vernietigen zonder de toestemming van de Algemene Rijksarchivaris (artikel 5 archiefwet). De term "archiefbescheid" wordt niet gedefinieerd in de wet, maar het gaat om alle documenten ongeacht hun vorm, drager of datum, die bestemd zijn om te berusten bij de instelling, persoon of groep personen die het document heeft ontvangen of opgemaakt in het kader van zijn of haar activiteiten.²⁰¹ Enerzijds mogen overheden hun archieven niet zomaar op eigen initiatief vernietigen. Anderzijds moeten niet alle archiefstukken bewaard worden. De grote massa documenten die een overheid produceert, maakt dit onmogelijk. Sommige documenten hebben bovendien geen enkele archiefwaarde op lange termijn. Het is absoluut niet werkbaar om telkens bij de vernietiging van een document de toestemming van de Algemene Rijksarchivaris te vragen. Uit de praktijk is een pragmatische oplossing gegroeid in de vorm van selectielijsten opgesteld door de Algemene Rijksarchivaris. Deze lijsten kan de overheid dan hanteren als richtlijn om te beslissen welke documenten worden bewaard.

Deze archiefselectielijsten bieden een systematisch en methodisch overzicht van alle door een overheidsinstelling opgemaakte en ontvangen archieven en geven de definitieve bestemming van de archieven aan (i.e. de bestemming die aan de documenten wordt gegeven nadat deze hun administratief nut hebben verloren). De archiefselectielijsten bepalen met andere woorden of de documenten vernietigd kunnen worden of blijvend bewaard en dus aan het Rijksarchief overgedragen moeten worden. Deze selectielijsten vormen het basisinstrument voor een informatiebeheer, een records management, aangezien ze de overheidsdiensten in staat stellen om een rationeel archiefbeheer in te voeren, het aangroeiritme van hun archieven in te schatten, een periodieke vernietiging te voorzien en de middelen te berekenen die nodig zijn voor de bewaring van de documenten die niet vernietigd mogen worden. De door de Algemeen Rijksarchivaris goedgekeurde archiefselectielijsten zullen op de website van het Rijksarchief gepubliceerd worden en op geregelde tijdstippen herzien worden.

De sterk verouderde wetgeving van 1955 is niet langer aangepast aan de complexe Belgische institutionele context en de vooruitgang op informatietechnologisch vlak. Destijds was uiteraard nog geen sprake van elektronische documenten en digitale informatie zodat wetgeving hieromtrent ontbreekt. De wijziging van de wet stond reeds meerdere malen op de politieke agenda maar tot op vandaag werd nog steeds geen herziening tot een goed einde gebracht.²⁰² Eerder dit jaar, op 10 februari 2009, werd bijvoorbeeld een nieuw wetsvoorstel besproken in de bevoegde commissie. De Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief en Documentatiewezenen (VVBAD) heeft echter opnieuw voorstellen ingediend om het wetsontwerp te amenderen omdat de verantwoordelijkheden van de regionale bestuursniveaus zouden worden ingeperkt door de aangepaste wet.²⁰³

7.4.1.2 Digitaal archiveren

De vraag of digitaal archiveren juridisch wel mag speelt bij veel overheden, maar ook bij bedrijven en particulieren die geconfronteerd worden met een bewaringsplicht, impliciet of expliciet opgelegd door een wet. Veel archiefdocumenten worden vandaag de dag aangemaakt met behulp van informaticamiddelen. De vraag kan gesteld worden of een digitaal document wel voldoet aan alle juridische verplichtingen. Het gebeurt uiterst zelden dat een wet expliciet zegt welke vorm een document mag aannemen. Men ging er

²⁰¹ H. COPPENS, *Archiefterminologie. Archief termen voor gebruik in het Rijksarchief (Miscellanea archivistica Manuale, 5)*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 1990, p. 15.

²⁰² Zie bijvoorbeeld wetsvoorstellen van Alain Destexhe (nr. 4-1086 en 3-2084 van het jaar 2007 en 2009) en schriftelijke vraag van Senator De Roeck van 16 april 2006 (nr. 3-1456)

²⁰³ <http://www.vvbad.be/node/4358>

oorspronkelijk gewoon van uit dat een document een papieren stuk was. Omdat het recht meestal vaag blijft over de vorm van een document, is er veel ruimte voor interpretatie.

De definitie die het Nationaal Rijksarchief geeft voor een archiefstuk sluit digitaal archiveren niet uit:

"Het archief van een administratie, vereniging, parochie, vakbond, bedrijf, persoon... bestaat uit alle documenten, die in uitvoering van de taken of ter realisatie van de doelstelling van de organisatie werden opgemaakt of ontvangen van andere organisaties of personen. Het heeft geen belang of die stukken zijn vastgelegd op papier of op diskettes of op enig ander digitaal medium. De ouderdom van de stukken is evenmin essentieel. Documenten zijn archief van bij hun ontstaan (wanneer een brief in ontvangst werd genomen, is hij voor de ontvanger een archiefstuk geworden). Ook de vorm waarin stukken gesteld zijn, speelt geen rol. Behalve geschreven of gedrukte stukken - nog steeds de overgrote meerderheid - zijn ook kaarten, tekeningen, foto's, geluidsopnamen en dergelijke archiefstukken in de letterlijke zin van het woord."

"In de archiefwereld worden archiefbescheiden of archiefdocumenten gedefinieerd als documenten, die ongeacht hun datum, vorm of drager, ontvangen of opgemaakt werden door een bestuur, persoon, familie, bedrijf of enige andere organisatie bij het vervullen van een taak of het uitvoeren van zekere activiteiten".²⁰⁴

Een bescheid wordt een "archiefbescheid" vanaf het moment dat het wordt aangemaakt. Uit de definitie kan ook worden afgeleid dat de drager van de informatie geen bepalende factor is om al dan niet als archiefstuk te worden beschouwd. Naast papier kan dus ook digitale informatie een archiefstuk zijn. Digitale archivering is gebruikelijk een algemenere term voor de bewaring van alle soorten elektronische informatie.

In 2001 werd binnen het project DAVID (Digitale Archivering in Vlaamse Instellingen en Diensten) de juridische stand van zaken in verband met digitale archivering onderzocht. Het conceptuele kader dat hier werd ontwikkeld wordt gevormd door het antwoord op twee fundamentele vragen²⁰⁴:

- Is de digitale versie van het document een rechtsgeldig document?
- Mag het document uitsluitend in digitale vorm bewaard worden?

Het antwoord op de eerste vraag moet meestal gebeuren door uit de context af te leiden of het document al dan niet rechtsgeldig is. In de wet worden immers zelden expliciet vermeldingen gemaakt over de rechtsgeldigheid van elektronische informatie. De richtlijn hier is de theorie van de functionele equivalentie. Hierbij wordt nagegaan of elke vormvereiste gedefinieerd door de wet afdoende kan vervuld worden op digitale wijze. De tweede vraag wordt opnieuw zelden beantwoord door een expliciete vermelding in de wet. Meestal zwijgt de wetgeving over de vorm waarin documenten moeten bewaard worden. Als uitgangspunt worden documenten bewaard in hun oorspronkelijke vorm.

7.4.1.3 Aanbevelingen voor de afvalrapporteringen²⁰⁵

Als overheidsorgaan kan het Brussels Instituut voor Leefmilieu niet zelf beslissen om informatie en documenten te vernietigen. Dit geldt eveneens voor de informatie die bekomen wordt in het kader van de meldingen van (jaar)totalen uit de afvalregisters.

Op dit ogenblik bestaat er nog geen archiefselectielijst voor het BIM. Die lijst bevat normaal een overzicht van de aanwezige papieren en de digitale archiefreeksen, hun bewaartermijnen en hun definitieve

²⁰⁴ <http://www.law.kuleuven.be/icri/publications/139Digarch-stand%20van%20zaken.PDF?where=>

²⁰⁵ Persoonlijke communicatie met Geert Leloup, assistent medewerker op de Afdeling toezicht en advies van het Algemeen Rijksarchief.

bestemmingen. De bewaartermijn drukt uit hoe lang (in aantal jaren) de reeks administratief en juridisch nut heeft en wordt bepaald door de archiefvormer (het BIM). De definitieve bestemming geeft aan of een reeks na het verstrijken van de bewaartermijn wegens het historisch belang blijvend bewaard moet worden, verder geselecteerd moet worden of daarentegen integraal vernietigd kan worden. Deze definitieve bestemmingen worden steeds bepaald door het Rijksarchief. Het feit dat de cijfers uitgebreid geanalyseerd worden en eventueel verwerkt worden tot statistieken is een belangrijk element dat kan doen vermoeden dat de databank met ruwe data niet blijvend bewaard moet worden. De bewaartermijn en definitieve bestemmingen kunnen steeds worden bepaald in overleg met het Rijksarchief.²⁰⁶

De communicatie met het Rijksarchief bevestigt tevens dat digitale archivering perfect wettelijk is en voor databanken zelfs wordt aangeraden. De archivistiek maakt geen enkel onderscheid tussen papieren en digitale archiefstukken, aangezien dergelijke stukken documenten zijn die *ongeacht hun vorm* naar hun aard bestemd zijn om te berusten onder de organisatie die het heeft opgemaakt of ontvangen. Wanneer uit de selectielijst van het Rijksarchief blijkt dat het digitale afvalregister blijvend bewaard moet worden, dan wordt sterk aangeraden om daar bij het ontwerp van de databank reeds rekening mee te houden.²⁰⁷

7.4.2 Change management en personeelsinzet

7.4.2.1 Wijzigingen voor betrokken bedrijven

De belangrijkste wijzigingen voor bedrijven die samengaan met het realiseren van alle in dit rapport voorgestelde wijzigingen kunnen als volgt geïnventariseerd en geëvalueerd worden:

- De producent van afvalstoffen moet een register bijhouden van de door hem geproduceerde afvalstoffen. Dit is een bepaling die de gehele economie aanbelangt, omdat iedere bedrijfsactiviteit gepaard gaat met de generatie van afvalstoffen. De administratieve impact is eerder beperkt, wanneer gebruik kan gemaakt worden van door de inzamelaars, handelaars en makelaars aangeboden ontvangstbewijzen. De producent moet echter wel bewust worden gemaakt van deze verplichting, en aandacht hebben voor afvalstoffen waarvan hij zich niet via een inzamelaar, handelaar of makelaar ontdoet.
- De producent van afvalstoffen moet wanneer hij geselecteerd is in een steekproef, of op afroep door het BIM, gegevens rapporteren over zijn afvalstoffenproductie en de eerste verwerkingsstap van deze afvalstoffen. Ook vandaag bestaat een steekproefbevraging door het NIS, die mogelijk geïntensifieerd kan worden.
- De inzamelaar, handelaar of makelaar van afvalstoffen moet zich bekend maken. Dit is een kleine administratieve taak, die echter door onwetendheid of door een gebrek aan inzicht in het belang ervan, gemakkelijk over het hoofd kan gezien worden. Dit heeft vooral belang voor de betrokken actoren die tot op vandaag niet onderworpen zijn aan een erkenningsprocedure.
- De inzamelaar, handelaar en makelaar van afvalstoffen moet een register bijhouden. Deze taak komt overeen met een reeds vandaag bestaande verplichting en kan dus niet als een zwaarwichtige wijziging gezien worden. Het register moet echter aangepast worden aan de nieuwe eisen die eraan gesteld worden.
- De inzamelaar, handelaar of makelaar van afvalstoffen moet rapporteren over gevaarlijke en prioritaire afvalstoffen. Dit is een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging omdat zij slechts jaarlijks moet gebeuren en zowel de driemaandelijksse rapportering van alle afvalstoffen als de maandelijkse rapportering van afvalstoffen voor erkende beheerders vervangt. Het rapport vertoont qua vorm en inhoud bewust gelijkenissen met de huidige maandelijkse rapportering door erkende beheerders.

²⁰⁶ De contactpersoon binnen het Rijksarchief is Luc Janssens, 02/524 61 15.

²⁰⁷ De contactpersoon binnen het Rijksarchief voor advies in verband met duurzame digitale archivering is Sebastien Soyez, 02/513 76 80.

- De inzamelaar van huishoudelijke afvalstoffen moet jaarlijks rapporteren. Ook dit is een administratieve vereenvoudiging ten aanzien van de driemaandelijke huidige rapporteerplicht, maar de vorm waarbij een link moet gelegd worden tussen producent, inzamelaar en verwerker zal wel leiden tot zwaardere meldingsdossiers.
- De verwerker van afvalstoffen moet een afvalstoffenregister bijhouden, dat echter alleen een IN-zijde behoudt. Dit is op zich geen vereenvoudiging omdat de verwerker in zijn hoedanigheid van producent van secundair afval ook een producentenregister moet bijhouden. Het register heeft betrekking op alle afvalstoffen.
- De verwerker van afvalstoffen moet een jaartotaal rapporteren uit zijn register als verwerkers en uit zijn register als producent. Dit komt overeen met de huidige rapportering waarbij een IN-gedeelte en een UIT-gedeelte moet worden ingevuld, maar betekent een administratieve vereenvoudiging omdat de rapporteerfrequentie afneemt van kwartaalbasis naar jaarbasis.
- De gegevensstromen tussen producenten, inzamelaars (handelaars, makelaars) en verwerkers moeten verder uitgebouwd worden. Dit kan gestructureerd, door het afgeven van ontvangstbewijzen die de producent kan gebruiken als afvalstoffenregister. Dit kan ook op een bilaterale basis wanneer informatie moet uitgewisseld worden over de finale verwerking van de afvalstoffen nadat ze door de inzamelaar of in opdracht van de handelaar of makelaar ingezameld worden. Dit is een administratieve last voor de inzamelaars, handelaars en makelaars. Actoren die eveneens actief zijn in het Vlaamse Gewest hebben ervaring met dergelijke gegevensuitwisseling, en bieden dit spontaan aan hun klanten aan bij wijze van service en klantenbinding.
- Beheersorganismen voor terugnameplichten moeten zich organiseren om specifieke register- en rapporteerplichten op zich te nemen, vergelijkbaar met de plichten die ook een makelaar op zich neemt.
- De rapporteerplichten voor containerparken en voor organisaties in de hergebruikssector zijn gewijzigd, wat een kleinere aanpassing van de gegevensstromen in deze instellingen met zich mee kan brengen.
- De containerparken moeten zich organiseren op het gescheiden ontvangen of registreren van met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval.

7.4.2.2 Wijzigingen in de taken voor de overheid

IMPLEMENTATIEFASE

Om de voorstellen in deze studie die door het BIM aanvaard worden op een efficiënte manier te implementeren wordt best een plan opgemaakt met deeltaken, taaktoewijzing en tijdschema's.

De belangrijkste deeltaken uit dit implementatieplan worden als volgt opgelijst:

- Het realiseren van de nodige wijzigingen aan de regelgeving. Dit kan eventueel parallel verlopen met de revisie van de regelgeving die nodig is om de nieuwe Kaderrichtlijn afvalstoffen te implementeren.
- Het uittekenen van een communicatiestrategie en een ondersteunend beleid om de nieuwe regelgeving en de nieuwe instrumenten aan de betrokken bedrijven mee te delen.
- Het realiseren van een samenwerkingsprotocol of een overeenkomst met een derde partij die instaat voor de afvalstoffenmelding door producenten. Mogelijke kandidaten zijn: het NIS in het kader van de gegevensvergaring voor de Verordening afvalstatistiek, het Vlaamse Gewest in het kader van het IMJV, een externe consultant die de gegevensvergaring tegen betaling wil realiseren.
- Het implementeren of aanpassen van de nodige softwareoplossingen voor het beheren van de gerapporteerde gegevens door de inzamelaars, handelaars, makelaars en verwerkers, de

informatie die conform beleidsvisie 13 van het IVC kan bekomen worden over verpakkingsafval, en de gegevens over huishoudelijke afvalstoffen die gerapporteerd worden.

- Het aanpassen van functiebeschrijvingen of interne taakverdeling in het kader van bijkomende of wijzigende taken.

PRODUCTIEFASE

- Informeren en sensibiliseren van de producenten voor het bijhouden van een afvalstoffenregister.
- Informeren en sensibiliseren van de niet erkenningsplichtige inzamelaars, handelaars en makelaars om zich bij de overheid te notifiëren.
- Informeren en ondersteunen van inzamelaars, handelaars en makelaars bij het opzetten van een nieuw afvalstoffenregister.
- Informeren en ondersteunen van de inzamelaars, handelaars en makelaars bij het opzetten van gegevensdoorstroming naar de producenten.
- Doorlopend overleg met betrokkenen en hun vertegenwoordiging en met partners: FEBEM, andere bedrijfsfederaties, de beheersorganismen voor terugnameplichten, de gemeentebesturen, Net Brussel, NIS ...
- Handhaven van de nieuwe taken voor producenten, inzamelaars, handelaars, makerlaars, verwerkers en beheersorganismen voor terugnameplicht.
- Beheren van het administratieve proces van het opvragen en ontvangen van de melding door de inzamelaars, handelaars en makelaars.
- Beheren van het administratieve proces van het opvragen en ontvangen van de melding door de verwerkers.
- Beheren van het administratieve proces van het opvragen en ontvangen van de melding door de inzamelaars van huishoudelijke afvalstoffen.
- Beheren van de uitwisseling van gegevens me de derde partner die instaat voor de producentenmelding.
- Kwaliteitscontrole en validatie van de ruwe gegevens ontvangen van de inzamelaars, handelaars, makelaars, verwerkers en inzamelaars van huishoudelijke afvalstoffen.
- Aggregeren van de gegevens tot bruikbare statistieken of informatie.
- Publiceren van de bekomen informatie, en zorgen voor actieve en passieve openbaarheid.

7.4.2.3 Personeelsinzet

De boven geschetste taken in de productiefase kunnen verdeeld worden over twee profielen. Een niveau A met een beleidsvoorbereidend profiel en een niveau B voor een hoogwaardige administratieve opvolging. Beiden moeten nauw kunnen samenwerken.

Voor een hoogwaardig gegevensbeheer is de inzet van medewerkers niveau A gedurende het hele jaar noodzakelijk, met in het voorjaar de focus op het verzamelen van de gegevens en in het najaar de focus op het analyseren en benutten van de gegevens, met inbegrip van alle rapportering, het bedienen van alle interne en externe vragen voor gegevens en het voorbereiden van publicaties: 2 VTE (voltijds equivalent).

De inzet van medewerkers niveau B is vooral noodzakelijk in het voorjaar, van januari tot juni, met een piek op 15 maart, maar met verspreide taken doorheen het hele jaar: 1 VTE verdeeld over twee samenwerkende medewerkers gedurende een half jaar.

7.4.2.4 Profiel van de medewerkers

De medewerkers niveau A moeten beschikken over

- Sterke analytische vaardigheden om de verschillende gegevensstromen te beheren en op een zinvolle wijze samen te kunnen brengen.
- Een grote expertise op vlak van de verschillende betrokken regelgevende instrumenten.
- Een grote affiniteit met de informatienoden, voeling met het beleid en de afvalplanning.
- Onderhandelingsvaardigheden.
- Sterke organisatorische en communicatieve capaciteiten.
- Grote vertrouwdheid met gegevensbeheer en databanken.

De medewerkers niveau B moeten beschikken over

- Sterke praktische organisatorische vaardigheden om de administratieve processen van het inzamelen van gegevens te beheersen.
- Ruime kennis en ervaring met de afvalstoffensector om de validatie van de gegevens op een kwalitatieve manier te kunnen realiseren.
- Sterke communicatieve vaardigheden om de functie van helpdesk voor de betrokken bedrijven te kunnen vervullen.

7.4.3 Databanken en applicaties

In dit hoofdstuk wordt aangeraakt waar informaticatoepassingen en databanken ondersteuning kunnen geven aan de processen voor gegevensvergaring zoals in paragrafen 7.1, 7.2 en 7.3 werden omschreven. Er wordt beschreven waaraan een toekomstig systeem zal moeten voldoen. Het is niet de ambitie van deze studie om in de details van een technische analyse of een technologiekeuze te treden. Deze paragraaf wordt gestructureerd volgens de chronologie van de gegevensstromen die zich ontwikkelen vanaf een primaire gegevensbron tot en met een opname in een geschikte databank en het benutten van de informatie.

7.4.3.1 Referentiegegevens

WAAROM REFERENTIEGEGEVENS?

Op twee momenten in de gegevensstromen is er nood aan externe of interne referentiegegevens. Op het moment van het opzetten van de bevraging en op het moment van het uitvoeren van extrapolaties.

Bij het opzetten van de bevraging is er nood aan de lijst van te onderwerpen bedrijven. Voor de bevraging van inzamelaars, handelaars en makelaars van prioritaire afvalstoffen en voor de bevraging van de verwerkers is er nood aan de volledige populatie. Iedereen moet gekend zijn, want iedereen wordt gevraagd deel te nemen aan de gegevensinzameling. De meest voor de hand liggende gegevensbron bestaat hier uit data uit administratieve processen in beheer bij het BIM, zoals erkenningen, registraties vergunningen. In paragraaf 6.4 en 6.6 wordt verwezen naar een notificatie om een dergelijke gegevensbron op te bouwen. De lijst met verwerkers heeft een dubbel doel, enerzijds ondersteunen van de rapportering over verwerkte hoeveelheden, en anderzijds het mogelijk maken om een algemene producentenmelding op te leggen aan de verwerkers.

Voor de producentenmelding, door een derde partij uit te voeren, en voor de occasionele producentenmelding op afroep die het BIM zelf in handen neemt, is een referentielijst met de contactgegevens van alle bedrijven in principe niet nodig. Waar met een extrapolatie gewerkt wordt is

een deelverzameling reeds voldoende, voor zover het mogelijk is om op basis van die deelverzameling een aselechte en voldoende gespreide steekproef te definiëren die representatief is voor de gehele populatie. In Vlaanderen kan men een steekproef bouwen uit de bedrijven opgenomen in de CBB-databank; het Centraal Bedrijven Bestand opgebouwd met de gegevens die beschikbaar zijn in de verschillende milieuadministraties, die toch representatief is voor de volledige populatie van bedrijven in het Gewest. Wat wel noodzakelijk is, is een bestand met de aantallen bestaande bedrijven per groep van industriële activiteit en per bedrijfsgrootte. Deze referentiegegevens kunnen aangekocht worden bij onder meer het RSZ. Omwille van de consistentie is het echter aan te raden de steekproef te trekken uit hetzelfde bestand dat ook de totalen over de populatie bezorgt. Hierdoor verzekert men zich ervan dat bijvoorbeeld de dimensie of de NACE-code op dezelfde manier is toegekend. In Vlaanderen heeft men daartoe systematisch het CBB verder uitgebreid en gekoppeld aan externe bronnen (VKBO en RSZ) zodat het de populatie bevat.

Het beheren van een referentiebron van bedrijven is een bijzonder arbeidsintensieve taak. Er moet rekening worden gehouden worden met fusies, overnames, splitsingen, faillissementen, naamsveranderingen, het afbakenen van het concept exploitatiezetel (lokale eenheid of eenheid van economische activiteit)²⁰⁸... Dit is een aanzienlijk werk dat niet tot de kerntaak van een milieuadministratie behoort. Het KBO (federale kruispuntenbank ondernemingen) of het VKBO (Vlaamse verrijkte kruispuntenbank ondernemingen – die alle federale adressen mee omvat) kan hiertoe een oplossing bieden.

BIM DATABANK ONDERNEMINGEN

Het BIM beheert zelf een uitgebreid adressenbestand onder de naam van 'BIM databank Ondernemingen'²⁰⁹. Toch kan deze databank niet volledig ingezet worden als referentiedatabank op het moment van extrapolatie van de gegevens.

- De databank bevat hoofdzakelijk maatschappelijke zetels. Enkel indien dit door de maatschappij in kwestie zo vermeld wordt bevat ze ook exploitatieadressen. Een extrapolatie naar afvalproductie is echter exclusief op exploitatiezetels gericht. Voor kleinere bedrijven, waar maatschappelijke zetel en exploitatie samenvallen is dit geen probleem. Ook voor bedrijven met een milieuvergunning is dit geen probleem omdat die steeds op niveau van exploitatiezetels uitgereikt moeten worden. Maar voor andere productie- of distributiecentra waar afvalstoffen gegenereerd worden (vaak zonder daardoor als vergunningsplichtige hinderlijke inrichting ingedeeld te worden) kan dit wel een beperking betekenen.
- Een sterkte van de databank is dat ze gegevens over alle bedrijfssectoren bevat, met inbegrip van specifieke sectoren zoals de horeca, de garagesector, de zelfstandige artsen en verpleegkundigen, de kleinhandel ...
- Een structureel nadeel is echter dat de finaliteit van de databank er niet in bestaat een overzicht van alle bedrijven in het Brusselse Gewest te genereren, maar wel administratieve data bij te houden voor alle bedrijven waarmee het BIM in aanraking komt. Dus worden alle actoren gevat van milieuvergunningen en erkenningen, registraties, inspecties... in diverse milieuprocedures. De databank is hierdoor perfect in staat om een volledig beeld van de populatie te geven voor die deelsectoren die ook volledig door de milieuregelgeving gevat worden. Dit is van toepassing op bijvoorbeeld de volledige (legaal vergunde) droogkuissector, omdat alle bedrijven onderworpen zijn aan een vergunningsplicht en daardoor bij het BIM bekend zijn. Voor andere sectoren, bijvoorbeeld de distributie, de kantoren... biedt de databank geen oplossing.
- De databank wordt uitgebreid op basis van een oorspronkelijke bij EURODB aangekochte statische collectie, die verder aangevuld wordt met eigen opzoekingen in het Belgisch Staatsblad,

²⁰⁸ Zie Verordening afvalstatistiek 2150/2002 bijlage I, sectie 8, punt 2 eerste lid.

²⁰⁹ Communicatie Marc Crokaert, 23 maart 2009

infobel, de KBO en tenslotte de gouden gids, naar aanleiding van communicatie met bedrijven in het kader van administratieve processen, zoals erkenningen en milieuvergunningen. Ook zogenaamde mutaties (fusies, overnames, verhuizingen, naamswijzigingen...) worden beheerd op basis van een melding door de firma zelf of vaststelling in het Belgisch Staatsblad of andere bronnen.

De 'BIM databank ondernemingen' is een sterk instrument dat kan gebruikt worden voor het beheer van de individuele contacten met bedrijven. Deze kunnen ook nauwgezet opgevolgd worden op vlak van mutaties op basis van de huidige personeelsinzet. De databank is daardoor geschikt als bron voor het maken van steekproeven en het aanschrijven van specifieke bedrijven. Doordat ze zoals boven beschreven niet volledig dekkend is, is ze niet geschikt als referentiebron waaruit men totale aantallen bedrijven in specifieke sectoren kan bekomen. Zie ook paragraaf 7.4.4.2. Hiervoor moeten externe bronnen aangesproken worden. De databank is echter wel geschikt voor sectoren die integraal bij het BIM gekend zijn op basis van vergunningen voor specifieke activiteiten.

KBO EN VKBO

Als partners voor het aanleveren van actuele en goed beheerde bedrijfs- en adresgegevens komen in beeld:

- De federale kruispuntenbank ondernemingen via het KBO-nummer of de verrijkte Vlaamse variant ervan.
- Privé partners zoals de Bel-first databank van Bureau van Dijck of de bedrijfsdatabank van Graydon.
- Gewestelijke initiatieven, zoals het CBB, zijn niet nuttig want beperkt tot bedrijven met exploitatiezetels buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

KBO

De Kruispuntbank van Ondernemingen is een register dat alle basisgegevens van ondernemingen en hun vestigingseenheden opslaat. In de KBO-databank zijn de gegevens opgenomen van het rijksregister van rechtspersonen, het handelsregister, de BTW en de RSZ. Ze wordt up to date gehouden door de bevoegde organisaties die er de gegevens invoeren. De databank zelf wordt beheerd door de Federale Overheidsdienst Economie. De KBO is een interdepartementaal project waarin een nauwe samenwerking is tussen de FOD Economie, FEDICT, de Dienst voor de Administratieve Vereenvoudiging (DAV), de FOD Financiën, de FOD Justitie en de FOD Sociale Zekerheid.

Het KBO is opgericht via de Wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen (aangepast door de Programmawet van 27 december 2004). De toepassing van het KBO wordt geregeld door een hele reeks koninklijke besluiten en ministeriële besluiten.

Het KBO bevat

- de rechtspersonen naar Belgisch recht;
- de rechtspersonen naar buitenlands of internationaal recht die in België beschikken over een zetel of zich dienen te registreren in uitvoering van een door de Belgische wetgeving opgelegde verplichting;
- iedere natuurlijke persoon, rechtspersoon of vereniging die:
 - hetzij een handels- of ambachtsonderneming voert;
 - hetzij als werkgever aan de sociale zekerheid is onderworpen;
 - hetzij aan de belasting over de toegevoegde waarde onderworpen is;

- hetzij als zelfstandige een intellectueel, vrij of dienstverlenend beroep uitoefent
- de vestigingseenheden van de personen hierboven vermeld, in zoverre de registratie van deze vestigingseenheid nodig is voor de uitvoering van de Belgische wetgeving.

Het doel van de KBO-databank is de identificatiegegevens van de ondernemingen op een eenvormige wijze en centraal ter beschikking te stellen van alle overheidsdiensten. Ze beschikken dan met zekerheid over de meest actuele en juiste gegevens. Naast het voordeel van juiste informatie sparen zij ook werk uit aangezien nu in al die verschillende diensten het werk wordt verricht dat voortaan centraal zal gebeuren. Men spaart dus personeel en middelen die vrijkomen voor andere opdrachten die meer rechtstreeks met de kerntaken van de betrokken diensten verband houden.

Via de applicatie 'public search' kunnen bedrijven opgezocht worden in het KBO.

Opzoeking met zoekwoorden in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) en Handelsregister - Windows Internet Explorer

http://kbo-bce-ps.economie.fgov.be/ps/kbo_ps/kbo_search.jsp?Action=SKW

File Edit View Favorites Tools Help

Opzoeking met zoekwoorden in de Kruisp... Search

economie FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

KBO BCE

Terug | Zoeken volgens ondernemingsnummer | Help Kruispuntbank van Ondernemingen

:: Opzoeking met zoekwoorden ::

Tips:

- Opzoeking natuurlijke personen: gebruik enkel familienaam, zie [help](#).
- Opzoeking rechtspersonen: meerdere zoekwoorden mogelijk; gebruik significante woorden van de firmanaam, zie [help](#).

Selecteer het type opzoeking: Natuurlijke personen en rechtspersonen

Geef uw zoekwoorden in (verplicht): BIM

Geef een **postcode** in (optioneel): 1200

Zoek ondernemingen

©2004 Belgian Federal Government

Done Internet 100%

Resultaat opzoeking Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) - Windows Internet Explorer

http://kbo-bce-ps.economie.fgov.be/ps/kbo_ps/kbo_search.jsp?Action=SKW

Search: **be**

economie KBO BCE

Nieuwe opzoeking | Help | Toon aanpassingsaanvragen **Kruispuntbank van Ondernemingen**

:: Opzoeking met zoekwoord ::

Zoekcriteria Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)
Type onderneming: Natuurlijke personen en rechtspersonen
Zoekwoord: BIM
Postcode: 1200

Ondernemingsnummer en begindatum	Maatschappelijke naam onderneming	Type onderneming	Bijkomende info	Aantal vestigingseenheden
1 0236.916.956 8 maart 1989	Institut Bruxellois pour la Gestion de l'Environnement - Brussels Instituut voor Milieubeheer	Rechtspersoon Openbare instelling	Adres van de maatschappelijke zetel: Gulledelle 100 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe	8

1 onderneming voldoet aan uw selectiecriteria

[Toon aanpassingsaanvragen](#) [Terug naar boven](#)

©2004 Belgian Federal Government

Resultaat opzoeking Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) - Windows Internet Explorer

http://kbo-bce-ps.economie.fgov.be/ps/kbo_ps/kbo_search.jsp?V=0E1F570D

Search: **be**

economie KBO BCE

Terug | Nieuwe opzoeking | Help | Toon aanpassingsaanvragen **Kruispuntbank van Ondernemingen**

:: Vestigingseenheden van een onderneming ::

Zoekcriteria Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)
Ondernemingsnummer: 0236.916.956

	Nummer vestigingseenheid	Begindatum	Naam vestigingseenheid	Adres
1	2.153.889.354	7 juni 2006	site technique de woluwé	Park van Woluwelaan 68 1160 Oudergem Sinds 7 juni 2006
2	2.153.889.552	7 juni 2006	site technique de laeken	Tuinbouwersstraat 89 1020 Brussel Sinds 7 juni 2006
3	2.153.889.849	7 juni 2006	B.I.M./I.B.G.E.	Gulledelle 100 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe Sinds 7 juni 2006

[Toon aanpassingsaanvragen](#) [Terug naar boven](#)

©2004 Belgian Federal Government

Figuur 7.4.12 Applicatie 'public search' op de KBO-databank

Belangrijk is dat een bedrijf twee soorten nummers draagt. Het ondernemingsnummer, ook wel KBO-nummer genaamd, dat correspondeert met het BTW-nummer voor de maatschappelijke entiteit, en per exploitatiezetel een apart 'nummer van de vestigingseenheid'.

Overheden kunnen op een meer performante en gestructureerde manier contact maken en de gegevens van de KBO gebruiken:

- Via KBO-Wi, een webapplicatie bestemd voor overheidsdiensten, waarmee de KBO-databank geraadpleegd kan worden.
- Via een verbinding van applicatie tot applicatie, waarbij XML-berichten uitgewisseld worden.
- Via wijzigingsextracten; bestanden met de gewijzigde gegevens
- Via een listing; bestand met een groep van gegevens
- Via een webservice PubSub; distributie van wijzigingen in KBO via XML-berichten

Krachtens artikel 22 van de bovenvermelde wet mogen de instanties, besturen en diensten die de gegevens van de Kruispuntbank Ondernemingen kunnen raadplegen, deze gegevens niet meer rechtstreeks opvragen bij de ondernemingen bedoeld in artikel 4 of bij de mandatarissen van deze laatste.

VKBO

De federale databank KBO (kruispuntbank ondernemingen) speelt een belangrijke rol in de VKBO databank omdat de basisinformatie van ondernemingen voor een groot deel aanwezig is in deze "moederdatabank". De Vlaamse overheid gebruikt ze in haar VKBO (verrijkt KBO), maar voegt er extra informatie aan toe zoals gegevens over tewerkstelling, paritair comité, jaarrekeningen, contactinfo, aandeelhouderschap... VKBO beschikt over ruime zoek-mogelijkheden: zoeken op straat, straat en huisnummer, op juridische vorm, op activiteit (NACEBELcode). VKBO kan geraadpleegd worden door wie beschikt over een ambtenarentoken, ongeacht bij welke overheid men werkt. Het doel van VKBO bestaat erin Vlaamse instellingen in staat te stellen onderling dossierinformatie uit te wisselen op basis van het ondernemingsnummer als unieke sleutel.

Het VKBO bedrijvenbestand bevat onder meer volgende gegevens die nuttig kunnen zijn voor een koppeling:

- Ondernemingsnummer of Vestigingsnummer
- Datum start
- Datum stopzetting
- Code reden stopzetting + Reden stopzetting
- Datum afsluiting
- Onderneming Of Vestiging
- Type Onderneming
- Taalcode
- maatschappelijke naam en afgekorte naam, commerciële naam
- adres
- telefoonnummer
- faxnummer
- email_adres
- rechtsvorm

De activiteitentabel van het VKBO bevat

- Ondernemingsnummer of Vestigingsnummer
- Nacebelcode
- Omschrijving activiteit
- Hoofd- of neven-activiteit

De VKBO gegevens kunnen op verschillende manieren benaderd worden.

- Ze kunnen opgevraagd worden via een webtoepassing door iedereen ambtenaar die beschikt over een geldig ambtenarentoken.
- Via een ftp-publicatie kunnen bestanden aangeboden worden om in een eigen databank op te nemen
- VKBO webservices staan een meer dynamische koppeling tussen de eigen databank en de VKBO databank toe. Gebruikers kunnen ervoor opteren om geen eigen dataset te bouwen en te onderhouden, maar data "online" op te vragen. Dit kan via zogenaamde webdiensten (webservices). Dit houdt in dat de VKBO wordt aangesproken "van applicatie tot applicatie". Deze webdiensten kunnen perfect worden geïntegreerd in bestaande of te bouwen applicaties.²¹⁰

Zoals aangehaald is het in deze context belangrijk dat via VKBO eveneens de KBO gegevens van Brusselse bedrijven kunnen geconsulteerd worden.

Evaluatie

VKBO staat open voor gebruik door alle Vlaamse overheidsdiensten, en ook voor andere overheidsdiensten mits motivatie. Er is onderhandelingsruimte voor het benutten van deze gegevens, maar de juridische en administratieve haalbaarheid van een dergelijke constructie verdient verder onderzoek en overleg.

KBO staat open voor "overheden, administraties en diensten in de mate dat zij die gegevens nodig hebben voor het vervullen van hun opdrachten en wettelijke of reglementaire verplichtingen". Inschrijven kan via een inschrijvingsformulier en een bijbehorende goedkeuringsprocedure.

Aangezien deze services kosteloos zijn, via webservices vlot kunnen geïntegreerd worden in nieuwe en bestaande software en een goede kwaliteit garanderen zijn ze te verkiezen boven een commerciële relatie met Bel-First, Graydon of andere marktspelers.

In zoverre een doorgedreven koppeling met dergelijke referentiedatabanken nuttig is²¹¹ zal op basis van juridische en technische criteria besloten moeten worden welke dienstverlening of webservice van KBO of VKBO het best geschikt is. Technisch gezien is VKBO de meer stabiele oplossing. Omdat KBO systematisch een link opbouwt met het rijksregister om de natuurlijke personen te checken die zich achter een bedrijf of een rechtspersoon bevinden, worden hun applicaties geconfronteerd met hogere veiligheidsniveaus en minder vlotte toegang, via toepassing van e-id's. Het beveiligingsniveau in het KBO, dat voor de eerder doordeweekse bevraging van gegeven over rechtspersonen niet nodig is, heeft ook impact op performantie en toegankelijkheid. Doordat VKBO met een lokale kopie van het KBO werkt, worden deze problemen vermeden.

Een keuze voor het KBO (zelfs via de omweg van het VKBO) is juridisch gezien een definitieve keuze, die het BIM wettelijk verbiedt nog langer referentiegegevens bij bedrijven op te vragen die reeds in het KBO zijn opgenomen. Dit kan een aanpassing van formulieren met zich meebrengen. Toch bestaat er nog steeds ruim mogelijkheid aan de bedrijven bijvoorbeeld specificaties over hun bedrijfsactiviteiten of NACEBEL-code op te vragen.

²¹⁰ Een overzicht van deze services is te vinden onder <http://www3.vlaanderen.be/e-government/producten/magda-diensten/ondernemingsgegevens/diensten.php#003>.

²¹¹ Dit hangt uiteraard af van de samenwerking met de externe partner voor de bevraging van producenten. NIS heeft haar eigen referentiegegevens en IMJV benut nu reeds het VKBO. Andere partners kunnen nood hebben aan een referentiedatabank en ook voor eigen gebruik in een bevraging van producenten op afroep, of voor te benutten voor handhaving, kan een koppeling aan een referentiedatabank nuttig zijn.

De wet van 16 januari 2003 "tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen" bepaalt in zijn hoofdstuk 5:

HOOFDSTUK 5. - Realisatie van het principe van de unieke gegevensinzameling

Art. 22. Overheden, administraties en diensten die gemachtigd zijn de gegevens van de Kruispuntbank van Ondernemingen te raadplegen, mogen deze gegevens niet meer opnieuw rechtstreeks opvragen bij de ondernemingen bedoeld in artikel 4 of bij de lasthebbers van deze laatste.

Eens een gegeven is medegedeeld aan en opgenomen in de Kruispuntbank van Ondernemingen kunnen de diensten die gemachtigd zijn de gegevens van de Kruispuntbank Ondernemingen te raadplegen, het niet rechtstreeks meedelen ervan niet langer ten laste leggen aan betrokkene.

7.4.3.2 Het administratieve proces

Het administratieve proces bestaat uit twee delen. Het uitzenden van de aanvraag voor gegevens en het opvolgen van de ontvangst van de gegevens.

Zelfs wanneer bedrijven wettelijk verplicht zijn om spontaan jaartotalen aan het BIM te bezorgen, dan nog verdient het aanbeveling de bedrijven hierin te ondersteunen door ze een oproep toe te zenden. Dit voorkomt dat de verplichting vergeten wordt. Het BIM kan de juiste versie van de te gebruiken formulieren en de laatste toelichtingen en handleiding bezorgen aan de betrokkenen. Hierdoor kan de kwaliteit en de kwantiteit van de respons verhoogd worden.

Datatechnisch heeft men hiertoe behoefte aan een databank waaruit men op een eenvoudige wijze selectief adresgegevens kan exporteren om te gebruiken in een mailing. De rapporterende bedrijven dienen geselecteerd te worden uit de in paragraaf 7.4.3.1 beschreven referentiebestanden.

Elk uitgezonden formulier wordt voorzien van een unieke identificatie, die verplicht hernomen wordt in de antwoorden die teruggestuurd worden. Aan de hand daarvan kan eenvoudig en geautomatiseerd bijgehouden worden wie wel al en wie nog niet geantwoord heeft. De applicatie bevat hiertoe een registratiemodule waarin op een eenvoudige wijze kan aangeduid worden welke formulieren wanneer zijn teruggezonden. Op basis daarvan kunnen rappelzendingen of handhaving opgezet worden. Voor het snel verwerken van een grote hoeveelheid gegevens die rond eenzelfde datum (15 maart) worden teruggezonden, kan gebruik gemaakt worden van een barcode die voorgedrukt staat op het formulier. Dit versnelt aanzienlijk de administratieve verwerking, maar is enkel nuttig bij grotere bevragingen. Wanneer slechts een beperkt aantal antwoorden terugverwacht worden, kunnen deze vlot op een meer eenvoudige manier beheerd worden, via een simpele afkruislijst, en hoeft geen specifieke software ontworpen te worden om dit op te volgen.

Bij het gebruik van een barcode moet aandacht besteed worden aan volgende aspecten:

- Een correcte standaard moet gebruikt worden. EAN-128 A wordt aanbevolen.
- Zorg voor een voldoende resolutie bij het aanmaken van typebrieven of typeformulieren.
- Zorg voor een onderschrift met de inhoud van de barcode, in geval ze bij terugzenden niet leesbaar is.
- Zorg voor een alternatief, in geval een bedrijf eigen formulieren genereert.
- Communiceer de gebruikte standaarden, in geval een bedrijf eigen formulieren wil genereren.
- Schaf performante barcodelezers aan.

Figuur 7.4.13 Barcode met KBO nummer van het BIM

Een barcode is een oplossing om het omzetten van gegevens op papier naar gegevens in een databank te vereenvoudigen. Dit heeft uiteraard alleen een meerwaarde indien voor een papieren weg gekozen wordt, en niet voor elektronische rapportering. Zie paragraaf 7.4.3.3.

Een optie binnen het administratieve proces kan erin bestaan om de papieren formulieren die binnenkomen integraal in te scannen en in een gestructureerde databank als beeld op te nemen. Het inscannen en registreren van de barcode en het inscannen van de documenten kan dan gelijktijdig plaatsvinden. Dit vergemakkelijkt de consulteerbaarheid en de archiveerbaarheid van de binnenkomende informatie, verlaagt de administratieve werklast aangezien in principe geen papieren klasment hoeft aangelegd te worden, maar verhoogt de investeringskost en tevens de kans op technische fouten.

7.4.3.3 Het verzamelen en inputten van de gegevens

CENTRALE OPTIES

De centrale vraag bij het verzamelen en inputten van gegevens heeft betrekking op een keuze tussen drie scenario's.

- Alle gegevens binnen een specifieke gegevensopvraging moeten digitaal gerapporteerd worden, op basis van een webtoepassing. Wanneer belang wordt gehecht aan een sterke authenticatie van de respons moet gewerkt worden met digitale handtekeningen. Enkel een digitale handtekening kan immers, net zoals een manuele handtekening op papier, een garantie bieden dat degene die het formulier invult en ondertekent ook effectief degene is die rapporteerplichtig was. Dit dient om te vermijden dat bijvoorbeeld bedrijven op naam van hun concurrenten foute informatie zouden doorgeven. Wanneer een sterke identificatie minder belangrijk is, kan gewerkt worden met userids en paswoorden. De rapporteur ontvangt in een brief zijn userid (een aanmeldingscode) en een paswoord, tesamen met de oproeping om aan de rapportering deel te nemen. Er zijn geen garanties dat de brief niet in verkeerde handen terecht komt, of dat userid en paswoord niet onterecht door derden wordt gebruikt om gegevens door te geven of in te kijken. Dit is dus iets minder veilig dan werken met een strikt persoonsgebonden elektronische handtekening. Het is dus met andere woorden minder veilig dan bijvoorbeeld telebankieren, maar kan wellicht wel volstaan voor het beoogde niveau van beveiliging.
- Alle gegevens binnen een specifieke gegevensopvraging moeten op papier aangeleverd worden. Hiervoor kan gekozen worden met het oog op het aanleggen van een volledig fysisch klasment en omwille van de rechtskracht van een fysieke handtekening. Het nadeel is het bijkomend werk voor het inbrengen van de gegevens in een databank voor verdere verwerking.
- De respondent wordt de vrijheid gelaten om ofwel op papier ofwel via een webapplicatie te antwoorden. Dit is administratief vriendelijk ten aanzien van zowel KMO's als grotere bedrijven. Het is voor een KMO eenvoudiger om éénmaal per jaar een papieren formulier in te vullen dan om een onbekende applicatie te leren kennen, de machtigingen ertoe te verwerven en de applicatie te gebruiken. Het klasment van ongevalideerde gegevens zal in dit scenario deels fysiek deels digitaal zijn. Het Vlaamse Gewest heeft ervaring met een dergelijk duaal systeem, en stelt vast dat vooral kleinere KMO's graag gebruik maken van een papieren rapportage. Dit is vooral het geval wanneer het aanleren van een digitale applicatie, en het op een beveiligde

manier (met paswoord of met elektronische identificatie) aanloggen in gebruiksgemak niet opweegt tegen het op papier invullen en opsturen van een eenvoudig formulier.

GEbruik VAN EEN TweEDIMENSIONALE BARCODE

Technisch bestaan de mogelijkheden om een intelligent formulier in pdf of in een ander formaat te ontwikkelen, waarbij automatisch een 2d barcode wordt gegenereerd die de volledige inhoud van het ingevulde formulier bevat. Hierdoor kan de input van de ingezonden formulieren vlotter en foutloos gebeuren, en kan het formulier toch via een gewone fysieke handtekening geauthenticeerd worden.

Figuur 7.4.14 Tweedimensionale barcode

Omwille van onderstaande nadelen wordt deze techniek niet aanbevolen:

- Er moet software ontwikkeld worden die de respondent moet gebruiken om een papieren formulier te genereren dat na afdrucken en opzenden opnieuw in digitale vorm zal omgezet worden
- Het is voor respondenten die zelf hun formulieren wensen te genereren moeilijker om een tweedimensionale code van de volledige inhoud van een formulier te genereren dan een ééndimensionale code met een identificatienummer.
- De technische inspanningen om dit systeem te realiseren zijn vergelijkbaar met het opzetten van een online rapporteringswijze, die geen papieren tussenschakel meer nodig heeft.

VEREISTEN VOOR DATABANK EN APPLICATIE

Afhankelijk van de gekozen strategie is er nood aan een rapporteertoepassing voor de bedrijven en een inputtoepassing voor de administratie.

Een rapporteertoepassing voor de bedrijven kan volgende functionaliteit bevatten:

- Een toegangsbeveiliging via een paswoord²¹² of via een elektronische identiteitskaart of een token, vergelijkbaar met het aangeven van BTW of belastingen.

Een token is een digitale of elektronische handtekening. Het is een alternatief systeem wanneer men geen gebruik maakt van de elektronische identiteitskaart (eID), bijvoorbeeld omdat men geen lezer heeft of opziet tegen de soms complexe installatie van een eID lezer. Concreet is het een papieren kaartje met de afmetingen van een bankkaart waarop 24 persoonlijke codes gedrukt staan. Wil u toegang krijgen tot bepaalde beveiligde online diensten van de overheid, wordt u gevraagd om eerst uw gebruikersnaam en paswoord in te vullen en vervolgens één van de 24 codes van uw persoonlijke token (bv. code 13, zie Figuur 7.4.15). Op die manier kan u bewijzen dat u wel degelijk de persoon bent die u beweert te zijn. Het token wordt uitgereikt door de federale overheid, kan online aangevraagd worden en is gratis.

²¹² Boven werd het verschil in beveiliging beschreven tussen een paswoordbeveiliging en het gebruik van een elektronische identiteitskaart.

Figuur 7.4.15 Federaal token

- Deze applicatie kan via online help voorzien, bijvoorbeeld over gemiddelde densiteiten. Via beperkingen in het formulier, bijvoorbeeld voor de te gebruiken eenheden of de te gebruiken afvalcodes, kan proactief aan kwaliteitszorg gedaan worden.
- Respondenten kunnen moeite hebben om het nummer van de vestigingseenheid van een bedrijf te kennen. Inzamelaars, handelaars en makelaars moeten dit nummer opgeven om de producenten en de verwerkers te identificeren. Verwerkers gebruiken het om de inzamelaar te identificeren. Ook producenten, vervoerders en beheersorganismen kunnen het gebruiken om exploitatiezetsels van bedrijven te identificeren. De applicatie kan een link leggen naar de toepassing 'public search' op de kruispuntbank ondernemingen. Daar kan via het ondernemingsnummer (dit is het KBO-nummer of het BTW-nummer) op een vlotte wijze opgezocht worden. Een toepassing is denkbaar waarbij een bedrijf via zijn KBO-nummer geïdentificeerd wordt en via een dropdownlist de bijbehorende exploitatiezetsel kan gekozen worden.

Een gebruiksvriendelijke inputapplicatie voor de administratie:

- moet bijzondere aandacht besteden aan een geschikte ergonomie om de gegevensoverdracht vlot en zo foutloos mogelijk te kunnen laten verlopen. Dit kan bestaan uit een softwareapplicatie voor het overtikken van de gegevens, al dan niet aangevuld met scanners en barcodelezers.
- Het inputten van de gegevens kan, afhankelijk van de administratieve structuur die opgezet wordt, samenvallen met het registreren van de respons of met het valideren van de gegevens.
- Veel van de hulp die aan de bedrijven geboden wordt via een online rapporteertoepassing kan ook van nut zijn voor een interne inputapplicatie die door de administratie gebruikt wordt.

7.4.3.4 De validatie van de gegevens

OMZETTEN VAN RUWE NAAR GEVALIDEERDE GEGEVENS

De validatie van de gegevens bestaat erin de ruwe data op niveau 1 van de informatiepiramide om te zetten in gevalideerde gegevens op niveau 3. Het inhoudelijke proces werd besproken in paragrafen 7.1.6, 7.2.5 en 7.3.5.

Technisch komt dit proces neer op het omzetten van een gegevensset met ruwe gegevens naar een gegevensset met gevalideerde gegevens. De gegevensset met ruwe gegevens kan bestaan uit:

- De papieren verzameling gerapporteerde gegevens, onder de vorm van een klassement van originele ingevulde formulieren.
- Een bestand met ingescande originele formulieren
- Een bestand met ingetikte originele formulieren, ofwel gegenereerd door de rapporteur die een webapplicatie gebruikt, ofwel gegenereerd door een administratief proces waarbij de gerapporteerde gegevens overgetikt worden.

De gegevensset met gevalideerde gegevens bestaat uit een gestructureerde databank. Het is belangrijk dat de ruwe gegevens wel²¹³ en de gevalideerde gegevens niet als onwijzigbaar worden gedefinieerd in de databank. De eigenaar van de ruwe gegevens is de ondertekenende respondent, en kunnen dus enkel door deze respondent gewijzigd worden. De gevalideerde gegevens kunnen te allen tijde herzien worden door de administratie, omdat onterechte uitbijters of foutieve gegevens pas veel later, bijvoorbeeld na de analyse van tijdsreeksen, aan het licht kunnen komen.

Een rapporteertoepassing voor bedrijven kan in dit proces een belangrijke rol spelen. De toepassing kan bijvoorbeeld online gezet worden van januari tot 15 maart. In deze periode kan de respondent ruwe gegevens op de server van de overheid plaatsen, ze schrappen, ze wijzigen of aanvullen. Op een bepaald moment voor of op 15 maart bepaalt de respondent dat de gegevens volledig en correct zijn en dient hij ze officieel in. Vanaf dan zijn ze voor hem onwijzigbaar. De administratie kan bij het evalueren van de ruwe gegevens echter op gebreken stoten, en de gegevens weer beschikbaar stellen aan de respondent zodat hij er alsnog zelf correcties in kan aanbrengen. Wanneer de administratie de gegevens goedkeurt, of er zelf wijzigingen in aanbrengt, worden ze omgezet naar gevalideerde gegevens en zijn ze niet meer automatisch beschikbaar voor de respondent.

VERTROUWELIJKHEID VAN GEGEVENS

Voor zowel de ruwe als de gevalideerde gegevens moet een gradatie van vertrouwelijkheid vastgelegd worden, vanaf wanneer de gegevens onder toepassing van de Conventie van Aarhus²¹⁴ vallen, of vanaf wanneer de gegevens geen te beschermen commerciële informatie bevat. Ruwe gegevens zijn beschikbaar voor de respondent, tot op het moment dat hij ze officieel indient, en nadien enkel op initiatief en vraag van de administratie.

De gevalideerde gegevens kunnen passief (op vraag) toegankelijk gesteld worden aan de rapporteur. Toch wordt niet gepleit voor een actieve (spontane) openbaarheid, waarbij de rapporteurs automatisch de gevalideerde gegevens van bijvoorbeeld het vorige meldingsjaar zouden ontvangen bij een oproep voor een nieuwe meldingsronde, of waarbij in een online webapplicatie de gegevens vlot consulteerbaar zijn. Binnen het Vlaamse Gewest was dit gebruikelijk tot en met 1997. Dit heeft echter geleid tot het kopiëren van de oude gegevens op de nieuwe formulieren.

Het beschikbaar stellen van individuele gevalideerde gegevens aan derden moet beoordeeld worden aan de hand van de wet van 5 augustus 2006 betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie²¹⁵. Hierbij is het belangrijk vanaf wanneer de gerapporteerde gegevens als commercieel en industrieel vertrouwelijke informatie beschouwd worden, waarvoor conform artikel 30 §3²¹⁶ het algemeen belang dat is gediend met de openbaarmaking niet opweegt tegen het specifieke belang dat is gediend met de weigering om ze openbaar te maken.

²¹³ Onwijzigbaar wil zeggen dat de inhoud van de ondertekende gegevens niet mag aangepast worden. Dit wil niet zeggen dat kennelijke overtikfouten niet mogen aangepast worden. Dit is te vergelijken met errata op goedgekeurde wetgeving.

²¹⁴ Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden

²¹⁵ Deze wet is van toepassing op het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en overlapt sterk met de Ordonnantie van 18 maart 2004 inzake toegang tot milieu-informatie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Beiden implementeren in vaak identieke woorden de Conventie van Aarhus.

²¹⁶ In de hierboven vermelde Ordonnantie is dit artikel 11 §2 punt 4.

7.4.3.5 Het benutten van de gegevens

Even essentieel als de manier waarop gegevens in een databank kunnen opgenomen worden, is de manier waarop de gegevens in de databank kunnen benut worden. Ook dit aspect kan in twee elementen opgedeeld worden. Het consulteren van individuele gegevens en het genereren van totalen en statistieken.

CONSULTEREN VAN INDIVIDUELE GEGEVENS

Individuele gegevens worden geconsulteerd ofwel in het kader van handhaving of andere administratieve processen, of in het kader van openbaarheid van bestuur, of binnen het administratieve proces van valideren van gegevens of uitzoeken van kennelijke uitbijters of fouten. Enkel in dit laatste proces is het nuttig individuele ruwe gegevens te consulteren. Voor de andere applicaties moeten individuele gevalideerde gegevens geconsulteerd worden.

Technisch dienen zich twee benaderingen aan.

- Via queries wordt het rapporterende bedrijf geïdentificeerd en worden de bijbehorende gegevens aangeboden. Het zoeken kan gebeuren op de identificatiegegevens van het bedrijf zoals naam, nummer, locatie of combinaties, maar ook op de inhoud van het gerapporteerde, zoals bedrijven die een bepaalde afvalstof rapporteren, een specifieke verwerker of verwerkingswijze benutten, tot de toptien van veelinzamelaars behoren, ... De queries worden door de gebruiker opgesteld. Hij kan daartoe gebruik maken van voor gedefinieerde standaardqueries waarbij hij parameterwaarden moet invullen, of hij kan rechtstreeks in de tabellen zoeken via zelf ontworpen SQL-statements.
- Intelligente automatische queries kunnen de eindgebruiker attent maken op bijzondere elementen waarmee in de validatie van gegevens dient rekening gehouden te worden, zoals hoeveelheden die sterk schommelen doorheen de jaren.

GENEREREN EN CONSULTEREN VAN TOTALEN EN STATISTIEKEN

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen totalen, die op een eenvoudige manier uit de databank kunnen betrokken worden, en statistieken, die meer bewerkelijk zijn.

Totalen

Totalen kunnen bekomen worden via door de gebruiker op te stellen queries. Hij bepaalt via gebruiksvriendelijke voorgeprogrammeerde standaardqueries of via zelf ontworpen SQL-statements van welke groepen hij de totalen wenst te kennen. Belangrijk in dit opzicht is dat steeds rekening gehouden wordt met de bron waarvan de gegevens afkomstig zijn, om met kennis van zaken tewerk te gaan in het consulteren van verschillende bronnen en dubbeltellingen te vermijden. Het verdient daarom aanbeveling om alle bevraging van totalen te laten verlopen via het team beschreven in paragrafen 7.4.2.3 en 7.4.2.4, en niet toe te laten via bijvoorbeeld een openbare webapplicatie. Totalen moeten immers steeds met kennis van zaken kunnen geïdentificeerd worden, en het berekenen van totalen kan steeds aanleiding geven tot het ontdekken van tikfouten en het bijsturen van de validatie van specifieke individuele gegevens. Dit is een expertenopdracht die best aan de specifiek hiertoe aangestelde experten wordt overgelaten.

Statistieken

Het berekenen van statistieken vereist een aparte softwaremodule. In de volgende paragraaf 7.4.4 wordt dieper ingegaan op de basistechniek van het extrapoleren. Deze techniek kan ingebouwd worden in een gebruiksvriendelijke omgeving. Maar daarnaast kan dit uitgebouwd worden naar een aantal andere mogelijkheden:

- Het berekenen van trends en trendlijnen.
- Het inschatten van een betrouwbaarheidsinterval bij een trendlijn
- Het benutten van de bonus van gepaarde waarnemingen bij het berekenen van trends en hun betrouwbaarheid. Gepaarde waarnemingen zijn meldingen over verschillende jaren door dezelfde respondenten.
- Het berekenen van specifieke indicatoren.
- Het realiseren van hypothesetoetsen: stijgt de generatie van een specifieke afvalstof, wordt er meer afval selectief ingezameld dan gemengd, wordt ontkoppeling bereikt...
- Het grafisch analyseren en weergeven van specifieke statistieken.

CONVERTEREN VAN HISTORISCHE GEGEVENS

De gegevensbevraging start niet vanaf nul. Het BIM heeft doorheen de jaren reeds een uitgebreide verzameling aangelegd van historische gegevens en registers. Bij de opzet van een nieuw systeem zoals boven omschreven, met inbegrip van nieuwe concepten en nieuwe afbakeningen, moet er rekening mee gehouden worden dat deze gegevens niet allemaal rechtstreeks in een vernieuwde databank op te nemen zijn. Vaak zullen ze een voorafgaande bijkomende validatie of omzetting nodig hebben. Zo zullen alle betrokken actoren in de historische gegevens moeten geïdentificeerd worden aan de hand van hun KBO-nummer, of zullen gegevens moeten opgedeeld worden over betrokken exploitatiezetels, of zullen de IN en UIT delen gesplitst moeten worden over de verwerkersmelding en de producentenmelding enz...

Waar deze bewerkingen neerkomen op het herschikken van gegevens of op het koppelen bijvoorbeeld via BTW-nummers of adresgegevens, kan dit gebeuren aan de hand van conversiescripts. In een aantal gevallen zal echter bijkomende informatie moeten opgezocht worden, die bijvoorbeeld alleen op papier beschikbaar is, of zullen de scripts niet in staat zijn een éénduidige beslissing te nemen. In dergelijke gevallen is menselijke interventie noodzakelijk.

Het loont de moeite om een conversiestrategie op te zetten van zodra de details van de vernieuwde ICT-structuur gekend zijn. Gegevens hebben vaak een sterke meerwaarde indien ze in tijdsreeksen kunnen gezien worden en de trends er kunnen uit afgelezen worden.

Ook in de onderhandeling met een externe partner voor het verzamelen van gegevens bij de producenten van afvalstoffen worden best duidelijke afspraken gemaakt over de vorm waarin de ruwe of gevalideerde individuele gegevens aan het BIM worden aangeboden. Ze moeten op een geautomatiseerde manier in de databank kunnen ingebracht worden, eventueel via een voorgeprogrammeerd script.

ONTSLUITEN VAN GEGEVENS

Voor de volledigheid wordt ook melding gemaakt van de laatste stap in het gegevensbeheer, de ontsluiting van de gegevens. Boven is aangegeven dat het maken van totalen een expertenjob is. Dit geldt bij uitstek ook voor het maken van statistieken. De experts krijgen daarom de opdracht voor het opmaken van compendia, publicaties of andere vormen van actieve communicatie die het de gebruiker gemakkelijk maken om de meer courante kerngegevens te raadplegen. Deze gegevens kunnen in een knip- en plakbare vorm aangeboden worden. Het vergt echter voortdurende waakzaamheid om te beletten dat de cijfers, eenmaal vrijgegeven, een eigen leven gaan leiden en niet steeds vergezeld gaan van de nodige metadata over de juiste afbakening en de juiste betrouwbaarheid en bruikbaarheid van het cijfermateriaal. Dit kan echter moeilijk via ICT-middelen afgedwongen worden.

7.4.4 Extrapolaties

7.4.4.1 Analyse

De beschreven systemen voor het vergaren van gegevens zijn gericht op een relatief eenvoudige verwerking van de gegevens tot indicatoren en statistieken. De overgang van niveau 2 van de informatiepiramide (gevalideerde gegevens geschikt voor individuele opvolging en handhaving) tot niveau 3 (statistieken, algemene informatie) is vaak beperkt tot samentellen. De gegevensinzameling gaat uit van een volledige dekking omdat de volledige populatie a priori gekend is. De grootste analysetaak zal eruit bestaan de gegevens te valideren en bij het samentellen rekening te houden met de boven beschreven overlappingsen met andere bronnen of aanvullingen door andere bronnen.

Tabel 7.4.19 Informatiekanalen en statistische verwerking

<i>Informatiekanaal</i>	<i>Populatie</i>	<i>Methode</i>
Rapportering door de producenten	De volledige populatie wordt niet aangesproken; steekproef	Extrapolatie, meer doorgedreven statistische benadering. Wordt gerealiseerd door een externe partner.
Rapportering van prioritair afvalstoffen door de inzamelaars, handelaars of makelaars	De volledige populatie is gekend via erkenningen en registraties, en wordt integraal aangesproken.	Samentellen en analyseren in het licht van de andere gegevenskanalen.
Rapportering van verwerkte afvalstoffen	De volledige populatie van verwerkers is gekend door vergunningen en wordt integraal aangesproken.	Samentellen en analyseren in het licht van de andere gegevenskanalen.
Rapportering door inzamelaars van huishoudelijke en gelijkgestelde afvalstoffen	De volledige populatie is eerder beperkt, is gekend en wordt integraal aangesproken.	Samentellen en analyseren in het licht van de andere gegevenskanalen.
Rapportering van verwerkers over de geproduceerde afvalstoffen.	De volledige populatie van verwerkers is gekend door vergunningen en wordt integraal aangesproken.	Samentellen en analyseren in het licht van de andere gegevenskanalen.
Rapportering over terugnameplichten.	In principe is de gehele populatie gevat door beheersorganismen en individuele aangifte.	De gerapporteerde totaalcijfers aftoetsen aan de andere bronnen.
Rapportering op afroep door producenten.	Hier kan het BIM kiezen tussen het bevragen van een hele deelpopulatie, indien ze die kent, of van een steekproef uit een deelpopulatie.	Mogelijk kan het hier nodig zijn dat het BIM een extrapolatie en meer doorgedreven statistische verwerking van de ruwe gegevens doorvoert.

Het demonstratiemodel, beschreven in paragraaf 7.4.4.2, is vooral op de laatstvermelde gegevensinzameling van toepassing.

7.4.4.2 Demonstratiemodel

De extrapolatie van afvalstoffengegevens gaat uit van een beperkte set basisformules. Het beschreven model wordt toegepast voor de totale productie van afvalstoffen, maar kan evengoed toegepast worden

op één specifieke afvalsoort, of één specifieke verwerkingwijze. Het model in Excel is beperkt in opzet, en dient vooral als 'proof of concept', als inzichtelijk model om aan te tonen hoe de extrapolatie kan gerealiseerd worden. Om het in de praktijk toe te passen vergt het nog enige manuele bewerking, die in een professionele omgeving mee zou kunnen geautomatiseerd worden. Het aangeboden model is echter een goedkope softwareoplossing waarmee onmiddellijk aan de slag kan gegaan worden. Het gepresenteerde model bevat uiteraard fictieve gegevens.

De extrapolatie verloopt in drie stappen:

- Stap 1: Bereken de gemiddelde afvalproductie per bedrijfsgrootte, op basis van de gevalideerde gerapporteerde hoeveelheden.
- Stap 2: Bereken de totale afvalproductie per bedrijfsgrootte door het gemiddelde te vermenigvuldigen met het aantal bestaande bedrijven. Hiertoe moet men het aantal bedrijven kennen waaruit de populatie bestaat, zonder de individuele bedrijven daarom te kennen.
- Stap 3: Tel de totalen op. Hou hierbij rekening met het correct samentellen van de betrouwbaarheidsintervallen. In het gepresenteerde model beperkt het optellen zich tot het optellen van de gegevens uit de verschillende bedrijfsgrootten. In realiteit, bijvoorbeeld voor het berekenen van de totale bedrijfsafvalproductie in het Gewest, breidt dit optellen zich uit tot bedrijfsgrootten en zo homogeen mogelijke bedrijfssubgroepen (NACE-groepen).

STAP 1: BEREKENING GEMIDDELDE AFVALPRODUCTIE PER BEDRIJF

Verzamel de afvalproductiegegevens per bedrijf en verdeel in groepen per bedrijfsdimensie. Een bedrijfsdimensie is een indeling van de populatie in homogene groepen op vlak van bedrijfsgrootte. In het model wordt gekozen voor negen bedrijfsdimensies gebaseerd op het aantal werknemers. De aanpak in het Vlaamse Gewest wordt hierin gevolgd. De indeling is nodig om er rekening mee te houden dat een groot bedrijf een andere gemiddelde afvalproductie heeft dan een klein bedrijf. De benadering via aantal werknemers wordt vrij arbitrair gekozen omdat hier de gegevens eenvoudig beschikbaar zijn. Een andere indeling, bijvoorbeeld op omzet of op drijfkracht, is eveneens denkbaar. De productie van afvalstoffen is niet steeds lineair gebonden aan de aantallen werknemers, maar soms eerdere aan andere parameters. Ook de indeling in negen klassen kan wijzigen naar meer of minder klassen. Het doel van deze oefening is het maken van zo homogeen mogelijke subgroepen in de steekproef en in de populatie.

Tabel 7.4.20 Bedrijfsdimensies op basis van aantal werknemers

Dimensie 1	0-4 werknemers
Dimensie 2	5-9 werknemers
Dimensie 3	10-19 werknemers
Dimensie 4	20-49 werknemers
Dimensie 5	50-99 werknemers
Dimensie 6	100-199 werknemers
Dimensie 7	200-499 werknemers
Dimensie 8	500-999 werknemers
Dimensie 9	1000+ werknemers

Ook voor het berekenen van totalen over een populatie die uit verschillende bedrijfssectoren bestaat moet een opdeling in homogene groepen gemaakt worden. Er is dan geen sprake van dimensies maar van sectordimensies, homogene groepen gedefinieerd door een combinatie van dimensie en bedrijfstypologie.

Tabel 7.4.21 Steekproef met gevalideerde gegevens over afvalproductie

dimensie 1		dimensie 2		dimensie 3		dimensie 4		dimensie 5	
bedrijf	productie (kg)	bedrijf	productie	bedrijf	productie	bedrijf	productie	bedrijf	productie
bedrijf1	432	bedrijf3297	2.400	bedrijf 4538	5.400	bedrijf6077	10.700	bedrijf 8042	1.023.500
bedrijf2	8.913	bedrijf3298	44.670	bedrijf 4539	576	bedrijf6078	77.010	bedrijf 8043	149.700
bedrijf3	4.400	bedrijf3299	560.500	bedrijf 4540	1.020	bedrijf6079	56.980	bedrijf 8044	126.365
bedrijf4	200	bedrijf3300	5.579	bedrijf 4541	213	bedrijf6080	427	bedrijf 8045	2.504.422
bedrijf5	31.044	bedrijf3301	2.810	bedrijf 4542	8.500	bedrijf6081	44.180	bedrijf 8046	5.750
bedrijf6	188	bedrijf3302	26.150	bedrijf 4543	3.421.410	bedrijf6082	98.000	bedrijf 8047	289.100
bedrijf7	7.074	bedrijf3303	52.500	bedrijf 4544	17.000	bedrijf6083	3.450	bedrijf 8048	66.350
bedrijf8	3.755.830	bedrijf3304	18.550	bedrijf 4545	8.000	bedrijf6084	108.150	bedrijf 8049	35.220
bedrijf9	1.080	bedrijf3305	2.260	bedrijf 4546	1.900	bedrijf6085	10.916	bedrijf 8050	14.100
bedrijf10	347	bedrijf3306	2.000	bedrijf 4547	31.930	bedrijf6086	73.560	bedrijf 8051	500.000
bedrijf11	1.000	bedrijf3307	17.000	bedrijf 4548	15.175	bedrijf6087	378.490	bedrijf 8052	500
bedrijf12	9.209	bedrijf3308	17.798	bedrijf 4549	20.700	bedrijf6088	162.260	bedrijf 8053	497.976
bedrijf13	54	bedrijf3309	30	bedrijf 4550	3.800	bedrijf6089	2.520	bedrijf 8054	6.796.200
bedrijf14	284	bedrijf3310	13.650	bedrijf 4551	122.560	bedrijf6090	128.990	bedrijf 8055	114.394
bedrijf15	2.200	bedrijf3311	2.567	bedrijf 4552	154.600	bedrijf6091	72.000	bedrijf 8056	734.000
bedrijf16	10.590	bedrijf3312	3.700	bedrijf 4553	56.570	bedrijf6092	66.680	bedrijf 8057	597.840
bedrijf17	1.480	bedrijf3313	1.500	bedrijf 4554	81.500	bedrijf6093	7.670	bedrijf 8058	439.670
bedrijf18	10	bedrijf3314	1.920	bedrijf 4555	65.000	bedrijf6094	510	bedrijf 8059	22.220
bedrijf19	800	bedrijf3315	7.660	bedrijf 4556	14.608	bedrijf6095	5.615.448	bedrijf 8060	187.700
bedrijf20	255.000	bedrijf3316	16.000	bedrijf 4557	92.850	bedrijf6096	45.780	bedrijf 8061	1.679.310
bedrijf21	120	bedrijf3317	20.635.110	bedrijf 4558	1.780.900	bedrijf6097	11.105	bedrijf 8062	165.825
bedrijf22	150	bedrijf3318	50.318	bedrijf 4559	41.450	bedrijf6098	940	bedrijf 8063	14.790

De basisformule die gebruikt wordt is:

$$X = \bar{X} \pm t * \frac{S}{\sqrt{M}}$$

X is de schatter van de gemiddelde afvalproductie per bedrijf voor de populatie

\bar{X} is het gemiddelde berekend uit de gemelde hoeveelheden

t is de parameterwaarde uit de t-toets die gebruikt wordt om na te gaan of het (populatie-)gemiddelde van een normaal verdeelde grootheid afwijkt van een bepaalde waarde. Met behulp van een t-toets kan men het betrouwbaarheidsinterval bepalen. t is afhankelijk van het aantal bedrijven in de steekproef, en wordt in deze configuratie in Excel berekend via de formule: =T.INV(t';M-1), met M het aantal rapporterende bedrijven en t' de waarde 0,01 voor een 99% betrouwbaarheidsinterval, 0,02 voor een 98% b.i. en 0,05 voor een klassiek 95% b.i.

S is de standaardafwijking van de gerapporteerde hoeveelheden. S wordt berekend in Excel via de formule =STDEV(tot1... tot9) tot9 is een naam voor de cellen in het tabblad met de gemelde gegevens die per dimensie de hoeveelheden geproduceerd afval bevat.

M is de het aantal meldende bedrijven. M wordt in Excel berekend via de formule =AANTALARG(comp1). comp1...comp9 is een naam voor de cellen in het tabblad met de gemelde gegevens die per dimensie de namen van de meldende bedrijven bevat. In het Excelbestand wordt de vierkantswortel van M aangeduid als N.

In Excel worden de waarden als volgt berekend:

Figuur 7.4.16 Formules voor het berekenen van een gemiddelde afvalproductie

	A	B	C	D	E	F	G	H	
5	Gemiddelde								
6	dimensie : klasse van bedrijfs grootte	gerapporteerde hoeveelheid (H)	aantal rapporterende bedrijven (M)	gemiddeld gerapporteerde hoeveelheid (X)	standaard afwijking van de gerapporteerde hoeveelheid (S)	t-waarde (t)	vierkantswortel rapporterend aantal bedrijven (N)	betrouwbaarheidsinterval (CI)	RESULTAAT : ge
7	1	=SOM(tot1)	=AANTALARG(comp1)	=GEMIDDELDE(tot1)	=STDEV(tot1)	=T.INV(t;C7-1)	=WORTEL(C7)	=F7*E7/G7	=TEKST.SAM
8	2	=SOM(tot2)	=AANTALARG(comp2)	=GEMIDDELDE(tot2)	=STDEV(tot2)	=T.INV(t;C8-1)	=WORTEL(C8)	=F8*E8/G8	=TEKST.SAM
9	3	=SOM(tot3)	=AANTALARG(comp3)	=GEMIDDELDE(tot3)	=STDEV(tot3)	=T.INV(t;C9-1)	=WORTEL(C9)	=F9*E9/G9	=TEKST.SAM
10	4	=SOM(tot4)	=AANTALARG(comp4)	=GEMIDDELDE(tot4)	=STDEV(tot4)	=T.INV(t;C10-1)	=WORTEL(C10)	=F10*E10/G10	=TEKST.SAM
11	5	=SOM(tot5)	=AANTALARG(comp5)	=GEMIDDELDE(tot5)	=STDEV(tot5)	=T.INV(t;C11-1)	=WORTEL(C11)	=F11*E11/G11	=TEKST.SAM
12	6	=SOM(tot6)	=AANTALARG(comp6)	=GEMIDDELDE(tot6)	=STDEV(tot6)	=T.INV(t;C12-1)	=WORTEL(C12)	=F12*E12/G12	=TEKST.SAM
13	7	=SOM(tot7)	=AANTALARG(comp7)	=GEMIDDELDE(tot7)	=STDEV(tot7)	=T.INV(t;C13-1)	=WORTEL(C13)	=F13*E13/G13	=TEKST.SAM
14	8	=SOM(tot8)	=AANTALARG(comp8)	=GEMIDDELDE(tot8)	=STDEV(tot8)	=T.INV(t;C14-1)	=WORTEL(C14)	=F14*E14/G14	=TEKST.SAM
15	9	=SOM(tot9)	=AANTALARG(comp9)	=GEMIDDELDE(tot9)	=STDEV(tot9)	=T.INV(t;C15-1)	=WORTEL(C15)	=F15*E15/G15	=TEKST.SAM

Figuur 7.4.17 Berekening gemiddelde afvalproductie

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
6	dimensie : klasse van bedrijfs grootte	gerapporteerde hoeveelheid (H)	aantal rapporterende bedrijven (M)	gemiddeld gerapporteerde hoeveelheid (X)	standaard afwijking van de gerapporteerde hoeveelheid (S)	t-waarde (t)	vierkantswortel rapporterend aantal bedrijven (N)	betrouwbaarheidsinterval (CI)	RESULTAAT : gemiddelde afvalproductie (kg)	
7	1	793.277.215	3296	240.679	1.211.595	1.96068415	57,41080038	41.378	240678+/-41378	95% b.i
8	2	289.776.786	1241	233.503	1.214.400	1.96187890	35,22782991	67.631	233502+/-67631	95% b.i
9	3	296.962.729	1539	192.958	733.030	1.96150757	39,23009049	36.652	192958+/-36651	95% b.i
10	4	828.456.182	1965	421.606	1.642.870	1.96117254	44,32832052	72.684	421606+/-72683	95% b.i
11	5	585.355.175	896	653.298	1.936.591	1.96261805	29,93325909	126.975	653298+/-126975	95% b.i
12	6	667.829.952	584	1.143.544	3.136.216	1.96404129	24,16609195	254.888	1143544+/-254888	95% b.i
13	7	879.010.130	436	2.016.078	4.362.257	1.96543235	20,88061302	410.607	2016078+/-410606	95% b.i
14	8	620.403.929	110	5.640.036	16.561.961	1.98196743	10,48808848	3.129.766	5640035+/-3129766	95% b.i
15	9	644.410.653	68	9.476.627	22.621.341	1.99600833	8,246211251	5.475.531	9476627+/-5475531	95% b.i

STAP 2: BEREKENING TOTALE AFVALPRODUCTIE PER BEDRIJFSDIMENSIE

Het basisidee is: neem de totale gemelde hoeveelheid, vermenigvuldig de gemiddelde productie met het aantal bedrijven uit de populatie dat niet in de steekproef zit, en tel beide op.

De basisformule is:

$$Y = (H + \bar{X} * E) \pm E * t * \frac{S}{\sqrt{M}}$$

Y is de schatter voor de totale afvalproductie.

H is de totale gerapporteerde hoeveelheid. In Excel berekend via de formule =SOM(tot1).

\bar{X} is het hierboven berekende gemiddelde.

E is het verschil tussen het aantal rapporterende bedrijven M en het aantal in de totale populatie voorkomende bedrijven, dus het aantal niet rapporterende bedrijven. Het aantal in de populatie

voorkomende bedrijven moet bekomen worden uit een externe gegevensbron. De indicatoren worden opgenomen in het tabblad 'referentiegegevens'. Zie Figuur 7.4.18.

$t * \frac{S}{\sqrt{M}}$ is het hierboven berekende betrouwbaarheidsinterval.

Figuur 7.4.18 Referentiegegevens

	A	B	C	D	E	F
2	dimensie	aantal bestaande bedrijven (N)				
3	1	26.560				
4	2	4.980				
5	3	5.842				
6	4	3.665				
7	5	2.514				
8	6	1.542				
9	7	831				
10	8	218				
11	9	107				
12						
13			t'		t bij N= ∞	
14	t-waarde	95% b.i.	0,05		1,96	
15		98% b.i.	0,02		2,327	
16		99% b.i.	0,01		2,58	
17						
18						
19	te gebruiken t'-waarde	0,05				
20						

Figuur 7.4.19 Formules voor het berekenen van de totale afvalproductie per dimensie

	A	B	C	D	E
20	TOTALE AFV				
21					
22	=A6	verschil bestaande min rapporterende bedrijven (E)	totale afvalproductie (Y)	betrouwbaarheidsinterval	RESULTAAT : totale afvalproductie (to...
23	1	=referentiegegevens!B3-extrapolatie!C7	=B7+(D7*B23)	=F7*E7/G7*B23	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C23/1000);" +/- ";INTEGER(D23
24	2	=referentiegegevens!B4-extrapolatie!C8	=B8+(D8*B24)	=F8*E8/G8*B24	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C24/1000);" +/- ";INTEGER(D24
25	3	=referentiegegevens!B5-extrapolatie!C9	=B9+(D9*B25)	=F9*E9/G9*B25	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C25/1000);" +/- ";INTEGER(D25
26	4	=referentiegegevens!B6-extrapolatie!C10	=B10+(D10*B26)	=F10*E10/G10*B26	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C26/1000);" +/- ";INTEGER(D26
27	5	=referentiegegevens!B7-extrapolatie!C11	=B11+(D11*B27)	=F11*E11/G11*B27	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C27/1000);" +/- ";INTEGER(D27
28	6	=referentiegegevens!B8-extrapolatie!C12	=B12+(D12*B28)	=F12*E12/G12*B28	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C28/1000);" +/- ";INTEGER(D28
29	7	=referentiegegevens!B9-extrapolatie!C13	=B13+(D13*B29)	=F13*E13/G13*B29	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C29/1000);" +/- ";INTEGER(D29
30	8	=referentiegegevens!B10-extrapolatie!C14	=B14+(D14*B30)	=F14*E14/G14*B30	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C30/1000);" +/- ";INTEGER(D30
31	9	=referentiegegevens!B11-extrapolatie!C15	=B15+(D15*B31)	=F15*E15/G15*B31	=TEKST.SAMENVOEGEN(INTEGER(C31/1000);" +/- ";INTEGER(D31

Figuur 7.4.20 Berekening totale afvalproductie per dimensie

	A	B	C	D	E
20	TOTALE AFVALPRODUCTIE				
21					
22		dimensie : klasse van bedrijfs-grootte verschil bestaande min rapporterende bedrijven (E)	totale afvalproductie (Y)	betrouwbaarheidsinterval	RESULTAAT : totale afvalproductie (tot...
23	1	23.264	6.392.428.043	962.622.429	6392428 +/- 962622
24	2	3.739	1.162.843.186	252.873.644	1162843 +/- 252873
25	3	4.303	1.127.262.029	157.711.573	1127262 +/- 157711
26	4	1.700	1.545.186.721	123.562.494	1545186 +/- 123562
27	5	1.618	1.642.391.641	205.446.273	1642391 +/- 205446
28	6	958	1.763.345.524	244.183.141	1763345 +/- 244183
29	7	395	1.675.361.051	162.189.678	1675361 +/- 162189
30	8	108	1.229.527.787	338.014.769	1229527 +/- 338014
31	9	39	1.013.999.116	213.545.709	1013999 +/- 213545

STAP 3: BEREKENEN VAN HET TOTAAL

In de Excel toepassing wordt het totaal berekend in tabblad 'som betrouwbaarheidsinterval'. De som van de geëxtrapoleerde hoeveelheden kan eenvoudig gemaakt worden, maar betrouwbaarheidsintervallen mogen niet rechtlijnig opgeteld worden.

De formules die gebruikt worden zijn:

Voor de berekening van de standaardfout per dimensie (se):

$$se = \sqrt{(N - M)^2 * \frac{S^2}{M} + (N - M) * S^2}$$

Voor de berekening van de standaardfout over de som van de dimensies i

$$ses = \sqrt{\sum_{i=1}^9 se^2}$$

Voor de berekening van het aantal vrijheidsgraden v, nodig om t te bepalen

$$v = \frac{ses^4}{\left(\sum_{i=1}^9 \frac{se^4}{M} + 1\right)} - 2$$

Voor de berekening van het betrouwbaarheidsinterval b.i.

$$b.i. = ses * t$$

De totale geëxtrapoleerde hoeveelheid tenslotte is een eenvoudige som van de geëxtrapoleerde hoeveelheden per dimensie, in Excel met de functie =SOM(C4:C12).

Figuur 7.4.21 Formules voor het berekenen van totaal en betrouwbaarheidsinterval

	B	C	D	E	F	G	H	I	J
3	sectordimensie	totale afvalproductie (Y')	standaard fout (se)	se ²	se ⁴	se ⁴ /M+1	standaardfout som (ses)	vrijheidsgraden	t-waarde
4	sector1_dim1	=extrapolatie!C23	=WORTEL(((referentiegegevens!B3-extrapolatie!C7) ² ((extrapolatie!E7 ²)/extrapolatie!C7))+ (referentiegegevens!B3-extrapolatie!C7)*(extrapolatie!E7 ²))	=D4 ²	=D4 ⁴	=F4/(extrapolatie!C7+1)	=WORTEL(SOM(E4:E12))	=H4 ⁴ /SOM(G4:G12)-2	=T.INV(t;14)
5	sector1_dim2	=extrapolatie!C24	=WORTEL(((referentiegegevens!B4-extrapolatie!C8) ² ((extrapolatie!E8 ²)/extrapolatie!C8))+ (referentiegegevens!B4-extrapolatie!C8)*(extrapolatie!E8 ²))	=D5 ²	=D5 ⁴	=F5/(extrapolatie!C8+1)			
6	sector1_dim3	=extrapolatie!C25	=WORTEL(((referentiegegevens!B5-extrapolatie!C9) ² ((extrapolatie!E9 ²)/extrapolatie!C9))+ (referentiegegevens!B5-extrapolatie!C9)*(extrapolatie!E9 ²))	=D6 ²	=D6 ⁴	=F6/(extrapolatie!C9+1)			
7	sector1_dim4	=extrapolatie!C26	=WORTEL(((referentiegegevens!B6-extrapolatie!C10) ² ((extrapolatie!E10 ²)/extrapolatie!C10))+ (referentiegegevens!B6-extrapolatie!C10)*(extrapolatie!E10 ²))	=D7 ²	=D7 ⁴	=F7/(extrapolatie!C10+1)			
8	sector1_dim5	=extrapolatie!C27	=WORTEL(((referentiegegevens!B7-extrapolatie!C11) ² ((extrapolatie!E11 ²)/extrapolatie!C11))+ (referentiegegevens!B7-extrapolatie!C11)*(extrapolatie!E11 ²))	=D8 ²	=D8 ⁴	=F8/(extrapolatie!C11+1)			
9	sector1_dim6	=extrapolatie!C28	=WORTEL(((referentiegegevens!B8-extrapolatie!C12) ² ((extrapolatie!E12 ²)/extrapolatie!C12))+ (referentiegegevens!B8-extrapolatie!C12)*(extrapolatie!E12 ²))	=D9 ²	=D9 ⁴	=F9/(extrapolatie!C12+1)			
10	sector1_dim7	=extrapolatie!C29	=WORTEL(((referentiegegevens!B9-extrapolatie!C13) ² ((extrapolatie!E13 ²)/extrapolatie!C13))+ (referentiegegevens!B9-extrapolatie!C13)*(extrapolatie!E13 ²))	=D10 ²	=D10 ⁴	=F10/(extrapolatie!C13+1)			
11	sector1_dim8	=extrapolatie!C30	=WORTEL(((referentiegegevens!B10-extrapolatie!C14) ² ((extrapolatie!E14 ²)/extrapolatie!C14))+ (referentiegegevens!B10-extrapolatie!C14)*(extrapolatie!E14 ²))	=D11 ²	=D11 ⁴	=F11/(extrapolatie!C14+1)			
12	sector1_dim9	=extrapolatie!C31	=WORTEL(((referentiegegevens!B11-extrapolatie!C15) ² ((extrapolatie!E15 ²)/extrapolatie!C15))+ (referentiegegevens!B11-extrapolatie!C15)*(extrapolatie!E15 ²))	=D12 ²	=D12 ⁴	=F12/(extrapolatie!C15+1)			
13	sector2_dim1	/.../	/.../						
14	sector2_dim2	/.../	/.../						
15	sector2_dim3	/.../	/.../						
16	sector2_dim4	/.../	/.../						
17	sector2_dim5	/.../	/.../						
18	sector2_dim6	/.../	/.../						
19	sector2_dim7	/.../	/.../						
20	sector2_dim8	/.../	/.../						
21	sector2_dim9	/.../	/.../						
22									
29	totale afvalproductie	=SOM(C4:C12)							
30	interval	=J4*H4							
31	benedengrens b.i.	=C29-C30							
32	bovengrens b.i	=C29+C30							
33									
34	resultaat (ton)	=TEKST.SAMENVOEGE(=ALS(t=0,01;"99% b.i.";ALS(t=0,02;"98% b.i."; "95% b.i."))							
35									

Figuur 7.4.22 Berekening van totaal en betrouwbaarheidsinterval

	B	C	D	E	F	G	H	I	J
3	sectordimensie	totale afvalproductie (Y')	standaard fout (se)	se ²	se ⁴	se ⁴ /M+1	standaardfout som (ses)	vrijheidsgraden	t-waarde
4	sector1_dim1	6.392.428.043	524.590.206	3,E+17	8,E+34	2,E+31	678.971.820	3.006	1,960753424
5	sector1_dim2	1.162.843.186	148.753.883	2,E+16	5,E+32	4,E+29			
6	sector1_dim3	1.127.262.029	93.684.702	9,E+15	8,E+31	5,E+28			
7	sector1_dim4	1.545.186.721	92.508.873	9,E+15	7,E+31	4,E+28			
8	sector1_dim5	1.642.391.641	130.483.578	2,E+16	3,E+32	3,E+29			
9	sector1_dim6	1.763.345.524	157.733.702	2,E+16	6,E+32	1,E+30			
10	sector1_dim7	1.675.361.051	119.692.538	1,E+16	2,E+32	5,E+29			
11	sector1_dim8	1.229.527.787	242.301.182	6,E+16	3,E+33	3,E+31			
12	sector1_dim9	1.013.999.116	177.209.943	3,E+16	1,E+33	1,E+31			
13	sector2_dim1	/.../	/.../						
14	sector2_dim2	/.../	/.../						
15	sector2_dim3	/.../	/.../						
16	sector2_dim4	/.../	/.../						
17	sector2_dim5	/.../	/.../						
18	sector2_dim6	/.../	/.../						
19	sector2_dim7	/.../	/.../						
20	sector2_dim8	/.../	/.../						
21	sector2_dim9	/.../	/.../						
22									
29	totale afvalproductie	17.552.345.097							
30	interval	1.331.296.320							
31	benedengrens b.i.	16.221.048.777							
32	bovengrens b.i	18.883.641.417							
33									
34	resultaat (ton)	17552345 +/- 1331296	95% b.i						
35									

8 ALGEMENE CONCLUSIES

Op basis van een grondige analyse van de bestaande gegevensstromen, de lacunes en de overlappings die deze stromen vertonen, de behoefte van het BIM aan gegevens voor internationale en Europese rapporteerplichten, voor eigen beleidsindicatoren en voor handhaving, en de problemen en successen in a deer landen en regio's, werden 35 beleidsaanbevelingen opgesteld in hoofdstuk 5. Deze werden verder gespecificeerd in hun wettelijke en administratieve aspecten in hoofdstukken 6 en 7.

De belangrijkste aanbevelingen zijn:

- Het opzetten van een gegevensbevraging waarbij onderscheid kan gemaakt worden tussen huishoudelijke afvalstoffen en ermee vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen. Het stroomlijnen van de bevraging van inzamelaars van huishoudelijke en gelijkgestelde afvalstoffen.
- Het uniformer en transparanter maken van de registers en de rapportering door de beheersorganismen in het kader van een terugnameplicht.
- De rapportering door producenten kan best gerealiseerd worden in samenwerking met een externe partner, zoals het NIS, het IMJV of een derde partner. De producenten wordt opgelegd aan deze bevraging deel te nemen indien ze ervoor worden aangesproken. Het wordt een steekproefname en een extrapolatie naar de totale populatie.
- Alle verwerkers worden echter systematisch ook bevroegd over hun productie van (voornamelijk secundaire) afvalstoffen, en daarnaast kan het BIM ook op afroep specifieke doelgroepen of sectoren aanspreken.
- Producenten, inzamelaars, handelaars, makelaars, verwerkers, vervoerder en beheersorganismen houden een register bij van afvalstoffen, met het oog op handhaving.
- De begrippen afvalbeheerder en ophaler worden vervangen door de concepten uit de Kaderrichtlijn Afval.
- Een gegevensbevraging wordt opgezet voor inzamelaars, handelaars en makelaars van afvalstoffen. Ze rapporteren jaarlijks aan het BIM over gevaarlijke afvalstoffen en prioritaire afvalstoffen. Dit zijn door het BIM te bepalen bijzondere categorieën, waaronder onder meer AEEA.
- De afvalverwerkers rapporteren jaarlijks aan het BIM over alle verwerkte afvalstoffen.

Maatregelen moeten genomen worden op vlak van het uitklaren van de archiveringsplicht, het uitbouwen van een ambtenarenteam van experts op vlak van afvalgegevens om de gegevensvergaring op te volgen, het ontwikkelen van de nodige ondersteunende databanken en applicaties en het verwerven van de nodige statistische expertise.

De aanpassingen aan de regelgeving kunnen kaderen in meer algemene aanpassingen met het oog op de implementatie van de nieuwe Kaderrichtlijn Afvalstoffen.

LITERATUURLIJST

- AOO (2004), Bedrijfsafval uit de KWD-sector, Meting 2003, Onderzoek uitgevoerd door Motivaction International B.V.
- BIM (2008), Balans van het plan betreffende het voorkomen en het beheer van afvalstoffen 2003-2007
- BIM (2008), Onderzoek en vergelijkende analyse van de modaliteiten die voor de inzameling van gevaarlijk afval afkomstig van kleine producenten gelden – ARCADIS in opdracht van het BIM
- BIM (2008), Ontwerp plan voor de preventie en het beheer van afvalstoffen
- CBS (2004), Statistiek gemeentelijk afval; opzet van het onderzoek
- CBS (2007), Statistiek Bedrijfsafvalstoffen; opzet van het onderzoek
- CBS (2008), Quality Report on Waste Statistics - Reference year 2006, Regulation 2150/2002/EC on waste statistics
- COPPENS, H. (1990), Archiefterminologie. Archieftermen voor gebruik in het Rijksarchief (Miscellanea archivistica Manuale, 5), Algemeen Rijksarchief
- De Decker, K., De zwendel met afvalstatistieken, Knack augustus 2006
- DGRNE – OWD (1998), Plan Wallon des Déchets – Horizon 2010
- DGRNE – OWD (2006) Analyse des plans stratégiques des intercommunales et de la gestion des déchets ménagers et assimilés et des DIB en région wallonne – Outil de suivi; par groupement IBH – Cadet International
- DGRNE - OWD (2007), Prévention et collectes sélectives des déchets ménagers en région wallonne – rapport d'évaluation et d'activités 2006
- Europese Commissie (2008), Eurostat, Introduction to the Waste Statistics Regulation – background, methodology and first results, Meeting of the Working Group "Statistics of the Environment Sub-Group Waste", Joint Eurostat/EFTA group
- FEBEM (2008), Vertrouwelijkheid van gegevens, standpunt van FEBEM
- Federal Statistical Office of Germany (1998), Integrating basic statistical data into environmental economic accounting – the example of waste
- Kestemont et al., Statistics Belgium Working Paper n° 10 - Final report, Pilot study on statistics on waste in agriculture, fishing and forestry
- Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2004), Plan voor de preventie en het beheer van afvalstoffen 2003-2007
- Net Brussel (2007), Jaarverslag 2006
- NIS (2006), Quality report on Waste statistics - Regulation 2150/2002/EC on waste statistics
- NIS (2008), Quality Report on Waste Statistics - Reference year 2006, Regulation 2150/2002/EC on waste statistics

OVAM (2005), Indicatoren voor afvalpreventie. Ontwikkeling van een methodologie voor en testen van OESO-indicatoren

OVAM (2007), Marktstudie eindverwerking huishoudelijk restafval en vergelijkbaar bedrijfsafval in Vlaanderen en haar omringende regio's : deelrapport Brussels Hoofdstedelijk Gewest

OVAM (2008), Bedrijfsafvalstoffen, cijfers en trends voor productie, verwerking, invoer en uitvoer

OVAM (2008), Steekproef afvalstofproductie voor het productiejaar 2008, Probabilitas in opdracht van OVAM

OVAM (2008), Tarieven en capaciteiten voor sorteren en verbranden - Actualisatie tot 2006, evolutie en prognose

OVAM, Quality aspects in waste statistics

RDC – Environnement (2005), Etude de la composition des ordures ménagères en région wallonne en 2003-2004

Senternovem (2005), Nederlands afval in cijfers, gegevens 2000-2004

Senternovem (2006), Bedrijfsafval uit de KWD-sector: meting 2005, Onderzoek uitgevoerd door Motivaction International B.V.

Senternovem (2006), Nederlands afval in cijfers, gegevens 2000-2005

Statistische Ämter des Bundes und der Länder (2008), Regionalstatistischer Datenkatalog des Bundes und der Länder

Statistisches Bundesamt (2008), Abfallstatistik - Verordnung 2150/2002/ EG zur Abfallstatistik 2006

Van den Eynde, S. (2001) Digitale archivering: een juridische stand van zaken vanuit Belgisch perspectief. Deel 1 (binnen het project DAVID)

WEBSITES

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

www.ibgebim.be

<http://www.netbrussel.be/>

Vlaanderen

<http://imjv.milieuinfo.be/>

<http://www.ovam.be/jahia/Jahia/pid/5>

Wallonië en NIS

<http://environnement.wallonie.be/eew/tablematiere.aspx>

<http://environnement.wallonie.be/>

<http://bilan.environnement.wallonie.be>

www.icedd.be

www.statbel.fgov.be/waste/

Nederland

www.cbs.nl

www.uitvoeringafvalbeheer.nl

www.lma.nl

Duitsland

www.destatis.de

Europa

<http://rod.eionet.europa.eu>

<http://circa.europa.eu>

Beheersorganismen en samenwerkingsovereenkomst

www.ivcie.be

www.valorfrit.be

www.valorlub.be

www.recytyre.be

Archivering

<http://arch.arch.be>

www.edavid.be/edavid.php

www.vvbad.be

BIJLAGEN

Bijlage 1 Register binnenkomende en buitengaande afvalstoffen

FICHEMODEL TE GEBRUIKEN DOOR DE AFVALBEHEERDERS VOOR HUN AANGIFTE VAN
HET AFVALREGISTER

I. IDENTIFICATIE

Onderneming

Benaming

Zone

Adres N° Bus

Postcode Gemeente

Tel/.....

Fax/.....

E-mail@.....

Juridische vorm

Oprichtingsdatum

Ondernemingsnummer.....

N° RSZ

N° HR

Contact

Naam

Voornaam

Titel

Functie

Taal

Tel/.....

Fax/.....

E-mail@.....

Indien de onderneming één of meerdere exploitatiezetels heeft, moet een register per exploitatiezetel gehouden worden. De zetels worden geïdentificeerd met behulp van volgende tabellen :

Zetel 1			
Naam			
Zone			
Adres		N°	Bus
Postcode	Gemeente		

Contact in zetel 1			
Naam			
Voornaam			
Titel			
Functie			
Taal			
Tel			
Fax			
E-mail			

Zetel 2			
Naam			
Zone			
Adres		N°	Bus
Postcode	Gemeente		

Contact in zetel 2			
Naam			
Voornaam			
Titel			
Functie			
Taal			
Tel			
Fax			
E-mail			

Zetel 3			
Naam			
Zone			
Adres		N°	Bus
Postcode	Gemeente		

Contact in zetel 3			
Naam			
Voornaam			
Titel			
Functie			
Taal			
Tel			
Fax			
E-mail			

Zetel 4			
Naam			
Zone			
Adres		N°	Bus
Postcode	Gemeente		

Contact in zetel 4			
Naam			
Voornaam			
Titel			
Functie			
Taal			
Tel			
Fax			
E-mail			

Gelieve dit model te kopiëren indien er meer dan 4 zetels zijn

II. AANGIFTES MET BETREKKING TOT TRIMESTER ... VAN HET JAAR ... (van ... /... /... tot ... /... /...)

II.a. AANGIFTE BIJ HET BINNENKOMEN

II.a.1. U bent gevestigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG)

Afvalcode
Beschrijving afvalstof
Hoeveelheid afkomstig uit :	
BHG kg
België buiten BHG kg
buiten België kg
TOTAAL kg
Verwerkingscode door degene die de aangifte doet

II.a.2. U bent gevestigd buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG)

Afvalcode
Beschrijving afvalstof
Hoeveelheid afkomstig uit :	
BHG kg
Verwerkingscode door degene die de aangifte doet

II.b. AANGIFTE BIJ HET BUITENGAAN

Afvalcode
Beschrijving afvalstof
Naam bestemming
Ondernemingsnummer bestemming
Totale hoeveelheid in gewicht kg
Verwerkingscode door de bestemming

Bijlage 2 Aangifteformulier gevaarlijke afvalstoffen

**MAANDELIJKSE MELDING VAN DE OPGEHAALDE GEVAARLIJKE AFVALSTOFFEN
AFKOMSTIG VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST AAN DE AFDELING
INSPECTIE & LOGISTIEK**

1 IDENTIFICATIE

Onderneming

Benaming.....
Zone.....
Adres.....N°..... Bus.....
Post code..... Gemeente.....
Tel...../
Fax...../
E-mail.....@.....
Juridische vorm.....
Oprichtingsdatum.....
N° BTW.....
N° RSZ.....
N° HR.....

Contact

Naam.....
Voornaam.....
Titel.....
Functie.....
Taal.....
Tel...../
Fax...../
E-mail.....@.....

II. MELDING **BEDRIJF:**

Maand : Jaar :

Datum ophaling	Afvalcode*	Beschrijving afvalstof	Hoeveelheid			Producent			Bestemming Naam + Adres***	Code verwerking****
			in kg	in m ³	D**	Naam	Straat + Nr	PC		

* Zie EAC

** Hoeveelheid uitgedrukt in kg of in m³*densiteit

*** Indien beroep gedaan wordt op een vervoerder of een andere ophaler moet dit bijkomend vermeld worden per ophaling

**** Zie bijlage II

D=dichtheid

PC=postcode

Bijlage 3 Overzichtstabel asbest

LEEFMILIEU BRUSSEL
BIM - BRUSSELS INSTITUUT VOOR MILIEUBEHEER

FORMULIER

OVERZICHTSTABEL VAN DE GEPRODUCEERDE AFVALSTOFFEN

Datum productie	Code en benaming (1)	Type (2)	Aard (3)	Afgevoerde hoeveelheid	Ophaling: datum	Naam ophaler en vervoerder (4)	Nr. ontvangstbewijs (5)	Afvoercircuit (6)	Verwerking: methode en code (7)

- (1) Code en benaming van het afval: volgens het besluit van 25 april 2002 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van de lijst van afvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
- (2) Type van afval:
 - materiaal dat al dan niet broos asbest bevat
 - met asbest besmet materiaal
 - niet-besmet materiaal
- (3) Aard van het afval:

sputiasbest, hout, schroot, warmte-isolerend materiaal, panelen, plastic, enz. Vermeld zo nodig de referentie uit het werkplan (nr. van de werkpost) en/of uit de vergunning om de aard en de oorsprong van het afval te preciseren
- (4) Naam van de erkende ophaler en van de vervoerder: geef hun naam en adres
- (5) Ontvangstbewijs van overname afval van de erkende ophaler: CMR-nummer (vrachtbrief), ophaalbon, ...
- (6) Preciseer de uiteindelijke bestemming en de eventuele tussentijdse bestemming(en) (inzamelcentrum, voorbehandelingscentrum, ...): vermeld deze adressen
- (7) Code van de verwerking: volgens het besluit van 30 januari 1997 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de afvalregisters

Bijlage 4 Afdankte voertuigen

Tabel 1: Materialen afkomstig van de reiniging (verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen) en de demontage van autowrakken die in de lidstaat ontstaan en in de lidstaat zelf worden verwerkt (in ton per jaar)

Van reiniging en demontage afkomstige materialen (**)	Hergebruik (A)	Recycling (B1)	Terugwinning van energie (C1)	Totaal terugwinning (D1 = B1 + C1)	Verwijdering E1
Batterijen/accu's					
Vloeistoffen (brandstof uitgezonderd)					
Oliefilters					
Andere van reiniging afkomstige materialen (brandstof uitgezonderd)					
Katalysatoren					
Metalen componenten					
Banden					
Grote kunststof onderdelen					
Glas					
Andere van demontage afkomstige materialen					
Totaal					

Tabel 2: Materialen afkomstig van de shredding van autowrakken die in de lidstaat ontstaan en in de lidstaat zelf worden verwerkt (in ton per jaar)

Van shredding afkomstige materialen (**)	Recycling (B2)	Terugwinning van energie (C2)	Totaal terugwinning (D2 = B2 + C2)	Verwijdering E2
IJzerschroot (staal)				
Non-ferromaterialen (aluminium, koper, zink, lood, enz.)				

Lichte shredderfractie (SLF)				
Overige				
Totaal				

Tabel 3: Bewaking met betrekking tot (delen van) autowrakken die in de lidstaat ontstaan en voor verdere verwerking worden uitgevoerd (in ton per jaar)

Totaalgewicht aan autowrakken dat per land wordt uitgevoerd (**)	Totaal recycling van uitgevoerde (delen van) autowrakken (F1)	Totaal terugwinning van uitgevoerde (delen van) autowrakken (F2)	Totaal verwijdering van uitgevoerde (delen van) autowrakken (F3)

Tabel 4: Totaal hergebruik, terugwinning en recycling van autowrakken die in de lidstaat ontstaan en in of buiten de lidstaat worden verwerkt (in ton per jaar)

Hergebruik (A)	Totaal recycling (B1 + B2 + F1)	Totaal terugwinning (D1 + D2 + F2)	Totaal hergebruik en recycling (X1 = A + B1 + B2 + F1)	Totaal hergebruik en terugwinning (X2 = A + D1 + D2 + F2)
W (totaal aantal autowrakken) = ...			%	
W1 (totaalgewicht voertuigen) = ...			X1/W1	X2/W1

Noten:

1) Het invullen van de grijze delen van tabel 1 is facultatief.

2) Lidstaten die een aanname betreffende het metaalgehalte hanteren, zijn ertoe gehouden deze te gebruiken in de delen van tabel 2 die betrekking hebben op metalen.

3)(**): Waar mogelijk dienen de LoW-codes te worden gebruikt. (De LoW-codes zijn de codes van de „Lijst van afvalstoffen” van de bijlage van Beschikking 2000/532/EG van de Commissie van 3 mei 2000 tot vervanging van Beschikking 94/3/EG houdende vaststelling van een lijst van afvalstoffen overeenkomstig artikel 1, onder a), van Richtlijn 75/442/EEG van de Raad betreffende afvalstoffen en Beschikking 94/904/EG van de Raad tot vaststelling van een lijst van gevaarlijke afvalstoffen overeenkomstig artikel 1, lid 4, van Richtlijn 91/689/EEG van de Raad betreffende gevaarlijke afvalstoffen (1)).

4) Lidstaten die geen aanname betreffende het metaalgehalte hanteren, berekenen het hergebruik (A) op basis van de volgende aftreksom: gewicht van een voertuig (Wi) min het gewicht van het van gevaarlijke afvalstoffen ontdane en gedemonteerde autowrak (carrosserie) (Wb) min het gewicht van de van gevaarlijke afvalstoffen ontdane en gedemonteerde materialen die voor terugwinning, recycling of definitieve verwijdering werden afgevoerd. Lidstaten die een aanname betreffende het metaalgehalte

hanteren, bepalen A (exclusief de metalen componenten) op basis van verklaringen van de erkende verwerkers.

Wat de gerealiseerde recycling/terugwinning/verwijdering betreft, wordt het desbetreffende gewicht bepaald op basis van verklaringen van het ontvangende recycling/terugwinnings- of inzamelingsbedrijf, wegingsbescheiden, andere boekhoudkundige documenten of verwijderingsbescheiden.

Het gewicht van een voertuig (W_i) wordt berekend aan de hand van i) het gewicht van het voertuig dat in gebruik is, zoals vermeld op het kentekenbewijs (2), of ii) het gewicht van het voertuig in bedrijfsklare toestand, zoals vermeld in het certificaat van overeenstemming dat is opgenomen in bijlage IX van Richtlijn 70/156/EEG van de Raad (3), als gewijzigd, of iii) ingeval deze gegevens niet beschikbaar zijn, het gewicht zoals bepaald in de specificaties van de fabrikant. In elk geval worden bij de bepaling van het gewicht van het voertuig het gewicht van de bestuurder, dat wordt vastgesteld op 75 kg, en het gewicht van de brandstof, dat wordt vastgesteld op 40 kg, niet meegerekend.

Het gewicht van het van gevaarlijke afvalstoffen ontdane en gedemonteerde autowrak (carrosserie) (W_b) wordt bepaald op basis van informatie die door de ontvangende verwerker wordt verstrekt.

Het totale gewicht van de voertuigen (W_1) wordt berekend als de som van de gewichten van de afzonderlijke voertuigen (W_i).

Het totale aantal autowrakken (W) wordt berekend op basis van het aantal autowrakken dat in de lidstaat ontstaat, waarbij een autowrak geacht wordt te ontstaan op het tijdstip waarop een erkende nationale verwerker een certificaat van vernietiging afgeeft.

De autowrakkenuitstroom van shredders wordt berekend op basis van shredder-meetcampagnes in combinatie met de instroom van autowrakken in de shredders. De instroom van autowrakken in een shredder wordt berekend op basis van wegingsbescheiden, ontvangstbewijzen of andere boekhoudkundige documenten. De lidstaten brengen bij de Commissie verslag uit over het aantal shredder-meetcampagnes dat op hun grondgebied heeft plaatsgevonden. Het werkelijke recycling/terugwinningspercentage van de berekende uitstroom (exclusief metalen) moet worden verantwoord aan de hand van verklaringen van het ontvangende recycling/terugwinnings- of inzamelingsbedrijf, wegings-bescheiden, andere boekhoudkundige documenten of verwijderingsbescheiden.

Bijlage 5 Verpakkingsafval

TABEL 1: Hoeveelheden in de lidstaat geproduceerd en in of buiten de lidstaat teruggewonnen of met terugwinning van energie in afvalverbrandingsinstallaties verbrand verpakkingsafval

Materiaal	Geproduceerd verpakkingsafval	Teruggewonnen of met terugwinning van energie in afvalverbrandingsinstallaties verbrand (in ton)						
		Recycling van materialen	Andere vormen van recycling	Totaal recycling	Terugwinning van energie	Andere vormen van terugwinning	Verbranding met terugwinning van energie in afvalverbrandingsinstallaties	Totaal teruggewonnen en met terugwinning van energie
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
Glas								
Kunststoffen								
Papier/karton								
Metalen	aluminium							
	staal							
	totaal							
Hout								
Overige								
Totaal								

Opmerkingen:

Witte vakken: Het invullen van gegevens is verplicht. Schattingen zijn toegestaan mits zij zijn gebaseerd op empirische gegevens en worden toegelicht in de beschrijving van de methoden.

Licht gearceerde vakken: Het invullen van gegevens is verplicht, maar ruwe schattingen zijn toegestaan. Deze schattingen moeten worden toegelicht in de beschrijving van de methoden.

Donker gearceerde vakken: Het verstrekken van gegevens is facultatief.

Voor de toepassing van deze beschikking omvat de categorie „recycling van materialen” voor plastic al het materiaal dat weer tot plastic is gerecycleerd.

Kolom (c) omvat alle vormen van recycling met inbegrip van organische recycling, maar met uitzondering van recycling van materialen.

Kolom (d) moet de som zijn van de kolommen (b) en (c).

Kolom (f) omvat alle vormen van terugwinning met uitzondering van recycling en terugwinning van energie.

Kolom (h) moet de som zijn van de kolommen (d), (e), (f) en (g).

Kolom (h)/kolom (a): Percentage terugwinning of verbranding in afvalverbrandingsinstallaties met terugwinning van energie, voor de toepassing van artikel 6, lid 1, van Richtlijn 94/62/EG.

Kolom (d)/kolom (a): Recyclingspercentage voor de toepassing van artikel 6, lid 1, van Richtlijn 94/62/EG.

De gegevens voor hout mogen niet in aanmerking worden genomen bij de beoordeling van de doelstelling van minimaal 15 gewichtsprocent voor elk verpakkingsmateriaal zoals bedoeld in artikel 6, lid 1, onder c), van Richtlijn 94/62/EG, zoals gewijzigd bij Richtlijn 2004/12/EG.

TABEL 2: Hoeveelheden voor terugwinning of verbranding met terugwinning van energie in afvalverbrandingsinstallaties naar andere lidstaten verzonden of uit de Gemeenschap uitgevoerd verpakkingsmateriaal (in ton)

Materiaal	Naar andere lidstaten verzonden of uit de Gemeenschap uitgevoerd verpakkingsafval voor (in ton)				
	Recycling van materialen	Andere vormen van recycling	Terugwinning van energie	Andere vormen van terugwinning	Verbranding met terugwinning van energie in afvalverbrandingsinstallaties
Glas					
Kunststoffen					
Papier/karton					
Metalen	aluminium				
	staal				
	totaal				
Hout					
Overige					
Totaal					

Opmerkingen:

De gegevens in deze tabel hebben uitsluitend betrekking op de hoeveelheden die op grond van Richtlijn 94/62/EG verplicht moeten worden gemeten. Deze gegevens maken deel uit van de reeds in tabel 1 verstrekte gegevens. Deze tabel dient uitsluitend ter kennisgeving.

Licht gearceerde vakken: Het verstrekken van gegevens is verplicht, maar ruwe schattingen zijn toegestaan. Deze schattingen moeten worden toegelicht in de beschrijving van de methoden.

Donker gearceerde vakken: Het verstrekken van gegevens is facultatief.

Voor de toepassing van deze beschikking omvat de categorie „recycling van materialen” voor plastic al het materiaal dat weer tot plastic is gerecycleerd.

TABEL 3: Hoeveelheden in andere lidstaten geproduceerd of van buiten de Gemeenschap ingevoerd en naar een lidstaat voor terugwinning of verbranding in afvalverbrandingsinstallaties met terugwinning van energie verzonden verpakkingsafval (in ton)

Materiaal	In een andere lidstaat geproduceerd of van buiten de Gemeenschap ingevoerd verpakkingsafval dat naar een lidstaat is verzonden voor				
	Recycling van materiaal	Andere vormen van recycling	Terugwinning van energie	Andere vormen van terugwinning	Verbranding in afvalverbrandingsinstallaties met terugwinning van energie
Glas					
Kunststoffen					
Papier/karton					
Metalen	aluminium				
	staal				
	totaal				
Hout					
Overige					
Totaal					

Opmerkingen:

De gegevens in deze tabel dienen uitsluitend ter kennisgeving. De betrokken hoeveelheden zijn niet opgenomen in tabel 1 en mogen evenmin worden meegerekend voor het beoordelen van de naleving van de doelstellingen door de betrokken lidstaat.

Donker gearceerde vakken: Het verstrekken van gegevens is facultatief.

3. Voor de toepassing van deze beschikking omvat de categorie „recycling van materialen” voor plastic al het materiaal dat weer tot plastic is gerecycleerd.

Bijlage 6 Elektrische en elektronische apparaten

Tabel 1: Ingezamelde en uitgevoerde afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) (artikelen 5 en 12 van Richtlijn 2002/96/EG)

Kolomnummer	1	2	3	4	5	6	7
Productcategorie	Op de markt gebracht	Afkomstig van particuliere huishoudens	Niet afkomstig van particuliere huishoudens	Totaal ingezamelde AEEA	Verwerkt in de lidstaat zelf	Verwerkt in een andere lidstaat	Verwerkt buiten de EG
	Totaalgewicht ⁽¹⁾ (in ton)	Totaalgewicht (in ton)	Totaalgewicht (in ton)	Totaalgewicht (in ton)	Totaalgewicht (in ton)	Totaalgewicht (in ton)	Totaalgewicht (in ton)
1. Grote huishoudelijke apparaten							
2. Kleine huishoudelijke apparaten							
3. IT- en telecommunicatie-apparatuur							
4. Consumentenapparatuur							
5. Verlichtingsapparatuur							
5a. Gasontladingsslampen							
6. Elektrisch en elektronisch gereedschap							
7. Speelgoed, apparatuur voor sport en ontspanning							
8. Medische hulpmiddelen							

9. Meet- en controle-instrumenten							
10. Automaten							

(¹) Als een opgave van het totaalgewicht niet mogelijk is, vermeld dan de aantallen

Tabel 2: Streefcijfers inzake nuttige toepassing, recycling en hergebruik (artikel 7, lid 2, van Richtlijn 2002/96/EG)

Kolomnummer	1	2	3	4	5
Productcategorie	Nuttige toepassing	Percentage nuttige toepassing	Hergebruik en recycling	Percentage hergebruik en recycling	Als compleet toestel hergebruikte AEEA
	Totaalgewicht (in ton) (1)	%	Totaalgewicht (in ton)	%	Totaalgewicht (in ton)
1. Grote huishoudelijke apparaten					
2. Kleine huishoudelijke apparaten					
3. IT- en telecommunicatieapparatuur					
4. Consumentenapparatuur					
5. Verlichtingsapparatuur					
5a. Gasontladinglampen					
6. Elektrisch en elektronisch gereedschap					
7. Speelgoed, apparatuur voor sport en ontspanning					
8. Medische hulpmiddelen					
9. Meet- en controle-instrumenten					
10. Automaten					

NB: De grijze vakken zijn bestemd voor gegevens die op vrijwillige basis moeten worden verstrekt.

(1) Als een opgave van het totaalgewicht niet mogelijk is, vermeld dan de aantallen.

Bijlage 7 Batterijen

Toezicht op de naleving van de inzamelingsdoelstellingen van artikel 10

Jaar	Gegevensverzameling		Berekening	Verslagleggings- vereisten
X (*)+1	Verkoop in jaar 1 (S1)			
X+2	Verkoop in jaar 2 (S2)	—	—	
X+3	Verkoop in jaar 3 (S3)	Inzameling in jaar 3 (C3)	Inzamelingspercentage (CR3) = $\frac{3 \cdot C3}{S1+S2+S3}$	
X+4	Verkoop in jaar 4 (S4)	Inzameling in jaar 4 (C4)	Inzamelingspercentage (CR4) = $\frac{3 \cdot C4}{S2+S3+S4}$ (Percentage vastgesteld op 25 %)	
X+5	Verkoop in jaar 5 (S5)	Inzameling in jaar 5 (C5)	Inzamelingspercentage (CR5) = $\frac{3 \cdot C5}{S3+S4+S5}$	CR4
X+6	Verkoop in jaar 6 (S6)	Inzameling in jaar 6 (C6)	Inzamelingspercentage (CR6) = $\frac{3 \cdot C6}{S4+S5+S6}$	CR5
X+7	Verkoop in jaar 7 (S7)	Inzameling in jaar 7 (C7)	Inzamelingspercentage (CR7) = $\frac{3 \cdot C7}{S5+S6+S7}$	CR6
X+8	Verkoop in jaar 8 (S8)	Inzameling in jaar 8 (C8)	Inzamelingspercentage (CR8) = $\frac{3 \cdot C8}{S6+S7+S8}$ (Percentage vastgesteld op 45 %)	CR7
X+9	Verkoop in jaar 9 (S9)	Inzameling in jaar 9 (C9)	Inzamelingspercentage (CR9) = $\frac{3 \cdot C9}{S7+S8+S9}$	CR8
X+10	Verkoop in jaar 10 (S10)	Inzameling in jaar 10 (C10)	Inzamelingspercentage (CR10) = $\frac{3 \cdot C10}{S8+S9+S10}$	CR9
X+11	Enz.	Enz.	Enz.	CR10

Enz.				
------	--	--	--	--

(*) Jaar X is het jaar waarin de in artikel 26 bedoelde datum valt.

Recyclingdoelstellingen

DEEL B: RECYCLING

3. In recyclingprocessen worden de volgende minimale recyclingsrendementen bereikt:

- a) recycling van 65 % van het gemiddelde gewicht van lood-zuurbatterijen en -accu's, met zo groot mogelijke recycling van het loodgehalte als technisch haalbaar met vermindering van buitensporige kosten;
- b) recycling van 75 % van het gemiddelde gewicht van nikkel-cadmiumbatterijen en -accu's, met zo groot mogelijke recycling van het cadmiumgehalte als technisch haalbaar met vermindering van buitensporige kosten; en
- c) recycling van 50 % van het gemiddelde gewicht van andere afgedankte batterijen en accu's.

Bijlage 8 Indeling van huishoudelijk afval en KGA in Vlaanderen

SELECTIEVE FRACTIES

- wit glas
- gekleurd glas
- glas gemengd
- glas totaal
- papier
- karton
- papier en karton gemengd
- papier en karton totaal
- metalen gemengd
- kroonkurken
- metalen verpakkingen
- metalen totaal
- kunststoffen gemengd
- kunststofverpakkingen
- piepschuim
- kunststoffen totaal
- GFT
- snoeihout (inclusief boomstronken)
- tuinafval gemengd
- groenafval
- drankkartons
- textiel
- bouw- en sloopafval
- houtafval
- autobanden
- vlakglas
- AEEA
- Kringloopafval
- dierlijk afval
- luiers
- geneesmiddelen
- kurk
- KGA

ALGEMENE CATEGORIEËN

- selectief totaal
- grofvuil
- huisvuil (=restafval, gemengd huishoudelijk afval)
- gemeentevuil

KGA

Codes conform artikel 5.5.2.1 van VLAREA

1. resten van verven, inkten, lijmen, harsen :
 - 1a verf, lak, vernis;
 - 1b houtbeschermingsmiddelen, carbolineum, black varnish, creoline;
 - 1c lijm, hars, siliconen;
 - 1d filmafval;
 - 1e kleurstoffen, toner, inkten, drukinkten, stempelkussens;
- 2 olie en vet
 - 2a plantaardige en dierlijke oliën en vetten;
 - 2b meubelolie, boenwas;
 - 2c minerale olie;
 - 2d brandstoffen;
- 3 solventen :
 - 3a ontvetters, droogkuisproducten, vlekkenwater, decapeermiddelen en beitsmiddelen;
 - 3b gechlloreerde koolwaterstoffen : trichloorethyleen, tetrachloorethyleen, chloroform;
 - 3c ontvlambare oplosmiddelen : petroleumether, ether, wasbenzine, brandspiritus, benzine, aceton, methanol, ethanol, hexaan, toluen, xyleen;
 - 3d verdunners : white spirit, lijnolie, terpentijn, terpentine, cellulose-verdunners;
 - 3e gefluoreerde schoonmaakmiddelen;
 - 3f glycol, antivries;
 - 3g formol;
- 4 zuren:
 - 4a zoutzuur, middelen die kalk en cement verwijderen;
 - 4b zwavelzuur, accuzuur;
 - 4c salpeterzuur, chroomzuur, fosforzuur;
 - 4d fixeervloeistoffen en stopbadvloeistoffen;
- 5 basen :
 - 5a ontvetters, ontstoppers, bijtende soda, natronloog, kaliloog, ammoniak;
 - 5b bijtende schoonmaakmiddelen, beits- en decapeermiddelen, bleekwater, hypochlorieten, hypochloraten;
 - 5c fotografische ontwikkelaars, activators en additieven;
- 6 schoonmaakmiddelen :
 - 6a zepen, waspoeders, wc-reinigers, glansmiddelen voor de vaatwas;
 - 6b metaalpoets, roestverwijderingsmiddelen;
 - 6c autowax;
- 7 loodstart- en andere batterijen :
 - 7a loodstartbatterijen;
 - 7b nikkelcadmiumbatterijen;
 - 7c kwikoxidebatterijen;
 - 7d andere;

- 8 stoffen of producten met kwik :
 - 8a tl-lampen;
 - 8b kwikthermometers;
- 9 KGA van gemengde samenstelling :
 - 9a restanten met onbekende samenstelling;
 - 9b cosmetica;
 - 9c ongebruikte, afgedankte chemicaliën;
 - 9d pesticiden;
 - 9e brandblusmiddelen;
 - 9f fotografisch zilver;
 - 9g ontplofbare stoffen van huishoudelijke en vergelijkbare bedrijfsmatige oorsprong, vuurwerk;
 - 9h rookdetectoren;
 - 10 verpakkingen met of zonder restanten van KGA, genoemd in 1°, 2°, b), c) en d), 3°, 4°, 5°, 6°, b), 9°, c) en d);
 - 11 insulinespuiten, pennaalden, gebruikt door particulieren om zichzelf geneesmiddelen en bloedlancetten toe te dienen.

Bijlage 9 OVAM conversietabel EURAL-codes Y-codes

Y1	18 01 03; 18 01 10; 18 02 02
Y2	-
Y3	18 01 08; 18 02 07; 20 01 31
Y4	02 01 08; 20 01 19
Y5	03 02 01; 03 02 02; 03 02 03; 03 02 04; 03 02 05; 06 13 01
Y6	07 01 03; 07 01 04; 07 02 03; 07 02 04; 07 03 03; 07 03 04; 07 04 03; 07 04 04; 07 05 03; 07 05 04; 07 06 03; 07 06 04; 07 07 03; 07 07 04; 08 01 21; 11 01 13; 14 06 01; 14 06 02; 14 06 03; 14 06 04; 14 06 05; 16 02 11; 20 01 13; 20 01 23
Y7	06 03 11; 08 05 01; 11 03 01
Y8	05 01 05; 05 01 12; 08 03 19; 12 01 06; 12 01 07; 12 01 10; 12 01 12; 12 01 19; 13 01 09; 13 01 10; 13 01 11; 13 01 12; 13 01 13; 13 02 04; 13 02 05; 13 02 06; 13 02 07; 13 02 08; 13 03 06; 13 03 07; 13 03 08; 13 03 09; 13 03 10; 16 01 13; 20 01 26
Y9	01 05 05; 05 01 02; 05 01 03; 05 01 04; 05 01 06; 10 02 11; 10 03 27; 10 04 09; 10 05 08; 10 06 09; 10 07 07; 10 08 19; 12 01 08; 12 01 09; 12 01 18; 13 01 04; 13 01 05; 13 04 01; 13 04 02; 13 04 03; 13 05 01; 13 05 02; 13 05 03; 13 05 06; 13 05 07; 13 05 08; 13 07 01; 13 07 02; 13 07 03; 13 08 01; 13 08 02; 13 08 99; 16 07 08; 19 08 10; 19 11 03
Y10	13 01 01; 13 03 01; 16 01 09; 16 02 09; 16 02 10; 17 09 02;
Y11	05 01 07; 05 01 08; 05 01 15; 05 06 01; 05 06 03; 10 03 17; 10 08 12; 17 03 01; 17 03 03; 19 11 01; 19 11 02
Y12	04 02 16; 08 01 11; 08 01 13; 08 01 15; 08 01 17; 08 01 19; 08 03 12; 08 03 14; 08 03 17; 20 01 27
Y13	08 04 09; 08 04 11; 08 04 13; 08 04 15; 08 04 17; 10 09 13; 10 10 13
Y14	16 05 06
Y15	16 01 10; 16 04 01; 16 04 02; 16 04 03
Y16	09 01 01; 09 01 02; 09 01 03; 09 01 04; 09 01 05; 20 01 17
Y17	06 03 15; 11 01 05; 11 01 06; 11 01 07; 11 01 08; 11 01 09; 11 02 02; 11 02 05; 11 05 04; 12 01 14
Y18	19 01 11; 19 01 13; 19 01 15; 19 01 17; 19 02 04; 19 02 05; 19 02 07; 19 02 08; 19 02 09; 19 02 11; 19 03 04; 19 03 06; 19 04 02; 19 12 11
Y21	16 09 02
Y24	06 04 03; 10 04 03
Y26	06 06 02
Y29	05 07 01; 06 04 04; 06 07 03; 10 14 01; 16 01 08; 16 06 03; 17 09 01; 20 01 21
Y31	16 06 01
Y34	01 03 04; 06 01 01; 06 01 02; 06 01 03; 06 01 04; 06 01 05; 06 01 06; 06 07 04; 10 01 09; 16 08 05; 20 01 14
Y35	05 01 11; 06 02 01; 06 02 03; 06 02 04; 06 02 05; 19 11 04; 20 01 15
Y36	06 07 01; 06 13 04; ;10 13 09; 15 01 11; 16 01 11; 16 02 12; 17 06 01; 17 06 05
Y42	04 01 03; 04 02 14; 20 01 29
Y45	06 07 02; 06 08 02; 07 01 07; 07 01 09; 07 02 07; 07 02 09; 07 03 07; 07 03 09; 07 04 07; 07 04 09; 07 05 07; 07 05 09; 07 06 07; 07 06 09; 07 07 07; 07 07 09

andere	01 03 05; 01 03 07; 01 04 07; 01 05 06; 03 01 04; 04 02 19; 05 01 09; 06 03 13; 06 04 05; 06 05 02; 06 06 02; 06 09 03; 06 10 02; 06 13 02; 06 13 05; 07 01 01; 07 01 08; 07 01 10; 07 01 11; 07 02 01; 07 02 08; 07 02 10; 07 02 11; 07 02 14; 07 02 16; 07 03 01; 07 03 08; 07 03 10; 07 03 11; 07 04 01; 07 04 08; 07 04 10; 07 04 11; 07 04 13; 07 05 01; 07 05 08; 07 05 10; 07 05 11; 07 05 13; 07 06 01; 07 06 08; 07 06 10; 07 06 11; 07 07 01; 07 07 08; 07 07 10; 07 07 11; 08 03 16; 09 01 06; 09 01 11; 09 01 13; 10 01 04; 10 01 13; 10 01 14; 10 01 16; 10 01 18; 10 01 20; 10 01 22; 10 02 07; 10 02 13; 10 03 04; 10 03 08; 10 03 09; 10 03 15; 10 03 19; 10 03 21; 10 03 23; 10 03 25; 10 03 29; 10 04 01; 10 04 02; 10 04 04; 10 04 05; 10 04 06; 10 04 07; 10 05 03; 10 05 05; 10 05 06; 10 05 10; 10 06 03; 10 06 06; 10 06 07; 10 08 08; 10 08 10; 10 08 15; 10 08 17; 10 09 05; 10 09 07; 10 09 09; 10 09 11; 10 09 15; 10 10 05; 10 10 07; 10 10 09; 10 10 11; 10 10 15; 10 11 09; 10 11 11; 10 11 13; 10 11 15; 10 11 17; 10 11 19; 10 12 09; 10 12 11; 10 13 12; 11 01 11; 11 01 15; 11 01 16; 11 01 98; 11 02 07; 11 03 02; 11 05 03; 12 01 16; 12 01 20; 12 03 01; 12 03 02; 15 01 10; 15 02 02; 16 01 04; 16 01 07; 16 01 14; 16 01 21; 16 02 13; 16 02 15; 16 03 03; 16 03 05; 16 05 04; 16 05 07; 16 05 08; 16 06 06; 16 07 09; 16 08 02; 16 08 06; 16 08 07; 16 09 01; 16 09 03; 16 09 04; 16 10 01; 16 10 03; 16 11 01; 16 11 03; 16 11 05; 17 01 06; 17 02 04; 17 04 09; 17 04 10; 17 05 03; 17 05 05; 17 05 07; 17 06 03; 17 08 01; 17 09 03; 18 01 06 18 02 05; 19 01 05; 19 01 06; 19 01 07; 19 01 10; 19 04 03; 19 07 02; 19 08 06; 19 08 07; 19 08 08; 19 08 11; 19 08 13; 19 10 03; 19 10 03; 19 11 05; 19 11 07; 19 12 06; 19 13 01; 19 13 03; 19 13 05; 19 13 07; 20 01 33; 20 01 35; 20 01 37
--------	--

Bijlage 10 EURAL Densiteiten

EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton
01 01 01	1,426667	07 04 01		10 09 11	1,31	16 07 09	0,93
01 01 02	1,43	07 04 03	1,19	10 09 12	1,31	16 07 99	0,7
01 03 04	1,43	07 04 04	1	10 09 13	0,9	16 08 01	
01 03 05	1,43	07 04 07	1,02	10 09 14		16 08 02	
01 03 06	1,43	07 04 08	1,02	10 09 15	0,93	16 08 03	
01 03 07	1,43	07 04 09	1,11	10 09 16	0,93	16 08 04	
01 03 08	1,43	07 04 10	1,11	10 09 99	0,7	16 08 05	
01 03 09	1,43	07 04 11	0,93	10 10 03	1,86	16 08 06	0,93
01 03 99	0,7	07 04 12	0,93	10 10 05	1,31	16 08 07	
01 04 07	1,43	07 04 13	0,7	10 10 06	1,31	16 09 01	1,03
01 04 08	1,43	07 04 99	0,7	10 10 07	1,31	16 09 02	1,03
01 04 09	1,43	07 05 01		10 10 08	1,31	16 09 03	1,03
01 04 10	1,43	07 05 03	1,19	10 10 09		16 09 04	1,03
01 04 11	1,43	07 05 04	1	10 10 10		16 10 01	1,09
01 04 12	1,43	07 05 07	1,02	10 10 11	1,31	16 10 02	1,09
01 04 13	1,43	07 05 08	1,02	10 10 12	1,31	16 10 03	1,09
01 04 99	0,7	07 05 09	1,11	10 10 13	0,9	16 10 04	1,09
01 05 04	1,313333	07 05 10	1,11	10 10 14	0,9	16 11 01	1,31
01 05 05	1	07 05 11	0,93	10 10 15	0,93	16 11 02	1,31
01 05 06	1,43	07 05 12	0,93	10 10 16	0,93	16 11 03	1,31
01 05 07	1,43	07 05 13	0,7	10 10 99	0,7	16 11 04	1,31
01 05 08	1,43	07 05 14	0,7	10 11 03	1,31	16 11 05	1,31
01 05 99	0,7	07 05 99	0,7	10 11 05		16 11 06	1,31
02 01 01	0,91	07 06 01		10 11 09	1,43	17 01 01	1,29
02 01 02	0,906667	07 06 03	1,19	10 11 10	1,43	17 01 02	1,29
02 01 03	0,666667	07 06 04	1	10 11 11	0,64	17 01 03	1,31
02 01 04	0,693333	07 06 07	1,02	10 11 12	0,64	17 01 06	1,29
02 01 06	0,71	07 06 08	1,02	10 11 13	1,31	17 01 07	1,29
02 01 07	0,67	07 06 09	1,11	10 11 14	1,31	17 02 01	0,4
02 01 08	1,09	07 06 10	1,11	10 11 15		17 02 02	0,64
02 01 09	1,09	07 06 11	0,93	10 11 16		17 02 03	0,69
02 01 10	0,4	07 06 12	0,93	10 11 17		17 02 04	0,7
02 01 99	0,7	07 06 99	0,7	10 11 18		17 03 01	0,86
02 02 01	0,91	07 07 01		10 11 19	0,93	17 03 02	1,29
02 02 02	0,91	07 07 03	1,19	10 11 20	0,93	17 03 03	0,86
02 02 03	0,8	07 07 04	1	10 11 99	0,7	17 04 01	0,68
02 02 04	0,91	07 07 07	1,02	10 12 01	1,43	17 04 02	0,68
02 02 99	0,7	07 07 08	1,02	10 12 03		17 04 03	0,68
02 03 01	0,91	07 07 09	1,11	10 12 05		17 04 04	0,68
02 03 02	0,933333	07 07 10	1,11	10 12 06	0,8	17 04 05	0,8
02 03 03	0,67	07 07 11	0,93	10 12 08	1,31	17 04 06	0,68
02 03 04	0,67	07 07 12	0,93	10 12 09		17 04 07	0,4
02 03 05	0,91	07 07 99	0,7	10 12 10		17 04 09	0,4
02 03 99	0,7	08 01 11	0,933333	10 12 11	1,31	17 04 10	0,68
02 04 01	1,43	08 01 12	0,93	10 12 12	1,31	17 04 11	0,68
02 04 02	1,31	08 01 13	0,9	10 12 13	0,93	17 05 03	1,406667
02 04 03	0,91	08 01 14	0,9	10 12 99	0,7	17 05 04	1,5
02 04 99	0,7	08 01 15	0,9	10 13 01	1,43	17 05 05	1,3
02 05 01	0,8	08 01 16	0,9	10 13 04	1,31	17 05 06	1,3
02 05 02	0,91	08 01 17	0,93	10 13 06	1,31	17 05 07	1,29
02 05 99	0,7	08 01 18	0,93	10 13 07		17 05 08	1,29

EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton
02 06 01	0,653333	08 01 19	0,9	10 13 09	1,1	17 06 01	0,52
02 06 02	0,93	08 01 20	0,9	10 13 10	1,293333	17 06 03	0,16
02 06 03	0,91	08 01 21	0,89	10 13 11	1,29	17 06 04	0,16
02 06 99	0,7	08 01 99	0,7	10 13 12		17 06 05	0,52
02 07 01	0,67	08 02 01	1	10 13 13		17 08 01	
02 07 02	0,67	08 02 02	1,31	10 13 14	1,29	17 08 02	
02 07 03	0,93	08 02 03	1,31	10 13 99	0,7	17 09 01	1,29
02 07 04	0,67	08 02 99	0,7	10 14 01		17 09 02	1,29
02 07 05	0,91	08 03 07		11 01 05		17 09 03	1,29
02 07 99	0,7	08 03 08		11 01 06		17 09 04	1,29
03 01 01	0,4	08 03 12	0,67	11 01 07		18 01 01	0,48
03 01 04	0,4	08 03 13	0,67	11 01 08	1,106667	18 01 02	0,48
03 01 05	0,4	08 03 14		11 01 09	1,11	18 01 03	0,48
03 01 99	0,7	08 03 15		11 01 10	1,11	18 01 04	0,5
03 02 01	0,21	08 03 16	0,93	11 01 11	1,09	18 01 06	0,93
03 02 02	0,21	08 03 17	0,67	11 01 12	1,09	18 01 07	0,93
03 02 03	0,21	08 03 18	0,67	11 01 13	0,89	18 01 08	0,466667
03 02 04	0,21	08 03 19	0,94	11 01 14	1,09	18 01 09	0,47
03 02 05	0,21	08 03 99	0,7	11 01 15	1,09	18 01 10	
03 02 99	0,21	08 04 09	0,9	11 01 16	0,73	18 02 01	0,48
03 03 01	0,4	08 04 10	0,9	11 01 98	0,7	18 02 02	0,48
03 03 02		08 04 11		11 01 99	0,7	18 02 03	
03 03 05	0,59	08 04 12		11 02 02	1,11	18 02 05	0,93
03 03 07	0,32	08 04 13		11 02 03	0,86	18 02 06	0,93
03 03 08	0,33	08 04 14		11 02 05	1	18 02 07	0,47
03 03 09	1,31	08 04 15		11 02 06	1	18 02 08	0,47
03 03 10	0,33	08 04 16		11 02 07	0,7	19 01 02	0,8
03 03 11	0,926667	08 04 17	0,9	11 02 99	0,7	19 01 05	
03 03 99	0,7	08 04 99	0,7	11 03 01		19 01 06	
04 01 01	0,91	08 05 01	0,86	11 03 02	0,93	19 01 07	
04 01 02	0,56	09 01 01	1	11 05 01	0,68	19 01 10	0,7
04 01 03	0,56	09 01 02	1	11 05 02	1,86	19 01 11	1,2
04 01 04	1,2	09 01 03	1	11 05 03		19 01 12	1,2
04 01 05	1,2	09 01 04	1,1	11 05 04	1	19 01 13	1
04 01 06	0,93	09 01 05	1,1	11 05 99	0,7	19 01 14	1
04 01 07	0,93	09 01 06	0,676667	12 01 01	0,8	19 01 15	1
04 01 08	0,56	09 01 07	0,59	12 01 02	0,8	19 01 16	1
04 01 09	0,56	09 01 08	0,59	12 01 03	0,68	19 01 17	1,2
04 01 99	0,7	09 01 10	0,323333	12 01 04	0,68	19 01 18	1,2
04 02 09	0,277667	09 01 11	0,32	12 01 05	0,69	19 01 19	1,2
04 02 10	0,67	09 01 12	0,32	12 01 06	0,94	19 01 99	0,7
04 02 14	0,28	09 01 13	1,093333	12 01 07	0,94	19 02 03	1,163333
04 02 15	0,28	09 01 99	0,7	12 01 08	0,98	19 02 04	1,16
04 02 16	1	10 01 01	0,98	12 01 09	0,98	19 02 05	1,16
04 02 17	1	10 01 02	1,17	12 01 10	0,94	19 02 06	1,16
04 02 19	0,93	10 01 03	1,17	12 01 12	0,94	19 02 07	1,16
04 02 20	0,93	10 01 04	1,17	12 01 13	0,4	19 02 08	1,16
04 02 21	0,28	10 01 05	1,2	12 01 14	1,11	19 02 09	1,16
04 02 22	0,28	10 01 07	1,2	12 01 15	1,11	19 02 10	1,16
04 02 99	0,7	10 01 09	1,1	12 01 16	1,4	19 02 11	1,16
05 01 02	0,98	10 01 13	1,17	12 01 17	1,4	19 02 99	1,16
05 01 03	0,98	10 01 14	0,98	12 01 18	0,98	19 03 04	
05 01 04	0,98	10 01 15	0,98	12 01 19	0,94	19 03 05	

EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton
05 01 05	0,94	10 01 16	1,17	12 01 20	0,7	19 03 06	
05 01 06	0,98	10 01 17	1,17	12 01 21	0,7	19 03 07	
05 01 07	0,863333	10 01 18		12 01 99	0,7	19 04 01	
05 01 08	0,86	10 01 19		12 03 01	1,09	19 04 02	1
05 01 09	0,93	10 01 20	0,93	12 03 02	1,09	19 04 03	0,7
05 01 10	0,93	10 01 21	0,93	13 01 01		19 04 04	1,09
05 01 11		10 01 22	0,59	13 01 04	0,98	19 05 01	0,7
05 01 12	0,94	10 01 23	0,59	13 01 05	0,98	19 05 02	0,7
05 01 13	1,086667	10 01 24	0,98	13 01 09	0,94	19 05 03	
05 01 14	0,93	10 01 25	1,43	13 01 10	0,94	19 05 99	0,7
05 01 15	1,113333	10 01 26	0,93	13 01 11	0,94	19 06 03	
05 01 16	1,196667	10 01 99	0,7	13 01 12	0,94	19 06 04	
05 01 17	0,86	10 02 01	1,86	13 01 13	0,94	19 06 05	
05 01 99	0,7	10 02 02	1,86	13 02 04	0,94	19 06 06	
05 06 01	0,86	10 02 07		13 02 05	0,94	19 06 99	0,7
05 06 03	0,86	10 02 08		13 02 06	0,94	19 07 02	1,09
05 06 04	0,93	10 02 10	1,86	13 02 07	0,94	19 07 03	1,09
05 06 99	0,7	10 02 11	1	13 02 08	0,94	19 08 01	0,32
05 07 01	0,93	10 02 12	0,93	13 03 01		19 08 02	1,43
05 07 02	1,2	10 02 13		13 03 06	0,94	19 08 05	1,1
05 07 99	0,7	10 02 14		13 03 07	0,94	19 08 06	0,73
06 01 01	1,1	10 02 15	0,93	13 03 08	0,94	19 08 07	1,09
06 01 02	1,1	10 02 99	0,7	13 03 09	0,94	19 08 08	0,95
06 01 03	1,1	10 03 02	0,86	13 03 10	0,94	19 08 09	0,91
06 01 04	1,1	10 03 04	1,86	13 04 01	0,89	19 08 10	1
06 01 05	1,1	10 03 05	1,5	13 04 02	0,89	19 08 11	0,93
06 01 06	1,1	10 03 08	1,86	13 04 03	0,89	19 08 12	0,91
06 01 99	0,7	10 03 09	1,86	13 05 01	1	19 08 13	0,93
06 02 01	1,1	10 03 15	1,86	13 05 02	1	19 08 14	0,93
06 02 03	1,1	10 03 16	1,86	13 05 03	1	19 08 99	0,7
06 02 04	1,1	10 03 17	0,86	13 05 06	1	19 09 01	1,31
06 02 05	1,1	10 03 18	0,86	13 05 07	1	19 09 02	1,09
06 02 99	0,7	10 03 19		13 05 08	1	19 09 03	0,95
06 03 11	0,856667	10 03 20		13 07 01	0,9	19 09 04	0,7
06 03 13	1,2	10 03 21	1,31	13 07 02	0,9	19 09 05	0,73
06 03 14	1,2	10 03 22	1,31	13 07 03	0,9	19 09 06	1,09
06 03 15	1,5	10 03 23		13 08 01	0,98	19 09 99	0,7
06 03 16	1,5	10 03 24		13 08 02	0,98	19 10 01	0,8
06 03 99	0,7	10 03 25		13 08 99	0,98	19 10 02	0,68
06 04 03	0,93	10 03 26		14 06 01	1	19 10 03	0,69
06 04 04	0,93	10 03 27	1	14 06 02	1,19	19 10 04	0,69
06 04 05	0,93	10 03 28	0,93	14 06 03	1	19 10 05	0,7
06 04 99	0,7	10 03 29	1,2	14 06 04	1,19	19 10 06	0,7
06 05 02	0,93	10 03 30	1,2	14 06 05	1	19 11 01	1,11
06 05 03	0,93	10 03 99	0,7	15 01 01	0,09	19 11 02	0,86
06 06 02	1,2	10 04 01	1,86	15 01 02	0,1	19 11 03	1
06 06 03	1,2	10 04 02	1,86	15 01 03	0,08	19 11 04	
06 06 99	0,7	10 04 03	1,86	15 01 04	0,656667	19 11 05	0,93
06 07 01	0,52	10 04 04		15 01 05		19 11 06	0,93
06 07 02	0,7	10 04 05	1,86	15 01 06	0,206667	19 11 07	
06 07 03	1,2	10 04 06		15 01 07	0,27	19 11 99	0,7
06 07 04	1,1	10 04 07		15 01 09		19 12 01	0,33
06 07 99	0,7	10 04 09	1	15 01 10	0,296667	19 12 02	0,8

EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton
06 08 02	0,93	10 04 10	0,93	15 01 11	0,3	19 12 03	0,68
06 08 99	0,7	10 04 99	0,7	15 02 02	0,95	19 12 04	0,69
06 09 02		10 05 01	1,86	15 02 03	0,95	19 12 05	0,64
06 09 03	1,2	10 05 03		16 01 03	0,5	19 12 06	0,4
06 09 04	1,2	10 05 04	1,86	16 01 04	0,5	19 12 07	0,4
06 09 99	0,7	10 05 05		16 01 06	0,5	19 12 08	0,28
06 10 02	0,93	10 05 06		16 01 07	0,8	19 12 09	1,43
06 10 99	0,7	10 05 08	1	16 01 08	0,68	19 12 10	
06 11 01	1,2	10 05 09	0,93	16 01 09		19 12 11	
06 11 99	0,7	10 05 10	1,86	16 01 10	1,03	19 12 12	
06 13 01		10 05 11	1,86	16 01 11	0,52	19 13 01	1,41
06 13 02	0,7	10 05 99	0,7	16 01 12	0,8	19 13 02	1,5
06 13 03	0,7	10 06 01	1,86	16 01 13	0,94	19 13 03	0,93
06 13 04	0,52	10 06 02	1,86	16 01 14	0,93	19 13 04	0,93
06 13 05	1	10 06 03		16 01 15	0,93	19 13 05	0,93
06 13 99	0,7	10 06 04	1,86	16 01 16	0,93	19 13 06	0,93
07 01 01		10 06 06		16 01 17	0,8	19 13 07	1,09
07 01 03	1,193333	10 06 07		16 01 18	0,68	19 13 08	1,09
07 01 04	1	10 06 09	1	16 01 19	0,69	20 01 01	0,33
07 01 07	1,02	10 06 10	0,93	16 01 20	0,64	20 01 02	0,64
07 01 08	1,02	10 06 99	0,7	16 01 21	0,7	20 01 08	0,65
07 01 09	1,113333	10 07 01	1,86	16 01 22	0,7	20 01 10	0,28
07 01 10	1,11	10 07 02	1,86	16 01 99	0,7	20 01 11	0,28
07 01 11	0,93	10 07 03		16 02 09	1,1	20 01 13	0,89
07 01 12	0,93	10 07 04	1,86	16 02 10		20 01 14	1,1
07 01 99	0,7	10 07 05		16 02 11		20 01 15	1,1
07 02 01		10 07 07	1	16 02 12	0,52	20 01 17	
07 02 03	1,19	10 07 08	0,93	16 02 13	0,32	20 01 19	1,09
07 02 04	1	10 07 99	0,7	16 02 14	0,32	20 01 21	0,58
07 02 07	1,02	10 08 04	1,86	16 02 15	0,32	20 01 23	
07 02 08	1,02	10 08 08	1,86	16 02 16	0,32	20 01 25	0,9
07 02 09	1,11	10 08 09	1,86	16 03 03	0,7	20 01 26	0,94
07 02 10	1,11	10 08 10	1,86	16 03 04	0,7	20 01 27	0,93
07 02 11	0,93	10 08 11	1,86	16 03 05	0,7	20 01 28	0,93
07 02 12	0,93	10 08 12	0,86	16 03 06	0,7	20 01 29	1,023333
07 02 13	0,69	10 08 13	0,86	16 04 01	1,03	20 01 30	1,02
07 02 14	0,93	10 08 14	0,86	16 04 02	1,03	20 01 31	0,47
07 02 15	0,93	10 08 15		16 04 03	1,03	20 01 32	0,47
07 02 16	0,93	10 08 16		16 05 04	0,93	20 01 33	1
07 02 17	0,93	10 08 17		16 05 05	0,93	20 01 34	1
07 02 99	0,7	10 08 18		16 05 06	0,413333	20 01 35	0,32
07 03 01		10 08 19	1	16 05 07	0,93	20 01 36	0,32
07 03 03	1,19	10 08 20	0,93	16 05 08	0,93	20 01 37	0,4
07 03 04	1	10 08 99	0,7	16 05 09	0,93	20 01 38	0,4
07 03 07	1,02	10 09 03	1,86	16 06 01	1,5	20 01 39	0,69
07 03 08	1,02	10 09 05	1,31	16 06 02	1	20 01 40	0,4
07 03 09	1,11	10 09 06	1,31	16 06 03		20 01 41	1
07 03 10	1,11	10 09 07	1,31	16 06 04		20 01 99	0,7
07 03 11	0,93	10 09 08	1,31	16 06 05	1	20 02 01	0,65
07 03 12	0,93	10 09 09		16 06 06	1,1	20 02 02	1,5
07 03 99	0,7	10 09 10		16 07 08	1	20 02 03	0,32
						20 03 01	0,32
						20 03 02	0,32

EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton	EURAL	1m3= ... ton
						20 03 03	0,32
						20 03 04	1
						20 03 06	1,093333
						20 03 07	0,32
						20 03 99	0,32

Bijlage 11 Nederlandse afvalenquête voor kantoor- winkel- en dienstensector

38

SenterNovem/Uitvoering Afvalbeheer

- vraag 1a. Hoeveel werknemers waren op 31 december 2005 werkzaam in uw vestiging? _____
- vraag 1b. Hoeveel van deze werknemers zijn ten minste 15 uur per week werkzaam in uw vestiging? _____
- vraag 1c. Wat is het totaal aantal werknemers van het gehele concern? _____
- vraag 2. Kunt u voor uw bedrijf aangeven welke verschillende soorten afval u aanbiedt voor afvalverwerking? We maken onderscheid tussen enerzijds gemengd (rest-)afval en anderzijds gescheiden ingezameld afval met het oog op hergebruik. Tevens willen we weten hoe u het aanbiedt (inzamelmiddel) en wat hiervan de meest gangbare capaciteit is (standaard inhoud). Als u gebruik maakt van een perscontainer, wilt u dan een schatting opgeven tot welk percentage het volume ongeveer wordt samengeperst? Wilt u voor het gescheiden bedrijfsafval per afvalsoort ook aangeven hoeveel kilogram dat in 2005 bedroeg?

afvalsoort	inzamelmiddel *	standaard inhoud** van het inzamelmiddel	samenpersen volume wordt tot ... % samengeperst	bedrijfsafval totale hoeveelheid (gebruik evt. tabel 1 blz. 4)
☐ gemengd afval	P C A X	liter	%	
gescheiden afval:				
☐ papier/karton	P C A X	liter	%	kg
☐ (eenmalig) glas	P C A X	liter	%	kg
☐ hout	P C A X	liter	%	kg
☐ textiel	P C A X	liter	%	kg
☐ kunststof/plastic	P C A X	liter	%	kg
☐ ijzer/staal/blik	P C A X	liter	%	kg
☐ aluminium	P C A X	liter	%	kg
☐ GFT	P C A X	liter	%	kg
☐ chemisch afval	→ n.v.t., wordt niet in dit onderzoek meegenomen			

*) omcirkel één inzamelmiddel

**) afvalzakken hebben veelal een inhoud van 50 liter (grijs) of 100 liter (blauw);
[pers-]containers hebben een inhoud van 240, 330, 500, 1000 of 2000 liter

- vraag 3.** Totale hoeveelheid bedrijfsafval en het percentage verpakkingsafval
In de eerste kolom wordt u gevraagd opgave te doen van de totale hoeveelheid bedrijfsafval die in 2005 in uw bedrijf is vrijgekomen en verwijderd. In de tweede kolom willen we graag dat u aangeeft hoeveel procent van het bedrijfsafval (onderverdeeld in gescheiden en gemengd) bestaat uit verpakkingsafval.

hoeveelheid bedrijfsafval in 2005	% verpakkingsafval
1. gescheiden bedrijfsafval _____ kg	_____ %
2. gemengd bedrijfsafval*) + _____ kg	_____ %
totaal bedrijfsafval = _____ kg	

*) gemengd bedrijfsafval is in elk bedrijf aanwezig, u kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan de inhoud van prullenbakken, maar ook aan gemengd afval in containers of afvalzakken.
Indien u de hoeveelheid afval moet schatten is het raadzaam de toelichting op bladzijde 4 te lezen. Op basis van een hulptabel kunt u tot een redelijke schatting komen.